#1 *NEW YORK TIMES* ÇOKSATANI

R. F. KUANG

"*Babil* bir şaheser!"
—Rebecca Roanhorse

BABİL

OXFORD ÇEVİRMENLER DEVRİMİNİN GİZEMLİ HİKÂYESİ

İthaki

NEBULA EN İYİ ROMAN ÖDÜLÜ

İNGİLİZ KİTAP ÖDÜLÜ YILIN KURGU KİTABI

GOODREADS OKUR ÖDÜLLERİ YILIN EN İYİ FANTASTİK KİTABI FİNALİSTİ

LOCUS EN İYİ FANTASTİK ROMAN ÖDÜLÜ

Traduttore, traditore: **Bir çeviri eylemi her daim bir ihanet eylemidir.**

1928. Kolera yüzünden yetim kalan Robin Swift, gizemli Profesör Lovell tarafından Kanton'dan Londra'ya getirilir. Orada yıllar boyunca Latince, Antik Yunanca ve Çince öğrenir, bu çalışmalarının hepsi Oxford Üniversitesi'nin prestijli Kraliyet Çeviri Enstitüsü –diğer adıyla Babil– için bir hazırlıktır. Kule içindeki öğrencileriyle dünyanın çeviri merkezi ve daha da önemlisi, büyünün merkezidir. Gümüş-işleme –çeviride kaybolan anlamın büyülü gümüş külçelerle ortaya çıkarılması sanatı– imparatorluğun sömürgeleştirme arayışına hizmet ettiği için İngilizleri rakipsiz kılmıştır.

Robin için Oxford, bilgi arayışına adanmış bir ütopyadır. Ancak bilgi güce boyun eğer ve Britanya'da büyümüş bir Çinli olarak Robin, Babil'e hizmet etmenin anavatanına ihanet anlamına geldiğini fark edecektir. Çalışmaları ilerledikçe, Robin kendini Babil ile imparatorluğun yayılmasını durdurmaya adanmış karanlık Hermes Cemiyeti arasında sıkışmış bulur. Britanya, gümüş ve afyon üzerine Çin ile savaşa girişti̇ğinde Robin karar vermek zorunda kalacaktır...

Güçlü kurumlar içeriden değiştirilebilir mi, yoksa devrim her zaman şiddet mi gerektirir?

"Kuang bu kitapta kendini aşmış. *Babil* acımasız, nazik, destansı ve samimi; hem bir aşk mektubu hem de bir savaş ilanı. Mükemmel bir kitap."
–Alix E. Harrow

"Coşku dolu bir eser. Kuang'ın burada yaptığı şey daha önce edebiyatta yapılmadı." –Tochi Onyebuchi

Çeviren: Güneş Becerik Demirel

BABİL

VEYA

ŞİDDETİN GEREKLİLİĞİ

Oxford Çevirmenler Devriminin
Gizemli Hikâyesi

Kitap Kurdu

R.F. KUANG

Çeviren
Güneş Becerik Demirel

İthaki

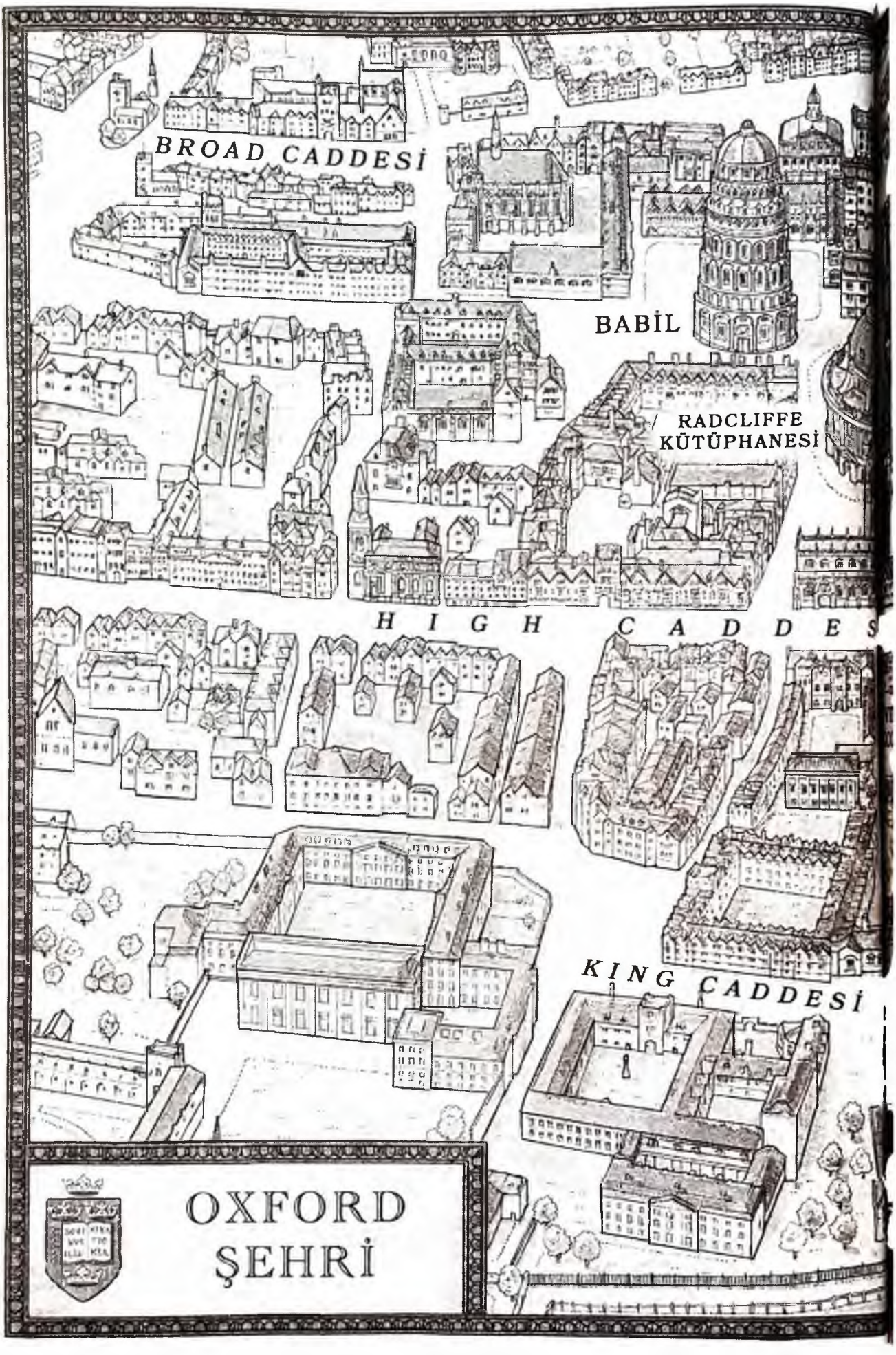
Ninova

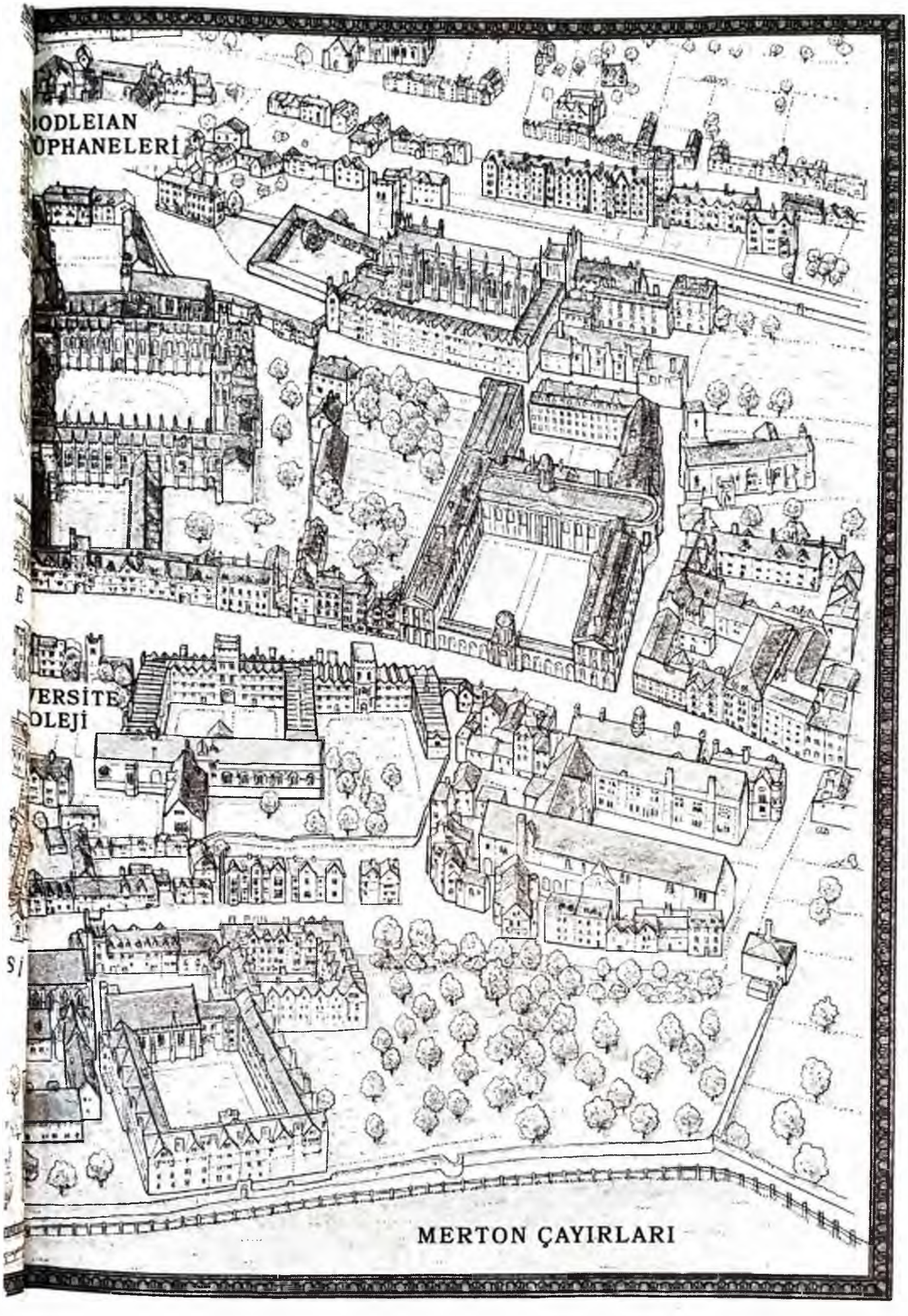
Bu roman tamamıyla kurgusal bir eserdir. İçinde betimlenen adlar, karakterler ve olaylar yazarın hayal gücünün ürünüdür. Yaşayan ya da ölmüş gerçek kişilerle, olaylarla veya mekânlarla kurulabilecek benzerlikler tamamen rastlantısaldır.

zm

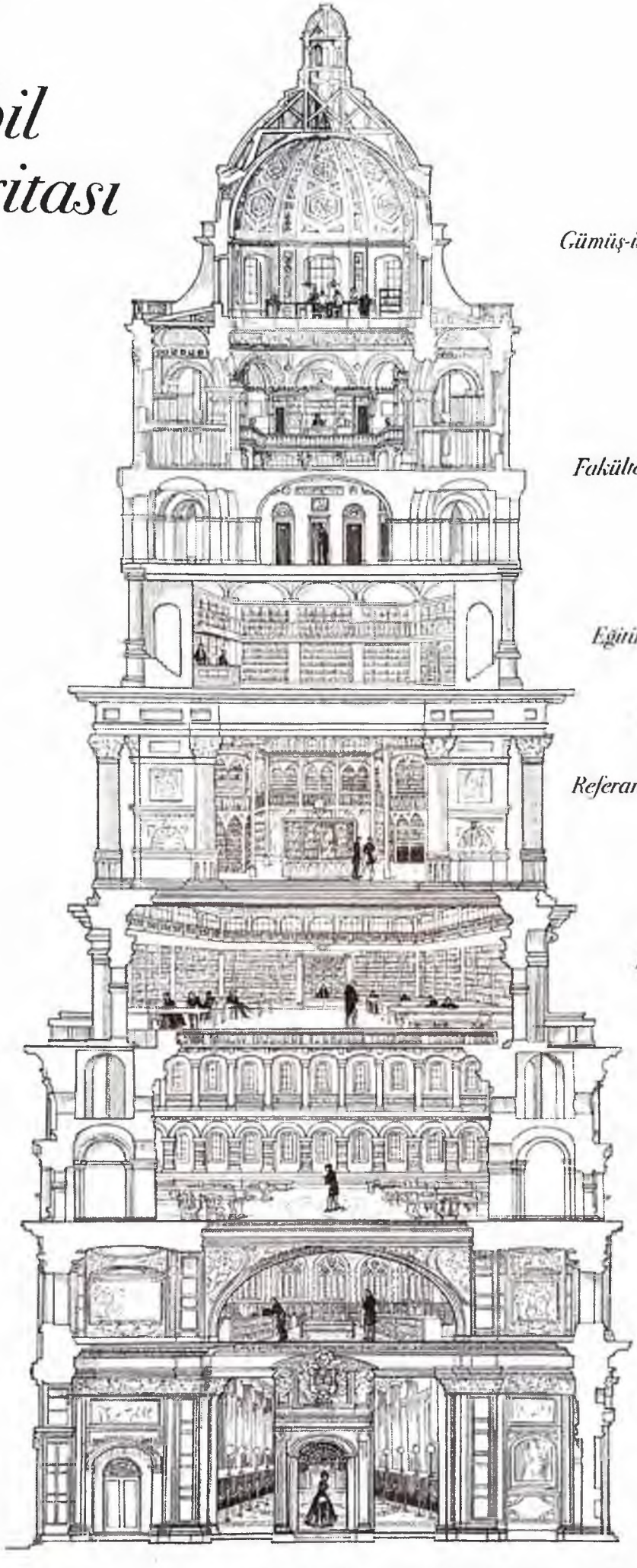
Duzenleme
Ny.Ozlem

Dünyanın tüm ışığı ve kahkahası olan Bennett için.

BROAD CADDESİ
BABİL
RADCLIFFE
KÜTÜPHANESİ
H I G H C A D D E S
KING CADDESİ
OXFORD
ŞEHRİ

ODLEIAN
ÜPHANELERİ
VERSİTE
OLEJİ
MERTON ÇAYIRLARI

Babil Haritası

Yazarın Tarihsel İngiltere ve Özellikle Oxford Üniversitesi Betimlemeleri Hakkındaki Notu

Bir Oxford romanı yazmanın zorluğu, Oxford'da zaman geçirmiş olan herkesin, sizin Oxford betimlemenizin kendi anılarıyla örtüşüp örtüşmediğini belirlemek için metninizi didik didik incelemesidir. Eğer Oxford hakkında yazan bir Amerikalıysanız daha da kötü, çünkü Amerikalılar ne bilir ki? Savunmamı burada sunuyorum:

Babil spekülatif bir kurgu eseri olduğundan, tarihi gümüşişleme (buna birazdan değineceğim) tarafından tamamen değiştirilen Oxford'un 1830'lu yıllardaki fantastik bir versiyonunda geçiyor. Yine de erken Victoria dönemi Oxford'undaki yaşamla ilgili tarihsel kayıtlara olabildiğince sadık kalmaya ve yanlışları sadece anlatıya fayda sağladıklarında sunmaya çalıştım. 19. yüzyılın başlarındaki Oxford'a yapacağım atıflar için çeşitli kaynakların yanı sıra James J. Moore'un hayli eğlenceli *The Historical Handbook and Guide to Oxford*'dan (1878) ve M.G. Brock ve M.C. Curthoys tarafından derlenen (sırasıyla 1997 ve 2000) *The History of the University of Oxford*'un VI. ve VII. ciltlerinden yararlandım.

Hitabet ve hayatın genel dokusu için (19. yüzyılın başlarında kullanılan ve çağdaş Oxford argosundan epey farklı olan Oxford argosu gibi)[1] Alex Chalmer'ın *A History of the Colleges, Halls, and Public Buildings Attached to the University of Oxford, Including the Lives of the Founders* (1810), G.V. Cox'un *Recol-*

1 Örneğin ben Oxford'dayken hiç kimsenin High Caddesi'nden "High" olarak söz ettiğini duymadım ama G.V. Cox bize aksini söylüyor.

Ninova

lections of Oxford (1868), Thomas Mozley'nin *Reminiscences: Chiefly of Oriel College and the Oxford Movement* (1882) ve W. Tuckwell'in *Reminiscences of Oxford* (1908) gibi başlıca kaynaklara başvurdum. Kurgu eserler bize o dönemin yaşam biçimi hakkında pek çok bilgi verebildiği için ya da en azından bu şekilde algılandığı için, araya Cuthbert M. Bede'nin *The Adventures of Mr. Verdant Green* (1857), Thomas Hughes'un *Tom Brown at Oxford* (1861) ve William Makepeace Thackeray'in *The History of Pendennis* (1850) gibi romanlarından detaylar da serpiştirdim. Geri kalan her şey için kendi anılarıma ve hayal gücüme başvurdum.

Oxford'a aşina olanlar ve, "Hayır, öyle değil!" diye itiraz etmeye can atanlar için şimdi birtakım tuhaflıkları açıklayacağım. Oxford Birliği 1856'ya kadar kurulmadığından, bu romanda 1823'te kurulan öncüsü Birleşik Münazara Cemiyeti adıyla anılıyor. Çok sevdiğim Vaults & Garden adındaki kafe 2003'ten önce yoktu ancak orada o kadar çok zaman geçirdim (ve o kadar çok çörek yedim ki) Robin'i ve beraberindekileri aynı zevklerden mahrum edemezdim. Romanda betimlenen Twisted Root aslında yok ve bildiğim kadarıyla Oxford'da bu adı taşıyan bir pub bulunmuyor. Winchester Caddesi'nde Taylor's diye bir dükkân olmamasına karşın High Caddesi'ndeki Taylors epey hoşuma gidiyor. Oxford Şehitleri Anıtı gerçekten var ancak bu romanın sona erdiği tarihten üç yıl sonrasına, 1843'e kadar tamamlanmamış. Sırf hoş bir referans olsun diye, yapım tarihini biraz öne aldım. Kraliçe Victoria'nın taç giyme töreni 1839'da değil, Haziran 1838'de gerçekleşmiş. Oxford-Paddington Demiryolu 1844'e kadar döşenmemiş ama kitapta birkaç yıl önce inşa edilmesinin iki nedeni var: Birincisi, değiştirilmiş tarih göz önüne alındığında böylesinin daha mantıklı olması; ikincisi ise karakterlerimi Londra'ya biraz daha hızlı ulaştırma gerekliliği.

Erken Victoria dönemindeki herhangi bir sosyal etkinlikten çok çağdaş bir Oxbridge[1] Mayıs Balosu'na benzeyen anma

1 Oxford ve Cambridge üniversitelerini belirtmek için kullanılan terim. –*çn*

balosu hakkında ise sanatsal açıdan oldukça özgür davrandım. Örneğin, istiridyenin erken Victoria dönemi yoksullarının temel yiyeceği olduğunun farkındayım ancak onu lüks bir yiyecek olarak yansıtmayı seçtim çünkü Cambridge'deki Magdalene Koleji'nin 2019 Mayıs Balosu'nda edindiğim izlenim bu yöndeydi – buz kalıplarının üstünde yığınlarca istiridye vardı. (El çantamı yanıma almamıştım; telefonumu, şampanya kadehimi ve istiridyeyi tek elimle tutmaya çalışmamın sonucunda şampanyayı yaşlı bir adamın şık ayakkabılarının üzerine dökmüştüm.)

Babil olarak da bilinen Kraliyet Çeviri Enstitüsü'nün tam olarak bulunduğu yer bazılarının kafasını karıştırabilir. Çünkü Babil'e yer açmak için coğrafya üzerinde çarpıtmalar yaptım. Bodleian Kütüphaneleri, Sheldonian Tiyatrosu ve Radcliffe Camera arasında yeşil bir alan hayal edin. Şimdi bu alanı iyice büyütün ve Babil'i tam ortasına koyun.

Eğer başka tutarsızlıklar bulursanız, kendinize bunun bir kurgu eser olduğunu hatırlatmayı ihmal etmeyin.

I. KİTAP

BİRİNCİ BÖLÜM

Que siempre la lengua fue compañera del imperio; y de tal manera lo siguió, que junta mente començaron, crecieron y florecieron, y después junta fue la caida de entrambos.

Dil her zaman imparatorluğun yoldaşı olmuştur; sözgelimi hayata birlikte atılırlar, büyürler ve serpilirler. Ve sonra, birlikte düşerler.

Antonia de Nebrija,
Gramática de la lengua castellana

Profesör Richard Lovell, Kanton'un dar sokaklarından geçerek günlüğündeki silik adrese giden yolu bulduğunda, evde sağ kalan tek kişi o oğlandı.

Hava kötü kokuyordu ve yerler kaygandı. Yatağın başucundaki su sürahisine dokunulmamıştı. Oğlan ilk başta öğürmekten çok korktuğu için su içmemişti, şimdi de sürahiyi kaldıramayacak kadar halsizdi. Uyku veren, yarı rüyadaymış gibi hissettiren bir sis perdesine gömülmüş olmasına karşın bilinci hâlâ yerindeydi. Az sonra derin bir uykuya dalacağını ve uyanamayacağını biliyordu. Bir hafta önce büyükanne ve büyükbabasının, ertesi gün teyzelerinin ve bir gün sonra da İngiliz Bayan Betty'nin başına gelen de buydu.

Annesi o sabah can vermişti. Cesedinin yanında yatıyor, tenine yayılan maviliklerin ve morlukların koyulaşmalarını izliyordu. Annesinin ona söylediği son şey, soluk almadan, dudaklarını kıpırdatarak ağzından çıkardığı iki hecelik adıydı. Sonra yüzü gevşemiş ve çarpılmıştı. Dili ağzından dışarı sarkmıştı. Oğlan

Ninova

onun buğulu gözlerini kapatmaya çalışmıştı ama gözkapakları yeniden açılıp durmuştu.

Profesör Lovell kapıyı çaldığında kimse cevap vermedi. Ön kapıyı tekmeleyerek açtığında kimse şaşkınlıkla haykırmadı – kapı kilitliydi çünkü hırsızlar mahalledeki evleri soyup soğana çeviriyorlardı ve evlerinde çok az değerli eşya olmasına karşın, oğlan ve annesi hastalık onları da pençesine almadan önce birkaç saatlik huzur istemişlerdi. Oğlan yukarı kattan gelen gürültüleri duymuştu ama kendinde umursayacak gücü bulamamıştı.

Artık sadece ölmek istiyordu.

Profesör Lovell merdivenlerden yukarı çıktı, odaya girdi ve uzun süre oğlanın başında durdu. Yataktaki ölü kadını fark etmedi veya fark etmemeyi seçti. Oğlan, Profesör Lovell'ın gölgesinde kıpırdamadan yatarken, bu uzun boylu, siyahlar içindeki solgun siluetin canını almak için mi geldiğini merak etti.

Profesör Lovell, "Kendini nasıl hissediyorsun?" diye sordu.

Oğlan cevap veremeyecek kadar zor nefes alıp veriyordu.

Profesör Lovell yatağın yanma çömeldi. Ön cebinden ince bir gümüş külçe çıkarıp oğlanın çıplak göğsüne koydu. Metal tenini buz gibi yakınca oğlan irkildi.

Profesör önce Fransızca, "*Triacle*," dedi. Sonra da İngilizce, "Pekmez," dedi.

Soluk beyaz külçe parlıyordu. Nereden geldiği anlaşılmayan tekinsiz bir çınlama, bir şarkı duyuldu. Oğlan sızlanarak yana doğru kıvrıldı ve dili sarsakça ağzının etrafında dolaştı.

"Dayan biraz," dedi Profesör Lovell. "Ağzına gelen tadı yut."

Aradan saniyeler geçti. Oğlanın nefesi düzene girdi. Gözlerini açtı. Artık Profesör Lovell'ı daha net görebiliyordu; barut rengi gözlerini ve ancak bir yabancının yüzüne ait olabilecek kavisli burnunu seçebiliyordu – buna *gaga burun* diyorlardı çünkü bir şahinin gagasını andırıyordu.

Profesör Lovell, "Şimdi nasıl hissediyorsun?" diye sordu.

Oğlan derin bir nefes daha aldı. Sonra şaşılacak kadar iyi bir İngilizceyle, "Şekerli. Tadı çok şekerli..." dedi.

"Güzel. Demek ki işe yaradı." Profesör Lovell gümüş külçeyi cebine geri koydu. "Burada hayatta olan başka biri var mı?"

Oğlan, "Hayır," diye fısıldadı. "Sadece ben varım."

"Geride bırakamayacağın bir şey var mı?"

Oğlan bir süre sessiz kaldı. Bir sinek annesinin yanağına kondu ve yüzünde gezindi. Oğlan sineği kovmak istedi ama elini kaldıracak gücü yoktu.

"Bir cesedi götüremem," dedi Profesör Lovell. "Özellikle de gideceğimiz yere."

Oğlan uzun süre annesine baktı.

Sonunda, "Kitaplarım," dedi. "Yatağın altındalar."

Profesör Lovell yatağın altına eğildi ve dört kalın cilt çıkardı. İngilizce yazılmış kitapların sırtları kullanılmaktan yıpranmıştı, bazı sayfalar o kadar incelmişti ki yazılar güçlükle okunuyordu. Profesör kitaplara göz atarken ister istemez gülümsedi ve onları çantasına koydu. Sonra kollarını oğlanın kırılgan gövdesinin altına soktu ve onu kucaklayarak evden çıkardı.

1829'da, daha sonra Asya kolerası olarak anılan salgın hastalık Kalküta'dan Bengal Körfezi yoluyla Uzakdoğu'ya – önce Siam'a, sonra Manila'ya ve nihayet ticaret gemileriyle, susuz kalmış, gözleri çökmüş denizcilerin atıklarını Pearl Nehri'ne boşaltarak binlerce kişinin su içtiği, çamaşır yıkadığı, yüzdüğü ve banyo yaptığı suyu kirletmesiyle Çin kıyılarına kadar yayıldı. Kanton'u bir gelgit dalgası gibi vurdu ve limandan iç kısımdaki yerleşim yerlerine doğru hızla ilerledi. Oğlanın mahallesi haftalar içinde hastalığa yenik düştü, bütün aileler evlerinde çaresizce telef oldu. Profesör Lovell oğlanı Kanton sokaklarının dışına taşırken, dışarıdaki herkes çoktan ölmüştü.

Oğlan her şeyi İngiliz Fabrikası'ndaki temiz, iyi aydınlatılmış bir odada, o güne kadar dokunduğu her şeyden daha yumuşak ve beyaz örtülere sarılmış olarak uyandığında öğrendi. Bunlar rahatsızlığını ancak bir parça hafifletiyordu. Ateşler içinde yanıyordu ve dili ağzının içinde ağır, kumlu bir taş gibi duruyordu. Bedeninin üstünde süzülüyormuş gibi hissediyordu. Profesör

ne zaman konuşsa şakaklarına saplanan keskin ağrılara kırmızı ışık patlamaları eşlik ediyordu.

Profesör Lovell, "Çok şanslısın," dedi. "Bu hastalık neredeyse dokunduğu her şeyi öldürüyor."

Bu yabancının uzun yüzünden ve açık gri gözlerinden etkilenen oğlan ona uzun uzun baktı. Bakışlarının bulanıklaşmasına izin verirse, yabancı kocaman bir kuşa dönüşüyordu. Bir kargaya. Hayır, yırtıcı bir kuşa. Saldırgan ve güçlü bir şeye.

"Ne dediğimi anlayabiliyor musun?"

Oğlan kupkuru dudaklarını yaladı ve mırıldanarak cevap verdi.

Profesör Lovell başını iki yana salladı. "İngilizce. İngilizce konuş."

Oğlanın boğazı yanıyordu. Öksürdü.

"İngilizce konuştuğunu biliyorum." Profesör Lovell'ın sesi uyaran bir tondaydı. "Kullan onu."

"Annem," dedi oğlan nefes nefese. "Annemi unuttunuz."

Profesör Lovell cevap vermedi. Hemen ayağa kalktı ve gitmeden önce dizlerini silkeledi, gerçi oğlan, profesörün oturduğu birkaç dakika boyunca dizlerinin nasıl tozlandığını anlayamadı.

Ertesi sabah oğlan bir kâse çorbayı öğürmeden içebildi. Ondan sonraki sabah başı fazla dönmeden ayağa kalkabilmesine karşın dizleri kullanılmamaktan o kadar çok titredi ki düşmemek için yatak çerçevesine tutunmak zorunda kaldı. Ateşi düştü, iştahı arttı. O öğleden sonra tekrar uyandığında, çorba kâsesinin yerinde iki kalın dilim ekmek ve bir parça dana rostonun olduğu bir tabak buldu. Bunları açlıktan gözü dönmüş hâlde, elleriyle silip süpürdü.

Günün büyük bir kısmını rüyasız bir uykuda geçirdi ve uykusu Bayan Piper denilen, yastıklarını kabartan, ferah ve serin mendillerle alnını silen neşeli ve balıketli bir kadının gelişiyle düzenli olarak kesintiye uğradı. Kadın o kadar tuhaf bir aksanla İngilizce konuşuyordu ki oğlan her seferinde sözlerini birkaç kez tekrarlamasını istemek zorunda kaldı.

İlk seferinde kadın, "Aman Tanrım," dedi. "Herhalde daha önce bir İskoç'la karşılaşmadın."

"Bir... İskoç mu? İskoç nedir?"

"Hiç merak etme." Bayan Piper oğlanın yanağını okşadı. "Yakında Büyük Britanya'nın düzenini öğrenirsin."

O akşam Bayan Piper oğlana yine yemeğini –ekmekle dana rosto– getirdi ve profesörün onu çalışma odasında görmek istediğini haber verdi. "Odası yukarıda. Sağdan ikinci kapı. Önce yemeğini bitir, profesör hiçbir yere gitmiyor."

Oğlan yemeğini çabucak yedi ve Bayan Piper'ın yardımıyla giyindi. Nereden geldiğini bilmediği bu Batılı giysileri kısa ve sıska bedenine şaşılacak kadar iyi uymuşlardı ancak o sırada buna kafa yoramayacak kadar yorgundu.

Merdivenlerden yukarı çıkarken titremesinin sebebinin yorgunluk mu yoksa kaygı mı olduğunu bilmiyordu. Profesörün çalışma odasının kapısı kapalıydı. Oğlan bir an durup soluklandıktan sonra kapıyı çaldı.

Profesör, "İçeri gel," diye seslendi.

Kapı çok ağırdı. Oğlan kapıyı açabilmek için sert ahşaba yaslanmak zorunda kaldı. İçeri girince kitapların keskin, mürekkepli kokusu başını döndürdü. Odada yığınlarca kitap vardı, bazıları özenle raflara dizilmişti, bazıları odanın çeşitli yerlerinde düzensiz piramitler oluşturmuştu, bazıları yere saçılmıştı ve bazıları ise bu loş labirente gelişigüzel yerleştirilmiş gibi görünen masaların kenarında, her an düşecekmiş gibi duruyordu.

"Buradayım." Profesör âdeta kitaplıkların arkasına saklanmıştı. Oğlan en ufak bir hareketiyle piramitleri devirmekten korkarak, temkinli bir biçimde odada ilerledi.

"Çekinme." Profesör kitaplarla, dağınık kâğıtlarla ve zarflarla kaplı, büyük bir masanın ardında oturuyordu. Oğlana karşısına oturmasını işaret etti. "Burada bir şeyler okumana izin verdiler mi? İngilizce sorun olmadı mı?"

"Bazı şeyler okudum." Oğlan temkinli bir biçimde, ayağının dibine yığılmış olan ciltlerin –Richard Hakluyt'un gezi notları-

nın– üstüne basmamaya gayret ederek oturdu. "Çok fazla kitabımız yoktu. Elimizdekileri okumak zorunda kaldım."

Hayatı boyunca Kanton'dan hiç ayrılmamış biri için, oğlanın İngilizcesi hayli iyiydi. Sadece belli belirsiz bir aksanla konuşuyordu. Bunu Bayan Elizabeth Slate adında İngiliz bir kadına borçluydu. Oğlan kendini bildi bileli yanlarında yaşayan bu kadına Bayan Betty derdi. Onun evlerinde ne işi olduğunu hiç anlamazdı; ailesi bir hizmetkârı, özellikle de bir yabancıyı çalıştıracak kadar varlıklı değildi ama biri maaşını ödüyor olmalıydı çünkü Bayan Betty salgın çıktığında bile gitmemişti. Kantoncası şehirdeki işlerini halletmesine yetecek kadar iyiydi ama oğlanla yalnızca İngilizce konuşurdu. Tek görevi oğlanla ilgilenmek gibi görünüyordu ve oğlan öncelikle Bayan Betty'le sonra da limandaki İngiliz denizcilerle sohbet ederek akıcı konuşmaya başlamıştı.

Okuması, konuşmasından daha iyiydi. Oğlan dört yaşında bastığından beri, yılda iki defa tamamı İngilizce kitaplarla dolu olan büyük bir paket almıştı. Gönderenin adresi Londra'nın hemen dışındaki Hampstead'de bulunan, Bayan Betty'nin aşina olmadığı ve tabii ki oğlanın hiç tanımadığı bir yerdi. Oğlan ve Bayan Betty her koşulda mum ışığında otururlardı ve parmaklarını gayretli bir şekilde her bir sözcüğün üzerinde gezdirerek, onları yüksek sesle okurlardı. Oğlan büyüdüğünde, bütün öğleden sonralarını yıpranmış sayfaları tek başına inceleyerek geçirir oldu. Maalesef bir düzine kitap onu ancak altı ay idare ettiğinden her birini defalarca okurdu ve bir sonraki teslimat gelene kadar neredeyse hepsini ezberlerdi.

Şimdi, durumu tamamen kavrayamasa bile o paketlerin profesörden geldiğini tahmin ediyordu.

"Okumaktan çok keyif alıyorum," dedi halsizce. Ardından biraz daha konuşması gerektiğini düşünerek, "Ve hayır – İngilizce sorun olmadı," diye ekledi.

"Çok güzel." Profesör Lovell arkasındaki raftan bir cilt aldı ve masanın üstünde kaydırdı. "Herhalde bunu daha önce görmedin, değil mi?"

Oğlan başlığa baktı. *Ulusların Zenginliği*, Adam Smith. Başını iki yana salladı. "Üzgünüm, hayır."

"Pekâlâ." Profesör kitabın ortalarındaki bir sayfayı açtı ve işaret etti. "Benim için yüksek sesle oku. Buradan başla."

Oğlan yutkundu, öksürerek boğazını temizledi ve okumaya başladı. Kitap insanın gözünü korkutacak kadar kalındı; yazıları çok küçüktü ve anlatım dili Bayan Betty'le okuduğu havadan sudan macera romanlarından çok daha zordu. Bilmediği, yalnızca tahmin yürüterek okuyabildiği sözcüklerde dili sürçtü.

"Her sö-mür-sömürgeci ülkenin ö... özellikle kendisine ait olan sö... sömürgelerden sağladığı iki türlü özel avan-avantaj vardır; birincisi, her imparatorluğun ege... menliği?.." Durup boğazını temizledi. "Egemenliği altındaki eyaletlerden sağ... sağladığı ortak avan... avan..."[1]

"Bu kadar yeter."

Oğlanın az önce ne okuduğu hakkında hiçbir fikri yoktu. "Efendim, bunlar–"

"Hayır, sorun değil," dedi profesör. "Uluslararası ekonomiyi anlamanı beklemiyorum. Çok iyi bir iş çıkardın." Profesör kitabı kenara koydu, çalışma masasının çekmecesine uzandı ve gümüş bir külçe çıkardı. "Bunu hatırladın mı?"

Oğlan iri iri açılmış gözlerle, dokunmaktan çekinerek ona baktı.

Daha önce bunun gibi külçelere rastlamıştı. Kanton'da az bulunurlardı ama herkes bu külçeleri tanırdı. Bunlar *Yínfúlù* olarak bilinen gümüş tılsımlardı. Gemilerin pruvalarına gömüldüklerini, tahtırevanların yanlarına çakıldıklarını ve yabancıların mahallesindeki depo kapılarının üzerine asıldıklarını görmüştü. Ne olduklarını hiçbir zaman tam anlamıyla kavrayamamıştı ve ailesindeki hiç kimse bir açıklama yapamamıştı. Bü-

---

1 *Ulusların Zenginliği*'nin 4. cildinin 7. bölümünde, Adam Smith sömürgelerin savunulmasının kaynakların tüketilmesi anlamına geldiği ve tekelci sömürgeci ticaretin ekonomik kazançlarının bir yanılsama olduğu gerekçesiyle sömürgeciliğe karşı çıkar. Şöyle yazar: "Büyük Britanya, sömürgeleri üzerinde kurduğu hâkimiyetten yalnızca zarar görüyor." Bu görüş o zamanlar yaygın olarak paylaşılmıyordu.

Ninova

yükannesi bunların zengin adamlara ait sihirler, tanrıların mesajlarını taşıyan metal muskalar olduklarını söylerdi. Annesi, efendilerinin emirlerini yerine getirmek üzere çağrılabilecek, kapana kısılmış iblisler içerdiklerine inanırdı. Çin'e özgü batıl inançları küçümsediğini yüksek sesle dile getiren ve annesinin açgözlü hayaletleri ciddiye almasını her fırsatta eleştiren Bayan Betty bile onları sinir bozucu bulurdu. Oğlan bunların ne olduğunu sorduğunda, "Sihirbazlık," demişti. "Şeytanın işinden başka bir şey değil."

Bu yüzden oğlan *Yínfúlù* denen bu şeye ne tür bir anlam yüklemesi gerektiğini bilemedi; birkaç gün önce hayatını kurtaranın tıpkı bunun gibi bir külçe olması dışında.

"Alsana." Profesör Lovell külçeyi ona uzattı. "Onu incele. Isırmaz."

Oğlan duraksadı, sonra onu iki eliyle tuttu. Külçe pürüzsüz ve soğuk olmasının dışında gayet sıradan görünüyordu. İçinde kapana kısılmış bir iblis varsa, kendini ustalıkla gizlemişti.

"Üstündeki yazıyı okuyabilir misin?"

Oğlan yakından bakınca gerçekten de çubuğun her iki yanında düzgünce oyulmuş ufacık sözcükler olduğunu fark etti: Bir yanda İngilizce, diğer yanda Çince harfler vardı. "Evet."

"Yüksek sesle oku. Önce Çince, sonra İngilizce. Anlaşılır şekilde söyle."

Oğlan Çince harfleri tanıdı ancak kaligrafi biraz tuhaf görünüyordu, onları gören ve birebir kopyalayan birisi tarafından çizilmiş gibilerdi: 囫圇吞棗.

Her heceyi telaffuz etmeye özen göstererek, yavaşça okudu: *"Húlún tūn zǎo."* Sonra İngilizceye geçiş yaptı. "Düşünmeden kabul etmek."

Külçe uğuldamaya başladı.

Oğlanın dili ânında şişerek nefes yolunu tıkadı. Oğlan boğulurcasına boğazını kavradı. Külçe kucağına düşerek, ele geçirilmiş gibi çılgınca titreşerek dans etmeye başladı. Ağzına baygın ve şekerli bir tat doldu. Hayal meyal, *hurmalar gibi*, diye düşündü ve görüş alanı kararmaya başladı. Baskın, yapışan hurmalar

o kadar olgundu ki midesi bulanıyordu. Hurmaların arasında boğuluyordu. Boğazı tamamen tıkanmıştı, nefes alamıyordu–

"Pekâlâ." Profesör Lovell eğildi ve külçeyi oğlanın kucağından aldı. Boğulma hissi yok oldu. Oğlan nefes nefese masanın üstüne yığıldı.

"İlginç," dedi Profesör Lovell. "Bu kadar güçlü bir etkisi olduğuna hiç tanık olmamıştım. Ağzında ne tadı var?"

"*Hóngzǎo.*" Oğlanın yüzünden yaşlar süzülüyordu. Hemen İngilizceye geçti. "Hurma."

"Bu iyi. Çok iyi." Profesör Lovell uzun süre oğlanı inceledikten sonra külçeyi tekrar çekmeceye koydu. "Hatta mükemmel."

Oğlan burnunu çekerek, gözlerindeki yaşları sildi. Profesör Lovell arkasına yaslandı ve oğlanın biraz toparlanmasını bekledikten sonra devam etti. "İki gün içinde Bayan Piper ve ben bu ülkeden ayrılıp, İngiltere denen bir ülkenin Londra şehrine gideceğiz. Eminim ikisini de duymuşsundur."

Oğlan tereddütlü bir biçimde başıyla onayladı. Londra onun için Lilliput gibiydi: Hiç kimsenin birazcık bile onun gibi görünmediği, giyinmediği ya da konuşmadığı uzak, hayali, kurgusal bir yerdi.

"Seni de yanımızda götürmeyi teklif ediyorum. Benim malikânemde yaşayacaksın ve kendi geçimini sağlayacak yaşa gelene kadar sana yiyecek ve yatak vereceğim. Karşılığında, müfredatını benim tasarladığım dersler alacaksın. Dillere yoğunlaşacaksın – Latince, Yunanca ve elbette Mandarin Çincesi. Kolay, rahat bir hayatın ve paranın satın alabileceği en iyi eğitimin keyfini süreceksin. Buna karşılık tek beklentim, büyük bir sebatla çalışmalarını sürdürmen."

Profesör Lovell dua eder gibi ellerini kavuşturdu. Oğlan onun tavrını kafa karıştırıcı buldu. Konuşması tekdüze ve tutkusuzdu. Profesör Lovell'ın kendisini Londra'da *istediğinden* emin değildi, hatta bu bir iş teklifinden çok bir evlat edinme gibi görünüyordu.

Profesör Lovell, "Bunu ciddi olarak düşünmen için ısrar ediyorum," diye devam etti. "Annen, büyükannen ve büyükbaban

öldüler, babanın akıbeti belirsiz ve geniş bir ailen de yok. Burada kalırsan bir kuruş bile kazanamazsın. Hayatında sadece fakirlik, hastalık ve açlık olur. Şansın yaver giderse limanda çalışırsın ama yaşın hâlâ küçük olduğundan, birkaç yıl boyunca dilencilik veya hırsızlık yaparsın. Yetişkinliğe ulaşacağını varsayarsak, en iyi ihtimalle gemilerde ağır işlere koşarsın."

Profesör Lovell konuşurken, oğlan büyülenmiş gibi onun yüzüne baktığını fark etti. Sanki daha önce bir İngiliz'le karşılaşmamış gibiydi. Oysa limanda pek çok denizciyle tanışmıştı; geniş ve kıpkırmızı, hastalıklı ve lekeli, uzun, solgun ve haşin olmak üzere her türden beyaz adam yüzü görmüştü. Ama profesörün yüzü bambaşka bir bilmeceydi. Standart bir insan yüzünün tüm bileşenlerine sahipti – gözleri, dudakları, burnu, dişleri normal ve sağlıklıydı. Sesi alçak ve biraz tekdüzeydi ama yine de insan sesiydi. Fakat konuşurken, ses tonu ve yüz ifadesi duygudan tamamen yoksundu, âdeta boş bir yazı tahtasıydı. Oğlan onun hislerini tahmin edemiyordu. Profesör onun erken yaştaki kaçınılmaz ölümünden söz ederken, yeni bir yemek tarifi verir gibiydi.

Oğlan, "Neden?" diye sordu.

"Ne demek neden?"

"Beni neden istiyorsunuz?"

Profesör başıyla gümüş külçenin bulunduğu çekmeceyi işaret etti. "Çünkü *bunu* yapabilirsin."

Oğlan bunun bir sınav olduğunu ancak o zaman anladı.

"Vesayet şartlarım bunlar." Profesör Lovell iki sayfalık bir belgeyi masanın üzerinde kaydırdı. Oğlan belgeye şöyle bir baktıktan sonra göz atmaya çalışmaktan vazgeçti; sıkışık ve kıvrımlı elyazısı okunaksıza yakındı. "Şartlarım oldukça basit ancak imzalamadan önce mutlaka tamamını oku. Bunu bu gece yatmadan önce yapar mısın?"

Oğlan başıyla onaylamaktan başka bir şey yapamayacak kadar sarsılmıştı.

"Çok güzel," dedi Profesör Lovell. "Bir şey daha. Düşündüm de bir isme ihtiyacın var."

"Zaten bir adım var," dedi oğlan. "Adım–"

"Hayır, onu kullanamazsın. Hiçbir İngiliz onu telaffuz edemez. Bayan Slate sana bir ad vermiş miydi?"

Aslında vermişti. Oğlan dört yaşına bastığında, İngilizlerin onu ciddiye alacakları bir ad benimsemesinde ısrar etmişti, gerçi bunların hangi İngilizler olabilecekleri konusunda hiç detay vermemişti. Bir çocuk tekerleme kitabından rasgele bir ad seçmişlerdi ve oğlan hecelerin dilinde bıraktığı sağlam ve yuvarlak hissi sevdiğinden şikâyet etmemişti. Ama evdeki diğer hiç kimse yeni adını kullanmamıştı ve çok geçmeden Bayan Betty de bu addan vazgeçmişti. Oğlan adını hatırlamak için bir an derin derin düşünmek zorunda kaldı.

"Robin."[1]

Profesör Lovell bir süre sessiz kaldı. Yüz ifadesi oğlanın kafasını karıştırdı – kaşları öfkelenmiş gibi çatılmıştı ama ağzının bir kenarı hoşnut olmuş gibi kıvrılmıştı. "Peki ya soyadın?"

"Zaten bir soyadım var."

"Londra'da kabul görecek bir soyadı olmalı. İstediğini seç."

Oğlan gözlerini kırptı. "Bir... soyadı mı seçeyim?"

Soyadları gelip geçici bir hevesle seçilecek ve değiştirilecek şeyler değil, diye düşündü. Kökleri ve aidiyeti belirtiyorlardı.

"İngilizler sürekli yeni adlar icat ederler," dedi Profesör Lovell. "Soyadlarını koruyanlar sadece devam ettirmeleri gereken unvanlara sahip ailelerdir ve senin hiç unvanın yok. Sadece kendini tanıtmak için bir araca ihtiyacın var. Herhangi bir soyadı işini görür."

"Sizinkini alabilir miyim? Lovell soyadını?"

"Ah, hayır," dedi Profesör Lovell. "Baban olduğumu sanırlar."

"Ah – tabii." Oğlanın gözleri tutunacak bir sözcük ya da ses arayışıyla, çaresizce odada gezindi. Sonra Profesör Lovell'ın başının üstündeki rafta duran tanıdık bir cilde – *Gulliver'in Gezileri*'ne takıldı. Yabancı bir ülkede canını kurtarmak için

---

1 *Horoz Robin'i öldürdüm.*
Öldüğünü kim gördü?
Bir çocuk tekerlemesinden alıntıdır. –*çn*

yerel dili öğrenmek zorunda kalan bir yabancının hikâyesine. Artık Gulliver'in neler hissettiğini anlıyordu.

"Swift nasıl?" diye sordu. "Tabii eğer–"

Profesör Lovell gülünce, oğlan çok şaşırdı. O ciddi ağızdan çıkan kahkaha kulağa biraz tuhaf geliyordu; fazla aniydi, neredeyse zalimceydi ve elinde olmadan irkildi. "Çok güzel. O hâlde Robin Swift olacaksın. Tanıştığımıza memnun oldum, Bay Swift."

Profesör Lovell ayağa kalktı ve masanın üzerinden elini uzattı. Oğlan limandaki yabancı denizcilerin birbirleriyle nasıl selamlaştıklarını gördüğü için ne yapması gerektiğini biliyordu. Profesörün o iri, büyük ve insanı ürpertecek kadar serin elini tuttu. El sıkıştılar.

İki gün sonra Profesör Lovell, Bayan Piper ve yeni adıyla Robin Swift Londra'ya yelken açtılar. Robin o zamana kadar saatler süren yatak istirahatinin, sıcak sütten ve Bayan Piper'ın cömertçe doldurduğu yemeklerinden oluşan sağlam bir beslenme düzeni sayesinde kendi başına yürüyebilecek kadar iyileşmişti. Kitaplarla dolu ağır bir bavulu iskelede sürükleyerek, profesöre ayak uydurmaya çalışıyordu.

Çin'in dünyaya açıldığı Kanton Limanı, çeşitli dillerin konuşulduğu bir evrendi. Gürültülü ve hızlı Portekizce, Fransızca, Felemenkçe, İsveççe, Danca, İngilizce ve Çince tuz kokulu havada süzülüyor ve inanılması güç bir şekilde harmanlanarak, neredeyse herkesin anladığı fakat yalnızca birkaç kişinin rahatlıkla konuşabildiği karma bir dile dönüşüyordu. Robin bu dili iyi biliyordu. Yabancı diller konusundaki ilk eğitimini rıhtımda koşuşturarak almıştı; çoğunlukla önüne atılan bir metal para ve bir gülümseme karşılığında denizciler için çevirmenlik yapmıştı. Bu karma dilin sözel öğelerinin kaynağına ineceği hiç aklına gelmezdi.

Her seferinde az sayıda ticari yolcu alan Doğu Hindistan Şirketi gemilerinden biri olan *Harcourt Kontesi*'nin biniş sırasına girmek üzere sahile doğru yürüdüler. Deniz o gün gürültülü ve

dalgalıydı. Soğuk kıyı rüzgârı paltosunu acımasızca delip geçtikçe Robin ürperdi. Gemide, bir kabinin içinde veya duvarlı bir yerde olmayı çok istiyordu ama bir şey biniş sırasını yavaşlatıyordu. Profesör Lovell neler olduğuna bakmak için sıradan çıktı. Robin de onu takip etti. İskele tahtasının üstünde duran bir tayfa, yolculardan birini azarlıyor, İngilizcenin sert sesli harfleri sabah serinliğini delip geçiyordu.

"Ne dediğimi anlamıyor musun? *Knee how? Lay ho?*[1] Hiçbir şey bilmiyor musun?"

Öfkesinin hedefi, omzuna astığı sırt çantasının ağırlığından iki büklüm olan bir Çinli işçiydi. İşçi bir cevap verse bile Robin onu duyamazdı.

"Söylediklerimin tek kelimesini bile anlamıyor," diye yakındı tayfa. Kalabalığa döndü. "Biri bu adama gemiye binemeyeceğini söyleyebilir mi?"

"Ah, zavallı adam." Bayan Piper, Profesör Lovell'ın kolunu dürttü. "Çeviri yapabilir misiniz?"

"Ben Kanton lehçesi bilmiyorum," dedi Profesör Lovell. "Robin, hadi oraya git."

Robin ansızın korkarak duraksadı.

"*Gitsene.*" Profesör Lovell onu iskeleye doğru itti.

Tökezleyen Robin kendini tartışmanın içinde buldu. Hem tayfa hem de işçi dönüp ona baktılar. Tayfa büsbütün sinirlenmiş görünüyordu ama işçi rahatlamış gibiydi – etraftaki tek diğer Çinli olan Robin'in yüzünü derhal bir dost yüzü olarak belledi.

Robin ona Kantonca, "Sorun nedir?" diye sordu.

"Gemiye binmeme izin vermiyor," dedi işçi telaşla. "Ama bu gemiyle Londra'ya kadar bir sözleşmem var, bak, burada öyle yazıyor."

İşçi Robin'in eline katlanmış bir kâğıt parçası tutuşturdu.

Robin kâğıdı açtı. İngilizce yazılmıştı ve gerçekten de bir Asyalı denizci sözleşmesine benziyordu – daha açık olmak gere-

---

1 (Çin.) "Merhaba? Nasılsın?" –*çn*

Ninova

kirse, Kanton'dan Londra'ya yapılacak bir yolculuk boyunca geçerli olacak bir ödeme belgesiydi. Robin daha önce benzerlerini görmüştü; sözleşmeli Çinli hizmetlilere yönelik talep, denizaşırı köle ticaretinde yaşanan zorluklarla eşzamanlı olarak arttığından, bu tür sözleşmeler son birkaç yıldır giderek yaygınlaşmıştı. Çevirisini yaptığı ilk sözleşme bu değildi; Çinli işçilerin Portekiz, Hindistan ve Batı Hint Adaları gibi uzak yerlere gidebilmelerine yarayan çalışma emirleri de görmüştü.

Robin'e göre her şey usulüne uygundu. "Peki sorun nedir?"

Tayfa, "Sana ne anlatıyor?" diye sordu. "Ona sözleşmenin geçerli olmadığını söyle. Bu gemiye Çinlileri alamam. Bir Çinliyle denize açıldığım son gemiyi bitler sardı. Banyo yapamayan insanlar yüzünden risk alamam. *Banyo* diye bağırsam bile bu adam ne dediğimi anlayamaz. Merhaba? Evlat? Ne dediğimi anlıyor musun?"

"Evet, evet." Robin apar topar İngilizceye geçiş yaptı. "Ben sadece– bana birkaç dakika ver, sadece..."

Peki ne demesi gerekiyordu?

Neler döndüğünü anlayamayan işçi, Robin'e yalvarırcasına baktı. Yüzü kırışmış, güneşten yanmış, muhtemelen sadece otuzlarında olmasına karşın onu altmış yaşındaymış gibi gösterecek kadar sertleşmişti. Bütün Asyalı denizciler hızlı yaşlanırdı, yaptıkları iş bedenlerini harap ederdi. Robin bu yüzü daha önce limanda binlerce kez görmüştü. Bazıları ona şeker fırlatırdı, bazıları onu adıyla selamlayacak kadar iyi tanırdı. Robin bu yüzü kendi türüyle ilişkilendirmişti. Fakat kendi türünün yaşlılarından birinin kendisinden bu denli çaresizce medet umduğunu hiç görmemişti.

Suçluluktan içi burkuldu. Zalim ve korkunç sözler dilinin ucuna kadar geldi ama onları bir cümleye dökemedi.

"Robin." Profesör Lovell yanma geldi ve omzunu o kadar sıkıca kavradı ki canı yandı. "Lütfen çeviri yap."

Robin her şeyin kendisine bağlı olduğunu fark etti. Seçim

onundu. Yalnızca o gerçeği ortaya çıkarabilirdi çünkü yalnızca o bütün taraflarla iletişim kurabilirdi.

Ama ne söyleyebilirdi ki? Tayfanın kabaran öfkesini görüyordu. Sıradaki diğer yolcuların giderek artan sabırsızlığını görüyordu. Yorgunlardı, üşümüşlerdi ve neden hâlâ gemiye binmediklerini anlayamıyorlardı. Profesör Lovell'ın başparmağının köprücükkemiğindeki bir oyuğu deştiğini hissedince aklına bir fikir geldi – bu dizlerini titretecek kadar korkunç bir düşünceydi; eğer çok fazla sorun çıkarırsa, ortalığı karıştırırsa, o zaman *Harcourt Kontesi* onu da karada bırakabilirdi.

İşçiye, "Sözleşmen burada geçerli değil," diye mırıldandı. "Bir sonraki gemiye binmeyi dene."

İşçi kulaklarına inanamayarak bakakaldı. "Bunu okudun mu? Burada Londra diyor, Doğu Hindistan Şirketi diyor, *bu* gemi, yani *Harcourt Kontesi*–"

Robin başını iki yana salladı. "Geçerli değil," dedi ve sonra aynı repliği tekrarlamak sözlerini gerçek kılabilirmiş gibi, "bir sonraki gemiye binmeyi denemen gerekecek," diye ekledi.

İşçi, "Sorun nedir?" diye sordu.

Robin sözcükleri güçlükle ağzından çıkararak, "Geçerli değil işte," dedi.

İşçi ona bakakaldı. Yıpranmış yüzünde binlerce duygu – öfke, hüsran ve nihayet teslimiyet belirdi. Robin işçinin karşı gelmesinden, tartışma çıkarmasından korkmuştu ancak çok geçmeden anlaşıldı ki bu yaklaşım, adam için yeni bir şey değildi. Aynısı daha önce de başına gelmişti. İşçi arkasını döndü ve yolcuları kenara iterek iskelede ilerledi. Birkaç dakika içinde gözden kayboldu.

Robin'in fena hâlde başı dönüyordu. İskeleden kaçıp Bayan Piper'ın yanına gitti. "Üşüyorum."

"Ah, titriyorsun, zavallıcık." Bayan Piper bir anne tavuk gibi derhal üzerine atılarak, onu şalıyla sarmaladı. Profesör Lovell'a ters bir şey söyledi. Profesör Lovell içini çekerek başıyla onay-

ladı, sonra telaşla sıranın önüne doğru yürüdüler ve oradan doğruca kabinlerinin yolunu tutarlarken, bir hamal bavullarını yüklenerek peşleri sıra taşıdı.

Bir saat sonra, *Harcourt Kontesi* limandan ayrıldı.

Robin omuzlarına sarılmış bir battaniyeyle yatağına yerleşmişti ve gün boyunca memnuniyetle orada kalabilirdi ancak Bayan Piper, uzaklaşmakta olan kıyı şeridini izlemesi için onu tekrar güverteye çağırdı. Kanton ufukta kaybolurken Robin göğsünde keskin bir sızı, ardından saf bir boşluk hissetti, bir kanca kalbini kıskıvrak yakalayarak söküp atmış gibiydi. Anavatanına yıllar boyunca, belki de bir daha hiçbir zaman ayak basmayacağını o âna kadar idrak etmemişti. Bu gerçeği nasıl yorumlayacağını bilmiyordu. *Kayıp* sözcüğü yetersizdi. Kayıp sadece bir yokluğu ifade ediyor, bir şeyin eksik olduğu anlamına geliyordu ancak bildiği her şeyden daha korkunç olan bu kopuşu bütünüyle kapsamıyordu.

Rüzgâra aldırış etmeden, kıyının hayalindeki imgesi bile kaybolana dek, uzun süre okyanusa baktı.

Yolculuğun ilk birkaç gününü uyuyarak geçirdi. Hâlâ toparlanmaya çalışıyordu, Bayan Piper sağlığı için güvertede günlük yürüyüşler yapması için ısrar ediyordu ama sadece birkaç dakika yürüdükten sonra uzanmak zorunda kalıyordu. Deniz tutması ve mide bulantısı yaşamadığı için şanslıydı; liman ve nehir kenarlarında geçen çocukluğu, duyularını bu çalkantılı dengesizliğe alıştırmıştı. Kendini bütün akşamüstünü güvertede geçirecek kadar güçlü hissettiğinde korkulukların yanında oturmaya, sonu gelmeyen dalgaların gökyüzüyle renk değiştirmesini ve okyanusun yüzüne sıçramasını hissetmeye bayılıyordu.

Profesör Lovell güvertede dolaşırlarken ara sıra onunla sohbet ederdi. Robin profesörün kuralcı ve ketum bir adam olduğunu çabucak öğrenmişti. Profesör, Robin'in ihtiyacı olduğunu düşündüğünde bilgi veriyordu ama bunun dışında, soruları cevapsız bırakmaktan keyif alıyordu.

Robin'e İngiltere'ye vardıkları zaman Hampstead'deki

malikânede yaşayacaklarını söylemişti. Bu malikânede bir ailesi olup olmadığından söz etmemişti. Bayan Betty'ye bunca yıldır maaş verdiğini doğrulamıştı ama nedenini açıklamamıştı. Robin'in annesini tanıdığını ima etmiş ve adresini bu sayede bulmuştu ancak annesiyle ne tür bir ilişkileri olduğunu veya nasıl tanıştıklarını detaylandırmamıştı. Önceden tanıştıklarını kabul ettiği tek sefer, Robin'e ailesinin nasıl olup da nehir kıyısındaki o barakada yaşamaya geldiğini sorduğu andı.

"Onları tanıdığımda varlıklı bir tüccar ailesiydi," dedi. "Güneye taşınmadan önce Pekin'de bir malikâneleri vardı. Sorun neydi, kumar mı? Sanırım ağabeyi yüzünden, değil mi?"

Bundan aylar öncesinde, Robin ailesi hakkında bu kadar zalimce konuşan birinin yüzüne tükürürdü. Ama burada, okyanusun ortasında, yanında hiçbir akrabası ve parası yokken, öfkesini dışa vuramamıştı. İçindeki ateş sönmüştü. Sadece korkuyordu ve çok ama çok yorgundu.

Her koşulda, tüm bunlar Robin'e doğumunu izleyen yıllarda tamamen çarçur edilen eski aile servetine dair anlatılanlarla örtüşüyordu. Annesi bu konuda sık sık hayıflanırdı. Robin detayları hayal meyal hatırlıyordu ama yaşananlar, Çin'deki Çing Hanedanlığı'nın çöküşüne dair pek çok hikâyeyle örtüşüyordu: yaşlanan bir aile reisi, savurgan bir oğul, kötü niyetli ve çıkarcı arkadaşlar ve her nedense kimsenin evlenmediği çaresiz bir kız evlat. Bir zamanlar, Robin'e cilalı bir beşikte uyuduğu söylenmişti. Bir zamanlar bir düzine hizmetkâra ve kuzeydeki pazarlardan ithal edilen nadir ürünlerle yemek pişiren bir aşçıya sahiplerdi. Bir zamanlar beş aileyi barındırabilecek büyüklükte, bahçesinde tavus kuşlarının dolaştığı bir malikânede yaşamışlardı. Fakat Robin'in tek bildiği, nehir kıyısındaki ufacık evdi.

"Annemin anlattığına göre dayım ailenin bütün parasını afyon batakhanelerinde boşa harcamış," dedi Robin. "Alacaklılar malikâneye el koyunca taşınmak zorunda kalmışız. Sonra ben üç yaşımdayken dayım kayıplara karışmış ve geriye sadece biz, teyzelerim, büyükannem ve büyükbabam kalmış. Bir de Bayan Betty."

Profesör Lovell mırıldanarak politik bir sempati gösterisinde bulundu. "Çok yazık."

Bu konuşmalar dışında, profesör günün büyük bir kısmını kamarasında geçiriyordu. Onu sadece ara sıra akşam yemeklerinin yendiği salonda görüyorlardı, çoğu zaman ise Bayan Piper bir tabağı peksimet ve kurutulmuş domuz etiyle doldurup odasına götürmek zorunda kalıyordu.

Bayan Piper Robin'e, "Profesör çevirileri üzerinde çalışıyor," dedi. "Bu yolculuklarda her zaman parşömen tomarları ve eski kitaplar topluyor ve bunları Londra'ya geri dönmeden önce İngilizceye çevirmeye başlamaktan keyif alıyor. Onu Londra'da hiç rahat bırakmıyorlar – kendisi çok önemli bir adam, Asya Kraliyet Topluluğu'nun bir üyesi ve ancak deniz yolculuklarında biraz olsun huzur bulabildiğini söylüyor. Ne tuhaf değil mi? Makao'dan birkaç tane kafiye sözlüğü almış, çok güzeller ama sayfalar o kadar narin ki onlara dokunmama izin vermiyor."

Robin, Makao'ya gittiklerini duyunca irkildi. Makao yolculuğundan haberi yoktu, Profesör Lovell'ın Çin'e yalnızca kendisi için geldiğini düşünecek kadar saftı. "Orada ne kadar kaldınız? Yani Makao'da."

"Ah, iki haftadan biraz fazla. Sadece iki hafta kalacaktık ama bizi gümrükte alıkoydular. Yabancı kadınların anakaraya çıkmasından hoşlanmıyorlar – kılık değiştirip profesörün amcasıymışım gibi rol yapmak zorunda kaldım, hayal etsene!"

İki hafta.

İki hafta önce, Robin'in annesi hâlâ yaşıyordu.

"İyi misin canım?" Bayan Piper Robin'in saçlarını karıştırdı. "Solgun görünüyorsun."

Robin başıyla onayladı ve söylemeyeceğini bildiği sözcükleri içine attı.

İçerlemeye hakkı yoktu. Profesör Lovell ona hiçbir şey borçlu olmadığı hâlde her şeyi vaat etmişti. Robin girmek üzere olduğu bu dünyanın kurallarını henüz tam olarak bilmiyordu ancak minnettar olması gerektiğinin farkındaydı. Ve saygılı. Bir insan kurtarıcısına kin besleyemezdi.

"Bu tabağı profesöre götürmemi ister misiniz?" diye sordu.

"Teşekkürler, canım. Çok tatlısın. Sonrasında benimle güvertede buluş ve birlikte güneşin batışını izleyelim."

Zaman bulanıklaştı. Güneş doğdu ve battı ancak düzenli rutinler olmayınca –Robin'in hiçbir iş yapmasına, su taşımasına ya da ayak işlerine koşmasına gerek yoktu– saat kaç olursa olsun, bütün günler birbirinin aynısıydı. Robin uyudu, eski kitaplarını yeniden okudu ve güvertede dolaşıp durdu. Bazen de bu küçük Asyalı oğlanın ağzından mükemmele yakın bir Londra aksanı duymaktan daima keyif alıyormuş gibi görünen diğer yolcularla sohbet etti. Profesör Lovell'ın sözlerini anımsayarak, günlük hayatında yalnızca İngilizce konuşmak için büyük bir çaba gösterdi. Aklına Çince düşünceler geldiğinde onları bastırdı.

Anılarını da bastırdı. Kanton'daki hayatını –annesini, büyükannesini ve büyükbabasını, limanda koşuşturarak geçen on yılı– zihninden söküp atması şaşılacak kadar kolay oldu, belki de çok sarsıcı bir geçiş süreci ve eksiksiz bir kopuş yaşadığı için. Bildiği her şeyi geride bırakmıştı. Tutunabileceği, kaçıp gerip dönebileceği hiçbir şey yoktu. Artık dünyası Profesör Lovell'dan, Bayan Piper'dan ve okyanusun öte yanındaki bir ülke vaadinden ibaretti. Geçmiş yaşamını çok korkunç olduğu için değil, hayatta kalmasının tek yolu onu terk etmekten geçtiği için derinlere gömdü. İngilizce aksanını yeni bir palto gibi kuşandı, üzerine oturması için elinden gelen her şeyi yaptı ve birkaç hafta içinde onu daha rahat taşır hâle geldi. Haftalardır kimse eğlence olsun diye birkaç Çince söz söylemesini istememişti. Haftalar sonra, kimse onun Çinli olduğunu bile hatırlamıyor gibiydi.

Bir sabah, Bayan Piper onu çok erken uyandırdı. Robin homurdanarak karşı çıktı ama Bayan Piper diretti. "Gel tatlım, bunu kaçırmak istemezsin." Robin esneyerek ceketini giydi. Güverteye çıktıklarında hâlâ gözlerini ovuşturuyordu. Serin sabah havası o kadar yoğun bir sis tabakasıyla kaplıydı ki geminin pruvasını zar zor görebiliyordu. Ama sonra sis dağıldı ve ufukta grili-siyahlı bir siluet belirdi: Bu Robin'in Gümüş Şehri, Britanya İmparatorluğu'nun kalbini, o dönemde dünyanın en büyüğü ve en zengini olan Londra'yı ilk görüşüydü.

İKİNCİ BÖLÜM

O metropolün yoktur ucu bucağı,
Hem ülkemin kaderi, hem de dünyanınki ona bağlı.

William Wordsworth,
The Prelude

Londra hem kasvetli ve griydi, hem de bir renk patlamasıydı; hem hayat dolu, gürültülü bir cümbüştü, hem de hayaletlerin ve mezarlıkların kol gezdiği, tekinsiz ve sessiz bir yerdi. *Harcourt Kontesi,* Thames Nehri'nden iç kesimlere, şehrin kalbi olan tersanelere doğru yol alırken, Robin, Londra'nın da tıpkı Kanton gibi, dünyaya açılan bir kavşak işlevi gören herhangi bir şehir misali çelişkilerle ve kalabalıklarla dolu olduğunu ilk bakışta anladı.

Ama Kanton'un aksine, Londra'nın mekanik bir kalp atışı vardı. Gümüşün uğultusu şehre yayılmıştı. Arabaların ve at arabalarının tekerleklerinde, atların toynaklarının altında ışıldıyordu; binalardaki pencerelerin altında ve kapıların üstünde parlıyordu; sokakların altında ve yukarıda, saat kulelerinin tik tak diye işleyen kollarında gizleniyordu; tabelalarında ekmeklerinin, çizmelerinin ve biblolarının abartılı tasvirlerini gururla taşıyan dükkânların vitrinlerinde sergileniyordu. Londra'nın can damarı, Kanton'un temelini oluşturan cılız, takırdayan bambudan tamamen farklı olarak keskin, teneke gibi bir tını barındırıyordu. Bu yapay, metalik bir tınıydı – bileyiciye sürtündükçe gıcırdayan bir bıçağın sesi gibiydi; William Blake'in korkunç, endüstriyel labirentiydi: İzlediğim sayısız çarkın acımasız eserleri, içe içe geçmeden dönerler, ezerek birbirlerini."[1]

1 William Blake, "Kudüs" şiiri, 1804.

Ninova

Londra hem dünyanın gümüş rezervinden hem de dünya dillerinden aslan payını almıştı ve sonuç olarak doğanın elverdiğinden daha büyük, daha kalabalık, daha hızlı ve daha parlak bir şehir ortaya çıkmıştı. Londra açgözlüydü, ganimetleriyle semiriyordu ama yine de her nasılsa, açlık çekiyordu. Londra hem akla hayale sığmayacak kadar zengindi hem de acınacak kadar yoksuldu. Londra –güzel, çirkin, genişleyen, sıkışık, geğiren, burnunu çeken, erdemli, ikiyüzlü, gümüş yaldızlı Londra– bir hesaplaşmanın eşiğindeydi çünkü ya gün gelip kendini yiyip bitirecekti ya da yeni lezzetlerle, işgücüyle, sermayeyle ve kültürle beslenmek üzere dışarıya açılacaktı.

Fakat henüz denge bozulmamıştı ve bu cümbüş şimdilik sürdürülebilirdi. Robin, Profesör Lovell ve Bayan Piper Londra Limanı'na ayak bastıklarında, rıhtımdaki sömürge ticareti doruk noktasındaydı. Ağır çay, pamuk ve tütün sandıklarıyla dolu olan, direkleri ve kirişleri daha hızlı ve güvenli bir yolculuk yapmalarını sağlayan gümüşle süslenmiş gemiler, Hindistan'a, Batı Hint Adaları'na, Afrika'ya ve Uzakdoğu'ya yapacakları bir sonraki yolculuğa hazırlanmak üzere boşaltılmayı bekliyorlardı. İngiliz mallarını dünyanın dört bir yanına götürüyorlardı. Sandıklar dolusu gümüş getiriyorlardı.

Gümüş külçeler Londra'da –hatta dünyanın her yerinde– bin yıldır kullanılıyordu ancak İspanyol İmparatorluğu'nun zirveye çıkmasından bu yana, dünyanın herhangi bir yerinde gümüşün gücü açısından bu kadar zengin ve bu kadar bağımlı bir yer olmamıştı. Kanalları boylu boyunca kaplayan gümüş, suyu Thames gibi herhangi bir nehirden daha berrak ve daha temiz bir hâle getiriyordu. Oluklardaki gümüş, yağmurun, balçığın ve lağımın kokusunu görünmez güllerin kokusuyla bastırıyordu. Saat kulelerindeki gümüş, çanların sesini kilometrelerce öteye taşıyordu, ta ki notalar şehir genelinde ve kırsal kesimde uyumsuz bir şekilde çarpışana dek.

Gümrükten çıktıklarında Profesör Lovell'ın çağırdığı iki tekerlekli Hansom faytonlarının koltuklarında üçü için birer tane, bagajlarında da ikinci bir gümüş külçe vardı. Sıkış tepiş küçü-

cük vagona yerleştiklerinde, Profesör Lovell dizlerinin üzerine uzandı ve vagonun tabanına gömülü gümüş bir külçeyi işaret etti.

"Burada ne yazdığını okuyabiliyor musun?" diye sordu.

Robin eğilerek gözlerini kıstı. "*Speed*. Ve... *spes*?"

"*Spēs*," dedi Profesör Lovell. "Latince. İngilizcedeki *speed* yani hız sözcüğünün köküdür ve umut, servet, başarı ve kişinin hedefine ulaşması gibi bir dizi anlamı vardır. Faytonların biraz daha güvenli ve hızlı yol almalarını sağlar."

Robin kaşlarını çatarak, parmaklarını külçenin üzerinde gezdirdi. Yoğun bir etki yaratamayacak kadar küçük ve zararsız görünüyordu. "Ama nasıl?" Ve aklma daha acil ikinci bir soru geldi. "Peki ben–"

"Zamanı gelince." Profesör Lovell Robin'in omzunu sıvazladı. "Ama evet, Robin Swift. Bu dünyada gümüş-işlemenin sırlarını bilen birkaç araştırmacıdan biri olacaksın. Seni buraya bunun için getirdim."

İki saatlik fayton yolculuğu onları Londra'nın içinden birkaç kilometre ötede bulunan, Profesör Lovell'ın dört katlı, açık kırmızı tuğlalı ve beyaz sıvalı, sık ve düzenli yeşil çalılıklarla çevrili bir ev sahibi olduğu Hampstead adında bir köye getirdi.

Profesör Lovell kapının kilidini açarken Robin'e, "Senin odan yukarıda," dedi. "Merdivenlerden çıkınca sağda."

Evin içi çok karanlık ve serindi. Bayan Piper perdeleri açmaya giderken, Robin de söylendiği gibi bavulunu dönen merdivenlerden sürükledi ve koridoru geçti. Odasında yalnızca birkaç parça mobilya –bir yazı masası, bir yatak ve sandalye– vardı ve herhangi bir süsleme ya da kişisel eşya yoktu, köşede duran ve Robin'in kıymetli koleksiyonunu değersiz kılacak kadar çok sayıda kitapla dolup taşan raf dışında.

Robin meraklanarak rafa yaklaştı. Acaba bu kitaplar özellikle kendisi için mi hazırlanmıştı? Bu pek olası gelmiyordu, gerçi çoğu hoşuna gidebilecek kitaplardı – üst rafta en sevdiği yazarlar olan Swift ve Defoe'nun varlığından bile haberdar olmadığı

birkaç tane romanı vardı. Ah, işte *Gulliver'in Gezileri* oradaydı. Kitabı raftan aldı. Hayli yıpranmış görünüyordu, bazı sayfaları kırışmış, kenarları kıvrılmıştı ve kimilerinde çay veya kahve lekeleri vardı.

Kafası karışan Robin, kitabı yerine koydu. Bu odada ondan önce bir başkası yaşamış olmalıydı. Belki de başka bir oğlan – Jonathan Swift'i onun kadar seven, *Gulliver'in Gezileri*'nin bu nüshasını defalarca okuyan bir yaşıtı sayfaları o kadar çok çevirmişti ki sağ üst köşedeki mürekkep solmaya başlamıştı.

Ama bu kim olabilirdi? Profesör Lovell'ın hiç çocuğu olmadığını sanıyordu.

Bayan Piper aşağıdan, "Robin!" diye haykırdı. "Dışarıya bekleniyorsun."

Robin telaşla merdivenlerden indi. Profesör Lovell kapının yanında bekliyor, sabırsızlıkla cep saatine bakıyordu.

"Odan yeterli mi?" diye sordu. "İhtiyacın olan her şey var mı?"

Robin coşkuyla başını salladı. "Ah, evet."

"Güzel." Profesör Lovell başıyla bekleyen faytonu işaret etti. "Hadi bin, seni bir İngiliz'e dönüştürmemiz gerek."

Bunu gerçek anlamıyla söylemişti. Öğleden sonranın geri kalanı boyunca, Profesör Lovell, Robin'i İngiliz toplumuyla özdeşleştirmek için birkaç yere götürdü. Gittikleri doktor onu tarttı, muayene etti ve ada hayatına uygun olduğunu gönülsüzce beyan etti: "Şükürler olsun ki pirelenmesine neden olacak tropikal bir hastalığı yok. Yaşma göre biraz ufak tefek ama onu koyun eti ve püreyle beslerseniz toparlanacaktır. Şimdi bir çiçek aşısı yapalım – kolunu sıva lütfen, teşekkürler. Acıtmayacak. Üçe kadar say." Gittikleri berber Robin'in dağınık, çene hizasındaki buklelerini kulak hizasının üstüne gelecek şekilde kısalttı. Bir şapkacıya, çizmeciye, son olarak ise Robin'in bedeninin her santimini ölçen ve ona birkaç top kumaş gösteren bir terziye gittiler – şaşkına dönen Robin rasgele bir seçim yaptı.

Akşamüstüne doğru adliyeye giderek, randevu aldıkları avukatla görüştüler. Robin'e söylendiğine göre avukat onun yasal

olarak Birleşik Krallık vatandaşı ve Profesör Richard Linton Lovell'ın vesayeti altındaki bir çocuk olmasını sağlayan bir dizi belge hazırladı.

Profesör Lovell gösterişli bir imza attı. Sonra Robin avukatın masasının yanına gitti. Masanın yüzeyi onun için çok yüksek olduğundan, bir kâtip üstünde durabileceği bir basamağı ona doğru sürükledi.

"Bunu daha önce imzaladığımı sanıyordum." Robin önüne baktı. Belgenin dili, Profesör Lovell'ın ona Kanton'da verdiği vesayet sözleşmesine oldukça benziyordu.

"Onlar bizim aramızdaki şartlardı," dedi Profesör Lovell. "*Bu* bir İngiliz olmanı sağlıyor."

Robin kıvrımlı harflere göz attı – *vasi, yetim, reşit olmayan, velayet.* "Beni oğlunuz olarak mı kabul ediyorsunuz?"

"Seni vesayetim altına alıyorum. Bu farklı."

Robin az kalsın, *neden?* diye soracaktı. Bu soruya bağlı önemli bir şey vardı, gerçi hâlâ bunun tam olarak ne olduğunu anlayamayacak kadar küçüktü. Aralarında olasılığa gebe bir an uzadıkça uzadı. Avukat burnunu kaşıdı. Profesör Lovell boğazını temizledi. Ama bu kısacık süre hiçbir yorum yapılmadan geçip gitti. Profesör Lovell konuşmaya hazır değildi ve Robin ona baskı yapmaması gerektiğini şimdiden öğrenmişti. Robin belgeyi imzaladı.

Hampstead'e geri döndüklerinde, güneş çoktan batmıştı. Robin yatmak için izin istedi ancak Profesör Lovell yemek odasına gelmesi için ısrar etti.

"Bayan Piper'ı hayal kırıklığına uğratamazsın, bütün öğleden sonra mutfaktaydı. Hiç olmazsa bir süre tabağındaki yemekle oynarsın."

Bayan Piper ve mutfağı görkemli bir buluşmaya imza atmıştı. Yalnızca ikisi için fazlasıyla büyük görünen yemek masası sürahiler dolusu sütle, beyaz yuvarlak ekmeklerle, fırınlanmış havuç ve patateslerle, et suyu sosuyla, gümüş yaldızlı bir servis kâsesinde hâlâ kaynamakta olan bir çorbayla ve parlak sosla

kaplanmış bütün bir tavukla donatılmıştı. Robin o sabahtan beri bir şey yemediğinden kurt gibi acıkmış olması gerekirdi ama öyle yorgundu ki bunca yemeği görünce midesine kramp girdi.

Robin gözlerini yemeklerden çekerek, masanın arkasında asılı duran bir tabloya çevirdi. Bu görmezden gelmenin imkânsız olduğu, odanın tamamını etkisi altına alan bir tabloydu. Günbatımında güzel bir şehri resmediyordu ancak Robin bu şehrin Londra olduğunu sanmıyordu. Burası daha vakur, daha eski bir yere benziyordu.

Profesör Lovell, Robin'in bakışlarını takip ederek, "Ah. Orası Oxford," dedi.

Oxford. Robin bu sözcüğü daha önce duymuştu ama nereden duyduğundan emin değildi. Bilmediği tüm İngilizce sözcüklere yaptığı gibi, bu adı parçalara ayırıp anlamlandırmaya çalıştı. "Bir... sığır[1] ticaret merkezi mi? Bir pazaryeri mi?"

"Bir üniversite," dedi Profesör Lovell. "Ülkenin bütün parlak zihinlerinin araştırmak, çalışmak ve eğitim almak için bir araya gelebildiği bir yer. Orası harika bir yerdir, Robin."

Tablonun ortasındaki büyük, kubbeli binayı işaret etti. "Burası Radcliffe Kütüphanesi. Ve bu da," kütüphanenin yanındaki kuleyi, tablodaki en uzun binayı göstererek, "Kraliyet Çeviri Enstitüsü. Londra'da olmadığımda ders verdiğim, yılın büyük bir bölümünü geçirdiğim yer."

"Çok güzel," dedi Robin.

"Ah, evet." Profesör Lovell kendisinden beklenmeyecek bir sıcaklıkla konuşuyordu. "Dünyanın en güzel yeri."

Oxford'u gözünün önüne getirircesine ellerini iki yana açtı. "Hepsi en şahane, en büyüleyici konuları araştıran akademisyenlerden oluşan bir şehir hayal et. Fen. Matematik. Dil. Edebiyat. Hayatın boyunca görmediğin kadar fazla kitapla dolup taşan binalar hayal et. Düşünebileceğin sessiz, tenha ve sakin bir yer hayal et." Profesör Lovell içini çekti. "Londra tam bir karmaşa. Burada herhangi bir şey yapmak imkânsız, şehir çok gürültü-

---

1 İngilizcede *ox* sözcüğü sığır anlamına gelir. –*çn*

lü ve talepkâr. Hampstead gibi yerlere kaçabilirsin ama hoşuna gitse de gitmese de göz alıcı merkez seni kendine çeker. Ama Oxford çalışmak için ihtiyaç duyduğun yemek, giysiler, kitaplar, çay gibi tüm gereçleri sağlar ve sonra seni yalnız bırakır. Orası uygar dünyadaki tüm bilgi ve yeniliklerin merkezidir. Ve eğer buradaki çalışmalarında yeteri kadar ilerleme kaydedersen, bir gün Oxford'u evin olarak benimseyecek kadar şanslı olabilirsin."

Buradaki en uygun cevap, korku ve merakla karışık bir sessizlikmiş gibi görünüyordu. Profesör Lovell özlemle tabloya baktı. Robin onun coşkusuna ortak olmaya çalıştı ancak yan gözle profesöre bakmaktan kendini alamadı. Gözlerindeki yumuşaklık ve *hasret* onu ürküttü. Profesör Lovell ile tanıştığından beri, onun herhangi bir şeye bu kadar düşkün olduğunu görmemişti.

Robin'in dersleri ertesi gün başladı.

Kahvaltı biter bitmez, Profesör Lovell ona yıkanmasını ve on dakika içinde oturma odasına geri dönmesini söyledi. Orada Bay Felton adında yapılı, güler yüzlü bir beyefendi bekliyordu. Kendisi Oxford'da birinci sınıfa giden bir Oriel[1] öğrencisiydi ve evet, Robin'in Oxford'daki Latince temposuna ayak uydurmasını sağlayacaktı. Robin yaşıtlarına göre biraz geç bir başlangıç yapıyordu ama çok çalışırsa arayı rahatlıkla kapatabilirdi.

Sabah boyunca *agricola, terra, aqua*[2] gibi temel sözcükleri ezberlemek gözünü korkutsa da ardından gelen baş döndürücü ad ve fiil çekimlerine kıyasla daha kolaydı. Robin'e dilbilgisinin temel kuralları hiç öğretilmemişti –İngilizcede işe yarayan kalıpları biliyordu çünkü bunlar *kulağına* doğru geliyordu– bu yüzden Latince öğrenirken, dilin temel yapıtaşlarını ezberledi. İsim, fiil, özne, yüklem, koşaç; sonra yalın hâl, iyelik hâli, belirtme hâli... Sonraki üç saat boyunca şaşırtıcı miktarda madde ezberlemiş ve ders sona erdiğinde yarısını unutmuştu ancak dile ve elinin altındaki bütün sözcüklere derin bir takdir beslemeye başlamıştı.

1 Oxford'daki kolejlerden biri. –*çn*

2 Latincede çiftçi, toprak, su. –*çn*

"Sorun değil, evlat." Neyse ki Bay Felton sabırlı bir adamdı ve Robin'i maruz bıraktığı zihinsel zorbalık karşısında anlayışlı bir tutum sergiler gibiydi. "Ön hazırlıkları bitirdiğimizde çok daha fazla eğleneceksin. Sıra Cicero'ya gelene kadar bekle." Bay Felton Robin'in notlarına baktı. "Fakat yazım konusunda daha dikkatli olmalısın."

Robin nerede hata yaptığını göremedi. "Ne demek istiyorsunuz?"

"Neredeyse bütün uzatma işaretlerini unutmuşsun."

"Ah." Robin homurdanmamak için kendini tuttu, karnı çok acıkmıştı ve bir an önce dersi bitirip öğle yemeğine gitmek istiyordu. "Şunlar."

Bay Felton parmak eklemleriyle masaya vurdu. "Tek bir sesli harfin uzunluğu bile önemlidir, Robin Swift. İncil'i düşün. Orijinal İbranice metinde yılanın Havva'yı yemeye ikna ettiği yasak meyvenin türü hiçbir zaman belirtilmemiştir. Fakat Latincede *malum* 'kötü' demektir, *mālum* ise 'elma' demektir." Robin için sözcükleri yazarken uzatma işaretini iyice bastırarak çizdi. "İlk günahı elmanın üstüne yıkmak için işte bu kadar küçük bir fark yeterli. Ama bildiğimiz kadarıyla esas suçlu bir hurma olabilir."

Bay Felton ertesi sabaha kadar ezberlemesi için yüz kadar sözcükten oluşan bir liste verdikten sonra öğle yemeği saatinde çıkıp gitti. Oturma odasında tek başına yemek yiyen Robin domuz budunu ve patatesleri mekanik bir biçimde ağzına tıkarken, boş gözlerle dilbilgisi kurallarına göz attı.

Bayan Piper, "Biraz daha patates ister misin canım?" diye sordu.

"Hayır, teşekkür ederim." Yemeklerin ağırlığı, okuduğu metinlerin küçük yazılarıyla birleşince uykusunu getiriyordu. Başı zonkluyordu, tek istediği uzun bir şekerleme yapabilmekti.

Ama kurtuluşu yoktu. Saat tam ikide eve kendini Bay Chester olarak tanıtan sıska, kır sakallı bir beyefendi geldi ve sonraki üç saat boyunca Robin'in Antik Yunanca eğitimine başladılar.

Yunanca, tanıdık olanı yabancılaştırmaya yönelik bir alıştırmaydı. Alfabesi Romen alfabesiyle sadece kısmen örtüşüyordu

ve harfler çoğunlukla göründükleri gibi okunmuyordu – bir rho (P) nasıl *P* değilse, bir eta (H) da *H* değildi. Yunanca da Latince gibi ad ve fiil çekimlerinden yararlanıyordu ama akılda tutulması gereken çok daha fazla kip, zaman ve ses vardı. Ses dağarcığı Latinceye kıyasla İngilizceye daha uzak görünüyordu ve Robin, Yunanca sesleri Çince gibi telaffuz etmemek için çabalayıp duruyordu. Bay Chester, Bay Felton'dan daha sertti ve Robin fiillerin çekim eklerinde hata yaptığında adam fevri ve hırçın davranıyordu. Akşamüstüne doğru Robin kendini o kadar tükenmiş hissediyordu ki elinden gelen tek şey, Bay Chester'ın tükürürcesine söylediği sesleri tekrarlamaktı.

Bay Chester, Robin'in baktıkça acı çektiği bir yığın okuma ödevi verdikten sonra saat beşte çıkıp gitti. Robin metinleri odasına taşıdıktan sonra başı dönerek ve sendeleyerek, yemek odasının yolunu tuttu.

Profesör Lovell, "Derslerin nasıl geçti?" diye sordu.

Robin duraksadı. "Gayet iyiydi."

Profesör Lovell ağzı yukarı kıvrılarak gülümsedi. "Biraz ağır geldi, değil mi?"

Robin içini çekti. "Sadece birazcık, efendim."

"Ama yeni bir dil öğrenmenin güzelliği de bu. Muazzam bir işe kalkışmışsın gibi *hissettirmeli*. Gözünü korkutmalı. Bu sayede bildiğin dillerin karmaşıklığını takdir edersin."

"Ama neden *bu kadar* karmaşık olmaları gerektiğini anlamıyorum," dedi Robin ani bir coşkuyla. Elinde değildi, öğleden beri hayal kırıklığı yaşıyordu. "Demek istediğim, neden bu kadar fazla kural var? Neden bu kadar fazla *çekim eki* var? Çincede bunların hiçbiri bulunmuyor; zamanlarımız, ad ya da fiil çekimlerimiz yok. Çince çok daha basit–"

"İşte bu konuda yanılıyorsun," dedi Profesör Lovell. "Her dil kendi içinde karmaşıktır. Latincenin karmaşıklığı sözcüğün biçimine yansır. Morfolojik zenginliği bir engel değil, bir kazançtır. Şu cümleyi ele alalım: *He will learn.*[1] *Tā huì xué.* Hem

1 Öğrenecek. –*çn*

İngilizcede hem de Çincede üç sözcük. Latincede ise yalnızca tek sözcük yeterli. *Disce*. Çok daha zarif, anlıyor musun?"

Robin anladığından pek de emin değildi.

Bu rutin –sabahları Latince, öğleden sonra Yunanca– Robin'in yakın gelecekteki hayatı hâline geldi. Onca uğraşa rağmen bunun için minnettardı. Sonunda günleri biraz düzene girmişti. Artık kendini eskisi kadar köksüz ve şaşkın hissetmiyordu – bir amacı, bir yeri vardı ve Kanton Limanı'nda onca oğlan varken, bu hayatın neden *kendisine* bahşedildiğine pek anlam veremese de görevlerini kararlılıkla ve yakınmadan, titizlikle yerine getiriyordu.

Haftada iki kez Profesör Lovell ile Mandarince[1] konuşma alıştırmaları yapıyordu. İlk başlarda bunun amacını anlayamıyordu. Bu diyaloglar ona yapay, tumturaklı ve en önemlisi gereksiz geliyordu. Konuşması zaten akıcıydı, Bay Felton ile Latince konuştuklarında olduğu gibi sözcükleri hatırlamakta veya telaffuz konusunda zorluk çekmiyordu. Neden yemeğini nasıl bulduğu veya hava durumu hakkında ne düşündüğü gibi sıradan soruları yanıtlaması gerekiyordu ki?

Ama Profesör Lovell hoşgörüsüzdü. "Dilleri unutmak sandığından daha kolay," dedi. "Çince dünyasında yaşamayı bıraktığında Çince düşünmeyi de bırakırsın."

"Ama İngilizce düşünmeye başlamamı istediğinizi sanıyordum," dedi Robin kafası karışarak.

"İngilizceyi *yaşamanı* istiyorum," dedi Profesör Lovell. "Dediğin doğru. Ancak yine de Çince alıştırmalarına devam etmen

---

1 Robin'in ailesi güneye göç ettiği için hem Mandarince hem de Kantonca konuşarak büyümüştü. Fakat Profesör Lovell ona artık Kantoncasını unutabileceğini söylemişti. Pekin'deki Çing İmparatorluk Sarayı'nın, memurların ve akademisyenlerin dili Mandarinceydi, bu yüzden önemli olan tek lehçe buydu. Bu görüş, İngiliz Akademisi'nin az sayıdaki eski Batı araştırmalarına olan bağımlığının bir yan etkisidir. Matteo Ricci'nin Portekizce-Çince sözlüğü Ming Sarayı'nda öğrendiği Mandarin lehçesiyle yazılmıştı; Francisco Varo, Joseph Prémare ve Robert Morrison'ın Çince sözlükleri de diğer lehçelerden ziyade Mandarince üzerine odaklanmıştı. Böylece Robin'den tercih ettiği anadilini unutması istenmişti.

gerekiyor. İçine işlediğini düşündüğün sözcükler ve öbekler bir çırpıda kaybolabilirler."

Buna daha önce tanık olmuş gibi konuşuyordu.

"Sağlam Mandarince, Kantonca ve İngilizce temelleriyle büyüdün. Bu büyük bir şans – hayatlarını senin dağarcığına ulaşmaya çalışarak geçiren yetişkinler var. Ve ulaşsalar bile –konuşmadan önce iyice düşünüp ne diyeceklerini hatırladıkları takdirde– yalnızca kendilerini ifade etmelerine yetecek, orta düzeyde bir akıcılığa sahip olurlar ancak sözcüklerin kendiliğinden, gecikmeden veya çabasızca akla geldiği bir anadil akıcılığının yanına bile yaklaşamazlar. Öte yandan, sen iki dilin de en zor kısımlarında – aksanlarda ve ritimlerde, yetişkinlerin çok uzun zaman harcadıktan sonra bile tam olarak öğrenemedikleri bu içselleşmiş özelliklerde çoktan uzmanlaştın. Ama onları *korumalısın*. Doğal yeteneklerini heba edemezsin."

"Fakat anlamıyorum," dedi Robin. "Eğer yeteneklerim Çincede yatıyorsa, Latinceye ve Yunancaya neden ihtiyacım var?"

Profesör Lovell kıkırdadı. "İngilizceyi anlamak için."

"Ama İngilizce biliyorum."

"Sandığın kadar iyi bilmiyorsun. Pek çok kişi İngilizce konuşuyor ama çok azı inceliklerini, köklerini ve temellerini gerçek anlamda *biliyor*. Fakat bir dilin tarihçesini, biçimini ve derinliklerini bilmen gerekiyor, özellikle de bir gün senin de öğreneceğin gibi onu ustalıkla kullanmayı planlıyorsan. Ve Çincede de bu ustalığa ulaşman gerekecek. Bu da bildiklerinin alıştırmasını yapmakla başlar."

Profesör Lovell haklıydı. Robin bir zamanlar her yönüyle tanıdık gelen bir dili unutmanın şaşılacak derecede kolay olduğunu keşfetmişti. Londra'da, en azından yaşadığı çevrede başka bir Çinli olmadan, anadili kulağına anlamsız geliyordu. İngilizcenin her bir köşeye sindiği bu oturma odasında konuşulduğunda, bir aidiyet hissi uyandırmıyordu. Zorlama gibiydi. Ve hafızasının bu kadar çabuk gerilemesi, büyürken duyduğu hecelerin birdenbire bu kadar yabancı gelmesi bazen onu korkutuyordu.

Yunanca ve Latince için harcadığı eforun iki katını Çince için

harcıyordu. Gün içinde saatlerce harflerini yazıp çiziyor, basılı harflerin kusursuz bir kopyasını çizene kadar her bir kalem darbesine titizlikle yaklaşıyordu. Çince konuşmaların hissettirdiklerini, Mandarincenin kendiliğinden ağzından döküldüğü, sıradaki sözcüğün telaffuzunu hatırlamak için duraksaması gerekmediği zamanlarda kulağa nasıl geldiğini hatırlamak için hafızasını yokluyordu.

Yine de bazı şeyleri *unutuyordu*. Bu onu dehşete düşürüyordu. Bazen, alıştırma sohbetleri sırasında, eskiden ağzından düşürmediği bir sözcüğün aklına gelmediğini fark ediyordu. Bazen de kendi konuşmasını, ne dediğini bilmeden Çinlileri taklit eden bir Avrupalı denizcininkine benzetiyordu.

Gerçi bu durumu düzeltebilirdi. Düzeltecekti. Alıştırmalar yaparak, ezberleyerek, her gün kompozisyonlar yazarak – bu Mandarince yaşamak ve nefes almakla aynı şey değildi ama yeterince yakındı. Dilin zihninde kalıcı bir iz bıraktığı yaştaydı. Fakat anadilinde gördüğü rüyaların son bulmadığından emin olmak için çok ama çok çaba sarf etmeliydi.

Profesör Lovell haftada en az üç kez, oturma odasında çeşitli misafirler ağırlıyordu. Robin onların akademisyen olduklarını varsayıyordu çünkü çoğunlukla gece geç saatlere kadar inceleyip üzerinde tartışacakları bir sürü kitap veya ciltli elyazması taşıyorlardı. Bu adamların çoğunun Çince konuşabildiği ortaya çıkınca, Robin bazen tırabzanın arkasına saklanmaya ve akşamüstü çayı sırasında klasik Çince gramerinin inceliklerini tartışan İngilizlerin çıkardığı birbirinden tuhaf seslere kulak kabartmaya başladı. İçlerinden biri, "Bu sadece bir cümle sonu eki," diye ısrar ederken, diğerleri, "İyi ama *hepsi* birden cümle sonu eki olamaz," diye bağırıyordu.

Profesör Lovell misafirleri geldiğinde Robin'in göz önünde olmamasını tercih ediyordu. Robin'in ortaya çıkmasını hiçbir zaman açıkça yasaklamamıştı ancak Bay Woodbridge ile Bay Ratcliffe'in saat sekizde geleceklerini bildiren bir not yazardı ve Robin bunu ortalıktan kaybolması gerektiği şeklinde yorumlardı.

Robin'in bu düzenlemeye bir itirazı yoktu. Açıkçası konuşmalarını sürükleyici buluyordu – çoğunlukla Batı Hint Adaları'na yapılan seyahatler, Hindistan'daki pamuklu basmalar ve Yakındoğu'daki şiddetli huzursuzluk gibi çok alakasız şeylerden söz ediyorlardı. Ancak giysileriyle bir karga sürüsünü andıran, her biri diğerinden daha ürkütücü olan bir dizi ciddi ve bilgili adamdan oluşan bir grup olarak korku salıyorlardı.

Robin bu toplantılardan sadece birine kazara dalmıştı. Bahçede, doktorun önerdiği günlük hareketlerini yaparken, profesör ve misafirlerinin yüksek sesle Kanton hakkında tartıştıklarına kulak misafiri olmuştu.

Profesör Lovell, "Napier aptalın teki," diyordu. "Kozlarını çok erken paylaşıyor – incelikten uzak. Parlamento hazır değil, üstelik arabulucuları sinirlendiriyor."

Oldukça kalın sesli bir adam, "Sence muhafazakârlar herhangi bir noktada kontrolü ele geçirecekler mi?" diye sordu.

"Belki. Ancak gemileri buraya getireceklerse Kanton'da daha sağlam bir yer edinmeleri gerekecek."

Bu noktada Robin oturma odasına dalmaktan kendini alamadı. "Ne olmuş Kanton'a?"

Bütün beyefendiler aynı anda dönüp ona baktılar. Dört kişilerdi, hepsi çok uzun boyluydu ve gözlük ya da monokl takmışlardı.

Robin tekrar, "Ne olmuş Kanton'a?" diye sordu. Birdenbire sinirlenmişti.

"Şişşşt," dedi Profesör Lovell. "Robin, ayakkabıların kirli, her yere çamur bulaştırıyorsun. Ayakkabılarını çıkar ve gidip banyo yap."

Robin üsteledi. "Kral George, Kanton'a savaş mı açacak?"

"Kanton'a savaş açamaz, Robin. Hiç kimse şehirlere savaş açmaz."

Robin, "O hâlde Kral George Çin'i işgal mi edecek?" diye ısrar etti.

Her nedense bu, beyefendileri güldürdü.

"Keşke yapabilseydik," dedi kalın sesli adam. "O zaman bütün bu yatırımlar çok daha kolaylaşırdı, değil mi?"

Gür ve kırçıllı sakallı bir adam Robin'e baktı. "Peki siyasi olarak nereye sadıksın? Buraya mı yoksa yurduna mı?"

"Yüce Tanrım." Robin'in açık mavi gözlerini ürkütücü bulduğu dördüncü adam onu devasa, görünmez bir büyüteçle inceliyormuş gibi öne eğildi. "Bu yeni çocuk mu? Sana öncekinden bile daha çok benziyor–"

Profesör Lovell'ın sesi kırbaç gibi yankılandı. "Hayward."

"Gerçekten, çok *acayip*, yani gözlerine baksanıza. Rengi değil ama *şekli*–"

"*Hayward.*"

Robin şaşkınlıkla bir ona, bir profesöre baktı.

"Bu kadar yeter," dedi Profesör Lovell. "Robin *git*."

Robin mırıldanarak özür diledi ve ayakkabılarının çamurlu olduğunu unutarak, aceleyle merdivenlerden yukarı çıktı. Omzunun üzerinden geriye bakınca, Profesör Lovell'ın cevabının bazı kısımlarını duydu: "Durumu bilmiyor, onu heveslendirmek istemiyorum... Hayır Hayward, bunu yapmayacağım–" Fakat Robin yakalanmadan konuşmaya kulak kabartabileceği sahanlığa ulaşıp tırabzana yaslanana kadar onlar çoktan konuyu değiştirip Afganistan'dan söz etmeye başlamışlardı.

O gece, Robin aynasının karşısında durdu ve yüzüne o kadar uzun süre baktı ki sonunda kendine yabancılaşmaya başladı.

Teyzeleri her yere uyum sağlayabilecek bir yüzü olduğunu söylemekten hoşlanırlardı – hem gözleri hem saçları ailesinin geri kalanındaki gibi mürekkep siyahı yerine daha yumuşak bir kahverengi tonunda olduğundan, rahatlıkla Portekizli bir denizcinin oğlu veya İmparator Çing'in vârisi sanılabilirdi. Ancak Robin bu durumu her zaman kendisine beyaz ya da sarı ırk yelpazesinin herhangi bir yerine ait olabilecek özellikler atfeden doğanın tesadüfi bir düzenlemesine bağlamıştı.

Safkan Çinli olup olmadığını hiç merak etmemişti.

Peki ama bunun alternatifi neydi? Babası beyaz mıydı? Yoksa babası–"

Gözlerine baksanıza.

Bu yadsınamaz bir kanıt değil miydi?

O hâlde babası neden Robin'i nüfusuna almıyordu? Neden bir oğul değil de sadece vesayeti altındaki bir çocuktu?

Tüm bunlara rağmen, Robin dile getirilemeyecek bazı gerçekler olduğunu, normal bir hayat sürmesinin yalnızca bunlar asla gün yüzüne çıkarılmazsa mümkün olabileceğini anlayamayacak kadar küçük değildi. Başının üstünde bir çatısı, günde üç öğünü ve ömrü boyunca okuyabileceğinden çok daha fazla kitaba erişimi vardı. Ancak bundan daha fazlasını talep etmeye hakkı olmadığını biliyordu.

İşte o zaman bir karar verdi. Asla Profesör Lovell'ı sorgulamayacak, asla gerçeğin derinlerine inmeyecekti. Profesör Lovell onu oğlu olarak kabul etmediği sürece, Robin de onun babası olduğunu iddia etmeyecekti. Bir yalan dile getirilmezse yalan sayılmazdı. Asla sorulmayan sorular cevap gerektirmezdi. Her ikisi de yalnızca gerçekle inkâr arasındaki o sınırsız, sonsuz boşlukta oyalanmakla yetineceklerdi.

Robin kurulandı, giyindi ve o akşamki çeviri alıştırmalarını bitirmek üzere masasının başına oturdu. Bay Felton ile Tacitus'un *Agricola* adlı eseri üzerinde çalışıyorlardı.

Auferre trucidare rapere falsis nominibus imperium atque ubi solitudinem faciunt pacem appellant.

Robin cümleyi parçalara ayırdı, *auferre* sözcüğünün düşündüğü anlama gelip gelmediğini teyit etmek için sözlüğüne başvurdu, sonra çevirisini yazdı.[1]

Ekim başında Michaelmas dönemi[2] başlayınca, Profesör Lovell sekiz hafta boyunca kalacağı Oxford'a doğru yola çıktı. Oxford'un üç akademik dönemi boyunca bunu yapacak ve yalnızca tatillerde geri dönecekti. Robin bu dönemlerin keyfini çı-

1 "Soygun, barbarlık ve hırsızlık – bunlara imparatorluk diyorlar; çöle çevirdikleri yere barış geldiğini söylüyorlar."

2 Britanya üniversitelerinde ekimde başlayıp, 24 Aralık'taki Noel'e kadar devam eden birinci akademik dönem. –*çn*

kardı, derslerine ara verilmese dahi her an vasisini düş kırıklığına uğratma riski olmadan rahat bir nefes alıp dinlenme imkânı buldu.

Bu aynı zamanda Profesör Lovell'ın nefesini ensesinde hissetmediği için, şehri keşfetme özgürlüğüne sahip olduğu anlamına geliyordu.

Profesör Lovell ona harçlık vermiyordu ama Bayan Piper ara sıra yol parası olarak kullanması için az miktarda bozuk para veriyordu ve Robin faytonla Covent Garden'a gidecek parası olana kadar bunları biriktiriyordu. Gazete satan bir çocuktan atlı otobüs hizmetini öğrendiğinde, neredeyse her hafta sonu Paddington Green'den Bank'e kadar giderek Londra'yı boydan boya gezmeye başladı. Yalnız başına çıktığı ilk yolculuklar onu dehşete düşürdü, birkaç kez bir daha asla Hamsptead'e geri dönemeyeceğine ve yaşamını kimsesiz bir çocuk olarak sokaklarda sürdüreceğine ikna oldu. Ama sebat etti. Londra'nın karmaşasından ürkmeyi reddetti, hem zaten Kanton da bir labirent gibi değil miydi? Londra gitgide eskisi kadar bunaltıcı gelmemeye, onu herhangi bir köşe başında mideye indirip geğirebilecek eciş bücüş canavarların olduğu bir çukurdan ziyade her ayrıntısını ve numarasını tahmin edebileceği, gezmeye elverişli bir labirent gibi görünmeye başladı.

Robin şehri okuyordu. Londra 1830'larda basılmış yazılarla dolup taşıyordu. Gazeteler, dergiler, günceler, aylık ve haftalık yayınlar ve her türden kitap rafları dolduruyor, kapı önlerine atılıyor ve neredeyse her sokak köşesinde satılıyordu. Robin, *The Times, Standard, Morning Post* gibi gazetelerin stantlarda duran nüshalarını inceliyordu; tamamen anlamasa bile *Edinburgh Review* ve *Quarterly Review* gibi akademik dergilerdeki makaleleri okuyordu, *Figaro in London* gibi ucuz hiciv gazetelerini, merak uyandıran suç raporlarını ve hükümlü mahkûmların itiraflarını konu alan yazı dizisi gibi dramatik yalan haberleri de okuyordu. *Bawbee Bagpipe* sayesinde daha kalitesiz içeriklerle kafasını dağıtıyordu. Charles Dickens diye birinin kaleme aldığı *Mister Pickwick'in Serüvenleri* adında bir seriye rastladı. Dickens çok

komik biriydi ama beyaz olmayan herkesten nefret ediyormuş gibi bir hâli vardı. Londra yayıncılığının kalbi olan ve gazetelerin matbaalardan sıcak sıcak çıktığı Fleet Caddesi'ni keşfetti. Art arda oraya giderek, köşeye atılan yığınlardan bir gün öncesinin gazetelerini alarak eve getirmeye başladı.

Bütün sözcükleri tek tek çözebilse dahi okuduklarının yarısını anlamıyordu. Metinler siyasi imalarla, üstü kapalı şakalarla, argoyla ve hiç duymadığı teamüllerle doluydu. Çocukluğunu Londra'da olup biten her şeyi özümseyerek geçirmek yerine, tüm bu yazılanları yalayıp yutmaya, Muhafazakârlar, Liberaller, Çartistler[1] ve Reformcular gibi kavramlara yapılan göndermeleri derinlemesine incelemeye ve bunların ne olduklarını ezberlemeye çalıştı. Tahıl ticareti kanunlarını ve Napoléon adındaki Fransız adamla alakasını öğrendi. Katoliklerin ve Protestanların kim olduklarını, ikisi arasındaki küçük (en azından kendisi böyle düşünüyordu) öğretisel farklılıkların görünüşte ne kadar büyük ve hayati bir önem taşıdığını öğrendi. İngiliz olmanın Britanyalı olmakla aynı şey olmadığını öğrendiği hâlde ikisi arasındaki farkı ifade etmekte zorlanıyordu.

Şehri okuyordu ve dilini öğreniyordu. Yeni İngilizce sözcükler onun için bir oyun gibiydi çünkü bir sözcüğü anladığında her zaman İngiliz tarihi ya da kültürü hakkında bir şeyler keşfediyordu. Alışılagelmiş sözcüklerin beklenmedik bir biçimde, dağarcığındaki diğer sözcüklerden türemesi onu sevindiriyordu. *Hussy, house ile wife* sözcüklerinin birleşimiydi.[2] *Holiday, holy* ile *day* sözcüklerinin birleşimiydi.[3] *Bedlam*[4] mantıksız bir biçimde *Bethlehem*[5] sözcüğünden geliyordu. *Goodbye*[6], inanılmaz bir şekilde *God be with*

---

1 İngiltere'de 1838-1850 yılları arasında siyasal reform taleplerinde bulunan işçi sınıfıdır. –*çn*

2 *Hussy* eski İngilizcede ev hanımı/sahibesi (*housewife*) anlamına gelir. –*çn*

3 Dini önemi olan "kutsal gün" anlamına gelen bu sözcük, zaman içinde "tatil" anlamı kazanmıştır. –*çn*

4 Tımarhane. –*çn*

5 Kudüs'ün güneyinde bulunan bir Filistin şehridir. –*çn*

6 Hoşça kal. –*çn*

you[1] ifadesinin kısaltılmış bir versiyonuydu. Londra'nın Doğu Yakası'nda uyaklı bir argoyla karşılaştığında kafası çok karışmıştı çünkü *Hampstead*'in "dişler" anlamına gelebileceği aklının ucundan bile geçmemişti.[2] Fakat eksik parçanın ne olduğunu öğrenir öğrenmez, kendi uyaklarını bulmaktan büyük keyif almaya başladı. (Akşam yemeğinden "azizlerin yemeği" olarak bahsetmeye başlayınca Bayan Piper pek memnun olmadı.)[3]

Bir zamanlar kafasını karıştıran sözcüklerin ve deyimlerin gerçek anlamlarını öğrendikten çok uzun zaman sonra bile zihni hâlâ bunlarla ilgili komik çağrışımlar üretiyordu. Kabineyi oyuncak bebekler gibi süslü püslü giysiler içindeki adamların yan yana diziliği devasa raflar olarak hayal ediyordu. Liberallerin perukları yüzünden,[4] Muhafazakârların ise Prenses Victoria yüzünden[5] bu adı aldıklarını düşünüyordu. Marylebone'un mermerden ve kemikten[6] oluştuğunu, Belgravia'nın çanlarla ve mezarlarla[7] dolu bir yer olduğunu ve Chelsea adının deniz kabuklarından ve denizden[8] geldiğini hayal ediyordu. Profesör Lovell kütüphanesinin bir rafını Alexander Pope'un kitaplarına ayırmıştı ve Robin koca bir yıl boyunca *The Rape of the Lock*'ın saç hırsızlığı hakkında değil, demirden bir cıvatayla tecavüz

---

1 Tanrı seninle olsun. –*çn*

2 Bu yöredeki "Hampstead Heath" argosuyla "*teeth*" arasındaki uyaktan söz ediliyor. –*çn*

3 İsa'nın Romalı askerlerce yakalanmadan önce on iki havarisiyle yediği ve içlerinden birinin az sonra kendisine ihanet edeceğini açıkladığı akşam yemeğine gönderme yapılmış. Buradaki azizlerden biri günahkâr olduğundan, Robin akşam yemeği anlamına gelen "*dinner*" ile "günahkâr" anlamına gelen "*sinner*" arasındaki uyaktan yararlanıyor. –*çn*

4 Liberaller anlamına gelen "*Whigs*" ile peruklar anlamına gelen "*wigs*" arasında uyaktan söz ediliyor. –*çn*

5 Muhafazakârlar anlamına gelen "*Tories*" ile "*Victoria*" adı arasındaki ses benzerliğinden söz ediliyor. –*çn*

6 Marylebone: Londra'nın batısında bir bölge, *marble*: mermer, *bone*: kemik. –*çn*

7 Belgravia: Londra'nın merkezinde bir bölge, "*bells*": çanlar, "*graves*": mezarlar. –*çn*

8 Chelsea: Batı Londra'nın varlıklı bir bölgesi, "*shells*": deniz kabukları, "*sea*": deniz. –*çn*

Ninova

hakkında olduğunu sandı.[1]

Bir sterlinin yirmi şilin, bir şilinin yirmi penny değerinde olduğunu öğrendi – florinleri, dörtlük ve çeyreklik penny'leri kavraması biraz zaman alacaktı. Tıpkı türlü türlü Çinli olduğu gibi pek çok türde İngiliz olduğunu ve İrlandalı ya da Galli olmanın, İngiliz olmaktan önemli açılardan farklı olduğunu öğrendi. Bayan Piper'ın İskoçya denen bir yerden geldiğini öğrendi. Bu da onun bir İskoç olduğu anlamına geliyor, kıvrak ve "R" vurgulu aksanının Profesör Lovell'ın temiz ve düzgün İngilizcesinden neden bu kadar farklı olduğunu açıklıyordu.

1830'daki Londra'nın ne olmak istediğine karar veremeyen bir şehir olduğunu öğrendi. Gümüş Şehir dünyanın en büyük finans merkeziydi, endüstride ve teknolojide başı çekiyordu. Fakat kazanç eşit olarak paylaşılmıyordu. Londra, St. Giles civarındaki gecekondu mahalleleriyle dolu bir şehir olduğu kadar, Covent Garden'daki piyeslerin ve Mayfair'deki baloların şehriydi. Londra reformcuların, William Wilberforce ve Robert Wedderburn gibilerin köleliğin yasaklanmasını teşvik ettiği, Spa Fields isyanlarının liderlerin vatan hainliğiyle suçlanmasıyla sonuçlanan, Owen destekçilerinin[2] herkesi ütopik sosyalist topluluklarına katılmasını sağlamaya çalıştığı (sosyalizmin ne olduğundan hâlâ emin değildi) ve Mary Wollstonecraft'in kırk yıl önce basılan *Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi* adlı kitabının yaygaracı, gururlu feministlere ve ardından kadınların oy kullanma hakkını savunanlara ilham kaynağı olduğu bir şehirdi. Her kesimden reformcunun Parlamento'da, belediye koridorlarında ve sokaklarda Londra'nın ruhu için savaştığını; muhafazakâr, yerleşik bir yönetici sınıfın ise her fırsatta bu girişimlere karşı koyduğunu keşfetti.

O zamanlar bu siyasi mücadeleleri anlamıyordu. Yalnızca Londra'nın ve İngiltere'nin büyük bir kısmının ne olduğu ve ne

---

1 *The Rape of the Lock*: Lülelerin Gaspı. Günümüzde tecavüz anlamına gelen "*rape*" sözcüğünün Latinceden gelen zorla alıkoyma, gasp etme anlamları da vardır. "*Lock*" sözcüğü ise hem saç lülesi, hem de cıvata anlamına gelir. –çn

2 Galli reformcu ve sosyalist Robert Owen'ın (1771-1858) destekçileri. –çn

olmak istediği konusunda fazlasıyla bölündüğünü seziyordu. Ve tüm bunların ardında gümüşün yattığını anlıyordu. Çünkü Radikaller sanayileşmenin tehlikeleri hakkında yazdıklarında ve Muhafazakârlar gelişen ekonomiyi kanıt göstererek bu fikri çürüttüklerinde; siyasi partilerden biri gecekondulardan, konutlaşmadan, yollardan, ulaşımdan, tarımdan ve üretimden bahsettiğinde; birileri Britanya'nın ve imparatorluğun geleceğinden söz ettiğinde, gazetelerde, kitapçıklarda, dergilerde ve hatta dua kitaplarında bile sürekli aynı sözcük karşısına çıkıyordu: *gümüş, gümüş, gümüş.*

Bayan Piper'dan İngiliz yemekleri ve İngiltere hakkında hayal edemeyeceği kadar çok şey öğrendi. Bu yeni damak tadına alışması biraz zaman aldı. Kanton'da yaşarken asla yemekler hakkında fazla düşünmezdi – günlük öğünlerini oluşturan lapa, buharda pişmiş ekmekler, mantı ve sebze yemekleri ona olağan gelirdi. Bunlar yoksul bir ailenin beslenme düzeninin temel öğeleriydi ve elit Çin mutfağından çok farklıydı. Robin bu yemekleri ne kadar özlediğine hayret ediyordu. İngilizlerin düzenli olarak kullandığı yalnızca iki tat vardı –tuzlu ve tuzsuz– ve anlaşılan diğer tatların hiçbirini bilmiyorlardı. Baharat ticaretinden bu kadar çok kâr eden bir ülkede, vatandaşları bunları kullanmaya şiddetle karşıydı; Robin Hampstead'de geçirdiği bunca zaman boyunca "baharatlı" şöyle dursun, "lezzetli" olarak tanımlanabilecek bir yemek tatmamıştı.

Yemekten çok, yemekler hakkında bir şeyler öğrenmeyi daha çok seviyordu. Bu eğitim doğaçlama gerçekleşiyordu; sevgili Bayan Piper konuşkan biriydi ve öğle yemeğini servis ettiği sırada Robin tabağına en ufak bir ilgi gösterirse, ona memnuniyetle bilgi veriyordu. Robin her hâlini oldukça leziz bulduğu patateslerin alt tabakaya özgü kabul edildikleri için, önemli misafirlere ikram edilmediğini öğrendi. Yeni icat edilen gümüş kaplamalı tabakların yiyecekleri yemeğin sonuna kadar sıcak tuttuğunu ancak bu hileyi misafirlere belli etmek kabalık olduğundan, gümüş külçelerin her zaman tabakların altlarına monte edildiğini

keşfetti. Art arda yemek servisi yapmanın Fransızlardan çıktığını ve bunun henüz evrensel bir kural olmama sebebinin, Napoléon denen o ufak tefek adama duyulan geçmek bilmeyen bir kızgınlık olduğunu öğrendi. Öğle yemeği, öğle yemeği toplantısı ve öğle üstü yemeği arasındaki ince ayrımları öğrense de tam olarak anlamıyordu. Gözdesi olan bademli peynir pastaları için Romalı Katoliklere teşekkür etmesi gerektiğini öğrendi çünkü oruç tutulan günlerde süt ürünlerinin yasak olması, İngiliz aşçılarını badem sütüyle yenilikler yapmaya zorlamıştı.

Bir gece Bayan Piper sofraya daire biçiminde, yassı bir yiyecek getirdi: Bu pişirilmiş ve üçgen dilimlere bölünmüş bir tür hamurdu. Robin bir dilim alıp temkinli bir biçimde ısırdı. Oldukça kalın ve unluydu, annesinin her hafta pişirdiği kabarık beyaz ekmeklerden çok daha yoğundu. Lezzetsiz değildi, sadece şaşılacak derecede sıkıydı. İri lokmayı yutabilmek için koca bir yudum su içtikten sonra, "Bu nedir?" diye sordu.

"Bu bir pide[1] tatlım," dedi Bayan Piper.

Profesör Lovell, "Çörek," diyerek onu düzeltti.

"Basbayağı *pide*–"

"Dilimlenmiş hâli çörek," dedi Profesör Lovell. "Bütün olarak ise pide."

"Baksanıza, bu bir pide ve bütün küçük parçalarına da pide deniyor. Çörekler siz İngilizlerin ağzınıza tıkmaktan hoşlandığınız o kuru, kolayca ufalanan–"

"Herhalde kendi çöreklerinizi hariç tutuyorsunuz, Bayan Piper. Aklı başında olan hiç kimse onlara kuru diyemez."

Bayan Piper övgüye boyun eğmedi. "Bu bir pide. Bu *dilimler* de öyle. Büyükannem bunlara pide derdi, annem de pide derdi, bu yüzden bunlar pide."

Robin, "Bunlara neden pide deniyor?" diye sordu. Bu sözcüğün söylenişi tepelerde yaşayan ve kendisine ekmek sunulmadığı takdirde tatmin olmayan pençeli, tüylü bir canavarı çağrıştırıyordu.

---

1 İngilizcesi *bannock* olarak geçen yassı İskoç pidesi. –çn

"Latince yüzünden," dedi Profesör Lovell. "Pide 'pişmiş ekmek' anlamındaki *panicium* sözcüğünden gelir."

Bu makul bir açıklama olsa da hayal kırıklığı yaratacak kadar sıradandı. Robin bazlamadan ya da çörekten bir ısırık daha aldı ve bu sefer midesindeki bu tok ve doyurucu hissin tadını çıkardı.

Robin ve Bayan Piper çörek üzerine kurulan bir sevgi bağı sayesinde hızla yakınlaştılar. Bayan Piper çöreklerin her türlüsünü –sadesini, kaymaklı ve ahududu reçellisini, baharat, peynir ve sarmısaklı frenksoğanıyla süslenmişini veya üzerine kuru meyve parçacıkları serpiştirilmiş hâlini– yapmaya başladı. Robin en çok sade çörekleri seviyordu, yapıldığında mükemmel olan bir şeyi bozmaya ne gerek vardı? Platonik formları daha yeni öğrenmişti ve çöreklerin Platonik açıdan ideal ekmek olduklarına inanmıştı. Üstelik Bayan Piper'ın kaymağı nefis, hafif, lezzetli ve ferahlatıcıydı. Bayan Piper'ın Robin'e söylediğine göre bazı aileler bu kaymağı elde edebilmek için sütü neredeyse bir gün boyunca ocağın üstünde kaynatırlardı ama geçen Noel'de Profesör Lovell ona kremayı saniyeler içinde ayrıştırabilen, usta işi bir gümüş düzenek getirmişti.

Profesör Lovell sade çörekleri hiç sevmediğinden, akşamüstü çaylarının temel besini sultani üzümlü çöreklerdi.

Robin, "Bunlara neden sultani deniyor?" diye sordu. "Alt tarafı kuru üzüm, öyle değil mi?"

"Emin değilim tatlım," dedi Bayan Piper. "Belki de oradan geldikleri içindir. *Sultani* kulağa biraz Doğulu geliyor, değil mi? Bunlar nerede yetiştiriliyor Richard? Hindistan'da mı?"

"Küçük Asya'da," dedi Profesör Lovell. "Ve adları sultan değil sultani çünkü tohumları yok."

Bayan Piper, Robin'e göz kırptı. "Bak, işte bu kadar basit. Bütün mesele tohumlar."

Robin bu espriyi anlamadı ama çörekleri sultani üzümlü sevmediği için, Profesör Lovell ona bakmadığı sırada üzümleri ayıkladı ve didiklenmiş çöreği kremaya bulayıp ağzına attı.

Robin'in çörekler dışındaki diğer büyük tutkusu romanlardı. Her yıl Kanton'da aldığı iki düzine cilt, ufacık bir damla sayılırdı. Artık tam bir kitap seline erişimi vardı. Hiç kitapsız kalmıyordu ama okuma programına keyifli bir şeyler sıkıştırma konusunda yaratıcı olması gerekiyordu – yemek masasında okurken Bayan Piper'ın pişirdiklerini hiç düşünmeden silip süpürüyordu; bahçede yürürken okuyordu (gerçi bu başını döndürüyordu); hatta küvetteyken bile okumayı denedi ancak Defoe'nun *Albay Jack* adlı romanının yeni baskısında bıraktığı ıslak ve buruşuk parmak izleri, onu bu alışkanlıktan vazgeçmeye yetecek kadar utandırdı.

Romanları her şeyden çok seviyordu. Dickens'ın serileri güzel ve eğlenceliydi fakat biten koca bir hikâyenin ağırlığını ellerinde hissetmek kadar büyük bir keyif yoktu. Eline geçen her türlü kitabı okuyordu. Jane Austen'ın bütün eserlerini seviyordu ancak Austen'ın sözünü ettiği görgü kurallarını anlamak için Bayan Piper'a sık sık danışması gerekiyordu. (Antigua neredeydi? Ve Sör Thomas Bertram neden sürekli oraya gidiyordu?[1]) Thomas Hope ve James Morier'nin gezi edebiyatını yalayıp yutarken onlar sayesinde Yunanlarla ve Perslilerle –ya da en azından bunların hayal ürünü bir versiyonuyla– tanıştı. Mary Shelley'nin *Frankenstein*'ından çok keyif aldı ancak fazlasıyla dramatik bulduğu daha az yetenekli kocasının şiirleri için aynısını söyleyemezdi.

O ilk dönem Oxford'dan döndükten sonra, Profesör Lovell Robin'i bir kitapçıya – Piccadilly üzerindeki, Fortnum & Mason'ın tam karşısındaki Hatchards'a götürdü. Robin yeşil boyalı girişin dışında, ağzı bir karış açık hâlde duraksadı. Şehirde gezinirken pek çok kez kitapçıların önünden geçmişti ancak içeri girmesine izin verilebileceği hiç aklına gelmemişti. Her nedense kitapçıların yalnızca varlıklı yetişkinler için olduğu ve içeri girmeye cüret ederse kulağından tutulup dışarı atılacağı fikrine kapılmıştı.

Profesör Lovell, Robin'in kapıda duraksadığını görünce gü-

1 Çünkü orada köleleri vardı.

lümsedi.

"Burası yalnızca halka açık bir dükkân," dedi. "Sen bir de üniversite kütüphanesini gör."

İçerideki yeni basılmış kitapların baş döndürücü ahşap ve toz karışımı kokusu çok yoğundu. Robin, eğer tütün böyle kokuyorsa her gün bir nefes çekecekti. En yakındaki rafa doğru adım attı, elini çekinerek sergilenen kitaplara doğru kaldırdı ancak korkudan onlara dokunamadı – çok yeni ve gıcır gıcır görünüyorlardı; sırtları çatlamamıştı, sayfaları pürüzsüz ve parlaktı. Robin yıpranmış, ıslanmış ciltlere alışkındı, dilbilgisi lügatları bile onlarca yıllıktı. Bu parlak, yeni ciltlenmiş kitaplar gözüne farklı bir tür nesne, elde tutup okumaktan ziyade uzaktan hayran olunacak şeyler gibi görünüyordu.

"Bir tanesini seç," dedi Profesör Lovell. "İlk kitabını edinmenin nasıl bir his olduğunu bilmen gerek."

Bir tanesini mi? Bunca hazinenin arasından sadece bir tanesini mi? Robin birini diğerinden ayırt edemezdi, üstelik bu kadar çok metne göz atıp karar veremeyecek kadar sersemlemişti. Gözleri bir başlığa takıldı, şimdiye kadar tanımadığı bir yazar olan Frederick Marryat'in yazdığı *The King's Own*'a. Ama yenilik iyidir, diye düşündü.

"Hımm. Marryat. Kitaplarını okumadım ancak senin yaşındaki oğlanların gözdesi olduğu söyleniyor." Profesör Lovell kitabı evirip çevirdi. "Bunu mu seçiyorsun? Emin misin?"

Robin başıyla onayladı. Eğer şimdi karar vermezse, buradan asla çıkamayacağını biliyordu. Açlıktan kıvranarak bir şarküteri dükkânına giren ve seçenekler yüzünden kafası karışan bir adam gibiydi ancak Profesör Lovell'ın sabrını zorlamak istemiyordu.

Dışarı çıktıkları zaman profesör ona kesekâğıdına sarılmış paketi uzattı. Robin göğsüne bastırdığı paketi eve dönene kadar yırtıp açmamak için kendini tuttu. Profesöre bolca teşekkür etmeye ancak onun biraz rahatsız göründüğünü fark ettiğinde son verdi. Derken profesör yeni bir kitabı ellerinde tutmanın iyi bir

his olup olmadığını sordu. Robin hevesle onayladı ve hatırlayabildiği kadarıyla ilk kez karşılıklı gülümsediler.

Robin, *The King's Own*'u derslerinin olmadığı koca bir akşamüstünde tadına vararak okumak için, hafta sonuna kadar bekletmeyi planlamıştı. Fakat perşembe öğleden sonra geldiğinde daha fazla bekleyemeyeceğini anladı. Bay Felton gittikten sonra Bayan Piper'ın hazırladığı ekmek ve peynir tabağını silip süpürüp hemen üst kattaki kütüphaneye koştu, en sevdiği koltuğa kıvrıldı ve okumaya başladı.

Ânında büyülenmişti. *The King's Own* denizcilik kahramanlıklarının, intikamın, cesaretin ve mücadelenin, gemi savaşlarının ve uzaklara yapılan yolculukların hikâyesiydi. Robin'in zihni Kanton'dan yaptığı yolculuğa kaydı ve bu anıları romanın bağlamında yeniden konumlandırarak korsanlarla savaştığını, sallar inşa ettiğini, cesaret ve kahramanlık madalyaları kazandığını hayal ederken–

Kapı gıcırdayarak açıldı.

Profesör Lovell, "Ne yapıyorsun?" diye sordu.

Robin başını kaldırdı. Dalgalı sularda ilerleyen Kraliyet Donanması'nın hayali o kadar canlıydı ki nerede olduğunu hatırlaması biraz zaman aldı.

Profesör Lovell tekrar, "Robin," dedi. "*Ne yapıyorsun?*"

Kütüphane birdenbire buz kesti, ışıltılı akşamüstü karanlığa büründü. Robin profesörün bakışlarını izleyerek, kapının üstünde tıkırdayan saate baktı. Saatin kaç olduğunu tamamen unutmuştu. Fakat bu akrep ve yelkovanın doğruyu göstermesine imkân yoktu, oturup okumaya başlayalı *üç saat* geçmiş olamazdı.

Hâlâ şaşkın bir hâlde, "Özür dilerim," dedi. Uzaklardan, Hint Okyanusu'ndan koparılan ve bu loş, soğuk çalışma odasına atılan bir gezgin gibi hissediyordu. "Ben saatin – zamanın nasıl geçtiğini anlamamışım."

Robin, profesörün yüz ifadesini bir türlü okuyamadı. Bu onu korkuttu. Bu görünmez duvar, bu gaddar ifadesizlik, öfkeden

çok daha korkutucuydu.

"Bay Chester bir saatten uzun süredir aşağıda," dedi Profesör Lovell. "Onu on dakika bile bekletmezdim ama eve yeni geldim."

Robin'in midesi suçlulukla buruldu. "Çok özür dilerim efendim–"

Profesör Lovell sözünü keserek, "Ne okuyorsun?" diye sordu.

Robin bir an için duraksadıktan sonra *The King's Own*'u[1] havaya kaldırdı. "Bana aldığınız kitabı okuyorum efendim, büyük bir savaş var ve ben sadece ne olacağını–"

"Sence o şeytanca kitabın ne anlattığı önemli mi?"

Gelecek yıllarda, Robin ne zaman bu anıyı düşünse ne kadar küstahça davrandığını fark ederek dehşete kapılacaktı. Panikten ne yapacağını şaşırmış olmalıydı çünkü geriye dönüp bakınca, Marryat'in kitabını kapatıp doğruca kapıya yönelmesi düpedüz aptallıktı; derse gitmek için can atıyormuş gibi, böyle büyük bir hata bu kadar kolayca unutulabilirmiş gibi.

Kapıya yaklaşırken Profesör Lovell elini kaldırdı ve yumruğunu sertçe Robin'in sol yanağına doğru savurdu.

Bu hamlenin etkisi Robin'i yere serdi. Robin acı hissetmekten çok şoka girdi, şakaklarındaki çınlama henüz canını *yakmıyordu* – acı hissi sonradan, aradan birkaç saniye geçtikten ve kan beynine hücum etmeye başladıktan sonra gelecekti.

Profesör Lovell işini bitirmemişti. Robin sersemlemiş hâlde dizlerinin üstünde dururken profesör şöminenin yanındaki süngüyü aldı ve Robin'in gövdesinin sağ tarafına, çapraz olarak savurdu. Sonra bir daha. Ve bir daha.

Robin, Profesör Lovell'ın şiddet uyguladığından şüphelenseydi daha çok korkardı ancak bu dayak o kadar beklenmedik, karakterine o kadar aykırıydı ki tamamen gerçekdışıymış gibi

---

1 Bu Robin'in okuduğu son Marryat kitabı olacaktı. İyi ki de öyle oldu. Frederick Marryat'in romanları İngiliz oğlanlarına cazip gelen açık deniz maceralarıyla ve kahramanlıklarla dolu olmasına karşın, diğer yandan siyahileri mutlu ve kanaatkâr köleler olarak; Amerikan Kızılderililerini ise ya soylu vahşiler ya da ahlaksız sarhoşlar olarak tasvir ediyordu. Çinlileri ve Kızılderilileri "düşük itibarlı ırklar ve efemine kişilikler" olarak tanımlıyordu.

geliyordu. Robin'in aklına yalvarmak, ağlamak, hatta çığlık atmak bile gelmedi. Süngü kaburgalarına sekizinci, dokuzuncu, onuncu kez çarparken bile –dişlerinden sızan kanın tadını aldığında bile– başına böyle bir şey geldiği için yalnızca büyük bir şaşkınlık duydu. Bu çok saçmaydı. Bir rüyada kapana kısılmış gibiydi.

Üstelik Profesör Lovell da yakıcı bir öfkenin pençesindeki bir adam gibi görünmüyordu. Bağırmıyordu, bakışları çılgınca değildi, yanakları hiç kızarmamıştı. Sadece, indirdiği her sert ve kasıtlı darbeyle kalıcı yaralanma riskini en aza indirgerken, acıyı en üst düzeye çıkarmaya niyet etmiş gibi görünüyordu. Ne Robin'in kafasına vuruyordu ne de kaburgalarını kıracak kadar kuvvet uyguluyordu. Hayır, yalnızca kolayca gizlenebilen ve zaman içinde tamamen iyileşebilen çürüklere yol açıyordu.

Ne yaptığını gayet iyi biliyordu. Bunu daha önce de yapmış gibi bir hâli vardı.

On iki darbeden sonra, dayak durdu. Profesör Lovell süngüyü büyük bir soğukkanlılıkla ve dikkatle şömine rafının üzerine koydu, geri çekildi, masanın başına oturdu ve hiç konuşmadan, Robin'in dizlerinin üzerine çöküp yüzündeki kanı elinden geldiğince silmesini izledi.

Epey uzun bir sessizlikten sonra konuştu. "Seni Kanton'dan getirirken, beklentilerimi açıkça dile getirmiştim."

Robin'in boğazına nihayet boğucu bir hıçkırık takıldı, bu gecikmiş bir duygusal tepkiydi ama Robin yutkunarak onu savuşturdu. Ses çıkaracak olursa Profesör Lovell'ın yapabileceklerinden ödü kopuyordu.

Profesör Lovell buz gibi bir ses tonuyla, "Ayağa kalk," dedi. "Otur."

Robin derhal itaat etti. Azıdişlerinden biri sallanıyordu. Diliyle dişini dürttü, ağzının içini kaplayan taze ve tuzlu kanı tadınca irkildi.

Profesör Lovell, "Bana bak," dedi.

Robin gözlerini kaldırdı.

"Neyse ki iyi bir özelliğin var," dedi Profesör Lovell. "Dayak

yiyince ağlamıyorsun."

Robin'in burnu gıdıklandı. Gözyaşlarına boğulacak gibi oldu ama onları dizginlemeyi başardı. Şakaklarına sivri uçlu bir çubuk saplanıyormuş gibi hissediyordu. Canı o kadar çok yanıyordu ki nefes alamıyordu ve görünüşe bakılırsa, en önemlisi hiçbir acı çekme belirtisi göstermemekti. Hayatı boyunca hiç bu kadar perişan hissetmemişti. Ölmek istiyordu.

"Bu çatı altında tembelliği hoş göremem," dedi Profesör Lovell. "Çeviri kolay bir iş değildir, Robin. Odaklanma ve disiplin gerektirir. Erken yaşta Latince ve Yunanca eğitimi almadığın için zaten dezavantajlı bir konumdasın ve Oxford'a başlayana kadar arayı kapatmak için sadece altı yılın var. Tembellik edemezsin. Zamanını gündüz düşleriyle harcayamazsın."

Profesör Lovell içini çekti. "Bayan Slate'in raporlarına dayanarak gayretli ve çalışkan bir çocuk olduğunu ümit etmiştim. Şimdi yanıldığımı görüyorum. Tembellik ve hilekârlık senin soyundan gelenlerin ortak özelliği. İşte Çin bu yüzden miskin ve geri kalmış bir ülke olmaya mahkûm olurken, komşuları yeniliğe doğru koşuyor. Sizler doğanız gereği ahmak, iradesiz ve sıkı çalışmaya isteksizsiniz. Bu niteliklere direnmelisin, Robin. Kanındaki kirlenmenin üstesinden gelmeyi öğrenmelisin. Bunu yapma kapasiten üzerine büyük bir kumar oynadım. Ya buna değdiğini bana kanıtlarsın ya da Kanton'a dönüş biletini alırsın." Profesör Lovell başını geriye attı. "Kanton'a geri dönmek ister misin?"

Robin yutkundu. "Hayır."

Bu konuda ciddiydi. Bu son olaydan ve ıstırap kaynağı olan derslerinden sonra bile, kendisi için farklı bir gelecek düşünemiyordu. Kanton yoksulluk, değersizlik ve cehalet demekti. Kanton salgın demekti. Kanton kitapsızlık demekti. Londra, isteyebileceği tüm maddi konforlara sahipti. Londra, bir gün Oxford'a gideceği anlamına geliyordu.

"O hâlde şimdi karar ver, Robin. Kendini çalışmalarında ilerlemeye ada, bunun gerektirdiği fedakârlıkları yap ve beni bir daha bu kadar utandırmayacağına söz ver. Ya da eve giden ilk

posta vapuruna bin. Ailesiz, vasıfsız ve parasız bir hâlde sokakta kalırsın. Sana sunduğum fırsatları bir daha asla bulamazsın. Oxford şöyle dursun, Londra'yı ancak rüyanda görürsün. Bir daha *asla* gümüş bir külçeye elini süremezsin." Profesör Lovell arkasına yaslandı ve Robin'e soğuk, eleştirel gözlerle baktı. "Evet. Seçimini yap."

Robin fısıldarcasına cevap verdi.

"Daha yüksek sesle. İngilizce konuş."

"Özür dilerim," dedi Robin boğuk bir sesle. "Kalmak istiyorum."

"Güzel." Profesör Lovell ayağa kalktı. "Bay Chester aşağıda bekliyor. Kendine çekidüzen ver ve derse git."

Robin burnunu çekerek, odaklanamayacak kadar sersemlemiş bir hâlde, yüzünde kocaman bir çürükle ve gövdesi bir düzine görünmez yaradan zonklayarak, bir şekilde dersin sonunu getirdi. Neyse ki Bay Chester olay hakkında hiçbir şey söylemedi. Robin bir dizi fiil çekiminin üzerinden geçti ve hepsini yanlış yaptı. Bay Chester onu sabırla, zoraki de olsa sakin bir ses tonuyla düzeltti. Robin'in gecikmesi dersin süresini kısaltmamıştı – akşam yemeği vaktini epey geçtiler ve Robin hayatının en zor üç saatini geçirdi.

Ertesi sabah, Profesör Lovell hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Robin kahvaltı için aşağıya indiğinde, profesör ona çevirilerini bitirip bitirmediğini sordu. Robin bitirdiğini söyledi. Bayan Piper kahvaltı için yumurtayla jambon çıkarmıştı ve biraz telaşlı bir sessizlik içinde karınlarını doyurdular. Çiğnemek ve bazen de yutkunmak Robin'in canını yakıyordu –gece boyunca yüzü daha da şişmişti– fakat öksürünce, Bayan Piper yalnızca jambonunu daha küçük parçalara bölmesini önerdi. Hepsi çaylarını bitirdiler. Bayan Piper tabakları topladı ve Robin, Bay Felton gelmeden önce Latince ders kitaplarını almaya gitti.

Ne o zaman ne de sonraki haftalarda Robin'in aklına kaçıp gitmek geldi. Başka bir çocuk korkuya kapılabilir ve Londra sokaklarına kaçmak için önüne çıkan ilk fırsatı değerlendirebilir-

di. Daha iyi ve daha nazik davranılmaya alışmış başka bir çocuk, Bayan Piper, Bay Felton ve Bay Chester gibi yetişkinlerin, yara bere içinde kalmış on bir yaşındaki bir çocuğa karşı bu kadar kayıtsız kalmalarının son derece yanlış olduğunu fark edebilirdi. Fakat Robin eski düzenine kavuştuğu için o kadar minnettardı ki başına gelenlere kızacak gücü bile bulamadı.

Zaten bir daha böyle bir şey asla yaşanmadı. Robin yaşanmaması için gerekeni yaptı. Sonraki altı yılı, tükenme noktasına gelene kadar çalışarak geçirdi. Sürekli sınırdışı edilme korkusu içinde yaşarken, kendini Profesör Lovell'ın görmek istediği öğrenci olmaya adadı.

İlk yılın ardından Yunanca ve Latince, Robin her iki dilde de anlamlı bulduğu parçaları bir araya getirmeye yetecek kadar yapıtaşı topladıktan sonra, daha eğlenceli hâle geldi. O andan itibaren ne zaman yeni bir metinle karşılaşsa, karanlıkta el yordamıyla ilerlemekten çok, boşlukları dolduruyormuş gibi hissetmeye başladı. Sinirini bozan bir cümlenin dilbilgisi yapısını harfiyen çözmek, bir kitabı ait olduğu rafa koymakla veya kayıp bir çorabı bulmakla aynı tatmini vermeye başladı – bütün parçalar birbiriyle uyumluydu, her şey bütün ve eksiksizdi.

Latincede Cicero'yu, Livy'yi, Virgil'i, Horace'ı, Caesar'ı ve Juvenal'i okudu; Yunancada Xenophon'u, Homer'i, Lysias'ı ve Platon'u çözmeye çalıştı. Zaman içinde, diller konusunda epey yetenekli olduğunu fark etti. Çok geçmeden, her iki dilde de herhangi bir Oxford öğrencisini kıskandıracak bir akıcılık düzeyine ulaştı. Zaman içinde, Profesör Lovell Robin'in kalıtsal tembellik eğilimi konusunda yorum yapmayı bıraktı ve edebi eserler konusundaki hızlı ilerlemesine ilişkin her aşamayı başını sallayarak onaylamaya başladı.

Bu arada, tarih etraflarında akıp gidiyordu. 1830'da Kral IV. George ölmüş ve yerine hiç kimseyi memnun edemeyen ebedi uzlaşmacı kardeşi IV. William gelmişti. 1831'de Londra'yı kasıp kavuran başka bir kolera salgını, ardında otuz bin ölü bıraktı. En büyük etkiyi, dar ve sıkışık alanlarda yaşadıkları için birbir-

lerinin kirli havalarından[1] kaçamayan yoksullar ve düşkünler üzerinde bıraktı. Fakat Hampstead'deki mahalle hiç etkilenmedi – soyutlanmış ve duvarlarla çevrili mülklerinde yaşayan Profesör Lovell ve arkadaşları için, salgın laf arasında değinecekleri, irkilerek sempati duyacakları ve çabucak unutacakları bir şeydi.

1833'te çok önemli bir şey oldu – İngiltere'de ve kolonilerinde kölelik yasaklandı ve özgürlüğe geçiş sürecinde, yerini altı yıllık bir çıraklık dönemi aldı. Bu haber Profesör Lovell'ın çevresinde, kaybedilen bir kriket maçının yarattığı kadar hafif hayal bir kırıklığıyla karşılandı.

Bay Harlows, "Eh, artık Batı Hint Adaları'nı unutabiliriz," diye yakındı. "Yasakçılar ve kahrolası ahlak dersleri. Hâlâ daha bu yasaklama takıntısının, Amerika'yı kaybeden Britanyalıların en azından kültürel olarak üstün hissetme ihtiyacının bir ürünü olduğuna inanıyorum. Peki hangi gerekçeyle? Sanki bu zavallılar Afrika'da kral dedikleri tiranların yönetiminde de aynı şekilde köleleştirilmemişler gibi."[2]

"Yerinde olsam Batı Hint Adaları'nı henüz gözden çıkarmazdım," dedi Profesör Lovell. "Hâlâ yasal bir tür zorla çalıştırmaya izin veriyorlar–"

"Ama sahiplik hakkı olmayınca hiçbir yaptırım gücümüz kalmaz."

"Belki de böylesi daha iyidir – ne de olsa azat edilenler kölelerden daha iyi çalışıyorlar ve aslında kölelik serbest işgücü piyasasından daha maliyetli–"

"Çok fazla Smith okumuşsun. Hobart ve MacQueen haklılardı – Çinlilerle[3] dolu bir gemiyi gizlice içeri sokmak işe yara-

---

1 Haftalık gazeteler artan ölümleri yazdıkça, Robin, Bayan Piper'a doktorların neden etrafta gezinerek hastaları gümüşle iyileştirmediklerini sordu, tıpkı Profesör Lovell'ın kendisini iyileştirdiği gibi. Bayan Piper, "Gümüş pahalı," diye cevap verdi ve bu konu bir daha açılmadı.

2 Burada Bay Hallows, kölelerin insan değil de mal yerine koyuldukları menkul köleliğin bütünüyle Avrupai bir buluş olduğunu unutuyor.

3 Haiti'nin özgürleşmesinin ardından Britanyalılar Afrikalı köle işgücüne alternatif olarak "ılımlı, sabırlı ve çalışkan bir halk" olan Çinliler gibi diğer ırklardan işçi ithal etme fikrine sıcak bakmaya başladılar. 1806 tarihli *Dayanıklılık*

yacaktır. Çinliler çok çalışkan ve sistemlidir, Richard bunu iyi bilir–"

"Hayır, Richard tembel olduklarını düşünüyor, öyle değil mi Richard?"

Bay Ratcliffe, "*Benim* tek dileğimse, tüm bu kadınların kölelik karşıtı tartışmalara katılmayı bırakmaları," diye araya girdi. "Kendi konumlarını çok önemsiyorlar ve türlü fikirlere kapılıyorlar."

"Ne yani?" dedi Profesör Lovell. "Yoksa Bayan Ratcliffe evdeki konumundan memnun değil mi?"

"Köleliğin yasaklanmasından sonra, kadınlara oy verme hakkı tanınmasına ramak kaldığına inanıyor." Bay Ratcliffe kabaca güldü. "Bu pek olası değil."

Böylece, konuşmanın gidişatı kadın haklarının saçmalığına doğru kaydı.

Robin dünyayı ve toplumsal hareketleri, ülkelerin ve insanların öylece oradan oraya taşındığı ve yönlendirildiği büyük bir satranç oyunu gibi değerlendiren bu adamları asla anlayamayacağını düşündü.

Fakat dünya onlar için soyut bir objeyse, Robin için daha da soyuttu çünkü bu konulardan hiçbir çıkarı yoktu. Robin bu dönemi Lovell Malikânesi'nin dar görüşlü yaklaşımıyla ele alıyordu. Reformlar, sömürge ayaklanmaları, kale isyanları, kadınlara oy hakkı verilmesi ve gündemdeki Parlamento tartışmaları onun için hiçbir şey ifade etmiyordu. Önemli olan tek şey, önündeki ölü diller ve yıllar geçtikçe giderek yaklaşan günün birinde, yalnızca duvardaki resimden tanıdığı üniversitenin – bilim ve rüya kuleleri şehrinin bir üyesi olacağı gerçeğiydi.

Her şey koşulsuz ve kutlamasız sona erdi. Bir gün Robin kitap-

---

deneyi, "zencilerle araya bir sınır koymak" için Trinidad'da iki yüz Çinli işçiden oluşan bir koloni kurmayı hedefledi. Koloni girişimi fiyaskoyla sonuçlandı ve çoğu işçi çok geçmeden anavatanları Çin'e döndü. Yine de Afrikalı işgücünün yerine Çinlileri koyma fikri Britanyalı girişimcilere cazip gelmeye devam etti ve 19. yüzyıl boyunca sürekli gündeme geldi.

larını toplarken, Bay Chester ona birlikte yaptıkları derslerden keyif aldığını ve üniversitede her şeyin gönlünce olmasını dilediğini söyledi. Robin gelecek hafta Oxford'a gönderileceğini bu şekilde öğrendi.

Profesör Lovell Robin'in sorusu üzerine, "Ah, evet," dedi. "Sana söylemeyi unuttum mu? Üniversiteye mektup yazmıştım. Seni bekliyorlar."

Güya işin içinde bir başvuru süreci, bir dizi tanıtım mektubu alışverişi ve yerini güvence altına alan bir finansman garantisi vardı. Robin bunların hiçbirine dahil olmamıştı. Profesör Lovell sadece 29 Eylül'de yeni konutuna taşınacağını ve 28 Eylül akşamına kadar eşyalarını toplaması gerektiğini bildirmişti. "Dönemin başlamasından birkaç gün önce gideceksin. Birlikte yolculuk edeceğiz."

Yola çıkmalarından önceki gece Bayan Piper, Robin'e bir tabak dolusu küçük, sert, yuvarlak, ağzında eriyecek kadar bol yağlı ve kolayca ufalanan kurabiyelerden pişirdi.

"Bunlar gevrek kurabiye," diye açıkladı. "Ama çok yağlılar, hepsini tek seferde yeme. Bunları pek sık pişirmiyorum çünkü Richard şekerin bir çocuğu mahvettiğini düşünüyor ama bunu hak ettin."

Robin, "Gevrek kurabiye," diye tekrarladı. "Gevreğe benzedikleri için mi?"

Pide tartışmasının yaşandığı geceden beri bu oyunu oynuyorlardı.

"Hayır tatlım." Bayan Piper güldü. "Ağızda dağıldıkları için. Yağ, hamuru 'gevrekleştirir.' Gevreğin anlamı budur – *gevrekleşme* sözcüğü buradan gelir."

Robin tatlı, yağlı lokmayı yuttu ve üstüne bir yudum süt içti. "Etimoloji derslerinizi özleyeceğim, Bayan Piper," dedi.

Bir de baktı ki Bayan Piper'ın gözlerinin kenarları kızardı. Sesi boğuklaştı. "Ne zaman bir erzak torbası istersen eve mektup yaz," dedi. "O üniversitelerin içinde neler olup bittiğini pek bilmiyorum ama yemeklerinin berbat olduğunu biliyorum."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ama bu asla olmayacak: Bize kalan şehir
Canavarlıktan hiç nasibini almamış,
Büyük, maddi kazançlar; haşin, yırtıcı bir güç ya da
İmparatorluğu tıka basa doyurmak için kurulmamış.

C. S. Lewis, "Oxford"

Ertesi sabah Robin ve Profesör Lovell faytona binerek Londra'nın merkezindeki bir istasyona geldiler ve Oxford'a kadar giden bir posta arabasına transfer oldular. Binmeyi bekledikleri sırada, Robin *posta arabasının* etimolojisini tahmin etmeye çalışarak kendini oyaladı. *Araba* kısmı apaçıktı ama neden *posta* arabası deniyordu? Bir posta kutusunu andıran düz ve geniş satıhlı at arabası yüzünden mi? Yoksa bütün postacılar bunlardan biriyle yolculuk ettiği ve postaları bununla dağıttığı için mi? Ama bu uzak bir olasılıktı. Bir at arabası pek çok şeye benziyordu ama Robin pek çok amaca hizmet eden bu aracın neden sadece posta arabası olarak anıldığına anlam veremiyordu. Neden çok amaçlı araba ya da seyahat arabası denmiyordu?

Robin buna kafa yormayı bıraktığında Profesör Lovell, "Çünkü yolculuk posta posta gerçekleşir," diye açıkladı. "Atlar Londra'dan Oxford'a kadar durmadan devam etmek istemezler, ki bizler de öyle. Fakat yolcu hanlarından nefret ettiğim için tek günlük bir yolculuk yapacağız. Yaklaşık on saat boyunca hiç mola vermeyeceğiz, bu yüzden yola çıkmadan önce tuvalete git."

Posta arabasını dokuz başka yolcuyla – iyi giyimli, dört kişilik küçük bir aileyle ve Robin'in profesör olduklarını varsaydığı, haki renkli, dirsekleri yamalı takım elbiseler giymiş bir grup

Ninova

kambur beyefendiyle paylaşıyorlardı. Robin, Profesör Lovell ile takım elbiseli adamlarından birinin arasına sıkışarak oturdu. Sohbet etmek için henüz çok erkendi. Araba kaldırım taşlarının üzerinde hoplarken yolcular ya uyukluyorlardı ya da boş gözlerle etrafa bakıyorlardı.

Robin'in karşısında oturan kadının örgüsünün üzerinden kendisine baktığını fark etmesi biraz zaman aldı. Kadınla göz göze geldiğinde kadın derhal Profesör Lovell'a dönerek, "O bir Doğulu mu?" diye sordu.

Hafif uykusundan uyanan Profesör Lovell başını kaldırdı. "Efendim?"

"Oğlanı sormuştum," dedi kadın. "Kendisi Pekin'den mi geldi?"

Robin birdenbire Profesör Lovell'ın ne diyeceğini çok merak ederek ona baktı.

Ama Profesör başını iki yana sallamakla yetindi. "Kanton'dan geldi," diye kestirip attı. "Daha güneyden."

Kadın, "Yaa," dedi. Belli ki profesörün lafı uzatmamasına bozulmuştu.

Profesör Lovell uykusuna geri döndü. Kadın Robin'i yeniden, rahatsız edecek kadar hevesli bir merakla tepeden tırnağa süzdükten sonra dikkatini çocuklarına verdi. Robin sessiz kaldı. Birdenbire göğsü sıkıştı ama nedenini anlayamadı.

Çocuklar ona bakmayı sürdürüyorlardı; gözleri irileşmiş, ağızları açılmıştı ve Robin'e kendini iki kafalıymış gibi hissettirmeselerdi bu hâlleri sevimli olabilirdi. Bir süre sonra oğlan annesinin kolunu çekiştirdi ve eğilmesini sağlayarak kulağına fısıldadı.

"Hımm." Kadın kıkırdadı ve Robin'e baktı. "Oğlum etrafı görüp göremediğini merak ediyor."

"Ben – efendim?"

"Etrafı görebiliyor musun?" Kadın sesini yükseltti ve Robin duymakta güçlük çekiyormuş gibi, her bir heceyi abartılı bir şekilde telaffuz etti. (Robin *Harcourt Kontesi*'nde yolculuk ederken sık sık buna maruz kalmıştı, insanların İngilizce bilmeyenlere neden sağır muamelesi yaptıklarını hiç anlayamamıştı.)

"Gözlerinin şekli öyleyken – her şeyi görebiliyor musun? Yoksa sadece küçük aralıklardan mı bakıyorsun?"

"Gayet iyi görebiliyorum," dedi Robin sessizce.

Hayal kırıklığına uğrayan oğlan dikkatini kız kardeşini çimdiklemeye verdi. Kadın hiçbir şey olmamış gibi örgüsüne devam etti.

Küçük aile Reading'de arabadan indi. Onlar gidince Robin daha rahat nefes alabildiğini fark etti. Ayrıca kadın sanki onu ceplerini karıştırmaya çalışırken yakalamış gibi şaşkın ve şüpheci bir bakış atmadan, tutulmuş dizlerini dinlendirebilmek için bacaklarını koridora uzatabildi.

Oxford'a giden yolun son on beş kilometresi yer yer inek sürülerinin bulunduğu, cenneti andıran yemyeşil bir otlaktı. Robin, *Oxford Üniversitesi ve Kolejleri* başlıklı bir elkitabı okumaya çalıştı ancak başı zonklayarak ağrıdığı için uykuya daldı. Bazı posta arabaları yolculuğun buz üstünde kayar gibi sarsıntısız geçmesi için gümüşle donatılıyordu ama bindikleri araba daha eski bir model olduğundan, sürekli hoplamak çok yorucuydu. Robin tekerleklerin kaldırım taşlarına çarpma sesiyle uyandı ve etrafına bakınca High Caddesi'nin ortasında, yeni evinin duvarlarla çevrili kapısının hemen önünde olduklarını fark etti.

Oxford yirmi iki kolejden oluşuyordu ve hepsinin kendilerine ait konaklama tesisleri, armaları, yemek salonları, gelenek ve görenekleri vardı. Christ Church, Trinity, St. John's ve All Souls en yüklü bağışlara ve dolayısıyla en büyük arazilere sahip olmakla övünüyorlardı. "Orada sırf bahçeleri izlemek için bile arkadaş edinmek isteyeceksin," dedi Profesör Lovell. "Worcester'ı ya da Hertford'u gönül rahatlığıyla görmezden gelebilirsin. Hepsi perişan ve çirkin." Robin profesörün insanları mı yoksa bahçeleri mi kastettiğinden emin olamadı. "Ayrıca yemekleri de kötü." Posta arabasından indikleri sırada, beyefendilerden biri onlara nahoş bir bakış attı.

Robin, Üniversite Koleji'nde yaşayacaktı. Elkitabı buranın genellikle "Üni" olarak anıldığını, Kraliyet Çeviri Enstitüsü'ne

Ninova

kayıtlı olan bütün öğrencilere ev sahipliği yaptığını, "kasvetli ve saygıdeğer görüntüsünün üniversitenin en eski değerine yakıştığını" yazıyordu. Burası gerçekten de gotik bir mabede benziyordu, ön duvarı küçük kulelerle ve pürüzsüz beyaz taşların arasındaki tek tip pencerelerle doluydu.

"Evet, işte burası." Profesör Lovell ellerini ceplerine sokmuştu ve biraz rahatsız görünüyordu. Artık nöbetçi kulübesine gittiklerine, Robin'in anahtarını aldıklarına ve bavullarını High Caddesi'nin taş döşeli kaldırımında sürüklediklerine göre, bir vedanın kaçınılmaz olduğu açıktı. Profesör Lovell nasıl konuya gireceğini bilmiyordu. Tekrar, "Evet," dedi. "Dersler başlayana kadar birkaç günün var, dolayısıyla bunu şehri tanımaya ayırmalısın. Bir haritan var –evet, orada– gerçi burası o kadar küçük ki birkaç kez tur attıktan sonra ezberlersin. Belki de kendi grubundaki öğrencileri arayıp bulursun, şimdiye kadar taşınmışlardır. Benim konutum kuzeyde, Jericho'da ve bu zarfta sana yol tarifini yazdım. Bayan Piper gelecek hafta oraya gelip bana katılacak ve cumartesi seni akşam yemeğine bekleyeceğiz. Bayan Piper seni görünce çok sevinecek." Tüm bunları ezberindeki bir iş listesini sayar gibi geveliyordu. Anlaşılan Robin'in gözlerinin içine bakmakta zorlanıyordu. "Hazır mısın?"

"Ah, evet," dedi Robin. "Ben de Bayan Piper'ı görünce çok sevineceğim."

Şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. Robin büyümesinin, evden ayrılmasının ve üniversiteye girmesinin önemini vurgulayan sözler söylenmesi gerektiğinden emindi. Ama ne söylenmesi gerektiğini kestiremiyordu ve belli ki Profesör Lovell da aynı durumdaydı.

"Peki öyleyse." Profesör Lovell hızlıca başını salladı ve artık kendisine ihtiyaç yokmuş gibi High Caddesi'ne doğru dönmeye yeltendi. "Bavullarını taşıyabilir misin?"

"Evet efendim."

Profesör Lovell tekrar, "Peki öyleyse," dedi ve High Caddesi'ne yöneldi.

Bu iki sözcük, devamının geleceğini düşündüren sıkıntılı bir

vedaydı. Robin bir süre onu izledi ve içten içe arkasına dönmesini bekledi ama Profesör Lovell yalnızca bir araba çevirmeye odaklanmış gibiydi. Evet, tuhaf bir durumdu. Ama bu Robin'i rahatsız etmedi. Araları hep böyle olmuştu: Konuşmaları yarım kalmıştı, en iyisi bazı sözleri dile getirmemekti.

Robin'in dairesi Magpie Sokağı[1] üzerindeki 4 numaralı konuttaydı – burası High ve Merton caddelerini bağlayan dar geçidin ortasında, yeşil boyalı bir binaydı. Kapıda başka biri daha durmuş, kilitle cebelleşiyordu. O da yeni öğrencilerden biri olmalıydı – etrafındaki kaldırım taşlarına omuz çantaları ve bavullar saçılmıştı.

Robin yaklaştıkça onun İngiliz yerlisi olmadığını tüm açıklığıyla gördü. Büyük olasılıkla Güney Asyalıydı. Robin Kanton'dayken, hepsi Hindistan'dan gelen gemilerde, onunla aynı ten renginde denizciler görmüştü. Yabancı pürüzsüz ve esmer bir tene, uzun ve zarif bir vücuda ve Robin'in şimdiye kadar gördüğü en koyu kirpiklere sahipti. Robin'i tepeden tırnağa süzdükten sonra gözleriyle yüzüne odaklandı – herhalde o da Robin'in ne kadar yabancı olduğunu saptamaya çalışıyordu.

Robin birdenbire, "Ben Robin," deyiverdi. "Robin Swift."

Diğer oğlan gururla, "Ramiz Rafi Mirza," diyerek elini uzattı. O kadar iyi bir İngilizce teleffuzu vardı ki neredeyse Profesör Lovell gibi konuşuyordu. "İstersen sadece Rami diyebilirsin. Peki ya sen – sen de Çeviri Enstitüsü için geldin, öyle değil mi?"

Robin, "Evet," dedi ve sezgisel olarak, "Kantonluyum," diye ekledi.

Rami'nin yüzü gevşedi. "Ben de Kalkütalıyım."

"Yeni mi geldin?"

"Evet, Oxford'a yeni geldim. İngiltere'ye yeni gelmedim; dört yıl önce bir gemiyle Liverpool'a geldim ve şimdiye kadar Yorkshire'da büyük, sıkıcı bir malikâneye tıkılıp kaldım. Vasim

---

1 Magpie Sokağı, eskiden Gropecunt Yolu olarak anılmasından anlaşılacağı üzere aslen genelevlerin yer aldığı bir caddeydi. Bu Robin'in elkitabında belirtilmemişti.

buraya kaydolmadan önce İngiliz toplumuna uyum sağlamamı istedi."

"Benimki de öyle," dedi Robin hevesle. "Peki burayı nasıl buldun?"

"Berbat bir havası var." Rami'nin ağzının bir köşesi yukarı doğru kıvrıldı. "Ve burada yiyebildiğim tek şey balık."

Birbirlerine gülümsediler.

Robin o sırada göğsünün tuhaf bir şekilde dolup taştığını hissetti. Daha önce kendisiyle aynı veya benzer durumda olan biriyle hiç karşılaşmamıştı ve araştırmaya devam ederse bir sürü başka benzerliğin ortaya çıkacağını tahmin ediyordu. Aklında bin tane soru vardı ama nereden başlayacağını bilmiyordu. Rami de yetim miydi? Finansörü kimdi? Kalküta nasıl bir yerdi? Geldiğinden beri hiç geri dönmüş müydü? Onu Oxford'a getiren neydi? Birdenbire tedirgin oldu, dilinin uyuştuğunu hissetti ve sözlerini seçmekte zorlandı – bir de anahtar meselesi vardı ve bavullarıyla kaplanmış olan avlu, kasırgaya yakalanan bir geminin bütün yükü sokağa dökülmüş gibi görünüyordu–

Robin, "Acaba," diye söze başlarken Rami aynı anda, "Şu kapıyı açsak mı?" diye sordu.

Her ikisi de güldü. Rami gülümsedi. "Hadi şunları içeri sürükleyelim." Ayağının ucuyla bavullardan birini dürttü. "Elimde leziz bir kutu şekerleme var, sonra da onu açarız, ne dersin?"

Koridordaki altı ve yedi numaralı, karşılıklı dairelerde kalıyorlardı. Her daire büyük bir yatak odasından ve bir sehpanın, boş kitap raflarının ve bir kanepenin bulunduğu bir oturma odasından oluşuyordu. Kanepe ve masa fazlasıyla resmi göründüğü için Rami'nin odasının zeminine bağdaş kurarak oturdular ve ellerini nereye koyacaklarını bilemeyen utangaç çocuklar gibi birbirlerine baktılar.

Rami bavullarından birinden rengârenk bir paket çıkardı ve ikisinin arasına, yere koydu. Vasim Sör Horace Wilson'ın veda hediyesi. Bana bir şişe şarap da verdi ama onu çöpe attım. Hangisinden istersin?" Rami paketi yırtarak açtı. "Bonbonlar, kara-

melli şekerler, fıstıklı kıtırlar, çikolatalar ve şekerle kaplanmış her türlü meyve var..."

"Ah, Tanrım – birkaç bonbon alırım, teşekkür ederim." Robin kendini bildi bileli kendi yaşına yakın biriyle konuşmamıştı.[1] Bir arkadaş edinmeyi ne kadar istediğini ancak şimdi anlıyordu fakat bunu nasıl yapacağını bilmiyordu ve deneyip de başaramama olasılığı onu birdenbire dehşete düşürdü. Rami onu sıkıcı, sinir bozucu ya da aşırı meraklı bulursa ne olacaktı?

Robin bonbondan bir ısırık aldı, yutkundu ve ellerini kucağına koydu.

"Ee," dedi. "Bana Kalküta'yı anlatsana."

Rami sırıttı.

Gelecek yıllarda, Robin sık sık bu geceyi hatırlayacaktı. Yarım yamalak sosyalleşmiş, kısıtlanarak yetiştirilmiş iki yabancının dakikalar içinde iki kafadara dönüşmesinin ardındaki gizemli kimya onu şaşırtmaya devam edecekti. Rami de Robin kadar coşkulu ve heyecanlı görünüyordu. Durmadan konuştular. Hiçbir konu tabu değildi, gündeme getirdikleri her şey ya derhal fikir birliğine varmalarına –*evet, çörekler kuru üzümsüz daha iyi*– ya da ilginç bir tartışmaya girmelerine sebep oluyordu – *hayır, aslında Londra çok güzel, siz taşra fareleri kıskanç olduğunuz için önyargılısınız. Sadece Thames'de yüzme.*

Bir noktada birbirlerine şiirler –Rami'nin gazel olduklarını söylediği hoş tınılı Urduca beyitler ve Robin'in aslında pek sevmediği ancak kulağa etkileyici gelen Tang şiirleri– okumaya başladılar. Robin, Rami'yi etkilemeyi o kadar çok istiyordu ki. Rami çok nükteli, iyi eğitimli ve komikti. Her konu – Britanya mutfağı, Britanya gelenekleri ve Oxbridge ("Oxford Cambridge'den

1 Bir keresinde Henry Little adında bir oğlan, Profesör Lovell'ın Asya Kraliyet Topluluğu'ndaki meslektaşlarından biri olan babasıyla Hamsptead'i ziyaret etmişti. Robin oğlanla çörekler hakkında sohbet etmeye çalışmış ve bunun herhangi bir konu kadar iyi bir başlangıç olduğunu düşünmüştü ancak Henry Little yalnızca uzanmış ve Robin'in gözkapaklarını o kadar sertçe çekiştirmişti ki kasıklarına tekmeyi yemişti. Robin odasına, Henry Little ise bahçeye sürgün edilmişti. Profesör Lovell o zamandan beri meslektaşlarını çocuklarıyla davet etmemişti.

Ninova

büyük ama Cambridge daha güzel; her neyse, zaten Cambridge'i sırf kontenjanı aşan vasat yetenekler için kurmuşlar") çekişmesi hakkında sivri ve iğneleyici yorumları vardı. Dünyanın yarısını gezmişti. Lucknow'a, Madras'a, Lisbon'a, Paris'e ve Madrid'e gitmişti. Vatanı Hindistan'ı bir cennet olarak tanımlıyordu: "Mangoları görmelisin Birdie[1] (Robin'e şimdiden "Birdie" demeye başlamıştı), o kadar sulular ki bu zavallı adada onlara benzeyen bir meyve bulamazsın. Mango yemeyeli yıllar oldu. Gerçek bir Bengal mangosu görmek için her şeyi verirdim."

Heyecan sarhoşu olan ve görmüş geçirmiş biri gibi görünmeye çalışan Robin, "*Binbir Gece Masalları*'nı okumuştum," dedi.

"Kalküta Arap dünyasında değil ki Birdie."

"Biliyorum." Robin kızardı. "Sadece–"

Ama Rami çoktan konuyu değiştirmişti. "Bana Arapça okuyabildiğini söylememiştin!"

"Okuyamıyorum zaten, kitabın çevirisini okudum."

Rami içini çekti. "Kimin çevirisi?"

Robin hatırlamak için hafızasını zorladı. "Sanırım Jonathan Scott'ınki."

"O berbat bir çeviri." Rami kolunu salladı. "At gitsin. Bir kere doğrudan Arapçadan bile çevrilmemiş – önce Fransızcaya, sonra İngilizceye çevrilmiş, üstelik orijinaline hiç benzemiyor. Dahası, Galland –Fransızca çevirmeni Galland– diyalogları Fransızcalaştırmak ve okuyucunun kafasını karıştıracağını düşündüğü tüm kültürel detayları silmek için elinden geleni yapmış. Harun Reşid'in cariyelerini *dames ses favourites* diye çevirmiş. Yani gözde kadınlar. 'Cariyeler' nerede, 'gözde kadınlar' nerede? Ayrıca daha erotik bölümleri tamamen çıkarmış ve gerek gördüğü her yere kültürel açıklamalar eklemiş – söylesene, bir destanı okurken, tüm şehvetli bölümlerde titrek bir Fransız'ın nefesini ensende hissetmek ister miydin?"

Rami konuşurken abartılı jestler yapıyordu. Aslında kızgın olmadığı açıktı, sadece tutkulu ve belli ki zekiydi, bu yüzden

1 "Robin" bir kuş türünün de adı olduğundan küçük kuş anlamına gelen Birdie takma adını kullanıyor. –*çn*

bütün dünyanın bilmesini istediği gerçekleri anlatmak için çabalıyordu. Arkasına yaslanan Robin, Rami'nin sevimli ve heyecanlı yüzünü hem hayretle hem de keyifle izledi.

İçinden ağlamak geldi. Ne kadar derin bir yalnızlık çektiğini daha yeni fark ediyordu ama artık yalnız *değildi* ve bu o kadar güzel bir histi ki ne yapacağını bilemiyordu.

Nihayet cümlelerini tamamlayamayacak kadar uykuları geldiğinde şekerlemelerin yarısı bitmiş ve Rami'nin odasının zemini paket kâğıtlarıyla dolmuştu. Esneyerek birbirlerine iyi geceler dilediler. Robin kendi dairesine geri döndü, kapıyı kapattı ve yüzünü boş odalarına çevirdi. Burası gelecek dört yıl boyunca evi olacaktı – her sabah bu alçak, eğimli tavanın altında duran yatakta uyanacaktı; çeşmesi su sızdıran lavaboda yüzünü yıkayacaktı ve her akşam köşedeki masanın üzerine eğilerek, parkelere balmumu damlayana kadar mum ışığında bir şeyler karalayacaktı.

Oxford'a geldiğinden beri ilk kez burada bir hayat kuracağını fark etti. Hayatının önünde uzandığını hayal etti: Bu boş raflar yavaş yavaş kitaplarla ve ıvır zıvırlarla dolacaktı; hâlâ bavullarında duran yeni keten gömlekler yıpranacaktı; yatağının üstünde duran ve tam olarak kapanmadığı için rüzgârda sarsılan pencereden mevsimlerin değiştiğini izleyecek ve duyacaktı. Ve Rami, koridorun hemen karşısındaydı.

Bu o kadar da kötü olmayacaktı.

Yatak yapılmamıştı fakat Robin çarşafla uğraşamayacak veya yatak örtüsü arayamayacak kadar yorgun olduğundan yan tarafına kıvrıldı ve üzerine paltosunu çekti. Çok kısa bir süre sonra gülümseyerek uyuyakaldı.

Üç Ekim'e kadar dersler başlamayacaktı, dolayısıyla Robin ile Rami'nin önünde şehri keşfetmek için üç koca gün vardı.

Bunlar Robin'in hayatındaki en mutlu üç gündü. Herhangi bir okuması ya da dersi, ezberlenecek bir şiir ya da yazılacak bir kompozisyon yoktu. Hayatında ilk kez cüzdanının ve zamanının bütün kontrolü kendi elindeydi ve özgürlükten aklını kaçırmak üzereydi.

İlk günlerini alışveriş yaparak geçirdiler. Cüppelerini diktirmek için Ede & Ravenscroft'a; tüm ders kitaplarını almak için Thornton'ın Kitapçısı'na; çaydanlık, kaşık, yatak çarşafı ve kandil lambası gibi ev gereçleri almak için Cornmarket bölgesine gittiler. Öğrencilik hayatında gerekli olacağını düşündükleri her şeyi aldıktan sonra her ikisi de burslarının büyük bir bölümünün ellerinde kaldığını ve tükenmesinin söz konusu olmadığını gördüler – bursları her ay aynı miktarı çekmelerine imkân tanıyordu.

Onlar da savurganlık ettiler. Paketler dolusu fındıklı ve karamelli şekerleme aldılar. Üniversitedeki sandallardan kiraladılar ve öğleden sonrayı Cherwell kıyılarına kürek çekerek geçirdiler. Queen's Lane kahvehanesine gittiler ve daha önce hiç denemedikleri çeşit çeşit hamurişine bir sürü para harcadılar. Rami yuluflı kıtırlara bayıldı – "Yulaf *çok* leziz olmuş," dedi. "At olmanın ne kadar keyif verdiğini anlıyorum." Robin ise her yanı şekerle kaplanmış yapışkan çörekleri tercih etti ve dişleri saatlerce ağrıdı.

Oxford'da ayrık otları gibi göze batıyorlardı. Bu ilk başta Robin'i sarstı. Biraz daha kozmopolit bir yer olan Londra'da yabancılar asla bu kadar uzun bakışlara maruz kalmazdı. Ama görünüşe bakılırsa Oxford halkı varlıkları karşısında sürekli şaşkınlığa uğruyordu. Rami, Robin'den daha fazla dikkat çekiyordu. Robin yalnızca yakından bakınca ve bazı ışıklar altında yabancıydı ancak Rami ilk bakışta, gözle görülür biçimde ötekiydi.

Fırıncı, Robin'in daha önce hiç duymadığı kadar abartılı bir aksanla Rami'ye Hindistan'dan gelip gelmediğini sorunca Rami, "Ah, evet," dedi. "Orada oldukça büyük bir ailem var. Kimseye söylemeyin ama aslında bir asilzadeyim, tahtın dördüncü sıradaki vârisiyim – hangi taht mı? Ah, sadece yerel bir taht, siyasi sistemimiz çok karmaşık. Fakat ben normal bir hayat sürmek, düzgün bir Britanya eğitimi almak istiyorum ve bu yüzden sarayımı bırakıp buraya geldim."

Fırıncının duyma mesafesinin dışına çıktıkları an Robin, "Neden öyle konuştun?" diye sordu. "Ve asilzade olmakla neyi kastediyorsun?"

"İngilizler beni her gördüklerinde, hangi hikâyeden tanıdıklarını saptamaya çalışıyorlar," dedi Rami. "Ya hırsızlık yapan pis bir Hintli denizci olduğumu ya da bir *nabob*'un[1] evinde hizmetçilik yaptığımı sanıyorlar. Yorkshire'da fark ettim ki bir Babür prensi olduğumu düşünmeleri işimi kolaylaştırıyor."

"Ben her zaman uyum sağlamaya çalıştım," dedi Robin.

"Ama bu benim açımdan imkânsız," dedi Rami. "Bir role bürünmeliyim. Kalküta'dayken hepimiz Bengal'den İngiltere'ye gelip zengin olan ilk Müslümanın, Sake Dean Mahomed'in hikâyesini anlatırdık. Adamın beyaz, İrlandalı bir karısı var. Londra'da mülk sahibi. Ve bunu nasıl başarmış biliyor musun? Bir restoran açmış, başarısız olmuş ve sonra bir kâhya ya da hizmetçi olarak işe girmeye çalışmış ve yine başaramamış. Sonra aklına Brighton'da bir şampuan dükkânı açmak gibi parlak bir fikir gelmiş." Rami kıkırdadı. "Hadi gelin ve şifalı buharlarla tanışın! Hint yağlarıyla masaj yaptırın! Astıma ve romatizmaya iyi gelir, felci iyileştirir. Elbette vatanımızda bunlara inanmıyoruz. Ama Dean Mahomed'in tek yapması gereken bazı tıbbi yeterlilik belgeleri edinmek ve tüm dünyayı bunların sihirli bir Doğu tedavisi olduğuna ikna etmekti, böylece onları avucunun içine aldı. Buradan çıkarılacak olan ders nedir Birdie? Eğer hakkında hikâyeler anlatacaklarsa, bu durumu kendi yararına kullan. İngilizler hiçbir zaman havalı olduğumu düşünmeyecekler ama eğer fantezilerine uyarsam, en azından asilzade olduğumu sanacaklar."

İşte aralarındaki fark buydu. Robin, Londra'ya geldiğinden beri dikkatleri üzerine çekmemeye, uyum sağlamaya ve yabancılığını göze sokmamaya çalışmıştı. Ne kadar sıradan görünürse o kadar az dikkat çekeceğini düşünüyordu. Fakat göze batmamak gibi bir seçeneği olmayan Rami, göz kamaştırmayı seçmişti. Aşırı cesurdu. Robin onu inanılmaz ve biraz da ürkütücü buluyordu.

Robin, Rami'nin bu hikâyeyi dükkân sahibine üçüncü kez anlattığını duyduktan sonra, "*Mirza* gerçekten de 'prens' anlamına mı geliyor?" diye sordu.

---

1 Hindistan'da zengin olmuş Avrupalı. –*çn*

"Elbette. Yani, aslında bu bir unvan – Farsçadaki *Emirzade* sözcüğünden türetilmiş ama 'prens' ile neredeyse aynı anlama geliyor."

"O zaman sen– ?"

"Hayır." Rami burnundan sertçe nefes verdi. "Şey. Yani bir zamanlar öyleymişim. Bu bizim aile hikâyemiz, babam eskiden Babür Hanedanlığı'nda aristokrat ya da onun gibi bir şey olduğumuzu söylüyor. Ama artık değiliz."

"Peki ne olmuş?"

Rami ona uzun uzun baktı. "İngilizler gelmiş, Birdie. Arkada kalma."

O akşam piknik yapmak üzere kampüsün doğusundaki Güney Parkı'na getirdikleri bir sepet dolusu ekmeğe, peynire ve tatlı üzümlere çok fazla para ödediler. Ağaçların yakınında sessiz, Rami'nin akşam namazını kılabileceği kadar tenha bir yer buldular, çimlerin üstüne bağdaş kurarak oturdular ve ekmekleri elleriyle koparark, yıllar boyunca bu kaderi yaşayan tek kişinin kendileri olduğunu zannetmenin verdiği heyecanla, birbirlerine hayatları hakkında sorular yönelttiler.

Rami hızlıca, Profesör Lovell'ın Robin'in babası olduğu sonucuna vardı. "Öyle olmalı, değil mi? Yoksa neden bu kadar ketum olsun? Üstelik, annenle nasıl tanışmış? Senin bildiğinin farkında mı yoksa bunu hâlâ saklamaya mı çalışıyor?"

Robin, Rami'nin açıksözlülüğünü endişe verici buldu. Yok saymaya çok alıştığı bu meselenin bu kadar açıkça dile getirildiğini duymak tuhafına gitti. "Bilmiyorum. Yani bu konu hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

"Hımm. Peki Profesör Lovell seni seviyor mu?"

"Sanırım biraz seviyor. Burada ders veriyor, Doğu Asya dillerini öğretiyor – onunla tanışınca anlarsın."

"Ona hiçbir şey sormadın mı?"

"Hiç denemedim," dedi Robin. "Sorsaydım... ne derdi bilmiyorum." Hayır, bu doğru değildi. "Demek istediğim, cevap vereceğini sanmıyorum."

Bu noktada birbirlerini bir günden az bir süredir tanıyorlardı ama yine de Rami, Robin'in yüzünü o kadar iyi okuyordu ki bu konuyu daha fazla üstelemedi.

Rami kendi geçmişi konusunda çok daha açıktı. Hayatının ilk on üç yılını Kalküta'da geçirmişti; Hindistan'da *nabob* Sör Horace Wilson adındaki adam için çalışan bir ailenin en büyük oğluydu ve üç küçük kız kardeşi vardı; sonraki dört yılı hem Wilson'ı etkilemek hem de Yunanca ve Latince öğrenmek için, Yorkshire kırsalındaki bir malikânede, sıkıntıdan gözlerini oymamaya çalışarak geçirmişti.

"Londra'da eğitim aldığın için şanslısın," dedi Rami sonunda. "En azından hafta sonlarında gidebileceğin bir yer varmış. Benim bütün ergenliğim tepelerin ve fundalıkların arasında, çevremde kırk yaşın altında tek bir kişi bile görmeden geçti. Kralı hiç gördün mü?"

Bu da Rami'nin başka bir yeteneğiydi: O kadar hızlı konudan konuya atlıyordu ki Robin ona ayak uydurmakta zorlanıyordu.

"Kral William'ı mı? Hayır, pek sayılmaz, çok fazla halkın arasına karışmıyor. Özellikle de yakın zamanda çıkan Fabrika Kanunu ve Yoksullar Yasası sebebiyle reformcular sürekli sokaklarda isyan çıkarırlardı, kralın halka karışması güvenli olmazdı."

Rami gıptayla, "Reformcular," diye tekrarladı. "Ne *şanslısın*. Yorkshire'da tek olan biten bir-iki tane evlilikti. Bazen, hava güzelse tavuklar kümesten kaçardı."

"Gerçi ben o isyanlara katılmadım," dedi Robin. "Dürüst olmam gerekirse günlerim biraz monotondu. Hiç durmadan çalışırdım – hep buraya hazırlanabilmek için."

"Ama artık buradayız."

"İşte buna içilir." Robin içini çekerek arkasına yaslandı. Rami ona bir kadeh uzattı – mürver çiçeği şurubunu bal ve suyla karıştırmıştı. Kadeh tokuşturdular ve içtiler.

Güney Parkı'nda bulundukları noktadan, günbatımında üzerine altın bir örtü çekilmiş olan üniversitenin her yerini izleyebiliyorlardı. Güneşin ışıkları Rami'nin gözlerini ışıldatıyor, tenini cilalı bronz gibi parlatıyordu. Robin onun yanağını okşamak

gibi saçma bir istek duydu, hatta kolunu kaldırmaya yeltenmişken zihni bedenine hükmetti.

Rami, Robin'e baktı. Gözlerine bir tutam siyah bukle düştü. Robin bunu fazlasıyla çekici buldu. "Sen iyi misin?"

Robin dirseklerine yaslandı ve bakışlarını şehre çevirdi. Profesör Lovell haklıymış, diye düşündü. Burası dünyanın en güzel yeriydi.

"İyiyim," dedi. "Hatta harikayım."

Magpie Sokağı, numara 4'ün diğer sakinleri hafta sonunda yerleştiler. Hiçbiri çeviri bölümü öğrencisi değildi. Taşınırlarken kendilerini tanıttılar: Colin Thornhill yalnızca uzun paragraflar şeklinde ve kendisi hakkında konuşan, iri gözlü ve heyecanlı bir stajyer avukattı; Bill Jameson sürekli bir şeylerin fiyatı hakkında endişelenen sevimli, kızıl kafalı bir cerrah adayıydı; koridorun diğer ucundaki ikiz erkek kardeşler Edgar ve Edward Sharp görünüşte Klasikler alanında eğitim gören ikinci sınıf öğrencileriydi ancak kendilerinin de yüksek sesle dile getirdikleri gibi daha çok, "miraslarına konana kadar üniversitenin sosyal yönüyle ilgileniyorlardı."

Cumartesi gecesi paylaşımlı mutfağın bitişiğindeki ortak alanda bir şeyler içmek üzere toplandılar. Rami ile Robin içeri girdiklerinde Bill, Colin ve Sharp kardeşler sofranın etrafında oturmuşlardı. Rami ile Robin'e saat dokuzda gelmeleri söylenmişti fakat belli ki bir süredir şarap içiliyordu – boş şişeler yere saçılmıştı ve her ikisi de sarhoş olduğu anlaşılan Sharp kardeşler birbirlerine yaslanmışlardı.

Colin öğrenci cüppeleri arasındaki farklılıklar hakkında nutuk çekiyordu. "Bir adamın cüppesine bakarak, hakkında her şeyi anlayabilirsiniz," dedi gururla. Robin'in tam anlamıyla çıkaramadığı ancak epey itici bulduğu tuhaf, aşırı vurgulu ve şüphe çekecek kadar abartılı bir aksam vardı. "Lisans öğrencilerinin cüppeleri dirseklerde kıvrılır ve bir noktada sona erer. Ayrıcalıklıların cüppeleri ipeklidir ve kolları örgülüdür. Ücretlilerin cüppeleri kolsuzdur ve omuzları örgülüdür. Bursluları ücretli-

lerden ayırmak mümkündür çünkü cüppeleri örgüsüz, kepleri de püskülsüzdür–"

Rami otururken, "Yüce Tanrım," diye söylendi. "Bunca zamandır bunları mı anlatıyor?"

"En azından on dakikadır," dedi Bill.

Colin, "Ah, ama akademik giysilerin düzgün olması çok önemlidir," diye ısrar etti. "Oxford erkekleri olarak statümüzü bu şekilde ortaya koyarız. Cüppeyle sıradan bir tüvit şapka takmak veya bir baston kullanmak, yedi ölümcül günahtan biri olarak görülür. Duyduğuma göre bir keresinde cüppe çeşitlerini bilmeyen birisi, terziye akademisyen olduğunu ve bir akademisyen cüppesi istediğini söylemiş ancak ertesi gün yemekhanede alay konusu olmuş çünkü akademisyen olmadığı, herhangi bir burs kazanmadığı, sıradan bir *ücretli* olduğu ortaya çıkmış–"

Rami, "Peki biz hangi cüppeleri giyeceğiz?" diye araya girdi. "Terziye ne sipariş vereceğimi bileyim diye soruyorum."

"Duruma bağlı. Bir ayrıcalıklı mısın yoksa bursiyer misin? Ben eğitim ücreti ödüyorum ama herkes ödemiyor – okulun muhasebecisiyle ne tür bir anlaşman var?"

Rami, "Bilmiyorum," dedi. "Sence siyah cüppeler iş görür mü? Tek bildiğim, cüppelerimizin siyah olduğu."

Robin burnundan sertçe nefesi verdi. Colin'in gözleri hafifçe açıldı. "Evet ama kolları–"

"Onu rahat bırak," dedi Bill gülümseyerek. "Colin statüye çok önem verir."

"Burada cüppeleri çok ciddiye alıyorlar," dedi Colin ciddiyetle. "Elkitabında okudum. Uygun şekilde giyinmediysen seni derslere bile almıyorlar. Peki sen bir ayrıcalıklı mısın yoksa burslu musun?"

"İkisi de değilim." Edward, Robin'e döndü. "Sizler Gevezesiniz, değil mi? Bütün Gevezelerin burslu olduğunu duydum."

Robin, "Geveze mi?" diye tekrarladı. Bu terimi ilk defa duymuştu.

"Çeviri Enstitüsü," dedi Edward sabırsızca. "Geveze olmalısınız, değil mi? Aksi hâlde sizin gibileri buraya almazlar."

"Bizim gibiler mi?" Rami tek kaşını kaldırdı.

Edgar Sharp ansızın, "Söylesenize, nesiniz siz?" diye sordu. Uykuya dalmak üzereymiş gibi görünüyordu ama şimdi doğrulmak için büyük bir çaba sarf etti ve Rami'yi bir sis perdesinin ardından görmeye çalışırcasına gözlerini kıstı. "Siyah mı? Türk mü?"

Rami, "Ben Kalkütalıyım," diye çıkıştı. "Yani, senin için uygunsa Hintliyim."

Edward, "Hımm," dedi.

"'*Türbanlı Müslümanların, sakallı Yahudilerin ve kıvırcık Afrikalıların, esmer Hintlilerle buluştuğu Londra sokakları*,'" dedi Edgar melodik bir sesle. Yanındaki ikizi alaycı şekilde nefes verdi ve bir yudum daha şarap içti.

Bu sefer Rami verecek bir cevap bulamadı, şaşkınlıkla Edgar'a bakakaldı.

"Evet," dedi Bill, kulağını çekiştirerek. "Her neyse."

Colin, "Bu bir Anna Barbauld şiiri mi?" diye sordu. "Kıymetli bir şair. Kelime oyunları konusunda erkek şairler kadar hünerli değil elbette ama babam çalışmalarını seviyor. Çok romantik."

"Sen de Çinlisin, değil mi?" Gözkapakları ağırlaşan Edgar, bakışlarını Robin'e dikti. "Çinlilerin kadınların ayaklarını kıracak kadar sımsıkı bağladıkları ve onları yürüyemeyecek hâle getirdikleri doğru mu?"

Colin, "Ne?" dedi burnundan şiddetle soluk vererek. "Bu saçmalık."

Edgar, "Bunu bir yerde okudum," diye üsteledi. "Söylesene, bunun erotik bir anlamı var mı? Yoksa sadece kaçıp gidemesinler diye mi?"

"Şey..." Robin bu konuya nasıl gireceğini bilemedi. "Her yerde yapılmıyor – annemin ayakları bağlı değildi ve geldiğim yerde pek çok kişi buna karşı–"

Edgar, "Demek doğru ha," diyerek sevinç çığlığı attı. "Tanrım. Ne kadar sapıksınız."

Edward, "Küçük oğlanların idrarını ilaç niyetine içtiğiniz doğru mu?" diye sordu. "İdrarlar nasıl toplanıyor?"

"Hadi çeneni kapat ve şarap koymaya devam et," dedi Robin sertçe.

Bunun sonrasında kardeşlik umutları hızla tükendi. Bir el iskambil oyunu gündeme geldi ama Sharp kardeşler kuralları bilmiyorlardı ve öğrenemeyecek kadar sarhoşlardı. Bill başının ağrıdığını söyleyerek izin istedi ve erkenden yatmaya gitti. Colin yemekhane kurallarının incelikleri hakkında sonu gelmez bir nutuk daha çekerek, herkesin o gece ezberlemesini istediği çok uzun Latince bir dua okudu ama kimse dinlemedi. Ardından Sharp kardeşler garip bir pişmanlık gösterisinde bulunarak Robin ile Rami'ye çeviri hakkında kibar olduğu kadar saçma sorular sordular ancak belli ki cevaplarla pek ilgilenmiyorlardı. Sharp kardeşlerin Oxford'da aradıkları saygın dostluğu burada bulamadıkları açıktı. Yarım saat içinde buluşma sona erdi ve herkes odalarına çekildi.

O gece, evde kahvaltı edecekleri konuşulmuştu. Fakat Rami ile Robin ertesi sabah mutfağa girdiklerinde, masanın üstünde kendileri için bırakılmış bir not buldular.

Sharp kardeşlerin Iffley'de bildikleri bir kafeye gittik. Orayı sevmeyeceğinizi düşündük – sonra görüşürüz. – CT

Rami alaycı bir şekilde, "Sanırım 'biz' ve 'onlar' şeklinde ikiye ayrılacağız," dedi.

Robin'in buna hiçbir itirazı yoktu. "Baş başa olmamız hoşuma gidiyor."

Rami ona gülümsedi.

Üçüncü günlerini üniversitenin göz alıcı yerlerini gezerek geçirdiler. 1836 yılında Oxford bir geçiş dönemindeydi, ürettiği zenginlikle beslenen doyumsuz bir yaratık olma yolundaydı. Fakülteler sürekli yenileniyorlardı, şehirden daha çok arazi satın alıyorlardı, ortaçağ binalarının yerine daha yenilerini, daha güzellerini koyuyorlardı ve yakın zamanda satın alınan eserleri barındıracak yeni kütüphaneler inşa ediyorlardı. Oxford'da ne-

redeyse her binanın işlevinden ya da konumundan değil, inşa edilmesine ilham kaynağı olan varlıklı ve güçlü kişiden gelen bir adı vardı. Elias Ashmore tarafından bağışlanan, içinde bir dodo kuşu kafası, suaygırı kafatasları ve Cheshire'dan Mary Davis adında yaşlı bir kadının kafasından çıktığı varsayılan yedi buçuk santimetrelik bir koyun boynuzunun da bulunduğu antikalar dolabını barındıran devasa ve heybetli Ashmolean Müzesi; içeriden bakıldığında her nasılsa dış görünümüne kıyasla daha da büyük ve görkemli görünen kubbeli Radcliffe Kütüphanesi ve İmparator Kafaları olarak bilinen ve hepsi de Medusa'ya rastlayan sıradan adamlara benzeyen devasa taştan büstlerle çevrili Sheldonian Tiyatrosu gibi.

Ve bir de Bodleian vardı – burası başlı başına ulusal bir hazineydi: İngiltere'deki en büyük elyazması koleksiyonuna ev sahipliği yapıyordu. (Onları içeri alan memur burnunu çekerek, "Cambridge'de sadece yüz bin tane, Edinburgh'da ise ancak altmış üç belge var," demişti.) Ve kitap satın alımına yılda neredeyse iki bin sterlin bütçe ayıran Saygıdeğer Doktor Bulkeley Bandinel'in muhteşem liderliği sayesinde koleksiyonu büyümeye devam ediyordu.

Kütüphaneye yaptıkları ilk ziyarette onları karşılamaya gelen ve Çevirmenlerin Okuma Odası'na götüren, Saygıdeğer Doktor Bandinel'in ta kendisiydi. "Bunu bir memurun yapmasına gönlüm razı gelmedi," dedi içini çekerek. "Normalde sersemlerin kendi başlarına dolaşmalarına ve kaybolurlarsa yer yön sormalarına izin veririz. Ama siz çevirmenler – burada olup biteni gerçekten takdir ediyorsunuz."

Doktor Bandinel iriyarı, düşük gözkapaklı ve sürekli somurtuyormuş gibi görünmesine neden olan sarkık ağızlı bir adamdı. Ancak kütüphanede dolaşırken gözleri sevinçten ışıldıyordu. "Ana kanatlardan başlayacağız, sonra Duke Humphrey bölümüne geçeceğiz. Peşimden gelin ve etrafa özgürce göz atın – kitaplar dokunmak içindir aksi hâlde işe yaramazlar, dolayısıyla çekinmeyin. Yakın zamanda satın aldıklarımızla epey gurur duyuyoruz. İşte 1809'da bağışlanan Richard Gough

harika koleksiyonu – Britanya Müzesi bunları istemedi, inanabiliyor musunuz? Ve bir de on yıl kadar önce yapılan Malone bağışı var – bu sayede Shakespeare kaynaklarımız oldukça genişledi. Ah, bundan yalnızca iki yıl önce ise Francis Douce koleksiyonu elimize geçti – Fransızca ve İngilizce on üç bin ciltten oluşuyor, gerçi sanırım ikiniz de Fransızcada uzmanlaşmadınız... Peki ya Arapça? Ah evet, bu taraftan – Oxford'daki Arapça kaynakların büyük bir bölümü Enstitü bünyesinde ama elimde Mısır'dan ve Suriye'den gelen, ilginizi çekebilecek bazı şiir kitapları var..."

Bodleian'dan sersemlemiş, etkilenmiş ve ellerinin altında bulunan çok sayıdaki kaynaktan biraz ürkmüş olarak ayrıldılar. Rami, Saygıdeğer Doktor Bandinel'in sarkık yanaklarının taklidini yaptı ancak ona gerçek bir kin besleyemedi, dağarcığını genişletmek uğruna bilgi toplamaya bu kadar açıkça hayranlık duyan bir adamı küçümsemek zordu.

Günü kıdemli bir bina görevlisi olan Billings eşliğinde yaptıkları Üniversite Koleji gezisiyle sonlandırdılar. O zamana kadar yeni evlerinin sadece küçük bir kısmını gördükleri ortaya çıktı. Magpie Sokağı'ndaki evlerin hemen doğusunda yer alan Kolej iki yeşil avlu ve kale surlarını andıran bir dizi taş bina barındırıyordu. Yürürlerken Billings, bağışçılar, mimarlar ve diğer önemli kişiler de dahil olmak üzere, bu binalara adını verenleri ve hayat hikâyelerini anlatmaya koyuldu. "... işte, girişin üstündeki heykeller Kraliçe Anne'in ve Kraliçe Mary'nin; içeridekiler ise II. James'in ve Dr. Radcliffe'in... Şapeldeki o parlak boyalı pencereler 1640 yılında Abraham van Linge tarafından yapılmış; evet, çok iyi dayanmışlar ve doğu penceresi, cam ressamı Yorklu Henry Giles'ın elinden çıkmış... Şu anda bir ayin yapılmadığından içeri girip etrafa göz atabiliriz, beni takip edin."

Billings şapelin içinde bir alçak-rölyef anıtın önünde durdu. "Çeviri öğrencileri olduğunuza göre, herhalde bunun kim olduğunu biliyorsunuzdur."

Biliyorlardı. Robin ve Rami, Oxford'a geldiklerinden beri sürekli onun ismini duyuyorlardı. Bu alçak kabartma, 1786'da

Ön Hint-Avrupa dilini Latince, Sanskritçe ve Yunancayı birbirine bağlayan öncül dil olarak tanımlayan temel bir metin yayımlayan ve geniş kitlelerce tanınan Üniversite Koleji mezunu dehanın anıtıydı. Kendisi, yakın zamanda mezun olan yeğeni Sterling Jones hariç belki de kıtanın en tanınmış çevirmeniydi.

"Bu Sör William Jones." Robin duvar süsünde tasvir edilen sahneyi biraz rahatsız edici buldu. Jones bir çalışma masasının başında oturmuş, bacak bacak üstüne atmıştı; Hintli oldukları açıkça görülen diğer üç kişi ise ders dinleyen çocuklar gibi, itaatkâr bir biçimde yere, onun karşısına oturmuşlardı.

Billings gururlu görünüyordu. "Doğru. Burada Hint kanunları hakkında bir derleme çeviriyor ve yerde oturan Hint rahipleri ona yardımcı oluyorlar. Duvarlarını Hintlilerin süslediği tek üniversite olduğumuza inanıyorum. Fakat zaten üniversitenin her zaman kolonilerle özel bir bağlantısı olmuştur.[1] Ve bu kaplan başları da bildiğiniz gibi Bengal'i simgeliyor."

Rami, "Neden bir masası olan tek kişi o?" diye sordu. "Hint rahipleri neden yerde?"

"Şey, sanırım Hintliler böylesini tercih ediyorlar," dedi Billings. "Daha rahat ettikleri için bağdaş kurarak oturmaktan hoşlanıyorlar."

"Çok aydınlatıcı," dedi Rami. "Hiç bilmiyordum."

Pazar gecesini Bodleian kitaplıklarının derinliklerinde geçirdiler. Kayıt sırasında kendilerine bir okuma listesi verilmişti ancak her ikisi de ani bir özgürlük tufanıyla karşı karşıya kalınca, bunları okumayı son âna bırakmışlardı. Bodleian hafta sonları saat 20.00'de kapanıyordu. Kapıya geldiklerinde saat 19.45'ti ancak anlaşılan Çeviri Enstitüsü'nün adı bütün kapıları açıyordu çünkü Rami ne istediklerini açıklayınca, memurlar onlara istedikleri saate kadar kalabileceklerini söylediler. Kapılar gece çalışanlar için kilitlenmeyecekti, istedikleri zaman çıkabilirlerdi.

---

1 Bu doğruydu. Üniversite Koleji, diğerlerinin yanı sıra, bir Bengal başyargıcı (Sör Robert Chambers), bir Bombay başyargıcı (Sör Edward West) ve bir Kalküta başyargıcı (Sör William Jones) yetiştirmişti. Hepsi de beyaz adamlardı.

Kitap yığınlarının arasından sırt çantalarını ağzına kadar doldurmuş ve ufacık yazılara gözlerini kısarak bakmaktan sersemlemiş olarak çıktıklarında güneş çoktan batmıştı. Geceleri ay sokak lambalarıyla birlik olup şehri soluk, uhrevi bir parıltıyla yıkıyordu. Ayaklarının altındaki kaldırım taşları farklı yüzyıllara açılan giriş ve çıkış yolları gibiydi. Burası Reformasyon Dönemi'nin veya ortaçağın Oxford'u olabilirdi. Geçmişteki akademisyenlerin hayaletleriyle paylaşılan, zamansız bir mekânda ilerliyorlardı.

Fakülteye geri dönüş yolculuğu beş dakikadan kısa sürüyordu ama yürüyüşlerini uzatmak için Broad Caddesi'nin etrafından dolandılar. İlk defa bu kadar geç saatte dışarıda kalıyorlardı, gece vakti şehrin tadını çıkarmak istiyorlardı. Her ikisi de büyüyü bozmaya cesaret edemeden, sessizce ilerlediler.

New Koleji'nin önünden geçtikleri sırada, taş duvarların ardından bir kahkaha duyuldu. Holywell Yolu'na sapınca hepsi siyah cüppeler içinde, altı-yedi kişilik bir öğrenci grubu gördüler ancak sallanarak yürümelerine bakılırsa dersten değil, bir bardan yeni çıkmış olmalılardı.

Rami, "Sence Balliol öğrencileri mi?" diye mırıldandı.

Robin burnundan alaycı bir nefes verdi.

Üniversite Koleji'ndeki üçüncü günleriydi ama daha şimdiden kolejler arasındaki hiyerarşik düzeni ve bunlarla bağlantılı klişeleri öğrenmişlerdi. Exeter öğrencileri nazikti fakat entelektüel değildi, Brasenose öğrencileri kavgacı ve şarap düşkünüydü. Komşuları olan Queen's ve Merton öğrencileri rahatlıkla görmezden gelinebilirdi. Oriel öğrencilerinin yanı sıra üniversiteye neredeyse en yüksek ücreti ödeyen Balliol erkekleri derslerde boy göstermelerinden ziyade, hesabı ödemeleriyle ünlenmişlerdi.

Öğrenciler yaklaşmakta olan Robin ve Rami'ye baktılar. Robin ve Rami başlarıyla selam verdiler ve birkaç tanesi de onları selamladı. Bu üniversitedeki beyefendiler arasında karşılıklı bir saygı göstergesiydi.

Cadde genişti ve iki grup karşılıklı taraflarda yürüyordu. Bir-

birlerinin yanından hiçbir kargaşa olmadan geçeceklerken, oğlanlardan biri durup dururken Rami'yi işaret ederek, "O da ne? Şunu gördünüz mü?" diye bağırdı.

Arkadaşları gülerek onu çekiştirdiler.

"Hadi Mark," dedi bir tanesi. "Bırak gitsinler–"

Mark denen oğlan, "Dur biraz," dedi. Silkinerek arkadaşının elinden kurtuldu. Caddede dikildi ve sarhoş hâliyle odaklanmaya çalışarak, gözlerini kısıp Rami'ye baktı. Eli havadaydı ve hâlâ Rami'yi işaret ediyordu. "Yüzüne bakın – görüyor musunuz?"

Yolun en ilerisindeki oğlan, "Mark, lütfen," dedi. "Aptallık etme."

Artık hiçbiri gülmüyordu.

"Bu bir Hintli," dedi Mark. "Bir Hintlinin burada ne işi var?"

Diğer oğlanlardan biri, "Bazen ziyarete geliyorlar," dedi. "Geçen hafta gelen iki İranlı sultan mı her neyse–"

"Sanırım hatırlıyorum, şu türbanlıları diyorsun–"

"Ama o bir cüppe giymiş." Mark sesini yükselterek Rami'ye seslendi. "Hey! Ne diye cüppe giydin?"

Ses tonu saldırganlaştı. Ortam artık o kadar da samimi değildi, varlığı şüpheli olan akademik kardeşlik uçup gitmişti.

"Sen cüppe giyemezsin," dedi Mark. "Çıkar onu."

Rami öne doğru bir adım attı.

Robin onun kolunu kavradı. "Yapma."

"Hey, sana diyorum." Mark caddenin karşısına geçerek onlara doğru yürüyordu. "Sorun ne? İngilizce bilmiyor musun? Çıkar o cüppeyi, beni duydun mu? Çıkar onu."

Belli ki Rami kavga etmek istiyordu – yumruklarını sıkmıştı ve ileri atılmaya hazırlanırcasına dizlerini bükmüştü. Mark daha fazla yaklaşırsa bu gece kanlı bitecekti.

Bu yüzden Robin koşmaya başladı.

Bunu yapmaktan nefret ediyordu, kendini bir korkak gibi hissediyordu ama o sırada aklına gelen ve sonu felaketle bitmeyen tek çare buydu. Çünkü Rami'nin şoke olmuş bir hâlde peşinden geleceğini biliyordu. Gerçekten de saniyeler sonra arkasında Rami'nin ayak seslerini, sık ve kesik soluklarını ve

Holywell'den aşağıya doğru hızla koştukları sırada kendi kendine mırıldandığı küfürleri duydu.

Arkalarından yükselen kahkahalar –yine gülüyorlardı ama artık kahkahalarının kaynağı neşe değildi– artar gibi oldu. Balliol erkekleri maymunlar gibi çığlıklar atıyorlardı, gülüşleri gölgelerinin yansıdığı tuğla duvarlara çarpıyordu. Robin bir anlığına kovalandıklarını, diğer oğlanların hemen enselerinde olduğunu, ayak seslerinin dört bir yanlarında yankılandığını düşünerek dehşete kapıldı. Ama sadece nabzı kulaklarında atıyordu. Oğlanlar onları takip etmemişlerdi, çok sarhoşlardı, eğlenmek için bahane arıyorlardı ve şimdiye kadar bir sonraki eğlence kaynağının peşine düştükleri kesindi.

Yine de Robin, High Caddesi'ne varıncaya kadar durmadı. Yol açıktı. Yalnızlardı ve karanlıkta nefes nefeselerdi.

Rami, "Kahretsin," diye homurdandı. "Kahretsin–"

Robin, "Üzgünüm," dedi.

Rami, "Üzülme," dese de Robin'le göz göze gelmedi. "Doğru olanı yaptın."

Robin ikisinin de buna inandığından emin değildi.

Artık evden iyice uzaklaşmışlardı ama en azından sokak lambalarının altında, yaklaşan belayı çok uzaktan görebilecekleri bir yerdelerdi.

Bir süre sessizce yürüdüler. Robin söyleyecek uygun bir şey bulamadı, aklına gelen her sözcük o an boğazına diziliyordu.

Rami tekrar, "Kahretsin," dedi. Bir eli omuz çantasındayken birdenbire durdu. "Sanırım – dur biraz." Elini kitapların arasına daldırdıktan sonra yeniden küfretti. "Defterimi orada bıraktım."

Robin'in midesi burkuldu. "Hollywell'de mi?"

"Bodleian'da." Rami burun köprüsünü sıktı ve homurdandı. "Nerede olduğunu biliyorum – masanın hemen köşesinde; sayfaların kıvrılmasını istemediğim için defteri en üste koyacaktım ama o kadar yoruldum ki unutmuşum."

"Yarına kadar orada bırakamaz mısın? Memurların defteri başka bir yere koyacağını sanmam, hem koyarlarsa rica ederiz ve–"

"Hayır, içinde gözden geçirme notlarım var ve yarın bize ezberden bir okuma yaptırmalarından korkuyorum. Ben geri gideyim–"

"Ben alırım," dedi Robin hemen. Doğru olan buymuş, hatasını telafi edebilirmiş gibi geldi.

Rami kaşlarını çattı. "Emin misin?"

Sesinde bir mücadele yoktu. Her ikisi de Robin'in yüksek sesle dile getirmediği gerçeğin farkındaydı – Robin hiç olmazsa karanlıkta beyaz tenli sanılabilirdi ve tek başına Balliol erkekleriyle karşılaşırsa, dönüp de ona bakmazlardı.

"Yirmi dakikadan uzun sürmez," dedi Robin. "Geri döndüğümde defteri kapının önüne bırakırım."

Robin yalnız kalınca Oxford tekinsiz bir havaya büründü, gölgesini uzatıp çarpıtarak kaldırım taşlarına yansıtan ışıklar artık samimi değil ürkütücüydü. Bodleian'ın kapısı kilitliydi ama gece vardiyasındaki memurlardan biri Robin'in pencerenin dışında el salladığını fark etti ve onu içeri aldı. Neyse ki daha önceki çalışanlardan biriydi ve hiçbir şey sormadan Robin'in batı kanadına girmesine izin verdi. Okuma odası zifiri karanlık ve buz gibiydi. Bütün lambalar kapalıydı, Robin sadece odanın en ucundaki pencereden süzülen ay ışığı sayesinde görebiliyordu. Titreyerek Rami'nin defterini aldı, çantasına koydu ve telaşla kapıdan dışarı çıktı.

Avluyu henüz geçtiği sırada fısıltılar duydu.

Adımlarını hızlandırması gerekirdi ama bir şey –ses tonları ve sözcüklerin biçimi– onu durmaya zorladı. Çince konuştuklarını ancak durup fısıltılara kulak kabarttıktan sonra fark etti. Çince bir cümle tekrar tekrar, artan bir telaşla tekrarlanıyordu.

"*Wúxíng.*"

Robin duvar dibinden sürünerek, dikkatlice köşeyi döndü.

Holywell Caddesi'nin ortasında üç kişi vardı, simsiyah giyinmiş bu genç insanların ikisi erkek, biri kadındı. Bir bavulu çekiştiriyorlardı. Bavulun tabanı düşmüş olmalıydı çünkü kaldırım taşlarına gümüş külçeler saçıldığı açıkça görülüyordu.

Robin yaklaşırken üçü de ona baktı. Öfkeyle Çince fısıldayan adamın sırtı Robin'e dönüktü ve dostları donup kaldıktan sonra, en son arkasına dönen o oldu. Robin'le göz göze geldi. Robin'in kalbi ağzına geldi.

Aynaya bakıyormuş gibi hissetti.

Bu kahverengi gözler sanki kendi gözleriydi. Bu düz burun, aynı şekilde gözlerine düşen, soldan sağa uçuşan dağınık, kestane rengi saçlar sanki kendisine aitti.

Adam elinde gümüş bir külçe tutuyordu.

Robin onun ne yapmaya çalıştığını hemen anladı. Çincede *Wúxíng* "biçimsiz, şekilsiz, soyut"[1] demekti. En yakın İngilizce çevirisi "gizli" idi. Bu insanlar her kimse, gizlenmeye çalışıyorlardı. Ama bir şeyler ters gitmişti çünkü gümüş külçe zar zor çalışıyordu, üç gencin görüntüleri sokak lambasının altında titreşiyordu ve ara sıra yarı saydam görünüyorlardı ama kesinlikle gizli değillerdi.

Robin'in benzeri ona ağlamaklı bir bakış attı.

"Yardım et bana," diye yalvardı. Sonra Çince, "*Bāngmáng*"[2] dedi.

Robin kendisini harekete geçmeye neyin ittiğini –Balliol erkeklerinin az önce yaşattıkları dehşetin mi, bu sahnenin mutlak saçmalığının mı yoksa tıpatıp benzerinin yüzünün kafa karıştıran görüntüsünün mü– bilmiyordu ama öne doğru bir adım attı ve elini külçenin üstüne koydu. Robin'in benzeri tek kelime etmeden külçeyi bıraktı.

Robin annesinin anlattığı efsaneleri, karanlıkta gizlenen ruhları ve hayaletleri, şekilsizliği ve hiçliği düşünerek, "*Wúxíng*," dedi. "Gizli."

---

1 無 (wú) "negatif, yok, olmadan" demektir; 形 (xíng) "görünüş, form, şekil" demektir. 五行 sadece görünmez değil, aynı zamanda soyut olan demektir. Örnek vermek gerekirse: Kuzey Şarkısı Hanedanı'ndan şair Zhang Shunmin bir zamanlar "詩是無形的畫,畫是有形詩" diye yazmış; yani şiirlerin soyut (*wúxíng*) resimler olduğunu ve resimlerin de somut şiirler olduğunu anlatmış.

2 幫忙 (*Bāngmáng*): Yardım etmek, imdadına yetişmek.

Külçe elinde titreşti. Robin nereden geldiğini kestiremediği bir ses, sesli bir iç çekiş duydu.

Dördü birden yok oldular.

Hayır, aslında buna *yok olmak* denemezdi. Robin bu durumu nasıl adlandıracağını bilemiyordu. Bu, çeviride kaybolan, ne Çincenin ne de İngilizcenin tam anlamıyla tanımlayabildiği bir kavramdı. Yaşıyorlardı ama insan formunda bulunmuyorlardı. Yalnızca görünmeyen varlıklar değillerdi. Bir varlıkları yoktu. Şekilsizlerdi. Süzülüyorlardı, genişliyorlardı ve havada, tuğla duvarlarda, kaldırım taşlarında geziniyorlardı. Robin bedenini, nerede bittiğini ve külçenin nerede başladığını algılayamıyordu – gümüşle, taşlarla, geceyle bir olmuştu.

Zihni buz gibi bir korkuyla doldu. *Ya geri dönemezsem?*

Saniyeler sonra bir polis memuru sokağın sonuna doğru koştu. Robin nefesini tuttu ve külçeyi o kadar çok sıktı ki kolunun acısından kıvranmaya başladı.

Polis memuru gözlerini kısarak doğruca Robin'e bakıyordu ancak karanlıktan başka bir şey göremiyordu.

Omzunun üzerinden geriye doğru seslenerek, "Burada değiller," dedi. "Parks'a doğru iz sürmeyi dene..."

Koşarak uzaklaşırken sesi giderek azaldı.

Robin külçeyi bıraktı. Onu artık elinde tutamıyordu, varlığının bile farkında değildi. Özünü gümüşten ayırabilmek için elini gevşetip parmaklarını açmaya bile gerek duymadan, onu tüm gücüyle uzağa fırlattı.

İşe yaradı. Hırsızlar gecenin karanlığında yeniden ortaya çıktılar.

Açık sarı saçlı diğer genç adam, "Acele edin," dedi. "Gümüşleri gömleklerinizin içine sokun ve bavulu geride bırakalım."

"Bavulu öylece bırakamayız," dedi genç kadın. "İzini sürerler."

"O zaman şunları toplayın, hadi."

Üçü birden yerdeki gümüş külçeleri toplamaya başladılar. Robin bir an için duraksadı ve kolları sarsakça iki yanında sallandı. Sonra onlara yardım etmek için yere eğildi.

Tüm bunların saçmalığını henüz idrak edememişti. Her ne dönüyorsa son derece yasadışı olduğunu kavrar gibi oldu. Bu gençlerin Oxford'la, Bodleian'la ya da Çeviri Enstitüsü'yle hiçbir bağı olamazdı, aksi hâlde gece yarısı siyahlar içinde hırsız gibi ortalıkta dolanarak polisten saklanmazlardı.

Doğru ve bariz olan bu tehlikeli durumu haber vermekti.

Fakat her nasılsa, tek seçeneği yardım etmekmiş gibi geldi. Robin bunun mantığını sorgulamadan, sadece işe koyuldu. Bu bir rüyaya dalmak, repliklerini zaten bildiği ancak geri kalan her şeyin sır olduğu bir piyese adım atmak gibi bir histi. Kendi içinde mantığı olan bir yanılsamaydı ve her nedense, Robin bunu tam olarak adlandıramasa bile bozmak istemiyordu.

Sonunda bütün gümüş külçeler gömleklerin içlerine ve ceplere sıkıştırıldı. Robin yerden aldıklarını benzerine verdi. Parmakları birbirine değince Robin ürperdi.

"Hadi gidelim," dedi sarışın adam.

Ama hiçbiri kıpırdamadı. Hepsi Robin'e bakıyordu, belli ki onunla ne yapacaklarına karar verememişlerdi.

Kadın, "Peki ya o–" diye lafa girdi.

"Anlatmaz," dedi Robin'in benzeri kararlı bir biçimde. "Anlatır mısın?"

Robin, "Tabii ki hayır," diye fısıldadı.

Sarışın adam ikna olmamış gibi görünüyordu. "Aslında en iyisi–"

"Hayır. Bu sefer olmaz." Robin'in benzeri bir süre onu tepeden tırnağa süzdü, sonra bir karar verir gibi oldu. "Sen bir çevirmensin, değil mi?"

"Evet," dedi Robin nefesini vererek. "Evet, buraya yeni geldim."

"Twisted Root," dedi Robin'in benzeri. "Beni orada bul."

Kadın ve sarışın adam birbirlerine baktılar. Kadın itiraz edecekmiş gibi ağzını açtı, duraksadı ve sonra kapattı.

"Pekâlâ," dedi sarışın adam. "Hadi gidelim."

"Bekleyin," dedi Robin çaresizce. "Siz kim – ne zaman– "

Ama hırsızlar çoktan koşmaya başlamışlardı.

Şaşılacak kadar hızlılardı. Yalnızca saniyeler sonra sokak boştu. Orada bulunduklarına dair hiçbir iz bırakmamışlardı – bütün külçeleri toplamışlar, hatta parçalanan bavulun kalıntılarını bile alıp kaçmışlardı. Âdeta birer hayalet olmuşlardı. Robin bu karşılaşmayı baştan sona hayal etmiş olsaydı, dünya bundan farklı görünmezdi.

Robin geri döndüğünde Rami hâlâ uyanıktı. İlk vuruşta kapısını açtı.

"Teşekkürler," diyerek defteri aldı.

"Rica ederim."

Durup sessizce birbirlerine baktılar.

Olup bitenin tartışılacak bir yanı yoktu. Her ikisi de Çeviri Ensitüsü'yle bağlantılı olmalarına, cüppelerine ve gösterişli hâllerine rağmen buraya ait olmadıklarını, sokaklarda can güvenliklerinin bulunmadığını ani bir şekilde fark ederek sarsılmışlardı. Onlar Oxfordlu değildi, sadece Oxford'da bulunan iki erkekti. Fakat bunu idrak etmenin yükü o kadar yıkıcıydı, tasasızca yaşadıkları üç keyifli günle o kadar sert bir tezat içindeydi ki her ikisi de bunu yüksek sesle dile getiremedi.

Ve bunu asla dile getirmeyeceklerdi. Gerçeği düşünmek fazlasıyla acı veriyordu. Rol yapmak, bu hayali ellerinden geldiğince sürdürmek çok daha kolaydı.

"Pekâlâ," dedi Robin acemice. "İyi geceler."

Rami başıyla onayladı ve konuşmadan kapısını kapattı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Böylece Tanrı onları yeryüzünün dört bir yanına dağıttı ve şehri inşa etmeyi bıraktılar. Bu yüzden şehre Babil adı verildi çünkü Tanrı bütün dilleri orada karıştırmış ve her birini yeryüzünün dört bir yanına dağıtmıştı.

Eski Ahit, "Yaratılış" 11:8-9,
Gözden geçirilmiş standart versiyon

Uyumak imkânsızdı. Robin tıpatıp benzerinin karanlıkta süzülen yüzünü görüp duruyordu. Yoksa yorgun ve sarsılmış bir hâldeyken, her şeyi hayal mi etmişti? Ama sokak lambaları o kadar çok parlıyordu ve ikizinin yüz hatları, korkusu, paniği son derece keskin bir biçimde hafızasına kazınmıştı. Bunun bir yansıtma olmadığını biliyordu. Bu tüm hatlarını geri yansıtan bir aynaya bakmak ve dünyanın gördüklerinin sahte bir temsilini görmek gibi değil, aynılığın tanınmasına dair bir önsezi gibiydi. O adamın yüzünde her ne varsa, kendi yüzünde de vardı.

Ona bu yüzden mi yardım etmişti? İçgüdüsel bir sempati yüzünden mi?

Davranışlarının sonuçlarını daha yeni kavramaya başlıyordu. Üniversiteden hırsızlık yapmıştı. Bu bir sınav mıydı? Oxford'da yabancı ritüelleri yapılırdı. Kendisi geçmiş miydi yoksa kalmış mıydı? Yoksa ertesi sabah polisler kapısını yumruklayıp gitmesini mi isteyecekti?

Ama beni üniversiteden atamazlar, diye düşündü. *Daha yeni geldim.* Birdenbire Oxford'un keyif kaynakları –yatağının sıcaklığı, yeni kitapların ve yeni giysilerin kokusu– rahatsızca kıvranmasına neden oldu çünkü artık tek düşünebildiği, tüm bunları

Ninova

ne kadar kısa sürede kaybedebileceğiydi. Terli çarşafların arasında dönüp durarak, sabah neler olabileceğine dair giderek daha detaylı senaryolar uydurmaya başladı – polisler onu yatağından çekip çıkaracaklar, bileklerine kelepçe takacaklar, sürükleyerek cezaevine götüreceklerdi ve Profesör Lovell sert bir şekilde, bir daha asla kendisiyle ya da Bayan Piper'la iletişim kurmamasını söyleyecekti.

Sonunda yorgunluktan uyuyakaldı. Kapısına ısrarla vurulmasıyla uyandı.

Rami, "Ne yapıyorsun?" diye sordu. "Daha *yıkanmadın* mı?"

Robin gözlerini kırparak ona baktı. "Neler oluyor?"

"Bugün pazartesi sabahı, seni ahmak." Rami çoktan siyah cüppesini giymiş, kepini eline almıştı. "Yirmi dakika içinde kulede olmalıyız."

Zamanında fakat ucu ucuna yetiştiler, avlunun yeşilliklerinden koşarcasına geçerek, cüppeleri rüzgârda uçuşarak, saat dokuzu çalarken Enstitü'ye vardılar.

Yeşillikte onları iki zayıf genç bekliyordu ve Robin onların bölüm arkadaşları olduklarını varsaydı. Biri beyaz, diğeri siyah tenliydi.

Yaklaşırlarken beyaz olan, "Merhaba," dedi. "Geciktiniz."

Robin soluklanmaya çalışarak, hayretle ona bakakaldı. "Sen bir kızsın."

Bu bir şoktu. Hem Robin hem de Rami kısır ve soyutlanmış ortamlarda büyümüşler, kendi yaşlarındaki kızlardan uzak kalmışlardı. Dişilik teoride var olan bir fikirdi, romanların konusuydu veya sokağın karşısında görülebilecek ender bir olguydu. Robin'in kadınlara dair bildiği en iyi tarif bir zamanlar göz attığı, Bayan Sarah Ellis'in[1] kızları "nazik, zararsız, hassas, pasif

1 Tanınmış bir yazar olan Sarah Stickney Ellis, aralarında *The Wives of England, The Mothers of England* ve *The Daughters of England*'ın bulunduğu birkaç kitap yayımlayarak, kadınların evi çekip çevirme ve erdemli davranışlar sergileme yoluyla toplumu iyileştirme konusunda ahlaki bir zorunlulukları olduğunu savunmuştu. Robin'in bu konuda sabitfikirleri yoktu, Ellis'in eser-

ve cana yakın" olarak nitelendiren bir öyküsünden geliyordu. Robin'e göre kızlar zengin bir iç dünya yerine onları uhrevi, anlaşılmaz ve hatta insanüstü kılan nitelikler bahşedilen gizemli öznelerdi.

"Üzgünüm– yani, merhaba," diyebildi. "Aslında öyle demek– her neyse."

Rami onun kadar ince değildi. "Siz ikiniz neden kızsınız?"

Beyaz tenli kız ona öyle yerin dibine sokan, küçümseyici bir bakış attı ki Robin, Rami'nin yerine eğilip büküldü.

Kız ağzını yayarak, "Şeyyy," dedi. "Sanırım erkek olmak beyin hücrelerinin yarısından vazgeçmeyi gerektirdiği için kız olmaya karar verdik."

Siyah tenli kız, "Üniversite genç erkekler rahatsız olmasın ya da dikkatleri dağılmasın diye bu şekilde giyinmemizi istedi," diye açıkladı. İngilizcesinde belli belirsiz bir aksan vardı ve Robin bunu Fransız aksanma benzettiyse de emin olamadı. Kız sol bacağını Robin'e doğru sallayarak, daha dün alınmış gibi gıcır gıcır ve kaskatı görünen pantolonunu sergiledi. "Her fakülte Çeviri Enstitüsü kadar açık fikirli değil, anlarsın ya."

Robin önyargısız olduğunu cesurca kanıtlamaya çalışarak, "Rahatsızlık veriyor mu?" diye sordu. "Yani pantolon giymek."

"Aslına bakarsan iki bacağımız ve balık kuyruklarımız olmadığı için rahatsızlık vermiyor." Kız Robin'e elini uzattı. "Victoire Desgraves."

Robin onun elini sıktı. "Robin Swift."

Victoire tek kaşını kaldırdı. "Swift mi? Ama eminim ki–"

"Letitia Price," dedi beyaz tenli kız araya girerek. "İsterseniz Letty diyebilirsiniz. Peki ya sen?"

"Ramiz." Rami kızlara dokunmak isteyip istemediğinden emin olamıyormuş gibi elini uzatır gibi yaptı. Letty onun adına karar verip elini sıkınca Rami rahatsız olarak yüzünü buruşturdu. "Ramiz Mirza. Arkadaşlar arasında Rami."

"Merhaba Ramiz." Letty etrafına baktı. "Anlaşılan bu kadarız."

---

leri tesadüfen eline geçmişti.

Victoire hafifçe içini çekti. Letty'ye, "*Ce sont des idiots*,"[1] dedi.

Letty, "*Je suis tout à fait d'accord*,"[2] diye mırıldandı.

İkisi de kıkırdadı. Robin Fransızca bilmiyordu ama yargılandığını ve yetersiz bulunduğunu açıkça hissetti.

"İşte buradasınız."

Hepsinin ellerini sıkarak kendisini Anthony Ribben olarak tanıtan ve Fransızca, İspanyolca ve Almanca konusunda uzmanlaşmış bir doktora öğrencisi olan uzun boylu, zayıf, siyah tenli bir adam sayesinde daha fazla konuşmaktan kurtuldular. Anthony, "Vasim kendisini bir Romantik olarak görüyordu," diye açıkladı. "Şiir tutkusunun peşinden gideceğimi umuyordu ama diller konusunda vasat bir yetenekten daha fazlasına sahip olduğum anlaşılınca beni buraya gönderdi."

Beklentiyle duraksayınca, diğerleri de uzman oldukları dilleri saydılar.

"Urduca, Arapça ve Farsça," dedi Rami.

"Fransızca ve Kreyol," dedi Victoire. "Yani, Haiti Kreyolü sayılırsa."

"Elbette sayılır," dedi Anthony neşeyle.

"Fransızca ve Almanca," dedi Letty.

Robin kendini biraz yetersiz hissederek, "Çince," dedi. "Bir de Latince ve Yunanca."

"Eh, zaten hepimiz Latince ve Yunanca biliyoruz," dedi Letty. "Bu bir önkoşul, değil mi?"

Robin'in yanakları kızardı, böyle olduğunu bilmiyordu.

Anthony eğleniyormuş gibi görünüyordu. "Güzel, kozmopolit bir grupsunuz, değil mi? Oxford'a hoş geldiniz! Burayı nasıl buluyorsunuz?"

"Harika," dedi Victoire. "Gerçi... bilmiyorum, biraz tuhaf. Gerçek gibi gelmiyor. Sanki bir tiyatrodaymışım ve perdelerin inmesini bekliyormuşum gibi hissediyorum."

"Bu his hiç kaybolmuyor." Anthony kuleye doğru yol alarak, peşinden gelmelerini işaret etti. "Özellikle de bir kez bu kapı-

1 (Fr.) Bunlar aptal. –*çn*

2 (Fr.) Tamamen katılıyorum. –*çn*

lardan geçince. Saat on bire kadar size Enstitü'yü gezdirmemi söylediler, sonra sizi Profesör Playfair'le baş başa bırakacağım. Bu içeriye ilk girişiniz mi olacak?"

Başlarını kaldırıp kuleye baktılar. Bu muhteşem bir binaydı – neoklasik tarzda inşa edilmiş, sekiz katlı, süslü sütunlarla ve yüksek, vitraylı pencerelerle çevrelenmiş, ışıl ışıl, beyaz bir yapıydı. High Caddesi'nin ufuk çizgisine tepeden bakıyordu ve yakındaki Radcliffe Kütüphanesi ile Meryem Ana Üniversitesi Kilisesi'yle kıyaslandığında, bu binaların oldukça silik görünmesine neden oluyordu. Rami ile Robin hafta sonunda defalarca yakınından geçtikleri kuleye hep uzaktan hayranlık duymuşlardı. O zaman yaklaşmaya cesaret edememişlerdi.

Anthony memnuniyetle içini çekerek, "Muhteşem, değil mi?" dedi. "İnsan bu manzaraya hiç alışamıyor. İnanması güç olsa da önümüzdeki dört yıldaki evinize hoş geldiniz. Buraya Babil diyoruz."

Robin, "Babil mi?" diye tekrarladı. "O yüzden mi–?"

"Bize geveze[1] demelerinin sebebi mi?" Anthony başıyla onayladı. "Enstitü'nün kendisi kadar eski bir şaka. Ama Balliol'daki birinci sınıf öğrencilerinden biri her eylül ayında bu şakayı kendisinin bulduğunu sanıyor, bu yüzden on yıllardır bu yavan lakaba mahkûmuz."

Anthony ön merdivenleri hızla çıktı. En üstteki merdivene, kapının girişindeki taşa mavili ve altın sarılı bir arma oyulmuştu. Bu Oxford Üniversitesi'nin armasıydı. *Dominus illuminatio mea*, yazıyordu. *Tanrı ışığımdır.* Anthony'nin ayağı armaya değer değmez ağır ahşap kapı kendiliğinden dışarı doğru açılarak, içerideki altın renkli, lambalarla aydınlatılmış merdivenleri, oradan oraya koşuşturan koyu renk cüppeli akademisyenleri ve yığınlarca kitabı gözler önüne serdi.

Robin duraksadı, Anthony'nin peşinden gidemeyecek kadar gözleri kamaşmıştı. Oxford'un harikaları arasında, Babil en gerçeküstü görünendi – âdeta zamansız bir kule, bir rüya sahnesiy-

1 Orijinali geveze, boşboğaz anlamındaki *babblers* olarak geçiyor. Yazar "Babel" adlı kuleyle *babblers* arasındaki uyağa gönderme yapıyor. –*çn*

di. O vitraylı camlar, o yüksek, heybetli kubbe; sanki hepsi Profesör Lovell'ın yemek odasındaki tablodan çekilip çıkarılmış ve tek parça olarak bu kasvetli, gri sokağa bırakılmıştı. Bir ortaçağ elyazmasındaki ışık kaynağı, peri diyarına açılan bir kapı gibiydi. Her gün buraya gelip eğitim almaları, hatta içeriye girmeye hak kazanmış olmaları bile imkânsızmış gibi geliyordu.

Ama işte kule burada, tam karşılarında durmuş, bekliyordu.

Anthony sevinçle yanına gelmelerini işaret etti. "Hadi, içeri girin."

"Çeviri büroları her zaman büyük uygarlıkların vazgeçilmez araçları –hayır, merkezleri– olmuştur. 1527'de İspanyol V. Charles imparatorluğunun topraklarını yönetmek için, çalışanlarının bir düzineden fazla dilde hokkabazlık yaptığı *Secretaría de Interpretación de Lenguas*'ı[1] kurmuş. Kraliyet Çeviri Enstitüsü 17. yüzyılın başında Londra'da kuruldu ancak 1715'e kadar şimdiki evi olan Londra'ya taşınmamış, sonrasında Britanyalılar genç erkeklere, İspanya'nın henüz kaybettiği kolonilere dillerini öğretmenin akıllıca olabileceğine karar vermişler. Evet, tüm bunları ezberledim ve hayır, bunları yazmadım ama muazzam kişisel karizmam sayesinde ilk yılımdan beri bu turu yaptırdığım için artık uzmanlaştım. Fuayeden bu tarafa."

Anthony geri geri yürürken akıcı konuşabilmek gibi nadir bir yeteneğe sahipti. "Babil'de sekiz kat var," dedi. "Jübileler Kitabı[2] tarihi Babil Kulesi'nin beş bin kübit[3] –neredeyse üç kilometre– yüksekliğe ulaştığını iddia ediyor; elbette bu imkânsız ancak Babil *gerçekten* de Oxford'un ve muhtemelen bütün İngiltere'nin en yüksek binası – St. Paul's hariç. Babil yaklaşık doksan metre yüksekliğinde ve buna bodrum katı dahil değil, bu da demek oluyor ki toplam yüksekliğimiz Radcliffe Kütüphanesi'nin iki katı–"

---

1 Dillerin Çevirisi Sekreterliği. –*çn*

2 Jübileler Kitabı veya Küçük Yaratılış, 50 bölümlük eski bir Yahudi dini eseridir. –*çn*

3 Tahttaki firavunun dirseğinden, elinin ortaparmağının ucuna kadar olan mesafe olarak tanımlanan eski bir ölçü birimi. –*çn*

Victoire elini kaldırdı. "Acaba bu kulenin–"

"İçi dışarıdan göründüğünden daha mı büyük?" diye sordu Anthony. "Gerçekten de öyle." Robin bunu başta fark etmemişti ama şimdi bu tezat yüzünden kafası karışmıştı. Babil'in dış cephesi muazzamdı ancak yine de içerideki her katın yüksek tavanlarını ve upuzun kitap raflarını barındıracak kadar uzun görünmüyordu. "Bu gümüş-işlemenin güzel bir hilesi ancak bundan hangi eşleşme-çiftinin sorumlu olduğundan emin değilim. Burası geldiğimden beri böyle görünüyor, bunu doğal karşılıyoruz."

Anthony onları kasiyer pencerelerinin önünde uzun kuyruklarda bekleyen bir grup kasabalının arasından geçirdi. "Şimdi lobideyiz – bütün işler burada yapılır. Yerel tüccarlar araç gereçleri için külçeler sipariş verir, şehir görevlileri bayındırlık hizmetleri talep eder, bunun gibi şeyler. Burası kulenin halka açık olduğu tek yer, gerçi akademisyenlerle pek muhatap olmazlar – taleplerini yerine getiren memurlar var." Anthony elini sallayarak, peşinden ana merdivenleri çıkmalarını işaret etti. "Bu taraftan."

İkinci katta kâğıtlara çiziktiren ve kalın, küf kokulu referans kitaplarını karıştıran asık suratlı akademisyenlerle dolu Hukuk Bölümü vardı.

"Burası her zaman yoğundur," dedi Anthony. "Uluslararası anlaşmalar, denizaşırı ticareti, bu tür şeyler. İmparatorluğun çarkları, dünyanın dönmesini sağlayan işler. Birçok Babil öğrencisi mezuniyetten sonra kendini burada bulur çünkü iyi maaş verirler ve sürekli birilerini işe alırlar. Burada çok sayıda ücretsiz iş de yapılır – güneybatı kadranının tamamı Napoléon Kanunları'nı diğer Avrupa dillerine çeviren bir ekipten oluşur.[1]

1 Açıkçası bu oldukça cömert bir Hukuk Bölümü tanımı. Öte yandan, hukuk çevirmenlerinin işinin Avrupalı taraflar için daha elverişli şartlar yaratmak olduğunu iddia etmek de mümkün. Bunun bir örneği, Avrupa monarşisi veya toprak mülkiyeti kavramlarını Algonkin (Kuzey Amerika yerlilerinin konuştuğu bir dil ailesi) dillerine tam olarak çevirmenin bariz zorluğuna karşın, Kral Paspehay'ın Virginia'daki İngilizlere "bakır karşılığında" toprak sattığı iddiasıdır. Bu sorunun hukuki çözümü yalnızca Algonkinlerin bu kavramları özümseyemeyecek kadar vahşi olduğunu ve İngilizlerin onları eğitmek için orada bulunduğunu ilan etmekti.

Ama geri kalan insanlardan hatırı sayılır bir ücret alırız. Burası en büyük geliri üreten kattır – elbette gümüş-işleme hariç."

Victoire, "Gümüş-işleme nerede yapılıyor?" diye sordu.

"Sekizinci katta. En yukarıda."

Letty, "Manzarası olduğu için mi?" diye sordu.

"Yangınlar yüzünden," dedi Anthony. "Yangınlar başlayınca herkesin dışarı çıkacak zamanı olsun diye binanın tepesinde olmaları daha iyi."

Kimse Anthony'nin şaka yapıp yapmadığını anlayamadı.[1]

Anthony onları başka bir merdivenden yukarı çıkardı. "Üçüncü kat simultane çevirmenler için bir uğrak yeri," diyerek büyük bir kısmı boş görünen, eğreti duran birkaç lekeli çay fincanı ve bir masanın köşesindeki seyrek kâğıt yığını dışında çok az kullanım belirtisi gösteren salonu işaret etti. "Buraya neredeyse hiç gelmezler ama geldiklerinde sunum dosyalarını gizlilik içinde hazırlamaları gerektiğinden bu alanın tamamı onlarındır. Yurtdışı gezilerinde ileri gelenlere ve dışişleri yetkililerine eşlik ederler, Rusya'da balolara katılırlar ve Arabistan'da şeyhlerle çay içerler falan filan. Bana bütün bu seyahatlerin epey yorucu olduğu söylendi, bu yüzden Babil'den çok fazla mesleki çevirmen çıkmaz. Bunlar genellikle dillerini başka yerden öğrenen, doğuştan çok dilli kişilerdir, misyoner ebeveynleri vardır ya da yazlarını yabancı akrabalarının yanında geçirmişlerdir. Babil mezunları bundan kaçınma eğiliminde."

Rami, "Neden?" diye sordu. "Kulağa eğlenceli geliyor."

"Bir başkasının parasıyla yurtdışına seyahat etmek istersen rahat bir pozisyon," dedi Anthony. "Ama akademisyenler yapı gereği yalnız ve yerleşik bir gruptur. Esas isteğinin sıcak bir ateşin yanında, bir fincan çay ve bir yığın kitapla evde kalmak olduğunu anlayana kadar seyahat etmek kulağa hoş gelir."

"Akademisyenlerle ilgili olumsuz bir bakış açın var," dedi Victoire.

"Deneyimle edindiğim bir görüşüm var. Zamanla anlayacak-

---

1 Anthony şaka yapmıyordu. Enstitü'nün sekizinci katı binanın ilk yapımından beri yedi kez tadilata uğramıştı.

sınız. Çevirmenlik pozisyonları için başvuran yeni mezunlar her zaman ilk iki yıl içinde ayrılırlar. Sterling Jones bile –düşünsenize, kendisi Sör William Jones'un yeğeni– sekiz aydan fazla dayanamadı, üstelik *onu* her yere birinci sınıf yolcu olarak gönderdiler. Her neyse, simultane çeviri o kadar da cazip sayılmaz çünkü gerçekten önemli olan tek şey, kimseyi gücendirmeden temel noktaları iletmenizdir. Dilin incelikleriyle oynayamazsınız, oysa işin *gerçek* eğlencesi buradadır."

Dördüncü kat, üçüncüden çok daha yoğundu. Ayrıca akademisyenler daha genç görünüyorlardı, Hukuk Bölümü'ndeki gösterişli, iyi giyimli çalışanlara kıyasla dağınık saçlı ve dirsekleri yamalı tiplerdi.

Anthony, "Edebiyat Bölümü," diye açıkladı. "Yani yabancı romanları, hikâyeleri ve şiirleri İngilizceye ve daha seyrek de olsa İngilizceden yabancı dillere çevirme işleri burada yapılır. Dürüst olmak gerekirse, prestij bakımından biraz düşüktür ancak simultane çeviriden daha çok talep gören bir pozisyon. Mezuniyet sonrası bu bölüme atanmanın bir Babil profesörü olma yolundaki ilk doğal adım olduğu düşünülür."

"Aslında bazılarımız burayı gerçekten seviyor." Lisansüstü cüppesi giymiş genç bir adam Anthony'nin yanma geldi. "Bunlar birinci sınıflar mı?"

"Hepsi bu kadar."

"Demek büyük bir grup değilsiniz." Adam neşeyle onlara el salladı. "Merhaba. Vimal Srinivasan. Geçen dönem yeni mezun oldum. Sanskritçe, Tamilce, Telugu dili ve Almanca biliyorum."[1]

"Buradaki herkes kendini bildiği dillerle mi tanıtıyor?" diye sordu Rami.

"Elbette," dedi Vimal. "Bildiğiniz diller ne kadar ilginç olduğunuzu belirler. Doğu dillerini çalışanlar etkileyicidir. Klasikçiler sıkıcıdır. Her neyse, kulenin en iyi katına hoş geldiniz."

---

1 Batı'da Herder, Schlegel ve Bopp gibi Alman Romantikleri tarafından hatırı sayılır miktarda Sanskritçe çalışması yapılmıştı. Bütün monografları İngilizceye çevrilmemişti – en azından iyi bir şekilde. Bu nedenle Babil'de Sanskritçe okuyan çoğu öğrenci Almanca da öğrenmek zorundaydı.

Victoire büyük bir ilgiyle etrafındaki raflara bakıyordu. "Yurtdışında yayımlanan her kitabı temin ediyor musunuz?"

"Evet, çoğunu," dedi Vimal.

"Bütün Fransız kitaplarını da mı? Hem de piyasaya çıkar çıkmaz."

Vimal hiçbir fesatlık gütmeden, "Evet, seni açgözlü," dedi. Kitap satın alma bütçemizin gerçekten sınırsız olduğunu ve kütüphanecilerimizin kapsamlı koleksiyonları korumayı sevdiğini göreceksiniz. Ancak buraya giren her şeyi çeviremiyoruz, yeteri kadar insan gücümüz yok. Eski metinleri çevirmek hâlâ zamanımızın büyük bir kısmını alıyor."

"Bu yüzden her yıl açık veren tek bölüm onlar," dedi Anthony.

Vimal, "Kişinin insanlık hâlleri hakkındaki anlayışını geliştirmesi bir kazanç meselesi olamaz," diyerek burnunu çekti. "Klasikleri sürekli güncelliyoruz – geçen yüzyıl ile günümüzü kıyaslarsak bazı dillerde çok daha iyi durumdayız ve klasiklerin bu kadar erişilemez kalması için hiçbir neden yok. Şu anda *Bhaghavad Gita*'nın daha iyi bir Latince versiyonu üzerinde çalışıyorum–"

Anthony, "Schlegel'in yeni çıkardığı çeviriyi boş verin," diyerek ona sataştı.

Vimal, "On yıldan fazla bir süre önce," diyerek karşı çıktı. "Üstelik Schlegel'in *Gita*'sı korkunç, her şeyin altında yatan temel felsefeyi kavrayamadığını kendisi söylemiş. Bu da gösteriyor ki yoga için yaklaşık yedi farklı sözcük kullandığı için–"

"Her neyse," dedi Anthony onlara yol göstererek. "Burası Edebiyat Bölümü. Bana sorarsanız Babil eğitiminin en kötü uygulamalarından biri."

Robin, Anthony'ye, "Buna katılmıyor musun?" diye sordu. Victoire'ın sevincini paylaşarak, dördüncü katta geçirilen bir hayatın harika olacağını düşündü.

"Ben mi? Hayır." Anthony kıkırdadı. "Ben gümüş-işleme için buradayım. Edebiyat Bölümü'ndekilerin hoşgörülü bir grup olduğunu düşünüyorum, bunu Vimal de biliyor. Üzücü olan şu

ki bütün öğrenciler içinde en tehlikelisi olabilirler çünkü dilleri gerçekten *anlayan* onlar – dilin nasıl yaşadığını, nasıl nefes aldığını; sadece bir cümle oyunuyla nasıl kanımızı kaynatabileceğini ve nasıl tüylerimizi ürpertebileceğini biliyorlar. Ama kendilerini güzel imgeleriyle oynamaya o kadar kaptırmışlar ki bütün bu yaşam enerjisinin nasıl çok daha güçlü bir şeye yöneltilebileceğine kafa yormuyorlar. Elbette gümüşü kastediyorum."

Beşinci ve altıncı katlar eğitim salonlarına ve referans kaynaklarına – temel kitaplara, dilbilgisi lügatlarına, seçkilere, eşanlamlılar sözlüklerine ve Anthony'nin iddiasına göre dünyada konuşulan her dilde yayımlanan her sözlüğün en az dört farklı baskısına ev sahipliği yapıyordu.

Anthony, "Sözlükler kulenin her yanma dağılmış durumda ama arşive dalmanız gerekirse geleceğiniz yer burası," diye açıkladı. "Tam ortada, bu sayede hiç kimse aradığını bulmak için dört kattan fazla yürümek zorunda kalmıyor."

Altıncı katın ortasında, camekânlı bir vitrinin dibindeki bordo kadife örtünün üzerinde bir dizi kırmızı ciltli kitap duruyordu. Deri kapaklarına yansıyan yumuşak lamba ışığı sayesinde sihirli bir görünüm kazanmışlardı – sıradan referans kaynaklarından çok, sihirbazların kara büyü kitaplarına benziyorlardı.

"Bunlar dilbilgisi lügatları," dedi Anthony. "Etkileyici görünüyorlar ama dokunabilirsiniz, sorun değil. Bu kitaplar onlara danışmanız için var. Önce parmaklarınızı kadife örtüye sürün, yeter."

Dilbilgisi lügatları değişen kalınlıkta fakat aynı şekilde ciltlenmiş, basıldıkları dilin Roma dilindeki karşılığına göre alfabetik olarak ve bu dillerin kendi içindeki basım tarihlerine göre dizilmiş ciltlerden oluşuyordu. Bazı dilbilgisi setleri –başta Avrupa dilleri olmak üzere– kendi başlarına bütün bir camekânı dolduruyordu, diğerleri ise çoğunlukla Doğu dilleriydi ve çok az cilt içeriyordu. Çince dilbilgisi lügatları yalnızca üç ciltten oluşuyordu, Japonca ve Korece dilbilgisi lügatları tek ciltti. Tagalogca ise şaşırtıcı bir şekilde beş ciltten oluşuyordu.

"Ama kendimize pay çıkaramayız," dedi Anthony. "Bütün bu

çeviri işleri İspanyollar tarafından yapılmış, bu yüzden kapak sayfalarının arkasında İspanyolcadan İngilizceye çeviri yapanların tanıtım yazılarını da göreceksiniz. Karayip ve Güney Asya dillerine ait bolca dilbilgisi kitabı da –işte buradalar– hâlâ güncelleniyor. Elbette Britanya'nın imparatorluk sınırlarına büyük miktarda toprak ekleyen Paris Barışı'na kadar, bu diller Babil'in ilgi alanına girmiyordu. Benzer şekilde, Afrika dillerindeki çoğu dilbilgisi kitabının Almancadan İngilizceye çevrildiğini göreceksiniz – o alandaki işlerin büyük bir kısmını Alman misyonerler ve filologlar yapıyor, içimizden yıllardır Afrika dillerini çalışan birileri çıkmadı."

Robin kendini tutamadı. Hevesle Doğu dilleri dilbilgisi lügatlarına uzandı ve ilk sayfaları karıştırmaya başladı. Her cildin kapak sayfasında son derece düzgün ve ufacık bir elyazısıyla her dilbilgisi kitabının ilk nüshasını çıkaran akademisyenlerin adları yazılıydı. Bengalce dilbilgisi kitabını Nathaniel Halhed, Sanskritçe dilbilgisi kitabını Sör William Jones yazmıştı. Robin bunun bir örüntü olduğunu fark etti – kitapların ilk yazarlarının tamamı bu anadilleri konuşanlar değil, beyaz tenli İngiliz erkekleriydi.

"Doğu dillerinde daha yeni yeni bir şeyler yapabildik," dedi Anthony. "Bu alanda uzunca bir süredir Fransızların gerisindeyiz. Sör William Jones burada öğrenciyken Sanskritçeyi, Arapçayı ve Farsçayı ders programlarına ekleyerek biraz ilerleme kaydetmiş –1771'de Farsça dilbilgisi kitabını yazmaya başlamış– ancak 1803 yılına kadar bu dillerde ciddi çalışmalar yapan tek kişi kendisi olmuş."

Robin, "Sonra ne olmuş?" diye sordu.

"Sonra Richard Lovell fakülteye katılmış," dedi Anthony. "Duyduğuma göre Uzakdoğu dilleri konusunda âdeta bir dâhiymiş. Sırf Çince dilbilgisi lügatlarının iki cildine katkıda bulunmuş."

Robin çok saygılı bir şekilde elini uzattı ve Çince dilbilgisi kitabının ilk cildini kendine çekti. Her sayfası mürekkeple ağırlaşmış olan kalın kitap epey hacimliydi. Robin Profesör Lovell'ın

her sayfadaki sıkışık ve düzenli elyazısını tanıdı. Kitap şaşılacak kadar geniş bir araştırmayı kapsıyordu. Robin cildi bırakırken, bir yabancı olan Profesör Lovell'ın anadili konusunda kendisinden daha bilgili olduğunu fark ederek sarsıldı.

Victoire, "Neden camekânlı vitrinlerde duruyorlar?" diye sordu. "Bunları dışarı çıkarmak biraz zor görünüyor."

"Çünkü Oxford'daki tek baskılar bunlar," dedi Anthony. "Cambridge, Edinburgh ve Londra'daki Dışişleri Bakanlığı ofislerinde yedekleri var. Onlar yeni buluşları içerecek şekilde her yıl güncelleniyor. Ancak buradakiler var olan her dilin kapsamlı ve güvenilir tek bilgi kaynakları. Yeni çalışmaların elyazısıyla eklendiğini göreceksiniz – yeni eklemelerin yapıldığı her seferinde tekrar baskıya girmek çok maliyetli, üstelik matbaalarımız bu kadar çok yabancı alfabeyle başa çıkamaz."

"Yani Babil'i bir yangın kasıp kavursa, koca bir yıllık araştırmayı kaybedebiliriz, öyle mi?" diye sordu Rami.

"Bir yıllık mı? On yıllık desen daha doğru. Ama asla böyle bir şey olmayacak." Anthony, Robin'in düzinelerce ince gümüş külçenin gömüldüğünü fark ettiği masaya hafifçe vurdu. "Dilbilgisi lügatları Prenses Victoria'dan daha iyi korunuyor. Bu kitaplar yangına, sele ve Enstitü'ye kayıtlı olmayan biri tarafından dışarı çıkarılma girişimine karşı koruma altında. Birisi bu kitaplardan birini çalmaya veya ona zarar vermeye kalkışırsa o kadar etkili ve görünmez bir güç tarafından öyle sarsıcı bir şekilde çarpılır ki polis gelene kadar benliğini ve amacını tamamen yitirir."

Robin telaşlanarak, "Külçeler bunu yapabilir mi?" diye sordu.

"Eh, buna benzer etkileri var," dedi Anthony. "Sadece tahmin yürütüyorum. Koruma kalkanlarını Profesör Playfair yapıyor ve bu konuda gizemli olmayı seviyor. Ama evet, bu kulenin güvenlik önlemleri insanı hayretler içinde bırakır. Burası standart bir Oxford binasına benziyor ama biri zorla içeri girmeye kalkışırsa, kendini kanlar içinde sokakta bulur. Daha önce buna şahit oldum."

"Bir araştırma binası için çok fazla güvenlik önlemi var," dedi Robin. Birdenbire terleyen avuçlarını cüppesine sildi.

"Evet, elbette," dedi Anthony. "Babil ülkenin en zengin yerlerinden biri. Nedenini görmek ister misiniz?"

Başlarıyla onayladılar. Anthony parmaklarını şıklattı ve peşinden yukarı çıkmalarını işaret etti.

Sekizinci kat, Babil'in kapılar ve duvarlar ardında gizlenen tek bölümüydü. Diğer yedi kat açık bir kat planına göre tasarlanmıştı, merdivenleri çevreleyen bir bariyer yoktu ancak sekizinci katın merdivenleri tuğlalı bir koridora çıkıyor, bu koridorun sonunda ise ağır bir ahşap kapı bulunuyordu.

Anthony, "Yangın bariyeri," diye açıkladı. "Kazalara karşı. Burada bir patlama olursa dilbilgisi lügatları yanmasın diye binanın geri kalanıyla bağlantıyı kesiyor." Ağırlığını vererek kapıyı ittirdi.

Sekizinci kat bir araştırma kütüphanesinden çok bir atölyeye benziyordu. Çalışma masalarının etrafında dikilen akademisyenler tamirciler gibi öne eğilmişler, çeşitli oyma aletlerini her şekil ve ebattaki gümüş külçe üzerinde kullanıyorlardı. Havayı vızıltılar, uğultular ve delme sesleri dolduruyordu. Pencerenin yakınında bir şey patlayarak bir kıvılcım yağmuruna neden oldu ve ardından bir dizi küfür duyuldu ama kimse başını kaldırıp bakmadı.

Heybetli, kır saçlı bir adam çalışma masalarının önünde onları bekliyordu. Onu kırk ve altmış arasında herhangi bir yaş aralığında gösteren geniş, gülümsemekten kırışmış bir yüzü ve pırıltılı gözleri vardı. Siyah eğitmen cüppesi o kadar çok gümüş tozuyla kaplanmıştı ki adam ne zaman hareket etse ışıldıyordu. Kaşları kalın, koyu ve fazlasıyla mânâlıydı, her konuştuğunda coşkuyla suratından fırlamaya hazır görünüyorlardı.

"Günaydın," dedi adam. "Ben Profesör Jerome Playfair, fakültenin dekanıyım. Fransızca ve İtalyancayla haşır neşirim ama ilk aşkım Almanca. Teşekkür ederim Anthony, artık gidebilirsin. Sen ve Woodhouse, Jamaika yolculuğunuz için her şeyi hazırladınız mı?"

"Henüz değil," dedi Anthony. "Hâlâ Patois elkitabının izini

sürmemiz gerek. Sanırım Gideon, kitabı yine imza atmadan almış."

"O hâlde işe koyul."

Anthony başıyla onayladı, Robin'in grubunu hayali bir şapkayla selamlar gibi yaptı ve ağır kapıya doğru geri geri yürüdü.

Profesör Playfair gülümseyerek onlara baktı. "Artık Babil'i gördünüz. Nasılsınız bakalım?"

Bir süre kimse konuşmadı. Letty, Rami ve Victoire da Robin kadar şaşkındı. Tek seferde çok fazla bilgiye maruz kalmışlardı ve bunun sonucunda Robin üzerinde durduğu zeminin gerçekliğinden bile emin değildi.

Profesör Playfair kıkırdadı. "Biliyorum. Buradaki ilk günümde ben de aynı izlenime kapılmıştım. Gizli bir dünyaya adım atmaya benziyor, değil mi? Periler sarayında sofraya oturmak gibi. Kulede neler olduğunu anladığınızda, sıradan dünya buranın yarısı kadar bile ilginç gelmeyecek."

"Burası göz kamaştırıcı efendim," dedi Letty. "İnanılmaz."

Profesör Playfair ona göz kırptı. "Burası dünya üzerindeki en harika yer."

Sonra boğazını temizledi. "Şimdi size bir hikâye anlatmak istiyorum. Heyecanlı olduğum için beni bağışlayın ama ilk gününüzü kutlamak istiyorum, ne de olsa buranın dünyadaki en önemli araştırma merkezi olduğuna inanıyorum. İzin verir misiniz?"

Playfair'in onaya ihtiyacı yoktu ama öğrenciler yine de başlarıyla onayladılar.

"Teşekkür ederim. Şimdi, Herodot'un şu hikâyesini biliriz." Sahnedeki yerini belirleyen bir oyuncu gibi birkaç adım önlerine geçti. "Bize bir zamanlar kendisine ihanet eden on bir kralı yenmek için İyon Denizi korsanlarıyla bir anlaşma yapan Mısır Kralı Psamtik'i anlatır. Psamtik düşmanlarını yendikten sonra İyonyalı müttefiklerine büyük toprak parçaları vermiş. Ama Psamtik İyonyalıların eski müttefikleri gibi ona sırt çevirmemesi için daha da iyi bir garanti istemiş. Yanlış anlaşılmalardan kaynaklanan savaşları önlemeyi hedeflemiş. Bu yüzden Mısırlı

delikanlıları İyonyalılarla yaşamaya ve Yunanca öğrenmeye göndermiş, böylece büyüdüklerinde iki halk arasında çevirmenlik yapabileceklermiş.

"Biz de Babil'de Psamtik'ten ilham alıyoruz." Playfair etrafına bakındı ve konuşurken, ışıltılı bakışları sırayla her birine odaklandı. "Çeviri çok eski zamanlardan beri barışın kolaylaştırıcısı olmuştur. Çeviri iletişimi mümkün kılar ve bu da yabancı halklar arasında herkese bolluk ve bereket getiren türden bir diplomasiye, ticarete ve işbirliğine olanak sağlar.

"Eminim ki şimdiye kadar Oxford fakülteleri arasında sadece Babil'in Avrupa kökenli olmayan öğrencileri kabul ettiğini fark etmişsinizdir. Bu ülkenin başka hiçbir yerinde aynı çatı altında çalışan Hintliler, Müslümanlar, Afrikalılar ve Çinliler bulamazsınız. Bizler sizi yabancı kökenlerinize rağmen değil, *bu sayede* kabul ediyoruz." Profesör Playfair son kısmı büyük bir gurur kaynağıymış gibi vurguladı. "Kökenleriniz sayesinde, İngiltere'de doğanların taklit edemeyeceği dilleri bilmek gibi bir yeteneğiniz var. Ve siz, Psamtik'in çocukları gibi, bu küresel uyum vizyonunu gerçekleştirecek olan dilleri konuşuyorsunuz."

Playfair dua edercesine ellerini kavuşturdu. "Her neyse. Lisansüstü öğrencileri bu laf kalabalığı yüzünden her sene benimle dalga geçiyorlar. Bunun basmakalıp bir konuşma olduğunu düşünüyorlar. Ama bence bu durum böyle bir ciddiyeti hak ediyor, sizce de öyle değil mi? Ne de olsa bilinmeyeni bilinir, ötekini tanınır kılmak için buradayız. Sözcüklerle sihir yapmak için."

Robin bunun yabancı oluşu hakkında söylenen en nazik şey olduğunu düşündü. Ve hikâye içini burktu çünkü Herodot'un bahsi geçen pasajını okumuş ve Mısırlı oğlanların yine de köle olduklarını hatırlamıştı – belki de bir yere ait olamayışının onu sonsuza kadar toplumun kıyısında yaşamaya itmediği, belki de onu özel kıldığı düşüncesi heyecan vericiydi.

Daha sonra, Profesör Playfair bir gösteri yapmak üzere onları boş bir çalışma masasının etrafında topladı. "Evet, sıradan biri

gümüş-işlemenin sihirbazlıkla eşdeğer olduğunu düşünür." Konuşurken cüppesinin kollarını dirseklerine kadar sıvadı ve bu şamata içinde sesini duyurabilmek için bağırdı. "Gücün gümüş külçelerin kendisinde bulunduğunu, gümüşün dünyayı değiştirme gücüne sahip, doğası gereği sihirli bir madde olduğunu zannederler."

Soldaki çekmecenin kilidini açtı ve boş bir gümüş külçe çıkardı. "Tamamen haksız değiller. Gerçekten de gümüşü yaptığımız iş için ideal bir araç hâline getiren özel bir yanı var. Bunun tanrılar tarafından bahşedildiğini düşünmek hoşuma gidiyor – ne de olsa gümüş civayla[1] saflaştırılır ve Merkür de haberci Tanrı'dır, öyle değil mi? Merkür, Hermes. O hâlde gümüşün de Hermenötik[2] bilimiyle kaçınılmaz bir bağı yok mu? Ama fazla romantikleşmeyelim. Hayır, külçelerin gücü sözcüklerde yatar. Özellikle de sözcüklerin dile getirmekte yetersiz kaldığı dil öğelerinde – bir dilden diğerine yolculuk ederken kaybolan şeylerde. Gümüş kaybolanı yakalar ve ona gerçeklik kazandırır."

Profesör Playfair başını kaldırıp, öğrencilerin şaşkın yüzlerine baktı. "Sorularınız var. Merak etmeyin. Üçüncü yılınızın sonuna kadar gümüşle çalışmaya başlamayacaksınız. O zamana kadar ilgili teoriyi öğrenmek için bolca zamanınız olacak. Şu anda önemli olan burada yaptıklarımızın boyutunu anlamanız." Uzanıp bir oyma kalemi aldı. "Elbette sihir yapmaktan söz ediyorum."

Külçenin bir ucuna bir sözcük oymaya başladı. "Size yalnızca basit bir örnek göstereceğim. Etkisi oldukça hafif olacak ama bakın bakalım hissedecek misiniz?"

Bir uca yazmayı bitirdikten sonra külçeyi kaldırıp onlara gösterdi. "*Heimlich*. Almancada sır ve gizli anlamına gelir, yani benim İngilizceye çevirim bu şekilde. Fakat *heimlich* sırlardan çok daha fazlasıdır. *Heimlich* sözcüğünü "yuva" anlamına gelen Proto-Cermence bir sözcükten türetiriz. Bu anlamlar bütününü bir araya getirince ne elde edersiniz? Ait olduğunuz bir yerde,

1 Cıva da Merkür gezegeni de İngilizcede *mercury* olarak yazılır. –*çn*

2 Yaşamın anlamını tartışmaya açan felsefe, varoluşçuluk. –*çn*

dış dünyadan yalıtılmış olmanın getirdiği gizli ve özel duyguya benzer bir şey."

Konuşurken külçenin arka tarafına *gizli* sözcüğünü yazdı. Bitirir bitirmez külçe titremeye başladı.

"*Heimlich*," dedi. "Gizli."

Robin bir kez daha kaynağı belirsiz, nereden geldiği anlaşılmayan, insanüstü bir şarkı duydu.

Dünya ayaklarının altından kaydı. Bir şey ellerini kollarını bağladı – görünmez bir bariyer etraflarındaki havayı bulanıklaştırdı, sesleri yuttu ve akademisyenlerle dolu olduğunu bildikleri bir katta sadece kendileri varmış gibi hissetmelerini sağladı. Burada güvendelerdi. Yalnızlardı. Bu onların kulesiydi, sığınağıydı.[1]

Bu sihre yabancı değillerdi. Hepsi daha önce gümüş-işlemenin uygulandığına tanık olmuştu, İngiltere'de bundan kaçınmak imkânsızdı. Ancak külçelerin işe yaradığını, gümüş- işlemenin işlevsel, gelişmiş bir toplumun temeli olduğunu bilmek başkaydı; kendi gözleriyle gerçekliğin çarpılmasına, sözcüklerin açıklanamaz bir şekilde kontrolü ele geçirmesine ve var olmaması gereken fiziksel bir etkiyi başlatmasına tanık olmak bambaşka.

Victoire elini ağzına götürdü. Letty kesik kesik nefes alıyordu. Rami gözyaşlarını tutmaya çalışırcasına hızla gözlerini kırpıyordu.

Hâlâ titremekte olan külçeyi izleyen Robin ise artık her şeye değdiğini açıkça görmüştü. Yalnızlığa, dayaklara, uzun ve sancılı çalışmalara, bir gün *bunu* yapabilmek için dilleri acı bir ilaç gibi yutmaya – *hepsine* değmişti.

Profesör Playfair peşlerinden merdivenlerden inerken, "Son bir şey daha var," dedi. "Kanlarınızı almamız gerekecek."

"Efendim?" dedi Letty.

"Kanlarınız. Uzun sürmez." Profesör Playfair onları girişten geçirerek rafların arkasına gizlenmiş, sade bir masa ve dört sandalye dışında hiçbir eşyanın bulunmadığı küçük, penceresiz bir

---

1 Almancadaki *unheimlich* (tekinsiz) kavramının karşıtı.

odaya soktu. Oturmalarını işaret ettikten sonra taşın içine gizlenmiş pencerelerin bulunduğu duvara doğru yürüdü. En üstteki çekmeceyi açarak, içindeki ufacık cam tüp yığınlarını gözler önüne serdi. Her bir tüp, içinde kanı bulunan akademisyenin adını taşıyordu.

Profesör Playfair, "Bunlar koruma kalkanları için," diye açıkladı. "Babil Londra'nın tamamındaki bankalardan daha çok soygun girişimiyle karşı karşıya kalıyor. Kapılar ayaktakımının büyük bir kısmını dışarıda tutuyor ama kalkanların akademisyenleri davetsiz misafirlerden ayırabilmesi için bir yönteme ihtiyaç var. Saçları ve tırnakları denedik ancak onları çalmak çok kolay."

"Hırsızlar kan da çalabilirler," dedi Rami.

"Doğru," dedi Profesör Playfair. "Ama bunca zahmete girmek için daha kararlı olmaları gerekir, öyle değil mi?"

Alt çekmeceden bir avuç dolusu şırınga çıkardı. "Kollarınızı sıvayın lütfen."

Öğrenciler isteksizce cüppelerinin kollarını sıvadılar.

Victoire, "Burada bir hemşirenin bulunması gerekmez mi?" diye sordu.

"Endişelenmeyin." Profesör Playfair iğneye hafifçe vurdu. "Bu işte oldukça iyiyim. Bir damar bulmam fazla uzun sürmez. İlk sırada kim var?"

Diğerlerini izlemenin heyecanına katlanmak istemediğinden Robin gönüllü oldu. Sonra Rami, ardından Victoire ve Letty kanlarını aldırdılar. İşlemin tamamı on beş dakikadan kısa sürdü ve hiçbir aksilik yaşanmadı, gerçi Letty iğne kolundan çıkana kadar yemyeşil oldu.

Profesör Playfair, Letty'ye, "Sağlam bir öğle yemeği ye," dedi. "Eğer varsa, domuz sosisi güzeldir."

Çekmeceye hepsi düzgün ve ufacık bir elyazısıyla işaretlenmiş dört yeni tüp eklendi.

"Şimdi kulenin bir parçasısınız," dedi Profesör Playfair çekmeceleri kilitlerken. "Artık kule sizi tanıyor."

Rami yüzünü buruşturdu. "Biraz ürkütücü, öyle değil mi?"

"Hiç de değil," dedi Profesör Playfair. "Sihrin yapıldığı yerdesiniz. Babil modern bir üniversitenin bütün tuzaklarına sahip fakat özünde, eski zaman simyacılarının gizli barınaklarından çok da farklı değil. Ancak simyacıların aksine, biz aslında bir şeyin dönüşümünün anahtarını bulduk. İşin sırrı maddesel içerikte değil. Adında."

Babil, Radcliffe avlusunda birkaç diğer beşeri bilimler fakültesiyle aynı kantini paylaşıyordu. Söylendiğine göre buranın yemekleri güzeldi ancak ertesi gün dersler başlayana kadar kapalı olduğundan fakülteye geri dönerek, öğle yemeği servisinin sonuna yetiştiler. Bütün sıcak yemekler bitmişti fakat akşamüstü çayı ve yanındakiler akşam yemeğine kadar ellerinin altındaydı. Tepsilerini çay fincanlarıyla, demliklerle, şekerliklerle, sütlüklerle ve çöreklerle doldurduktan sonra salondaki uzun ahşap masaların arasında dolaşarak, köşede boş bir masa buldular.

"Demek Kantonlusun, öyle mi?" diye sordu Letty. Robin onun çok güçlü bir kişiliği olduğunu fark etmişti, Letty bütün sorularını –iyi niyetli olanları bile– bir sorgu yargıcı havasında sordu.

Robin çöreklerden birini yeni ısırmıştı, çörek kuru ve bayat olduğu için cevap vermeden önce bir yudum çay içmesi gerekti. Robin cevap vermeye fırsat bulamadan, Letty bakışlarını Rami'ye çevirdi. "Peki ya sen nerelisin? Madraslı mı? Bombaylı mı?"

Rami memnuniyetle, "Kalkütalıyım," dedi.

"Babam Kalküta'da görevliymiş," dedi Letty. "Üç yıl boyunca – 1825'ten 1828'e kadar. Belki de onu etrafta görmüşsündür."

Rami çöreğine reçel sürerken, "Ne hoş," dedi. "Belki de bir keresinde kız kardeşlerime silah çekmiştir."

Robin gerginlikle burnundan nefes verdi ama Letty'nin benzi soldu. "Sadece daha önce Hindularla karşılaştığımı söylüyorum–"

"Ben Müslümanım."

"Şey, ben sadece–"

Rami çöreğine büyük bir şevkle reçel sürmeye devam etti. "Ve biliyor musun, aslında herkesin Hindistan'ı Hinduizmle

eşitlemesi çok sinir bozucu. 'Ah, İslam hükmü bir sapkınlıktır, bir ihlaldir; Babürlüler yalnızca davetsiz misafirlerdir ama *kültürel miras* Sanskrit kültürüdür, Upanişadlardır.'"

Rami çöreğini ağzına götürdü. "Fakat bu sözlerin ne demek olduğunu dahi bilmiyorsun, değil mi?"

Kötü bir başlangıç yapmışlardı. Rami'nin espri anlayışı yeni tanıştığı kişilerde her zaman işe yaramıyordu. Patavatsız tiratlarının üstünde durmamak gerekiyordu ancak Letitia Price bunu yapabilecek biri değildi.

Rami başka bir şey diyemeden Robin araya girdi. "Demek Babil buymuş," dedi. "Güzel bina."

Letty ona şaşkın bir bakış attı. "Epey."

Rami gözlerini devirerek öksürdü ve çöreğini bıraktı.

Sessizce çaylarını yudumladılar. Victoire kaşığını gergince fincanının içinde gezdirdi. Robin pencereden dışarıya baktı. Rami masada parmaklarını tıkırdattı ama Letty ters ters kendisine bakınca durdu.

Victoire kahramanca sohbetlerini kurtarmaya çalışarak, "Burayı nasıl buldunuz?" dedi. "Oxford bölgesini kastediyorum. Şu âna kadar sadece küçük bir bölümünü görmüşüz gibi geliyor, çok büyük bir yer. Yani, Londra ya da Paris gibi değil ama bir sürü gizli saklı köşesi var, sizce de öyle değil mi?"

"İnanılmaz bir yer," dedi Robin abartılı bir heyecanla. "Binaların her biri gerçeküstü – ilk üç günü yalnızca gezinerek ve etrafa bakarak geçirdik. Bütün turistik yerleri gördük – Oxford Müzesi'ni, Christ Church bahçelerini–"

Victoire tek başını kaldırdı. "Peki sizi her gittiğiniz yerde içeri alıyorlar mı?"

"Aslında hayır." Rami çay fincanını masaya koydu. "Ashmolean'ı hatırlasana Birdie."

Robin, "Doğru," dedi. "Bir şeyler çalacağımızdan o kadar eminlerdi ki girip çıkarken ceplerimizi ters çevirmemizi istediler, Alfred Taşı'nı çaldığımıza ikna olmuş gibilerdi."

"Bizi içeri bile almazlardı," dedi Victoire. "Refakatsiz hanımefendilerin içeri girmelerine izin verilmediğini söylediler."

Rami kuvvetle burnundan soludu. "Neden?"

"Muhtemelen sinirsel eğilimlerimiz yüzünden," dedi Letty. "Tabloların karşısında düşüp bayılmamıza dayanamazlardı."

"Ama renkler *çok* heyecan verici," dedi Victoire.

"Savaş meydanları ve memeler." Letty elinin tersini alnına götürdü. "Sinirlerim buna dayanamaz."

Rami, "Peki ne yaptınız?" diye sordu.

"Farklı bir müze rehberinin vardiyası başladığında geri geldik ve bu sefer erkek rolü yaptık." Victoire sesini kalınlaştırdı. "Affedersiniz, bizler kuzenlerimizin ziyaretine gelen taşralı delikanlılarız ve onlar dersteyken yapacak hiçbir şeyimiz yok–"

Robin güldü. "Daha neler."

Victoire, "İşe yaradı," diye ısrar etti.

"Size inanmıyorum."

"Doğru, gerçekten." Victoire gülümsedi. Robin onun iri ve bir kuğununkini andıran çok güzel gözleri olduğunu fark etti. Onun konuşmasını dinlemek hoşuna gidiyordu, her cümlesiyle içindeki kahkahaları çekip çıkarıyormuş gibi hissediyordu. "Herhalde on iki yaşında olduğumuzu düşündüler ama planımız işe yaradı–"

Letty araya girerek, "Ta ki sen heyecanlanana kadar," dedi.

"Pekâlâ, planımız işe yaradı ama müze rehberinin yanından *henüz* geçmiştik ki–"

"Victoire bir Rembrandt tablosu gördü ve çığlığı bastı–" Letty tiz bir ses çıkardı. Victoire onun omzunu dürttü ama kendisi de gülmeye başladı.

"'Affedersiniz küçükhanım.'" Victoire kendilerini kınayan müze rehberini taklit ederek çenesini indirdi. "'Burada olmamanız gerekiyor, sanırım yolunuzu kaybettiniz–'"

"Demek ki sinirleriniz dayanmamış–"

Bu kadarı yeterliydi. Aralarındaki buzlar eridi. Bir anda hepsi gülmeye başladılar – belki de bu kadarı bu şaka için fazlaydı ama önemli olan gülmeleriydi.

Rami, "Sizi gören başkaları oldu mu?" diye sordu.

"Hayır, sadece cılız birinci sınıf öğrencileri olduğumuzu

sandılar," dedi Letty. "Gerçi biri Victoire'dan cüppesini çıkarmasını istedi."

"Adam cüppeyi çekiştirerek üzerimden çıkarmaya çalıştı." Victoire'ın bakışları kucağına indi. "Letty onu şemsiyesiyle savuşturmak zorunda kaldı."

"Bizim başımıza da benzer şeyler geldi," dedi Rami. "Bir gece Balliol'dan birkaç sarhoş bize bağırmaya başladı."

"Üniformalarının içinde koyu bir ten görmekten hoşlanmıyorlar," dedi Victoire.

"Doğru," dedi Rami. "Hoşlanmıyorlar."

"Çok üzgünüm," dedi Victoire. "Peki onlar – yani, sağ salim uzaklaşabildiniz mi?"

Robin, Rami'ye endişeli bir bakış attı ama onun gözleri hâlâ gülmekten kırış kırıştı.

"Ah, evet." Rami kollarını Robin'in omuzlarına doladı. "Birkaç burun kırmaya hazırdım ama bu arkadaş akıllıca olanı yaptı – arkasında cehennem köpekleri varmış gibi koşmaya başladı, benim de koşmaktan başka çarem kalmadı."

"Çatışmalardan hoşlanmam," dedi Robin kızararak.

"Ah tabii," dedi Rami. "Elinden gelse taşların arasına saklanırsın."

Robin, "Geride kalabilirdin," diye çıkıştı. "Onlarla tek başına kavga edebilirdin."

"Ne? Seni o ürkütücü karanlıkta yalnız mı bıraksaydım?" Rami sırıttı. "Her neyse, gülünç görünüyordun. Mesanen patlamak üzereymiş ve bir tuvalet bulamamışsın gibi koşuyordun."

Böylece yeniden gülmeye başladılar.

Çok geçmeden hiçbir konunun yasak olmadığı anlaşıldı. Herhangi bir şey hakkında konuşabiliyorlar, istenmedikleri bir yerde oldukları için hissettikleri bütün tarifsiz aşağılanmaları, şimdiye kadar kendilerine sakladıkları, pusuda bekleyen bütün tedirginlikleri paylaşıyorlardı. Kendileriyle ilgili her şeyi anlatıyorlardı çünkü sonunda deneyimlerinin o kadar da benzersiz veya şaşırtıcı gelmediği tek insan grubunu bulmuşlardı.

Daha sonra Oxford'dan önceki eğitimleri hakkında hikâyeler

anlattılar. Görünüşe göre Babil seçilmiş öğrencileri her zaman genç yaşta resmileştiriyordu. Brighton'ın güneyinden gelen Letty konuşmaya başladığından beri aile dostlarını dâhiyane zekâsıyla büyülemişti; bu aile dostlarından biri Oxford öğretim görevlilerinden bazılarını tanıdığı için Letty'ye bir dizi özel öğretmen ayarlamış ve kaydı yapılacak yaşa gelene kadar ona Fransızca, Almanca, Latince ve Yunanca eğitimi aldırmıştı.

"Gerçi az kalsın başaramayacaktım." Letty kirpiklerini hızla oynatarak gözlerini kırpıştırdı. "Babam bir kadının eğitimine asla para vermeyeceğini söyledi, bu yüzden burs için minnettarım. Fayton parasını ödeyebilmek için bir dizi bilezik satmak zorunda kaldım."

Victoire da Robin ile Rami gibi Avrupa'ya bir vasiyle gelmişti. "Kendisi Parisli," diye açıkladı. "Bir Fransız'dı ama Enstitü'de tanıdıkları vardı ve ben yeteri kadar büyüdüğümde onlara mektup yazacaktı. Tam o sırada öldü ve bir süre buraya gelebileceğimden emin olamadım." Biraz sesi titredi. Bir yudum çay içti. "Ama onlarla temas kurmayı başardım ve buraya gelişimi ayarladılar," diye geveleyerek konuşmasını bitirdi.

Robin hikâyenin bununla sınırlı olmadığından şüphelendi ama kendisi de acıyı gizleme konusunda deneyimli olduğundan daha fazla üstelemedi.

Hepsinin tek bir ortak noktası vardı – Babil olmasa, bu ülkede gidebilecekleri hiçbir yer yoktu. Hayal bile edemeyecekleri ayrıcalıklara sahip olmak üzere seçilmişlerdi, gerekçelerini tam olarak anlayamadıkları güçlü ve varlıklı adamlar tarafından finanse ediliyorlardı ve tüm bunları her an kaybedebileceklerini gayet iyi biliyorlardı. Bu belirsizlik onlara hem cesaret veriyordu hem de dehşete düşürüyordu. Krallığın anahtarları ellerindeydi ve bunları geri vermek istemiyorlardı.

Çaylarını bitirdiklerinde birbirlerine âşık olmalarına ramak kalmıştı – bunun için henüz erkendi çünkü gerçek aşk için zaman ve anılar gerekliydi ancak ilk izlenimleri aşka olabildiğince yakın bir his uyandırmıştı. Rami'nin Victoire'ın gelişigüzel ördüğü atkıları gururla takacağı; Robin'in Rami'nin ne kadar demli çay sevdiğini

ve o Arapça dersinden kaçınılmaz olarak geç çıkıp kantine gelene kadar çayını rahatça hazır edebileceğini öğreneceği veya Taylor's fırını çarşamba sabahları limonlu bisküvi çıkardığı için Letty'nin derse bir kesekâğıdı dolusu limonlu bisküviyle geleceğini tahmin edecekleri günler henüz gelmemişti. Ama o akşamüstü ne tür bir arkadaşlıkları olacağını kesin olarak görmüşlerdi ve bu hayali sevmeye çok yakınlardı.

Daha sonra, her şey kötüye gittiğinde ve dünya başlarına yıkıldığında Robin geçmişe dönüp bugünü, bu masada geçirdikleri zamanı düşünecek ve birbirlerine güvenme konusunda neden bu kadar aceleci ve pervasızca istekli olduklarını merak edecekti. Neden birbirlerine zarar verebilecekleri sayısız yolu görmeyi reddetmişlerdi? Doğuştan gelen ve yetiştirilme biçimlerinden kaynaklanan, aynı tarafta olmadıkları ve asla olamayacakları anlamına gelen farklılıkları neden bir kez olsun durup sorgulamamışlardı?

Fakat cevap apaçıktı – dördü birden yabancı bir ortamda boğulurken birbirlerini kurtarıcı bir sal olarak gördüler ve suyun üstünde kalabilmenin tek yolu birbirlerine tutunmaktı.

Kızların üniversitede yaşamalarına izin verilmiyordu, bu yüzden ilk ders gününe kadar Robin ve Rami ile yolları kesişmemişti. Victoire ve Letty yaklaşık üç kilometre öteye, Oxford'un gündüz okullarından birinin müştemilatına yerleşmişlerdi ve görünüşe bakılırsa bu Babil'in kız öğrencileri için yaygın bir düzenlemeydi. Robin ve Rami onlara eve kadar eşlik ediyorlardı çünkü centilmenlik bunu gerektiriyordu ama Robin bunun bir gece rutinine dönüşmeyeceğini umuyordu çünkü gerçekten çok uzaktı ve o saatte atlı otobüs yoktu.

"Sizi daha yakın bir yere yerleştiremediler mi?" diye sordu Rami.

Victoire başını iki yana salladı. "Bütün fakülteler yakında olmamızın beyleri yoldan çıkarma riski içerdiğini söyledi."

"Ama bu haksızlık," dedi Rami.

Letty ona muzip bir bakış attı. "Ne demezsin."

"Ama o kadar da kötü değil," dedi Victoire. "Bu caddede eğlenceli birkaç pub var – Four Horsemen'i ve Twisted Root'u seviyoruz, bir de satranç oynayabileceğin Rooks and Pawns diye bir yer var–"

"Affedersin," dedi Robin. "Twisted Root mu dedin?"

"İleride, köprünün yakınındaki Harrow Caddesi üzerinde," dedi Victoire. "Gerçi hoşunuza gitmeyebilir. İçeriye şöyle bir göz attık ve derhal dışarı çıktık – içerisi fena hâlde kirli. Parmağını vitrinde gezdirecek olursan bir buçuk santim kalınlığında bir yağ ve kir tabakasıyla karşılaşırsın."

"O hâlde öğrencilerin uğrak yeri değil mi?"

"Hayır, Oxford oğlanları hayatta oraya gitmezler. Orası şehirliler için, cüppeliler için değil."

Letty az ötede dolaşan inek sürüsünü işaret etti ve Robin sohbeti akışına bıraktı. Sonra, kızların güvenle eve vardıklarını görmelerinin ardından, Rami'ye tek başına Magpie Sokağı'na geri dönmesini söyledi.

"Profesör Lovell'ı görmeye gitmem gerektiğini unuttum," dedi. Jericho üniversiteye kıyasla şehrin bu bölümüne daha yakındı. "Epey yürüyeceğim, seni de oraya sürüklemek istemiyorum."

"Önümüzdeki hafta sonuna kadar akşam yemeği yemeyeceğinizi sanıyordum," dedi Rami.

"Doğru ama daha önce ziyaretine gitmem gerektiğini yeni hatırladım." Robin boğazını temizledi. Rami'nin yüzüne karşı yalan söylediği için kendini berbat hissediyordu. "Bayan Piper benim için pasta yaptığını söylemiş."

"Şükürler olsun." Şaşırtıcı bir şekilde, Rami hiçbir şeyden şüphelenmedi. "Öğle yemeği yenilecek gibi değildi. Yanında bir yoldaş istemediğine emin misin?"

"Ben iyiyim. Uzun bir gün oldu ve yorgunum, biraz sessizce yürümek iyi gelecek."

"Öyle olsun," dedi Rami kibarca.

Woodstock Yolu'nda ayrıldılar. Rami güneye doğru yönelerek üniversitenin yolunu tuttu. Robin doğruca Victoire'ın gös-

terdiği yöndeki köprüyü aramaya koyuldu. Fısıldanan bir cümlenin anısından başka ne aradığından emin değildi.

Cevap onu buldu. Harrow Sokağı'nın ortalarında, arkasında başka bir çift ayak sesi duydu. Omzunun üzerinden geriye baktı ve dar yolda kendisini takip eden karanlık bir siluet gördü.

"Gelmen uzun sürdü," dedi ikizi. "Gün boyunca burada pusuya yattım."

"Kimsin sen?" diye sordu Robin. "Nesin sen – neden benimle aynı yüze sahipsin?"

"Burada olmaz," dedi tıpatıp benzeri. "Pub şu köşenin ardında, hadi içeri girelim–"

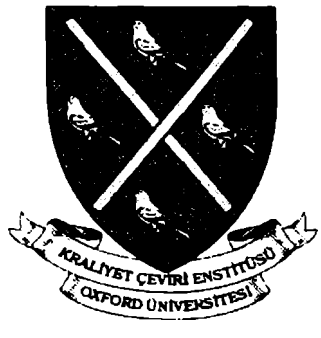
"Cevap ver bana," dedi Robin. Tehlikede olduğunu daha yeni kavramıştı, ağzı kurumuştu ve kalbi deli gibi çarpıyordu. "Kimsin sen?"

"Sen Robin Swift'sin," dedi adam. "Bir baban olmasa da açıklanamaz bir şekilde İngiliz bir dadıyla ve sayısız İngilizce kitapla büyüdün ve Profesör Lovell ortaya çıkıp da seni İngiltere'ye götürünce, anavatanına sonsuza dek veda ettin. Profesörün baban olabileceğini düşünüyorsun ama profesör kendi kanından olduğunu itiraf etmedi. Asla etmeyeceğinden oldukça eminsin. Bunlar mantıklı geliyor mu?"

Robin konuşamadı. Ağzını açtı ve çenesi anlamsızca kıpırdadı ama söyleyecek hiçbir şey bulamadı.

"Benimle gel," dedi benzeri. "Bir şeyler içelim."

II. KİTAP

BEŞİNCİ BÖLÜM

Monks alaycı bir gülüşle araya girerek, "Hakaretleri umursamam, dedi. "Gerçeği biliyorsunuz ya, bu bana yeter."

Charles Dickens, *Oliver Twist*

Twisted Root'un arka köşesinde bir masa buldular. Robin'in benzeri iki bardak açık sarı bira sipariş etti. Robin kendi bardağının yarısını üç telaşlı yudumda kafasına diktikten sonra biraz sakinleşse de kafası hâlâ karışıktı.

"Benim adım," dedi ikizi, "Griffin Lovell."

Robin onu yakından inceleyince aslında o kadar da benzemediklerini fark etti. Griffin birkaç yaş daha büyüktü ve yüzünde Robin'in henüz erişemediği derin bir olgunluk vardı. Sesi daha kalın, daha hoşgörüsüz ve özgüvenliydi. Robin'den birkaç santim daha uzun olsa da çok daha zayıftı, hatta tamamen keskin köşelerden ve açılardan oluşuyormuş gibi görünüyordu. Saçları daha koyuydu, teni daha solgundu. Robin'in çizilmiş bir kopyası gibi duruyordu ama sanki aydınlık alanlar ve gölgeler keskinleştirilmiş, renkler soluklaştırılmıştı.

Sana öncekinden bile daha çok benziyor.

Robin ne yapacağını kestirmeye çalışarak, "Lovell mı?" dedi. "O hâlde sen–"

"Bunu asla itiraf etmez," dedi Griffin. "Ama sana da itiraf etmeyecek, öyle değil mi? Bir karısı ve çocukları olduğunu biliyor musun?"

Robin az kalsın boğulacaktı. "Ne?"

"Bu doğru. Bir kızı ve oğlu var, yedi ve üç yaşındalar. Sevgili Philippa ve küçük Dick. Karısının adı Johanna. Onları

Ninova

Yorkshire'da muhteşem bir malikânede saklıyor. Zaten yurtdışı gezilerini de kısmen bu sayede finanse ediyor – Profesör Lovell hiçlikten gelmiş ama karısı aşırı zengin. Bana söylendiğine göre yıllık geliri beş yüz pound."

"Peki o kadın bizi–?"

"Bizi biliyor mu diyeceksin? Kesinlikle hayır. Gerçi bilseydi bile umursayacağını sanmam, malum itibar sorunları hariç. O evlilikte yitirilen bir aşk yok. Adam bir malikâne istemiş, kadın ise övünme hakkına sahip olmayı. Birbirlerini yılda iki kez falan görüyorlar ve Profesör Lovell geri kalan zamanını burada veya Hampstead'de geçiriyor. İşin komiği, en çok vakit geçirdiği çocukları biziz." Griffin başını geriye attı. "En azından bu senin için geçerli."

Robin, "Hayal mi görüyorum?" diye mırıldandı.

"Sen öyle san. Ölü gibi görünüyorsun. İçsene."

Robin düşünmeden bardağına uzandı. Artık titremiyordu ama kafası çok pusluydu. İçki içmenin yararı olmuyordu ama hiç olmazsa ellerini meşgul ediyordu.

"Eminim ki bir sürü sorun vardır," dedi Griffin. "Onları cevaplamaya çalışacağım ama sabırlı olman gerekecek. Benim de sorularım var. Hangi adı kullanıyorsun?"

Robin şaşırarak, "Robin Swift," dedi. "Bunu biliyorsun."

"Peki tercih ettiğin ad bu mu?"

Robin, Griffin'in ne kastettiğini bilmiyordu. "Yani, bir de ilk adım– Çince adım var ama onu kimse– ne bileyim–"

"Peki," dedi Griffin. "Swift. Güzel bir ad. Nereden buldun?"

Robin, "*Gulliver'in Gezileri*'nden," diye itiraf etti. Bunu yüksek sesle söyleyince kulağa çok saçma geliyordu. Griffin'le ilgili her şey, ona kıyasla Robin'e kendini bir çocuk gibi hissettiriyordu. "O kitap – en sevdiklerimden biri. Profesör Lovell ne istersem seçebileceğimi söyledi ve aklıma gelen ilk isim buydu."

Griffin'in dudakları büküldü. "Demek ki biraz yumuşamış. Belgeleri imzalamadan önce beni bir caddenin köşesine götürdü ve sokak çocuklarının genellikle terk edildikleri yerin adını al-

dıklarını anlattı. Kulağa çok saçma gelmeyen bir sözcük bulana kadar şehirde yürüyebileceğimi söyledi."

"Yaptın mı?"

"Elbette. Harley. Özel bir yer değil, sadece bir dükkânın üstünde gördüm ve tınısını sevdim. Dudaklarının almaları gereken şekli ve ikinci hecenin salıverilişini. Ama ben Harley falan değilim, tıpkı senin de Swift olmadığın gibi. Ben bir Lovell'ım."

"O hâlde biz–"

"Yarı kardeşiz," dedi Griffin. "Merhaba, kardeşim. Seninle tanışmak çok güzel."

Robin bardağını bıraktı. "Artık bütün hikâyeyi dinlemek istiyorum."

"Pekâlâ." Griffin öne eğildi. Twisted Root akşam yemeği saatinde yeterince kalabalık olduğundan içerideki curcuna her türlü bireysel konuşmayı bastırıyordu ama Griffin yine de sesini mırıldanacak kadar alçaltınca Robin kulak kesilmek zorunda kaldı. "Al sana işin doğrusu. Ben bir suçluyum. Meslektaşlarım ve ben Babil'den düzenli olarak gümüş, elyazmaları ve oymacılık malzemeleri çalıyoruz, bunları İngiltere üzerinden dünya genelindeki ortaklarımıza gönderiyoruz. Dün gece yaptığın şey hainlikti ve bunu biri öğrenecek olursa en az yirmi yıl boyunca Newgate'te kilitli kalırsın, tabii ancak bize ulaşmak için sana işkence etmelerinden sonra." Griffin tüm bunları hiç duraksamadan, ses tonunda ya da seviyesinde hiçbir değişiklik olmadan söyledi. Konuşması bitince hâlinden memnun bir şekilde arkasına yaslandı.

Robin aklına gelen tek şeyi yaparak, birasından büyük bir yudum daha içti. Bardağını bıraktığında şakakları zonkluyordu. Sadece, "Neden?" diyebildi.

"Sakin ol," dedi Griffin. "Gümüşe varlıklı Londralılardan daha çok ihtiyacı olan insanlar var."

"Ama – demek istediğim, kim bunlar?"

Griffin hemen cevap vermedi. Robin'in yüzünde başka bir benzerlik, can alıcı, doğuştan gelen bir nitelik ararcasına, birkaç

saniye boyunca onu inceledi. Sonra, "Annen neden öldü?" diye sordu.

Robin duraksadıktan sonra, "Koleradan," dedi. "Bir salgın oldu–"

"Nasıl öldüğünü sormadım," dedi Griffin. "Nedenini sordum."

Robin, *Nedenini bilmiyorum* demek istedi ama biliyordu. Hep farkındaydı, sadece kendini bunun üstünde durmamaya zorlamıştı. Bunca zamandır, o soruyu bu şekilde sormaktan çekinmişti.

Ah, iki haftayı biraz geçti, demişti Bayan Piper. İki haftadan uzun süredir Çin'delerdi.

Robin'in gözleri yanmaya başladı. Gözlerini kırptı. "Annemi nereden biliyorsun?"

Griffin arkasına yaslandı, kollarını ensesinde kavuşturdu. "Neden şu içeceğini bitirmiyorsun?"

Dışarı çıktıklarında Griffin hızlı adımlarla Harrow Sokağı'nda yürüyerek, ardı ardına sorular gevelemeye başladı. "Ee, nerelisin?"

"Kanton."

"Ben Makao'da doğdum. Kanton'a gidip gitmediğimi hatırlamıyorum. Seni ne zaman getirdi?"

"Londra'ya mı?"

"Hayır ahmak, Manila'ya. Elbette Londra'ya."

Robin kardeşinin tam bir dangalak olabileceğini düşündü. "Altı – hayır yedi yıl önce."

"İnanılmaz." Griffin hiçbir şey söylemeden sola, Banbury Yolu'na sapınca Robin aceleyle peşine düştü. "Beni aramaya gelmemesine şaşmamalı. Odaklanacağı daha iyi bir şey varmış, öyle değil mi?"

Robin kaldırım taşlarına takılarak sendeledi. Dengesini bulduktan sonra aceleyle Griffin'in peşinden koştu. Daha önce hiç bira içmemişti, sadece Bayan Piper'ın sofrasında hafif şaraplar tatmıştı ve biradaki şerbetçiotu dilini uyuşturmuştu. Güçlü bir kusma isteği duydu. Neden bu kadar çok içmişti? Başı dönüyor-

du, düşüncelerini toplama konusunda iki kat daha yavaştı ama elbette amaç buydu. Belli ki Griffin dengesini bozmak, onu savunmasız bırakmak istemişti. Robin, Griffin'in insanların dengesini bozmaktan hoşlandığından şüphelendi.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu.

"Güneye. Sonra batıya. Önemli değil, konuşmaların duyulmasını önlemenin en iyi yolu sürekli hareket hâlinde olmaktır." Griffin döne döne Canterbury Yolu'nda ilerledi. "Kıpırdamadan durursan peşine takılanlar gizlenebilir ve bütün konuşmayı duyabilir ama zikzak çizersen işleri zorlaşır."

"Peşine takılanlar mı?"

"Her zaman tedbirli olmalı."

"O hâlde bir fırına gidebilir miyiz?"

"Bir fırın mı?"

"Arkadaşıma Bayan Piper'ı görmeye gideceğimi söyledim." Robin'in başı hâlâ dönüyordu ama söylediği yalanı çok net hatırlıyordu. "Eve elim boş gidemem."

"Pekâlâ." Griffin, Winchester Yolu'na girdi. "Taylor's uygun mu? Hâlâ açık olan başka bir yer yok."

Robin dükkâna daldı ve aceleyle bulabildiği en sade hamurişlerinden satın aldı – bir dahaki sefere Taylor's'ın vitrininin önünden geçtiklerinde Rami'nin şüphelenmesini istemiyordu. Odasında çuval bezinden bir çantası vardı, eve varınca dükkân kutularını atıp kekleri çantaya koyabilirdi.

Griffin'in paranoyası ona da bulaşmıştı. Kendini işaretlenmiş, kıpkırmızı bir boyaya bulanmış gibi hissediyordu. Para öderken bile birinin ona hırsız diyeceğinden emindi. Para üstünü alırken fırıncıyla göz göze gelemedi.

Robin dışarı çıkınca Griffin, "Her neyse," dedi. "Bizim için nasıl çalmak istersin?"

"Çalmak mı?" Yine telaşlı bir tempoyla yürüyorlardı. "Yani Babil'den mi?"

"Elbette, evet. Arkada kalma."

"Peki bana neden ihtiyacınız var?"

"Çünkü sen Enstitü'nün bir parçasısın ve biz değiliz. Kulede

kan örneğin var, bu da bizim açamayacağımız kapıları açabilirsin demek."

"Ama neden..." Aklına üşüşen sorular karşısında Robin'in dili sürçüp durdu. "Ne için? Çaldıklarınızla ne yapıyorsunuz?"

"Sana söylediğim gibi. Onları dağıtıyoruz. Biz Robin Hood'uz. Ha ha. Robin. Hayır mı? Pekâlâ. Külçeleri ve gümüş-işleme malzemelerini dünyanın her yerine, ihtiyacı olanlara gönderiyoruz – zengin ve İngiliz olma lüksüne sahip olmayan insanlara. Annen gibilerine. Bak, Babil göz kamaştırıcı bir yer ama sırf çok sınırlı bir müşteri kitlesine tılsımlar sattığı için." Griffin omzunun üstünden geriye baktı. Sokağın diğer ucunda bir sepeti çekiştiren çamaşırcı kadın dışında civarda kimse yoktu ama yine de adımlarını hızlandırdı. "Ee, bizimle misin?"

"Ben– ben bilmiyorum." Robin gözlerini kırpıştırdı. "Yapamam – yani hâlâ çok fazla sorum var."

Griffin omuz silkti. "İstediğini sor. Hadi."

"Ben– pekâlâ." Robin zihnindeki karmaşayı sıraya koymaya çalıştı. "Kimsin sen?"

"Griffin Lovell."

"Hayır, hangi *gruptansın*–"

"Hermes Cemiyeti'nden," dedi Griffin hemen. "İstersen sadece Hermes de diyebilirsin."

"Hermes Cemiyeti." Robin bu adı ağzında evirip çevirdi. "Neden–"

"Bu bir espri. Gümüş ve merkür, Merkür ve Hermes, Hermes ve Hermenötik. Bunu kimin bulduğunu bilmiyorum."

"Gizli bir cemiyet misiniz? Sizi kimse bilmiyor mu?"

"Babil kesinlikle biliyor. Onlarla– nasıl desem, epey içli dışlı olduk, anlıyor musun? Ama fazla bir şey bilmiyorlar, en azından bilmek istedikleri kadarını değil. Göze batmama konusunda çok iyiyiz."

Karanlıkta söylenen büyüleri ve kaldırıma saçılan gümüş külçeleri anımsayan Robin, *O kadar da iyi değilsiniz*, diye düşündü. Ama bunun yerine, "Kaç kişisiniz?" diye sordu.

"Sana söyleyemem."

"Bir merkeziniz var mı?"

"Evet."

"Bana nerede olduğunu gösterecek misin?"

Griffin güldü. "Kesinlikle hayır."

Robin, "Ama– herhalde başkaları da var, değil mi?" diye üsteledi. "En azından beni onlarla tanıştırabilirsin–"

"Bunu yapamam ve yapmayacağım," dedi Griffin. "Daha yeni tanıştık, kardeşim. Belki de veda ettiğimiz an koşarak Playfair'in yanına gideceksin."

"Ama o zaman nasıl– " Robin kollarını yılgınlıkla havaya kaldırdı. "Yani, bana hiçbir şey vermiyorsun ama her şeyi istiyorsun."

"Evet kardeşim, herhangi bir yetkinliği olan gizli cemiyetler bu şekilde işler. Nasıl biri olduğunu bilmiyorum ve sana daha fazlasını anlatırsam aptallık etmiş olurum."

"Yine de bunun işimi ne kadar zorlaştırdığını görüyorsun, değil mi?" Robin, Griffin'in oldukça mantıklı gerekçeler sunduğunu düşündü. "Ben de senin hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Yalan söylüyor olabilirsin, bana komplo kurmaya çalışıyor olabilirsin–"

"Eğer bu doğru olsaydı şimdiye kadar çoktan okuldan kovulmuştun. Bu olasılık devre dışı. Hangi konuda yalan söylediğimizi düşünüyorsun?"

"Belki de gümüşü başka insanlara yardım etmek için kullanmıyorsunuz," dedi Robin. "Belki de Hermes Cemiyeti büyük bir sahtekârlık, belki de zengin olmak için çaldıklarınızı satıyorsunuz–"

"Zengin oluyormuş gibi bir hâlim var mı?"

Robin, Griffin'in zayıf, cılız yapısını, yıpranmış siyah paltosunu ve dağınık saçlarını inceledi. Hayır, itiraf etmeliydi ki Hermes Cemiyeti kişisel kâr getiren bir yapıya benzemiyordu. Belki de Griffin çalınan gümüşleri başka gizli amaçlar için kullanıyordu ama kişisel kazanç bunlardan biriymiş gibi görünmüyordu.

"Bir anda çok şey istediğimi biliyorum," dedi Griffin. "Ama bana güvenmen gerek. Başka yolu yok."

"Güvenmek istiyorum. Yani– ben sadece– bu çok fazla." Robin başını iki yana salladı. "Buraya daha yeni geldim, Babil'i ilk kez gördüm ve seni ya da burayı neler döndüğü hakkında fikir sahibi olabilecek kadar iyi tanımıyorum–"

Griffin, "O zaman neden yaptın?" diye sordu.

"Ben– neyi?"

"Dün gece." Griffin yan gözle ona baktı. "Bize hiçbir şey sormadan yardım ettin. Tereddüt bile etmedin. Neden?"

Robin dürüstçe, "Bilmiyorum," dedi.

Bunu kendine binlerce kez sormuştu. Neden o külçeyi etkinleştirmişti? Sadece bütün koşullar –gece yarısı, ay ışığının parlaklığı– kuralları ve sonuçlarını hiçe sayacak kadar masalsı olduğu ya da benzerinin görüntüsü, gerçekliğin kendisini sorgulamasına neden olduğu için değil. Açıklayamadığı, daha güçlü bir dürtü hissettiği için. "Sadece doğru gibi geldi."

"Ne yani, bir grup hırsıza yardım ettiğini anlamadın mı?"

"Hırsız olduğunuzu biliyordum," dedi Robin. "Sadece... yanlış bir şey yaptığınızı düşünmedim."

"Bu konudaki içgüdüne güveniyorum," dedi Griffin. "Sen de *bana* güven. Doğru olanı yaptığımıza inan."

"Peki sana göre doğru olan nedir?" diye sordu Robin. "Tüm bunlar ne için?"

Griffin gülümsedi. Bu tuhaf, küçümser bir gülümsemeydi ve gözlerine ulaşmayan gülünç bir maskeydi. "İşte şimdi doğru soruları sormaya başladın."

Banbury Yolu'na geri dönmüşlerdi. Üniversite Parkı önlerinde yemyeşil uzanıyordu ve Robin bir yanıyla güneye, Park Yolu'na sapacaklarını ümit ediyordu –geç oluyordu ve epey soğuk bir geceydi– ama Griffin kuzeye, şehirden daha da uzağa yöneldi.

"Bu ülkedeki külçelerin çoğunluğunun ne için kullanıldığını biliyor musun?"

Robin rasgele bir tahminde bulundu. "Doktor tedavilerinde mi?"

"Hah. Çok tatlısın. Hayır, oturma odası dekorları için kulla-

nılıyorlar. Doğru duydun – gerçek horozlar gibi öten çalar saatlerde, ışığı ses komutuyla azalıp artan lambalarda, gün içinde renk değiştiren perdelerde ve bunun gibi şeylerde. Çünkü bunlar eğlenceli, çünkü üst Britanya sınıfı bunları satın alabiliyor ve zengin Britanyalılar her istediklerini elde ederler."

"Pekâlâ," dedi Robin. "Ama sırf Babil popüler talebi karşılamak için külçeleri satıyor diye–"

Griffin sözünü kesti. "Babil'deki ikinci ve üçüncü en büyük gelir kaynağını öğrenmek ister misin?"

"Hukuk Bölümü mü?"

"Hayır. Devlete bağlı özel silahlı kuvvetler," dedi Griffin. "Sonra da köle tüccarları. Hukuk Bölümü bunlara kıyasla çok az kazanıyor."

"Bu... imkânsız."

"Hayır, dünya bu şekilde işliyor. Sana bir resim çizeyim, kardeşim. Şimdiye kadar Londra'nın durmadan büyüyen koca bir imparatorluğun merkezinde bulunduğunu fark etmişsindir. Bu büyümenin en önemli kolaylaştırıcısı Babil. Babil tıpkı yabancı dilleri ve yetenekleri bünyesinde topladığı gibi gümüşü depoluyor ve bunları sadece ama sadece İngiltere'ye yarar sağlayacak çeviri büyüleri yaratmakta kullanıyor. Dünyada kullanımda olan bütün gümüş külçelerin büyük çoğunluğu Londra'da. Kullanımdaki en yeni, en güçlü külçeler Çince, Sanskritçe ve Arapça sayesinde çalışıyor ama bu dillerin yaygın olarak konuşulduğu ülkelerdeki külçelerin sayısı bini geçmiyor ve bunlar da ancak zenginler ile güçlülerin evlerinde bulunuyor. Ve bu yanlış. Bunun adı gaspçılık. Temel bir haksızlık."

Griffin'in tıpkı aynı notayı defalarca vurgulayan bir orkestra şefi gibi, her cümleyi keskin bir el hareketiyle noktalamak gibi bir alışkanlığı vardı. "Peki bu nasıl oluyor?" diye devam etti. "Yabancı dillerin bütün gücü nasıl bir şekilde İngiltere'nin eline geçiyor? Bu bir rastlantı değil, bu yabancı kültürlerin ve kaynakların bilinçli olarak sömürülmesi. Profesörler kule saf bilgi için bir sığınakmış, iş ve ticaretle ilgili sıradan kaygıların ötesindeymiş gibi davranırlar ama öyle değildir. Kule sömürgecilik işiyle

sıkı sıkıya bağlantılıdır. Sömürgeciliğin *yuvasıdır*. Kendine Edebiyat Bölümü'nün neden yalnızca eserleri İngilizceye çevirdiğini ve İngilizceden başka dillere çeviri yapmadıklarını veya çevirmenlerin yurtdışına *ne yapmaya* gönderildiklerini sor. Babil'in yaptığı her şey imparatorluğu genişletmeye yönelik. Mesela Sör Horace Wilson, Oxford tarihinde görevlendirilen ilk Sanskritçe bölüm başkanı; zamanının yarısını Hıristiyan misyonerler için eğitimler düzenleyerek geçiriyor.

"Tüm bunlar gümüş biriktirmeye devam etmek için. Bunca gümüşe sahibiz çünkü diğer ülkeleri kandırarak, yönlendirerek ve tehdit ederek paranın ülkemize akmasını sürdürecek ticaret anlaşmaları yapıyoruz. Ve bu ticaret anlaşmalarını gemilerimizi daha hızlı, askerlerimizi daha dayanıklı ve silahlarımızı daha ölümcül yapan, Babil işlemelerinin kazındığı gümüş külçelerin ta kendisiyle uygulamaya koyuyoruz. Bu kârla ilgili bir kısır-döngü ve bir dış güç bu döngüyü bozmadıkça, Britanya er ya da geç dünyanın bütün varlığına sahip olacak.

"İşte biz o dış gücüz. Hermes. Gümüşü hak eden insanlara, topluluklara ve hareketlere aktarırız. Köle isyanlarına, direniş hareketlerine yardım ederiz. Dantelli örtüleri temizlemek için üretilen gümüş külçeleri eritip, hastalıkları tedavi etmek için kullanıyoruz." Griffin yavaşladı ve dönüp Robin'in gözlerinin içine baktı. "İşte tüm bunlar *bunun* için."

Robin bunun çok inandırıcı bir dünya teorisi olduğunu itiraf etmeliydi. Ancak neredeyse değer verdiği her şeyi töhmet altında bırakıyordu. "Ben– ben anlıyorum."

"O hâlde neden bocalıyorsun?"

Sahiden, neden bocalıyordu? Robin kafa karışıklığını çözümlemeye, temkinli davranmasının yalnızca korkudan ibaret olmayan bir gerekçesini bulmaya çalıştı. Ama gerekçesi tam da buydu – bu işin sonuçlarından, girmeye hak kazandığı, henüz tam anlamıyla tadını çıkarmaya fırsat bulamadan Griffin'in lekelediği Oxford'un muhteşem yanılsamasını bozmaktan korkuyordu.

"Çok ani oldu," dedi. "Seninle daha yeni tanıştım ve bilmediğim çok şey var."

"Gizli cemiyetlerin özelliği bu," dedi Griffin. "Onları gözünde büyütmek kolaydır. Bunun uzun bir flört dönemi olduğunu, göreve getirileceğini, sana yepyeni bir dünya gösterileceğini, devredeki bütün aracı ve kişilerle tanıştırılacağını sanırsın. Eğer gizli cemiyetler hakkındaki izlenimini sadece romanlardan ve ucuz polisiyelerden edindiysen, aklına ritüeller, şifreler ve terk edilmiş depolarda yapılan gizli toplantılar gelebilir.

"Ama işler böyle yürümüyor, kardeşim. Bu ucuz bir polisiye değil. Gerçek hayat karmakarışık, korkutucu ve belirsizdir." Griffin'in ses tonu yumuşadı. "Yapmanı istediğim şeyin çok tehlikeli olduğunu anlamalısın. İnsanlar bu külçeler uğruna ölüyorlar, yıllar içinde arkadaşlarımın bu yüzden ölmelerini izledim. Babil canımızı çıkarmak istiyor ve yakaladıkları Hermes üyelerine neler olduğunu bilmek istemezsin. Bir merkezimiz olmadığı için var olabiliyoruz. Tüm bilgileri tek bir yerde toplamıyoruz. Bu yüzden senden tüm bilgileri incelemeye zaman ayırmanı isteyemem. Senden bir inanca şans tanımanı istiyorum."

Robin ilk defa Griffin'in yaylım ateşini andıran konuşmasının düşündürdüğü kadar özgüvenli ve ürkütücü olmadığını fark etti. Griffin elleri ceplerinde, omuzları içe dönük bir şekilde ayakta durmuş, keskin sonbahar rüzgârına karşı titriyordu. Ve gözle görülür derecede gergindi. Vücudu seğiriyor, sürekli kıpırdanıyordu ve ne zaman bir cümleyi bitirse omzunun üstünden geriye bakıyordu. Robin şaşkın ve endişeliydi ama Griffin *korkuyordu*.

Griffin, "Böyle olması gerekiyor," diye ısrar etti. "Asgari bilgi. Hızlı kişisel kararlar. Sana bütün dünyamı göstermeyi çok isterdim –inan bana yalnız olmak eğlenceli değil– ama gerçek şu ki sen bir Babil öğrencisisin ve seni tanıyalı bir gün bile olmadı. Sana her şeyi anlatacak kadar güveneceğim bir gün gelebilir ama bu ancak kendini kanıtladığında ve başka seçeneğim kalmadığında mümkün olur. Şimdilik, sana ne yaptığımızı ve senden ne istediğimizi anlattım. Bize katılacak mısın?"

Robin bu görüşmenin sona ermek üzere olduğunu anladı. Son kararını vermesi isteniyordu ve hayır diyecek olursa, Grif-

fin, Robin'in bildiği Oxford'dan silinip gidecek, öyle ustalıkla gölgelere karışacaktı ki Robin bu karşılaşmayı hayal ettiğinden kuşkulanacaktı. "Katılmak istiyorum, gerçekten ama hâlâ – sadece düşünmek için zamana ihtiyacım var. Lütfen."

Bunun Griffin'i hayal kırıklığına uğratacağını biliyordu. Ama Robin dehşete kapılmıştı. Bir uçurumun kenarına sürüklenmiş ve hiçbir güvencesi olmadan atlaması söylenmiş gibi hissediyordu. Tıpkı yedi yıl önce Profesör Lovell'ın önüne bir sözleşme koyduğu ve sakince gelecek haklarını devretmesini istediği zamanki gibi hissediyordu. Ancak o zaman hiçbir şeyi olmadığından, kaybedecek bir şeyi de yoktu. Bu sefer her şeyi –yemeği, giysileri, evi– vardı ve diğer tarafta hayatta kalma garantisi bile yoktu.

"Beş günün var," dedi Griffin. Kızgın görünüyordu ama hiçbir suçlamada bulunmadı. "Sana beş gün veriyorum. Merton Koleji'nin bahçesinde tek bir huş ağacı var, görünce anlarsın. Eğer evet diyeceksen, cumartesiye kadar ağacın gövdesine bir çarpı işareti kazı. Eğer hayır diyeceksen, hiç zahmet etme."

"Sadece beş gün mü?"

"O zamana kadar buranın düzenini anlayamazsan, seninle hiç anlaşamayız evlat." Griffin omzuna bir şaplak attı. "Eve nasıl döneceğini biliyor musun?"

"Ben– aslında hayır." Robin yollara hiç dikkat etmemişti, nerede oldukları konusunda hiçbir fikri yoktu. Binalar arka planda kalmıştı, etrafları uçsuz bucaksız yeşilliklerle çevriliydi.

"Summertown'dayız," dedi Griffin. Güzel ama biraz sıkıcı. Woodstock bu yeşilliğin sonunda – sola sap ve etrafındakiler tanıdık gelene kadar güneye doğru yürü. Burada ayrılıyoruz. Beş gün." Griffin gitmek üzere arkasını döndü.

Robin, "Bekle– sana nasıl ulaşacağım?" diye sordu. Griffin'in gitmesi kaçınılmaz olunca, her nedense ondan ayrılma konusunda isteksizdi. Griffin'i gözünün önünden ayırırsa onu temelli kaybedecekmiş ve tüm bunların bir rüya olduğu ortaya çıkacakmış gibi ani bir korkuya kapıldı.

"Dedim ya – bana ulaşamazsın," dedi Griffin. "Eğer ağaçta

bir çarpı işareti varsa, ben sana ulaşırım. Bu ispiyoncu olma ihtimaline karşılık bana güvence veriyor, anlıyor musun?"

"Peki bu arada ne yapmam gerekiyor?"

"Ne demek istiyorsun? Hâlâ bir Babil öğrencisisin. Öyle davran. Derslerine gir. Dışarı çıkıp içki iç ve kavgalara karış. Hayır – sen dayanıksızsın. Kavgalara karışma."

"Ben... tamam. Pekâlâ."

"Başka bir şey var mı?"

Başka bir şey mi? Robin'in içinden gülmek geldi. Griffin'in hiçbirini cevaplamayacağını düşündüğü binlerce sorusu vardı. Sadece bir soruyla şansını denedi. "Seni biliyor mu?"

"Kim?"

"Bizim– Profesör Lovell."

"Ah." Bu sefer Griffin rahatça, bir çırpıda cevap veremedi. Bu sefer konuşmadan önce duraksadı. "Emin değilim."

Bu Robin'i şaşırttı. "Bilmiyor musun?"

"Üçüncü yılımdan sonra Babil'den ayrıldım," dedi Griffin sessizce. "Başladığımdan beri Hermes Cemiyeti'ndeydim ama senin gibi içerideydim. Sonra bir şey oldu ve artık güvende olmayınca kaçtım. Ve o zamandan beri..." Cümlesini yarım bırakarak boğazını temizledi. "Ama konumuz bu değil. Bilmen gereken tek şey, akşam yemeğinde adımı anmaman gerektiği."

"Söylemene gerek yok."

Griffin gitmek üzere arkasını döndü, duraksadı, sonra tekrar Robin'e döndü. "Bir şey daha var. Nerede kalıyorsun?"

"Hım, ne? Üniversitede – hepimiz Üniversite Koleji'ndeyiz."

"Bunu biliyorum. Hangi odadasın?"

"Ah." Robin'in yüzü kızardı. "Magpie Sokağı, dört numaralı bina, yedi numaralı oda. Yeşil çatılı ev. Ben köşedeyim. Eğimli pencereleri Oriel Şapeli'ne bakıyor."

"Biliyorum orayı." Güneş çoktan batmıştı. Robin artık Griffin'in yarısı gölgede kalan yüzünü göremiyordu. "Eskiden benim odamdı.

ALTINCI BÖLÜM

"Esas mesele," dedi Alice, "sözcüklere pek çok farklı anlam yükleyip yükleyemeyeceğimiz."
"Esas mesele," dedi Humpty Dumpty, "hangi anlamın başı çekeceği, hepsi bu."

Lewis Carroll,
Aynanın İçinden

Profesör Playfair'in Çeviri Teorisine Giriş sınıfı salı sabahları, kulenin beşinci katında bir araya geliyordu. Daha henüz yerlerine oturmuşlardı ki Playfair dersi başlatarak, bir şovmeninkini andıran gür sesiyle daracık sınıfı doldurdu.

"Şimdiye kadar her biriniz en az üç dili oldukça akıcı bir şekilde konuşuyorsunuz, bu başlı başına bir başarı. Ancak bugün sizleri çevirinin kendine özgü zorluğuyla etkilemeye çalışacağım. *Merhaba* demenin bile ne kadar karmaşık olduğunu ele alalım. Merhaba çok kolay görünüyor! *Bonjour. Ciao. Hallo.* Falan filan. Ama diyelim ki İtalyancadan İngilizceye çeviri yapıyoruz. İtalyancada *ciao* hem karşılaşınca hem de ayrılırken kullanılabilir – ikisinden birini belirtmez, sadece temas ânında nezaket gereği söylenir. Venediklilerin kullandığı *s-ciào vostro*, 'sadık hizmetkârınızım' gibi bir anlamdan geliyor. Neyse, konunun dışına çıkıyorum. Mesele şu, *ciao* sözcüğünü İngilizceye dahil edersek –örneğin karakterlerin ayrıldığı bir sahneyi çeviriyorsak– *ciao*'nun hoşça kal anlamında kullanıldığını belirtmek zorundayız. Bazen bu metinden belli olur ama bazen de çevirimize yeni sözcükleri eklememiz gerekir. İşler şimdiden karıştı ve daha merhabadan öteye gidemedik.

"Her iyi çevirmenin içselleştirdiği ilk ders, iki dil arasındaki sözcüklerin, hatta kavramların arasında birebir bağlantı olmamasıdır. Dillerin yalnızca 'birbirinin yerine kullanılabilen ve anlam bakımından birbirine tam olarak karşılık gelen, bütünüyle eşdeğer sözcüklerin ve deyimlerin derlemesi' olduğunu iddia eden İsveçli filolog Johann Breitinger fena hâlde yanılmıştır. Diller matematik gibi değildir. Üstelik matematik bile dile göre değişir [1]– ama bu konuya daha sonra geleceğiz."

Profesör Playfair konuşurken, Robin onun yüzünü incelediğini fark etti. Ne aradığından emin değildi. Belki kötülüğün bir göstergesini arıyordu. Belki de Griffin'in tarif ettiği o acımasız, bencil, sinsi canavarı. Ama Profesör Playfair yalnızca sözcüklerin güzelliğine hayran olan, neşeli, ışık saçan bir akademisyene benziyordu. Doğrusu gündüz vakti, sınıftayken, erkek kardeşinin büyük komploları oldukça saçma geliyordu.

Profesör Playfair, "Dilin varlık sebebi, bir dizi evrensel kavramın adlandırılması değildir," diye devam etti. "Eğer öyle olsaydı, o zaman çeviri yüksek nitelikli bir meslek olmazdı – bir sınıf dolusu toy birinci sınıf öğrencisini oturtup önlerine sözlükler koyardık ve Buda'nın bütün eserleri göz açıp kapayıncaya kadar raflarımızda olurdu. Aksine, Cicero ve Hieronymus tarafından faydalı bir şekilde ortaya koyulan o asırlık ikilem arasında mekik dokumayı öğrenmemiz gerekiyor: *Verbum e verbo* ve *sensum e sensu*. Acaba içinizden biri– "

"Kelimesi kelimesine," dedi Letty hemen. "Ve anlamı anlamına."

---

1 Bu doğru. Matematik kültürden bağımsız değildir. Sayım sistemlerini ele alalım – bütün diller onluk sistemi kullanmaz. Veya geometriyi ele alalım – Öklid geometrisi herkes tarafından paylaşılmayan bir uzay kavramı olduğunu varsayar. Tarihteki en büyük entelektüel değişimlerden biri ise Romen rakamlarından, basamak değeri sistemiyle ve hiçbir şey ifade etmeyen sıfır kavramıyla yeni zihinsel aritmetik biçimlerini mümkün kılan, daha zarif Arap rakamlarına geçişi içerir. Eski alışkanlıklar kolay kolay bitmez, 1299'da Floransa Kambiyo Loncaları tarafından Floransalı tüccarların hem sıfırı hem de Arap rakamlarını kullanmaları yasaklanmıştır: "Kişi açıkça ve harflerle yazmalıdır."

"Güzel," dedi Profesör Playfair. "İşte ikilem bu. Çeviri birimimiz olarak sözcükleri mi alırız yoksa tekil sözcüklerin isabetliliğini metnin genel ruhuna kurban mı ederiz?"

"Anlamıyorum," dedi Letty. "Tekil sözcüklere sadık bir çevirinin, aynı derecede sadık bir metin çevirisi üretmesi gerekmez mi?"

"Gerekirdi," dedi Profesör Playfair. "Eğer sözcüklerin birbirleriyle olan ilişkisi her dilde aynı şekilde olsaydı. Ama öyle değil. *Schlecht* ve *schlimm* sözcüklerinin her ikisi de Almancada 'kötü' anlamına gelir ama hangisini ne zaman kullanacağımızı nereden anlarız? Fransızcada ne zaman *fleuve* ya da *rivière*[1] deriz? Fransızcadaki *esprit* sözcüğü İngilizcede nasıl karşılık bulur? Her sözcüğü tek başına çevirmek yerine, metnin bütününe nasıl dahil olduğunu akla getirmeliyiz. Ama diller birbirlerinden bu kadar farklıysa, bu nasıl yapılabilir? Unutmayın ki bu farklılıklar önemsiz değildir – Erasmus, Yeni Ahit çevirisinde neden Yunancadaki *logos* sözcüğünün yerine Latincedeki *sermo*'yu kullandığıyla ilgili koca bir tez yazmıştır. Kelimesi kelimesine çeviri yapmak kesinlikle yetersizdir."

"O kölelik yolunu onurlu bir şekilde çevir geri; sözcük sözcük, satır satır iz sürmeyi," diye alıntıladı Rami.

Profesör Playfair, *"Bunlar köle beyinlerin sancılı doğumları; şiirin değil, acının yankıları,"* diyerek devam etti. "John Denham. Çok güzel, Bay Mirza. Görüyorsunuz ya, çevirmenler bir mesaj iletmekten ziyade orijinali yeniden yazıyorlar. Ve işin zorluğu da burada yatıyor – yeniden yazmak hâlâ yazmaktır ve yazmak her zaman yazarın ideolojisini ve önyargılarını yansıtır. Ne de olsa Latincedeki *translatio* sözcüğü 'aktarmak' demektir. Çeviri mekânsal bir boyut içerir – metinlerin fethedilen topraklara taşınmasını, sözcüklerin yabancı diyarlardan gelen baharatlar gibi serpiştirilmesini gerektirir. Sözcükler Roma saraylarından bugünkü Britanya'nın çay salonlarına yolculuk yapınca, oldukça farklı anlamlara bürünürler.

---

1 Her iki sözcük de nehir anlamına gelir. –çn

"Üstelik henüz sözlük anlamlarından öteye gidemedik. Çeviri yalnızca doğru temaları, doğru ve genel geçer fikirleri bulmaktan ibaret olsaydı, o zaman teorik olarak, sonunda anlamı netleştirebilirdik, öyle değil mi? Ama bir şeyler –söz dizimi, dilbilgisi, morfoloji ve yazım gibi bir dilin belkemiğini oluşturan bütün her şey– araya giriyor. Heinrich Heine'in 'Ein Fichtenbaum' şiirini ele alalım. Kısa bir şiirdir ve mesajı kolayca anlaşılır. Bir palmiye ağacının özlemini çeken çam ağacı, bir erkeğin bir kadına duyduğu arzuyu temsil eder. Ancak bu şiiri İngilizceye çevirmek müthiş ustalık ister çünkü İngilizcede, Almancadaki gibi cinsiyetler yoktur. Dolayısıyla eril *ein Fichtenbaum*[1] ile dişil *einer Palme*[2] arasındaki ikili karşıtlığı aktarmanın hiçbir yolu yoktur. Görüyor musunuz? Bu yüzden çarpıtmanın kaçınılmaz olduğu varsayımından yola çıkmalıyız. Esas mesele, üzerinde düşünerek çarpıtmak."

Profesör Playfair masasında duran kitaba hafifçe vurdu. "Hepiniz Tytler'ı bitirdiniz, değil mi?"

Hepsi başlarıyla onayladı. Önceki akşamın ödevi, Lord Alexander Fraser Tytler Woodhouselee'nin *Essay on Principles of Translation* kitabının giriş bölümünü okumaktı.

"O hâlde Tytler'ın üç temel ilke önerdiğini okumuşsunuzdur. Bu ilkeler– evet, Bayan Desgraves?"

"Birincisi, çevirinin orijinal metne dair tam ve isabetli bir fikir vermesi," dedi Victoire. "İkincisi, çevirinin orijinal metnin stilini ve yazım biçimini aynalaması. Üçüncüsü ise çevirinin orijinal metin kadar kolayca okunabilmesi."

Victoire o kadar kendinden emin bir kesinlikle konuşuyordu ki Robin onun doğrudan metinden okuduğunu sandı. Başını çevirip de Victoire'ın önünde hiçbir kaynak olmadığını görünce çok etkilendi. Rami'nin de çok güçlü bir hafızası vardı – Robin bölüm arkadaşlarından biraz ürkmeye başlıyordu.

"Çok güzel," dedi Profesör Playfair. "Bu ilkeler kulağa yeterince temel geliyor. Ancak orijinal metnin 'stili ve yazım biçimi'

1 (Alm.) Çam ağacı. –*çn*

2 (Alm.) Palmiye ağacı. –*çn*

derken neyi kastediyoruz? Bir yazının 'kolayca' okunması ne demek? Bu iddialarda bulunurken aklımızda hangi kitle var? Bu dönem ele alacağımız sorular bunlar ve hepsi de son derece etkileyici." Profesör Playfair ellerini kavuşturdu. "Şimdi yeniden bir duygu seline kapılarak adaşımız Babil'i anlatmama izin verin – evet, sevgili öğrenciler, bu kurumun romantizminden bir türlü kaçamıyorum. Lütfen bana müsaade edin."

Tavrı hiçbir pişmanlık taşımıyordu. Profesör Playfair bu dramatik gizeme, yıllar boyunca öğretmenlik yaparak kusursuzlaştırdığı bu monologlara bayılıyordu. Ama kimse yakınmıyordu. Öğrenciler de buna bayılıyorlardı.

"Eski Ahit'in en büyük trajedisinin, insanın Cennet Bahçesi'nden sürgün edilmesi değil, Babil Kulesi'nin yıkılması olduğu sıklıkla tartışılır. Çünkü Âdem ve Havva gözden düşmüş olsalar da meleklerin dilini anlayıp konuşabiliyorlarmış. Fakat insanlar aşırı kibirlenerek cennete giden bir yol inşa etmeye karar verdiklerinde, Tanrı idraklerini allak bullak etmiş. Onları gruplara bölmüş, kafalarını karıştırmış ve dünyanın farklı yerlerine dağıtmış.

"Babil'de yitirilen sadece insanlar arasındaki birlik değil, orijinal dilleriydi – içsel ve Tanrı vergisiydi, son derece anlaşılırdı, biçim ve içerik bakımından hiçbir şeyden yoksun değildi. İncil uzmanları buna Âdem dili diyorlar. Bazıları bunun İbranice olduğunu düşünüyor. Bazıları gerçek fakat zamana yenilen kadim bir dil olduğuna inanıyor. Bazıları bunun icat etmemiz gereken yeni, yapay bir dil olduğunu düşünüyor. Bazıları Fransızcanın bu rolü yerine getirdiğini, bazılarıysa İngilizcenin yağmalamayı ve şekil değiştirmeyi bırakır bırakmaz bu role soyunabileceğini savunuyor."

"Ah hayır, bu seferki kolay," dedi Rami. "Süryanice."

"Çok komik, Bay Mirza." Robin, Rami'nin şaka yapıp yapmadığını bilmiyordu ama başka kimse yorum yapmadı. Profesör Playfair kaldığı yerden devam etti. "Ancak bana göre Âdem dilinin ne olduğunun önemi yok çünkü ona erişimi kaybettiğimiz ortada. Hiçbir zaman ilahi dili konuşamayacağız. Ama

bütün dünya dillerini bu çatı altında toplayarak, insanın kendini ifade etme biçimlerinin tamamını veya tamamına yakınını elimizden geldiğince bir araya getirerek şansımızı deneyebiliriz. Bu ölümlü düzlemden asla cennete dokunamayacağız ama kafa karışıklığımız mutlak değil. Çeviri sanatında ustalaşarak, insanlığın Babil'de kaybettiğine ulaşabiliriz." Profesör Playfair kendi performansından etkilenerek içini çekti. Robin gözlerinin kenarlarında yaşlar görür gibi oldu.

"Sihir." Profesör Playfair bir elini göğsüne koydu. "Yaptığımız şey sihir. Her zaman böyle hissetmeyeceksiniz – hatta, bu akşamki alıştırmanızı yaparken, fani olanı kovalamaktan ziyade, çamaşır katlıyormuş gibi hissedeceksiniz. Fakat kalkıştığınız işin cüretkârlığını asla unutmayın. Tanrı tarafından hükmedilen bir lanete meydan okuduğunuzu sakın aklınızdan çıkarmayın."

Robin elini kaldırdı. "O hâlde, buradaki amacımızın aynı zamanda insanlığı birbirine yakınlaştırmak olduğunu mu söylüyorsunuz?"

Profesör Playfair kafasını kaldırdı. "Ne demek istiyorsun?"

"Ben sadece..." Robin bocaladı. Sözleri kulağa ciddi, akademik bir soru gibi değil, çocuksu bir hayal gibi gelmişti. Letty ve Victoire kaşlarını çatarak ona bakıyorlardı, Rami bile yüzünü buruşturmuştu. Robin tekrar denedi – ne sormak istediğini biliyordu, sadece zarifçe ya da zekice ifade etmenin yolunu bulamamıştı. "Şey – İncil'de Tanrı insanlığı ayırdığına göre, acaba, o hâlde çevirinin amacı insanlığı bir araya getirmek olabilir mi? Çeviriyi– ne bileyim, dünyada ve uluslar arasında o cenneti yeniden inşa etmek için mi yapıyoruz?"

Profesör Playfair bu sözler üzerine afallamış görünüyordu. Fakat yüz hatları hızlıca parlak bir gülümsemeye dönüştü. "Şey, elbette. İmparatorluğun projesi de bu – dolayısıyla, Kraliyet'in hizmetinde çeviri yapıyoruz."

Pazartesi, sah ve cuma günleri gördükleri dil eğitimleri Profesör Playfair'in dersinden sonra güven veren, sağlam bir zemin gibiydi.

Uzmanlık alanları ne olursa olsun, haftada üç kez Latince dersi almaları gerekiyordu. (Bu aşamada Klasikler alanınca uzmanlaşmayanlar Yunancayı bırakabiliyordu.) Latince, Profesör Margaret Craft adında, Profesör Playfair'le taban tabana zıt bir kadın tarafından öğretiliyordu. Kendisi nadiren gülümsüyordu. Derslerini duygusuzca ve ezberden, bir kez bile notlarına bakmadan veriyordu ama konuşurken metnin neresinde olduğunu uzun zaman önce ezberlemiş gibi, sayfalara hızlıca göz atıyordu. İsimlerini bile sormamıştı – onlara sadece parmağıyla işaret ederek, soğuk ve kaba bir şekilde, "Sen," diye hitap ediyordu. İlk başlarda mizah anlayışından tamamen yoksun gibi duruyordu ancak Rami, Ovidius'un daha alaycı önsözlerinden birini, Jüpiter'in kaçmaması için Io'ya yalvardığı *fugiebat enim* –çünkü kaçıyordu– bölümünü yüksek sesle okuduğunda, Profesör Craft genç bir kız gibi gülme krizine girerek yirmi yaş daha genç göründü ve hatta aralarında oturan bir kız öğrenciden farksızdı. Sonra bu an gelip geçti ve yeniden maskesini takındı.

Robin ondan hoşlanmıyordu. Ders anlatma biçimi eğreti, yapay bir tempoya sahipti, düşünce silsilesini takip etmeyi zorlaştıran beklenmedik duraklamalarla doluydu ve sınıfta geçirdikleri iki saat, âdeta sonsuza kadar uzayıp gidiyordu. Ne var ki Letty mest olmuş gibiydi. Profesör Craft'e ışıldayan, hayranlık dolu gözlerle bakıyordu. Dersin sonunda sırayla dışarı çıkarlarken, Robin hep birlikte kantine yürüyebilsinler diye kapının yanında durup, Letty'nin eşyalarını toplamasını bekledi. Ama Letty onun yanına geleceğine, Profesör Craft'in masasına doğru ilerledi.

"Profesör, acaba sizinle konuşmam–"

Profesör Craft ayağa kalktı. "Ders bitti, Bayan Price."

"Biliyorum ama size kısaca sormak istiyorum –eğer vaktiniz varsa– demek istediğim, sadece Oxford'da bir kadın olarak, yani, sayımız pek fazla değil ve tavsiyenizi duymayı umuyordum–"

Bunu üzerine Robin kulak kabartmanın nezakete aykırı olduğuna dair belli belirsiz bir sezgiye kapılarak buna son vermesi gerektiğini hissetti fakat merdivenlere ulaşamadan, Profesör Craft'in tiz sesi havada çınladı.

"Babil kadınlara karşı neredeyse hiç ayrımcılık yapmaz. Cinsimizin çok az temsilcisi dillere ilgi duyuyor, hepsi bu."

"Ama Babil'deki tek kadın profesör sizsiniz ve hepimiz –yani buradaki bütün kızlar ve ben– bunun çok takdire değer olduğunu düşünüyoruz, bu yüzden istedim ki–"

"Nasıl başarıldığını mı öğrenmek istedin? Çok çalışarak ve doğuştan gelen yetenek sayesinde. Bunu zaten biliyorsun."

"Gerçi kadınlar için durum farklı ve eminim bunu deneyimlemişsinizdir–"

"Tartışmaya açacağım konular olduğunda, bunları derste gündeme getiririm, Bayan Price. Ama ders bitti. Ve artık zamanımdan çalıyorsunuz."

Robin hızla köşeyi döndü ve Letty'nin kendisini görmesine fırsat vermeden merdivenlerden aşağıya indi. Letty kantinde tabağını önüne koyup oturduğunda, Robin göz kenarlarının biraz pembe olduğunu fark etti. Ama fark etmemiş gibi davrandı ve Rami ya da Victoire fark ettilerse bile, hiçbir şey söylemediler.

Çarşamba günü öğleden sonra, Robin'in Çince özel dersi vardı. Bir yanı sınıfta Profesör Lovell'ı bulmayı beklemişti ama öğretmeninin Kensington'da büyümüş kadar mükemmel bir Londra aksanıyla İngilizce konuşan, güler yüzlü ve gösterişsiz bir adam olan Profesör Anand Chakravarti olduğu ortaya çıktı.

Çince, Latinceden bütünüyle farklı bir uygulamaydı. Profesör Chakravarti Robin'e ders vermiyor ya da ona ezberden okumalar yaptırmıyordu. Derslerini sohbet şeklinde işliyordu. Sorular soruyordu, Robin cevap vermek için elinden geleni yapıyordu ve ikisi de söylediklerinden anlam çıkarmaya çalışıyorlardı.

Profesör Chakravarti o kadar temel sorularla başladı ki Robin ilk başta bunları cevaplamaya layık bile görmedi, ta ki saklı anlamlarını fark edip, kavrayışının çok ötesinde olduklarını anlayana kadar. Sözcük neydi? Anlam taşıyan en küçük birim neydi ve neden bir sözcükten farklıydı? Bir sözcük, bir karakterden farklı mıydı? Çince konuşma, Çince yazıdan hangi açılardan farklıydı?

Avucunun içi gibi bildiğini sandığı bir dili incelemek ve çözümlemek, sözcükleri ideogramlara[1] veya piktogramlara[2] göre sınıflandırmayı öğrenmek ve çoğu morfolojiyle veya yazımla ilgili yeni terimlerden oluşan bir kelime dağarcığının tamamını ezberlemek, tuhaf bir alıştırmaydı. Bu kendi zihninin yarıklarına dalmak, nasıl işlediklerini görmek için nesneleri parçalarına ayırmak gibiydi ve bu onu hem meraklandırıyor hem de tedirgin ediyordu.

Sonra, daha zor sorular geldi. Hangi Çince sözcüklerin kökeni, tanınabilir resimlerden bulunabilirdi? Hangilerininki bulunamazdı? Neden "kadın" için kullanılan 女 karakteri, aynı zamanda "kölelik" ve "iyilik" anlamına gelen karakterlerin kökünde kullanılıyordu?

Robin, "Bilmiyorum," diye itiraf etti. "Neden? Hem kölelik hem de iyilik doğaları gereği kadınsı oldukları için mi?"

Profesör Chakravarti omuz silkti. "Ben de bilmiyorum. Bunlar Richard ve benim hâlâ cevaplamaya çalıştığımız sorular. Anlayacağın, tatminkâr bir Çince dilbilgisi kitabından çok uzağız. Çince öğrenirken elimde güvenilir Çince-İngilizce kaynaklar yoktu, Abel-Rémusat'ın *Elémens de la grammaire Chinoise* ve Fourmont'un *Grammatica Sinica* adlı kitaplarıyla idare etmek zorundaydım. Düşünebiliyor musun? Çinceyi ve Fransızcayı hâlâ baş ağrısıyla özdeşleştiriyorum. Ama sanırım günümüzde biraz ilerleme kaydettik."

İşte o zaman Robin, buradaki yerini anladı. Sadece bir öğrenci değil, bir meslektaştı ve Babil'in yetersiz kalan mevcut bilgi dağarcığının sınırlarını genişletebilen nadir bir anadil konuşmacısıydı. Griffin'in sesi, *Veya yağmalanacak bir gümüş madenisin*, dedi ama Robin bu düşünceyi savuşturdu.

İşin aslı, dilbilgisi lügatlarına katkıda bulunmak heyecan vericiydi. Ama hâlâ öğreneceği çok şey vardı. Dersin ikinci yarısı, Robin'in Profesör Lovell'ın evindeyken amatörce uğraştığı

---

1 Fikirleri, kavramları veya soyut düşünceleri sembolik olarak temsil eden işaretlerdir. –çn

2 Belirli bir nesneyi veya eylemi temsil eden basit ve tanımlayıcı sembollerdir. –çn

ancak hiçbir zaman sistematik olarak ele almadığı Klasik Çince okumalarıyla geçti. Latince İngilizce için ne ifade ediyorsa, Çince de yerel Mandarince için aynıydı; kişi bir cümlenin anafikrini tahmin edebiliyordu fakat dilbilgisi kuralları sezgisel olmadıkları gibi, sıkı okuma çalışmaları yapmadan anlaşılmaları imkânsızdı. Noktalama işaretleri bir tahmin oyunuydu. Adlar canları istediği zaman fiillere dönüşebiliyordu. Karakterlerin çoğunlukla farklı ve çelişkili anlamları vardı ve her ikisi de geçerli olası yorumlamalara yol açıyordu – örneğin, 篤 karakteri hem "kısıtlamak" hem de "büyük, yüklü" anlamlarına gelebiliyordu.

O öğleden sonra Şarkılar Kitabı *Shijing*'i ele aldılar. Bu kaynak çağdaş Çin'den o kadar uzak bir söylemsel bağlamda yazılmıştı ki Han dönemi okuyucuları bile yabancı bir dilde yazıldığını düşünebilirdi.

Yirmi dakika boyunca, çoğu bağlamda olumsuz bir "hayır, değil" anlamına gelen fakat mevcut bağlamda övgü dolu bir sözcük gibi göründüğü hâlde o sözcük hakkında bildikleri hiçbir şeyle bağdaşmayan 不 karakteri hakkında tartışmalarının ardından Profesör Chakravarti, "Burada ara vermeyi öneriyorum," dedi. "Sanırım bunu ucu açık bir soru olarak bırakmamız gerekecek."

Robin hüsrana uğrayarak, "Ama anlamıyorum," dedi. "Bunu nasıl bilemeyiz? Tüm bunları birine sorabilir miyiz? Bir araştırma gezisi için Pekin'e gidemez miyiz?"

"Gidebiliriz," dedi Profesör Chakravarti. "Ama İmparator Çing bir yabancıya Çince öğretmenin ölümle cezalandırılabileceğine hükmettiğinden beri işler biraz karışık, anlarsın ya." Robin'in omzunu sıvazladı. "Elimizdekilerle idare edeceğiz. En iyi alternatifimiz sensin."

Robin, "Burada Çince konuşan başka biri yok mu?" diye sordu. "Tek öğrenci ben miyim?"

O zaman Profesör Chakravarti'nin yüzü tuhaf bir ifadeye büründü. Robin, Griffin'in varlığından haberdar olmaması gerektiğini anladı. Muhtemelen Profesör Lovell fakültenin geri kalanına gizlilik yemini ettirmişti ve resmi kayıtlara göre, Griffin diye biri yoktu.

Yine de üstelemeden duramadı. "Duyduğuma göre benden birkaç yıl önce başka bir varmış. O da kıyı şeridindenmiş," dedi.

"Ah– evet, sanırım vardı." Profesör Chakravarti parmaklarını endişeyle masaya vurdu. "İyi bir delikanlıydı ama senin kadar gayretli değildi. Griffin Harley."

"*Vardı* dediniz. Ona ne oldu?"

"Şey– bu gerçekten hüzünlü bir hikâye. Kendisi vefat etti. Dördüncü yılından hemen önce." Profesör Chakravarti şakağını kaşıdı. "Bir yurtdışı araştırma gezisinde hastalandı ve eve geri dönemedi. Bu her zaman olur."

"Öyle mi?"

"Evet, bu meslek belirli bir... risk içeriyor. Çok fazla yolculuk ediliyor, anlarsın ya. Yıpranma payı var."

"Ama yine de anlamıyorum," dedi Robin. "İngiltere'de çalışmak için can atan pek çok Çinli öğrenci olsa gerek."

Profesör Chakravarti'nin ahşap masaya vuran parmakları hızlandı. "Şey, evet. Ama birincisi, ulusal bağlılıklar meselesi var. Her an Çing hükümetine kaçma ihtimali olan akademisyenler yetiştirmenin anlamı yok. İkincisi, Richard'ın bu konudaki fikri... şey. Kişinin belirli bir eğitimden geçmiş olması gerekiyor."

"Benimki gibi mi?"

"Seninki gibi. Aksi hâlde, Richard'a göre..." Robin, Profesör Chakravarti'nin bu kalıbı çok sık kullandığını fark etti. "... Çinliler birtakım doğal eğilimler gösteriyorlar. Başka bir deyişle, Richard Çinli öğrencilerin buraya uyum sağlayabileceğine inanmıyor."

Alçak, medeniyetsiz bir soy. "Anlıyorum."

"Fakat bu senin için geçerli değil," dedi Profesör Chakravarti hemen. "Sen düzgün bir şekilde yetişmişsin. Fazlasıyla gayretlisin, bunun sorun olacağını sanmıyorum."

"Evet." Robin yutkundu. Boğazının düğümlendiğini hissetti. "Çok şanslıydım."

Oxford'a gelişinden sonraki ikinci cumartesi günü, Robin vasisiyle akşam yemeği yemek üzere kuzeye doğru yola çıktı.

Profesör Lovell'ın Oxford'daki konutu, Hampstead'deki malikânesinden sadece bir parça daha mütevazıydı. Biraz daha küçüktü, uçsuz bucaksız bir yeşil arazi yerine kendi hâlinde bir ön ve arka bahçesi vardı ancak yine de öğretim üyesi maaşı alan birinin karşılayabileceğinden daha gösterişliydi. Ön kapıdaki çitler boyunca sıralanan ağaçlar dolgun, kırmızı kirazlarla doluydu ama sonbaharın başında kiraz görülmesi olacak iş değildi. Robin eğilip ağaç köklerinin dibindeki otlara bakacak olursa, toprakta gümüş külçeler bulacağından şüphelendi.

"Sevgili oğlum!" Robin zili bile çalmadan Bayan Piper üstüne atladı, ceketindeki yaprakları silkeledi ve onu evirip çevirerek, sıska gövdesini inceledi. "Yüce Tanrım, şimdiden çok zayıflamışsın–"

"Yemekler berbat," dedi Robin. Yüzüne kocaman bir gülümseme yayıldı, Bayan Piper'ı ne kadar özlediğini fark etmemişti. "Tıpkı dediğiniz gibi. Dün akşam yemekte tuzlu ringa balığı–"

Bayan Piper nefesini tuttu. "Olamaz."

"–soğuk sığır eti–"

"*Olamaz!*"

"–ve bayat ekmek vardı."

"İnsanlık dışı. Merak etme, bunları telafi edecek kadar çok şey pişirdim." Bayan Piper Robin'in yanaklarını sıvazladı. "Yemekler dışındaki üniversite hayatı nasıl? O sarkık siyah cüppeleri giymek nasıl bir his? Hiç arkadaş edindin mi?"

Robin tam cevap vermek üzereyken, Profesör Lovell merdivenlerden aşağıya indi.

"Merhaba Robin," dedi. "İçeri gel. Bayan Piper, paltosu–" Robin paltosunu çıkarıp Bayan Piper'a uzattı. Bayan Piper lekeli manşetlere kınayan gözlerle baktı. "Dönem nasıl geçiyor?"

"Zorlu, tıpkı uyardığınız gibi." Robin konuşurken büyüdüğünü, her nasılsa sesinin kalınlaştığını hissetti. Evden sadece bir hafta önce ayrılmıştı ama birkaç yıl birden büyüdüğünü, kendini artık bir oğlan değil de genç bir adam gibi takdim edebildiğini hissetti. "Zorlu ama aynı zamanda keyifli. Pek çok şey öğreniyorum."

"Profesör Chakravarti, dilbilgisi lügatına önemli katkılarda bulunduğunu söylüyor."

"Arzu ettiğim kadar değil," dedi Robin. "Klasik Çincede nasıl ele alacağımı bilemediğim bazı ekler var. Çevirilerimizin yarısı tahmine dayalıymış gibi geliyor."

"Ben de on yıllar boyunca böyle hissetmiştim." Profesör Lovell yemek odasını işaret etti. "İçeri geçelim mi?"

Sanki Hampstead'e geri dönmüşlerdi. Uzun masa tıpkı Robin'in alışkın olduğu gibi hazırlanmıştı: Profesör Lovell'la karşılıklı uçlardalardı ve Robin'in sağındaki tablo bu sefer Oxford'daki Broad Caddesi'ni değil, Thames Nehri'ni gözler önüne seriyordu. Bayan Piper şaraplarını doldurdu ve Robin'e göz kırparak mutfağa geri döndü.

Profesör Lovell kadehini kaldırdı ve şarabını içti. "Jerome ile teori ve Margaret ile Latince öğreniyorsun, doğru mu?"

"Doğru. Oldukça iyi gidiyor." Robin bir yudum şarap içti. "Gerçi Profesör Craft boş bir sınıfa hitap etse bile farkına varmayacakmış gibi ders anlatıyor ve Profesör Playfair sahneye çıkma fırsatını kaçırmış gibi görünüyor."

Profesör Lovell kıkırdadı. Robin elinde olmadan gülümsedi, daha önce vasisini güldürmeyi başaramamıştı.

"Playfair size Psamtik konuşmasını yaptı mı?"

"Yaptı," dedi Robin. "Tüm bunlar gerçekten yaşanmış mı?"

"Kimbilir, Herodot yaşandığını söylüyor," dedi Profesör Lovell. "Psamtik hakkında güzel bir Herodot hikâyesi daha var. Psamtik bütün dünya dillerinin temelinde hangi dilin olduğunu saptamak istemiş ve yeni doğan iki bebeği bir çobana vererek, bebeklerin insan konuşması duymalarını yasaklamış. Bebekler bir süre tüm bebeklerin yaptığı gibi, anlaşılmaz sesler çıkarmışlar. Sonra bir gün, bebeklerden biri küçük ellerini çobana uzatmış ve *bekos* diye bağırmış. Bu Frig dilinde ekmek demektir. Böylece Psamtik, Frigyalıların dünya üzerindeki ilk ırk ve Frigcenin de ilk dil olması gerektiğine karar vermiş. Güzel hikâye, öyle değil mi?"

"Herhalde bu savı kimse kabul etmemiştir," dedi Robin.

"Tanrı göstermesin."

Robin, "Ama bu gerçekten işe yarayabilir mi?" diye sordu. "Gerçekten de bebeklerin çıkardığı seslerden bir şey öğrenebilir miyiz?"

Profesör Lovell, "Bildiğim kadarıyla hayır," dedi. "Esas mesele, bebeklerin gerektiği gibi gelişmesini istiyorsan, onları dilin bulunduğu bir ortamdan soyutlamanın imkânsız olması. Bir çocuk alıp denemek ilginç olabilir – ama, şey, hayır." Profesör Lovell başını eğdi. "Gerçi özgü bir dilin olasılığı hakkında düşünmek eğlenceli."

"Profesör Playfair de benzer bir şeyden bahsetmişti," dedi Robin. "Kusursuz, doğuştan gelen ve saf bir dilden. Âdem dilinden."

Babil'de biraz zaman geçirdiğinden, profesörle konuşurken kendine daha çok güveniyordu. Artık daha eşit bir durumdalardı, meslektaş olarak iletişim kurabilirlerdi. Akşam yemeği bir sorgudan çok, aynı heyecan verici alandan iki akademisyen arasındaki gündelik bir sohbet gibiydi.

"Âdem dili." Profesör Lovell yüzünü buruşturdu. "Kafanı neden bunlarla doldurduğunu bilmiyorum. Bu kesinlikle güzel bir metafor ama her birkaç yılda bir, Ön Hint-Avrupa dil ailesindeki Âdem dilini keşfetmeye ya da bütünüyle kendi başına icat etmeye karar veren bir lisans öğrencisiyle karşılaşırız ve aklını başına toplaması için her zaman ciddi bir konuşma veya birkaç haftalık başarısızlık gerekir."

Robin, "Özgün bir dilin var olduğunu düşünmüyor musunuz?" diye sordu.

"Elbette düşünmüyorum. En dindar Hıristiyanlar var olduğunu düşünüyorlar ancak Kutsal Dil bu kadar kalıtsal ve anlaşılır olsaydı, içeriği hakkında daha az tartışma olması gerekirdi." Profesör Lovell başını iki yana salladı. "Sırf İngilizcenin arkasında rakipleri makul bir biçimde devre dışı bırakmaya yetecek askeri kudret ve güç var diye, Âdem dilinin İngilizce olabileceğini –İngilizceye dönüşebileceğini– düşünenler var ama neredeyse bir asır önce Voltaire'in Fransızcayı evrensel dil

ilan ettiğini de unutmamalıyız. Elbette bu Waterloo'dan önceymiş. Bir zamanlar Webb ve Leibniz, Âdem dilinin Çince olabileceğini tahmin etmişler ve hatta ideogramlara dayalı yapısı sebebiyle evrensel olarak anlaşılır kabul edilmiş fakat Percy, Çincenin Mısır hiyerogliflerinin bir türevi olduğunu iddia ederek bu savı çürütmüş. Demek istediğim, bu işler rastlantısaldır. Baskın dil orduları inişe geçtikten sonra bile bir süre güçlerini koruyabilirler –örneğin Portekizce hoş karşılandığından çok daha uzun süre gündemde kalmış– ama bu diller er ya da geç gözden düşerler. Ancak saf bir anlam dünyası, tüm kavramların kusursuzca ifade edildiği, henüz yaklaşamadığımız bir aracı dil olduğuna inanıyorum. Bu dili doğru anladığımızda bir sezgiye, bir hisse kapılırız."

Şarap sayesinde cesaretlenen ve ilgili alıntıyı hatırlayabildiği için biraz heyecanlanan Robin, "Voltaire gibi," dedi. "Shakespeare çevirisinin önsözünde yazdığı gibi. *Yazarın yükseldiği yerde yükselmeye çalıştım.*"

Profesör Lovell, "Çok doğru," dedi. "Ama Frere bunu nasıl ifade ediyor? *Bize göre çeviri dili mümkün olduğu kadar saf, elle tutulamaz ve görünmez bir unsur; düşünceler ve duygular için bir araç olmalı, daha fazlası değil.* Fakat dil yoluyla ifade edilmeleri dışında, düşünceler ve hisler hakkında ne biliyoruz?"

Robin, "Gümüş külçelere güç veren dil mi?" diye sordu. Bu konuşma onu aşmaya başlıyordu; Profesör Lovell'ın kuramsallaştırmasında takip etmeye hazır olmadığı bir derinlik seziyordu ve kaybolmadan önce gidişatı somut konulara çevirmesi gerekiyordu. "Külçeler o saf anlamı – üstünkörü tahminlere başvurduğumuzda kaybolan ne varsa yakalayarak mı çalışıyorlar?"

Profesör Lovell başıyla onayladı. "Teorik bir açıklamaya en yakın tanım bu şekilde. Fakat aynı zamanda diller geliştikçe, onları konuşanlar daha dünyevi ve sofistike bir hâle geldikçe, başka kavramlarla beslendikçe ve zamanla daha fazlasını kapsayacak şekilde genişleyip dönüştükçe, o dile yakın bir şeye yaklaştığımızı da düşünüyorum. Ve bunun gümüş-işleme için ne anlama geldiğini daha yeni keşfetmeye başladık."

"O hâlde Romantikler er ya da geç konu sıkıntısına düşebilirler," dedi Robin.

Sadece şaka yapıyordu ama Profesör Lovell coşkulu bir şekilde başıyla onayladı. "Çok haklısın. Fakültede Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca ağır basıyor fakat bu dillerin gümüş- işleme kütüğüne yaptıkları yeni katkılar her yıl azalıyor. Kıta genelinde çok fazla iletişim, yabancı dillerden geçen çok fazla sözcük var. Fransızca ve İspanyolca İngilizceye yaklaştıkça, sözcüklerin çağrışımları da değişiyor ve birbirine yaklaşıyor, ki bunun tersi de geçerli. Bundan onlarca yıl sonra, Romantik dillere ait gümüş külçelerin hiçbir etkisi kalmayabilir. Eğer yenilik yapmak istiyorsak, o zaman Doğu'ya dönmeliyiz. Avrupa'da konuşulmayan dillere ihtiyacımız var."

"Bu yüzden Çince konusunda uzmanlaştınız," dedi Robin.

"Aynen öyle." Profesör Lovell başıyla onayladı. "Geleceğin Çin'de yattığından oldukça eminim."

"Bu yüzden mi Profesör Chakravarti ile grupları çeşitlendirmeye çalışıyorsunuz?"

"Bölüm içi dedikodularını sana kim anlatıyor?" Profesör Lovell kıkırdadı. "Evet, bu yıl sadece tek bir Klasikçi aldığımız ve o da bir kadın olduğu için gücenenler çıktı. Ama böyle olması gerekiyor. Bir üst grubunuzdakiler iş bulmakta zorlanacaklar."

"Dillerin yayılmasından söz açılmışken, sormak istediğim bir şey var..." Robin boğazını temizledi. "Bütün o külçeler nereye gidiyor? Yani, onları kim satın alıyor?"

Profesör Lovell ona merak dolu bir bakış attı. "Elbette satın alacak parası olanlar."

"Ama gümüş külçelerin yaygın olarak kullanıldığını gördüğüm tek yer Britanya," dedi Robin. "Kanton'da veya duyduğuma göre Kalküta'da bu kadar popüler değiller. Ve bu beni şaşırtıyor – bilmiyorum ama Çinliler ve Hintliler külçelerin çalışması için hayati katkılar sağlarken, onları sadece İngilizlerin kullanması biraz tuhaf."

"İşin ekonomisi basit," dedi Profesör Lovell. "Bizim yarattığımızı satın almak çok yüklü miktarda nakit gerektiriyor. İngi-

lizler bunu ödeyebiliyorlar. Çinli ve Hintli tüccarlarla da anlaşmalarımız var ama ihracat giderlerini ödeyemiyorlar."

"Ama buradaki hayır kurumlarında, hastanelerde ve yetimhanelerde gümüş külçeler var," dedi Robin. "Onlara en çok ihtiyacı olan insanlara yardım edebilecek külçeler. Bunlar dünyanın başka hiçbir yerinde yok."

Robin tehlikeli bir oyun oynadığını biliyordu. Ama konuyu açıklığa kavuşturmak zorundaydı. Elinde bir kanıt olmadan Profesör Lovell'ı ve bütün meslektaşlarını düşman olarak göremezdi, Griffin'in Babil'i lanetleyen fikirlerini bütünüyle kabullenemezdi.

Profesör Lovell küçümser bir tavırla, "Şey, enerjimizi anlamsız bir uygulamayı araştırmak için tüketemeyiz," dedi.

Robin farklı bir bakış açısı sunmayı denedi. "Sadece – şey, ortada bir tür değiş tokuş olması adil geliyor." Bu kadar çok içtiği için pişman olmaya başlamıştı. Kendini gevşek ve savunmasız hissediyordu. Entelektüel bir tartışma için fazla tutkuluydu. "Onların dillerini, dünyayı görme ve betimleme biçimlerini ele geçiriyoruz. Karşılığında onlara bir şey vermemiz gerek."

"Ama dil, çay veya ipek gibi para karşılığında satın alınan ticari bir mal değil," dedi Profesör Lovell. "Dil sonsuz bir kaynak. Eğer dili öğrenirsek ve kullanırsak – kimden çalmış oluyoruz?"

Bu düşüncenin belirli bir mantığı vardı ama sonuç yine de Robin'i huzursuz ediyordu. Elbette her şey bu kadar basit değildi, elbette bu durum hâlâ haksız bir baskıyı ya da sömürüyü maskeliyordu. Ama Robin itiraz edemedi, bu tartışmada hatanın nerede olduğunu bulamadı.

"İmparator Çing dünyanın en büyük gümüş rezervlerinden birine sahip," dedi Profesör Lovell. "Yanında pek çok akademisyen var. Hatta İngilizce bilen dilbilimciler. O hâlde neden sarayını gümüş külçelerle doldurmuyor? Çinliler bu kadar zengin bir dile sahip oldukları hâlde neden kendilerine ait dilbilgisi kuralları yok?"

"Belki de başlamak için gereken kaynaklara sahip olmadıkları içindir," dedi Robin.

"O hâlde bu kaynakları neden onlara teslim edelim?"

"Ama konumuz bu değil – buna ihtiyaçları var, neden Babil değişim programlarıyla yurtdışına akademisyen göndermiyor? Neden onlara nasıl yapıldığını öğretmiyoruz?"

"Bütün uluslar en değerli kaynaklarını istiflediği için olabilir."

"Belki de özgürce paylaşılması gereken bilgileri istiflediğiniz için," dedi Robin. "Çünkü eğer dil bedavaysa, o zaman neden kuledeki bütün dilbilgisi lügatları kilit altında? Neden hiç yabancı akademisyenleri ağırlamıyoruz ya da dünyanın başka yerlerinde çeviri merkezleri açılmasına yardım etmeleri için akademisyenler göndermiyoruz?"

"Çünkü Kraliyet Çeviri Enstitüsü olarak, monarşinin çıkarlarına hizmet ediyoruz."

"Bu temelde adaletsizlik gibi görünüyor."

"Böyle mi düşünüyorsun?" Profesör Lovell'ın ses tonu buz kesti. "Robin Swift, sence burada yaptığımız şey temelde adaletsiz mi?"

"Sadece gümüşün neden annemi kurtaramadığını bilmek istiyorum," dedi Robin.

Kısa bir sessizlik oldu.

"Şey, annen için üzgünüm." Profesör Lovell bıçağını alarak etini kesmeye başladı. Tedirgin ve rahatsız görünüyordu. "Ancak Asya Kolerası Kanton'un kötü kamu sağlığının sonucuydu, külçelerin eşit olmayan dağılımının değil. Her neyse, zaten ölüleri geri getirebilecek bir gümüş eşleşme-çifti yok."

"Bu nasıl bir bahane?" Robin kadehini bıraktı. Artık iyice sarhoş olmuştu ve bu onu daha kavgacı bir hâle sokmuştu. "Külçeler *sizdeydi* – tılsımlar kolayca yapılabiliyor, bunu bana siz söylediniz – o zaman *neden*–"

Profesör Lovell, "Tanrı aşkına," diye patladı. "O sadece bir kadındı."

Kapı zili çaldı. Robin irkildi, çatalı tabağının kenarına çarptı ve yere düştü. Robin büyük bir utançla çatalını yerden aldı. Holde Bayan Piper'ın sesi duyuldu. "Ah, bu ne sürpriz! Akşam yemeği yiyorlar, sizi içeri alayım–" Sonra sarışın, yakışıklı ve şık

giyimli bir beyefendi, elinde bir kitap yığınıyla yemek odasına girdi.

"Sterling!" Profesör Lovell bıçağını bıraktı ve bu yabancıyı karşılamak üzere ayağa kalktı. "Geç geleceğini sanıyordum."

"Londra'daki işlerim düşündüğümden erken bitti–" Sterling, Robin'le göz göze geldi ve tepeden tırnağa kaskatı kesildi. "Ah, merhaba."

Robin utana sıkıla, "Merhaba," dedi. Bu adamın meşhur Sterling Jones olduğunu anladı. William Jones'un yeğeni, fakültenin yıldızıydı. "Ben– tanıştığıma memnun oldum."

Sterling hiçbir şey demedi, sadece Robin'i uzun bir süre inceledi. Ağzı tuhaf bir şekilde büküldü ama Robin buna eşlik eden yüz ifadesini çözemedi. "Aman Tanrım."

Profesör Lovell boğazını temizledi. "Sterling."

Sterling bakışlarını bir süre daha Robin'in yüzünde gezdirdikten sonra başını çevirdi.

"Her neyse, hoş geldin." Bunu sonradan aklına gelmiş gibi söyledi – Robin'e çoktan sırtını dönmüştü, sözleri zorlama ve eğretiydi. Sterling kitapları masaya koydu. "Haklıymışsın Dick, işin anahtarı kesinlikle Ricci sözlükleri. Portekizce çalışırken neler döndüğünü kaçırmışız. İşte *bu* konuda yardımcı olabilirim. Burada ve burada işaretlediğim karakterleri arka arkaya dizersek–"

Profesör Lovell sayfaları karıştırıyordu. "Bu sırılsıklam olmuş. Umarım paranın tamamını ödememişsindir–"

"*Hiçbir şey* ödemedim Dick, beni aptal mı sandın?"

"Şey, Makao'dan sonra–"

Hararetli bir tartışmaya gömüldüler. Robin'i tamamen unuttular.

Robin kendini çakırkeyif ve dışlanmış hissederek, olan bitene seyirci kaldı. Yanakları yanıyordu. Yemeğini bitirmemişti ama şimdi yemeye devam etmek kabalık gibi geliyordu. Üstelik hiç iştahı yoktu. Az önceki özgüveni uçup gitmişti. Yeniden Profesör Lovell'ın oturma odasındaki karga gibi görünen ziyaretçilerin güldüğü ve reddettiği o aptal, küçük oğlan gibi hissediyordu.

Ve bu çelişki onu şaşırtıyordu: Onlardan nefret ediyordu, kötü niyetli olduklarını biliyordu ama yine de onlarla aynı düzeyde olabilmek için, onlar tarafından yeterince saygı görmek istiyordu. Bu çok tuhaf bir duygu karmaşasıydı. Bu duyguları nasıl ayrıştıracağı konusunda en ufak bir fikri yoktu.

Babasına, *Ama konuşmamız bitmemişti*, demek istiyordu. *Annemden söz ediyorduk.*

Göğsünün sıkıştığını hissetti, kalbi kafese kapatılmış, dışarı fırlamak için sabırsızlanan bir canavar gibiydi. Çok garipti. Reddedilmek daha önce deneyimlemediği bir şey değildi. Profesör Lovell hiçbir zaman Robin'in hislerini umursamamış, ona ilgisini ya da tesellisini sunmamış, sadece aniden konuyu değiştirmiş, araya soğuk, kayıtsız bir duvar örmüş, Robin'in acılarını küçümsemişti ve dolayısıyla bunları gündeme getirmek bile anlamsız görünüyordu. Robin şu âna kadar buna alışmıştı.

Fakat şimdi –belki şarap yüzünden, belki de yılların birikimi sonucunda sabrı taştığından– içinden çığlık atmak, ağlamak, duvarları yumruklamak geliyordu. Sırf babası yüzüne baksın diye.

"Ah, Robin." Profesör Lovell başını kaldırdı. "Gitmeden önce Bayan Piper'a kahve istediğimizi söyler misin?"

Robin paltosunu aldı ve odadan çıktı.

High Caddesi'nden Magpie Sokağı'na sapmadı.

Bunun yerine daha ileri giderek, Merton Koleji sınırlarına girdi. Gece vakti bahçeler eğri büğrü ve tekinsizdi, sürgülü bir demir kapının ardında uzanan siyah dallar parmakları andırıyordu. Robin kilidi boş yere kurcaladıktan sonra kendini sivri çubukların arasındaki dar bir boşluktan nefes nefese yukarıya çekti. Bahçede birkaç adım ilerlediğinde, bir huş ağacının neye benzediğini bilmediğini fark etti.

Geri dönüp etrafına bakarken, kendini aptal gibi hissetti. Sonra gözüne bir beyazlık takıldı – bir grup dut çalısıyla çevrilmiş solgun bir ağaç, ibadet edercesine hafifçe yukarı kıvrılacak şekilde budanmıştı. Ağacın beyaz gövdesinden fırlayan bir

yumru, ay ışığında kel bir kafa gibi görünüyordu. Bu bir kristal küreydi.

Robin, daha iyi bir tahminim yok, diye düşündü.

Erkek kardeşinin ay ışığında etekleri savrulan kuzguni bir pelerin giydiğini ve parmaklarını bu solgun ağaçta gezdirdiğini düşündü. Griffin teatral numaraları seviyordu.

Göğsündeki kor ateşi düşündü. Ayılmak için yaptığı uzun yürüyüş öfkesini dindirmemişti. Hâlâ çığlık atmaya hazırmış gibi hissediyordu. Onu bu kadar sinirlendiren babasıyla akşam yemeği yemesi miydi? Griffin'in sözünü ettiği haklı öfke bu muydu? Ama hissettiği, devrim niteliğindeki bir ateş kadar basit bir şey değildi. Kalbindeki his bir suçlamadan ziyade kuşku, kırgınlık ve derin bir şaşkınlıktı.

Hem buradan nefret ediyordu, hem de buraya bayılıyordu. Oxford'un ona böyle davranmasına içerliyordu. Yine de buranın bir parçası olmak istiyordu çünkü entelektüel bir akran olarak profesörlerle konuşmak, büyük oyuna katılmak harika bir histi.

Aklına sinsi bir düşünce sızdı –*Çünkü sen yaralı, küçük bir oğlansın ve seninle daha çok ilgilenmelerini istiyorsun*– ama bunu bir kenara itti. Elbette bu kadar dar görüşlü olamazdı, elbette sırf reddedilmiş hissettiği için babasına saldırmıyordu.

Yeteri kadarını görmüş ve duymuştu. Babil'in kökeninde neyin yattığını ve içgüdülerine güvenmesi gerektiğini biliyordu.

Parmağını ağacın üzerinde gezdirdi. Tırnakları işe yaramazdı. En iyisi bıçak kullanmaktı ama hiçbir zaman bıçak taşımamıştı. Sonunda cebinden bir dolmakalem çıkardı ve ucunu yumruya bastırdı. Ahşap ezildi. Robin çarpı işaretini belirginleştirmek için ahşabı birkaç defa kazıdı. Parmakları acıdı, dolmakalemin ucu gözle görülür bir şekilde zarar gördü fakat sonunda izini bıraktı.

YEDİNCİ BÖLÜM

Quot linguas quis callet, tot homines valet.
Bir insan ne kadar dil konuşabiliyorsa, o kadar insana bedeldir.

V. Charles

Ertesi pazartesi günü, Robin dersten sonra odasına döndüğünde, pencere pervazının altına sıkıştırılmış bir kâğıt parçası buldu. Kâğıdı çekip aldı. Kalbi çarparak kapısını kapattı ve yere oturup, gözlerini kısarak Griffin'in eğri büğrü elyazısına baktı.

Not Çinceydi. Robin notu iki kez okudu, sonra sondan başa ve tekrar baştan sona okudu ve kafası karıştı. Griffin karakterleri tamamen rasgele bir şekilde dizmişti ve cümlelerin hiçbir anlamı yoktu – daha doğrusu bunlara cümle bile denemezdi çünkü dilbilgisine veya söz dizimine aldırış etmeden oluşturulmuştu. Bu elbette bir şifreydi ancak Griffin ona bir anahtar vermemişti ve Robin, Griffin'in araya serpiştirmiş olabileceği ve bu saçmalığı çözmesine yardımcı olacak hiçbir edebi ima ya da üstü kapalı ipucu bulamadı.

Sonunda notu bütünüyle yanlış bir şekilde ele aldığını anladı. Bu Çince değildi. Griffin sadece Robin'in İngilizce olduğundan şüphelendiği bir dilde sözcükler iletmek için Çince karakterler kullanmıştı. Robin günlüğünden bir sayfa kopardı, Griffin'in notunun yanına koydu ve her karakterin Latin alfabesindeki karşılığını yazdı. Bazı sözcükleri tahmin etmesi gerekti ama sonunda, ortak birkaç dönüşüm modeli bulduktan sonra –*tè* her yerde *the*, *ü* ise *oo* demekti– ve Robin şifreyi çözdü.

Bir sonraki yağmurlu gece. Tam olarak gece yarısı kapıyı aç,

Ninova

fuayenin içinde bekle, sonra gece yarısını beş geçe dışarıya çık. Kimseyle konuşma. Sonra doğruca eve git.

Talimatlarımdan sapma. Ezberle, sonra yak.

Not kısa, direkt ve asgari düzeyde bilgilendiriciydi – tıpkı Griffin gibi. Oxford'da sürekli yağmur yağıyordu. Bir sonraki yağmurlu gece yarın olabilirdi.

Robin detayları hafızasına işleyene kadar notu defalarca okuduktan sonra hem orijinalini hem de deşifresini şömineye attı ve her bir parçanın küçülerek küle dönüşmesini izledi.

Çarşamba günü sağanak yağmur yağdı. Hava bütün öğleden sonra boyunca sisliydi ve Robin kararan gökyüzünü artan bir korkuyla izledi. Saat altıda Profesör Chakravarti'nin ofisinden çıktığında usulca çiseleyen yağmur, kaldırımı yavaşça griye çeviriyordu. Magpie Sokağı'na varana kadar yağmur yoğunlaşarak sabit bir pıtırtıya dönüştü.

Robin kendini odasına kilitledi, Latince okuma ödevlerini masasına koydu ve vakit gelene kadar hiç olmazsa onlara bakmaya çalıştı.

Saat on bir buçukta, yağmur kalıcı olduğunu belli etmişti. İnsanın içini üşüten bir yağmurdu. Şiddetli rüzgârlar, kar ya da dolu olmasa bile, Robin kaldırım taşlarına düşen yağmurun pıtırtısını duydukça, tenine buz küpleri çarpıyormuş gibi hissediyordu. Griffin'in talimatlarının ardındaki mantığı şimdi anlıyordu – bunun gibi bir gecede insan burnunun ucunu bile göremezdi, görse bile aldırış etmezdi. İnsan böyle bir yağmurda başı öne eğik, omuzları içe dönük bir şekilde yürüyüp, sıcak bir yere ulaşana kadar dünyaya kayıtsız kalırdı.

Gece yarısına çeyrek kala, Robin paltosunu giydi ve koridora çıktı.

"Nereye gidiyorsun?"

Robin donakaldı. Rami'nin uyuduğunu sanmıştı.

"Kitaplıkta bir şey unuttum," diye fısıldadı.

Rami başını yana yatırdı. "Yine mi?"

Robin renk vermemeye çalışarak, "Sanırım bu bizim lanetimiz," diye fısıldadı.

"Sağanak yağmur yağıyor. Yarın gidip alırsın." Rami kaşlarını çattı. "Ne unuttun?"

Robin az kalsın *okumalarımı*, diyecekti ama bu doğru olamazdı çünkü gece boyunca onların üzerinde çalışması gerekiyordu. "Ah – sadece günlüğümü. Eğer onu orada bırakırsam bütün gece gözüme uyku girmez ve birileri yazılarımı görür diye tedirgin olurum–"

"İçinde ne var, bir aşk mektubu mu?"

"Hayır, sadece– bu beni tedirgin ediyor."

Ya Robin olağanüstü bir yalancıydı ya da Rami aldırış etmeyecek kadar uykuluydu. Esneyerek, "Yarın sabah mutlaka beni uyandır," dedi. "Bütün geceyi Dryden ile geçiriyorum ve bu hoşuma gitmiyor."

Robin, "Uyandırırım," diye söz verdi ve aceleyle kapıdan dışarı çıktı.

Şiddetli yağmur nedeniyle High Caddesi'ndeki on dakikalık yürüyüş bitmek bilmedi. Babil uzakta ılık bir mum gibi parlıyordu, katların her biri ikindi saatlerinin ortasındaki gibi bütünüyle aydınlatılmıştı ancak pencerelerde hiç siluet yoktu. Babil akademisyenleri gece gündüz çalışıyorlardı ancak çoğu, saat dokuz ya da on gibi kitaplarını eve götürüyordu ve gece yarısı hâlâ orada olan birinin ertesi sabaha kadar kuleden çıkması pek olası değildi.

Robin yeşilliğe varınca durup etrafına baktı. Kimseyi görmedi. Griffin'in mektubu çok belirsizdi, Hermes ajanlarından birini görene kadar beklemeli miydi yoksa Griffin'in emirlerini harfiyen uygulamalı mıydı?

Talimatlarımdan sapma.

Saat gece yarısını vurdu. Robin girişe koştu. Ağzı kurumuş, nefes nefese kalmıştı. Taş merdivenlere ulaştığında karanlıktan iki siluet çıktı – her ikisi de siyahlara bürünmüş, yağmurda yüzlerini seçemediği gençlerdi.

Bir tanesi, "Devam," diye fısıldadı. "Acele et."

Robin kapıya doğru ilerledi. Usulca ama anlaşılır bir şekilde, "Robin Swift," dedi.

Koruma kalkanları kanını tanıdı. Kilit açıldı.

Robin kapıyı kendine çekerek açtı ve eşikte kısacık bir süre, arkasındaki siluetlerin kuleye sızmalarına yetecek kadar durakladı. Robin yüzlerini hiç görmedi. Birer hayalet gibi hızla ve sessizce merdivenleri çıktılar. Alnından yağmur damlaları süzülen Robin titreyerek fuayede durdu ve saatin saniyelerini izleyerek, gece yarısını beş dakika geçmesini bekledi.

Her şey çok kolay oldu. Vakit gelince Robin arkasına döndü ve kapıdan dışarı çıktı. Beline hafifçe dokunulduğunu hissetti ama bunun dışında ne bir fısıltı duydu ne de gümüş külçelerin tıngırtısını. Hermes ajanları karanlığa karıştılar. Saniyeler içinde, hiç gelmemişler gibi ortadan kayboldular.

Robin tir tir titreyerek, az önce yaptığı şeyin düpedüz cesaret olmasının getirdiği sersemlikle Magpie Sokağı'na doğru yürüdü.

Kötü bir uyku çekti. Kâbus gibi bir şuursuzluk içinde, çarşafları terden sırılsıklam bir hâlde yatağında dönüp dururken uyku ve uyanıklık arasında gördüğü rüyaların, polisin kapısını tekmeleyip her şeyi gördüklerini ve bildiklerini ilan ederek onu hapishaneye sürüklediği endişe dolu senaryoların işkencesine maruz kaldı. Sabahın erken saatlerine kadar tam anlamıyla uykuya dalamadı ve artık bitkin düştüğü için sabah zillerini kaçırdı. Hademe kapısını çalıp, o gün odasının süpürülmesini isteyip istemediğini sorana kadar uyanmadı.

"Ah– evet, üzgünüm, bana biraz izin verirseniz hemen çıkarım." Robin yüzüne su çarptı, giyindi ve kapıdan dışarı fırladı. Bölüm arkadaşlarıyla dersten önce beşinci kattaki bir çalışma odasında toplanarak çevirilerini karşılaştırmak üzere sözleşmişlerdi ve Robin fena hâlde gecikmişti.

İçeri girince, "İşte buradasın," dedi Rami. O, Letty ve Victoire kare bir masanın çevresine oturmuşlardı. "Sensiz çıktığım için üzgünüm ama çoktan gittiğini sandım – kapını iki kez tıklattım ama cevap vermedin."

"Sorun değil." Robin bir sandalyeye oturdu. "İyi uyuyamadım – sanırım gök gürültüsü yüzünden."

"Sen iyi misin?" Victoire endişeli görünüyordu. "Biraz..." Elini yüzünün önünde hafifçe salladı. "Solgun musun?"

"Sadece kâbuslar gördüm," dedi Robin. "Şey, bazen böyle oluyor."

Bu bahane ağzından çıkar çıkmaz kulağına saçma geldi ama Victoire anlayışlı bir şekilde elini sıvazladı. "Elbette."

"Artık başlayabilir miyiz?" dedi Letty sertçe. "Rami sen olmadan devam etmemize izin vermediği için sadece kelime dağarcığı hakkında gevezelik edip durduk."

Robin telaşla sayfalarını karıştırarak dün geceki Ovidius ödevini buldu. "Üzgünüm – evet, elbette."

Toplantının sonunu getiremeyeceğinden korkmuştu. Ama her nasılsa, ılık güneş ışığının soğuk tahtaya vurması, mürekkeple parşömen üzerinde yapılan çiziktirmeler ve Letty'nin açık, net diksiyonu Robin'in yorgun zihninin odaklanmasını sağladı ve günün en önemli konusu okuldan atılma olasılığı değil, Latince hâline geldi.

Çalışma toplantısı beklenenden çok daha neşeli geçti. Çevirilerini Bay Chester'a yüksek sesle okumaya ve onun mizah yollu düzeltmelerine alışkın olan Robin, anlatım tarzı, noktalama ya da kaç tekrarın çok fazla sayıldığı konusunda bu kadar coşkulu bir tartışma beklemiyordu. Çok geçmeden, oldukça farklı çeviri tarzları olduğu anlaşıldı. Dilbilgisi yapılarının Latinceye mümkün olduğunca sadık kalması konusunda hassas olan Letty, düzyazının en şaşırtıcı tahriflerini bile affetmeye hazır görünürken, onun taban tabana zıttı olan Rami, anafikri daha iyi aktaracağında ısrar ettiği süslü ifadeler uğruna teknik doğruluğu terk etmeye her zaman hazırdı; bu metne yepyeni cümleler eklemeyi gerektirse bile. Victoire İngilizcenin sınırları konusunda sürekli hüsrana uğruyor gibi görünüyordu –"Ne kadar biçimsiz, Fransızca buna çok daha uygun olurdu"– ve Letty ona her zaman coşkuyla arka çıkıyordu, bu da Rami'nin homurdanmasına ve bir noktada Ovidius konusunu bırakıp, Napoléon Savaşları'nı tekrarlamalarına neden oluyordu.

Toplantı sona erdiğinde Rami, "Biraz daha iyi misin?" diye sordu Robin'e.

Robin gerçekten de daha iyiydi. Ölü bir dilin himayesine girmek, risklerin kendisine uzanamayacağı bir üslup savaşına girmek iyi gelmişti. Günün geri kalanının sıradan geçmesi, Profesör Playfair ders verirken bölüm arkadaşlarının arasında sakince oturması ve aklındaki en önemli konu Tytler'mış gibi davranması onu hayrete düşürdü. Gün ışığında, dün geceki maceralar uzak bir rüya gibi görünüyordu. Somut ve gerçek olan şeyler Oxford'dan, ödevlerden, profesörlerden, fırından yeni çıkmış bisküvilerden ve kaymaktan ibaretti.

Yine de Robin tüm bunların zalim bir şaka olduğunu, perdelerin beklenmedik bir anda ineceğini ve bu maskaralığı bitireceğini düşündüren o sinsi korkuyu silip atamıyordu. Bu yaptığının nasıl bir sonucu olmazdı? Böylesi bir ihanetin –Babil'in, kelimenin tam anlamıyla kanını verdiği kurumun kendisinden çalmanın– ona bu dünyayı dar etmesi gerekirdi.

Öğleden sonra kaygıları onu teslim aldı. Dün gece son derece heyecan verici, haklı bir misyon gibi görünen bu eylem şimdi inanılmaz saçma görünüyordu. Robin Latinceye odaklanamıyordu; Profesör Craft'in tam üç defa bir dizenin veznini bulmasını istediğini fark edene kadar, kadın gözlerinin önünde parmaklarını şıklatmak zorunda kaldı. Canlı detaylarla dolu korkunç senaryolar hayal edip duruyordu – polis memurları içeriye dalıp onu işaret ederek, *İşte hırsız orada*, diye bağırıyorlardı; bölüm arkadaşları afallamış hâlde ona bakıyorlardı ve her nedense hem savcı hem de yargıç olan Profesör Lovell onu soğukkanlılıkla hapse gönderiyordu. Şömine süngüsünün defalarca, duygusuzca ve sistemli bir şekilde sırtına indiğini ve bütün kemiklerini kırdığını hayal ediyordu.

Ama bunlar sadece hayal olarak kaldı. Kimse onu tutuklamaya gelmedi. Ders yavaşça, sakince, bölünmeden devam etti. Robin'in korkusu dindi. Bölüm arkadaşlarıyla öğle yemeği için yemek salonunda bir araya geldiklerinde, Robin dün gecenin hiç yaşanmadığını varsaymanın şaşılacak derecede kolay olduğunu fark etti.

Soğuk patateslerini ve çiğnenebilir kısımları sıyırmak için bütün güçlerini kullanmalarını gerektirecek kadar sert olan etlerini alarak oturduklarında, Profesör Craft'in Rami'nin süslü çevirilerine sinir bozucu düzeltmeler yapmasına gülerken, dün gece yalnızca uzak bir anı gibi gelmeye başladı.

O gece eve döndüğünde, pencere pervazının altında kendisini bekleyen yeni bir not vardı. Robin elleri titreyerek notu açtı. Kâğıda karalanan mesaj gayet kısaydı ve Robin bu sefer mesajı kafasında çözmeyi başardı.

Yeniden temas kurulmasını bekle.

Düş kırıklığı kafasını karıştırdı. Bütün günü bu kâbusa hiç bulaşmamış olmayı dileyerek geçirmemiş miydi? Griffin'in alaycı sesini zihninde duyabiliyordu – *Ne yani, sırtının sıvazlanmasını mı istiyordun? Yoksa bir ödül kurabiyesi mi?*

Artık daha fazlasını umuyordu. Fakat Griffin'den bir daha ne zaman haber alacağını bilmesinin hiçbir yolu yoktu. Griffin onu seyrek görüşecekleri, bir sonraki temasa kadar aradan koca bir dönem geçebileceği konusunda uyarmıştı. Robin ona ihtiyaç olduğunda çağrılacaktı, daha erken değil. Robin ertesi akşam ya da ondan sonraki akşam, pencere pervazında hiçbir not bulamadı.

Aradan günler, haftalar geçti.

Hâlâ bir Babil öğrencisisin, demişti Griffin. *Öyle davran.*

Bunu yapmanın çok kolay olduğu ortaya çıktı. Griffin ve Hermes ile ilgili anılar zihninin uzak köşelerine, kâbuslara ve karanlığa gömülürken, Oxford'da ve Babil'de yaşadığı hayat tüm haşmetiyle ve renkleriyle ön plana çıktı.

Buraya ve insanlara bu kadar çabuk âşık olmasına şaşırıyordu. Bunun farkına bile varmamıştı. Birinci dönem başını döndürmüş, onu sersemletmiş ve bitkin düşürmüştü; dersleri ve ödevleri hummalı okumalarla ve geç saatlere kadar uyanık kaldığı, gözlerinin kızardığı gecelerle dolu mekanik bir düzen oluşturmuştu. Buna karşılık tek neşe kaynağı ve tesellisi bölüm arkadaşlarıydı. Kızlar, Tanrı onları bağışlasın, Robin ile Rami'nin

ilk izlenimlerini hızlıca affettiler. Robin, Victoire ile gotik korku romanlarından aşk romanlarına kadar her türde edebiyata karşı aynı tükenmez sevgiyi paylaştıklarını keşfetti – Londra'dan getirilen en yeni ucuz romanlar serisini değiş tokuş etmekten ve tartışmaktan büyük zevk alıyorlardı. Ve Letty, oğlanların Oxford için fazla aptal olmadıklarına ikna olunca çok daha katlanılır hâle geldi. Letty'nin hem keskin bir zekâya hem de yetiştirilme tarzı dolayısıyla İngiliz sınıf yapısına dair güçlü bir anlayışa sahip olduğu anlaşıldı ve bu durum, iki oğlandan birini hedef almadığında, son derece eğlenceli yorumların önünü açtı.

Magpie Sokağı'nı ziyaret ettikten sonra, "Colin, Cambridge'de bir matematik öğretmeni tanıdığı için bağlantıları varmış gibi davranan ezik bir orta sınıf paraziti," gibi şeyler söylüyordu. "Eğer avukat olmak istiyorsa adliyede stajyerlik yapabilir ama prestij ve bağlantılar peşinde olduğu için burada, ne var ki bunları elde edecek kadar çekici değil. Kişiliği tıpkı ıslak bir havlu gibi: Nemli ve yapışkan."

Bu sırada Letty, Colin'in gözlerini sonuna kadar açtığı abartılı selamlaşmalarını taklit ederken, arkadaşları katılarak gülüyorlardı.

Rami, Victoire ve Letty, Robin'in hayatının renkleri, dersleri dışında dünyayla kurduğu tek bağlantı hâline geldiler. Birbirlerine ihtiyaçları vardı çünkü başka kimseleri yoktu. Babil'deki daha büyük öğrenciler fazlasıyla dar görüşlü, aşırı meşgul, insanın gözünü korkutacak kadar zeki ve etkileyiciydi. Dönemin başlamasından iki hafta sonra Letty cesaretini toplayıp, Gabriel adındaki bir araştırma görevlisine Fransızca okuma grubuna katılıp katılamayacağını sordu ancak sadece Fransızlara özgü bir kibirle, ânında reddedildi. Robin, Ilse Dejima[1] adında, belli belirsiz bir Felemenk aksanıyla konuşan Japon bir üçüncü sınıf öğrencisiyle arkadaş olmaya çalıştı. Profesör Chakravarti'nin ofisine gidip gelirken sık sık yolları kesişiyordu fakat Robin bir-

1 Ilse de İngilizler tarafından Robin gibi doğumdaki adıyla değil, seçilmiş bir isimle, yani İngilizceleştirilmiş bir ad ile yerlisi olduğu Dejima Adası'nın karışımıyla tanınıyordu.

kaç defa merhaba demeye çalıştığında, kız çizmelerine çamur bulaşmış gibi yüzünü buruşturdu.

Merton Caddesi'nin hemen karşısında yaşayan beş beyaz erkekten oluşan ikinci sınıf öğrencileriyle de arkadaş olmaya çalıştılar. Fakat içlerinden biri, Philip Wright, bir fakülte yemeğinde birinci sınıf öğrencilerinin bölüm politikaları yüzünden büyük ölçüde uluslararası olduğunu söyleyince, bu girişimleri de başarısızlıkla sonuçlandı. "Lisans çalışmaları kurulundakiler sürekli Avrupa dillerine mi yoksa daha egzotik dillere mi öncelik verecekleri konusunda tartışıyorlar. Chakravarti ve Lovell yıllardır öğrenci topluluğunu çeşitlendirmek için muhalefet edip duruyorlar. Benim sınıfımdaki herkesin Klasikçi olması hoşlarına gitmedi. Sanırım sizinle aşırıya kaçan bir telafi sürecine girdiler."

Robin kibar olmaya çalıştı. "Bunun neden bu kadar kötü bir şey olduğunu anlamıyorum."

"Şey, aslında *kötü* bir şey değil ama giriş sınavını geçen nitelikli adayların kontenjanından eksiltme yapıldığı anlamına geliyor."

Robin, "Ben giriş sınavına falan girmedim," dedi.

"Elbette." Philip burnunu çekti ve bütün akşam boyunca Robin'e tek kelime daha etmedi.

Böylece Rami, Letty ve Victoire o kadar içli dışlı oldular ki Robin, Oxford'u onların gözlerinden görmeye başladı. Rami, Ede & Ravenscroft'un vitrininde asılı duran mor atkıya bayılırdı; Letty, elinde bir soneler kitabıyla Queen's Sokağı kahvehanesinin önünde oturan şaşkın bakışlı genç adama kahkahalarla gülerdi; Victoire, Vaults & Garden'da yeni bir parti çörek pişti̇ği için çok heyecanlanırdı ama öğleye kadar Fransızca dersinde olacağından, Robin'in mutlaka bir tane çörek alıp paketleyerek cebine koyması ve ders bitene kadar Victoire için saklaması gerekirdi. Ders okumaları bile, onları grupla daha sonra paylaşılmak üzere dokunaklı, şikâyetlerle veya nüktelerle dolu gözlemler için kaynak malzemesi olarak görmeye başladığından beri, daha heyecan verici gelmeye başlamıştı.

Aralarında anlaşmazlıklar da eksik olmuyordu. Şişkin egoları ve çok sayıda fikri olan zeki gençlerin yaptığı gibi, durmadan tartışıyorlardı. Robin ve Victoire, İngiliz ve Fransız edebiyatlarının üstünlüğü hakkında uzun soluklu bir tartışma içindeydi ve her ikisi de benimsediği ülkelere son derece sadıktı. Victoire, İngiltere'nin en iyi teorisyenlerinin bile Voltaire ya da Diderot ile aşık atamayacağı konusunda ısrarcıydı; Robin ise Victoire'a ancak Bodleian'dan ödünç aldığı çevirilere, "Bunlar orijinale kıyasla bir hiç, okumasan da olur," diyerek dudak bükmeyi bırakırsa hak verebilirdi. Victoire ve Letty normalde epey yakın oldukları hâlde sırf babası ona harçlık vermeyi kestiği için yoksul olduğunu iddia eden Letty'nin gerçekten yoksul sayılıp sayılmadığı konusunda didişip duruyorlardı.[1] En çok Letty ve Rami tartışıyorlardı; çoğunlukla da Rami, Letty'nin kolonilere hiç ayak basmadığını ve bu yüzden Hindistan'daki İngiliz varlığının sözde faydaları hakkında fikir yürütmemesi gerektiğini savunduğu için.

Letty ise, "Hindistan hakkında pek çok şey biliyorum," diye ısrar ediyordu. "Bir sürü makale okudum, Hamilton'ın *Translation of the Letters of a Hindoo Rajah*'ını okudum–"

Rami, "Ah, öyle mi?" diye cevap veriyordu. "Hindistan'ın gaddar Müslüman işgalciler tarafından istila edilen sevimli bir Hindu ülkesi olduğunu anlatan kitabı mı? Onu mu?"

Letty bu noktada her zaman savunmaya geçiyor, ertesi güne kadar somurtuyor ve hırçınlık ediyordu. Fakat bu tümüyle onun suçu değildi. Rami onu özellikle kışkırtmakta, her savını çürütmekte kararlı görünüyordu. Gururlu ve terbiyeli Letty, soğukkanlı davranabilme özelliğiyle Rami'nin İngilizler hakkında küçümsediği her şeyi temsil ediyordu ve Robin'in tahminine göre Rami, Letty'nin kendi ülkesine ihanet etmesini sağlayana kadar tatmin olmayacaktı.

---

1 Oğlanlar bu tartışmadan uzak kalıyorlardı. Rami içten içe Letty'nin doğru bir noktaya parmak bastığını, zaten bir kadın olarak Price servetinden miras almaya hakkı olmadığını düşünüyordu. Robin ise canları her istediğinde dışarda yemek yiyebilecek kadar dolgun burslar aldıkları için, Letty'nin kendisine "yoksul" demesini biraz abartılı buluyordu.

Yine de tartışmaları onları koparamazdı. Daha ziyade onları yakınlaştırıyor, sivri köşelerini törpülüyor ve sınıfça oluşturdukları bulmacaya farklı şekillerde uyum sağlamanın yollarını tanımlıyordu. Tüm vakitlerini birlikte geçiriyorlardı. Hafta sonlarında Vaults & Garden kafenin önündeki köşe masalardan birine oturuyorlar ve Letty'yi, sadece kendisinin anadili olan İngilizcenin tuhaflıkları konusunda sorguya çekiyorlardı. (Robin, "*Konserve* ne demek?" diye sorardı. "Et konservesi nedir? Etlerinize ne yapıyorsunuz böyle?"[1] Victoire okuduğu ucuz romandan başını kaldırarak, "Tokatçı ne demek?" diye sorardı. "Letitia, Tanrı aşkına söyler misin, arakçı nedir?")

Rami yemekhanedeki yemeklerin çok kötü olduğundan ve gözle görülür şekilde kilo kaybettiğinden yakındığında (bu doğruydu, üniversite mutfağı dönüşümlü olarak sert haşlanmış et, tuzsuz ızgara sebzeler ve ne olduğu belirsiz çorbalar servis etmediğinde, "Hint turşusu", "Batı Hint soslu kaplumbağa" ve "China Chilo"[2] gibi tuhaf isimleri olan, esrarengiz ve ağza koyulmayacak, pek azı helal olan yemekler çıkarıyorlardı) gizlice mutfağa girdiler ve nohut, patates ve Rami'nin Oxford pazarlarından topladığı çeşitli baharatlardan oluşan bir tabak hazırladılar. Ortaya o kadar biçimsiz, kıpkırmızı ve baharatlı bir türlü çıktı ki hepsi yumruk yemiş gibi oldular. Rami yenilgiyi kabullenmeyi reddetti ve bunun İngilizlerde temel bir yanlışlık olduğu tezinin başka bir kanıtı olduğunu savundu; eğer gerçek zerdeçal ve hardal tohumu bulabilselerdi, yemeğin tadı çok daha iyi olurdu.

Letty, "Londra'da Hint restoranları var," diye karşı çıktı. "Piccadilly'de körili pilav yiyebilirsin–"

---

1 Robin, Victoire ve Letty et konservesinin mısırla hiçbir ilgisi olmadığını, eti korumak için kullanılan kaya tuzu kristallerinin ebadında olduğunu öğrendiklerinde çok büyük bir düş kırıklığına uğradılar. (Yazar konservenin İngilizce karşılığı olan *corned* sözcüğü ile mısır anlamına gelen *corn* arasındaki ses benzerliğine gönderme yapıyor. –çn)

2 19. yüzyıl İngiliz mutfağında yer alan bir yemek. Soğan, bezelye ve yeşilliklerle haşlanan koyun eti, etrafı pirinçle çevrili bir tabakta servis edilir. –çn

Rami, "Ancak yumuşak bir lapa istersen," diyerek somurttu. "Nohutlarını bitir."

Perişan bir hâlde burnunu çeken Letty bir lokma daha yemeyi reddetti. Robin ve Rami sabırla ağızlarını doldurmaya devam ettiler. Rami hepsine korkak olduklarını söyledi, Kalküta'da küçük çocukların bile gözlerini kırpmadan acı biber yediklerini iddia etti. Ama kendisi bile tabağındaki ateş kırmızısı bulamacı bitirmekte zorlandı.

Robin neye sahip olduğunun, ne aradığının ve sonunda bulduğunun farkında değildi, ta ki dönemin ortasına doğru bir gece, hep birlikte Victoire'ın dairesinde toplanana kadar. Victoire'ın dairesi muhtemelen binanın en büyüğüydü çünkü diğer yatılı öğrencilerin hiçbiri daireyi onunla paylaşmak istememişti. Bu da yalnızca yatak odasının değil, banyonun ve Bodleian saat dokuzda kapandıktan sonra ödevlerini bitirmek üzere toplandıkları geniş salonun da sadece Victoire'a kaldığı anlamına geliyordu. O gece çalışmak yerine kâğıt oynuyorlardı çünkü Profesör Craft bir konferans için Londra'daydı ve akşamı kendilerine ayırabilirlerdi. Ama kartları çok geçmeden unuttular çünkü odayı yoğun bir olgun armut kokusu doldurdu ve hiçbiri bunun ne olduğunu anlayamadı, oysa hiç armut yememişlerdi ve Victoire odasında hiç armut saklamadığına yemin etti.

Sonra Victoire yerde yuvarlanarak, çığlık çığlığa gülmeye başladı çünkü Letty, "Armut nerede? Nerede Victoire? Armut nerede?" diye bağırıp duruyordu. Rami, İspanyol Engizisyonu hakkında bir şaka yaptı ve Letty ona uyarak Victoire'dan bütün palto ceplerini ters çevirerek, hiçbirinde armut gizlenmediğini kanıtlamasını istedi. Victoire söyleneni yaptı ancak ceplerden hiçbir şey çıkmayınca daha da tiz kahkahalar attılar. Robin masada oturmuş gülümseyerek onları izliyor ve oyunun devam etmesini bekliyordu ama bunun mümkün olmadığını anladı çünkü hepsi katılarak gülüyordu, üstelik Rami'nin oyun kartları yukarı bakacak şekilde yere saçıldığı için devam etmenin anlamı yoktu. Sonra gözlerini kırptı çünkü o sırada, bu son derece olağan ve dikkate değer ânın ne anlama geldiğini fark etti

– arkadaşları birkaç hafta içinde Hampstead'de hiç bulamadığı ve Kanton'dan sonra asla bulamayacağını düşündüğü çevresi hâline gelmişlerdi: Arkadaş grubunu o kadar seviyordu ki onları düşününce kalbi sızlıyordu.

Onları ailesi olarak görüyordu.

Sonra onları ve Oxford'u bu kadar sevdiği için suçluluk duygusuna kapıldı.

Buraya gerçekten bayılıyordu. Her gün maruz kaldığı günlük aşağılanmalara rağmen, kampüste yürümek onu neşelendiriyordu. Bir türlü Griffin gibi sürekli şüpheci ya da isyankâr bir tavır sergileyemiyordu, onun buraya yönelmiş nefretini benimseyemiyordu.

Mutlu olmaya hakkı yok muydu? Şimdiye kadar göğsünde hiç böyle bir sıcaklık hissetmemişti, sabahları uyanmayı hiç bu kadar sabırsızlıkla beklememişti. Babil, arkadaşları ve Oxford bir daha asla hissedemeyeceğini düşündüğü, aydınlıkla ve aidiyet hissiyle dolu bir parçasını açığa çıkarmıştı. Dünya eskisi kadar karanlık değildi.

Robin ilgiden yoksun bir çocuktu ve şimdi bolca ilgi görüyor diye, elindekine tutunması çok mu yanlıştı?

Kendini tamamen Hermes'e adamaya hazır değildi. Ama Tanrı şahidi olsun ki bölüm arkadaşlarından herhangi biri için öldürmeye bile hazırdı.

Sonrasında, arkadaşlarından herhangi birine Hermes Cemiyeti'nden söz etmeyi aklından bile geçirmemesi Robin'i şaşırtacaktı. Ne de olsa Michaelmas döneminin sonuna geldiklerinde arkadaşlarına canını teslim edecek kadar çok güvenir hâle gelmişti, öyle ki buz tutmuş Isis'e[1] düşecek olsa, içlerinden herhangi biri onu kurtarmak için suya dalardı. Oysa Griffin ve Hermes Cemiyeti kötü rüyalara ve gölgelere aitti, bölüm arkadaşları ise aydınlık, sıcaklık ve kahkaha demekti ve Robin bu iki dünyayı bir araya getirdiğini hayal edemiyordu.

---

1 Thames Nehri'nin Oxford'dan geçen kısmıdır. –*çn*

Yalnızca bir defa bir şeyler söylemeye teşebbüs etti. Bir gün öğle yemeğinde, Rami ve Letty yine Hindistan'daki İngiliz varlığı hakkında tartışıyorlardı. Rami, Bengal işgalini süregelen bir parodi olarak görüyordu ve Letty, Britanya'nın Plassey Savaşı'ndaki zaferinin Siraj-ud-daulah'ın rehinelere yaptığı korkunç muameleye karşılık son derece adil bir misilleme olduğunu ve Babürlüler bu kadar berbat hükümdarlar olmasaydı Britanya'nın müdahale etmesine hiç gerek kalmayacağını düşünüyordu.

"Üstelik o kadar da kötü durumda değilsiniz," dedi Letty. "Nitelikli oldukları sürece kamu yönetiminde çalışan pek çok Hintli var–"

"Evet, 'nitelikli' bu bağlamda İngilizce konuşan ve İngilizlerin yalakası gibi davranan elitler anlamına geliyor," dedi Rami. "Biz yönetilmiyoruz, kötü yönetiliyoruz. Ülkemin başına gelenin soygundan hiçbir farkı yok. Bu serbest ticaret değil, finansal kayıp, çapulculuk ve yağmacılık. İngilizlerin yardımına hiçbir zaman ihtiyacımız olmadı, bu anlatıyı sırf yersiz bir üstünlük duygusundan inşa ettiler."

Letty, "Madem böyle düşünüyorsun, o zaman İngiltere'de ne işin var?" diye meydan okudu.

Rami ona deliymiş gibi baktı. "Öğreniyorum, kadın."

"Ah, imparatorluğu yıkacak silahları edinmek için mi?" Letty somurttu. "Eve birkaç gümüş külçe götürüp bir devrim başlatacaksın, öyle değil mi? Babil'e gidip niyetini açık etsek mi?"

Rami ilk defa karşı saldırıya geçemedi. Bir süre duraksadıktan sonra, "O kadar basit değil," dedi.

"Ya, sahi mi?" Letty hassas noktasını bulmuştu, kemiği yakalamış bir köpek gibiydi ve bırakmaya hiç niyeti yoktu. "Çünkü bana öyle geliyor ki senin burada olman ve İngiliz eğitiminden keyif alman, İngilizleri üstün kılan şeyin ta kendisi. Tabii Kalküta'da daha iyi bir dil okulu yoksa."

Rami, "Hindistan'da pek çok seçkin medrese var," diye çıkıştı. "İngilizleri üstün kılan şey silahlar ve bunları masum insanlar üzerinde kullanma isteği."

"O hâlde gümüşü isyankâr *sepoy*'lara[1] geri göndermek için buradasın, değil mi?"

Robin az kalsın, *Belki de götürmeli*, diyecekti. *Belki de dünyanın ihtiyacı olan şey tam olarak budur.*

Fakat çenesini tuttu. Griffin'in güvenini kaybetmekten korktuğu için değil, bu itirafın hayatlarını darmadağın etmesine katlanamayacağı için. Ve Babil'in servetinin altyapısının ne kadar adaletsiz olduğu günden güne netleştikçe, burada başarılı olma arzusunun yarattığı çelişkiyi kendisi de çözemediği için. Buradaki mutluluğunu haklı çıkarabilmesinin, iki dünyanın sınırlarında dans etmeyi sürdürebilmesinin tek yolu, geceleri Griffin'in mesajlarını beklemeye devam etmekti – bu gizli ve sessiz isyanın esas amacı, bu ışıltılı hayatın bir bedeli olması gerektiği için hissettiği suçluluk duygusunu yatıştırmaktı.

1 Ingiltere emrinde görev yapan Hintli askerler. –çn

Ninova

SEKİZİNCİ BÖLÜM

O zamanlar, daha üç ay önce kırbaç yiyen ve evde üç kadehten fazla şarap içmelerine izin verilmeyen bir grup delikanlının birbirlerinin odalarında ananas ve dondurma tüketmelerini, şampanya ve kırmızı şarapla çakırkeyif olmalarını hiç ayıplamazdık.

William Makepeace Thackeray,
The Book of Snobs

Kasım ayının son haftalarında Robin Hermes Cemiyeti için üç hırsızlığa daha yardım etti. İlk seferinde etkili olan, saat gibi işleyen sırayı takip etiler – pencere pervazında bir not, yağmurlu bir gece, bir gece yarısı randevusu, suç ortaklarıyla hızlı bir bakışma ve baş sallama dışında en az temas. Robin diğer casusları hiç yakından görmedi. Her seferinde aynı kişilerin gelip gelmediğini bilmiyordu. Neler çaldıklarını ya da bunları ne için kullandıklarını hiç öğrenemedi. Tek bildiği Griffin'in anlattıklarıydı – katkısının, imparatorluğa karşı üstü kapalı olarak yürütülen bir mücadeleye destek olduğuydu ve yapabileceği tek şey, onun sözüne güvenmekti.

Griffin'in onu başka bir sohbet için Twisted Root'un önüne çağıracağını ümit edip duruyordu ama görünüşe bakılırsa üvey kardeşi, Robin'in sadece küçücük bir parçası olduğu küresel bir örgütün liderliğini yapmakla meşguldü.

Robin dördüncü hırsızlık girişimi sırasında az kalsın yakalanacaktı. Fuayede beklerken, Cathy O'Nell adında bir üçüncü sınıf öğrencisi ön kapıdan içeri girdi. Cathy ne yazık ki çenesi düşük üst sınıf öğrencilerinden biriydi, uzmanlık alanı Galceydi

Ninova

ve belki de alt alanında çalışan iki kişiden biri olmasının getirdiği o muazzam yalnızlık hissi yüzünden, fakültedeki herkesle arkadaş olmak için her fırsatı değerlendiriyordu.

"Robin!" diye seslenerek ona gülümsedi. "Bu kadar geç bir saatte burada ne işin var?"

Robin, "Dryden kitabımı unutmuşum," diye yalan söyledi ve cebini sıvazlayarak, kitabı az önce oraya koymuş gibi numara yaptı. "Girişte bırakmışım."

"Ah, Dryden, çok tatsız. Hatırlıyorum da Playfair'in dersinde haftalar boyunca bu yazarı tartışmıştık. Derin ama yavan."

"Hem de çok yavan." Robin, Cathy'nin bu kadarıyla yetinmesini ümit etti, saat on ikiyi beş geçiyordu.

Cathy, "Playfair derste çevirileri karşılaştırmanızı istiyor mu?" diye sordu. "Bir keresinde *elma gibi* yerine *kırmızı* dediğim için, neredeyse yarım saat boyunca beni sorguya çekmişti. Konuşması bittiğinde gömleğim sırılsıklamdı."

Saat on ikiyi altı geçiyordu. Robin'in gözleri önce merdivenlere, sonra Cathy'ye ve sonra tekrar merdivenlere çevrildi; ta ki Cathy'nin beklentiyle kendisini izlediğini fark edene kadar.

"Ah." Robin gözlerini kırptı. "Eee. Dryden demişken, artık gitmem gerek–"

"Ah, üzgünüm, buranın ilk yılı çok zor ve ben seni meşgul ediyorum–"

"Her neyse, seni gördüğüme sevindim–"

"Yardımcı olabileceğim bir şey olursa haber ver," dedi Cathy neşeyle. "İlk başta her şey çok fazla geliyor ama sonraki dönemler çok daha kolay, güven bana."

"Tabii. Haber veririm – hoşça kal." Robin bu kadar ters davrandığı için kendini çok kötü hissetti. Cathy çok kibardı ve bu tür teklifler özellikle de üst sınıflardan geldiğinde çok değerliydi. Ama o sırada tek düşünebildiği yukarı kattaki suç ortakları ve Cathy'nin yukarı çıktığı anda aşağı inerlerse neler olabileceğiydi.

"O hâlde iyi şanslar." Cathy ona usulca el sallayıp lobiye girdi. Robin fuayeye geri döndü ve Cathy'nin arkasına dönmemesi için dua etti.

Bir türlü geçmek bilmeyen birkaç dakika sonra siyahlara bürünmüş iki siluet, karşıdaki merdivenlerden hızla aşağıya indi.

Bir tanesi, "Kız ne dedi?" diye fısıldadı. Sesi tuhaf bir şekilde tanıdık geliyordu ama Robin o sırada sesin sahibini çıkaramayacak kadar telaşlıydı.

"Sadece dostça davranmaya çalışıyordu." Robin kapıyı dışarı doğru iterek açtı ve üçü birden hızla gecenin soğuğuna karıştı. "İyi misiniz?"

Ama cevap gelmedi. Casuslar çoktan ortadan kaybolmuşlar, onu karanlıkta ve yağmurda yalnız bırakmışlardı.

Daha temkinli biri, Hermes'ten derhal ayrılırdı ve tüm geleceğini böyle pamuk ipliğine bağlı olasılıklar yüzünden riske atmazdı. Fakat Robin yine aynı şeyi yaptı. Beşinci, sonra da altıncı hırsızlığa yardım etti. Birinci dönem sona erdi, kış tatili hızla akıp geçti ve Hilary dönemi[1] başladı. Gece yarısı kuleye yaklaşırken nabzı artık kulaklarında atmıyordu. Girişiyle çıkışı arasındaki dakikalarda artık araftaymış gibi hissetmiyordu. Kapıyı iki kez açma eylemi bile basit geliyordu, her şey o kadar kolaylaşmıştı ki yedinci hırsızlık sırasında, kendini artık hiç de tehlikeli bir şey yapmadığına inandırmıştı.

"Çok beceriklisin," dedi Griffin. "Seninle çalışmayı seviyorlar. Talimatlara uyuyorsun ve abartıya kaçmıyorsun."

Hilary döneminden bir hafta sonra, Griffin nihayet Robin'le tekrar yüz yüze görüşmeye tenezzül etti. Bir kez daha Oxford'un etrafında hızlı adımlarla yürüdüler, bu sefer Thames Nehri'ni takip ederek güneye, Kennington'a doğru ilerlediler. Bu tıpkı sert ve nadiren müsait olan bir öğretim görevlisinin verdiği dönem ortası raporunu dinlemek gibiydi; Robin kendini övgülerin tadını çıkarırken, uçarı bir erkek kardeş gibi görünmemeye çalışırken ve çuvallarken buldu.

"Yani iyi bir iş çıkarıyor muyum?"

"Çok iyi gidiyorsun. Oldukça memnunum."

---

1 Britanya üniversitelerinde ocak ayından marta kadar devam eden ikinci akademik dönem. –*çn*

Robin, "Peki artık bana Hermes'ten biraz daha söz edecek misin?" diye sordu. "Veya en azından külçelerin nereye gittiğini, onlarla ne yaptığınızı söyleyecek misin?"

Griffin kıkırdadı. "Sabırlı ol."

Bir süre sessizce yürüdüler. Daha o sabah bir fırtına kopmuştu. Isis puslu, karanlık bir gökyüzünün altında hızla ve yüksek sesle akıyordu. Dünyanın renklerden mahrum kaldığı, süregelen bir tablo, hatta bir eskiz gibi göründüğü, sadece griler ve gölgeler hâlinde var olduğu bir akşamdı.

"O hâlde başka bir sorum var," dedi Robin. "Bana şimdilik Hermes hakkında fazla bir şey anlatmayacağını biliyorum. Ama en azından nasıl sonuçlanacağını söyle."

"Neyin nasıl sonuçlanacağını?"

"Yani– benim durumumun. Mevcut anlaşma iyi görünüyor –tabii yakalanmadığım sürece– ama biraz, ne bileyim, sürdürülemez görünüyor."

"Tabii ki sürdürülemez," dedi Griffin. "Çok çalışıp mezun olacaksın, sonra imparatorluk için her türlü berbat işi yapmanı isteyecekler. Veya dediğin gibi seni yakalayacaklar. Ve sonunda bir dönüm noktası gelecek, hepimizde olduğu gibi."

"Hermes'teki herkes Babil'den ayrılır mı?"

"Kalan çok az kişi tanıyorum."

Robin bu konuda nasıl hissedeceğinden emin değildi. Sık sık Babil'den sonraki hayatıyla ilgili hayallere dalıyordu – eğer isterse rahat bir eğitmenlik pozisyonu olabilirdi; o muhteşem kütüphanede tüm giderleri karşılanarak birkaç yıl daha geçirebilirdi; fazladan cep harçlığı isterse üniversitenin rahat lojmanlarında kalabilir ve zengin lisans öğrencilerine Latince dersi verebilirdi ya da kitap alıcılarıyla ve simultane çevirmenlerle yurtdışı gezilerine gittiği heyecan dolu bir kariyeri olabilirdi. Profesör Chakravarti'yle daha yeni çevirdikleri *Zhuangzi*'de, *tăntú*[1] ifadesinin gerçek anlamı "düz bir yol", mecazi anlamı ise "sakin bir hayat" idi. Robin'in istediği de buydu: Geleceğe uzanan ve sürprizlerden uzak, pürüzsüz, düzgün bir yol.

1 坦途

Ninova

Bunun önündeki tek engel tabii ki kendi vicdanıydı.

"Kalabildiğin kadar uzun süre Babil'de kalacaksın," dedi Griffin. "Yani kalmalısın – Tanrı biliyor ya, içeriden daha fazla kişiye ihtiyacımız var. Ama görüyorsun ya, işimiz giderek zorlaşıyor. Etik anlayışını senden yapmanı istedikleriyle bağdaştıramadığını göreceksin. Seni askeri araştırmalara yönlendirdiklerinde ne olacak? Peki Yeni Zelanda'da veya Ümit Burnu'nda cepheye gönderdiklerinde?"

"Bu görevlerden kaçınmak mümkün değil mi?"

Griffin güldü. "Askeri kontratlar iş emirlerinin yarıdan fazlasını oluşturuyor. Memuriyet başvurusunun gerekli bir bölümü. Üstelik maaşı da iyi – fakültedeki kıdemlilerin çoğu Napoléon'la savaşarak zengin olmuşlar. Sence sevgili yaşlı babamız üç tane evi nasıl alabildi? Hayalleri ayakta tutan, şiddet içeren işlerdir."

Robin, "Peki sonra ne olacak?" diye sordu. "Nasıl ayrılacağım?"

"Çok basit. Ölü numarası yapacaksın, sonra yeraltına ineceksin."

"Sen böyle mi yaptın?"

"Evet, yaklaşık beş yıl önce. Sonunda sen de yapacaksın. Ve sonra bir zamanlar rahatça girip çıkabildiğin kampüste bir gölgeye dönüşeceksin ve başka bir birinci sınıf öğrencisinin, eski kütüphaneye erişmeni sağlayacak kadar vicdanlı olması için dua edeceksin." Griffin yan gözle Robin'e baktı. "Bu cevap seni mutlu etmedi, değil mi?"

Robin duraksadı. Rahatsızlığını nasıl dile getireceğinden pek emin değildi. Evet, Oxford'u Hermes uğruna terk etmenin belirli bir cazibesi vardı. Griffin'in yaptığını yapmak, Hermes'in iç işleyişine erişim kazanmak, çalınan külçelerin nereye gittiğini ve onlarla ne yapıldığını görmek istiyordu. O gizli dünyayı görmek istiyordu.

Ama eğer giderse, asla geri dönemeyeceğini biliyordu.

"Sadece her şeyle bağını koparmak çok zormuş gibi görünüyor," dedi.

Griffin, "Romalıların fındıkfarelerini nasıl şişmanlattıklarını biliyor musun?" diye sordu.

Robin iç geçirdi. "Griffin."

"Öğretmenlerin sana Varro'yu okuttular, değil mi? Varro, *Res Rustica*[1] kitabında bir *glirarium* betimlemesi yapıyor. Bu oldukça kusursuz bir düzenek. Farelerin nefes alabilmeleri için yüzeyi deliklerle dolu ve kaçmalarını imkânsız kılacak kadar pürüzsüzce cilalanmış bir çömlek yapıyorsun. Deliklere yiyecekler koyuyorsun ve farelerin sıkılmamaları için çömlekte bazı çıkıntılar ve yürüyüş yolları olmasını sağlıyorsun. En önemlisi de ortamı karanlık tutuyorsun, böylece fındıkfareleri sürekli kış uykusunda olmaları gerektiğini sanıyorlar. Tek yaptıkları uyumak ve kendilerini şişmanlatmak oluyor."

"Pekâlâ," dedi Robin sabırsızca. "Pekâlâ. Durumu anladım."

"Zor olduğunu biliyorum," dedi Griffin. "Konumunun tuzaklarından vazgeçmek güç. Eminim ki maaşını, okul cüppeni ve şarap partilerini seviyorsundur–"

Robin, "Konu şarap partileri değil," diye ısrar etti. "Aslında– ben şarap partilerine gitmiyorum. Konu maaşım ya da o aptal cüppeler de değil. Sadece– bilmiyorum, bu büyük bir sıçrama."

Nasıl açıklayabilirdi ki? Babil, Robin için maddi rahatlıktan daha fazlası demekti. Kanton sokaklarında dilenmek yerine İngiltere'ye ait olmasının sebebi Babil'di. Yeteneklerinin önemli olduğu tek yer burasıydı. Babil güvenlikti. Belki de tüm bunlar manevi tavizler gerektiriyordu – ama hayatta kalmayı istemek bu kadar yanlış mıydı?

"Kendini yorma," dedi Griffin. "Kimse Oxford'dan ayrılmanı istemiyor. Stratejik açıdan bakarsak, bu sağduyulu bir hareket olmaz. Bana baksana, özgürüm ve dışarıda mutluyum ama kuleye de giremiyorum. Güç odaklarıyla simbiyotik bir ilişki içinde kapana kısılmış durumdayız. Onların gümüşüne ve gereçlerine ihtiyacımız var. Ve her ne kadar itiraf etmeyi hiç sevmesek de araştırmalarından faydalanıyoruz."

---

1 Ziraat İşleri.

Griffin, Robin'i dürttü. Amacı kardeşçe davranmaktı ancak ikisi de bu konuda pek deneyimli olmadığından, bu hareket Griffin'in niyet ettiğinden daha tehditkâr göründü. "Sen okumalarını yap ve içeride kal. Bu çelişkiyi kafana takma. Şimdilik vicdanın rahat olsun. *Glirarium*'un tadını çıkar, küçük fındıkfaresi."

Griffin onu Woodstock'ın köşesinde bıraktı. Robin, Griffin'in paltosunun kocaman bir kuşun kanatları gibi uçuşmasını ve sıska siluetinin gözden kaybolmasını izlerken, birine hem hayranlık duymanın hem de kızmanın nasıl mümkün olabildiğini merak etti.

Klasik Çincede sadakatsizliği veya hainliği ifade eden 二心 karakterleri, kelimenin tam anlamıyla "iki kalp" olarak çevrilebilirdi. Ve Robin de ihanet ettiğini sevmek gibi içinden çıkılmaz bir duruma düşmüştü, hem de iki kez.

Oxford'u ve buradaki hayatını çok seviyordu. Burada pek çok açıdan ayrıcalıklı öğrenciler olan Gevezelerin arasında bulunmak çok güzeldi. Babil'le bağlantılı olduklarını gururla dile getirdikleri anda bütün fakülte kütüphanelerine erişebiliyorlardı; buna aslında ihtiyaç duydukları hiçbir kaynağı içermeyen ancak yüksek duvarları ve mermer zemini sayesinde kendilerini çok önemli hissettikleri için yine de uğradıkları inanılmaz gösterişli Codrington da dahildi. Bütün yaşam giderleri karşılanıyordu. Diğer bursluların aksine, hiçbir zaman yemekhanede servis yapmak veya eğitmenlerin odalarını temizlemek zorunda kalmıyorlardı. Oda, yiyecek-içecek ve okul ücretleri doğrudan Babil tarafından ödendiği için faturayı bile görmüyorlardı – üstüne üstlük her ay yirmi şilinlik bir burs da alıyorlardı ve istedikleri her türlü ders materyalini satın alabilecekleri keyfi bir fona erişimleri vardı. Altın kapaklı bir dolmakalemin çalışmalarına faydası olacağına yönelik en zayıf savunmayı bile yapsalar, Babil ücretini ödüyordu.

Bunun ne kadar önemli olduğu daha önce hiç Robin'in aklına gelmemişti, ta ki bir gece ortak salonda, yüzünde perişan bir

ifadeyle, bir kâğıt parçasına rakamlar çiziktiren Bill Jameson ile karşılaşana dek.

"Bu ayın ıvır zıvırları," dedi Bill. "Evden gönderilen parayı tükettim – açık verip duruyorum."

Kâğıttaki rakamlar Robin'i hayrete düşürdü, Oxford eğitiminin bu kadar pahalı olabileceğini hiç düşünmemişti.

"Peki ne yapacaksın?" diye sordu.

"Aradaki farkı kapatmak için gelecek aya kadar rehin verebileceğim birkaç şeyim var. Veya o zamana kadar birkaç öğünü atlarım." Jameson başını kaldırdı. Son derece rahatsız görünüyordu. "Bunu sormak hiç hoşuma gitmiyor ama acaba–"

"Elbette," dedi Robin hemen. "Ne kadar gerekiyor?"

"Aslında bunu kabul etmezdim ama bu dönemin masrafları– anatomi dersinde kadavra kesebilmemiz için bizden ücret alıyorlar, ben gerçekten–"

"Lafı bile olmaz." Robin elini cebine attı, cüzdanını çıkardı ve paralarını saymaya koyuldu. Bunu yaparken kendini gösteriş meraklısı biriymiş gibi hissetti – bursunu muhasebeciden daha o sabah almıştı ve Jameson'ın sürekli bu kadar şişkin bir cüzdanla dolaştığını düşünmemesini ümit etti. "Bu hiç olmazsa öğünleri karşılar mı?"

"Sen bir meleksin, Swift. Gelecek ay ilk işim sana geri ödeme yapmak olacak." Jameson iç geçirdi ve başını iki yana salladı. "Babil'de sizinle ilgileniyorlar, değil mi?"

Evet, ilgileniyorlardı. Babil sadece çok zengin değildi, aynı zamanda saygındı. Onlarınki Oxford'un en prestijli fakültesiydi. Yeni lisans öğrencileri ziyarete gelen akrabalarına kampüsü gezdirirken, Babil'le övünüyorlardı. Oxford'un en iyi Latince şiir kompozisyonuna verilen yıllık Şansölye Ödülü'nü ve Kennicott İbranice Bursu'nu devamlı bir Babil öğrencisi kazanıyordu. Katılımcı kitlesini politikacıların, aristokratların ve hayal edilemeyecek kadar zengin kişilerin oluşturduğu özel resepsiyonlara[1]

1 Bu resepsiyonlar ilk başta eğlenceliydi ancak Babil akademisyenlerinin seçkin konuklar olarak değil, varlıklı bağışçılar için dans edip gösteri yapmaları beklenen hayvanat bahçesi hayvanları misali orada bulundukları anlaşılınca,

davet edilenler Babil lisans öğrencileriydi. Bir keresinde Prenses Victoria'nın fakültedeki yıllık bahçe partisine şahsen katılacağı ağızdan ağıza yayıldı, bu söylentinin asılsız olduğu anlaşıldı ama prensesin bağışladığı yeni mermer çeşme bir hafta sonra yeşil alana monte edildi ve Profesör Playfair tarafından günün her saatinde yükseklere fışkıran ışıltılı su arkları yaratmak üzere büyülendi.

Hilary döneminin ortasında, kendilerinden önceki bütün Babil öğrencileri gibi Robin, Rami, Victoire ve Letty de kampüse istedikleri gibi girip çıkabileceklerini bilen akademisyenlerin o dayanılmaz kibrini benimsemişlerdi. Kendilerini yemekhanede küçümseyen veya görmezden gelen misafir öğretim üyelerinin, çeviri öğrencisi olduklarını söylediklerinde nasıl da yaltaklanmaya ve ellerini sıkmaya başladıklarını gördükçe çok eğleniyorlardı. Hem çok güzel bir yer olan hem de diğer lisans öğrencilerinin giremedikleri Kıdemliler Salonu'na erişimleri olduğundan söz ediyorlardı, oysa horlayarak bir köşede oturan yaşlı, buruşuk bir eğitmenle normal bir sohbet gerçekleştirmek zor olduğundan, orada nadiren zaman geçiriyorlardı.

Kadınların Oxford'daki varlığının katı bir tabudan ziyade herkesçe bilinen bir sır olduğunu artık anlayan Victoire ve Letty, saçlarını uzatmaya başladılar. Hatta Letty bir gün akşam yemeğine üstünde bir pantolonla değil, etekle geldi. Üniversiteli oğlanlar fısıldaşarak onu parmakla gösterdiler ama personel hiçbir şey demedi ve Letty'ye olaysız bir şekilde üç çeşit yemek ve şarap servisi yapıldı.

Fakat birçok açıdan da buraya ait değillerdi. En sevdikleri publarda, içeri ilk giren Rami olduğunda kimse ona servis yapmıyordu. Letty ve Victoire, onlara kefil olarak bir erkek öğrenci

---

çabucak can sıkıcı bir hâl aldı. Robin, Victoire ve Rami her zaman geldikleri ülkelerin ulusal temsilcileri olarak muamele görüyorlardı. Robin, Çin'deki botanik bahçeler ve porselenler hakkında eziyet gibi gelen boş sohbetlere katlanmak zorunda kalıyordu, Rami'nin "Hindu ırkının" iç işleyişini (bu her ne demekse) detaylandırması bekleniyordu ve ne tuhaftır ki Victoire'dan sürekli Ümit Burnu'nda yatırımla ilgili tavsiyeler vermesi isteniyordu.

olmadan kütüphaneden kitap çıkaramıyorlardı. Dükkân sahipleri Victoire'a, Letty'nin ya da Robin'in hizmetçisi gözüyle bakıyorlardı. Hademeler dördüne birden düzenli olarak çimlere basmamalarını çünkü yasak olduğunu söylerken, diğer oğlanlar dört bir yandaki sözümona narin çimlerin üstünde tepiniyorlardı.

Dahası, Oxfordlular gibi konuşmayı öğrenmeleri birkaç ay sürdü. Oxford İngilizcesi Londra İngilizcesinden farklıydı ve büyük ölçüde üniversite öğrencilerinin neredeyse her şeyi yozlaştırma ve kısaltma eğiliminden doğmuştu. *Magdalene, Maudlin* diye telaffuz ediliyordu; aynı şekilde, *St. Aldate's* Caddesi *St. Old's* olarak değişmişti. *Magna Vacatio* önce *Long Vacation*'a, sonra *Long*'a dönüşmüştü. *New College* ise *New* olarak kısaltılmış; *St. Edmund's* da *Teddy* hâline gelmişti. Robin'in Üniversite Koleji'nden söz ederken "Üni" demeye alışması aylar sürmüştü. Bir *şōlen* çok sayıda konuğun katıldığı bir eğlenceydi ve *pidge* ise *pigeonhole* denilen, postaların saklandığı ahşap kutucukların kısaltılmış adıydı.

Akıcılık ise Robin'in hiçbir zaman tam anlamıyla kavrayamayacağından korktuğu bir dizi sosyal kuralı ve dile getirilmeyen geleneği beraberinde getiriyordu. Örneğin hiçbiri davetiyelerle ilgili görgü kurallarını, her şeyden önce üniversitenin sosyal ekosistemine nasıl girildiğini ya da bu ekosistemin farklı ama örtüşen katmanlarının nasıl işlediğini anlayamamıştı.[1] Sürekli çılgın partiler, kontrolden çıkan pub geceleri, gizli cemiyet buluşmaları ve falancanın eğitmenine müthiş kaba davrandığı ya da filancanın başka birinin kız kardeşine hakaret ettiği çay saatleri hakkında dedikodular duyuyorlardı ancak bu etkinliklere asla şahsen tanık olmuyorlardı.

"Nasıl oluyor da şarap partilerine davet edilmiyoruz?" diye sordu Rami. "Çok eğlenceliyiz."

---

1 Colin Thornhill ve Sharp kardeşler sayesinde, Robin karşılaşabileceği çeşitli insan "türleri" olduğunu fark etmişti. Bunların arasında "hızlılar", "yavaşlar", "okuyanlar", "centilmenler", "terbiyesizler", "günahkârlar", "gülümseyenler" ve "azizler" vardı. Robin kendini "okuyanlar" grubundan biri olarak görüyordu. Bir "terbiyesiz" olmadığını umuyordu.

"Sen şarap içmiyorsun ki," dedi Victoire.

"Şey, ama *ortamın* tadını çıkarmak istiyorum–"

"Çünkü sen şarap partileri vermiyorsun," dedi Letty. "Bu karşılıklı bir alışveriş. Aranızda hiç davetiye dağıtan oldu mu?"

"Ben daha önce bir davetiye *gördüğümü* bile sanmıyorum," dedi Robin. "Bu işin bir inceliği var mı?"

"Ah, gayet kolay," dedi Rami. "Saygıdeğer *cehennem canavarı Pendennis'e, bu gece seni içkiye boğacağım. Seni kahrolası. Düşmanın Mirza.* Öyle değil mi?"

"Çok medeni." Letty alayla burnundan nefes verdi. "Üniversite elitlerinden biri olmamana şaşmamalı."

Üniversite elitleri olmadıkları kesindi. Üst sınıflardaki beyaz Babilliler bile elitler arasında değildi çünkü Babil'in ders yükü o kadar fazlaydı ki bir sosyal hayatları yoktu. Elit etiketi ancak Elton Pendennis adındaki ikinci sınıf öğrencisini ve arkadaşlarını tanımlayabilirdi. Hepsi ayrıcalıklıydı, yani giriş sınavlarından kaçınmak ve üniversiteli akranlarıyla aynı ayrıcalıklardan faydalanmak için daha yüksek ücretler ödemişlerdi. Yemekhanede yöneticilerin masasında oturuyorlardı, Magpie Sokağı yurtlarından çok daha güzel dairelerde yaşıyorlardı ve canları ne zaman isterse Kıdemliler Salonu'nda bilardo oynuyorlardı. Avlanmaktan, hafta sonlarında tenis ve bilardo oynamaktan hoşlanıyorlardı, yemek davetlerine ve partilere katılmak üzere her ay at arabasıyla Londra'ya gidiyorlardı. Hiçbir zaman High Caddesi'nden alışveriş yapmıyorlardı, bütün son moda giysiler, purolar ve aksesuarlar, fiyat teklif etme zahmetine bile girmeyen satıcılar tarafından, doğrudan Londra'dan kendi semtlerine getiriliyordu.

Pendennis gibi oğlanların etrafında büyüyen Letty, onu ve arkadaşlarını sürekli bir hakaretler akışının hedefi hâline getirmişti. "Babalarının parasıyla okuyan zengin oğlanlar. Bahse girerim hayatlarında tek bir ders kitabının bile kapağını açmamışlardır. Elton neden çok yakışıklı olduğunu sanıyor bilmiyorum. Dudakları kız gibi, öyle dudak bükmemeli. O kruvaze mor ceketler çok rüküş görünüyor. Ve neden herkese Clara Lilly

ile aralarında anlaştıklarını söyleyip duruyor anlamıyorum. Clara'yı tanıyorum ve Woolcott ailesinin en büyük oğluyla nişanlanmak üzere..."

Yine de Robin bu dünyanın içine doğan ve kurallarını anadilleri gibi bilen bu oğlanlara imrenmekten kendini alamıyordu. Elton Pendennis ile grubunu gezinirken ve yeşillikte gülerken gördüğünde, bir anlığına o grubun bir parçası olmanın nasıl bir şey olacağını hayal etmeden duramıyordu. Pendennis'in hayatını şaraplar, purolar, giysiler, akşam yemekleri gibi maddi hazlar için değil, bunların temsil ettikleri yüzünden istiyordu: İngiltere'de her zaman hoş karşılanan biri olabilmek için. Sırf Pendennis gibi akıcı konuşabilseydi veya en azından onu taklit edebilseydi, kendisi de bu huzur dolu kampüs hayatının zengin dokusuna karışabilirdi. O zaman artık bir yabancı olmaktan, her seferinde telaffuzunu sorgulamaktan kurtulurdu ve aidiyeti sorgulanamayan ya da elinden alınamayan bir yerli olurdu.

Robin bir gece posta kutusunda kabartmalı zarf ve mektup kâğıdı kullanılan bir davetiye bulunca büyük bir şok geçirdi. Kartta şöyle yazıyordu:

> *Robin Swift,*
>
> *Gelecek cuma bir şeyler içerken seni de aramızda görmekten mutluluk duyarız – istersen başlangıçta, saat yedide veya daha sonra makul bir saatte gelebilirsin, bu konuda katı değiliz.*

Davetiye Robin'in çözmek için bir süre uğraştığı, etkileyici bir kaligrafiyle imzalanmıştı: *Elton Pendennis.*

Robin davetiyeyi Rami'ye gösterdiğinde, "Bence bunu biraz büyütüyorsun," dedi Rami. "Sakın bana gerçekten gideceğini söyleme."

"Kabalık etmek istemiyorum," dedi Robin usulca.

"Pendennis'in, kaba olduğunu düşünmesi kimin umurunda? Seni davet etme sebebi kusursuz tavırlara sahip olman değil, sadece Babil'den biriyle arkadaş olmak istiyor."

"Teşekkürler, Rami."

Rami onu dikkate almadı. "Esas soru, neden *sen*? Ben çok daha çekiciyim."

"Sen yeteri kadar kibar değilsin," dedi Victoire. "Robin öyle."

"*Kibar* derken neyi kastettiğinizi anlamıyorum," dedi Rami. "İnsanlar bu sözcüğü her zaman üst tabakaya ve iyi koşullarda doğanlara atıfta bulunmak için kullanıyorlar. Ama bu gerçekten *ne* ifade ediyor? Sadece kişinin çok varlıklı olduğunu mu?"

"Ben konuya görgü bağlamında bakıyorum," dedi Victoire.

"Çok komik," dedi Rami. "Ama bence mesele görgü değil. Robin'in beyaz tenli kabul edilmesi ve bizim edilmememiz."

Robin bu konuda bu kadar kaba olduklarına inanamadı. "Sadece benim orada olmamı istemeleri imkânsız mı?"

"İmkânsız değil, sadece olasılık dışı. Sen tanımadığın insanlara karşı çok mesafelisin."

"Hiç de öyle değilim."

"Öylesin işte. Ağzını bile açmadan, az sonra seni vuracaklarmış gibi her zaman bir köşeye çekiliyorsun." Rami kollarını kavuşturdu ve başını geriye attı. "Onlarla neden akşam yemeği yemek istiyorsun?"

"Bilmiyorum. Sadece bir şarap partisi işte."

"Şarap partisiymiş, peki ya sonra?" diye üsteledi Rami. "Seni aralarına alacaklarını mı sanıyorsun? Seni Bullingdon Kulübü'ne götüreceklerini mi umuyorsun?"

Bullingdon Green Kulübü, gençlerin öğleden sonraları dışarıda avlanabilecekleri veya kriket oynayabilecekleri özel bir yemek ve spor tesisiydi. Üyelik, varlık ve nüfuzla güçlü ilişkileri olduğu düşünülen gizemli koşullara göre dağıtılıyordu. Babil ne kadar prestijli olursa olsun, Robin'in tanıdığı hiçbir Babil öğrencisi buraya davet edilmeyi beklemezdi.

Robin sırf inat olsun diye, "Belki," dedi. "İçeri göz atmak iyi olurdu."

Rami, "Heyecanlısın," diyerek onu kınadı. "Seni sevecekleri umuyorsun."

"Kıskandığını itiraf edebilirsin."

"Hepsi birden gömleğine şarap döktüklerinde ve sana lakap taktıklarında ağlayarak yanıma gelme."

Robin sırıttı. "Onurumu korumayacak mısın?"

Rami omzuna vurdu. "Benim için bir kül tablası çalarsan, Jameson'ın giderlerini karşılamak üzere onu rehin veririm."

Her nedense, Robin'in Pendennis'in davetini kabul etmesine en çok Letty karşı çıktı. Kafeden çıkıp kütüphaneye gittikleri sırada, konuşma çoktan başka bir yere kaydıktan sonra Robin'in dirseğinden çekiştirerek, Rami ile Victoire'dan birkaç adım geride kalmalarını sağladı.

"O oğlanlardan fayda gelmez," dedi. "İçkiciler, tembeller ve insanı kötü etkiliyorlar."

Robin güldü. "Bu sadece bir şarap partisi, Letty."

Letty, "O zaman neden gitmek istiyorsun?" diyerek onu sıkıştırdı. "Doğru dürüst içki bile içmiyorsun."

Robin, Letty'nin konuyu neden bu kadar büyüttüğünü anlayamıyordu. "Sadece merak ediyorum, hepsi bu. Muhtemelen berbat bir parti olacak."

Letty, "O zaman gitme," diye üsteledi. "Davetiyeyi at gitsin."

"Şey hayır, bu kabalık olur. Ayrıca o gece başka bir işim de yok–"

"Geceyi bizimle geçirebilirsin," dedi Letty. "Rami bir şeyler pişirmek istiyor."

"Rami her zaman bir şeyler pişirmek istiyor ve pişirdiklerinin tadı korkunç oluyor."

"Ah, yani seni aralarına mı alacaklarını sanıyorsun?" Letty tek kaşını kaldırdı. "Swift ve Pendennis'in arasından su sızmıyor demelerini mi istiyorsun?"

Robin birden sinirlendiğini hissetti. "Başka arkadaşlar edineceğim diye gerçekten bu kadar korkuyor musun? Güven bana Letitia, hiçbir şey senin arkadaşlığının yerini tutamaz."

"Anlıyorum." Robin, Letty'nin sesinin çatlamasına şaşırdı. Gözlerinin de kıpkırmızı olduğunu fark etti. Letty ağlamak üzere miydi? Nesi vardı böyle? "Demek öyle."

Ninova

"Sadece bir şarap partisi," dedi Robin bıkkınlıkla. "Sorun nedir, Letty?"

Letty, "Boş ver gitsin," dedi ve adımlarını hızlandırdı. "Kiminle istersen onunla içki iç."

Robin, "İçeceğim," diye çıkıştı ama Letty onu çoktan geride bırakmıştı.

Sonraki cuma akşamı yediye on kala, Robin tek şık ceketini giydi, yatağının altından Taylor's'tan aldığı bir şişe şarap çıkardı ve Merton Caddesi'ndeki dairelere doğru yürüdü. Elton Pendennis'in dairesini bulmakta hiç zorlanmadı. Sokağa bile girmeden önce pencerelerden dışarıya taşan yüksek sesler ve ritimden yoksun piyano tınıları duydu.

Geldiğini birilerine duyurana kadar kapıya birkaç kez vurmak zorunda kaldı. Kapı açıldı ve Robin'in karşısına adını hayal meyal, St. Cloud olarak hatırladığı, sarı ve dağınık saçlı bir oğlan çıktı.

Robin'i yarı kapalı gözlerle tepeden tırnağa inceleyen oğlan, "Ah," dedi. Epey sarhoş görünüyordu. "Geldin demek."

"Böylesi kibar geldi," dedi Robin. "Davet edilmiştim?" Ses tonu soru sorar gibi çıktığı için sinir oldu.

St. Cloud gözlerini kırparak ona baktı, sonra arkasını döndü ve belli belirsiz bir şekilde içeri girmesini işaret etti. "Hadi, gel."

İçeride, salondaki şezlonglarda oturan üç diğer oğlan daha gördü. Havadaki sigara dumanı o kadar yoğundu ki Robin içeri girer girmez öksürdü.

Oğlanlar, bir tomurcuğu çevreleyen yapraklar gibi Elton Pendennis'in etrafını sarmışlardı. Yakından bakınca, Pendennis'in yakışıklılığı hakkında söylenenler hiç de abartılı gelmedi. Pendennis, Robin'in o güne kadar gördüğü en yakışıklı erkeklerden biriydi, âdeta vücut bulmuş bir Byron kahramanıydı. Düşük gözlerini gür ve koyu kirpikler çerçeveliyordu, dolgun dudakları bu kadar güçlü ve köşeli bir çene tarafından gölgede bırakılmasaydı, Letty'nin deyimiyle kız gibi görünebilirdi.

"Bir yoldaş değil, tam bir *can sıkıntısı*," diyordu Pendennis.

"Londra bir dönem için eğlenceli ama sonra yıldan yıla aynı yüzleri görmeye başlıyorsun ve kızlar da güzelleşmiyorlar, sadece yaşlanıyorlar. Balolardan birine gittin mi hepsine gitmiş kadar oluyorsun. Babamın arkadaşlarından biri, en yakın tanıdıklarına buluşmalarını neşelendireceğine söz vermiş. Özenli bir yemek daveti hazırlamış, sonra hizmetkârlarına dışarıya çıkmalarını ve karşılaştıkları bütün dilenciler ile evsizlere bir davetiye vermelerini söylemiş. Arkadaşları geldiklerinde çeşit çeşit serserinin sarhoş bir hâlde masaların üstünde dans ettiklerini görmüşler – çok komik bir manzaraymış, keşke ben de davet edilebilseydim."

Şaka burada sona erdi ve seyirciler tam zamanında güldüler. Monologu biten Pendennis başını kaldırdı. "Ah, merhaba. Robin Swift, değil mi?"

Artık Robin'in iyi vakit geçireceğine yönelik gelip geçici iyimserliği yok olmuştu. Bitkin hissediyordu. "O benim."

Pendennis Robin'in sıkması için elini uzattı. "Gelebilmene çok sevindik."

Purosuyla odanın çeşitli yerlerini işaret ederek davetlileri tanıtırken, ortalığı dumana boğdu. "Bu Vincy Woolcombe." Pendennis'in yanında oturan kızıl kafalı bir oğlan, Robin'e dostça el salladı. "Bu da müziğiyle bizi eğlendiren Milton St. Cloud." Piyanonun başında oturan sarı ve dağınık saçlı, çilli St. Cloud miskince başını salladıktan sonra ahenksiz bir dize tıngırdatmaya devam etti. "Ve bu da Colin Thornhill – onu tanıyorsun."

"Magpie Sokağı'nda komşuyuz," dedi Colin hevesle. "Robin yedi numaralı odada, ben de üç numaradayım–"

"Söylemiştin," dedi Pendennis. "Pek çok kez."

Colin bocaladı. Robin, Rami'nin de yanında olmasını ve bunu görmesini isterdi, daha önce Colin'i tek bir bakışla sindirebilen biriyle karşılaşmamıştı.

Pendennis, "Susadın mı?" diye sordu. Masanın üzerinde o kadar geniş bir içki koleksiyonu vardı ki şöyle bir göz atmak bile Robin'in başını döndürdü. "Ne istersen al. Ne içeceğimiz konusunda asla aynı fikirde olamıyoruz. Şurada şarap ve şeri servis

ediliyor – ah, sen de bir şey getirmişsin, masaya koyabilirsin." Pendennis şişeye bakma zahmetine bile girmedi. "Burada apsent ve rom var – ah, cin çok az kalmış ama istersen şişedekini bitirebilirsin, pek güzel değilmiş. Sadler'ın yerinden tatlı da sipariş etmiştik, sen de biraz al, yoksa böyle dışarıda kalırsa bozulur."

"Sadece biraz şarap alırım," dedi Robin. "Tabii varsa."

Kendi bölüm arkadaşları Rami'ye uydukları için nadiren birlikte içki içerlerdi ve Robin henüz alkol çeşitleri, markaları ve kişinin içki seçiminin karakteri hakkında ne söylediği hakkında detaylı bilgi edinmemişti. Ama Profesör Lovell akşam yemeklerinde her zaman şarap içtiğinden, bu daha güvenli geldi.

"Elbette. Claret, Porto şarabı veya daha sert bir şey istersen Madeira var. Puro alır mısın?"

"Ah – hayır, tamam, Madeira alırım, teşekkürler." Robin elinde ağzına kadar dolu bir kadehle, tek boş sandalyeye yerleşti.

Pendennis arkasına yaslanarak, "Demek bir Geveze'sin," dedi.

Robin şarabını yudumlayarak, Pendennis'in kayıtsız tavrına ayak uydurmaya çalıştı. Böylesine rahat bir pozisyonda bu kadar zarif görünmek nasıl mümkün olabiliyordu? "Evet, bize öyle diyorlar."

"Sen hangi dilde çalışıyorsun? Çince mi?"

"Uzmanlığın Mandarince," dedi Robin. "Gerçi Japonca ve Sanskritçe ile karşılaştırmalı–"

Pendennis, "Yani Çinlisin, öyle mi?" diye devam etti. "Emin olamadık, bence İngiliz'e benziyorsun ama Colin senin bir Doğulu olduğuna yemin etti."

"Kanton'da doğdum," dedi Robin sabırla. "Ama aynı zamanda İngiliz'im–"

Woolcombe araya girerek, "Çin'i biliyorum," dedi. "Kubilay Han."

Kısa bir sessizlik oldu.

Robin, "Evet," dedi ve bundan ne anlam çıkarması gerektiğini merak etti.

Woolcombe, "Coleridge şiiri," diyerek konuya açıklık getir-

di. "Doğu etkileri taşıyan bir edebi eser. Ama her nasılsa çok da romantik."

Robin kibar olmak için elinden geleni yaparak, "Ne kadar ilginç," dedi. "Bir ara şiiri okumam gerekecek."

Ortama yine sessizlik çöktü. Robin sohbeti sürdürmek için üzerinde bir baskı hissettiğinden, soruyu tersine çevirmeyi denedi. "Peki ya sizler – yani, diplomalarınızla ne yapacaksınız?"

Hepsi güldü. Pendennis çenesini eline yasladı. Ağır ağır konuşarak, "*Yapmak* ne kadar da proleter bir sözcük," dedi. "Ben akılcı bir yaşamdan yanayım."

"Onu dinleme," dedi Woolcombe. "Miras gelirleriyle yaşayacak ve ölene kadar bütün misafirlerini büyük felsefi gözlemlere maruz bırakacak. Ben papaz olacağım, Colin de hukukçu olacak. Milton doktor olacak, tabii derslere gidecek gücü bulabilirse."

Robin, Pendennis'e, "Yani burada bir meslek öğrenmiyor musun?" diye sordu.

Pendennis çok kibirli insanların, hayranlık uyandırmasını umduğu bilgi kırıntılarını azar azar paylaşması gibi, son derece kasti bir kayıtsızlıkla, "Yazıyorum," dedi. "Şiir yazıyorum. Bu zamana kadar pek fazla üretemedim–"

Colin tam o sırada, "Ona göstersene," dedi. "Göster hadi. Robin, o kadar derin bir şiir ki, dinleyince anlayacaksın–"

"Pekâlâ." Pendennis hâlâ isteksizmiş gibi davranarak öne eğildi ve Robin'in bunca zamandır sehpada durduğunu fark ettiği kâğıt yığınına uzandı. "Evet, bu şiir Shelley'nin, Ozymandias'ına[1], zamanın tüm büyük imparatorluklar ve bunların mirasları üzerindeki acımasız tahribatına yönelik bir övgü olduğunu bildiğimiz şiire bir cevap niteliğinde. Ben sadece modern çağda kalıcı miraslar inşa edilebileceğini ve Oxford'da gerçekten de

---

1 Pek çok romantik üniversite öğrencisi, nadiren derslere katılan, "Ateizmin Gerekliliği" başlıklı bir broşürün yazarlığını kabul etmeyi reddettiği için okuldan atılan, Mary adında hoş bir kızla evlenen ve daha sonra Lerici Körfezi açıklarında şiddetli bir fırtınada boğulan Percy Bysshe Shelley'nin halefleri olduğunu düşünürdü.

böylesine muazzam bir görevi yerine getirebilecek türden büyük adamlar bulunduğunu savundum." Pendennis boğazını temizledi. "Şiirime Shelley'nin dizesiyle başladım – *Uzak bir diyardan gelen bir yolcuya rastladım...*"

Robin arkasına yaslandı ve Madeira'sının geri kalanını içti. Şiirin sona erdiğini ve bir değerlendirme yapması gerektiğini anlaması birkaç saniye sürdü.

Söyleyecek daha iyi bir şey bulamadığı için, "Babil'de çeviri üzerine çalışan çevirmenler var," şeklinde sıradan bir yorum yaptı.

"Tabii ki bu aynı şey değil," dedi Pendennis. "Şiir çevirmek, kendi içlerinde yaratıcı bir ateş olmayanlar içindir. Böyleleri yalnızca başkalarının çalışmalarından arta kalan şöhretin peşinde olabilirler."

Robin dudak büktü. "Bunun doğru olduğunu düşünmüyorum."

"Sen nereden bileceksin ki," dedi Pendennis. "Şair değilsin."

"Aslında–" Robin bir süre kadehinin sapıyla oynadıktan sonra konuşmaya devam etmeye karar verdi. "Bence çeviri pek çok açıdan orijinal metinden daha zor olabilir. Şair istediğini söylemekte serbesttir, şiiri yazdığı dilin cambazlıkları arasından istediğini seçebilir. Sözcük seçimi, sırası, sesler – hepsi önemlidir ve içlerinden biri olmadan, bütün yapı çöker. İşte bu yüzden Shelley şiir çevirisinin, bir menekşeyi potada eritmek kadar mantıklı olabileceğini yazar.[1] Dolayısıyla çevirmen hem çevirmen, hem edebi eleştirmen hem de şair olmalıdır; orijinal metni kullanılan tüm mekanizmaları anlayacak, anlamı olabildiğince doğru bir şekilde aktaracak, daha sonra çevrilmiş anlamı kendi yargısına göre orijinalle eşleşecek ve hedef dilde estetik açıdan hoş bir yapı oluşturacak şekilde yeniden düzenleyecek kadar iyi

---

1 Robin genel anlamda Shelley'den hoşlanmasa bile çeviriyle ilgili görüşlerini okumuştu ve bunlara istemeden de olsa saygı duyuyordu: "Bu yüzden çeviri beyhude bir uğraştır; bir menekşeyi, öz rengini ve kokusunu bulabilme umuduyla potada eritmek ne kadar mantıklıysa, bir şairin eserini bir dilden diğerine aktarmaya çalışmak da öyledir."

okumalıdır. Şair çayırda serbestçe koşar. Çevirmen prangalarla dans eder."

Bu laf kalabalığı bittiğinde Pendennis ve arkadaşları ağızları beş karış açık ve sersemlemiş bir hâlde, duyduklarına ne anlam vereceklerinden emin olamadan Robin'e bakakaldılar.

"Prangalarla dans etmek," dedi Woolcombe bir süre süre sonra. "Çok güzel."

Robin niyet ettiğinden biraz daha saldırgan bir biçimde, "Ama ben şair değilim," dedi. "Ne anlarım ki?"

Tedirginliği tamamen yok olmuştu. Artık nasıl göründüğü, ceketinin düğmelerini düzgün ilikleyip iliklemediği ya da ağzının kenarında kırıntı olup olmadığı konusunda endişelenmiyordu. Pendennis'in onayını istemiyordu. Buradaki hiçbir oğlanın onayını umursamıyordu.

Bu karşılaşmanın gerçekliği öyle bir netlikle kafasına dank etti ki neredeyse yüksek sesle gülecekti. Onu üyelik için değerlendirmiyorlardı. Onu etkilemeye çalışıyorlardı ve onu etkileyerek kendi üstünlüklerini sergilemeye, bir Geveze olmanın Elton Pendennis'in arkadaşları olmak kadar iyi bir şey olmadığını kanıtlamaya çalışıyorlardı.

Ama Robin etkilenmemişti. Oxford cemiyetinin zirvesi *bu* muydu? Kendilerini estetik düşkünü olarak tanımlayan, yaşamlarının mercek altına alınacak kadar ayrıcalıklı olduğunu zanneden bu oğlanlara fazlasıyla acıyordu. Ama onlar hiçbir zaman gümüş bir külçeye bir sözcük nakşetmeyeceklerdi, anlamının ağırlığının parmaklarında yarattığı titreşimi hissetmeyeceklerdi. Dünyanın dokusunu hiçbir zaman sadece dileyerek değiştiremeyeceklerdi.

"Babil'de size bunları mı öğretiyorlar?" Woolcombe biraz şaşkın görünüyordu. Anlaşılan daha önce hiç kimse Elton Pendennis'e karşılık vermemişti.

"Daha da fazlasını öğretiyorlar," dedi Robin. Her konuştuğunda baş döndürücü bir telaş hissediyordu. Bu oğlanlar birer hiçti, Robin isterse onları tek kelimeyle alt edebilirdi. Sonuçlarını düşünmeden kanepenin üzerine çıkabilir ve perdelere şarap

dökebilirdi çünkü hiçbir şey umurunda değildi. Bu baş döndürücü özgüven onun için tamamen yeniydi ama çok güzel bir histi. "Elbette, Babil'in esas amacı gümüş-işleme. Şiirle ilgili bütün bu şeyler sadece altta yatan teori."

Aklına estiği gibi konuşuyordu. Gümüş-işleme ardındaki teori hakkında çok kısıtlı bir bilgisi vardı ama az önce söyledikleri kulağa hoş gelmiş ve daha da iyi bir etki bırakmıştı.

St. Cloud, "Hiç gümüş işledin mi?" diyerek onu sıkıştırdı. Pendennis ona ters ters baktı ama St. Cloud vazgeçmedi. "Zor mu?"

"Şimdilik yalnızca temel prensipleri öğreniyorum," dedi Robin. "İki yıl boyunca ders göreceğiz, sonra katlardan birinde bir yıl boyunca staj yapacağız ve ardından kendi külçelerimi işleyeceğim."

"Bize gösterebilir misin?" diye sordu Pendennis. "Ben yapabilir miyim?"

"Sende işe yaramaz."

Pendennis, "Neden yaramasın?" dedi. "Latince ve Yunanca biliyorum."

"Yeterince bilmiyorsun," dedi Robin. "Bir dili yaşamalı ve nefes gibi içine çekmelisin, ara sıra bir metni güçbela okumak yetmez. İngilizceden başka dillerde rüya görüyor musun?"

Pendennis, "Peki ya sen?" diye karşılık verdi.

"Elbette görüyorum," dedi Robin. "Ne de olsa ben bir Çinliyim."

Oda bir kez daha belirsiz bir sessizliğe gömüldü. Robin onları bu kederli hâllerinden çıkarmaya karar verdi. "Davet için teşekkür ederim," diyerek ayağa kalktı. "Ama kütüphaneye gitmeliyim."

"Elbette," dedi Pendennis. "Herhalde sizi hiç boş bırakmıyorlardır."

Robin paltosunu alırken kimse bir şey söylemedi. Pendennis onu yarı kapalı gözlerle, miskince, Madeira'sını yavaşça yudumlayarak izledi. Colin hızla gözlerini kırptı, bir-iki kez ağzını açacak oldu ama hiçbir şey demedi. Milton onu kapıya kadar

geçirmek üzere ayağa kalkmaya yeltendi ama Robin oturmasını işaret etti.

Pendennis, "Çıkış yolunu bulabilir misin?" diye sordu.

Robin sol omzunun üzerinden, "Sorun yaşamayacağıma eminim," diye seslendi. "Burası o kadar da büyük değil."

Ertesi sabah, yüksek sesli kahkahalar eşliğinde dönem arkadaşlarına her şeyi anlattı.

Victoire, "Şu şiiri bana tekrar okusana," diye yalvardı. "Lütfen."

"Hiç aklımda kalmadı," dedi Robin. "Ama bir düşüneyim – dur, evet, şöyle bir dize vardı: *Asil yanaklarında bir ulusun kanı akıyordu*–"

"Hayır– Tanrım–"

"*Ve dul tepesinde*[1] *Waterloo ruhu*–"

"Neden bahsettiğinizi bilmiyorum," dedi Rami. "Adam şiirsel bir deha."

Sadece Letty gülmüyordu. Buz gibi bir şekilde, "İyi vakit geçirmediğine üzüldüm," dedi.

Robin yüce gönüllü olmaya çalışarak, "Haklıymışsın," dedi. "Hepsi aptal, tamam mı? Senin yanından hiç ayrılmamalıydım sevgili, tatlı, ağırbaşlı Letty. Her zaman, her konuda haklı çıkıyorsun."

Letty cevap vermedi. Kitaplarını topladı, pantolonundaki tozları silkeledi ve bir hışım kantinden çıkıp gitti. Victoire peşinden gidecekmiş gibi ayağa kalkmaya yeltendi, sonra içini çekti, başını iki yana salladı ve yerine oturdu.

"Bırak gitsin," dedi Rami. "Güzel bir öğleden sonrayı mahvetmeyelim."

"Her zaman böyle mi?" diye sordu Robin. "Onunla yaşamaya nasıl katlanıyorsun, hiç anlamıyorum."

"Onu sinirlendiriyorsun," dedi Victoire.

"Onu savunma–"

---

1 Alındaki saç hattının V şeklinde öne doğru çıkıntı yapmasıdır. –çn

Ninova

"Ama bu doğru," dedi Victoire. "Hatta bunu ikiniz de yapıyorsunuz, sakın aksini iddia etmeyin, onu kızdırmak hoşunuza gidiyor."

"Sırf olaylara sürekli kendi açısından baktığı için," dedi Rami dudak bükerek. "Seninleyken tamamen başka biri mi yoksa sen mi ona uyum sağladın?"

Victoire bir Rami'ye, bir Robin'e baktı. Bir şeye karar vermeye çalışır gibiydi. Sonra, "Onun bir erkek kardeşi olduğunu biliyor muydunuz?" diye sordu.

Rami, "Ne? Yoksa Kalkütalı bir *nabob* mu?" diye sordu.

"Ölmüş," dedi Victoire. "Bir yıl önce."

"Ah." Rami gözlerini kırptı. "Çok yazık."

"Adı Lincoln imiş. Lincoln ve Letty Price. Çocukken o kadar yakınlarmış ki bütün aile dostları onları ikizlere benzetirlermiş. Lincoln, Letty'den birkaç yıl önce Oxford'a gelmiş ama kitaplara Letty'nin yarısı kadar bile düşkün olmadığı için, eğitimini heba ettiğini söyleyen babasıyla şiddetli tartışmalar yaşamış. Başka bir deyişle bizden çok, Pendennis gibi biriymiş. Bir gece içki içmeye gitmiş. Ertesi sabah polisler Letty'nin ailesinin evine gelmişler ve Lincoln'ün cesedini bir faytonun altında bulduklarını söylemişler. Lincoln yolun kenarında uyuyakalmış ve sürücü tekerleklerin altında olduğunu saatler sonra fark etmiş. Herhalde şafak sökmeden ölmüştür."

Rami ve Robin sustular, ikisi de ne diyeceğini bilemedi. Kendilerini azar işiten okul çocukları gibi hissediyorlardı ve Victoire katı bir mürebbiyeden farksızdı.

"Letty birkaç ay sonra Oxford'a gelmiş," dedi Victoire. "Babil'in özel tavsiyeyle gelmeyen adaylar için genel bir giriş sınavı olduğunu biliyor muydunuz? Letty bu sınava girmiş ve başarılı olmuş. Oxford'da kadınların kabul edildiği tek fakülte burasıymış. Letty hep Babil'e gelmek istemiş –hayatı boyunca bunun için çalışmış– ama babası okula gitmesine izin vermeyi reddedip durmuş. Ancak Lincoln öldükten sonra babası buraya gelerek onun yerini almasına izin vermiş. Oxford'da bir kız evladının olması kötüdür ama hiç olmamasından iyidir. Ne korkunç değil mi?"

Robin utanarak, "Bilmiyordum," dedi.

"Bence siz ikiniz burada bir kadın olmanın ne kadar zor olduğunu anlamıyorsunuz," dedi Victoire. "Kâğıt üstünde liberal oldukları kesin. Ama bizi fazlasıyla küçümsüyorlar. Lojmanın sahibi olan kadın dışarı çıktığımızda eşyalarımı karıştırıyor, sanki sevgililerimizi odamıza aldığımıza dair kanıtlar arıyor. Sergilediğimiz her zayıflık bizimle ilgili en kötü teorilerin – kırılgan, histerik ve kalkıştığımız işin altından kalkamayacak kadar akılsız yaratıldığımız görüşünün kanıtı hâline geliyor."

Rami, "Sanırım Letty'nin her halta burnunu sokmasını hoş görmemiz gerekiyor," diye mırıldandı.

Victoire ona muzip bir bakış attı. "Evet, bazen çekilmez oluyor. Ama gaddar olmaya çalışmıyor. Herkesin onun yerinde erkek kardeşinin olmasını dilemesinden ve kuralların birazcık dışına çıkarsa eve gönderileceğinden korkuyor. En önemlisi, ikinizden birinin Lincoln'ün izinden gitmesinden korkuyor. Siz ikiniz ona fazla yüklenmeyin. Davranışlarının ne kadarının korkudan kaynaklandığını bilmiyorsunuz."

"Davranışları," dedi Rami, "bencilliğinden kaynaklanıyor."

"Ne olursa olsun, onunla yaşamak zorundayım." Victoire'ın yüzü gerildi, her ikisine de çok kızmış gibi görünüyordu. "Bu yüzden barışı sürdürmeye çalışırsam beni bağışlayın."

Letty'nin somurtmaları asla uzun sürmezdi ve çok geçmeden, üstü kapalı affını dile getirirdi. Ertesi gün Profesör Playfair'in dersine girdiklerinde, Robin'in temkinli gülümsemesine karşılık verdi Letty. Victoire, Robin kendisine bakınca başıyla onayladı. Görünüşe bakılırsa hepsi aynı fikirdeydi; Letty, Robin ile Rami'nin her şeyi öğrendiklerini, üzgün olduklarını anlamıştı ve durumu bu kadar büyüttüğü için kendisi de üzgündü, hatta biraz utanıyordu. Söylenecek başka hiçbir şey yoktu.

Bu arada, yaşanacak daha heyecanlı tartışmalar vardı. Profesör Playfair'in o dönemki dersinde sadakat konusuna takılıp kalmışlardı.

Profesör Playfair, "Çevirmenler sürekli vefasızlıkla suçlanır-

lar," diye gürledi. "Peki bu sadakat ne gerektirir? Kime sadık olunmalıdır? Metne mi? Okurlara mı? Yazara mı? Sadakat stilden bağımsız mıdır? Peki ya güzellikten? Dryden'ın *Aeneis* hakkında yazdıklarıyla başlayalım. *Virgilius'u İngiltere'de ve bu çağda doğmuş olsaydı konuşacağı gibi İngilizce konuşturmaya gayret ettim.*" Profesör Playfair sınıfta etrafına bakındı. "Burada bunun sadakat olduğunu düşünen var mı?"

"Riski göze alıyorum," dedi Rami. "Bunun doğru olabileceğini sanmıyorum. Virgil belirli bir zamana ve mekâna aitti. Bunu tamamen göz ardı etmek ve onu sokakta karşımıza çıkabilecek herhangi bir İngiliz gibi konuşturmak daha büyük bir sadakatsizlik değil mi?"

Profesör Playfair omuz silkti. "Virgil'i keyifle sohbet edeceğin biri gibi değil de kibirli bir yabancı gibi göstermek de sadakatsizlik değil mi? Veya Guthrie'nin yaptığı gibi, Cicero'yu İngiliz Parlamentosu'nun bir üyesi olarak atamaya ne demeli? Ama itiraf etmeliyim ki bu yöntemler tartışmaya açık. Fazla ileriye gidersen, Pope'un *İlyada* çevirisine benzer bir şey ortaya çıkıyor."

"Pope'un kendi çağındaki en iyi şairlerden biri olduğunu sanıyordum," dedi Letty.

"Bu kendi çalışmaları için geçerli olabilir," dedi Profesör Playfair. "Fakat metne o kadar çok İngilizcilik aşılamış ki Homer bir 18. yüzyıl aristokratı gibi konuşuyor. Bu da elbette kafamızdaki Yunan ve Troya Savaşı imgesiyle bağdaşmıyor.

"Tipik İngiliz kibiri gibi duruyor," dedi Rami.

"Bunu sadece İngilizler yapmıyor," dedi Profesör Playfair. "Herder'ın Fransız neoklasikçilere nasıl saldırdığını hatırlayın; sırf Homer okurlara itici gelmesin diye onu Fransız giysilerine bürünen ve Fransız geleneklerini takip eden bir tutsağa çevirdikleri için. İran'daki tanınmış çevirmenler de kelimesi kelimesine bir çeviriden ziyade metnin 'ruhunu' yakalamayı tercih etmişlerdir, hatta çoğu zaman Avrupalı isimleri sık sık Farsçalarıyla değiştirmişler ve aforizmaların hedef dildeki karşılıklarının yerine Farsça dizeleri ve atasözlerini koymayı uygun görmüşlerdir. Sizce bu yanlış mıydı? Sadakatsizlik miydi?"

Rami'nin verebileceği bir cevabı yoktu.

Profesör Playfair devam etti. "Elbette bunun doğru bir cevabı yok. Bunu sizden önceki teorisyenler de çözememişler. Alanımızın süregelen tartışması bu. Schleiermacher, çevirilerin düpedüz yabancı metinler gibi görünmelerine yetecek kadar doğallıktan uzak olmaları gerektiğini savunmuş. İki seçenek olduğunu söylemiş: Ya çevirmen yazarı rahat bırakır ve okuru ona yaklaştırır ya da okuru rahat bırakır ve yazarı ona yaklaştırır. Schleiermacher ilkini seçmiş. Ancak günümüz İngiltere'sinde ikincisi baskın – çevirilerin İngilizlere bir çeviri okudukları hissine kapılmayacakları kadar doğal gelmesini sağlamak.

"Size hangisi doğru geliyor? Çevirmenler olarak kendimizi görünmez kılmak için elimizden geleni yapmalı mıyız? Yoksa okurlarımıza okudukları metnin anadillerinde yazılmadığını hatırlatmalı mıyız?"

"Bu cevabı olmayan bir soru," dedi Victoire. "Ya metni kendi zamanına ve mekânına göre konumlandırırsın ya da şimdiki zamana, bugüne taşırsın. Daima bir şeylerden vazgeçersin."

Profesör Playfair, "O hâlde sadık çeviri mümkün müdür?" diye meydan okudu. "Zamanın ve mekânın ötesinde asla dürüstçe iletişim kuramaz mıyız?"

"Sanırım kuramayız," dedi Victoire gönülsüzce.

Profesör Playfair, "Peki sadakatin zıttı nedir?" diye sordu. Artık bu tartışmanın sonuna yaklaşıyordu ve vurucu bir kapanış yapması gerekiyordu. "İhanet. Çeviri, aslına şiddet uygulamak, onu yabancı, bilinçsiz gözler için çarpıtmak ve saptırmak demektir. O hâde bu bizi hangi noktaya taşır? Bir çeviri eyleminin kaçınılmaz bir şekilde her zaman bir ihanet olduğunu kabul etmek dışında nasıl bir sonuca varabiliriz?"

Bu derin cümleyi her zaman yaptığı gibi, sırayla her birine bakarak sonlandırdı. Ve Robin, Profesör Playfair ile göz göze geldiğinde derin, yakıcı bir suçluluk duygusuna kapıldı.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çevirmenler ezelden beri aynı inançsız ve katı ırkın üyesidir: Bize sundukları altın zerresi, sarı kum ve kükürt yığınları arasında, en sabırlı göz dışında herkesten gizlenmiştir.

Thomas Carlyle, "State of German Literature"

Babil öğrencileri üçüncü yılın sonuna kadar yeterlilik sınavlarına girmedikleri için, Trinity[1] dönemi de önceki iki dönemden daha fazla ya da az stres yaşamadan geçip gitti. Bu makalelerle, okumalarla ve Rami'nin körili patatesini kusursuzlaştırmak için gece geç saatlere kadar süren talihsiz girişimlerle dolu koşuşturmaları arasında, ilk yılları sona erdi.

İkinci sınıfa geçen öğrencilerin yazın hızlandırılmış dil eğitimi için yurtdışına gitmeleri âdettendi. Rami, haziran ve temmuz aylarını Madrid'de İspanyolca öğrenerek ve Emevi arşivlerini inceleyerek geçirdi. Letty, Frankfurt'a giderek anlaşılması güç Alman felsefesi dışında bir şey okumadı ve Victoire, Strasbourg'a giderek, yiyecekler ve kaliteli yemekler hakkında dayanılmaz fikirlerle geri döndü.[2] Robin o yaz Japonya'ya gitme fırsatı bulacağını ümit etmişti ancak Mandarincesini muhafaza edebilmesi için Malakka'daki İngiliz-Çin Koleji'ne gönderildi. Protestan misyonerler tarafından yönetilen kolej, yorucu bir dua rutinini, klasik eserler okumayı ve tıp, ahlak felsefesi ve mantık dersle-

1 Oxford Üniversitesi'nde nisan ayında başlayıp haziran'a kadar süren dönem. *–çn*

2 Örneğin: "Fransızlar talihsiz bir durumu nasıl tarif ediyorlar biliyor musunuz? *Triste comme un repas sans fromage.* Peynirsiz bir öğün kadar acıklı. Aslına bakarsanız, bu bütün İngiliz peynirleri için geçerli. *–çn*

rini zorunlu kılıyordu. Robin hiçbir zaman kampüsten çıkıp, Çinli sakinlerin yaşadığı Heeren Caddesi'ne ayak basacak fırsatı bulamadı; haftalar boyunca kesintisiz olarak güneşe, kuma ve beyaz Protestanlar arasında sonu gelmek bilmeyen İncil çalışma toplantılarına maruz kaldı.

Yazın bitmesine çok sevinmişti. Hepsi Oxford'a güneşten yanmış ve tüm akademik yıla kıyasla çok daha iyi beslendiklerinden, en az altı kilo almış olarak geri döndüler. Yine de hiçbiri, yapabilecekleri hâlde tatillerini uzatmadı. Birbirlerini, Oxford'un yağmurlarını ve korkunç yemeklerini, Babil'in akademik zorluklarını özlemişlerdi. Yeni seslerle ve sözcüklerle zenginleşen zihinleri, esnemeyi bekleyen biçimli kaslar gibiydi.

Sihir yapmaya hazırlardı.

O yıl, nihayet gümüş-işleme bölümüne kabul edildiler. Dördüncü yıla kadar kendi işlemelerini yapmalarına izin verilmeyecekti ama Etimoloji adında teorik bir hazırlık dersine başlayacaklardı. Robin bu dersin Profesör Lovell tarafından verileceğini duyunca biraz kaygılandı.

Dönemin ilk gününde, özel bir tanıtım semineri için Profesör Playfair ile sekizinci kata çıktılar.

"Tekrar hoş geldiniz." Profesör Playfair normalde sade bir takım elbiseyle ders anlatırdı ama bugün ayak bileklerine kadar uzanan ve havalı bir şekilde savrulan siyah, püsküllü bir cüppe giymişti. "En son bu kata çıkmanıza izin verildiğinde, burada yarattığımız sihirin kapsamını gördünüz. Bugün, bu sihirin gizemlerini çözümleyeceğiz. Oturun."

En yakın çalışma masasındaki sandalyelere yerleştiler. Letty daha iyi görebilmek için kendi masasındaki kitap yığınını kenara itti ama Profesör Playfair birdenbire, "Onlara dokunma," diye haykırdı.

Letty irkildi. "Efendim?"

Profesör Playfair, "O Evie'nin masası," dedi. "Levhayı görmüyor musun?"

Gerçekten de masanın önüne yapıştırılmış küçük bir bronz

Ninova

levha vardı. Levhadaki yazıyı okumak için boyunlarını uzattılar. Levhada, *Bu masa Eveline Brooke'a aittir,* yazıyordu. *Dokunmayın.*

Letty eşyalarını topladı, ayağa kalktı ve Rami'nin yanındaki sandalyeye oturdu. Yanakları kızararak, "Üzgünüm," diye mırıldandı.

Bir süre ne yapacaklarını bilemeden, sessizce oturdular. Profesör Playfair'i hiç bu kadar sıkkın görmemişlerdi. Ama profesörün yüz hatları aynı hızla her zamanki sıcaklığına büründü ve hafifçe yaylanarak, hiçbir şey olmamış gibi ders anlatmaya başladı.

"Gümüş-işlemenin altında yatan temel ilke çevrilemezliktir. Bir sözcüğün veya cümlenin çevrilemez olduğunu söylediğimizde, başka bir dilde kesin bir karşılığının olmadığını kastederiz. Anlam birkaç sözcükle veya cümleyle kısmen yakalansa bile yine de eksik kalan, elbette ki yaşanmış deneyimlerdeki kültürel farklılıkların yarattığı anlamsal boşluklarda kaybolan bir şeyler vardır. Çinlilerin *dao* kavramını ele alalım; bunu bazen "yol", "yaşam biçimi" veya "olması gereken" şeklinde çevirириz. Ancak bunların hiçbiri *dao*'nun – kalın bir felsefe kitabı dolusu açıklama gerektiren bu küçük sözcüğün anlamını tamamiyle kapsamaz. Buraya kadar beni takip edebildiniz mi?"

Başlarıyla onayladılar. Bu, tez profesörü Playfair'in geçen dönem zihinlerine kazıdığından farklı bir bilgi değildi, tüm çeviriler belirli ölçüde çarpıtma ve saptırma içeriyordu. Sonunda, bu çarpıtmayla bir şey yapacakları ortaya çıktı.

"Hiçbir çeviri, orijinalin anlamını kusursuz bir şekilde iletemez. Peki anlam nedir? *Anlam*, dünyamızı tarif etmek için kullandığımız sözcüklerin yerine geçen bir şeyi mi ifade eder? Bence sezgisel olarak evet. Aksi hâlde, neyin eksik olduğuna dair tarifsiz bir his olmadan, bir çeviriyi doğru ya da yanlış olarak değerlendirmek için hiçbir dayanağımız kalmazdı. Örneğin Humboldt[1], sözcüklerin tanımladıkları kavramlara görünmez,

1 Karl Wilhelm von Humbert belki de en çok 1836'da yazdığı "On the Structural Difference of Human Languages and Its Influence on the Intellectual Development of the Human Race" adındaki eseriyle tanınır. Burada öne sürdüğü

soyut bir şeyle –yalnızca ona kusurlu bir gösterge atfettiğimizde biçimlenen saf bir zihinsel enerjiden yayılan mistik bir anlam ve fikirler alanıyla– bağlandığını savunur."

Profesör Playfair önünde duran, boş ve oymalı birkaç gümüş külçenin düzgünce sıralandığı masaya hafifçe vurdu. "Bu saf anlam dünyası her neyse ve her nerede olursa olsun, sanatımızın özü. Gümüş-işlemenin temel ilkeleri çok basit. Bir tarafa herhangi bir dildeki bir sözcüğü ya da cümleyi, karşı tarafa da başka bir dildeki karşılığını işlersiniz. Çeviri asla kusursuz olamayacağı için kaçınılmaz bozulmalar –yolculukta kaybolan ya da çarpıtılan anlamlar– gümüş tarafından yakalanır ve açığa çıkarılır. Ve bu, sevgili öğrenciler, doğa bilimleri alanındaki herhangi bir şey kadar sihre yakındır." Profesör Playfair onları tarttı. "Hâlâ beni takip edebiliyor musunuz?"

Artık kendilerinden o kadar da emin görünmüyorlardı.

"Sanırım profesör," dedi Victoire. "Bize bir örnek verirseniz..."

"Elbette." Profesör Playfair en sağdaki külçeyi aldı. "Bunun pek çok kopyasını balıkçılara sattık. Yunancadaki *kárabos* sözcüğünün "tekne", "yengeç" ya da "böcek" gibi anlamları vardır. Sizce bu çağrışımların kaynağı nedir?"

Rami, "İşlevi mi?" diyerek varsayımda bulundu. "Tekneler yengeç yakalamak için mi kullanılıyormuş?"

"İyi deneme ama hayır."

Robin, "Şekli," diye tahmin yürüttü. Konuştukça, tahmini kulağa daha mantıklı gelmeye başladı. "Sıra sıra kürekleri olan bir kadırga düşünün. Kaçışan bacaklar gibi görünürlerdi, öyle değil mi? Durun bir dakika – kaçışmak, kaçışan..."

"Kendinizi fazla kaptırıyorsunuz Bay Swift. Ama doğru yoldasınız. Şimdilik *kárabos*'a odaklanın. *Kárabos*'tan, anlamı hızlı ve hafif gemi olan karavela sözcüğüne ulaşırız. Her iki sözcük

---

diğer konuların yanı sıra, bir kültürün dilinin, onu konuşanların zihinsel kapasitelerine ve özelliklerine derinden bağlı olduğunu ve bunun da Latince ile Yunancanın karmaşık bir entelektüel akıl yürütme için, sözgelimi Arapçaya kıyasla neden daha uygun olduğunu açıkladığını savunur.

de gemi anlamındadır ama yalnızca *kárabos* orijinal Yunancadaki deniz yaratığı çağrışımlarını korur. Yakalayabildiniz mi?"

Başlarıyla onayladılar.

Profesör Playfair *kárabos* ve *karavela* sözcüklerinin bulunduğu karşılıklı uçlara vurdu. "Bu külçeyi bir balıkçı gemisine iliştirirseniz, diğer balıkçı gemilerinden çok daha fazla balık yüklü olduğunu görürsünüz. Bu külçeler geçen asır oldukça popülerdi, ta ki balıkçılıktan alman verim, aşırı kullanım nedeniyle eski seviyesine düşene kadar. Külçeler gerçekliği bir dereceye kadar saptırabilirler ama yeni balıklar yaratamazlar. Bunun için daha iyi bir sözcüğe ihtiyaç vardır. Tüm bunlar mantıklı gelmeye başlıyor mu?"

Tekrar başlarıyla onayladılar.

"Bu en çok kopyalanan külçelerimizden biri. Bunları İngiltere'deki tüm doktorların çantalarında bulabilirsiniz." Profesör Playfair, sağdan ikinci külçeyi eline aldı. "*Triacle* ve *treacle*."

Robin irkilerek geriye çekildi. Bu Profesör Lovell'ın Kanton'da onu kurtarmak için kullandığı külçenin kendisi veya bir kopyasıydı. Robin'in dokunduğu ilk sihirli külçeydi.

"Genellikle çoğu zehir türüne karşı panzehir görevi gören şekerli bir ev ilacı oluşturmak için kullanılır. Evie Brooke –evet, o Evie– adında bir öğrencinin dâhiyane bir keşfidir. Evie *treacle* sözcüğünün ilk defa 17. yüzyılda, ilacın kötü tadını bastırmak için yoğun şeker kullanımıyla bağlantılı olarak kayda geçtiğini fark etmiş. Sonra bu sözcüğün geçmişe doğru izini sürerek, eski Fransızcada "panzehir" ya da "yılan ısırığı tedavisi" anlamına gelen *triacle* ile ardından her ikisi de panzehir anlamı taşıyan Latincedeki *theriaca* ve Yunancadaki *theriake* sözcükleriyle karşılaşmış."

"Ama bu eşleşme-çifti yalnızca İngilizce ve Fransızca arasında," dedi Victoire. "Nasıl oluyor da–"

"Zincirleme bağlantı yoluyla," dedi Profesör Playfair. "Külçeyi yana doğru çevirerek, kenarlardaki Latince ve Yunanca oymaları gösterdi. "Bu eski etimolojileri kılavuz olarak kullanan, anlama kilometrelerce ve yüzyıllarca kılavuzluk eden bir tek-

niktir. Her şeyi sabit tutar ve yakalamaya çalıştığımız çarpıklığı doğru tanımlamamıza yardımcı olur. Ama bu oldukça gelişmiş bir tekniktir – şimdilik bunun için endişelenmeyin."

Profesör Playfair sağdan üçüncü külçeyi aldı. "Bu da çok yakın zamanda Wellington dükü için çalışırken rastladığım bir şey." Bu cümleyi belirgin bir gururla söyledi. "Yunancadaki *idiótes*, tıpkı bizdeki *idiot* gibi ahmak anlamına gelebilir. Ama aynı zamanda kendi hâlinde, dünyevi işlerle ilgisi olmayan biri anlamı da taşır; ahmaklığı yeteneksizlikten değil, cehaletten ve eğitimsizlikten kaynaklanır. *İdiótes*'i *idiot* olarak çevirince bu bilgi kaybolur. O hâlde bu külçe, öğrendiğinizi sandığınız şeyleri oldukça ani bir şekilde unutturabilir. Düşman casusların gördüklerini unutmalarını sağlamaya çalışırken çok işe yarar."[1]

Profesör Playfair külçeyi bıraktı. "İşte böyle. Temel ilkeleri kavradığınızda son derece basit bir iş. Çeviride kaybolanı yakalarız –çünkü çeviride daima bir şeyler kaybolur– ve külçe onu hayata geçirir. Çok basit değil mi?"

"Ama bu akıl almaz bir güç," dedi Letty. "İnsan bu külçelerle istediğini yapabilir. Tanrı bile olabilir–"

"Pek sayılmaz, Bayan Price. Dillerin doğal evrimi bizi kısıtlar. Anlam bakımından ayrışan sözcüklerin bile birbirleriyle oldukça yakın bir ilişkisi vardır. Bu da külçelerin yol açabileceği değişimin boyutunu sınırlar. Örneğin onları ölüleri diriltmek için kullanamazsınız çünkü herhangi bir dilde ölümle yaşamın karşıt anlamlı olmadıkları uygun bir eşleşme-çifti bulamadık. Bunun yanı sıra, külçelerle ilgili oldukça ciddi bir sınırlama daha var, bu da İngiltere'deki her köylünün onları tılsım gibi kullanarak ortalıkla dolaşmasını önlüyor. Bunun ne olduğunu tahmin edebilen var mı?"

Victoire elini kaldırdı. "Akıcı konuşan biri gerekir."

---

1 Bu eşleşme-çiftinin askeri uygulamaları, aslında Profesör Playfair'in ima ettiği kadar kullanışlı değildi. Silinmesi istenen bilginin *hangisi* olduğunu belirtmek imkânsızdı ve bu eşleşme-çifti çoğunlukla düşman askerlerinin botlarını nasıl bağlayacaklarını unutmalarına veya bildikleri bölük pörçük İngilizceyi de unutmalarına neden olmakla kalıyordu. Wellington dükü hiç etkilenmemişti.

"Çok doğru," dedi Profesör Playfair. "Sözcükler, onları anlayabilecek biri olmadığı sürece hiçbir şey ifade etmezler. Ve bu yüzeysel bir anlayış olamaz – bir çiftçiye *triacle* sözcüğünün Fransızcada ne anlama geldiğini söyleyip, külçenin çalışmasını bekleyemezsiniz. Bir dilde düşünebilmeniz, o dili yaşamanız ve solumanız gerekir, bir sayfadaki harf öbeklerini tanımak yetmez. Eski İngilizce bir gümüş-işçisi için ideal olurdu – çok kapsamlı sözlüklerimiz var ve etimolojiyi oldukça net bir şekilde takip edebiliyoruz, bu yüzden külçeler mutlak bir kesinlikle çalışırdı. Ama kimse eski İngilizceyle düşünmüyor. Kimse eski İngilizceyi yaşamıyor ve solumuyor. Oxford'daki Klasikler eğitiminin bu kadar sıkı olmasının bir sebebi de bu. Latincede ve Yunancada akıcılık hâlâ pek çok bölüm için zorunlu, gerçi reformcular yıllardır bu koşulu kaldırmak için uğraşıyorlar. Ancak bunu yapacak olursak Oxford'daki gümüş külçelerin yarısı işlevini yitirir."

"İşte bu yüzden buradayız," dedi Rami. "Biz zaten akıcı konuşuyoruz."

Profesör Playfair, "İşte bu yüzden buradasınız," diyerek ona katıldı. "Psamtik'in çocuklarısınız. Yurtdışında doğduğunuz için böyle bir güce sahip olmanız harika, değil mi? Yeni diller konusunda oldukça iyiyim ancak Urducayı senin gibi çekinmeden kullanmam yıllarımı alır."

Victoire, "Eğer akıcı bir konuşmacı gerekiyorsa külçeler nasıl çalışıyor?" diye sordu. "Çevirmen odadan çıkar çıkmaz etkilerini yitirmeleri gerekmez mi?"

"Çok güzel bir soru." Profesör Playfair birinci ve ikinci külçeleri havaya kaldırdı. Yan yana durduklarında, ikinci külçe birincisinden belirgin şekilde biraz daha uzundu. "Şimdi dayanıklılık konusunu gündeme getirdiniz. Bir külçenin veriminin dayanıklılığını birçok şey etkiler. Birincisi, gümüşün yoğunluğu ve miktarıdır. Bu iki külçenin de yüzde doksandan fazlası gümüş –gerisi çoğunlukla madeni paralarda kullanılan bir bakır alaşımı– ancak *triacle* külçesi yüzde yirmi kadar daha büyük, bu da kullanım sıklığına ve yoğunluğuna bağlı olarak birkaç ay daha uzun süre dayanacak demektir."

Profesör Playfair külçeleri indirdi. "Londra genelinde gördüğünüz daha ucuz külçelerin çoğu, bu kadar uzun süre dayanmaz. Aslında pek azı tamamen gümüştür. Çoğunlukla ahşabın veya başka bir ucuz metalin üzerinde sadece ince bir gümüş kaplamadan oluşurlar. Birkaç haftada şarjları biter, ardından bizim deyimimizle rötuşlanmaları gerekir."

Robin, "Bir ücret karşılığında mı?" diye sordu.

Profesör Playfair gülümseyerek başıyla onayladı. "Burslarınız bir şekilde karşılanmalı."

"O hâlde bir külçeyi korumak için tek gereken bu mu?" diye sordu Letty. "Sadece eşleşme-çiftindeki sözcükleri söyleyen bir çevirmen bulunması yeterli mi?"

"Durum bundan biraz daha karışık," dedi Profesör Playfair. "Bazen oymaların yenilenmesi ya da külçelerin onarılması gerekir—"

Letty, "Peki bu hizmetler için ne kadar ücret talep ediyorsunuz?" diye üsteledi. "Bir düzine şilin diye duydum. Ufak bir rötuşun bedeli gerçekten bu kadar yüksek mi?"

Profesör Playfair'in gülümsemesi genişledi. Parmağını turtaya sokarken yakalanan bir çocuk gibi görünüyordu. "Halkın sihir olarak gördüğü bir şey yapmak iyi kazandırır, öyle değil mi?"

Robin, "O hâlde bu giderler bütünüyle uydurma mı?" diye sordu.

Niyeti bu kadar sert konuşmak değildi. Ama Londra'yı kasıp kavuran kolera salgını, Bayan Piper'ın gümüş-işleme fena hâlde pahalı olduğu için yoksullara yardım edilemediğini anlatması aklından çıkmıyordu.

"Ah, evet." Anlaşılan Profesör Playfair tüm bunları çok komik buluyordu. "Sırları saklıyoruz ve istediğimiz şartı koyuyoruz. Diğer herkesten daha akıllı olmanın güzelliği de bu işte. Dersi bitirmeden önce son bir şey daha var." Profesör Playfair masanın en ucundan, ışıldayan, boş bir külçe aldı. "Bir uyarı yapmalıyım. Asla ama asla denememeniz gereken bir eşleşme-çifti var. Bunun ne olduğunu tahmin edebilecek olan var mı?"

"İyi ve kötü," dedi Letty.

"İyi tahmin ama hayır."

"Tanrı'nın isimleri," dedi Rami.

"Bu kadar aptal olmadığınızı umuyoruz. Bu seferki daha çetrefilli."

Başka kimse cevap veremedi.

"Çeviri," dedi Profesör Playfair. "Yani, çeviri sözcüğünün karşılıkları."

Konuşurken külçenin bir tarafına hızlıca bir sözcük işledi ve ne yazdığını öğrencilere gösterdi: *Çevir*.

"*Çevir* fiilinin her dilde biraz farklı çağrışımları vardır. İngilizcesi, İspanyolcası ve Fransızcası –*translate*, *traducir* ve *traduire*– Latincede "ulaştırmak" anlamındaki *translat* sözcüğünden gelir. Ancak Romantik dillerin dışına çıktığımızda farklı bir durumla karşılaşırız." Profesör Playfair, külçenin diğer tarafına yeni bir dizi harf işlemeye koyuldu. "Örneğin Çincede *fānyi* bir şeyi döndürmeyi veya ters çevirmeyi ifade ederken, ikinci sıradaki *yi* karakteri değişim ve değiş tokuş anlamlarını da taşır. Arapçada *terceme* hem biyografi hem de çeviri anlamına gelebilir. Sanskritçede çeviri için kullanılan *anuvad* sözcüğü aynı zamanda 'tekrar tekrar söylemek veya tekrarlamak' demektir. Buradaki farklılık, Latincedeki mekânsal metafordan ziyade zamansaldır. İgbo dilinde çevirinin karşılığı olan *tapia* ve *kowa* sözcüklerinin her ikisi de anlatımı, yapı bozumu ve yeniden inşayı, biçim değişikliğini mümkün kılan parçalara ayrılmayı içerir. Falan filan. Farklılıklar ve bunların doğurduğu sonuçlar sonsuzdur. Bu yüzden, çevirinin birebir aynı anlama geldiği hiçbir dil yoktur."

Profesör Playfair onlara diğer tarafa ne yazdığını gösterdi: İtalyanca *tradurre*. Külçeyi masaya koydu.

"Çevir," dedi. "*Tradurre*."

Elini çektiği anda külçe titremeye başladı.

Şaşkın bir hâlde külçenin giderek artan bir şiddetle titremesini izlediler. Buna tanık olmak korkunçtu. Sanki külçe canlanmıştı, bir ruh tarafından ele geçirilmiş gibi çaresizce serbest kalmaya veya hiç değilse kendini imha etmeye çalışıyordu. Masaya

çarptıkça sert bir tıkırtıdan başka bir ses çıkarmıyordu ama Robin zihninde bu tıkırtıya eşlik eden kederli bir çığlık duyuyordu.

Profesör Playfair sakince, "Çeviri eşleşme-çifti bir paradoks yaratır," derken külçe o kadar sertçe sallanmaya başladı ki o ivmeyle masadan birkaç santim havaya sıçradı. "Daha saf, her bir sözcükle ilişkilendirilmiş metaforlarla uyumlu bir çeviri yaratmaya çalışır ancak bu elbette imkânsızdır çünkü mükemmel çeviri mümkün değildir."

Külçede çatlaklar oluştu, ince damarlar dallanıp budaklandı, birbirinden ayrıldı ve genişledi.

"Tezahürün külçenin kendisi dışında gidebileceği hiçbir yer yoktur. Dolayısıyla bu süregelen bir döngü yaratır, sonunda külçe kırılır. Ve... bu gerçekleşir."

Külçe havaya sıçradı ve yüzlerce ufak parçaya ayrılarak masaya, sandalyelere ve yere savruldu. Robin'in dönem arkadaşları irkilerek geri çekildiler. Profesör Playfair kılını bile kıpırdatmadı. "Bunu denemeyin. Merak etseniz bile. Bu gümüş..." Yere düşen parçalardan birini tekmeledi. "Yeniden kullanılamaz. Eritilip yeniden şekillendirilse bile bunun ufacık bir zerresini taşıyan bir külçe etkisiz olur. Daha da kötüsü, bu etki bulaşıcıdır. Külçeyi bir gümüş yığınının üzerindeyken etkinleştirirseniz, temas ettiği her şeye yayılır. Dikkatli olmazsanız bir sürü parayı boşa harcamanız işten bile değildir." Profesör Playfair oyma kalemini çalışma masasının üzerine koydu. "Anlaşıldı mı?"

Başlarıyla onayladılar.

"Güzel. Bunu sakın unutmayın. Çevirinin nihai uygulanabilirliği büyüleyici bir felsefi sorudur – ne de olsa Babil'in kalbinde yatan da budur. Fakat en iyisi böyle teorik soruları sınıfta ele almaktır. Binayı yıkabilecek deneylerde değil."

"Anthony haklıymış," dedi Victoire. "Gümüş-işleme dururken Edebiyat Bölümü kimin ilgisini çeker ki?"

Kantinde, her zamanki masalarında otururken bir parça güç sarhoşu olmuş gibi hissediyorlardı. Ders sona erdiğinden beri gümüş-işleme konusunda aynı düşünceleri tekrarlayıp duru-

yorlardı ama zararı yoktu, her şey çok yeni, çok inanılmaz geliyordu. Kuleden dışarı adım attıklarında dünyadaki her şey farklı görünmüştü. Sihirbazın evine girmişler, iksirlerini karıştırıp büyülerini yapmasını izlemişlerdi ve artık bunu şahsen deneyene kadar, hiçbir şey onları tatmin etmeyecekti.

"Adımı mı duydum?" Anthony, Robin'in karşısındaki sandalyeye yerleşti. Yüzlerine baktıktan sonra bilmişçe gülümsedi. "Ah, bu bakışı hatırlıyorum. Playfair bugün size gösterisini mi yaptı?"

Victoire heyecanla, "Bütün gün bunu mu yapıyorsunuz?" diye sordu. "Eşleşme-çiftlerini mi kurcalıyorsunuz?"

"Öyle sayılır," dedi Anthony. "Aslında eşleşme-çiftlerini kurcalamaktan ziyade etimolojik sözlükleri karıştırmak gerekiyor ama işe yarayabilecek bir şey yakaladığında, işler gerçekten eğlenceli bir hâl alıyor. Bu aralar hamurişlerinde yararlı olabilecek bir çift üzerinde çalışıyorum. *Flour*[1] ve *flower*.[2]

Letty, "Bunlar tamamen farklı sözcükler değil mi?" diye sordu.

"İnsan öyle sanıyor," dedi Anthony. "Ama 13. yüzyıldaki Anglo-Fransız orijinaline bakınca, ikisinin aynı sözcük olduğu anlaşılıyor – *flower* öğütülmüş buğdayın en küçük parçasına verilen isimmiş. Zaman içinde, *flower* ve *flour* ayrışarak farklı nesneleri temsil etmeye başlamışlar. Ama bu külçe gerektiği gibi çalışırsa, o zaman onu daha etkili bir şekilde un öğütmek için değirmenlere takabilirim." Anthony içini çekti. "İşe yarayacağından emin değilim. Ama eğer yararsa, Vaults'tan ömrüm boyunca bedava çörek yemeyi umuyorum."

Victoire, "Telif ücreti alıyor musun?" diye sordu. "Yani külçeleriniz her kopyalandığında."

"Ah, hayır. Mütevazı bir ödeme alıyorum ama bütün gelirler kuleye gidiyor. Gerçi adımı eşleşme-çiftleri kütüğüne ekliyorlar. Kütükte şimdiye kadar altı tane eşleşme-çiftim var. Ve şu anda imparatorluk genelinde aktif olarak kullanılan bin iki yüz civarında eşleşme-çifti olduğundan, ulaşabileceğiniz en yüksek akademik ödül bu. Herhangi bir yerde makale yayımlatmaktan daha iyi."

---

1 (İng.) Un. –çn

2 (İng.) Çiçek. –çn

"Dur biraz," dedi Rami. "Bin iki yüz epey az değil mi? Yani, eşleşme-çiftleri Roma İmparatorluğu'ndan beri kullanıldığına göre, nasıl–"

"Nasıl oluyor da mümkün olan her eşleşme-çiftini tespit ederek ülkeyi gümüşle donatmıyoruz?"

"Doğru," dedi Rami. "Veya en azından bin iki yüzden fazlasını bulmuyoruz?"

"Bir düşünün," dedi Anthony. "Sorun bariz olmalı. Diller birbirlerine etki ederler, birbirlerine yeni anlamlar aşılarlar ve suyun bir barajdan akması gibi, bariyerler ne kadar gözenekli olursa, güç o kadar zayıflar. Londra'ya güç veren gümüş külçelerin çoğu Latince, Fransızca ve Almancadan yapılan çeviriler. Ama bu külçeler etkilerini yitiriyorlar. Dilsel akış kıtalar arasında yayıldıkça –*sote* ve *graten* gibi kelimeler İngilizce sözlüğün standart bir parçası hâline geldikçe– anlamsal çarpıklık gücünü kaybeder."

"Profesör Lovell da bana benzer bir şey söylemişti," dedi Robin, geçmişi anımsayarak. "Kendisi zaman geçtikçe Romantik dillerin daha az sonuç vereceğine ikna olmuş durumda."

"Profesör Lovell haklı," dedi Anthony. "Bu yüzyılda Avrupa dillerinden İngilizceye ve İngilizceden Avrupa dillerine çok fazla çeviri yapılmış. Görünüşe bakılırsa Almanlara ve filozoflarına veya İtalyanlara ve şairlerine olan bağımlılığımızdan kurtulamıyoruz. Dolayısıyla, her ne kadar binanın sahibi gibi davranmak isteseler de Romantik Diller aslında fakültenin en büyük tehdit altındaki branşı. Klasikler de giderek daha az umut vadediyorlar. Latince ve Yunanca bir süre daha dayanacak çünkü her ikisini de akıcı şekilde konuşmak hâlâ elitlerin ilgi alanına giriyor ancak Latince hiç tahmin etmeyeceğiniz kadar günlük bir dile dönüşüyor. Sekizinci katın bir köşesinde Mancayı ve Kernevekçeyi canlandırmak için çalışan bir doktora sonrası araştırmacı var ama kimse bu projenin başarılı olacağını düşünmüyor. Galce için de aynısı geçerli ama Cathy'ye söylemeyin. Siz üçünüz bu yüzden bu kadar değerlisiniz." Anthony, Letty dışında hepsini sırayla işaret etti. "Henüz kanının son damlasına kadar sömürülmemiş diller biliyorsunuz."

"Peki ya ben?" dedi Letty öfkeyle.

"Şey, bir süreliğine idare edersin ama sırf Britanya ulusal kimliğini Fransızların karşıtı olarak geliştirdiği için. Fransızlar batıl inançlı kâfirlerdir ama biz Protestanız. Fransızlar tahta ayakkabılar giyerler, biz deri ayakkabılar giyeriz. Şimdilik, Fransızcanın dilimize sızmasına direneceğiz. Ama esas sömürgeler ve yarı sömürgeler – Robin ve Çin, Rami ve Hindistan; sizler keşfedilmemiş topraklarsınız. Herkesin uğruna savaştığı bir meselesiniz."

"Bir kaynaktan söz eder gibi konuşuyorsun," dedi Rami.

"Evet, kesinlikle. Dil de tıpkı altın ve gümüş gibi bir kaynaktır. O dilbilgisi lügatları uğruna savaşıp ölen insanlar var."

"Ama bu çok saçma," dedi Letty. "Dil yalnızca sözcüklerden ve düşüncelerden ibarettir, bir dilin kullanımı kısıtlanamaz."

"Kısıtlanamaz mı?" dedi Anthony. "Çin'de bir yabancıya Mandarince öğretmenin resmi cezasının ölüm olduğunu biliyor musun?"

Letty, Robin'e döndü. "Bu doğru mu?"

"Sanırım doğru," dedi Robin "Profesör Chakravarti de aynı şeyi söylemişti. Çing hükümeti korkuyor. Yabancılardan korkuyorlar."

"Gördün mü?" dedi Anthony. "Diller yalnızca sözcüklerden ibaret değildir. Dünyaya bakma biçimleridir. Uygarlığın anahtarlarıdır. Ve bu, uğruna öldürmeye değecek bir bilgidir."

"Sözcükler hikâyeler anlatır." Profesör Lovell o öğleden sonra ilk dersi kulenin beşinci katında, yedek olarak tutulan bir sınıfta, bu şekilde açtı. "Özellikle de bu sözcüklerin tarihi –nasıl kullanılmaya başlandıkları ve bugünkü anlamlarına nasıl kavuştukları– bize bir halk hakkında diğer tüm tarihi eserler kadar, hatta onlardan daha fazla şey anlatır. *Knave*[1] sözcüğünü ele alalım. Sizce bu sözcük nereden geliyor?"

Letty, "Kart oyunlarından, öyle değil mi? Papaz, kız..." diye lafa girdi ama sonra bunun döngüsel bir tartışma olduğunu fark ederek cümlesini yarım bıraktı. "Ah, boş verin."

---

1 Vale, uşak anlamlarının yanı sıra düzenbaz, hilekâr anlamlarını da taşır. –ç.n

Profesör Lovell başını iki yana salladı. "Eski İngilizcedeki *knafa*, genç bir erkek uşağı ya da hizmetçiyi ifade eder. Bunu Almancadaki kökteşiyle, *oğlan* anlamına gelen eski bir terim olan *knabe* ile teyit edebiliriz. Aslında valeler ilk başta şövalyelerin ihtiyaçlarını karşılayan genç oğlanlarmış. Ancak 16. yüzyılın sonunda şövalyelik kurumu parçalanınca ve lordlar daha ucuz ve daha profesyonel ordular tutabildiklerini keşfedince, yüzlerce vale işsiz kalmış. Onlar da her bahtsız genç erkeğin yapacağı gibi haydutların ve soyguncuların arasına karıştılar ve bugün düzenbaz olarak nitelendirdiğimiz alçak serserilere dönüştüler. Dolayısıyla bu sözcüğün tarihçesi yalnızca dildeki değişimi değil, koca bir sosyal düzendeki değişimi anlatıyor."

Profesör Lovell ne tutkulu bir konuşmacıydı ne de doğuştan sanatçıydı. Bir topluluk karşısında huzursuz görünüyordu; hareketleri yapmacık ve tutuktu; tekdüze, ciddi ve dolambaçsız bir şekilde konuşuyordu. Yine de ağzından çıkan her sözcük mükemmel zamanlanmıştı, iyi düşünülmüştü ve sürükleyiciydi.

Bu dersten önceki günlerde, Robin sınıfa vasisinin öğrencisi olarak girmekten korkmuştu. Ama bunun sıkıntılı ya da utanç verici bir deneyim olmadığı ortaya çıkmıştı. Profesör Lovell, Robin'e tıpkı Hampstead'deki arkadaşlarının yanında davrandığı gibi davranıyordu – mesafeliydi, resmiydi ve Robin'in bulunduğu yeri görmek mümkün değilmiş gibi, yüzüne odaklanmadan gözlerini kaçırıp duruyordu.

Profesör Lovell, "*Etimoloji* sözcüğü Yunancadaki *étymon*'dan gelir," diye devam etti. "Bir sözcüğün özü, 'doğru veya esas' anlamındaki *étumos*'tur. Dolayısıyla etimolojiyi, bir sözcüğün köklerinden ne kadar uzaklaştığının izini sürme alıştırması olarak düşünebiliriz. Çünkü sözcükler hem gerçek hem de mecazi anlamda muazzam mesafeler aşarlar." Birdenbire Robin'e baktı. "Çincede büyük fırtına ne demek?" diye sordu.

Robin irkildi. "Ah – *fēngbào*?"[1]

"Hayır, daha büyüğü."

---

1 風暴.

Ninova

"*Táifēng*?"[1]

"Güzel." Profesör Lovell Victoire'ı işaret etti. "Peki Karayipler'de hangi hava akımları devamlı etkindir?"

Victoire, "Tayfunlar," dedi ve gözlerini kırpıştırdı. *Táifēng*, *Tayfun* mu? Ama nasıl–"

"Greko-Latinceyle başlıyoruz," dedi Profesör Lovell. "Tayfun bir canavardı, Gaia ile Tartarus'un oğullarından biriydi ve yüz yılan başlı, yıkıcı bir yaratıktı. Bir noktada şiddetli rüzgârlarla anılır olmuş çünkü Araplar sonradan şiddetli, çalkantılı fırtınaları betimlemek için *tufan* sözcüğünü kullanmışlar. Bu sözcük Arapçadan Portekizceye geçmiş ve kâşif gemileriyle Çin'e taşınmış."

"Ama *táifēng* sadece ödünç alınan bir sözcük değil," dedi Robin. "Çincede bir anlamı var – *tái* büyük ve *fēng* rüzgâr–"

Profesör Lovell, "Peki Çinlilerin kendi anlamı olan bir transliterasyon[2] bulamayacaklarını mı düşünüyorsun?" diye sordu. "Bu sürekli olur. Fonolojik öykünmeler çoğunlukla anlamsal öykünmeleri de beraberinde getirir. Sözcükler yayılır. Ve söylenişleri şaşılacak kadar benzeyen sözcüklerden, insanlık tarihindeki temas noktalarının izi sürülebilir. Diller yalnızca değişen sembol kümeleridir – karşılıklı söylemi mümkün kılacak kadar sabit, değişen toplumsal dinamikleri yansıtacak kadar akışkanlardır. Sözcükleri gümüşle çağırdığımızda, değişen tarihi akla getiririz."

Letty elini kaldırdı. "Yöntemle ilgili bir sorum var."

"Sor bakalım."

"Tarihsel araştırma süreci iyi ve hoş," dedi Letty. "Tek yapmanız gereken eserlere, belgelere ve bunun gibi şeylere bakmak. Ama *sözcüklerin* tarihi nasıl araştırılıyor? Ne kadar mesafe kaydettikleri nasıl belirleniyor?"

Profesör Lovell bu soruyu duyduğuna çok memnun olmuş gibiydi. "Okuyarak," dedi. "Başka yolu yok. Ulaşabildiğiniz bütün kaynakları bir araya getirdikten sonra oturup çeşitli bulma-

---

1 颱風.

2 Bir yazı sistemindeki harflerin başka bir yazı sisteminin harflerine çevrilmesi. –çn

calar çözersiniz. Örüntüleri ve düzensizlikleri bulmaya çalışırsınız. Örneğin klasik dönemde, Latince sözcüklerin sonundaki *m* harfinin söylenmediğini biliyoruz çünkü Pompei'deki yazıtlar, *m* harflerini atlayacak şekilde yanlış yazılmış. Ses değişikliklerini işte bu şekilde tespit ediyoruz. Bunu yaptığımızda, kelimelerin nasıl evrimleşmiş olması gerektiğini tahmin edebiliriz. Eğer bulgular tahminlerimizle eşleşmiyorlarsa, o zaman belki de bağlantılı kökenler hakkındaki hipotezimiz yanlıştır. Etimoloji yüzyıllara yayılan bir dedektiflik işidir ve tıpkı samanlıkta iğne aramak gibi aşırı zordur. Ama bulduğumuz iğnelerin bu araştırmaya değdiğini söyleyebilirim."

O yıl, İngilizceyi örnek alarak dillerin nasıl büyüdüğünü, değiştiğini, dönüştüğünü, genişlediğini, farklılaştığını ve yakınlaştığını incelemeye başladılar. Ses değişikliklerini, İngilizce *knee* sözcüğündeki sessiz k harfinin Almanca karşılığında neden söylendiğini, Latince, Yunanca ve Sanskritçedeki durak ünsüzlerinin Germen dillerindeki ünsüzlerle neden bu kadar düzenli bir şekilde örtüştüğünü incelediler. Bopp, Grimm ve Rask çevirilerini; Sevillalı İsidor'un *Etymologiae*'sını okudular. Anlamsal kaymalar, söz dizimsel değişim, diyalektik farklılaşma ve ödünç almanın yanı sıra, ilk bakışta birbiriyle hiçbir ilgisi yokmuş gibi görünen diller arasındaki ilişkileri bir araya getirmek için kullanılabilecek yeniden yapılandırma yöntemlerinin üzerinde çalıştılar. Dilleri birer maden gibi kazarak, ortak mirası ve anlam çarpıklıklarını gösteren değerli damarları aradılar.

Tüm bunlar konuşma şekillerini değiştirdi. Cümlelerini sürekli yarım bırakmaya başladılar. Sıradan cümleleri ve aforizmaları bile, bu sözcüklerin nereden geldiklerini merak etmeden söyleyemez hâle geldiler. Bu tür sorgulamalar tüm konuşmalarına sızdı, birbirlerini ve diğer her şeyi anlamlandırmalarının varsayılan yolu hâline geldi.[1] Artık dünyaya bakıp da her yerde

1 Victoire, Robin'i göstererek, "*Awkward*, (*sakar*), eski İskandinavcada 'ters dönmüş kaplumbağa gibi' anlamına gelen *aufgr*'dan geliyor," derdi. Robin ise, "O hâlde *Victoire* Victoria'dan değil, *vicious* (*kötücül*) sözcüğünden geliyor

yüzlerce yıllık tortular misali katmanlaşmış hikâyeleri ve tarihçeleri görmezden gelemiyorlardı.

Öğrendiklerinin İngilizce üzerindeki etkileri, düşündüklerinden çok daha derin ve kapsamlı oldu. "Mektup" ya da "not" anlamındaki *chit*, Marathi dilindeki *chitti*'den geliyordu. *Kahve* İngilizceye Hollandaca (*koffie*), Türkçe (*kahve*) ve aslen Arapça (*qahwah*) yoluyla girmişti. Tekir[1] kediler adlarını Bağdat'ın bir mahallesi olan el-Attâbiyye ile özdeşleşen çizgili bir ipekten almışlardı. Giysiler için kullanılan temel sözcükler bile bir yerlerden geliyordu. *Damask* Şam'da dokunan kumaştan geliyordu; *pötikare* Malaycada "çizgili" anlamına gelen *genggang* sözcüğünden geliyordu; *patiska* Kerala'daki Calicut'a atıfta bulunuyordu ve Rami'nin söylediğine göre taftanın kökleri, Farsçada "parlak kumaş" anlamına gelen *tafte* sözcüğüne dayanıyordu. Ancak tüm İngilizce sözcükler, bu kadar uzak ya da asil köklere sahip değildi. Etimolojinin çok geçmeden öğrendikleri en ilginç yanı, zengin ve maddeci insanların tüketim alışkanlıklarından, fakir ve sefil insanların bayağı ifadelerine kadar, her şeyin bir dili etkileyebilmesiydi. Hırsızların, serserilerin ve yabancıların sözde gizli dilleri olan yavan argolar, *hile*, *ganimet* ve *zırva* gibi yaygın sözcüklerin oluşmasına katkıda bulunmuştu.

İngilizce diğer dillerden sözcükler ödünç almakla kalmamıştı, bir Frankenstein lehçesi gibi yabancı etkilerle dolup taşmıştı. Ve Robin, vatandaşları dünyanın geri kalanından daha iyi olmakla övünen bu ülkenin, ödünç malzemeler olmadan bir ikindi çayının sonunu getirememesini inanılmaz buluyordu.

Etimolojiye ek olarak, o yıl her biri fazladan bir dil öğrendiler. Amaç bu dilde akıcılık kazanmak değil, bu dili edinme süreci aracılığıyla odak dillerine ilişkin kavrayışlarını derinleştirmekti. Letty ve Rami, Profesör De Vreese ile Proto Hint-Avrupa dili üzerinde çalışmaya başladılar. Victoire, danışma kuruluna öğrenmeyi umduğu bir dizi Batı Afrika dili önerdi ancak Babil'in

---

olmalı çünkü sen *kötülükten* başka bir şey değilsin," diye karşılık verirdi.

1 İngilizcesi *tabby*. –*çn*

bu dillerden herhangi birinde gerektiği gibi eğitim vermek için yeterli kaynağa sahip olmadığı gerekçesiyle reddedildi. Sonunda Profesör Playfair, İspanyolcanın Haiti-Dominik sınırında geçerli olduğunu savunduğu için Victoire, İspanyolca öğrenmeye başladı ama hâlinden pek memnun değildi.

Robin, Profesör Chakravarti ile Sanskritçe öğrenmeye başladı ve daha ilk derste, bu dil hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadığı için azar işitti. "Çinli akademisyenlere en başından Sanskritçe öğretmeliler. Sanskritçe Çin'e Budist metinler aracılığıyla geldi ve Budizm Çincenin kolaylıkla karşılayamadığı düzinelerce kavramı ortaya çıkardığı için, bu durum gerçek bir dilsel yenilik patlamasına neden oldu. *Nun*[1] ya da Sanskritçedeki *bhiksunī*, *ni*[2] oldu. *Nirvana*, *nièpán*[3] oldu. Cehennem, bilinç ve felaket gibi temel Çince kavramlar Sanskritçeden gelmektedir. Bugün Budizmi anlamadan Çinceyi anlamaya başlayamazsın, bu da Sanskritçeyi anlamak demektir. Bu tıpkı sayıları nasıl çizeceğini bilmeden çarpmayı anlamaya çalışmak gibidir."

Robin doğduğundan beri konuştuğu bir dili yanlış öğrenmekle suçlanmanın biraz haksızlık olduğunu düşündü ama yine de uyumlu davrandı. "O hâlde nereden başlıyoruz?"

"Alfabeden," dedi Profesör Chakravarti neşeyle. "Temel yapıtaşlarına geri döneceğiz. Kalemini çıkar ve kas hafızanı geliştirene kadar bu harflerin üzerinden geç – yaklaşık yarım saatini alacağını tahmin ediyorum. Hadi başla."

Latince, çeviri teorisi, etimoloji, odak diller ve yeni bir araştırma dili – bu fazlasıyla ağır bir ders yüküydü, özellikle de her profesör sanki başka dersleri yokmuş gibi ödev verdiğinde. Fakülte son derece anlayışsızdı. Rami haftada kırk saatten fazla kitap okumalarına itiraz edince Profesör Playfair keyifle, "Almanların *Sitzfleisch* diye güzel bir sözcüğü var," dedi. "Tam olarak çevirince, 'oturan etler' anlamına geliyor. Bu da demek oluyor ki bazen kıçınızın üstüne oturmanız ve işleri bitirmeniz gerekiyor."

---

1 (Ing.) Rahibe. –*çn*

2 尼

3 涅槃

Yine de neşeli anları oluyordu. Oxford'u bir tür ev gibi görmeye ve kendilerini rahat hissedecekleri, sadece hoş görüldükleri değil, içinde geliştikleri alanlar da yaratmaya başlamışlardı. Hangi kafelerin kendilerine sorunsuz hizmet vereceğini, hangilerinin Rami yokmuş gibi davranacağını ya da sandalyelerine oturamayacak kadar kirli olduğundan yakınacağını öğrenmişlerdi. Hava karardıktan sonra rahatsız edilmeden hangi publara gidebileceklerini keşfetmişlerdi. Birleşik Münazara Topluluğu'nun izleyicileri arasına oturuyorlardı ve Colin Thornhill, Elton Pendennis gibileri yüzleri kızarana kadar adalet, özgürlük ve eşitlik hakkında bağırıp çağırırken gülmemeye çalışıyorlardı.

Robin, Anthony'nin ısrarları üzerine kürek çekmeye başlamıştı. "Sürekli kütüphaneye tıkılıp kalman iyi değil," diyordu. "Beynin düzgün çalışması için kaslarını esnetmen, kan dolaşımını sağlaman gerekir. Bir dene, senin için yararlı olacaktır."

Şans bu ya, Robin kürek çekmeye bayılıyordu. Tek bir küreği suya karşı tekrar tekrar çekmenin ritmik ve zorlayıcı hareketinden büyük zevk alıyordu. Kolları güçlendi ve bacakları her nasılsa, daha uzun gelmeye başladı. Sıska ve kambur siluetinden yavaş yavaş kurtularak yapılı bir görünüme kavuşmak, her sabah aynaya baktığında ona büyük bir memnuniyet veriyordu. Kasabanın geri kalanının henüz uyanmadığı, kilometreler boyunca kuş cıvıltılarından ve suya batan küreklerin tatlı şıpırtısından başka bir şey duyamadığı serin Isis sabahlarını dört gözle beklemeye başladı.

Kızlar da kürek kulübüne sızmaya çalıştılar ama başaramadılar. Kürek çekecek kadar uzun değillerdi ve kürek çeken erkekler gibi davranmaları için çok fazla bağırmaları gerekiyordu. Fakat haftalar sonra, Robin üniversitenin eskrim takımına iki korkunç üyenin katıldığına dair söylentiler duymaya başladı, gerçi Victoire ve Letty ilk sorgulandıklarında masum olduklarını iddia ettiler.

Sonunda Victoire, "Esas cazip gelen saldırmak," diye itiraf etti.

"İzlemesi çok komik. Oğlanlar her zaman büyük bir şevkle ortaya çıkıyorlar ve sonra da stratejiyi tamamen gözden kaçırıyorlar."

Letty de aynı fikirdeydi. "O zaman sakin kalmak ve savunmasız anlarında onları şişlemek kolaylaşıyor. Hepsi bu kadar."

Kışın Isis dondu ve buz patenine gittiler. Letty dışında hiçbiri daha önce buzda kaymamıştı. Botlarını olabildiğince sıkı bağladılar –Letty, "Daha sıkı, ayağınızda oynamamaları gerek yoksa bileklerinizi kırarsınız," dedi– ve buzun üstünde sendeleyerek ilerlediler. Dengede durabilmek için birbirlerine tutunduklarından, içlerinden biri düşecek olursa hepsi birden düşüyordu. Sonra Rami öne eğilip dizlerini kırarsa daha hızlı kayabildiğini keşfetti ve üçüncü günde diğerlerinin, hatta yoluna çıktığında üzülmüş gibi yapan ama yine de gülmekten kendini alamayan Letty'nin bile etrafında daireler çizmeye başladı.

Arkadaşlıkları sağlam ve kalıcı bir niteliğe bürünmüştü. Artık gözleri kamaşmış, ürkek, sağlam durmak için birbirlerine tutunan birinci sınıf öğrencileri değillerdi. Daha çok dertlerin birleştirdiği yorgun gaziler, ne olursa olsun birbirlerine yaslanabilen deneyimli askerlerdi. Titiz Letty homurdanmasına rağmen gece ne kadar geç ve sabah ne kadar erken olursa olsun, her zaman bir çeviriyi düzeltirdi. Victoire bir sığınak gibiydi, her türlü şikâyeti ve önemsiz yakınmayı, konuların detayına girmeden dinlerdi. Ve Robin, bir fincan çaya, gülecek bir şeye ya da birlikte ağlayacak birine ihtiyaç duyduğunda, gece ya da gündüz, istediği zaman Rami'nin kapısını çalabilirdi.

Sonbaharda yeni öğrenciler geldiğinde –aralarında hiç kız yoktu, dört tane bebek yüzlü erkek vardı– onlara hiç ilgi göstermediler. Farkına varmadan, ilk dönem boyunca fazlasıyla imrendikleri elit öğrencilere benzemişlerdi. Züppelik ve kibir olarak algıladıkları şeyin sadece yorgunluk olduğu ortaya çıkmıştı. Eski öğrencilerin yenilere zorbalık yapma gibi bir niyetleri yoktu. Sadece zamanları kısıtlıydı.

İlk yıllarından beri olmayı arzuladıkları gibi mesafeli, zeki

ve iliklerine kadar yorgunlardı. Sefil durumdalardı. Çok az uyuyorlardı, çok az yiyorlardı, çok fazla okuyorlardı ve Oxford ya da Babil'in dışındaki konulardan tamamen kopmuşlardı. Dünya hayatını görmezden geliyorlardı, sadece zihinlerinde yaşıyorlardı. Buna bayılıyorlardı.

Ve Robin her şeye rağmen Griffin'in kehanette bulunduğu günün asla gelmeyeceğini, sonsuza dek böyle sürüncemede kalabileceğini umuyordu. Çünkü hiç şu anda olduğu kadar mutlu olmamıştı: Bütün taşların nasıl yerine oturduğuna kafa yoramayacak kadar bin parçaya bölünmüştü ve aklı hep bir sonraki işteydi.

Michaelmas döneminin sonuna doğru, Louis-Jacques-Mandé Daguerre adında bir Fransız kimyager, yanında ilginç bir nesneyle Babil'e geldi. Bunun helyografik bir karanlık kutu olduğunu ve mekanizmasını tam olarak anlayamasa da çıplak bakır plakalar ve ışığa duyarlı bileşikler kullanarak hareketsiz görüntüleri çoğaltabildiğini söyledi. Acaba Gevezeler bir göz atıp, bu cihazı bir şekilde geliştirebilirler miydi?

Daguerre'in fotoğraf makinesi sorunu kulenin en önemli konusu hâline geldi. Fakülte bunu bir yarışmaya dönüştürdü: Gümüş-işleme yapmaya hak kazanan herhangi bir öğrenci, Daguerre'in problemini çözebilirse onun patentine adını yazdırmaya ve ardından gelecek zenginlikten pay almaya hak kazanacaktı. Dördüncü sınıflar ve araştırma görevlileri iki hafta boyunca etimolojik sözlükleri karıştırarak ışık, renk, görüntü ve taklidi içeren doğru anlam bağlantısını karşılayacak bir dizi sözcük bulmaya çalışırken, sekizinci kat sessiz bir çılgınlıkla dolup taştı.

Sonunda Anthony Ribben bilmeceyi çözdü. Daguerre ile yapılan sözleşme gereği, patentli eşleşme-çifti bir sır olarak saklandı ancak söylentilere göre Anthony, Latincede "benzerlik" veya "taklit" anlamına gelmenin yanı sıra bir hortlağı veya hayaleti çağrıştıran *imago* ile bir şeyler yapmıştı. Diğer söylentilere göre Anthony gümüş külçeyi eritmenin bir yolunu bulmuş ve ısıtılmış cıvadan duman elde etmişti. Anthony her ne yaptıysa açıklayamazdı ama çabaları için kendisine cömert bir ödeme yapılmıştı.

Fotoğraf makinesi çalışıyordu. Odaklanılan öznenin birebir aynısı sihirli bir şekilde, olağanüstü kısa bir sürede bir kâğıda kopyalanabiliyordu. Daguerre'in cihazı –buna daguerreotype diyorlardı– yerel bir sansasyon hâline geldi. Herkes fotoğrafının çekilmesini istiyordu. Daguerre ve Babil fakültesi kulenin lobisinde üç günlük bir sergi düzenlediler ve halkın istekli bireyleri sokağı dolduran kuyruklar oluşturdular.

Robin ertesi gün yapacağı Sanskritçe çeviri için gergindi ama Letty bir fotoğraf çektirmek üzere içeri girmeleri için ısrar etti. "Bugünü ve bu ânı hatırlatan bir anımız olmasını istemez misiniz?" diye sordu.

Robin omuz silkti. "Pek sayılmaz."

Letty, "Ama ben istiyorum," diye diretti. "1837 yılının bu gününde tam olarak nasıl göründüğümüzü hatırlamak istiyorum. Hiç unutmak istemiyorum."

Kameranın karşısına geçtiler. Letty ve Victoire sandalyelere oturdular ve ellerini sımsıkı kavuşturarak kucaklarına koydular. Onların arkasında duran Robin ve Rami, ellerini nereye koyacaklarını bilemediler. Elleri kızların omuzlarında mı durmalıydı yoksa sandalyelerde mi?

"Kollarınız iki yanda olsun," dedi fotoğrafçı. "Olabildiğince hareketsiz durun. Hayır– önce biraz yaklaşın– işte böyle."

Robin gülümsedi ama ağzını uzun süre bu şekilde tutamayacağını fark edince hemen vazgeçti.

Ertesi gün, lobideki bir görevliden basılmış fotoğrafı aldılar.

"Daha neler," dedi Victoire. "Bu bize hiç benzemiyor."

Ama Letty havalara uçtu, hatta bir çerçeve almak üzere alışverişe gitmeleri için ısrar etti. "Bunu şömine rafımın üzerine asacağım, ne dersiniz?"

"O fotoğrafı çöpe atmanı tercih ederim," dedi Rami. "Sinir bozucu."

"Hayır değil," dedi Letty. Gerçek bir sihir görmüş gibi büyülenmişçesine baskıyı inceledi. "İşte biz. Yaşadığımız sürece asla geri dönemeyeceğimiz bir anda donup kalmışız. Harika."

Robin de fotoğrafın tuhaf göründüğünü düşündü ama bunu

yüksek sesle dile getirmedi. Hepsinin yüz ifadeleri yapaydı ve belli belirsiz rahatsızlık işaretleri taşıyordu. Kamera onları bir araya getiren ruhu bozmuş ve donuklaştırmıştı. Aralarındaki samimiyet ve dostluk yapmacık, zorlama bir yakınlık gibi görünüyordu. Robin fotoğrafçılığın da bir tür çeviri olduğunu ve bunun sonucunda hepsinin biraz değersizleştiğini düşündü.

Tıpkı potada eritilen menekşeler gibi.

ONUNCU BÖLÜM

Öğrencilerinin ilkelerini korumak için, onları klasik öğrenimin güvenli ve zarif saçmalıklarıyla sınırlandırıyorlar. Gerçek bir Oxford öğretmeni, genç adamların ahlaki ve politik gerçekler üzerinde tartıştıklarını, teoriler oluşturup çürüttüklerini ve kendilerini politik tartışmaların hararetine kaptırdıklarını duysa ürperirdi. Bunu Tanrı'ya saygısızlıktan ve krallara ihanetten başka bir şeyin alameti olarak görmezdi.

Sydney Smith, "Edgeworth's *Professional Education*"

O yılın Michaelmas döneminin sonuna doğru, Griffin her zamankinden daha fazla etrafta gibiydi. Robin onun nereye kaybolduğunu merak etmeye başlamıştı, Malakka'dan döndüğünden beri görevleri ayda ikiden bire, sonra da sıfıra inmişti. Fakat aralık ayı gelince, Robin birkaç günde bir Griffin'den Twisted Root'un önünde buluşmalarını belirten notlar almaya başladı ve şehirde çılgınca yürüme rutinlerine geri döndüler. Bunlar genellikle planlı hırsızlıkların habercisiydi. Ancak bazen de Griffin'in aklında belirli bir gündem olmuyordu ve yalnızca sohbet etmek istiyordu. Robin bu sohbetleri iple çekiyordu; erkek kardeşinin daha az gizemli, daha insani, daha ete kemiğe bürünmüş göründüğü tek zamanlar bunlardı. Ancak Griffin, Robin'in esas sorularını –Hermes'in çalınmasına yardım ettiği malzemelerle ne yaptığını ve eğer varsa devrimin nasıl ilerlediğini– hiç cevaplamadı. "Sana hâlâ güvenmiyorum," dedi. "Hâlâ çok yenisin."

Robin, *Ben de sana güvenmiyorum*, diye düşünse de bunu Griffin'in yüzüne söylemedi. Bunun yerine daha dolambaçlı bir yol izledi. "Hermes Cemiyeti ne zamandır faaliyette?"

Griffin ona muzip bir bakış attı. "Ne yaptığının farkındayım."

"Sadece modern bir buluş olup olmadığını ya da–"

"Bilmiyorum. Hiçbir fikrim yok. En az birkaç on yıllık, belki de daha eski, hiç öğrenemedim. Neden aslında ne öğrenmek istediğini sormuyorsun?"

"Çünkü bana söylemiyorsun."

"Denesene."

"Pekâlâ. Madem Hermes daha uzun zamandır faaliyette, o zaman neden..."

"Neden hâlâ kazanamadığımızı merak ediyorsun. Öyle değil mi?"

"Hayır. Sadece ne fark yarattığını göremiyorum," dedi Robin. "Babil – sonuçta Babil. Siz ise sadece–"

Griffin, "Sürgüne gönderilen ve devi parçalamaya çalışan küçük bir akademisyenler grubu muyuz?" diye cümleyi tamamladı. "Açık konuş kardeşim, lafı dolandırma."

"Aslında 'bir avuç idealist' diyecektim ama evet. Yani– lütfen Griffin, yaptığım herhangi bir şeyin ne gibi bir etkisi olduğu belirsizken inancımı korumam zor."

Griffin yavaşladı. Birkaç saniye boyunca sessizce düşündükten sonra, "Sana bir resim çizeceğim," dedi. "Gümüş nereden geliyor?"

"Griffin, açıkçası–"

"Beni aydınlat."

"On dakika sonra dersim var."

"Bunun cevabı hiç de basit değil. Bir kere geç kaldın diye Craft seni sınıftan atmaz. Gümüş nereden geliyor?"

"Bilmiyorum. Madenlerden mi?"

Griffin sesli bir şekilde içini çekti. "Size hiçbir şey öğretmiyorlar mı?"

"Griffin–"

"Sadece dinle. Gümüş ezelden beri var. Atlılar Attika'da gümüş çıkarıyorlardı ve bildiğin gibi Romalılar da gümüşün neler yapabileceğini fark ettikten sonra imparatorluklarını ge-

nişletmek için gümüşü kullandılar. Ancak gümüş uluslararası bir para birimi hâline gelmedi, kıtaları kapsayan bir ticaret ağını çok sonraya kadar kolaylaştırmadı. Çünkü yeterince yoktu. Sonra 16. yüzyılda, ilk gerçek küresel imparatorluk olan Habsburglular And Dağları'nda devasa gümüş yataklarına rastladılar. İspanyollar, emekleri karşılığında adil bir ödeme almadığından[1] emin olabileceğin yerli madenciler sayesinde gümüşü dağlardan çıkardılar ve bastıkları madeni paralar Sevilla ile Madrid'e zenginlik getirdi.

"Gümüş onları Hindistan'dan baskılı pamuklu kumaş satın alacak kadar zenginleştirdi; bu kumaşları Afrika'dan gelen ve sömürgelerindeki tarlalarda çalıştırdıkları zincirli kölelerin parasını ödemek için kullandılar. Böylece İspanyollar zenginleştikçe zenginleştiler ve nereye gitseler arkalarında ölüm, kölelik ve fakirlik bıraktılar. Buraya kadarki kalıpları görüyorsun, değil mi?"

Griffin ders verirken Profesör Lovell ile tuhaf bir benzerlik gösteriyordu. Her ikisi de elleriyle çok keskin hareketler yapıyordu, sanki uzun konuşmalarını nokta yerine el hareketleriyle sonlandırıyorlardı ve her ikisi de son derece dikkatli, ritmik bir şekilde konuşuyordu. Ayrıca Sokratik sorgulamaya olan düşkünlükleri de ortaktı. "İki yüzyıl ileri gidersen nelerle karşılaşırsın?"

Robin içini çekti ama işbirliği yaptı. "Gümüşün ve gücün tamamı Yeni Dünya'dan Avrupa'ya akıyor."

"Doğru," dedi Griffin. "Gümüş kullanıldığı yerde birikir. İspanyollar uzun süre liderliği ellerinde tutarken, Hollandalılar, İngilizler ve Fransızlar da onları izliyordu. Bir yüzyıl daha ileri gittiğimizde, İspanya'nın eski hâlinden eser kalmamıştı, Napoléon savaşları Fransa'nın gücünü tüketmişti ve artık görkemli Britanya zirvedeydi. Avrupa'nın en büyük gümüş rezer-

---

1 Yetersiz bir ifade. Potosí'nin 1545'teki "keşfinden" birkaç on yıl sonra, gümüş şehri köleleştirilmiş Afrikalılar ve cıva buharı, pis su ve zehirli atıkların ortasında çalışan yerli işçiler için bir ölüm tuzağı hâline gelmişti. İspanya'daki "Dağların Kralı ve Kralların Kıskançlığı", hastalık, zorunlu yürüyüşler, yetersiz beslenme, aşırı çalışma ve zehirli bir çevre nedeniyle kaybedilen bedenler üzerine inşa edilmiş bir piramitti.

vine ve dünyanın en iyi çeviri enstitüsüne sahiplerdi. Trafalgar Savaşı'ndan sonra sağlamlaştırılan donanmaları denizlerin en iyisiydi, o hâlde bu ada ülkesi dünyayı yönetmeye hazırlanmalıydı, değil mi? Ancak son yüzyılda Parlamento'nun ve Britanya ticari şirketlerinin epey başını ağrıtan tuhaf bir şeyler oluyordu. Bunun ne olduğunu tahmin edebilir misin?"

"Sakın bana gümüşün tükenmek üzere olduğunu söyleme."

Griffin sırıttı. "Evet, gümüş tükenmek üzereydi. Peki gümüşün artık nereye aktığını tahmin edebilir misin?"

Robin bunun cevabını biliyordu çünkü Profesör Lovell ve arkadaşlarının Hampstead'deki oturma odasında toplandıklan akşamlarda, yıllar boyunca bundan yakındıklarını duymuştu. "Çin'e."

"Çin'e. Bu ülke Doğu'dan ithal ettiği ürünlerle tıka basa dolu. Çin'in porselenlerine, lake dolaplarına, ipeklerine ve çayına doyamıyorlar. Yüce Tanrım. Çin'den İngiltere'ye her yıl ne kadar çay ihraç edildiğini biliyor musun? En az 30 milyon pound değerinde. İngilizler çayı o kadar çok seviyorlar ki Parlamento kıtlık ihtimaline karşı Doğu Hindistan Şirketi'nin her zaman bir yıllık stok bulundurmasında ısrar ederdi. Çin'den gelen çay için her yıl milyonlar harcıyoruz ve karşılığında gümüşle ödeme yapıyoruz.

"Ama Çin'in İngiliz mallarına yönelik bir iştahı yok. İmparator Qianlong'un, Lord Macartney'den İngiliz yapımı eşyaların sergilendiği bir vitrin geldiği zaman nasıl tepki verdiğini biliyor musun? *Garip ve pahalı nesneler beni ilgilendirmiyor.* Çinlilerin bizim sattığımız hiçbir şeye ihtiyacı yok, istedikleri her şeyi kendileri üretebilirler. Bu yüzden gümüş Çin'e akmaya devam ediyor ve İngilizlerin bu konuda yapabileceği hiçbir şey yok çünkü arz ve talebi değiştiremezler. Bir gün, çeviri konusunda ne kadar yetenekli olduğumuzun bir önemi kalmayacak çünkü bu yeteneği hayata geçirecek gümüş rezervimiz kalmayacak. Britanya İmparatorluğu kendi açgözlülüğünün bir sonucu olarak çökecek. Bu arada gümüş, daha önce kaynakları çalınmış ve sömürülmüş olan yeni güç merkezlerinde birikecek. Hammaddeye sahip olacaklar. O zaman tek ihtiyaçları olan gümüş işçileri ola-

cak ve yetenekler işin olduğu yere gidecek, her zaman öyle olur. Yani imparatorluğun tükenmesi işten bile değil. Gerisini tarihin döngüleri halledecek ve siz sadece bunu hızlandırmamıza yardımcı olacaksınız."

"Ama bu..." Robin itirazını dile getirecek sözcükleri bulmakta zorlanarak sustu. "Bu çok soyut, çok avam, böyle olması mümkün değil – yani, tarihi böyle genellemeler yaparak öngöremezsin–"

"Öngörebileceğin pek çok şey var." Griffin yan gözle Robin'e baktı. "Ama Babil'in eğitimindeki sorun da bu, öyle değil mi? Size dilleri ve çeviriyi öğretiyorlar ama asla tarihi, bilimi, uluslararası politikayı öğretmiyorlar. Size lehçeleri destekleyen ordulardan bahsetmiyorlar."

"Peki gelecek nasıl görünüyor?" diye üsteledi. "Tarif ettiklerin, yani– tüm bunlar nasıl gerçekleşecek? Küresel bir savaş mı olacak? Yavaş bir ekonomik çöküşün ardından dünya bambaşka mı görünecek?"

"Bilmiyorum," dedi Griffin. "Kimse geleceğin nasıl görüneceğini tam olarak bilemez. Güç dengeleri Çin'e ya da Amerika'ya mı kayacak? Yoksa İngiltere yerini korumak için dişiyle tırnağıyla mücadele mi edecek? Bunu önceden kestirmek imkânsız."

"O hâlde yaptıklarınızın bir etkisi olduğunu nereden biliyorsunuz?"

Griffin, "Her çarpışmanın nasıl sonuçlanacağını öngöremem," diye açıkladı. "Ama şu kadarını biliyorum. Britanya'nın zenginliği zorla almaya dayanıyor. Ve Britanya büyüdükçe, geriye yalnızca iki seçenek kalıyor: Ya bu alma mekanizmaları çok daha acımasız bir hâle gelecek ya da Britanya çökecek. Birincisi daha olası. Ancak ikincisi de gerçekleşebilir."

"Fakat bu çok dengesiz bir savaş," dedi Robin çaresizce. "Bir yanda siz, bir yanda koca imparatorluk."

"Yalnızca imparatorluğun kaçınılmaz olduğunu düşünürsen," dedi Griffin. "Ama öyle değil. İçinde bulunduğumuz durumu ele alalım. Monarşik imparatorlukların peş peşe yıkılmasından sonra, Atlantik'te büyük bir krizin eşiğindeyiz. Amerika'da

kaybeden Britanya ve Fransa, kimsenin yararına dokunmayacak şekilde birbirlerine savaş açtılar. Şimdi yeni bir güç konsolidasyonuna tanık oluyoruz: Britanya Bengal'i, Hollanda'nın elinden Java'yı ve Cape Kolonisi'ni aldı ve Çin'den de istediğini alırsa, bu ticari dengesizliği tersine çevirebilirse, durdurulamaz olacak.

"Ama hiçbir şey taşa, hatta deyim yerindeyse gümüşe kazınmış gibi kesin değildir. Pek çok şey olasılıklara bağlıdır ve bu kırılma noktalarına etki edebiliriz. Bireysel tercihlerin, en küçük direniş ordularının bile fark yaratabileceği yerlere. Barbados'u ele alalım. Veya Jamaika'yı. Bu isyanlara külçeler gönderdik–"

"O köle isyanları bastırıldı," dedi Robin.

Griffin, "Ama kölelik yasaklandı, öyle değil mi?" diye cevap verdi. "En azından Britanya topraklarında. Hayır – her şeyin iyi ve yolunda olduğunu, Britanya yasaları için tüm övgüleri üstlenebileceğimizi söylemiyorum. Eminim kölelik karşıtları buna gücenirlerdi. Fakat 1833 Yasası'nın İngilizlerin ahlaki hassasiyetleri nedeniyle geçtiğini düşünüyorsan, yanıldığını söylüyorum. O yasayı geçirdiler çünkü kayıpları karşılamaya devam edemezlerdi."

Griffin elini sallayarak hayali bir haritayı işaret etti. "İşte bunun gibi kritik noktalarda kontrol sahibiyiz. Eğer doğru noktaları tetiklersek –imparatorluğun feda etmeyi göze alamayacağı noktalar yaratırsak– kırılma noktasına yaklaşmış oluruz. Ardından gelecek istikrarsızlaşır ve değişim mümkün olur. Tarih önceden dokunmuş bir duvar halısı gibi katlanmamız gereken, hiçbir çıkışı olmayan kapalı bir dünya değildir. Ona şekil verebiliriz. Onu biz oluşturabiliriz. Yalnızca bunu yapmayı *seçmeliyiz*."

"Buna gerçekten inanıyorsun," dedi Robin hayretle. Griffin'in inancı onu afallatmıştı. Robin için, bu tür soyut akıl yürütmeler dünyadan el etek çekmek, ölü dillerin ve kitapların güvenli alanına sığınmak için bir gerekçeydi. Griffin içinse bir savaş çağrısıydı.

"İnanmak zorundayım," dedi Griffin. "Aksi hâlde, sen haklı çıkarsın. Aksi hâlde, hiçbir şeyimiz kalmaz."

Bu konuşmadan sonra Griffin, Robin'in Hermes Cemiyeti'ne ihanet etmeyeceğine ikna olmuş gibiydi çünkü görevlerinin sayısı büyük ölçüde artmıştı. Bu misyonların hepsi hırsızlık içermiyordu. Griffin çoğunlukla etimolojik elkitapları, dilbilgisi lügatlarından sayfalar ve yazım tabloları gibi kolayca kopyalanan ve dikkat çekmeden yerine koyulan materyaller talep ediyordu. Yine de Robin'in kitapları ne zaman ve nasıl çıkardığı konusunda akıllıca davranması gerekiyordu çünkü odaklandığı alanlarla ilgisi olmayan materyalleri gizlice götürmeye devam ederse şüphe çekebilirdi. Bir keresinde Japonya'dan gelen üst sınıf öğrencisi Ilse, Eski Almanca dilbilgisi lügatıyla ne yaptığını sorduğunda, Robin Çince bir sözcüğün Hititçe kökenlerine kadar izini sürmeye çalışırken tesadüfen o lügatı bulduğuna dair bir hikâye gevelemek zorunda kalmıştı. Kütüphanenin büsbütün yanlış bölümünde olmasının hiçbir önemi yoktu. Ilse onun bu kadar kalın kafalı olduğuna inanmaya hazır görünüyordu.

Griffin'in istekleri genellikle zahmetsizdi. Her şey Robin'in hayal ettiğinden –ve belki de umduğundan– daha az şairaneydi. Heyecan verici kaçamaklar ya da akarsu köprülerinde yapılan şifreli konuşmalar yoktu. Her şey çok sıradandı. Robin'in öğrendiğine göre, Hermes Cemiyeti'nin en büyük başarısı kendilerini son derece etkili bir şekilde görünmez kılmak ve bilgiyi üyelerinden bile bütünüyle gizlemekti. Eğer bir gün Griffin ortadan kaybolursa, Robin Hermes Cemiyeti'nin kendi hayal gücünün bir ürünü dışında var olduğunu kanıtlamakta çok zorlanacaktı. Sıklıkla gizli bir cemiyetin değil de kusursuz bir koordinasyonla işleyen büyük ve sıkıcı bir bürokrasinin parçası olduğunu düşünüyordu.

Hırsızlıklar bile rutin hâle gelmişti. Babil profesörleri herhangi bir şeyin çalındığından tamamen habersiz görünüyorlardı. Griffin, Hermes Cemiyeti'nin sadece muhasebe hileleriyle örtbas edilebilecek kadar az miktarda gümüş aldığını, dolayısıyla beşeri bilimler fakültesindeki herkesin sayılar konusundaki beceriksizliğinin bir avantaj olduğunu açıklamıştı.

"Eğer Playfair'i kontrol eden biri olmasaydı, kendisi sandık-

lar dolusu gümüşün ortadan kaybolmasına göz yumardı," dedi. "Sence düzenli bir şekilde hesap tutuyor mudur? Adam iki basamaklı sayıları bile zar zor topluyor."

Bazı günler Griffin, Hermes'ten hiç bahsetmiyordu ama bunun yerine Port Meadow'a gelene kadar ve dönüş yolu boyunca Robin'in Oxford'daki hayatını – kürekçilik maceralarını, en sevdiği kitapçıları, yemekhanedeki ve kantindeki yemekler hakkındaki düşüncelerini soruyordu.

Robin dikkatli cevaplar veriyordu. İşlerin kötüye gitmesini, Griffin'in bu konuşmayı bir tartışmaya dönüştürmesini bekleyip duruyordu çünkü sade çörekleri tercih etmesi, burjuvaziye olan düşkünlüğünün kanıtıydı. Ama Griffin sorular sormaya devam ettikçe, Robin zaman içinde onun öğrenciliği özlemiş olabileceğini fark etti.

Griffin bir gece, "Noel zamanı kampüsü çok seviyorum," dedi. "Oxford'un kendi sihrini en çok benimsediği sezon."

Güneş batmıştı. Hava hoş bir serinlikten kemikleri sızlatan bir soğuğa dönmüştü, şehir Noel mumlarıyla aydınlanmıştı ve çevrelerinde kar taneleri uçuşuyordu. Çok güzeldi. Robin manzaranın tadını çıkarmak için yavaşladı ama Griffin'in deli gibi titrediğini fark etti.

"Griffin, acaba..." Robin duraksadı; bunu kibarca sormanın bir yolunu bilmiyordu. "Tek palton bu mu?"

Griffin tüyleri kabaran bir köpek gibi büzüştü. "Neden?"

"Sadece – bir bursum var, eğer daha sıcak tutan bir şey satın almak istersen–"

"Bana üstünlük taslama." Robin bu konuyu açtığına saniyesinde pişman oldu. Griffin çok gururluydu. Hayırseverliği, hatta kendisine sempati duyulmasını bile kabul edemiyordu. "Parana ihtiyacım yok."

"Nasıl istersen," dedi Robin incinerek.

Bir mahalle boyunca sessizce yürüdüler. Sonra Griffin zeytin dalı uzatmak için bariz bir girişimde bulunarak, "Noel programında neler var?" diye sordu.

"İlk olarak yemekhanede akşam yemeği yenecek."

"Yani Latince dualar okunacak, lastik gibi bir kaz eti ve domuz pisliğinden farksız bir Noel pudingi yenecek. Başka?"

Robin sırıttı. "Bayan Piper'ın turtaları Jericho'da beni bekliyor."

"Biftekli ve böbrekli mi?"

"Tavuklu ve pırasalı. En sevdiğim. Letty için limonlu tart, Rami ile Victoire için de çikolatalı ve pikan cevizli tart yapacak–"

"Tanrı senin şu Bayan Piper'ı korusun," dedi Griffin. Profesör Lovell benim zamanımda Bayan Peterhouse denen soğuk nevale bir kocakarı çalıştırırdı. Kadın hayatta yemek pişiremezdi ama ne zaman yakınında olsam, melezlerle ilgili bir şeyler söylemeyi ihmal etmezdi. Gerçi Profesör Lovell da bundan hoşlanmazdı, sanırım bu yüzden kadına yol verdi."

Cornmarket'a doğru sola döndüler. Artık kuleye çok yaklaşmışlardı ve Griffin huzursuz görünüyordu, Robin az sonra yollarını ayıracaklarından şüphelendi.

"Unutmadan." Griffin elini paltosunun cebine soktu, paket kâğıdına sarılmış bir kutu çıkardı ve Robin'e fırlattı. "Sana bir şey aldım."

Robin şaşırarak kurdeleyi açtı. "Bir alet mi?"

"Sadece bir hediye. Mutlu Noeller."

Robin paket kâğıdını yırtınca ortaya çok güzel, yeni basılmış bir kitap çıktı.

"Dickens'ı sevdiğini söylemiştin," dedi Griffin. "En yeni serisini ciltlemişler, belki sende vardır ama hepsinin bir arada olması hoşuna gider diye düşündüm."

Griffin, Robin'e üç ciltlik *Oliver Twist*'i almıştı. Robin ne diyeceğini bilemedi, hediyeleşeceklerini bilmiyordu ve ona hiçbir şey almamıştı ama Griffin bunu sorun etmedi. "Önemli değil, ben senden büyüğüm, beni utandırma."

Griffin ancak Broad Caddesi'nde paltosu ayak bileklerinin etrafında uçuşarak gözden kaybolduktan sonra, Robin bunun şakayla karışık bir seçim olduğunu anladı.

Veda ederlerken az kalsın, *Benimle gel*, diyecekti. *Yemekhaneye gel. Geri dön ve Noel yemeği ye.*

Ninova

Ama bu imkânsızdı. Robin'in hayatı ikiye ayrılmıştı ve Griffin yalnızca gölgede kalan, gözlerden uzak olan dünyada vardı. Robin onu asla Magpie Sokağı'na geri götüremezdi. Onu asla arkadaşlarıyla tamştıramazdı. Gün ışığında ona asla *kardeşim* diyemezdi.

"Şey." Griffin boğazını temizledi. "O zaman, sonra görüşürüz."

"Peki ne zaman?"

"Henüz bilmiyorum." Griffin çoktan uzaklaşmaya, kar taneleri ayak izlerini doldurmaya başlamıştı. "Pencerene dikkat et."

Hilary döneminin ilk gününde, Babil'in ana girişi dört silahlı polis tarafından kapatılmıştı. İçeride biriyle ya da bir şeyle uğraşıyor gibi görünüyorlardı ama bu her neyse Robin titreyen akademisyen kalabalığının arasından göremiyordu.

Rami kızlara, "Ne olmuş?" diye sordu.

"İçeriye zorla girildiğini söylüyorlar," dedi Victoire. "Galiba birisi bir miktar gümüş araklamak istemiş."

"Ne yani, polisler tam o sırada mı gelmişler?" diye sordu Robin.

"Hırsız kapıdan geçmeye çalışırken alarmı çalıştırmış," dedi Letty. "Sanırım polisler de hemen gelmişler."

Beşinci ve altıncı polis, aralarında Robin'in hırsız olduğunu tahmin ettiği bir adamı sürükleyerek binadan çıktılar. Adam orta yaşlı, koyu saçlı, sakallıydı ve giysileri çok kirliydi. Robin, *Hermes'ten değil*, diye düşünerek biraz rahatladı. Hırsızın yüzü acıdan buruşmuştu; polisler onu merdivenlerden aşağıya çekiştirerek, beklemekte olan bir arabaya doğru götürürken iniltileri kalabalığa yayıldı. Peşlerindeki kaldırım taşlarında bir miktar kan izi bıraktılar.

"Adamın vücudunda yaklaşık beş tane kurşun var." Anthony Ribben yanlarında belirdi. Kusacak gibi görünüyordu. "Sanırım koruma kalkanlarının işe yaradığını görmek güzel."

Robin duraksadı. "Bunu koruma kalkanları mı yaptı?"

"Kule ülkedeki en gelişmiş güvenlik sistemiyle korunuyor," dedi Anthony. "Koruma altında olanlar sadece dilbilgisi lügat-

ları değil. Bu binada yaklaşık yarım milyon pound değerinde gümüş var ve bunları yalnızca cılız akademisyenler korumuyor. Elbette kapılar korunuyor."

Robin'in kalbi o kadar hızlı atıyordu ki nabzını kulaklarında hissediyordu. "Ne tarafından?"

"Bize asla eşleşme-çiftlerini söylemiyorlar, bu konuda çok ketumlar. Playfair onları birilerinin hırsızlık girişiminde bulunma sıklığına göre birkaç ayda bir güncelliyor. Bu çifti daha çok sevdiğimi söylemeliyim ama bundan önceki, İskenderiye'den geldiği söylenen eski bıçaklar kullanarak, izinsiz girenlerin uzuvlarında açık yaralara neden oluyordu. İçerideki halının her yerine kan bulaşmıştı, dikkatli bakarsanız kahverengi benekleri hâlâ görebilirsiniz. Haftalar boyunca Profesör Playfair'in hangi sözcükleri kullandığını tahmin etmeye çalıştık ama kimse sonuca ulaşamadı."

Victoire'ın gözleri uzaklaşmakta olan arabayı takip etti. "Sence ona ne olacak?"

"Ah, muhtemelen Avustralya'ya giden ilk gemiye binecek," dedi Anthony. "Tabii karakola gidene kadar kan kaybından ölmezse."

"Her zamanki vurgunlardan," dedi Griffin. "Gireceğiz ve çıkacağız – orada olduğumuzu bile görmeyeceksin. Fakat zamanlama biraz riskli, bu yüzden bütün gece tetikte ol." Robin'in omzunu dürttü. "Sorun nedir?"

Robin gözlerini kırpıştırarak ona baktı. "Hımm?"

"Korkmuş gibisin."

"Ben sadece..." Robin bir süre düşündükten sonra birden, "Koruma kalkanlarından haberin var, değil mi?" dedi.

"Ne?"

"Bu sabah zorla içeriye giren bir adam gördük. Koruma kalkanları bir tür silah ateşlemişler ve adamın bedenine kurşunlar saplanmış–"

"Evet, elbette." Griffin şaşırmış görünüyordu. "Sakın bana bunu yeni öğrendiğini söyleme. Babil'in saçma sapan koruma

kalkanları vardır – bunu ilk haftadan yüzünüze söylemediler mi?"

"Ama koruma kalkanlarını güncellemişler. İşte bunu söylemeye çalışıyorum, artık bir hırsızın ne zaman içeriye girdiğini biliyorlar–"

"Külçeler o kadar gelişmiş değil," dedi Griffin ilgisizce. "Öğrenciler, onların misafirleri ve Enstitü'ye gelen yabancılar arasında ayrım yapmak üzere tasarlanmışlar. Sence geceleyin eve birkaç külçe götürmesi gereken bir çevirmene tuzaklar kurulursa ne olur? Ya da Playfair'den izin almadan karısını fakülteye getiren birine? Tamamen güvendesin."

"Nereden *biliyorsun*?" Robin'in sesi planladığından daha sinirli çıkmıştı. Boğazını temizledi, belli etmeden sesini kalınlaştırmaya çalıştı. "Benim gördüğümü görmedin, yeni eşleşme-çiftlerinin hangileri olduğunu bilmiyorsun–"

"Tehlikede değilsin. İşte – eğer endişeliysen bunu al." Griffin ceplerini karıştırdıktan sonra Robin'e bir külçe fırlattı. Üzerinde *wúxíng*, yazıyordu. Görünmez. Bu tanıştıkları ilk gece Griffin'in kullandığı külçeydi.

"Bu hızlı bir kaçış için," dedi Griffin. "Eğer işler gerçekten ters giderse. Ve ne olursa olsun bunu yoldaşlar üzerinde kullanman gerekebilir – o büyüklükte bir sandığı görünmeden şehirden çıkarmak zordur."

Robin külçeyi iç cebine koydu. "Tüm bu olup bitenler hakkında bu kadar küstah olmak zorunda değilsin."

Griffin'in dudakları yukarı doğru kıvrıldı. "Ne yani, artık korkuyor musun?"

"Sadece..." Robin bir an düşündü, başını iki yana salladı ve aklındakini söylemeye karar verdi. "Sadece– yani, her zaman riske giren benmişim gibi hissediyorum, sen ise yalnızca–"

Griffin sertçe, "Yalnızca ne?" diye sordu.

Robin tehlikeli bir bölgeye ayak basmıştı. Griffin'in gözlerinin parlamasından, onu kırmaya çok yaklaştığını anladı. Bir ay önce, ilişkileri daha tutarsızken Robin konuyu değiştirebilirdi. Ama artık sessiz kalamazdı. O sırada hissettiği öfke ve aşağılan-

mışlık hissi yüzünden Griffin'in canını acıtmak için yakıcı bir arzu duydu.

"Neden bu göreve katılmıyorsun?" diye sordu. "Neden külçeyi kendin kullanamıyorsun?"

Griffin yavaşça gözlerini kırpıştırdı. Sonra kulağa zoraki gelen bir ses tonuyla, "Yapamam," dedi. "Yapamayacağımı biliyorsun."

"Neden yapamayacaksın?"

"Çünkü Çince rüya görmüyorum." Griffin'in yüz ifadesi ya da ses tonu değişmedi ancak küçümseyici öfkesi sözlerine işledi. Onu o sırada konuşurken izlemek ürkütücüydü. Babalarına o kadar benziyordu ki. "Ben senin başarısız selefinim, anlasana. Sevgili yaşlı babam beni ülkeden çok erken çıkardı. Seslere yatkın bir kulağım var ama hepsi bu. Akıcılığım büyük ölçüde yapay. Çincede anılarım yok. Çince rüya görmüyorum. Hatırlayabiliyorum, dil becerilerim var ama külçeleri güvenilir bir şekilde çalıştıramıyorum. Çoğu zaman hiçbir işe yaramıyorlar." Griffin'in boğazı düğümlendi. "Babamız seninle doğru olanı yaptı. Okuma yazma öğrenene kadar seni mayalanmaya bıraktı. Oysa beni yeterince bağlantı kurmadan, yeterince anı biriktirmeden buraya getirdi. Dahası, Kantoncam başlangıçta çok daha iyiyken, Mandarin Çincesi konuştuğum tek kişi oydu. Ve artık bu becerim de kayboldu. Çince düşünmüyorum ve elbette rüya da görmüyorum."

Robin ara sokaktaki hırsızları ve Griffin'in onları ortadan kaldırmaya çalışırken çaresizce fısıldadığını düşündü. Kendisi de Çinceyi unutursa ne yapardı? Bu düşünce onu dehşete düşürdü.

"İşte böyle," dedi Griffin onu izleyerek. "Anadilinin elinden kayıp gitmesinin nasıl bir his olduğunu biliyorsun. Sen an diline tam zamanında sahip çıktın. Ben çıkamadım."

"Çok üzgünüm," dedi Robin. "Bilmiyordum."

"Üzülme," dedi Griffin gönülsüzce. "Hayatımı *sen* mahvetmedin."

Robin artık Oxford'u Griffin'in bakış açısıyla görebiliyordu –

burası ona hiçbir zaman değer vermemiş, onu yalnızca dışlamış ve küçümsemiş bir kurumdu... Griffin'in Babil'de çekirdekten yetiştiğini, Profesör Lovell'ın onayını kazanmak için umutsuzca çabaladığını ama gümüşü hiçbir zaman tutarlı bir şekilde kullanamadığını hayal etti. Burada ona değer katan tek şeyin bu olduğunu bile bile, zar zor hatırladığı bir hayattan kalan yarım yamalak Çinceyi kullanmaya çalışmak kimbilir ne kadar korkunç bir histi.

Griffin'in çok öfkeli olması hiç de şaşılacak bir durum değildi. Babil'den bu kadar şiddetle nefret etmesi de. Griffin her şeyden –bir anadilden, bir vatandan ve bir aileden– mahrum bırakılmıştı.

"Bu yüzden sana ihtiyacım var, sevgili kardeşim." Griffin uzanıp Robin'in saçlarını karıştırdı. Dokunuşu can yakacak kadar sertti. "Sen işin erbabısın. Vazgeçilmezsin."

Robin cevap vermemesi gerektiğini biliyordu.

"Gözünü pencerenden ayırma." Griffin'in bakışlarında sıcaklık yoktu. "İşler hızlı ilerliyor. Ve bu görev önemli."

Robin itirazlarını sineye çekti ve başıyla onayladı. "Tamam."

Bir hafta sonra, Robin Profesör Lovell ile yediği akşam yemeğinden döndüğünde, penceresinin altına sıkıştırılmasından korktuğu kâğıt parçasıyla karşılaştı.

Bu gece, yazıyordu. *On birde.*

Saat zaten 22.45'ti. Robin aceleyle daha yeni astığı paltosunu giydi, çekmecesinden *wúxíng* yazılı külçeyi aldı ve tekrar yağmurun içine daldı.

Yürürken notun arkasını çevirerek başka detaylar olup olmadığını kontrol etti ama Griffin başka bir talimat vermemişti. Aslında bu bir sorun değildi –Robin suç ortaklarının kuleye girip çıkmasına izin vermesi gerektiğini varsaydı– ama saat şaşırtıcı derecede erkendi ve yanında gece geç saatte kuleye gitmesini haklı çıkaracak hiçbir şey –kitap, çanta ya da bir şemsiye– getirmediğini geç fark etti.

Ama yine de ortaya çıkmamazlık edemezdi. Çanlar on biri

vurduğunda, koşarak yeşil alana geçti ve kapıyı çekerek açtı. Bu daha önce onlarca kez yapmadığı bir şey değildi – açıl susam açıl, kapan susam kapan ve yoldan çekil. Robin'in kanı o taş duvarlarda saklı olduğu sürece koruma kalkanlarından ses gelmemeliydi.

İki Hermes ajanı peşinden geldi ve merdivenlerden çıkarak gözden kayboldu. Robin her zamanki gibi antrede oyalanıyor, geceleyin ortalıkla dolaşan akademisyenlere göz kulak oluyor, gitme vaktine kadar saniyeleri sayıyordu. Saat on biri beş geçe Hermes ajanları aceleyle aşağıya indiler. İçlerinden biri bir dizi oyma aleti, diğeri ise bir sandık dolusu gümüş külçe taşıyordu.

Bir tanesi, "Aferin," dedi. "Hadi gidelim."

Robin başıyla onayladı ve onları dışarı çıkarmak üzere kapıyı açtı.

Bariyeri aştıkları anda korkunç bir kakofoni havayı yardı – bir çığlık, bir uluma, görünmez bir mekanizmadaki metal dişlilerin gıcırtısı duyuldu. Bu hem bir tehdit hem de bir uyarıydı; kadim korkular ile modern kan dökme tekniklerinin bir karışımıydı. Arkalarındaki kapının panelleri kayarak, içerideki karanlık boşluğu ortaya çıkardı.

Hermes casusları tek kelime bile etmeden yeşilliğe daldılar.

Robin peşlerinden gidip gitmemeye karar vermeye çalışarak tereddüt etti. Kaçabilirdi – tuzak gürültülüydü ama yavaş çalışıyormuş gibi görünüyordu. Yere baktı ve iki ayağının da üniversitenin armasının üzerine tam olarak bastığını gördü. Herhalde koruma kalkanı sadece oraya bastığında tetiklenirdi, değil mi?

Öğrenmenin tek bir yolu vardı. Robin derin bir nefes aldıktan sonra hızla merdivenlerden indi. Bir çarpma sesi duydu, ardından sol kolunda şiddetli bir acı hissetti. Nereden yara aldığını anlayamadı. Her yeri sızlıyordu; bu sanki tek bir yara değil, bütün koluna yayılan yakıcı bir ıstıraptı. Cayır cayır yanıyordu, zonkluyordu, kolu yerinden kopacak gibiydi. Robin koşmaya devam etti. Arkasından kurşunlar ateşlendi. Robin yere eğildi ve rasgele zıpladı; bir yerde silah atışından bu şekilde kaçıldığını okumuştu ama bunun doğru olup olmadığını bilmiyordu. Daha fazla patlama sesi duydu ama buna karşılık gelen bir acı

hissetmedi. Yeşillik boyunca ilerledi ve sola, Broad Caddesi'ne dönerek kurşunların hedefinden ve menzilinden çıktı.

Sonra acıya ve korkuya teslim oldu. Dizleri titriyordu. İki adım daha attıktan sonra duvar dibine yığılarak, kusmamak için kendini zor tuttu. Başı dönüyordu. Polisler gelirse onlardan kaçamazdı. Hele bu hâldeyken, kolundan kanlar süzülürken ve gözü kararırken. *Odaklan.* Cebindeki külçeyi yokladı. Sol eli kayganlaşmış, kana bulandığı için koyulaşmıştı; bu görüntü yeni bir baş dönmesi dalgasına neden oldu.

Robin telaşla, "*Wúxíng*," diye fısıldayarak dikkatini toplamaya, bu sözcüğün Çincesini hayal etmeye çalıştı. O bir hiçti. Formsuzdu. "*Görünmez.*"

İşe yaramadı. Robin külçeyi çalıştıramıyordu, çektiği korkunç acıdan başka bir şey düşünemezken Çinceye geçiş yapamıyordu.

"Hey oradaki! Sen– dur!"

Bu Profesör Playfair'di. Robin irkildi, kendisini en kötüsüne hazırladı ama profesörün yüzünde sıcak, endişeli bir gülümseme belirdi. "Ah, merhaba Swift. Sen olduğunu fark etmedim. İyi misin? Binada kıyamet kopuyor."

"Profesör, ben..." Robin ne diyeceği hakkında hiçbir fikri olmadığından, en iyisinin lafı gevelemek olduğuna karar verdi. "Ben aslında– kapıya yakındım ama..."

Profesör Playfair, "Kimseyi gördün mü?" diye sordu. "Koruma kalkanlarının izinsiz girenleri vurması gerekiyor ama anlaşılan geçen seferden sonra dişliler sıkışmış. Yine de hırsız vurulmuş olabilir – acı çekiyormuş gibi topallayan birini gördün mü?"

"Hayır, görmedim – alarmlar devreye girdiğinde yeşilliğe varmak üzereydim ama köşeyi dönmemiştim." Profesör Playfair anlayışlı bir tavırla başını mı sallıyordu? Robin bu kadar şanslı olduğuna inanamıyordu. "Yoksa – bir hırsız mı var?"

"Belki de yoktur. Sen merak etme." Profesör Playfair elini uzatıp Robin'in omzunu sıvazladı. Bu dokunuşun etkisiyle vücudunun üst kısmına korkunç bir acı dalgası daha yayıldı ve Robin haykırmamak için dişlerini sıktı. "Koruma kalkanları bazen

tutarsızlaşıyor – belki de onları değiştirmenin zamanı gelmiştir. Çok yazık, bu versiyonu sevmiştim. Sen iyi misin?"

Robin başıyla onayladı ve gözlerini kırpıştırarak, dengeli bir ses tonuyla konuşmaya çalıştı. "Sanırım yalnızca korktum– yani, geçen hafta gördüklerimizden sonra..."

"Ah, doğru. Korkunçtu, öyle değil mi? Gerçi küçük buluşumun işe yaradığını bilmek güzel. Öncesinde köpekler üzerinde denememe bile izin vermediler. İyi ki sen oradayken arızalanmadı." Profesör Playfair bir kahkaha attı. "Kurşun yağmuruna yakalanabilirdin."

"Doğru," dedi Robin bitkince. "Çok... çok şükür."

"İyi durumdasın. Sıcak suyla viski iç, şoku atlatmana yardımcı olur."

"Evet, sanırım... sanırım kulağa hoş geliyor." Robin gitmek üzere arkasını döndü.

Profesör Playfair, "Kuleye girmek üzere olduğunu söylememiş miydin?" diye sordu.

Robin yalanını hazırlamıştı. "İçeri girmek için sabırsızlanıyordum ve Profesör Lovell için yazacağım bir kompozisyona erkenden başlarsam iyi olur diye düşünmüştüm. Ama biraz sarsıldım ve şimdi başlarsam iyi bir iş çıkarabileceğimi sanmıyorum, bu yüzden doğruca yatağa girmeyi tercih ederim."

"Elbette." Profesör Playfair tekrar Robin'in omzunu sıvazladı. Bu seferki dokunuşu daha şiddetliydi, Robin'in gözleri yuvalarından çıkacak gibi oldu. "Richard tembellik ettiğini söylerdi ama seni gayet iyi anlıyorum. Hâlâ ikinci yılındasın, tembelliğe zaman ayırabilirsin. Eve git ve uyu."

Profesör Playfair son kez neşeyle başını salladı ve hâlâ alarmların çaldığı kuleye doğru yürüdü. Robin derin bir nefes aldı ve sokakta yığılıp kalmamak için tüm gücünü kullanarak, seke seke uzaklaştı.

Bir şekilde Magpie Sokağı'na ulaştı. Kanaması hâlâ durmamıştı ama kolunu ıslak bir havluyla sildikten sonra, kurşunun koluna saplanmadığını görüp rahatladı. Kurşun sadece dirseğinin

üzerindeki bir noktayı sıyırıp geçmiş, etinde bir buçuk santim derinliğinde bir çentik açmıştı. Robin kanı sildiğinde yarası yüreğine su serpecek kadar küçük göründü. Robin yarasına nasıl pansuman yapacağını bilmiyordu –bir iğne ve ipliğe gerek olabileceğini düşündü– ama bu saatte üniversitenin hemşiresini gidip aramak aptallık olurdu.

Acıyı hissetmemek için dişlerini sıktı ve macera romanlarından öğrendiği faydalı önerileri hatırlamaya çalıştı. Alkol bulmalıydı – yarayı dezenfekte etmesi gerekiyordu. Rafları arayıp taradı, ta ki Victoire'ın Noel hediyesi olan yarısı boş bir şişe kanyak bulana kadar. Kanyağı koluna damlatırken acıyla inledi ve işini garantiye almak için birkaç yudum içti. Sonra temiz bir gömlek buldu, onu yırtarak bandaj yaptı. Burıları dişlerini kullanarak kolunun etrafına sıkıca sardı – basıncın kanamayı durdurmaya yardımcı olduğunu okumuştu. Başka ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Şimdi yaranın kendiliğinden kapanmasını mı beklemeliydi?

Başı dönüyordu. Kan kaybından mı sersemlemişti yoksa bu yalnızca kanyağın etkisi miydi?

Rami'yi bul, diye düşündü. *Rami'yi bul, o sana yardım eder.*

Hayır. Rami'yi çağırırsa, onu da işin içine çekmiş olurdu. Robin, Rami'yi tehlikeye atmaktansa ölmeyi yeğlerdi.

Duvar dibine oturdu, başını çatıya doğru kaldırdı ve birkaç derin nefes aldı. Sadece bu geceyi atlatmalıydı. Birkaç gömlek değiştirdi –terziye gitmesi ve çamaşır yıkama faciası hakkında bir hikâye uydurması gerekecekti– ama sonunda kanaması durdu. Nihayet bitkin bir hâlde yatağa yığıldı ve uyuyakaldı.

Ertesi gün, Robin üç ders saati boyunca kıvrandıktan sonra tıbbi kütüphaneye gitti ve rafların altını üstüne getirerek, saha yaraları hakkında bir doktor elkitabı buldu. Sonra Cornmarket'a gitti, bir iğneyle iplik aldı ve kolunu dikmek üzere eve koştu.

Bir mum yaktı, iğneyi alevin üzerinde dezenfekte etti ve pek çok sarsak denemenin ardından ipliği iğnenin deliğine geçirmeyi başardı. Sonra oturdu ve iğnenin sivri ucunu sızlayan, yaralı tenine çevirdi.

Yapamadı. İğneyi yaraya yaklaştırıp duruyordu ve hissedeceği acıyı tahmin ederek geri çekiyordu. Kanyağa uzandı ve üç büyük yudum içti. Birkaç dakika boyunca alkolün midesine inmesini, ellerinin ve ayaklarının tatlı tatlı uyuşmasını bekledi. Artık hazırdı – acıyı umursamayacak kadar donuk, kendine dikiş atabilecek kadar uyanıktı. Tekrar denedi. Bu sefer işi daha kolaydı ama yine de bağırmamak için durup ağzına bir bez tıkaması gerekti. Nihayet son dikişi de attı. Alın ter içinde kalmıştı, gözyaşları yanaklarından serbestçe süzülüyordu. Bir şekilde ipliği kesecek, dikişleri dişleriyle bağlayacak ve kanlı iğneyi lavaboya atacak gücü buldu. Sonra yatağına yığıldı ve yan yatarak şişenin geri kalanını bitirdi.

Griffin o gece iletişime geçmedi.

Robin bunu beklemenin aptallık olduğunu biliyordu. Griffin olanları öğrendikten sonra muhtemelen yeraltına çekilecekti ve bunun için geçerli bir sebebi vardı. Robin bütün bir dönem boyunca Griffin'den haber alamazsa hiç şaşırmazdı. Yine de içinde yoğun, kara bir öfke dalgası hissediyordu.

Griffin'e böyle olacağını *söylemişti*. Onu uyarmıştı, ona tam olarak ne gördüğünü anlatmıştı. Bu tamamen önlenebilir bir durumdu.

Sırf Griffin'e bağırabilmek, böyle olacağını bildiğini, kendisini dinlemesi gerektiğini söyleyebilmek için bir sonraki buluşmalarının daha erken olmasını istiyordu. Eğer Griffin bu kadar kibirli olmasaydı, belki de küçük kardeşinin kolunda bir dizi dikiş olmazdı. Ama herhangi bir buluşma olmadı. Griffin ertesi gece ya da ondan sonraki gece penceresine hiçbir not bırakmadı. Görünüşe göre Oxford'dan iz bırakmadan kaybolmuş, Robin'in onunla ya da Hermes'le iletişim kurmasına imkân bırakmamıştı.

Griffin'le konuşamıyordu. Victoire, Letty ya da Rami'ye sırrını açamıyordu. O gece tek başına kalmış, kolu zonklarken boş şişenin başında sefilce ağlamıştı. Ve Robin, Oxford'a geldiğinden beri ilk kez kendini gerçekten yalnız hissetti.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Ama biz kölcyiz ve başkasının tarlasında çalışıyoruz; bağı biz işliyoruz ama şarap sahibinin.

John Dryden, *Aeneis* çevirisinin
"İthaf" bölümünden alıntı

Robin, Hilary döneminin ve Trinity'nin geri kalanında Griffin'i hiç görmedi. Aslında onun yokluğunu fazla hissetmedi, ikinci sınıf dersleri haftalar geçtikçe daha da zorlaştı ve Robin'in öfkesine kafa yoracak zamanı bile olmadı.

Yaz geldi ama yazdan çok hızlandırılmış bir dönem gibiydi ve günleri bir sonraki Michaelmas dönemi başlamadan bir hafta önce yapılacak bir değerlendirme için çılgınca Sanskritçe kelime dağarcığını geliştirmekle geçiyordu. Artık üçüncü sınıf öğrencisiydiler ve Babil'in getirdiği tüm tükenmişliğe karşın, bu statüyle gelen hiçbir yenilik yoktu. Oxford o eylül ayında cazibesini kaybetti, altın günbatımları ve parlak mavi gökyüzünün yerini sonsuz bir soğuk ve sis aldı. Çok yağmur yağıyordu ve rüzgârlar önceki yıllarda hiç olmadığı kadar şiddetliydi. Şemsiyeleri kırılıp duruyordu. Çorapları sürekli ıslaktı. O dönem kürek yarışları da yasaklandı.[1]

Bu çok iyi oldu. Artık hiçbirinin spora ayıracak zamanı yoktu. Babil'de üçüncü yıl Sibirya kışı olarak bilinirdi ve bunun

1 Michaelmas'a iki hafta kala Balliol'daki bazı birinci sınıf öğrencileri birkaç tekne kiralamışlar, sarhoş hâlde âlem yaparken Cherwell'in ortasında üç mavnaya ve bir yüzer eve zincirleme çarparak büyük maddi zarara neden olan bir sıkışıklık yaratmışlardı. Üniversite ceza olarak gelecek yıla kadar tüm yarışları askıya almıştı.

nedeni ders listeleri verildiğinde ortaya çıktı. Hepsi üçüncül dillerine ve Tacitus'un devreye girmesiyle fazlasıyla zorlaştığı söylenen Latince derslerine devam ediyorlardı. Ayrıca Profesör Playfair ile Çeviri Teorisi ve Profesör Lovell ile Etimoloji derslerine de devam ediyorlardı ancak her hafta her ders için beş sayfalık bir makale hazırlamaları beklendiğinden, her dersin iş yükü artık iki katma çıkmıştı.

En önemlisi, hepsine bağımsız bir araştırma projesi yürütecekleri danışmanlar atanmıştı. Tezlerinin öncülü sayılan bu araştırma projeleri, başarıyla tamamlandığı takdirde Babil'in raflarında gerçek bir bilimsel katkı olarak yer alacak olan ilk çalışmalarıydı.

Rami ve Victoire, daha en başından danışmanlarından hoşnut olmadılar. Rami, Profesör Joseph Harding tarafından Farsça Lügatı'nın editörlük aşamasına katkıda bulunması için davet edilmişti ve bu sözde büyük bir onurdu.[1] Ancak Rami bu projenin cazibesini göremiyordu.

"Başlangıçta İbn-i Haldun'un elyazmalarının çevrilmesini önerdim," dedi. "Silvestre de Sacy'nin elinde olanları. Ancak Harding, Fransız Doğu bilimcilerin zaten bunun üzerinde çalıştıklarını ve Paris'tekilerin bu çevirileri dönem boyunca bana ödünç vermelerini sağlamamın pek mümkün olmadığını söyleyerek itiraz etti. Bunun üzerinde ben de Ömer ibn-i Said'in Arapça denemelerini İngilizceye çevirip çeviremeyeceğimi sordum çünkü bunlar neredeyse on yıldır koleksiyonlarımızda duruyordu ancak Harding bunun gereksiz olduğunu çünkü İngiltere'de köleliğin kaldırılmasının çoktan yasalaştığını söyledi, inanabiliyor musunuz?[2] Sanki Amerika yokmuş gibi. Sonunda Harding

1 Bir dilbilgisi lügatına katkıda bulunmak büyük bir titizlik ve inceleme gerektiriyordu. Oxford, Formozalı olduğunu iddia eden ve soluk tenini Formozalıların yeraltında yaşadığını söyleyerek yutturan George Psalmanazar adında eski bir Fransız misafir öğretim görevlisinin yol açtığı utancın yaralarını hâlâ saramamıştı. Psalmanazar tam bir sahtekâr olduğu ortaya çıkmadan önce onlarca yıl Formoza dilleri üzerine dersler vermiş ve yayınlar yayımlamıştı.

2 Ömer ibn-i Said, 1807 yılında köleleştirilen Batı Afrikalı bir İslam âlimiydi. Otobiyografik makalesini 1831'de yazdığında, Kuzey Carolina'da Amerikalı

saygı uyandıran bir şey yapmak istiyorsam, Farsça Lügatı'ndaki alıntıları düzenleyebileceğimi söyledi ve bu yüzden şimdi de bana Schlegel'i okutuyor. *Über die Sprache und Weisheit der Indier*. Tuhaf olan ne biliyor musunuz? Schlegel bunu yazarken Hindistan'da bile değilmiş. Her şeyi Paris'teyken yazmış. İnsan Paris'teyken nasıl olur da Hintlilerin 'dili ve bilgeliği' hakkında tanımlayıcı bir metin yazabilir?"[1]

Yine de Rami'nin kızgınlığı Victoire'ın uğraştığı şeyle karşılaştırıldığında önemsiz görünüyordu. Victoire iki yıl boyunca hiç sorun yaşamadan birlikte Fransızca çalıştığı ama artık sonu gelmez bir hayal kırıklığı kaynağı hâline gelen Profesör Hugo Leblanc'la eşleşmişti.

"Katlanmak mümkün değil," dedi Victoire. "Ben Kreyol dili üzerinde çalışmak istiyorum, Leblanc bunun dejenere bir dil olduğunu düşündüğü hâlde tamamen karşı çıkmıyor ama tek öğrenmek istediği voodoo."

Letty, "Şu Pagan inancı mı?" diye sordu.

Victoire ona iğneli bir bakış attı. "Evet, bu bir *inanç* sistemi. Leblanc, voodoo büyülerini ve şiirlerini soruyor çünkü hepsi Kreyol dilinde olduğu için bunlara ulaşamıyor."

Letty kafası karışmış gibi görünüyordu. "Ama bu Fransızca ile aynı şey değil mi?"

"Hiç ilgisi yok," dedi Victoire. "Evet, sözcüklerinin kaynağı Fransızcadır ama Kreyol kendi dilbilgisi kurallarına sahip olan, başlı başına bir dildir. Fransızca ve Kreyol karşılıklı olarak anlaşılabilir diller değil. On yıl boyunca Fransızca üzerinde çalışabilirsiniz ama bir Kreyol şiirini sözlük olmadan çözmek yine de imkânsız olabilir. Leblanc'ın bir sözlüğü yok –zaten henüz bir sözlük de *yok*– bu yüzden şimdilik en iyi kaynağı benim."

---

politikacı James Owen tarafından köleleştirilmişti. Hayatının geri kalanı boyunca da köle olarak kalacaktı.

1 Bu, Schlegel'in çalışmalarındaki birçok kusurun yalnızca başlangıcıydı. Schlegel İslamı "ölü, boş bir Teizm" olarak görüyordu. Ayrıca Mısırlıların Hintlilerin soyundan geldiğini varsayıyordu ve Çince ile İbranicenin, çekim eklerinden yoksun oldukları için Almanca ve Sanskritçeden daha değersiz olduklarını savunuyordu.

"O zaman sorun nedir?" diye sordu Rami. "Görünüşe göre elinde çok güzel bir proje var."

Victoire rahatsız görünüyordu. "Çünkü çevrilmesin istediği metinler– ne bileyim, özel metinler. Bir anlamı olan yazılar."

"Çevrilemeyecek kadar özeller mi?" diye sordu Letty.

Victoire, "Hepsi birer miras," diye üsteledi. "Kutsal inançlar–"

"Herhalde *senin* inançların değil–"

"Belki de," dedi Victoire. "Ben– yani, bilmiyorum. Ancak bunların paylaşılması uygun değil. Gümüş bir külçeyi parlatabilecek bir eşleşme-çifti uğruna halkınızın inançlarını talan edebilmek için her metaforun ardındaki hikâyeyi, her Tanrı'nın adını soran beyaz bir adamla saatlerce oturmak hoşunuza gider miydi?"

Letty ikna olmamış gibi görünüyordu. "Ama bunlar gerçekdışı, öyle değil mi?"

"Tabii ki gerçek."

"Ah, lütfen Victoire."

"Asla bilemeyeceğin kadar gerçek." Victoire giderek heyecanlanıyordu. "Yalnızca Haiti'den birinin erişebileceği bir şekilde. Ama Leblanc'ın hayalini kurduğu anlamda değil."

Letty içini çekti. "O hâlde neden bunu ona söylemiyorsun?"

Victoire, "Denemediğimi mi sanıyorsun?" diye çıkıştı. "Daha önce bir Babil profesörünü kararından vazgeçirmeye çalıştın mı?"

"Eh, her neyse," dedi Letty. Artık sinirlenmiş ve savunmaya geçmişti, dolayısıyla daha saldırgandı. "Sen voodoo hakkında ne biliyorsun ki? Fransa'da büyümedin mi?"

Bu verebileceği en kötü cevaptı. Victoire çenesini kapattı ve başka tarafa baktı. Konuşma bitti. Ortama ne Victoire'ın ne de Letty'nin bozmak için herhangi bir girişimde bulunmadığı tuhaf bir sessizlik çöktü. Robin ve Rami ne yapacaklarını bilemeden, şaşkınca bakıştılar. Bir şeyler fena hâlde ters gitmişti, bir tabu yıkılmıştı ama tam olarak ne olduğunu irdelemeye korkuyorlardı.

Robin ve Letty, projeleri her ne kadar ağır ve zaman alıcı olsa da hâllerinden oldukça memnunlardı. Robin, Profesör Chakravarti ile Sanskritçeden Çinceye geçen sözcüklerin listesini tamamlamaya çalışıyordu; Letty de Profesör Leblanc ile Fransızca bilimsel makaleleri tarayarak matematik ve mühendislik alanlarındaki olası yararlı ve çevrilemez metaforları bulmaya çalışıyordu. Rami ve Victoire'ın yanında ayrıntıları tartışmaktan kaçınmayı öğrenmişlerdi. Birbirlerine karşı hep basmakalıp ifadeler kullanıyorlardı, Robin ve Letty her zaman "iyi ilerleme kaydederken" Rami ve Victoire "her zamanki gibi mücadele ediyorlardı."

Letty yanında başkaları yokken o kadar da yüce gönüllü değildi. Profesör Leblanc konusu Victoire ile aralarında bir anlaşmazlık noktası hâline gelmişti – Victoire, Letty'nin sempati eksikliği yüzünden incinmiş ve hayrete düşmüştü, Letty ise Victoire'ın bu konuda fazla hassas davrandığını düşünüyordu.

Robin'e, "Bunu kendi başlattı," diye yakındı. "Sadece araştırma yapsa bu işi çok daha kolay bir hâle getirebilirdi, yani hiç kimse Haiti Kreyolünde üçüncü sınıf projesi yapmamış, ortada bir dilbilgisi lügatı bile yok. Bunu yapan ilk kişi olabilirdi!"

Bu ruh hâlindeyken Letty'le tartışmanın bir anlamı yoktu – sadece içini dökecek bir dinleyici istediği belliydi– ama Robin yine de şansını denedi. "Sanırım bu onun için senin düşündüğünden daha önemli."

"Ama değil. Öyle olmadığını biliyorum! Hiç dindar değil, yani, o *medeni*–"

Robin ıslık çaldı. "Bu epey anlam yüklü bir sözcük, Letty."

Letty, "Ne demek istediğimi biliyorsun," diye ofladı. "Victoire Haitili değil. *Fransız*. Ve neden bu kadar kapris yaptığını anlamıyorum."

Michaelmas dönemini yarıladıklarında, Letty ve Victoire birbirleriyle neredeyse hiç konuşmuyorlardı. Sınıfa her zaman birkaç dakika arayla geliyorlardı ve Robin, çıkış saatlerini dersliklere giden uzun yürüyüş yolunda hiç karşılaşmamak üzere ayarlamanın özel bir beceri gerektirip gerektirmediğini merak ediyordu.

Çatlaklardan mustarip olanlar sadece kızlar değildi. O günlerin ortamı baskıcıydı. Aralarında bir şey kopmuş gibiydi – hayır, *kopuş* belki de çok ağır bir kelimeydi çünkü hâlâ başka kimsesi olmayan insanların gücüyle birbirlerine sarılıyorlardı. Ancak aralarındaki bağ kesinlikle kırıcı bir hâl almıştı. Uyanık oldukları anların neredeyse tamamını hâlâ birlikte geçiriyorlardı ama birbirlerinin arkadaşlığından korkuyorlardı. Her şey kasıtsız bir laubalilik ya da kasıtlı bir saldırı sayılıyordu – eğer Robin Sanskritçeden yakınırsa, Sanskritçe Rami'nin dillerinden biri olmadığı hâlde Profesör Harding'in bu konuda ısrar etmesine duyarsız kalmış oluyordu; Rami, kendisi ve Profesör Harding'in sonunda bir araştırma yönü üzerinde anlaşmaya varmalarından memnun olsa da bu, Profesör Leblanc'la hiçbir yere varamayan Victoire için duygusuz bir açıklama sayılıyordu. Eskiden dayanışmalarında teselli buluyorlardı ama artık birbirlerini yalnızca kendi sefaletlerinin hatırlatıcısı olarak görüyorlardı.

Robin'in bakış açısından en kötüsü, Letty ile Rami arasında bir şeylerin aniden ve gizemli bir şekilde değişmiş olmasıydı. Aralarındaki etkileşim her zamanki gibi hararetliydi – Rami dalga geçmekten, Letty de cevap vermekten asla vazgeçmiyordu. Ama şimdi Letty'nin cevapları garip bir şekilde mağdur bir havaya bürünmüştü. En küçük, çoğu zaman elle tutulmayacak laubaliliklere bile sinirleniyordu. Rami ise buna karşılık tarifi zor bir şekilde daha acımasız ve daha alaycı olmuştu. Robin bu konuda ne yapacağını bilemiyordu, tüm bunların neyle ilgili olduğuna dair en ufak bir fikri de yoktu ama ne zaman bu karşılıklı konuşmaları izlese, göğsünde tuhaf bir sızı hissediyordu.

Rami bu konuda sıkıştırılınca, "Letty her zamanki gibi davranıyor," dedi. "İlgi istiyor ve bunu elde etmenin yolunun öfke nöbeti geçirmek olduğunu düşünüyor."

Robin, "Onu üzecek bir şey mi yaptın?" diye sordu.

"Var olmak dışında mı? Hiç sanmıyorum." Rami bu konudan sıkılmış görünüyordu. "Şu çeviriye devam edelim mi? Her şey yolunda Birdie, söz veriyorum."

Ancak işler kesinlikle yolunda değildi. Aslında her şey çok

Ninova

tuhaftı. Rami ve Letty birbirlerine katlanamıyor gibi görünüyorlardı fakat birbirlerinin yanından da ayrılmıyorlardı; birbirlerine şiddetle karşı çıkmadan normal bir şekilde konuşamıyorlardı ve bu da onları her konuşmanın başkahramanı hâline getiriyordu. Rami kahve istiyorsa Letty çay istiyordu; Rami duvardaki bir tablonun güzel olduğunu düşünüyorsa, Letty'nin birdenbire bu tablonun Kraliyet Akademisi'nin sanatsal gelenekçiliğe bağlılığının en kötü örneği olduğuna dair on iki nedeni oluyordu.

Robin bunu dayanılmaz buluyordu. Bir gece, kısa aralıklarla bölünen bir uyku sırasında, Letty'yi Cherwell'e ittiği ani ve berbat bir rüya gördü. Uyandığında kendisinde herhangi bir suçluluk belirtisi aradı ama bulamadı; Letty'nin sırılsıklam olduğu ve tükürükler saçtığı düşüncesi, gün ağarıp ayıldığında da aynı derecede şiddetli bir tatmin duygusu getirdi.

En azından, dönem boyunca gümüş-işleme görevlerinde bir öğretim üyesine yardım edecekleri üçüncü yıl çıraklıkları dikkatlerini dağıtacaktı. "*Teori*, Yunancadaki manzara ya da gösteri anlamına gelen *theōria* sözcüğünden gelir ve bu sözcüğün kökü bize aynı zamanda tiyatro sözcüğünü de verir." Profesör Playfair onları ilgili danışmanlarıyla göndermeden önce böyle bir açıklama yaptı. "Fakat sadece operasyonları izlemek yeterli değil. Ellerinizi kirletmelisiniz. Metalin nasıl tınladığını anlamalısınız."

Uygulamada bu, çok sayıda ücretsiz angarya anlamına geliyordu. Çırakların bütün heyecan verici araştırmaların yapıldığı sekizinci katta çok az zaman geçirmeleri Robin'i hayal kırıklığına uğrattı. Robin haftada üç kez Profesör Chakravarti'ye Oxford çevresindeki gezilerde eşlik ederek gümüş-işlerinin kurulumuna ve bakımına yardımcı oluyordu. Gümüşü parlayana kadar nasıl cilalayacağını (oksidasyon ve kararma eşleşme-çifti etkisini büyük ölçüde azaltıyordu), bir yazıyı titizlikle orijinal berraklığına geri döndürmek için farklı boyutlarda oyma kalemleri arasında nasıl seçim yapacağını ve külçeleri özel olarak kaynaklanmış sabitleyicilerinden nasıl ustalıkla çıkarıp tekrar yerine sokacağını öğrendi. Griffin'in yeraltına inmesinin çok kötü

olduğunu düşünüyordu çünkü çıraklığı ona kulenin aletlerine ve hammaddelerine neredeyse sınırsız erişim sağlıyordu. Gece yarısı hırsızları içeri sokmasına gerek kalmazdı. Bir sürü oyma ekipmanı ve hiçbir şeyin farkına varmayan dalgın profesörlerin ortasında, kuleden istediği her şeyi istediği gibi çekip alabilirdi.

"Bunu hangi sıklıkla yapmak zorundasınız?" diye sordu.

"Ah, bu hiç bitmeyen bir iş," dedi Profesör Chakravarti. "Tüm paramızı bu şekilde kazanıyoruz, anlarsın ya. Külçelerin fiyatı yüksek ama asıl dolandırıcılık bakım masraflarıdır. Ancak Sinologların sayısı çok az olduğundan iş yükü beni ve Richard'ı zorluyor."

O öğleden sonra Wolvercote'daki bir arazide, arka bahçesindeki gümüş-işleme donanımının on iki aylık garantiye rağmen artık çalışmadığı bir evi ziyaret ediyorlardı. Ön kapıdan geçmekte biraz zorlanmışlardı –anlaşılan kâhya onların Babil akademisyenleri olduklarına ikna olmamıştı ve orayı soymak için geldiklerinden şüphelenmişti– ancak birçok Latince duanın okunması da dahil olmak üzere, kimliklerine dair çeşitli kanıtlar sunduktan sonra nihayet içeriye davet edildiler.

Profesör Chakravarti Robin'e, "Bu durum ayda yaklaşık iki kez yaşanıyor," dedi ama oldukça sıkkın görünüyordu. "Alışıyorsun. Richard'a bunun yarısı kadar bile sorun çıkarmıyorlar."[1]

Kâhya onları arazinin içinden geçirerek gürül gürül akan, yılan gibi kıvrılan bir derenin ve rasgele dizilmiş birkaç büyük kayanın bulunduğu yemyeşil, güzel bir bahçeye götürdü. Bahçe, William Chambers'ın Doğu'ya özgü peyzaj tasarımlarının ilk kez Kew Gardens'da sergilenmesinden sonra o dönemde çok popüler hâle gelen Çin tarzında tasarlanmıştı. Robin daha önce Kanton'da böyle bir şey gördüğünü hatırlamıyordu ama kâhya gidene kadar takdirle başını salladı.

---

1 Babil müşterilerinin çoğu, gümüş-işlemede yabancı dillerin kullanıldığına inanmaya hazırdı ancak külçelerin bakımının yabancı uyruklu akademisyenler gerektirdiğine inanmıyorlardı ve Profesör Chakravarti sırf kapıdan içeri girebilsinler diye birçok kez kendisine eşlik etmesi için dördüncü sınıftaki beyaz öğrencilerden birini görevlendirmek zorunda kalmıştı.

"Pekâlâ, buradaki sorun çok açık." Profesör Chakravarti çalıları kenara iterek gümüş-işlemenin monte edildiği çitin köşesini ortaya çıkardı. "Külçenin üzerinde bir el arabasını ileri geri itmişler. Oymanın yarısı silinmiş. Bu kendi hataları – garanti kapsamına girmez."

Robin'in külçeyi yerinden çıkarmasına izin verdi, sonra da külçeyi ters çevirerek yazıyı gösterdi. Bir tarafta *bahçe* sözcüğü, diğer tarafta ise bir peyzaj bahçesi anlamına gelebilen ancak daha genel olarak anma ritüeli, temizlik, sadaka verme ve Taoist tövbe eylemlerinin yanı sıra dünyadan el etek çekmek için özel bir inziva yerini çağrıştıran 齋karakteri vardı.

"Amaç, bahçelerini daha güzel ve Oxford'un gürültüsünün izin verdiğinden daha sessiz hâle getirmek. Bu külçe ayaktakımını dışarıda tutuyor. Dürüst olmak gerekirse etkisi oldukça hafif, çok fazla test yapmadık ancak zenginlerin nelere para dökeceklerinin gerçekten bir sınırı yok." Profesör Chakravarti konuşurken külçeyi yontuyordu. "Hımm. Bunun işe yarayıp yaramayacağını göreceğiz."

Profesör Chakravarti, Robin'in külçeyi yerine oturtmasına izin verdi, ardından eğilerek yaptığı işi kontrol etti. Tatmin olmuş bir hâlde doğruldu ve ellerini pantolonuna sildi. "Külçeyi etkinleştirmek ister misin?"

"Ben sadece– ne yapacağım, sözcükleri mi söyleyeceğim?" Robin profesörlerin de aynı şeyi yaptığını birçok kez görmüştü ama bunun o kadar kolay olduğunu düşünemiyordu. Sonra *wúxíng* külçesini ilk denemesinde çalıştırdığını hatırladı.

"Bu özel bir zihinsel durum. Sözcükleri söylüyorsun ama daha da önemlisi, aynı anda iki anlamı birden zihninde tutuyorsun. Aynı anda her iki dilin dünyasında da var oluyorsun ve bu dünyalar arasında geçiş yaptığını hayal ediyorsun. Anlaşıldı mı?"

"Sanırım – anlaşıldı efendim." Robin kaşlarını çatarak külçeye baktı. "Hepsi bu kadar mı?"

"Ah, hayır, aklımdan çıkıvermiş. Dördüncü yılınızda öğreneceğiniz bazı faydalı sezgisel yöntemler ve katılmanız gereken

bazı teorik seminerler var ama iş dönüp dolaşıp duygulara geliyor." Profesör Chakravarti oldukça sıkılmış görünüyordu; Robin onun bu ev halkından hâlâ çok rahatsız olduğu ve bir an önce uzaklaşmak istediği izlenimine kapıldı. "Devam et."

"Pekâlâ – tamam." Robin elini külçenin üstüne koydu. "*Zhāi*. Bahçe."

Parmak uçlarında hafif bir karıncalanma hissetti. Bahçe gerçekten de daha sessiz ve sakin görünüyordu ama Robin bunu kendi çabasına mı bağlamalıydı, yoksa hayal gücüne mi? Bilemiyordu. "Başardık mı?"

"Şey, umarım başarmışızdır." Profesör Chakravarti alet çantasını omzuna attı. Düzeneği kontrol etme zahmetine bile girmedi. "Hadi gidelim ve ücretimizi alalım."

Yürüyerek kampüse döndükleri sırada Robin, "Eşleşme-çiftinin işe yaraması için her zaman yüksek sesle söylenmesi mi gerekiyor?" diye sordu. "Bu mümkün değil gibi görünüyor – yani, çok fazla külçeye karşılık çok az çevirmen var."

"Şey, bu pek çok etkene bağlı," dedi Profesör Chakravarti. "Öncelikle, etkinin doğasına. Bazı külçelerle geçici bir tezahür yaratmak istersin. Kısa ve aşırı bir fiziksel etkiye ihtiyacın olduğunu varsayalım – birçok askeri külçe bu şekilde çalışır. Daha sonra her kullanımda etkinleştirilmeleri gerekir ve etkileri uzun sürmeyecek şekilde tasarlanmışlardır. Ama diğer külçelerin kalıcı bir etkisi vardır – örnek vermek gerekirse, kuledeki koruma kalkanları ya da gemilere ve faytonlara yerleştirilen külçeler gibi."

"Etkilerinin kalıcı olmasını sağlayan nedir?"

"Öncelikle gümüşün ayarı. Daha kaliteli gümüş dayanıklıdır ve diğer alaşımların yüzdesi ne kadar yüksekse, etki süresi o kadar kısalır. Ama eritilme ve işlenme biçimlerinde de ince farklılıklar var, yakında öğrenirsin." Profesör Chakravarti ona gülümsedi. "Başlamak için sabırsızlanıyorsun, değil mi?"

"Çok heyecan verici, efendim."

"Heyecanın azalacak," dedi Profesör Chakravarti. "Şehirde

aynı sözcükleri tekrar tekrar mırıldanarak dolaşınca, insan kendini çok geçmeden bir sihirbazdan çok bir papağan gibi hissetmeye başlıyor."

Bir öğleden sonra, hiçbir sihrin harekete geçiremediği gümüş bir külçeyi tamir etmek için Ashmolean Müzesi'ne geldiler. Külçenin İngilizce yüzünde doğrula, Çince yüzünde ise "doğrulamak" anlamına gelen 參 karakteri vardı. Bu aynı zamanda "yan yana getirmek", "yan yana dizmek" ve "bir şeyleri karşılaştırmak" anlamına da gelebilirdi. Ashmolean personeli bu külçeyi sahte eserleri gerçekleriyle karşılaştırmak için kullanıyordu ancak son zamanlarda yeni satın almalara değer biçmeden önce akıllıca davranarak yaptıkları birkaç denemede külçe başarısız olmuştu.

Külçeyi bir el mikroskobu altında dikkatle incelediler ancak ne Çince ne de İngilizce kaligrafide herhangi bir aşınma belirtisi yoktu. Profesör Chakravarti en küçük oyma kalemiyle her şeyin üzerinden geçtikten sonra bile, külçe yine de harekete geçemedi.

Profesör Chakravarti içini çekti. "Şunu sarıp sarmala ve çantama koy, olur mu?"

Robin profesörün dediğini yaptı. "Sorun nedir?"

"Rezonans bağlantısı çalışmayı durdurmuş. Bu bazen olur, özellikle de eski eşleşme-çiftlerinin bazılarında."

"Rezonans bağlantısı nedir?"

Çoktan yürümeye başlayan Profesör Chakravarti, "Hadi kuleye gidelim," dedi. "Ne demek istediğimi göreceksin."

Babil'e geri döndüklerinde Profesör Chakravarti, Robin'i sekizinci katın güney kanadına, çalışma masalarının yanına götürdü. Robin bu alana daha önce hiç gelmemişti. Sekizinci kata yaptığı tüm ziyaretler, kalın yangın kapısının ardındaki görünür kısmın çoğunu kaplayan atölyeyle sınırlıydı. Ancak güney kanadını kapatan ve üç kilitle sürgülenmiş bir başka kapı vardı ve Profesör Chakravarti şimdi şıngırdayan bir anahtar halkasıyla bu kapıyı açıyordu.

"Aslında sana bunu henüz göstermemeliyim." Profesör Chakravarti, Robin'e göz kırptı. "Ayrıcalıklı bilgiler falan filan. Ama açıklamanın başka yolu yok."

Profesör Chakravarti sonuncu kilidi de açtı. İçeriye adım attılar.

Bu tıpkı bir eğlence evine ya da dev bir piyanonun içine girmek gibiydi. Zeminin her yerinde çeşitli yükseklikte ve uzunluktaki devasa gümüş çubuklar boylu boyunca duruyordu. Bazıları bel hizasındaydı, diğerleri daha yüksekti, yerden tavana kadar uzanıyorlardı ve aralarında birinin hiçbir şeye dokunmadan çevik bir şekilde adım atmasına yetecek kadar yer vardı. Robin onları daha çok kilise orglarına benzetti ve eline bir tokmak alıp hepsine aynı anda vurmak gibi garip bir dürtüye kapıldı.

Profesör Chakravarti, "Rezonans maliyetleri azaltmanın bir yoludur," diye açıkladı. "Daha yüksek ayarlı gümüşü dayanıklılık gerektiren –donanmaya giden, ticari gemileri koruyan– külçeler için saklamamız gerekiyor. Bu nedenle, İngiliz topraklarında çalışan külçeler için daha yüksek oranda alaşım içeren gümüş kullanıyoruz çünkü onları rezonansla besleyebiliyoruz."

Robin hayretle etrafına göz gezdirdi. "Ama tüm bunlar nasıl çalışıyor?"

"Babil'i merkez olarak ve İngiltere'deki tüm rezonansa bağımlı külçeleri çevre olarak düşünmek en kolayı. Çevre, gücünü merkezden alır." Profesör Chakravarti etrafını işaret etti. Robin her bir külçenin çok yüksek bir frekansta titreştiğini fark etti ancak kulenin uyumsuz notalarla çınlaması gerekiyormuş gibi hissetmesine rağmen, hava durgun ve sessizdi. "Yaygın olarak kullanılan eşleşme-çiftleriyle işlenen bu külçeler, ülke çapındaki bağlantılı külçeleri ayakta tutuyor. Tezahür eden güç külçeden geliyor, bu sayede dışarıdaki külçelerin sürekli yeniden etkinleştirilmesi gerekmiyor."

Robin, "Sömürgelerdeki İngiliz idare merkezleri gibi," dedi. "Asker ve malzeme için eve çağrıda bulunurlar."

"Evet, uygun bir metafor."

"Peki bunlar İngiltere'deki her külçeyle etkileşime geçiyor mu?" Robin gümüş-işlemeyi canlı tutan, ülke geneline yayılan

görünmez bir anlam ağı hayal etti. Bunu düşünmek oldukça korkutucuydu. "Sayılarının daha fazla olacağını düşünmüştüm."

"Pek sayılmaz. Ülke genelinde çok daha küçük rezonans merkezleri var – örneğin Edinburgh'da ve Cambridge'de birer tane var. Etki mesafeyle zayıflıyor. Ancak aslan payı Oxford'da – akım-onarım için eğitimli çevirmenlere ihtiyaç olduğundan çok sayıda merkezi idame ettirmek mümkün değil o yüzden buradaki gümüş rezervi Çeviri Enstitüsü'nün etkisini çok uzaklara yayıyor."

Robin en yakındaki çubuklardan birini incelemek üzere eğildi. Büyük bir kaligrafiyle en üste yazılan eşleşme-çiftinin yanı sıra, hiçbir anlam veremediği bir dizi harf ve sembol gördü. "O hâlde aradaki bağlantı nasıl kuruluyor?"

"Bu karmaşık bir süreç." Profesör Chakravarti, Robin'i güney tarafındaki pencerenin yanında duran ince bir çubuğa götürdü. Diz çöktü, çantasından Ashmolean külçesini çıkardı ve çubuğa doğru tuttu. O sırada Robin çubuğun yan tarafında, külçedekilere karşılık gelen benzer oymalar olduğunu fark etti. "Aynı malzemeden eritilmiş olmaları gerekiyor. Bir de çok sayıda etimolojik sembol çalışması var – eğer gümüş-işlemede uzmanlaşırsan tüm bunları dördüncü yılında öğreneceksin. Aslında ilk kez 17. yüzyılda Praglı bir simyacı tarafından keşfedilen bir elyazmasına dayanan icat edilmiş bir alfabe kullanıyoruz.[1] Böylece Babil dışındaki hiç kimse bizim sürecimizi taklit edemez. Şimdilik tüm bu ayarlamaları aramızdaki bağı derinleştirmek olarak düşünebilirsin."

1 Söz konusu elyazması –Baresch Kodeksi adını onu kamuoyunun dikkatine sunan simyacıdan almıştır– büyü, bilim veya botanik içerikli gibi görünen parşömen ciltli bir kitapçıktır. Bazı Latin sembolleriyle tamamen yabancı sembolleri birleştiren bir alfabeyle yazılmıştır, bu alfabede büyük harf ve noktalama işareti kullanılmaz. Yazı Latinceye yakın görünmektedir ve gerçekten de Latince kısaltmalar kullanmaktadır ancak elyazmasının amacı ve anlamı keşfedildiğinden bu yana bir gizem olarak kalmıştır. Elyazması 18. yüzyılın ortalarında Babil tarafından satın alınmış ve o zamandan beri birçok Babil akademisyeni onu çevirmeyi başaramamıştır; rezonans bağlantıları için kullanılan alfabe elyazmasının sembollerinden ilham almaktadır ama orijinali deşifre etmede hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir.

"Ama sahte dillerin külçeleri etkinleştirmede işe yaramadığını sanıyordum," dedi Robin.

"Anlamı *tezahür* ettiremezler," dedi Profesör Chakravarti. "Ancak bir bağlantı mekanizması olarak oldukça iyi çalışırlar. Basit numaralar kullanabilirdik ama Playfair gizemleri seviyor. Her şeyi gizli tutuyor."

Robin bir süre sessizce durup Profesör Chakravarti'nin Ashmolean külçesi üzerindeki oymaları ince bir kalemle düzeltmesini, bir büyüteçle incelemesini ve ardından rezonans çubuğunda buna uygun ayarlamalar yapmasını izledi. Bütün bu süreç yaklaşık on beş dakika sürdü. Sonunda Profesör Chakravarti, Ashmolean külçesini tekrar kadifeye sardı, çantasına geri koydu ve ayağa kalktı. "Bu işimizi görür. Yarın müzeye geri döneceğiz."

Robin çubukları okurken ne kadar büyük bir bölümünün Çince eşleşme-çiftleri kullandığını fark etti. "Siz ve Profesör Lovell tüm bunların bakımını yapmak zorunda mısınız?" diye sordu.

"Ah, evet," dedi Profesör Chakravarti. "Bunu yapabilecek başka kimse yok. Sen mezun olunca sayımız üçe çıkacak."

Robin hayretle, "Bize ihtiyaçları var," dedi. Koca bir imparatorluğun işleyişinin bir avuç insana bağlı olması tuhaftı.

Profesör Chakravarti, "Bize gerçekten çok ihtiyaçları var," diyerek ona katıldı. "Ve bizim durumumuzda ihtiyaç duyulmak iyidir."

Birlikte pencerenin önünde durdular. Robin, Oxford'a bakarken, bütün şehrin ince ayarlı bir müzik kutusu gibi olduğu, çalışmaya devam etmek için tamamen gümüş dişlilerine güvendiği ve eğer gümüş biterse, bu rezonans çubukları çökerse, o zaman tüm Oxford'un aniden duracağı izlenimine kapıldı. Çan kuleleri susacaktı, faytonlar yollarda duracaktı ve şehrin sakinleri sokakta hareket hâlindeyken kolları havada asılı, konuşmaları yarım kaldığı için ağızları açık bir hâlde donakalacaklardı.

Ama Robin gümüşün tükeneceğini hayal bile edemiyordu. Londra ve Babil her geçen gün daha da zenginleşiyordu çünkü uzun süredir devam eden gümüş-işlemeyle beslenen gemiler,

karşılığında sandıklar dolusu gümüş getiriyordu. Dünya üzerinde İngiliz istilasına direnebilecek bir pazar yoktu, Uzakdoğu bile. Gümüş akışını kesintiye uğratacak tek şey, tüm küresel ekonominin çökmesiydi ve bu mantık dışı olduğu için, Gümüş Şehir ve Oxford'un güzellikleri ebedi görünüyordu.

Ocak ayının ortalarında bir gün kuleye geldiklerinde, tüm üst sınıfların ve araştırma görevlilerinin cüppelerinin altına siyah giydiklerini gördüler.

Profesör Playfair'in seminerine girdiklerinde, "Anthony Ribben için böyle giyindiler," diye açıkladı. Kendisi leylak mavisi bir gömlek giymişti.

Letty, "Anthony'ye ne olmuş?" diye sordu.

"Anlıyorum." Profesör Playfair'in yüzü gerildi. "Size söylememişler."

"Neyi söylememişler?"

"Anthony geçen yaz Barbados'a yapılan bir araştırma gezisi sırasında kayboldu," dedi Profesör Playfair. "Gemisinin Bristol'a dönmesinden bir gece önce kayıplara karıştı ve o zamandan beri kendisinden haber alamadık. Öldüğünü tahmin ediyoruz. Sekizinci kattaki meslektaşları çok üzgün, sanırım haftanın geri kalanında siyah giyecekler. Eğer siz de dahil olmak isterseniz, diğer dönemlerden ve arkadaşlardan birkaçı da onlara katıldı."

Bunu öylesine sıradan bir umursamazlıkla söyledi ki sanki o öğleden sonra sandalla nehirde gezintiye çıkıp çıkmayacaklarını tartışıyorlardı. Ağzı bir karış açık hâldeki Robin, profesöre bakakaldı. "Ama o– peki siz– yani onun bir ailesi yok mu? Onlara haber verilmedi mi?"

Profesör Playfair karatahtaya o günkü dersin taslağını karalayarak cevap verdi. "Anthony'nin vasisi dışında ailesi yok. Bay Falwell'e posta yoluyla haber verildi ve hayli üzgün olduğunu duydum."

"Tanrım," dedi Letty. "Bu korkunç."

Bunu aralarında Anthony'yi en iyi tanıyan kişi olan Victoire'a

meraklı bir bakış atarak söyledi. Ama Victoire şaşırtıcı şekilde etkilenmemiş görünüyordu, şoke olmuş ya da üzülmüş gibi değildi ama belli belirsiz bir şekilde rahatsız olmuş gibiydi. Gerçekten de bir an önce konuyu değiştirmelerini umuyormuş gibi bir hâli vardı. Profesör Playfair onun bu isteğini memnuniyetle yerine getirdi.

"Evet, artık işe koyulalım," dedi. "Geçen cuma Alman Romantiklerinin yeniliklerinde kalmıştık..."

Babil, Anthony'nin ardından yas tutmadı. Fakülte bir anma töreni bile düzenlemedi. Robin bir dahaki sefer gümüş-işleme katına çıktığında, tanımadığı buğday sarısı saçlı bir araştırma görevlisi Anthony'nin çalışma masasını devralmıştı.

"Mide bulandırıcı," dedi Letty. "İnanabiliyor musun – yani, o bir Babil mezunu, nasıl olur da hiç var olmamış gibi davranırlar?"

Sıkıntısı daha derin bir dehşeti gizliyordu ve bu Robin'in de hissettiği bir dehşetti: Anthony'nin harcanabilir olmasıydı. Hepsinin harcanabilir olmasıydı. Bu kule –ilk kez bir yere ait olduklarını hissettikleri bu yer– hayattayken ve işe yararlarken onlara değer veriyor ve onları seviyordu ama aslında hiçbirini umursamıyordu. Nihayetinde, konuştukları diller için sadece birer araçtılar.

Kimse bunu yüksek sesle söylemiyordu. Çünkü söyleyecek olurlarsa, büyünün bozulmasına ramak kalırdı.

Robin, Victoire'ın hepsinden çok yıkılacağını düşünmüştü. O ve Anthony yıllar içinde oldukça yakınlaşmışlardı, kuledeki bir avuç siyahi akademisyenden ikisi onlardı ve her ikisi de Batı Hint Adaları'nda doğmuştu. Robin ara sıra kuleden kantine doğru yürüdükleri sırada kafa kafaya vererek konuştuklarını görürdü.

Ama o kış Victoire'ı bir kez bile ağlarken görmemişti. Onu teselli etmek istiyordu ama nasıl yapacağını bilmiyordu, özellikle de bu konuyu ona açmak imkânsız gibi gelirken. Ne zaman Anthony'den bahsedilse Victoire irkiliyor, gözlerini hızla kırpıştırıyor ve konuyu değiştirmek için elinden geleni yapıyordu.

Letty bir akşam yemekhanede, "Anthony'nin bir köle olduğunu biliyor muydunuz?" diye sordu. Victoire'ın aksine, Letty her fırsatta bu konuyu açmakta kararlıydı; hatta Anthony'nin ölümüne rahatsız edici, görünürde haklı bir şekilde kafayı takmıştı. "Veya olabilirmiş. Kölelik yasaklandığında efendisi özgür kalmasını istemediği için onu Amerika'ya götürecekmiş ve sırf Babil özgürlüğünün bedelini ödediği için Oxford'da kalabilmiş. Bunun için *para ödemişler*. İnanabiliyor musunuz?"

Robin, Victoire'a baktı ama yüzünde en ufak bir değişiklik bile olmamıştı.

"Letty," dedi Victoire gayet sakince, "yemek yemeye çalışıyorum."

Ninova

ON İKİNCİ BÖLÜM

"Kısacası, doğru olduğunu bildiğim şeyi yapamayacak kadar korkaktım; tıpkı yanlış olduğunu bildiğim şeyi yapmaktan kaçınmayacak kadar korkak olduğum gibi."

Charles Dickens, *Büyük Umutlar*

Griffin yeniden ortaya çıktığında, Hilary dönemi epey ilerlemişti. Aradan o kadar çok ay geçmişti ki Robin her zamanki titizliğiyle penceresini kontrol etmeyi bırakmıştı ve bir saksağanın camın altındaki kâğıt parçasını almak için boş yere çabaladığını görmeseydi, notu gözden kaçıracaktı.

Notta Robin'in ertesi gün saat iki buçukta Twisted Root'a gelmesi isteniyordu ama Griffin neredeyse bir saat gecikti. Geldiğinde, Robin onun bitkin görünüşü karşısında hayrete düştü. Bara doğru yürümek bile onu yoruyor gibiydi ve oturduğunda, Parks'ı koşarak geçmiş gibi nefes alıp veriyordu. Belli ki günlerdir kıyafetlerini değiştirmemişti, kokusu etrafa yayılıyor, bakışları üzerine çekiyordu. Hafifçe topallıyordu ve kolunu her kaldırdığında, Robin gömleğinin altındaki bandajları görüyordu.

Robin bu durumda ne yapacağını bilemedi. Bu buluşma için bir nutuk hazırlamıştı ama kardeşinin ne kadar perişan olduğunu görünce sözcükler zihninden uçup gitmişti. Griffin çoban turtası ve iki bardak bira sipariş ederken, Robin sessizce oturdu.

Griffin, "Dönem iyi gidiyor mu?" diye sordu.

"İyi," dedi Robin. "Ben, ee, şu anda bağımsız bir proje üzerinde çalışıyorum."

"Kiminle?"

Ninova

Robin gömleğinin yakasını çekiştirdi. Bu konuyu açtığı için kendini aptal gibi hissetti. "Chakravarti'yle."

"Çok güzel." Biralar geldi. Griffin bardağını bitirdi, masaya koydu ve yüzünü buruşturdu. "Harika."

"Gerçi diğer dönem arkadaşlarım projelerinden pek memnun değiller."

"Elbette memnun olmazlar." Griffin alayla burnundan nefes verdi. "Babil asla gereken araştırmaları yapmanıza izin vermeyecektir. Sadece kasayı dolduran araştırmalar yaptırır."

Uzun bir sessizlik oldu. Robin kendini bir parça suçlu hissediyordu ama bunun için hiçbir geçerli sebebi yoktu, yine de keyfini kaçıran bir kurt her geçen saniye içini kemiriyormuş gibi hissediyordu. Yemekler geldi. Tabaktan dumanlar yükseliyordu ama Griffin kıtlıktan çıkmış gibi yemeğini silip süpürdü. Belki gerçekten kıtlıktan çıkmıştı çünkü tabağına doğru eğildiğinde, köprücükkemiği insanın içini sızlatacak kadar dışarı fırlıyordu.

"Acaba..." Robin sorusunu nasıl yönelteceğini bilemeden boğazını temizledi. "Griffin, her şey–"

"Üzgünüm." Griffin çatalını bıraktı. "Ben sadece – Oxford'a daha dün gece döndüm ve çok yorgunum."

Robin içini çekti. "Elbette."

"Her neyse, işte kütüphaneden ihtiyacım olan metinlerin listesi." Griffin elini ön cebine soktu ve buruşuk bir not çıkardı. "Arapça ciltleri bulmakta biraz zorlanabilirsin – senin için başlıkları okundukları gibi yazdım, bu sayede doğru rafı bulabilirsin ama sonrasında yerlerini kendi başına bulman gerekecek. Fakat kitaplar kulede değil, Bodleian'da ve bu yüzden neyin peşinde olduğunu merak eden birilerinin çıkmasından endişe etmene gerek yok."

Robin notu aldı. "Bu kadar mı?"

"Bu kadar."

"*Gerçekten mi?*" Robin artık öfkesini bastıramıyordu. Griffin'in vurdumduymaz olacağını tahmin ediyordu ama böyle hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi davranmasını beklemiyordu.

Sabrıyla birlikte sempatisi de uçup gitti ve bir yıldır içinde tuttuğu kızgınlık ön plana çıktı. "Emin misin?"

Griffin ona temkinli bir bakış attı. "Sorun nedir?"

"Geçen sefer hakkında konuşmayacak mıyız?" diye sordu Robin.

"Geçen sefer mi?"

"Alarm çaldı. Bir tuzağı harekete geçirdik, bir *silah* ateşlendi–"

"Bir şeyin yoktu."

Robin, "Ben *vuruldum*," diye tısladı. "Neler oldu? Birisi çuvalladı ve o kişinin ben olmadığını biliyorum çünkü tam da olmam gereken yerdeydim, demek ki alarmlar konusunda yanılan sendin–"

"Olur böyle şeyler." Griffin omuz silkti. "Neyse ki hiç kimse yakalanmadı–"

"*Kolumdan vuruldum.*"

"Duydum." Griffin sanki gömleğinin kolundan Robin'in yarasını görebilecekmiş gibi masanın üzerine eğildi. "Yine de gayet iyi görünüyorsun."

"Kendi yaramı dikmek zorunda kaldım–"

"İyi yapmışsın. Revire gitmekten daha akıllıca. Oraya gitmedin, değil mi?"

"Senin *sorunun* ne?"

"Sesini yükseltme," dedi Griffin.

"Sesimi–"

"Neden lafı uzattığımızı anlamıyorum. Bir hata yaptım, paçayı kurtardın, bir daha olmayacak. Yanına başkalarını göndermeyeceğiz. Kaçak malları tek başına dışarıya çıkaracaksın–"

Robin bir kez daha, "Konu bu değil," diye tısladı. "Yaralanmama izin verdin. Sonra beni soğukta dışarıda bıraktın."

"Lütfen bu kadar dramatik olma." Griffin içini çekti. "Kazalar olur. Ve sen iyisin." Duraksadı, düşündü ve sonra daha alçak sesle, "Bak, eğer kendini daha iyi hissedeceksen, St. Aldate's üzerinde bir süre saklanmamız gerektiğinde kullandığımız gü-

venli bir ev var. Kilisenin yanında bir bodrum kapısı var – paslanmış gibi görünüyor ama sadece barın olduğu yere bakman ve sözcükleri söylemen yeterli. Tadilat yapılırken gözden kaçan bir tünelin sonuna açılıyor–"

Robin kolunu Griffin'e doğru salladı. "Güvenli bir ev bunu çözmez."

"Bir dahaki sefere daha iyi olacağız," diye ısrar etti Griffin. "Bu bir hataydı, benim hatamdı, bunu düzeltiyoruz. Biri kulak misafiri olmadan sakinleş." Sandalyesine geri oturdu. "Şimdi. Aylardır şehir dışındaydım, bu yüzden kulede neler olup bittiğini duymam gerekiyor ve bu konuda verimli olmanı istiyorum, lütfen."

Robin'in içinden ona vurmak geldi. Bakışları üzerine çekmeyecek olsa ve Griffin'in zaten acı çektiği bu kadar belli olmasa vururdu.

Robin erkek kardeşinden hiçbir şey öğrenemeyeceğini biliyordu. Griffin de Profesör Lovell gibi şaşırtıcı derecede sabit-fikirli olabiliyordu; eğer bir şey onlara uymuyorsa bilgilendirmiyorlardı ve bilgilendirmelerini sağlamaya yönelik her türlü girişim yalnızca daha fazla hayal kırıklığıyla sonuçlanıyordu. Sırf Griffin'in yüz ifadesini görebilsin diye ayağa kalkıp uzaklaşmak için geçici bir istek duydu. Ama bu hiç de kalıcı bir tatmin sağlamayacaktı. Eğer geri dönerse Griffin onunla alay ederdi ve eğer yürümeye devam edip dışarı çıkarsa, Hermes'le bağlarını koparmış olurdu. Bu yüzden hem babasının hem de kardeşinin yanındayken en iyi yaptığı şeyi yaptı – hayal kırıklıklarını içine gömdü ve konuşmanın gidişatını Griffin'in belirlemesine izin verdi.

Robin sakinleştirici bir nefesin ardından, "Kulede pek bir şey olduğu yok," dedi. "Profesörler son zamanlarda yurtdışı seyahatlerine gitmiyorlar ve koruma kalkanlarının geçen seferden bu yana değiştiğini sanmıyorum. Ah – korkunç bir şey oldu. Bir araştırma görevlisi – Anthony Ribben–"

"Elbette Anthony'yi tanıyorum," dedi Griffin. Sonra boğazını temizledi. "Yani tanırdım demek istedim. Aynı dönemdeydik."

Robin, "Peki duydun mu?" diye sordu.

"Neyi duydum mu?"

"Anthony'nin öldüğünü."

"Ne? Hayır." Griffin'in sesi tuhaf bir şekilde duygusuzdu. "Hayır, demek istediğim – yolculuğa çıkmamın öncesinde onu tanıyordum. Ölmüş mü?"

"Anlaşılan Batı Hint Adaları'ndan geri dönerken denizde kaybolmuş," dedi Robin.

"Korkunç," dedi Griffin tekdüze bir şekilde. "Çok fena."

Robin, "Hepsi bu mu?" diye sordu.

"Ne dememi istiyorsun?"

"O senin sınıf arkadaşındı!"

"Bunu söylemekten nefret ediyorum ama bu olaylar hiç de sıradışı değil. Yolculuklar tehlikelidir. Birisi her birkaç yılda bir kayıplara karışır."

"Ama bu... yanlış geliyor. Onun için bir anma töreni bile düzenlemiyorlar. Böyle bir şey hiç yaşanmamış gibi devam ediyorlar. Bu..." Robin cümlesini yarım bıraktı. Birdenbire ağlamak istedi. Bu konuyu açtığı için kendini aptal gibi hissetti. Ne istediğini bilmiyordu – belki de Anthony'nin hayatının değerli olduğuna ve bu kadar kolayca unutulamayacağına dair bir tür onay istiyordu. Ama Griffin'in teselli aranacak en son kişi olduğunu tahmin etmesi gerekirdi.

Griffin uzun süre sessiz kaldı. Bir şey düşünüyormuş gibi kaşlarını çatarak, pencereden dışarıya baktı. Robin'i hiç dinlemiyor gibiydi. Sonra başını yana yatırdı, ağzını açtı, kapadı, sonra yine açtı. "Biliyor musun, bu bir sürpriz değil. Yani Babil'in öğrencilerine, özellikle de yurtdışından aldıklarına karşı davranış biçimi. Sen onlar için bir değersin ama hepsi bu kadar. Bir çeviri makinesisin. Onları bir kez başarısızlığa uğratırsan, işin biter."

"Ama Anthony başarısız olmadı, o *öldü*."

"Aynı şey." Griffin ayağa kalktı ve paltosunu aldı. "Her neyse. O metinleri hafta içinde istiyorum, onları nereye bırakacağına dair talimatlar göndereceğim."

Ninova

Robin irkilerek, "İşimiz bitti mi?" diye sordu. Yeni bir hayal kırıklığı dalgasına kapıldı. Griffin'den ne istediğini ya da onun bunu verip veremeyeceğini bilmiyordu ama yine de bundan daha fazlasını umuyordu.

Griffin arkasına dönmeden, "Gitmem gereken yerler var," dedi. Çoktan çıkışa doğru yürümeye başlamıştı. "Pencereni iyi izle."

Her bakımdan çok kötü bir yıldı.

Bir şey Oxford'u zehirlemiş, üniversitenin Robin'e neşe veren her şeyini silip süpürmüştü. Geceler daha soğuk, yağmurlar daha ağırdı. Kule artık bir cennet değil, bir hapishane gibiydi. Dersler işkenceye dönüşmüştü. Robin ve arkadaşları çalışmalarından hiç zevk almıyorlardı; ne ilk yıllarının heyecan verici keşif duygusundan ne de bir gün dördüncü sınıfa geçtiklerinde gümüşle gerçekten çalışmanın getireceği tatminden eser kalmıştı.

Üst sınıf öğrencileri onlara bunun her zaman yaşandığını, üçüncü yıldaki düşüşün normal ve kaçınılmaz olduğunu söyleyerek güvence veriyorlardı. Ancak o yıl başka açılardan da son derece kötü bir yıl gibi görünüyordu. Birincisi, kuleye yapılan saldırıların sayısı endişe verici bir şekilde artmıştı. Önceleri Babil'e yılda iki ya da üç kez zorla girme teşebbüsünde bulunulurdu ve bunların hepsi de öğrencilerin Playfair'in koruma kalkanlarının bu defa neye yol açtığını görmek için kapılara yığılmasıyla büyük bir gösteri konusu olurdu. Ancak o yılın şubat ayına gelindiğinde, hırsızlık girişimleri neredeyse her hafta yaşanmaya başladı ve öğrenciler, polislerin yaralanmış failleri kaldırım taşlarından aşağıya sürüklediğini görmekten bıkmaya başlamışlardı.

Sadece hırsızlar tarafından hedef alınmıyorlardı. Kulenin zemin katı genellikle idrar, kırık şişeler ve dökülen içkilerle sürekli kirletiliyordu. İki kez, gece vakti büyük ve çarpık kırmızı harflerle boyanmış duvar yazıları buldular. Arka duvardakinde ŞEYTANIN DİLLERİ, birinci kat penceresinin altındakinde ŞEYTANIN GÜMÜŞÜ yazıyordu.

Bir başka sabah Robin ve dönem arkadaşları, düzinelerce kasabalının yeşil alanda toplandıklarını ve ön kapıdan girip çıkan akademisyenlere acımasızca bağırdıklarını gördüler. Dikkatle yaklaştılar. Kalabalık biraz korkutucuydu ama kendilerine yol açamayacakları kadar yoğun değildi. Belki de dersi kaçırmaktansa kalabalığa girmeyi göze almaları bir şey ifade ediyordu ama Victoire'ın önüne iriyarı bir adam çıkıp kaba ve anlaşılmaz bir Kuzey aksanıyla bir şeyler homurdanmaya başlayana kadar gerçekten de rahatsız edilmeden idare edebilecek gibi görünüyorlardı.

"Sizi tanımıyorum," dedi Victoire soluk soluğa. "Ne kastettiğinizi–"

"Tanrım!" Rami vurulmuş gibi öne atıldı. Victoire ciyakladı. Robin'in kalbi tekledi. Ama ortada sadece bir yumurta vardı, Victoire'a nişan alınmıştı ama Rami onu korumak için öne atılınca sendelemişti. Victoire irkilerek geri çekildi ve kollarını yüzüne siper etti, Rami bir kolunu kızın omzuna doladı ve onu ön merdivenlerden yukarı çıkardı.

Letty, "Senin derdin ne?" diye bağırdı.

Yumurtayı fırlatan adam bağırarak anlaşılmaz bir şeyler söyledi. Robin aceleyle Letty'nin elini kavradı ve onu Rami ile Victoire'ın arkasından kapıya doğru sürükledi.

"İyi misiniz?" diye sordu.

Victoire o kadar çok titriyordu ki konuşmakta zorlanıyordu. "İyiyim, ben iyiyim– ah Rami, bir mendilim var..."

"Merak etme." Rami silkinerek ceketini çıkardı. "Bunun işi bitmiş, yeni bir tane alırım."

Lobideki öğrenciler ve müşteriler duvarın dibinde kümelenmiş, pencerelerden kalabalığı izliyorlardı. Robin'in ilk içgüdüsü bunun Hermes'in işi olup olmadığını merak etmek oldu. Ama olamazdı – Griffin'in hırsızlıkları o kadar titizlikle planlanıyordu ki bu öfkeli kalabalıktan çok daha gelişmiş gizli bir teşkilat içeriyorlardı.

Robin, Cathy O'Nell'e, "Neler olduğunu biliyor musun?" diye sordu.

Ninova

"Sanırım bunlar değirmen işçileri," dedi Cathy. "Babil'in buranın kuzeyindeki değirmen sahipleriyle yeni bir sözleşme imzaladığını duydum ve bu da tüm bu insanları işsiz bırakmış."

"Tüm bu insanları mı?" diye sordu Rami. "Sadece birkaç gümüş külçeyle mi?"

Konuşmaya kulak misafiri olan Vimal, "Ah, birkaç yüz işçiye yol vermişler," dedi. "Herhalde Profesör Playfair dâhiyane bir eşleşme-çifti buldu ve bu bize lobinin doğu kanadını yenilememize yetecek kadar para kazandırdı. Eğer bu eşleşme-çifti tüm bu adamların yaptığı işi yapabiliyorsa, bu hiç de şaşırtıcı değil."

"Ama oldukça üzücü, öyle değil mi?" dedi Cathy dalgın bir şekilde. "Şimdi bu insanlar ne yapacaklar?"

Robin, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

Cathy pencereye işaret etti. "Ailelerine nasıl bakacaklar?"

Bunun aklına bile gelmemiş olması Robin'i utandırdı.

Üst kattaki Etimoloji dersinde Profesör Lovell kesinlikle daha acımasız bir yorum yaptı. "Onlar için endişelenmeyin. Sadece her zamanki ayaktakımı. Ayyaşlar, kuzeyden gelen hoşnutsuzlar, fikirlerini ifade etmek için sokakta bağırmaktan daha iyi bir seçeneği olmayan serseriler. Elbette mektup yazmalarını tercih ederdim ama yarısının okuma bildiğinden bile şüpheliyim."

Victoire, "İşlerini kaybettikleri doğru mu?" diye sordu.

"Şey, elbette. Yaptıkları iş artık gereksiz. Uzun zaman önce gereksiz kılınmalıydı; dokumanın, eğirmenin, taraklama veya fitillemenin halihazırda makineleşmemiş olmasının geçerli bir sebebi yok. Bu sadece insanlığın ilerlemesidir."

"Bu yüzden epey kızgın görünüyorlar," dedi Rami.

"Ah, elbette öfkeliler," dedi Profesör Lovell. "Nedenini tahmin edebilirsiniz. Gümüş- işleme son on yılda bu ülke için ne yaptı? Tarımsal ve endüstriyel verimliliği hayal bile edilemeyecek ölçüde artırdı. Fabrikaları o kadar verimli hâle getirdi ki işçilerin dörtte biri yetiyor artık. Tekstil sektörünü ele alalım: Kay'in atkı mekiği, Arkwright'ın suyla çalışan eğirme makinesi, Crompton'ın eğirme katırı ve Cartwright'ın dokuma tezgâhı gümüş-işleme sayesinde mümkün oldu. Gümüş-işleme Britanya'yı diğer tüm ulusların önüne geçirdi ve bu süreçte binlerce işçinin

işsiz kalmasına neden oldu. Bu yüzden akıllarını gerçekten işe yarayabilecek bir beceri öğrenmek için kullanmak yerine, ön merdivenlerimizde bu konuda sızlanmaya karar verdiler. Dışarıdaki protestolar yeni bir şey değil, biliyorsunuz. Bu ülkede bir hastalık var." Profesör Lovell şimdi ani ve yoğun bir hiddetle konuşuyordu. "Her şey Ludditler[1] ile –Nottingham'da kalkınmaya uyum sağlamaktansa makineleri parçalamayı tercih eden bazı aptal işçilerle– başladı ve o zamandan beri İngiltere'ye yayıldı. Ülkenin her yerinde bizi ölü görmek isteyen insanlar var. Bu şekilde saldırıya uğrayan sadece Babil değil, hayır, güvenliğimiz çoğu yerden daha iyi olduğu için biz en kötüsünü görmüyoruz. Kuzeyde bu adamlar kundakçılık yapıyorlar, bina sahiplerini taşlıyorlar, fabrika yöneticilerinin üzerine asit atıyorlar. Lancashire'da dokuma tezgâhlarını parçalamaktan vazgeçmiyorlar. Hayır, fakültemiz ilk kez ölüm tehditleri almıyor, sadece ilk kez Oxford'a kadar güneye inmeye cesaret ettiler."

Letty paniğe kapılarak, "Ölüm tehditleri mi alıyorsunuz?" diye sordu.

"Elbette. Her yıl daha da fazla ölüm tehdidi alıyorum."

"Peki bu sizi rahatsız etmiyor mu?"

Profesör Lovell dudak büktü. "Asla. O adamlara bakıyorum ve aramızdaki büyük farkları düşünüyorum. Ben bulunduğum yerdeyim çünkü bilgiye ve bilimsel ilerlemeye inanıyorum ve bunları kendi yararıma kullandım. Onlar ise inatla geleceğe doğru ilerlemeyi reddettikleri için bu durumdalar. Böyle adamlar beni korkutmuyor. Böyle adamlar beni güldürüyor."

Victoire alçak sesle, "Bütün yıl boyunca böyle mi olacak?" diye sordu. "Yani yeşillikte mi kalacaklar?"

Profesör Lovell, "Uzun süre değil," diyerek ona güvence verdi. "Bu akşama kadar gitmiş olurlar. Bu adamlarda sebat yok. Karınları acıkacağından ya da bir şeyler içmek üzere dolaşmaya çıkacaklarından, günbatımına kadar gitmiş olurlar. Eğer gitmezlerse, koruma kalkanları ve polis onları uzaklaştıracaktır."

---

1 19. yüzyılda işsiz kalacaklarından korktukları için İngiltere'de Endüstri Devrimi'ne karşı çıkan işçiler. –*çn*

Ama Profesör Lovell yanılıyordu. Bu ne münferit bir avuç hoşnutsuzun işiydi ne de bir gecede dağıldılar. Polis o sabah kalabalığı uzaklaştırdı ancak daha küçük gruplar hâlinde geri döndüler; haftada birkaç kez, bir düzine kadar adam kuleye giden akademisyenleri taciz etmeye geldi. Bir sabah, Profesör Playfair'in ofisine tik tak sesleri çıkaran bir paket teslim edilince tüm bina boşaltıldı. Pakette bir patlayıcıya bağlı bir saat olduğu ortaya çıktı. Neyse ki yağmur paketi ıslatmış ve fünyeyi aşındırmıştı.

Rami, "Peki yağmur yağmadığında ne olacak?" diye sordu.

Bu soruya kimsenin iyi bir cevabı yoktu.

Kuledeki güvenlik bir gecede iki katına çıktı. Postalar artık Oxford'un diğer ucundaki bir işlem merkezinde yeni işe alman memurlar tarafından teslim alınıyor ve tasnif ediliyordu. Dönüşümlü bir polis ekibi kule girişini uzun saatler boyunca koruyordu. Profesör Playfair ön kapının üzerine yeni bir dizi gümüş külçe yerleştirdi ancak her zamanki gibi bunları hangi eşleşmeçiftleriyle yazdığını veya tetiklendiklerinde ne yapacaklarını açıklamayı reddetti.

Bu protestolar küçük bir rahatsızlığın belirtileri değildi. İngiltere'nin her yerinde bir şeyler, sonuçlarını yeni yeni anlamaya başladıkları bir dizi değişiklik oluyordu. Sürekli olarak İngiltere'nin diğer büyükşehirlerinin yaklaşık bir asır gerisinde kalan Oxford, değişime karşı bağışıklığını ancak bu kadar uzun süre koruyabilirdi. Dış dünyanın değişimlerini görmezden gelmek artık imkânsız hâle gelmişti. Mesele değirmen işçilerinden daha fazlasıydı. Reform, huzursuzluk ve eşitsizlik on yılın anahtar kelimeleriydi. Peter Gaskell tarafından sadece altı yıl önce ortaya atılan sözde "gümüş sanayi devrimi" teriminin tüm etkileri ülke çapında yeni yeni hissedilmeye başlamıştı. William Blake'in "karanlık Şeytani Değirmenler" olarak adlandırdığı türden gümüşle çalışan makineler hızla zanaatkâr emeğinin yerini alıyordu ancak herkese refah getirmek yerine ekonomik bir durgunluk yaratmış, zengin ve fakir arasında çok geçmeden Disraeli ve Dickens'ın romanlarına konu olacak bir uçurumun açılmasına neden olmuştu. Kırsal tarım gerilemişti; erkekler, ka-

dınlar ve çocuklar toplu hâlde fabrikalarda çalışmak üzere kent merkezlerine taşınmışlar, burada hayal edilemeyecek kadar uzun saatler boyunca çalışmışlar, korkunç kazalarda uzuvlarını ve hayatlarını kaybetmişlerdi. Yoksullara yardım maliyetlerini azaltmak için tasarlanan 1834 tarihli Yeni Yoksullar Yasası, temelde acımasız ve cezalandırıcı bir şekilde hazırlanmıştı; başvuranlar bir imalathaneye taşınmadıkça mali yardımları kesiliyordu ve bu imalathaneler de kimsenin içinde yaşamak istemeyeceği kadar sefilce tasarlanmıştı. Profesör Lovell'ın vadettiği ilerleme ve aydınlanma dolu gelecek sadece yoksulluk ve ıstırap getirmiş gibi görünüyordu; işinden olanların çalışacağını söylediği o yeni işler ise hiç gerçekleşmedi. Gerçekten de gümüş sanayi devriminden kazançlı çıkanlar zaten zengin olanlar ve kendilerini zengin edecek kadar kurnaz ya da şanslı olan birkaç kişi oldu.

Bu eğilimler sürdürülemezdi. İngiltere'de tarihin dişlileri hızla dönüyordu. Dünya küçülüyor, makineleşiyor, daha eşitsiz bir hâl alıyordu ve işlerin nereye varacağı, bunun Babil ya da imparatorluğun kendisi için ne anlama geleceği henüz belirsizdi.

Ancak Robin ve dönem arkadaşları, akademisyenlerin her zaman yaptığı gibi başlarını kitaplarına gömüp yalnızca araştırmalarına odaklandılar. Protestocular, Londra'dan gönderilen askerlerin elebaşlarını Newgate'e götürmelerinin ardından dağıldılar. Akademisyenler kulenin merdivenlerini her çıkışlarında nefeslerini tutmayı bıraktılar. Yeni kitapların ve mektupların gelmesinin artık iki kat daha uzun sürdüğü gerçeğinin yanı sıra, bir polis yığınının varlığına katlanmayı öğrendiler. İtibarlarını yok etmeye niyetli görünen reform ve radikalizm yanlısı yeni bir yayın olan *Oxford Chronicle*'daki başyazıları okumayı bıraktılar.

Yine de kuleye giderken her köşe başında karşılarına çıkan manşetleri görmezden gelemiyorlardı:

BABİL ULUSAL EKONOMİ İÇİN BİR TEHDİT Mİ?
YABANCI KÜLÇELER ONLARCA KİŞİYİ İMALATHANEYE GÖNDERİYOR
GÜMÜŞE HAYIR DEYİN!

Bunlar talihsiz gelişmelerdi. Ancak Robin, insan başka tarafa bakmaya alıştığı sürece herhangi bir toplumsal huzursuzluğa katlanmanın aslında oldukça kolay olduğunu fark etti.

Fırtınalı bir gece, Profesör Lovell'ın evine yemeğe giderken Robin, Woodstock Yolu'nun köşesinde oturup sadaka için teneke kupalar uzatan bir aile gördü. Dilenciler Oxford'un kenar mahallelerinde sık rastlanan bir manzaraydı ama bütün bir ailenin dilendiği nadiren görülürdü. Robin yaklaşırken iki küçük çocuk ona el salladı ve onların solgun, yağmurdan ıslanmış yüzlerini görünce, durup cebinden birkaç bozukluk çıkaracak kadar kendini suçlu hissetti.

Babaları, "Teşekkür ederiz," diye mırıldandı. "Tanrı sizi korusun."

Adamın sakalları uzamıştı, giysileri epey eski püsküydü ama Robin yine de onu tanıdı – bu hiç şüphesiz, birkaç hafta önce kuleye girerken kendisine küfürler yağdıran adamlardan biriydi. Adam Robin'le göz göze geldi. Onun da Robin'i tanıyıp tanımadığı belli değildi, bir şey söylemek için ağzını açtı ama Robin adımlarını hızlandırdı ve adamın arkasından seslenerek söylemiş olabileceği her şey, kısa süre içinde rüzgâr ve yağmur tarafından bastırıldı.

Bayan Piper'a ya da Profesör Lovell'a dilenci ailesinden söz etmedi. Onların temsil ettiği hiçbir şeye – mesela devrime olan tüm sadakatine, eşitliğe ve kimsesizlere yardım etmeye olan bağlılığına rağmen gerçek yoksulluk konusunda hiçbir deneyimi olmadığı gerçeğine kafa yormak istemiyordu. Kanton'da zor zamanlar geçirmişti ama bir sonraki öğününün nereden geleceğini ya da geceleri nerede uyuyacağını bilmediği hiç olmamıştı. Hiç ailesine bakmamış ve onları hayatta tutmak için ne gerektiğini merak etmemişti. Kendini zavallı yetim Oliver Twist'le özdeşleştirmesine, kendine acımasına rağmen İngiltere'ye ayak bastığı günden beri bir kez bile aç uyumamıştı.

O gece yemeğini yedi, Bayan Piper'ın iltifatlarına gülümsedi ve Profesör Lovell ile bir şişe şarabı paylaştı. Üniversiteye geri dönerken farklı bir yoldan yürüdü. Bir sonraki ay, yokuşu çıkar-

ken aynı yola sapmayı unuttu ama bir önemi yoktu – o küçük aile çoktan gitmişti.

Yaklaşan sınavlar kötü geçen yılı berbat hâle getirdi. Babil akademisyenleri, biri üçüncü sınıfın sonunda, diğeri de dördüncü sınıfta olmak üzere iki tur sınava tabi tutulurdu. Bunlar takvimde kademelendirilmişti; dördüncü sınıflar Hilary döneminin ortasında sınava girerken, üçüncü sınıfların Trinity dönemine kadar zamanı vardı. Sonuç olarak kış tatilinden sonra kuledeki hava tamamen değişmişti. Kütüphaneler ve çalışma odaları günün her saatinde, biri nefes aldığında irkilen ve biri fısıldamaya cüret ettiğinde onu öldürmeye hazır görünen gergin dördüncü sınıf öğrencileriyle dolup taşıyordu.

Sınav döneminin sonunda Babil'in dördüncü sınıfların notlarını kamuoyuna açıklaması gelenekselleşmişti. O hafta cuma günü öğle saatlerinde, bir çan kulede üç kez çaldı. Herkes ayağa kalktı ve aceleyle aşağıya, o günkü müşterilerin kapıdan çıkarıldığı lobiye indi. Profesör Playfair odanın ortasındaki bir masanın üzerinde duruyordu. Mor kenarlı süslü bir cüppe giymişti ve elinde Robin'in sadece ortaçağ süslemelerinde gördüğü türden kıvrık bir parşömen tutuyordu. Kule fakülteyle ilişkisi olmayan herkesten arındıktan sonra Profesör Playfair boğazını temizledi ve mırıldandı: "Aşağıdaki diploma adayları yeterlilik sınavlarını üstün başarıyla geçmiştir. Matthew Houndslow–"

Arka köşedeki biri yüksek sesle çığlık attı.

"Adam Moorhead."

Ön tarafa yakın bir öğrenci lobinin orta yerine çökerek oturdu ve elleriyle ağzını kapadı.

Rami, "Bu insanlık dışı," diye fısıldadı.

Robin, "Son derece zalimce ve sıradışı," diyerek ona katıldı. Ama gözlerini törenden ayıramıyordu. Henüz sınava girmemişti ama artık çok yakındı ve kalbi başkalarının yerine dehşetle çarpıyordu. Bu durum ne kadar korkunç olsa da kimin kendini kanıtlayıp kimin kanıtlamadığının kamuoyuna açıklanması yine de heyecan vericiydi.

Sadece Matthew ve Adam üstün başarı kazanmışlardı. Profesör Playfair bir başarı (James Fairfield) ve bir geçer not (Luke McCaffrey) ilan etti, ardından son derece kasvetli bir sesle, "Adını okuyacağım adaylar yeterlilik sınavlarında başarısız olmuşlardır ve Kraliyet Çeviri Enstitüsü'ne lisansüstü bursu için geri dönmeleri istenmeyecek, kendilerine bir diploma verilmeyecektir. Philip Wright."

Wright, Robin'in ilk yılındaki fakülte yemeğinde yanında oturan Fransızca ve Almanca uzmanıydı. Yıllar geçtikçe zayıflamış ve cılız bir görünüme bürünmüştü. Günlerdir banyo yapmamış ya da tıraş olmamış gibi görünen, panik ve şaşkınlık karışımı bir ifadeyle önündeki kâğıt yığınına bakan ve kütüphanede sürekli dolaşan öğrencilerden biriydi.

"Size her türlü hoşgörü gösterildi," dedi Profesör Playfair. "Hak ettiğinizden daha fazla kolaylık gördüğünüze inanıyorum. Artık buradaki zamanınızın sona erdiğini kabul etmenin zamanı geldi, Bay Wright."

Wright, Profesör Playfair'e yaklaşacakmış gibi yaptı ama iki yüksek lisans öğrencisi onu kollarından yakalayıp geri çektiler. Wright sınavdaki cevabının nasıl yanlış yorumlandığı, bir şansı daha olsa her şeyi nasıl açıklayabileceği konusunda gevezelik ederek yalvarmaya başladı. Profesör Playfair ellerini arkasında kavuşturmuş sakince duruyor, onu dinlemiyormuş gibi davranıyordu.

Robin, Vimal'e, "Ne olmuş?" diye sordu.

"Gerçek bir etimoloji yerine halk etimolojisi sunmuş." Vimal dramatik bir şekilde başını iki yana salladı. "Ördeklerle kanaryalar arasında bir bağlantı kurmaya çalışmış ama kanaryaların ördeklerle akrabalığı yok – kanaryalar, adını köpeklerden alan[1] Kanarya Adaları'ndan geliyorlar–"

Açıklamasının geri kalanı Robin'in dikkatinden kaçtı.

Profesör Playfair iç cebinden Robin'e göre Wright'ın kanının

1 Kanarya Adaları adını kuşlardan değil, köpeklerden almıştır. Bu isim Latincede köpek anlamına gelen *canaria* kelimesinden gelmektedir ve buraya ilk gelen Avrupalılar tarafından verilmiştir. –*çn*

bulunduğu cam bir tüp çıkardı. Tüpü masanın üzerine koydu ve ayağını yere vurdu. Yere cam kırıkları ve kahverengi benekler saçıldı. Wright ulumaya başladı. Tüpün kırılmasının onu nasıl etkilediği belli değildi –Robin'in görebildiği kadarıyla iki kolu ve bacağı da sağlam görünüyordu ve ortada taze kan yoktu– ama Wright yere yığıldı ve sanki kazığa oturtulmuş gibi karnını tuttu.

Letty dehşete kapılarak, "Korkunç," dedi.

Victoire, "Kesinlikle ortaçağdan kalma," diyerek onu onayladı.

Daha önce herhangi bir başarısızlığa tanık olmamışlardı. Gözlerini kaçıramıyorlardı.

Wright'ı ayağa kaldırmak, ön kapıya kadar sürüklemek ve merdivenlerden kabaca aşağı atmak için üçüncü bir araştırma görevlisi gerekti. Diğer herkesin ağzı açık kalmıştı. Böylesine acayip bir tören modern bir akademik kuruma yakışmıyordu. Yine de son derece yerindeydi. Oxford ve uzantısı olan Babil, kökleri itibariyle eski dini kurumlardı ve tüm çağdaş gelişmişliklerine rağmen, üniversite hayatını oluşturan ritüeller hâlâ ortaçağ mistisizmine dayanıyordu. Oxford Anglikanizmdi, Hıristiyanlıktı, yani kan, et ve kir demekti.[1]

İki gün sonra Griffin, Robin'e, üniversiteye yaklaşık bir saatlik yürüyüş mesafesinde bulunan Iffley'deki bir tavernada buluşmayı teklif etti. Burası loş ve gürültülü bir yerdi. Robin'in arka tarafa yakın bir yerde kamburu çıkmış bir hâlde oturan erkek

1 Bu sınav ritüeli bile 18. yüzyılın sonlarında yapılanlara kıyasla oldukça uysaldı. O zamanlar dördüncü sınıflar "kapı testi" adı verilen bir sınava tabi tutulurdu; sınava yeni girenler not verme işlemi bitmesinin ardından sonraki sabah girişte sıraya girerlerdi. Sınavı geçenler hiçbir sorunla karşılaşmadan kapıdan geçerken, geçemeyenler kule tarafından izinsiz giren kişiler olarak muamele görür ve mevcut koruma kalkanlarının uygulamak üzere tasarlandığı şiddetli cezalara çarptırılırdı. Nihayetinde bu uygulama, sakat bırakmanın düşük akademik performans için orantılı bir ceza olmadığı gerekçesiyle kaldırıldı ancak Profesör Playfair yine de bu cezanın geri getirilmesi için her yıl lobi yapıyordu.

kardeşini bulması biraz zaman aldı. Son buluşmalarından beri her neyin peşine düştüyse belli ki yemek yememişti; önünde dumanı tüten iki tabak dolusu çoban turtası vardı ve Griffin dilinin yanmasından hiç korkmadan, birini midesine indirmekle meşguldü.

Robin, "Burası da neresi?" diye sordu.

"Burada bazen akşam yemeği yiyorum," dedi Griffin. "Yemekleri berbat ama çok çeşit var ve en önemlisi, üniversitedeki hiç kimse buraya gelmiyor. Burası şeye çok yakın– Playfair onlara ne diyordu? Bölge halkına."

Tüm dönem boyunca göründüğünden daha kötü durumdaydı – gözle görülür şekilde bitkin, çökük yanaklı ve bir deri bir kemikti. Bir gemi kazasından kurtulmuş, uzun mesafeler aşmış ve zar zor hayatta kalmış birinin havasını taşıyordu – elbette Robin'e nerede olduğunu söylemedi. Arkasındaki sandalyeden sarkan siyah paltosu leş gibi kokuyordu.

"Sen iyi misin?" Robin, Griffin'in sol kolunu işaret etti. Kolu bandajlıydı ama altında nasıl bir yara varsa hâlâ açıktı çünkü ön kolundaki leke Robin oturduğundan beri gözle görülür şekilde koyulaşmıştı.

"Ha." Griffin koluna baktı. "Önemli değil, sadece kapanması çok uzun sürüyor."

"Demek ki bir sorun var."

"Öf!"

"Kötü görünüyor." Robin kendi kendine kıkırdadı ve ağzından çıkan bir sonraki cümle kulağa düşündüğünden daha kinayeli geldi. "Yarayı dikmelisin. Kanyağın yardımı oluyor."

"Ha. Hayır, birini bulduk. Daha sonra baktırırım." Griffin gömleğinin kolunu bandajın üzerine indirdi. "Her neyse. Gelecek hafta hazır olmanı istiyorum. Bu çok zor bir iş, o yüzden gün ve saat konusunda henüz iyi bir fikrim yok ama bu büyük bir iş – Magniac & Smith'ten büyük bir gümüş sevkiyatı bekliyorlar ve boşaltma sırasında bir sandık almayı çok isteriz. Hızlı erişim için odana bazı patlayıcılar saklamam gerekebilir–"

Robin irkildi. "Patlayıcılar mı?"

Ninova

"Kolayca korktuğunu unutmuşum." Griffin elini salladı. "Sorun değil, o gün gelmeden önce onları nasıl patlatacağını göstereceğim ve planlamayı yeterince iyi yaparsan kimse zarar görmeyecek–"

"Hayır," dedi Robin. "Hayır, buraya kadar, ben yokum – bu saçmalık, bunu yapmıyorum."

Griffin tek kaşını kaldırdı. "Bu da nereden çıktı?"

"Kısa bir süre önce birinin okuldan atılmasını izledim–"

"Ah." Griffin güldü. "Bu yıl kim atıldı?"

"Wright," dedi Robin. "Kan tüpünü kırdılar. Onu kuleden dışarı attılar, kapıyı kilitlediler, her şeyle ve herkesle bağını kestiler–"

"Ama bu senin başına gelmeyecek, sen çok zekisin. Seni tekrarından alıkoyuyor muyum?"

"Kapıları açmak başka, patlayıcıları kurmak ise bambaşka," dedi Robin.

"Sorun çıkmayacak, sadece güven bana–"

"Ama güvenmiyorum," dedi Robin hiç düşünmeden. Kalbi çok hızlı atıyordu ama artık sessizliğini korumak için çok geçti. Her şeyi tek seferde söylemek zorundaydı, söylemek istediklerini sonsuza kadar içine atmaya devam edemezdi. "Sana *güvenmiyorum*. Düzensizsin."

Griffin'in kaşları havaya kalktı. "Düzensiz miyim?"

"Haftalarca ortaya çıkmıyorsun ve çıktığında ise buluşmalarımızın yarısına geç kalıyorsun, bütün talimatların o kadar çok karalanmış ve değiştirilmiş ki ne yazdığını çözmek gerçekten beceri gerektiriyor. Babil'in güvenliği neredeyse üç katma çıktı ama sen bununla nasıl başa çıkacağımızla ilgilenmiyorsun. Ve geçen sefer neler döndüğünü ya da koruma kalkanları için yeni çözümünün ne olduğunu hâlâ açıklamadın. Kolumdan vuruldum ve sen bunu umursamıyor gibisin–"

"Bunun için üzgün olduğumu söylemiştim," dedi Griffin bıkkınlıkla. "Bir daha olmayacak."

"Peki ama sana neden inanayım?"

"Çünkü bu görev önemli." Griffin öne eğildi. "Bu her şeyi değiştirebilir, güç dengesini sarsabilir–"

"O hâlde bana bunun nasıl olacağını söyle. Daha fazlasını anlat. Beni her zaman karanlıkta tutunca işler yolunda gitmiyor."

"Bak, sana St. Aldate's diye bir yerden söz ettim, değil mi?" Griffin hayal kırıklığına uğramış gibi görünüyordu. "Daha fazlasını söyleyemeyeceğimi biliyorsun. Hâlâ çok yenisin, riskleri anlamıyorsun–"

"*Riskleri* mi? Riskleri alan, bütün geleceğimi tehlikeye atan benim–"

"Ne komik," dedi Griffin. "Ben ise geleceğinin Hermes Cemiyeti olduğunu düşünüyordum."

"Ne demek istediğimi biliyorsun."

"Evet, oldukça açıksözlüsün." Griffin'in dudağı yukarı kıvrıldı. O sırada tam da babaları gibi göründü. "Özgürlükten ödün kopuyor kardeşim. Bu seni zincirliyor. Kendini sömürgecilerle o kadar özdeşleştirmişsin ki onlara yönelik her tehdidin sana yönelik bir tehdit olduğunu düşünüyorsun. Onlardan biri olamayacağını ne zaman anlayacaksın?"

"Konuyu saptırmayı bırak," dedi Robin. "Bunu hep yapıyorsun. Geleceğim derken, rahat bir makamdan söz etmiyorum. *Hayatta kalmaktan* söz ediyorum. O hâlde bana bu görevin neden önemli olduğunu anlat. Neden şimdi? Neden bu görev?"

"Robin–"

Robin, "Gizli saklı bir iş uğruna hayatımı tehlikeye atmamı istiyorsun," diye çıkıştı. "Ve bana sadece bir sebep vermeni istiyorum."

Griffin bir süre sessiz kaldı. Mekâna göz attı, parmaklarını masaya vurdu, sonra çok alçak bir sesle, "Afganistan," dedi.

"Afganistan'da neler oluyor?"

"Haberleri okumuyor musun? İngilizler Afganistan'ı etki alanlarının içine çekecekler. Ama bunun olmamasını sağlamak için yürürlükte olan planlar var – ve bunu gerçekten sana anlatamam kardeşim–"

Ama Robin gülüyordu. "Afganistan mı? Gerçekten mi?"

Griffin, "Komik mi?" diye sordu.

"Sadece laftan ibaretsin," dedi Robin şaşkınlıkla. O sırada zihninde bir şeyler –Griffin'e hayranlık duyması gerektiği ve Hermes'in önemli olduğu yanılsaması– paramparça oldu. "Dünya üzerinde bir etkin varmış gibi davranmak kendini önemli hissettiriyor, değil mi? Dizginleri elinde tutan adamları gördüm ve sana hiç benzemiyorlar. Güç için mücadele etmek zorunda değiller. Aptalca gece yarısı soygunları düzenlemiyorlar ve bunu elde etmek için çocuk yaştaki kardeşlerini tehlikeye atmıyorlar. Güç zaten onların elinde."

Griffin'in gözleri kısıldı. "Bu da ne demek?"

Robin, "Sen ne *yapıyorsun*?" diye sordu. "Gerçekten Griffin, şimdiye kadar ne yaptın? İmparatorluk hâlâ ayakta. Babil hâlâ orada. Güneş doğuyor, Britanya'nın pençeleri hâlâ dünyanın her yerine uzanıyor ve gümüş durmadan buraya akıyor. Yaptıklarının hiçbir önemi yok."

"Bana gerçekten böyle düşünmediğini söyle."

"Hayır, ben sadece–" Robin keskin bir suçluluk duygusuna kapıldı. Belki de çok sert konuşmuştu ama böyle düşünmekte haklı olduğuna inanıyordu. "Yaptıklarımızın ne işe yaradığını göremiyorum. Ve karşılığında çok fazla şeyden vazgeçmemi istiyorsun. Sana yardım etmek istiyorum, Griffin. Ama hayatta kalmak da istiyorum."

Griffin uzun süre cevap vermedi. Sakince çoban turtasının kalanını bitirirken, oturup onu izleyen Robin'in rahatsızlığı giderek arttı. Sonra Griffin çatalını bıraktı ve ağzını bir peçeteyle iyice sildi.

"Afganistan'la ilgili komik olan ne, biliyor musun?" Griffin'in ses tonu çok yumuşaktı. "İngilizler orayı İngiliz birlikleriyle işgal etmeyecekler. Bengal ve Bombay'dan gelen birliklerle işgal edecekler. Tıpkı Irrawaddy'de kendileri için savaşan ve ölen *sepoy*'lar gibi Afganlarla da savaşacaklar çünkü Hint birlikleri de seninle aynı mantığa sahip; direnmektense imparatorluk hizmetkârı olmanın, bu acımasız baskıya ve başka pek çok şeye katlanmanın daha iyi olduğunu düşünüyorlar. Çünkü bu gü-

venli. Çünkü istikrarlı, çünkü hayatta kalmalarını sağlıyor. Ve bu şekilde kazanıyorlar kardeşim. Bizi birbirimize düşürüyorlar. Bizi parçalara ayırıyorlar."

"Görevden temelli ayrılmıyorum," dedi Robin aceleyle. "Ben sadece – yani, sadece bu yıl bitene veya her şey yoluna girene kadar–"

"İşler böyle yürümüyor," dedi Griffin. "Ya varsın ya da yoksun. Afganistan beklemez."

Robin titrek bir nefes aldı. "O zaman yokum."

"Pekâlâ." Griffin peçetesini bıraktı ve ayağa kalktı. "Sadece çeneni kapalı tut, tamam mı? Aksi hâlde gelip yarım kalan işleri tamamlamam gerekecek ve düzensizliği sevmem."

"Kimseye söylemem. Söz veriyorum–"

"Senin sözün umurumda bile değil," dedi Griffin. "Ama nerede uyuduğunu biliyorum."

Robin'in buna karşılık diyebileceği hiçbir şey yoktu. Griffin'in blöf yapmadığını ama aynı zamanda Griffin gerçekten ona güvenmiyorsa, üniversiteye sağ salim varamayacağını biliyordu. Uzun süre konuşmadan birbirlerini izlediler.

Sonunda Griffin başını iki yana sallayarak, "Sen kaybolmuşsun kardeşim," dedi. "Akıntıya kapılmış bir gemi gibisin, tanıdık kıyılar arıyorsun. Ben de aradım. Ama bir vatanımız yok. Tarihe karıştı." Kapıya doğru yürürken Robin'in yanında durdu. Parmaklarını Robin'in omzuna koydu ve o kadar çok sıktı ki canı acıdı. "Ama şunu anla kardeşim. Sen kimsenin bayrağını taşımıyorsun. Kendi limanını aramakta özgürsün. Ve havanda su dövmekten çok daha fazlasını yapabilirsin."

Duzenleme
Ny.Ozlem

III. KİTAP

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Dağlar doğum sancısı çekecek ve tek bir gülünç, küçük fare doğacak.

Horace, *Ars Poetica*

Griffin sözüne sadık kaldı. Robin'e başka bir not bırakmadı. İlk başta Robin, Griffin'in daha küçük, daha rutin işler için onu tekrar rahatsız etmeden önce sadece somurtmak için biraz zaman ayıracağından emindi. Ama bir hafta bir aya, sonra bir döneme dönüştü. Griffin'in biraz daha kinci olmasını, en azından suçlayıcı bir veda mektubu bırakmasını bekliyordu. Aralarının açılmasından sonraki ilk birkaç gün boyunca, Hermes Cemiyeti'nin bu yarım kalmış işi bitirmenin en iyisi olduğuna karar verdiğine inanarak, sokakta bir yabancı ona her bakış attığında kaçtı.

Ama Griffin onu tamamen devre dışı bırakmıştı.

Robin vicdan azabı çekmemeye çalışıyordu. Hermes hiçbir yere gitmiyordu. Her zaman verilecek savaşlar olacaktı. Robin yeniden onlara katılmaya hazır olduğunda hepsi orada bekliyor olacaktı, bundan emindi. Ve eğer Babil'in ekosistemine sıkı sıkıya bağlı kalmazsa Hermes için hiçbir şey yapamazdı. Griffin bunu kendisi söylemişti – içeriden insanlara ihtiyaçları vardı. Bu da olduğu yerde kalması için yeterli bir sebep değil miydi?

Bu arada, üçüncü yıl sınavları vardı. Yıl sonu sınavları Oxford'da hayli önemli bir tören konusuydu. Bir önceki yüzyılın son yıllarına kadar izleyicilerin tanıklık etmesi için halka açık olarak yapılan sözlü sınavlar standart hâline gelmişti ancak 1830'ların başlarında, sözlü yanıtların objektif olarak değerlendirilmesinin çok zor ve fazlasıyla acımazsız olduğu gerekçesiyle,

Ninova

normal lisans derecesi artık yalnızca beş yazılı sınav ve bir sözlü sınav gerektiriyordu. 1836 yılına gelindiğinde artık sözlü sınavlara seyirci de alınmamaya başlandı ve kasaba halkı büyük yıllık eğlence kaynağını kaybetmiş oldu.

Robin'in dönemindeki öğrencilere araştırma dillerinin her birinde üç saatlik bir kompozisyon sınavı; Etimoloji alanında üç saatlik bir kompozisyon sınavı; Çeviri Teorisi alanında bir sözlü sınav ve bir gümüş-işleme sınavı beklemeleri söylendi. Dil veya teori sınavlarından herhangi birinde başarısız olurlarsa Babil'de kalamayacaklardı ve gümüş-işleme sınavında başarısız olurlarsa gelecekte sekizinci katta çalışamayacaklardı.[1]

Sözlü sınav, sertliğiyle nam salmış ve her yıl en az iki öğrencinin gözyaşlarına boğulmasına neden olduğu söylenen Profesör Playfair başkanlığındaki üç profesörden oluşan bir jüri karşısında yapılacaktı. "*Balderdash*," derdi Playfair yavaşça, "eskiden barmenlerin gecenin sonunda içkileri bitmek üzereyken hazırladıkları lanetli karışımlara verilen ad. Bira, şarap, elma şarabı, süt – hepsini karıştırırlar ve müşterilerinin aldırmayacağını umarlardı çünkü sonuçta amaç sadece sarhoş olmaktı. Ama burası Oxford Üniversitesi, gece yarısından sonraki Turf Tavernası değil ve sarhoş olmaktan biraz daha aydınlatıcı bir şeye ihtiyacımız var. Tekrar denemek ister misiniz?"

Birinci ve ikinci yıllarında sonsuzmuş gibi gelen zaman şimdi hızla akıp gidiyordu. Artık eksiklerini daha sonra tamamlamak için her zaman fırsat bulabileceklerini varsayarak, nehirde eğ-

1 Pek çok Babil mezunu Edebiyat ya da Hukuk bölümlerinde çalışmaktan memnun olsa da gümüş-işleme sınavı yabancı kökenli akademisyenler için daha yüksek riskler taşıyordu ve bu akademisyenler, Avrupa dilleri dışındaki dillerde akıcılıklarının en değerli olduğu sekizinci kat dışındaki bölümlerde prestijli görevler bulmakta zorlanıyordu. Griffin gümüş-işleme sınavında başarısız olunca, Hukuk Bölümü'ne devam etmesi teklif edilmişti. Ancak Profesör Lovell her zaman gümüş-işleme dışında hiçbir şeyin önemli olmadığına ve diğer tüm bölümlerin hayal gücü olmayan, yeteneksiz aptallar için olduğuna inandığını ifade etmişti. Onun küçümseyici ve titiz çatısı altında yetişmiş olan zavallı Griffin de aynı fikirdeydi.

lenmek uğruna okumalarını erteleyemezlerdi. Sınavlar beş hafta içindeydi, sonra dört, sonra üç. Trinity dönemi bittiğinde, derslerin son günü güneşli bir öğleden sonrada, tatlılar yiyerek, mürver çiçeği şurubu içerek ve Cherwell'de sandal gezintisi yaparak sonuçlanmalıydı. Ama saat dörtte zil çalar çalmaz kitaplarını toplayıp doğruca Profesör Craft'in sınıfından beşinci kattaki çalışma odalarından birine yürüdüler ve sonraki on üç gün boyunca her gün şakakları zonklayana kadar sözlükler, çevrilmiş pasajlar ve sözcük listeleri üzerinde çalışmaya koyuldular.

Babil fakültesi cömertçe veya belki de sadistçe davranarak, sınava girenlerin çalışma yardımcıları olarak kullanmaları için bir dizi gümüş külçe hazırladı. Bu külçelerin üzerine İngilizcedeki *meticulous*[1] kelimesi ve Latince öncülü olan ve "korku, dehşet" anlamına gelen *metus* kelimesi kullanılarak bir eşleşme-çifti kazınmıştı. Titiz sözcüğünün modern kullanımı bundan sadece birkaç on yıl önce Fransa'da ortaya çıkmıştı ve hata yapmaktan korkmak anlamına geliyordu. Külçelerin etkisi, kullanıcı işinde hata yaptığında ürpertici bir kaygı uyandırmaktı.

Rami külçelerden nefret ediyor ve onları kullanmayı reddediyordu. "Nerede hata yaptığını söylemiyor," diye yakınıyordu. "Sadece nedenini anlayamadığım bir şekilde kusma isteği uyandırıyor."

Letty, Rami'nin işaretlenmiş kompozisyonunu geri verirken, "Biraz daha dikkatli olsan iyi olur," diye homurdandı. "Bu sayfada en az on iki hata yapmışsın ve cümlelerin de çok uzun–"

"Çok uzun değiller, Cicero tarzında yazıldılar."

"Bütün kötü yazılarını *Cicero* tarzında oldukları gerekçesiyle mazur gösteremezsin–"

Rami ilgisizce elini salladı. "Sorun değil Letty, o yazıyı on dakikada karaladım–"

"Ama önemli olan hız değil. Doğruluk–"

Rami, "Ne kadar çok şey yaparsam, olası kompozisyon soruları için o kadar geniş bir çeşitlilik edinmiş oluyorum," dedi. "Ve

---

1 (İng.) Titiz –çn.

aslında hazırlanmamız gereken de bu. Kâğıt önüme geldiğinde boşluğa düşmek istemiyorum."

Bu haklı bir endişeydi. Stres, öğrencilerin yıllardır çalıştıkları konuları zihinlerinden silip atma konusunda eşsiz bir yeteneğe sahipti. Söylenenlere göre geçen yılki dördüncü sınıf sınavları sırasında bir öğrenci o kadar paranoyaklaşmıştı ki sadece sınavı bitiremeyeceğini değil, Fransızcayı akıcı bir şekilde konuştuğu konusunda da yalan söylediğini açıklamıştı. (Aslında anadili Fransızcaydı.) Hepsi bu aptallığa karşı bağışıklıkları olduğunu düşünüyordu, ta ki sınavlardan bir hafta önce Letty aniden ağlamaya başlayıp tek kelime Almanca bilmediğini, sahtekârın teki olduğunu ve Babil'deki tüm kariyerinin bir oyun üzerine kurulduğunu söyleyene kadar. Hiçbiri onun bu laf kalabalığının ne anlama geldiğini çok sonraya kadar anlayamadı çünkü Letty aslında Almanca konuşmuştu.

Hafıza kaybı sadece ilk belirtiydi. Robin'in notlarıyla ilgili endişesi onu hiçbir zaman bu kadar fiziksel olarak hasta etmemişti. Önce inatçı, zonklayan bir baş ağrısı, ardından her ayağa kalktığında ya da hareket ettiğinde sürekli bir kusma isteği başladı. Durup dururken titreme nöbetlerine tutuluyordu, çoğu zaman eli o kadar çok titriyordu ki kalemini tutmakta zorlanıyordu. Bir keresinde, bir alıştırma ödevi sırasında gözlerinin kararmakta olduğunu fark etti; düşünemiyordu, tek bir kelime bile hatırlayamıyordu, hatta göremiyordu. Kendine gelmesi yaklaşık on dakika sürdü. Hiçbir şey yiyemiyordu. Her nasılsa hem sürekli bitkindi hem de endişeden kaynaklı enerji fazlalığından uyuyamıyordu.

Sonra, bütün iyi Oxford üst sınıf öğrencileri gibi, Robin aklını yitirdiğini fark etti. Bir akademisyenler şehrinde sürekli soyutlandığı için zaten zayıf olan gerçeklik algısı daha da tutarsızlaştı. Saatler süren tekrarlar, işaret ve sembolleri işlemesine, neyin gerçek olup neyin olmadığına dair inancını bozdu. Soyut olan gerçek ve önemliydi, yulaf lapası ve yumurta gibi günlük zorunluluklar şüpheliydi. Günlük diyaloglar bir angarya hâline gelmişti, havadan sudan konuşmalar korkunçtu ve temel selamlaşmaların ne anlama geldiğini kavrayamıyordu. Kapıcı ona,

"Günün nasıl geçti?" diye sorduğunda, "nasıl" ya da "geçti" ile ne kastedildiğini anlayamayıp, otuz saniye boyunca hareketsiz ve sessiz durdu.

Robin bu konuyu açtığında Rami, "Ah, ben de aynıyım," dedi neşeyle. "Korkunç bir durum. Artık günlük konuşmalar yapamıyorum – sözcüklerin gerçek anlamlarını merak edip duruyorum."

"Ben duvarlara çarpıyorum," dedi Victoire. "Dünya yok olup duruyor ve algılayabildiğim tek şey sözcük listeleri."

"Ben de çay yapraklarıyla kafayı bozdum," dedi Letty. "Onları sembolik şekillere benzetip duruyorum, geçen gün bir tanesini yorumlamaya kalktım – hatta kâğıda geçirmeye falan çalıştım."

Bir şeyler gören tek kişinin kendisi olmadığını duymak Robin'i rahatlatmıştı çünkü onu en çok endişelendiren hayallerdi. İnsanları bütün olarak hayal etmeye başlamıştı. Bir keresinde Thornton'daki kitap raflarında Latince okuma listesindeki bir şiir antolojisini ararken, Robin kapının yanında tanıdık bir profil olduğunu düşündüğü bir şey gördü. Yaklaştı. Gözleri onu yanıltmamıştı – Anthony Ribben kâğıda sarılı bir paketin parasını ödüyordu; olabildiğince dinç ve sağlıklıydı.

Robin, "Anthony–" dedi.

Anthony başını kaldırdı. Robin'i gördü. Gözleri irileşti. Robin şaşkın ama sevinçli bir şekilde ilerlemeye başladı ama Anthony telaşla kitapçıya birkaç bozuk para uzattı ve dükkândan dışarı fırladı. Robin, Magdalene Sokağı'na çıktığında Anthony gözden kaybolmuştu. Birkaç saniye etrafına bakındıktan sonra kitapçıya döndü ve bir yabancıyı Anthony sanmış olmasının mümkün olup olmadığını düşündü. Ama Oxford'da pek fazla genç siyah adam yoktu. Bu da ya Anthony'nin ölümü hakkında kendisine yalan söylendiği –bütün Babil fakültesinin nitelikli bir aldatmacaya bulaştığı– ya da her şeyi hayal ettiği anlamına geliyordu. Şu anki durumunda, ikincisini çok daha olası buluyordu.

En korktukları da gümüş-işleme sınavıydı. Trinity döneminin son haftasında, benzersiz bir eşleşme-çifti tasarlamaları ve bunu

bir gözetmenin önünde işlemeleri gerektiği kendilerine bildirilmişti. Dördüncü yıllarında, çıraklıklarını tamamladıktan sonra eşleşme-çifti tasarımının, oyma yapmanın, etkinin büyüklüğü ve süresine ilişkin deneylerin yanı sıra rezonans bağlantılarının ve sözlü ifadelerin inceliklerini de öğreneceklerdi. Ama şimdilik, eşleşme-çiftlerinin nasıl çalıştığına dair temel ilkelerle donanmış olarak, yalnızca herhangi bir etki elde etmeleri gerekiyordu. Mükemmel olması gerekmiyordu, aslında ilk denemeler asla mükemmel olmazdı. Ama bir şeyler yapmaları gerekiyordu. Bir çevirmeni gümüş işçisi yapan o tanımlanamaz şeye, o taklit edilemez *anlam* içgüdüsüne sahip olduklarını kanıtlamaları şarttı.

Bu noktada lisansüstü öğrencilerinden yardım almak teknik olarak yasaktı ama tatlı, nazik Cathy O'Nell bir öğleden sonra Robin'i kütüphanede şaşkın ve korkmuş bir hâlde yakalayınca ona gizlice, eşleşme-çifti araştırmasının temelleri hakkında açık sarı bir kitapçık verdi.

"Zaten açık raflarda duruyordu," dedi sempatik bir şekilde. "Bunu hepimiz kullandık, bir göz atarsan rahat edersin."

Kitapçık oldukça eskiydi –1798'de yazılmıştı ve birçok eski yazım biçimleri içeriyordu– ancak bir dizi kısa, kolay uygulanabilir öneri barındırıyordu. Bunlardan ilki dinden uzak durmaktı. Bu, onlarca korku hikâyesinden zaten bildikleri bir şeydi. Oxford'un Doğu dillerine ilgi duymasını sağlayan ilk etapta teolojiydi – İbranice, Arapça ve Süryanicenin başlangıçta akademik çalışma konusu hâline gelmesinin tek nedeni dini metinlerin çevirisiydi. Ancak kutsal metnin gümüş üzerinde hem öngörülemez hem de acımasız olduğu ortaya çıktı. Sekizinci katın kuzey kanadında kimsenin yaklaşmaya cesaret edemediği bir masa vardı çünkü hâlâ ara sıra görünmeyen bir kaynaktan duman yayıyordu. Söylentilere göre aptal bir yüksek lisans öğrencisi bu masada çalışırken, Tanrı'nın adını gümüşün üzerinde çevirmeye kalkışmıştı.

Kitapçıkta yer alan ikinci ders, araştırmalarını soydaş sözcüklere odaklamanın daha yararlı olmasıydı. Soydaşlar – farklı

dillerde ortak bir atayı ve çoğunlukla benzer anlamları paylaşan sözcükler[1] etimolojik ağacın çok yakın dallarında yer aldıkları için verimli eşleşme çiftleri için genellikle en iyi ipuçlarıydı. Ancak soydaşlarla ilgili zorluk, genellikle anlamlarının çok yakın olması nedeniyle çeviride çok az bozulma yaşanması ve dolayısıyla külçelerin ortaya çıkarabileceği etkinin çok az olmasıydı. Sonuçta, İngilizce ve İspanyolcadaki çikolata sözcükleri arasında önemli bir fark yoktu. Dahası, akraba kelimeler ararken, sahte arkadaşlara – akraba gibi görünen ama tamamen farklı kökenlere ve anlamlara sahip sözcüklere karşı dikkatli olmak gerekiyordu Örneğin İngilizcedeki *have* Latincedeki *habere*'den (tutmak, sahip olmak) değil, Latincedeki *capere*'den (talip olmak) geliyordu. İtalyancadaki *cognato* ise umulduğu gibi "soydaş" değil, "kayınbirader" anlamına geliyordu.

Sahte arkadaşlar, anlamları da ilişkili göründüğünde özellikle alengirliydi. Avrupalılara atıfta bulunmak için kullanılan Farsçadaki *farang* sözcüğü, İngilizcedeki *foreign* (yabancı) kelimesinin akrabası gibi görünüyordu. Ancak *farang* aslında Frenklere yapılan bir atıftan doğmuş ve Batı Avrupalıları kapsayacak şekilde dönüşmüştü. İngilizcedeki *foreign* ise Latincede "kapılar" anlamına gelen *fores* kelimesinden türemişti. O hâlde *farang* ve *foreign* sözcüklerini birleştirmek hiçbir sonuç vermezdi.[2]

Kitapçıktaki üçüncü ders, zincirleme bağlantı adı verilen bir tekniği tanıtıyordu. Bunu Profesör Playfair'in gösterisinden hayal meyal hatırlıyorlardı. Eğer ikili eşleşme çiftindeki sözcüklerin anlamları, bir çevirinin makul sayılamayacağı kadar birbirinden uzaklaşmışsa, kişi üçüncü, hatta dördüncü bir dili aracı

---

1 Örneğin İngilizcedeki *night* ve İspanyolcadaki *noche* sözcüklerinin her ikisi de Latincedeki *nox* sözcüğünden türetilmiştir.

2 Sahte arkadaşlar kadar aldatıcı bir tuzak da halk etimolojileridir: Bunlar aslında farklı kökenleri olan kelimelere popüler inanış tarafından atanan yanlış etimolojiler. Örneğin *handiron* (el demiri) kelimesi, şöminedeki kütükleri desteklemek için kullanılan metal bir alet anlamına gelir. İnsan bu kelimenin etimolojisinde el ve demir kelimelerinin ayrı ayrı yer aldığını düşünebilir. Ancak *handiron* gerçekten de Fransızcadaki *andier*'den türemiş ve İngilizcede *andire* olmuştur.

olarak eklemeyi deneyebilirdi. Tüm bu sözcüklerin kronolojik evrim sırasına göre işlenmesi, anlamın çarpıtılmasına daha kesin bir şekilde yol gösterebilirdi. Bununla bağlantılı bir başka teknik de ikinci bir etimonun[1] tespit edilmesiydi: Anlamın evrimine müdahale etmiş olabilecek bir başka kaynak. Örneğin Fransızcadaki *fermer* (kapatmak, kilitlemek) oldukça açık bir şekilde Latincedeki *firmāre*'ye (sertleştirmek, güçlendirmek) dayanıyordu ancak aynı zamanda Latincedeki *ferrum* (demir) sözcüğünden de etkilenmişti. *Fermer*, *firmāre* ve *ferrum* varsayımsal olarak kırılmaz bir kilit yaratabilirdi.

Bütün bu teknikler teoride kulağa hoş geliyordu. Kopyalanmaları ise çok daha zordu. Ne de olsa işin zor kısmı, ilk etapta uygun bir eşleşme-çifti bulmaktı. İlham almak için Güncel Rehber'in – o yıl imparatorluk genelinde kullanılan eşleşme-çiftlerinin kapsamlı listesinin bir kopyasını çıkardılar – ve fikir edinmek amacıyla içindekilere göz attılar.

Letty ilk sayfadaki bir satırı işaret ederek, "Bakın," dedi. "O sürücüsüz tramvayları nasıl çalıştırdıklarını buldum."

Rami, "Hangi tramvaylar?" diye sordu.

"Onları Londra'da dolaşırken görmedin mi?" dedi Letty. "Kendi kendilerine hareket ediyorlar, ama onları süren kimse yok."

"Ben hep içlerinde bir mekanizma olduğunu düşünmüşümdür," dedi Robin. "Bir motor gibi, kesinlikle–"

"Bu büyük olanlar için doğru," dedi Letty. "Ama daha küçük kargo tramvayları o kadar da büyük değil. Kendi kendilerini çekiyor gibi göründüklerini fark etmedin mi? Heyecanla sayfayı karıştırdı. "Raylarda külçeler var. *Ray*, Orta Felemenkçeden gelen ve çekmek anlamına gelen *trecken* ile bağlantılıdır – özellikle de Fransızcadaki ara yolu kullandığımızda. Ve şimdi elinizde bizim ray olarak düşündüğümüz şeyi ifade eden iki sözcük var ancak bunlardan sadece biri hareketli bir güç içeriyor. Sonuç olarak raylar arabaları ileriye doğru çekiyor. Bu dâhice."

---

1 Bir sözcüğün en eski şekli, kaynağı. –*çn.*

"Ah, güzel," dedi Rami. "Sadece sınavlarımız sırasında ulaşım altyapısında devrim yaratmamız gerekiyor, o kadar."

Saatlerce yalnız kalarak, ilginçlikte sınır tanımayan ve şaşılacak kadar parlak icatlarla dolu bu rehberi okuyabilirlerdi. Robin bu icatların pek çoğunun Profesör Lovell tarafından tasarlandığını keşfetti. Özellikle dâhiyane bir eşleşme-çifti, Çincede eski veya yaşlı anlamına gelen *gǔ* (古) karakterinin çevirisiyle İngilizcedeki *old* (eski) sözcüğüydü. Çincede *gǔ* dayanıklılık ve güçlülük çağrışımı taşıyordu ve aslında 古 karakteri, sert, güçlü veya sağlam anlamına gelen gù (固) karakterinde de mevcuttu. Dayanıklılık ve eskilik kavramlarının birbirine bağlanması, makinelerin zaman içinde çürümesini önlemeye yardımcı oluyordu, hatta bir makine ne kadar uzun süre kullanılırsa o kadar güvenilir hâle geliyordu.

Rami rehberin arkasındaki en güncel kayıtları karıştırarak, "Eveline Brooke da kim?" diye sordu. "Eveline Brooke mu?" dedi Robin. "Bu isim neden tanıdık geliyor?"

"Her kimse, o bir dâhiymiş." Rami bir sayfayı işaret etti. "Bak, sadece 1833'te on ikiden fazla eşleşme-çifti bulmuş. Çoğu araştırma görevlisi beş taneden fazla bulamamış."

"Dur biraz," dedi Letty. "Evie'yi mi kastediyorsun?"

Rami kaşlarını çattı. "Evie mi?"

"Masayı hatırladın mı?" dedi Victoire. "Playfair yanlış sandalyeye oturduğum için beni azarlamıştı. Onun Evie'nin sandalyesi olduğunu söylemişti."

"Herhalde çok özel biri," dedi Victoire. "Ve insanların eşyalarını karıştırmasından hoşlanmıyor."

"Ama o sabahtan bu yana kimse eşyalarının yerini değiştirmedi," dedi Letty.

"Fark ettim. Aylar oldu. O kitaplar ve kalemler bıraktığı yerde duruyor. Ya eşyaları konusundaki titizliği ürkütücü boyutta ya da o masaya hiç geri dönmedi."

Rehberi karıştırmaya devam ederlerken, başka bir teori daha belirgin hâle geldi. Evie 1833 ve 1834 yılları arasında deli gibi üretkendi ancak 1835'e gelindiğinde araştırmaları tamamen

kayıtlardan düşmüştü. Son beş yılda tek bir yenilik bile yoktu. Bölüm partilerinde ya da yemeklerinde Evie Brooke diye biriyle hiç karşılaşmamışlardı, dahası ne bir ders ne de seminer vermişti. Eveline Brooke her kimse, ne kadar zeki olursa olsun, artık Babil'de olmadığı açıktı.

"Durun biraz," dedi Victoire. "1833'te mezun olduğunu varsayalım. O hâlde Sterling Jones ile aynı dönemde okumuş olmalı. Ve Anthony ile."

Robin, *Ve Griffin ile*, diye düşündü ama bunu yüksek sesle söylemedi.

"Belki o da denizde kaybolmuştur," dedi Letty.

"Demek ki lanetli bir dönem," dedi Rami.

Oda birdenbire buz kesti.

Victoire, "Tekrarlarımıza geri dönsek iyi olacak," dedi. Kimse karşı çıkmadı.

Gecenin geç saatlerinde, artık doğru düşünemeyecek kadar uzun süre boyunca kitaplarına baktıklarında, sınavı geçmelerine yardımcı olabilecek mantıksız eşleşmeler tasarlama oyunu oynuyorlardı.

Robin bir gece *jīxīn* ile kazandı. "Kanton'da anneler oğullarını imparatorluk sınavlarına tavuk yürekli bir kahvaltıyla gönderirlermiş," diye açıkladı. "Çünkü tavuk kalbi *–jīxīn–* hafıza anlamına gelen *jìxing*'e benziyor."[1]

Rami, "Bu ne işe yarar ki?" dedi alayla burnundan nefes vererek. "Kâğıdının her tarafına kanlı tavuk parçaları mı saçar?"

"Ya da kalbini bir tavuğun kalbinin büyüklüğüne mi getirir?" dedi Victoire.

"Düşünsene, bir an normal büyüklükte bir kalbin var ve sonra bir yüksükten daha küçük bir hâle geliyor ve hayatta kalmak için ihtiyacın olan tüm kanı pompalayamıyor, bu yüzden yere yığılıp kalıyorsun–"

"Tanrım, Victoire," dedi Robin. "Bu hastalıklı bir düşünce."

---

1 *Jīxīn:* 雞心 ; *Jìxing:* 記性.

"Hayır, bu kolay," dedi Letty. "Bu bir fedakârlık metaforu – anahtar sözcük takas. Tavuğun kanı –tavuğun kalbi– hafızayı destekleyen şey. Yani sadece tanrılar için bir tavuk kesmen yeterli, o zaman sınavı geçersin."

Birbirlerine baktılar. Saat çok geç olmuştu ve hiçbiri yeterince uyumamıştı. Hepsi şu anda çok korkmuş ve çok kararlı olanların tuhaf çılgınlığını, akademiyi bir savaş alanı kadar tehlikeli hissettiren o çılgınlığı yaşıyorlardı. Eğer Letty o anda bir kümesi yağmalamalarını önerseydi, hiçbiri bunu yapmakta tereddüt etmezdi.

Kader haftası geldi çattı. Olabildiğince hazırlanmışlardı. Çalıştıkları sürece adil bir sınav olacakları sözü verilmişti ve onlar da çalışmışlardı. Elbette korkuyorlardı ama temkinli bir özgüven duyuyorlardı. Ne de olsa bu sınavlar tam da son iki buçuk yıldır yapmak için eğitildikleri şeydi, ne daha fazlası ne de daha azıydı.

Profesör Chakravarti'nin sınav kâğıdı en kolay olanıydı. Robin, Profesör Chakravarti'nin Klasik Çincede yazdığı beş yüz karakter uzunluğundaki bir pasajı sözlüğe bakmadan çevirmek zorundaydı. Sınav metni, dut tarlasında bir keçisini kaybeden ama başka bir keçi bulan erdemli bir adam hakkında büyüleyici bir kıssaydı. Robin sınavdan sonra "romantik tarih" anlamına gelen *yànshǐ* sözcüğünü daha yumuşak bir anlamı olan "renkli tarih" olarak yanlış çevirdiğini fark etti;[1] bu da küçük bir anlam kaymasına sebep olmuştu ancak İngilizcedeki "cinsel" ve "renkli" sözcükleri arasındaki belirsizliklerin, durumu geçiştirmek için yeterli olacağını umuyordu.

Profesör Craft, Cicero'nun yazılarında *çevirmenlerin* değişken rolleri hakkında son derece zor bir makale yazmıştı. Onlar sadece çevirmen değildi, simsar, arabulucu ve bazen de rüşvetçi gibi bir dizi rol oynamışlardı. Robin'in dönemindeki öğrencilerden, bu bağlamda dilin kullanımını detaylandırmaları istendi. Robin, Cicero'nun *çevirmen* teriminin, Herodot'un *hermene-*

1 Makul bir hata. *Yànshǐ*, 艳史 karakterlerinden oluşur. 史, *shǐ*, "tarih" anlamına gelir. 艳, *yàn*, hem "renkli" hem de "cinsel, romantik" anlamına gelebilir.

Ninova

us'una[1] –ki bu Yunancayı Perslerin yararına kullandığı için Temistokles tarafından öldürülen kişinin de adıdır– kıyasla nasıl tarafsız olduğuna dair sekiz sayfalık bir makale karaladı. Sözlerini dilsel uygunluk ve sadakat üzerine bazı yorumlarla bitirdi. Sınav odasından çıktığında nasıl bir performans gösterdiğinden gerçekten emin değildi – zihni son cümleyi noktalar noktalamaz savunduğu fikri anlamamak gibi tuhaf bir numara geliştirmişti ama mürekkepli satırlar tutarlı görünüyorlardı ve en azından kulağa hoş geldiklerini biliyordu.

Profesör Playfair'in sınav kâğıdı iki başlık içeriyordu. Birincisi çocuklara yönelik anlamsız ve uyaklı bir alfabe tekerlemesinin ("A" ile başlayan armut, "B" ile başlayan boz ayı tarafından yendi) üç sayfasını kendi seçtikleri bir dile çevirme göreviydi. Robin on beş dakika boyunca Çince karakterleri Latin alfabesine göre yazıp eşleştirmeye çalıştıktan sonra pes etti ve kolay yolu seçerek hepsini Latince yaptı. İkinci sayfada, hiyerogliflerle anlatılan bir Antik Mısır masalı ve bunun İngilizce çevirisiyle kaynak dil hakkında önceden bilgi sahibi olmadan, hedef dile aktarımdaki zorlukları en iyi şekilde tespit etmeleri talimatı yer alıyordu. Burada, Robin'in Çince karakterlerin resimsel doğasına olan yatkınlığının büyük ölçüde yardımı dokundu; sembolik güç ve incelikli görsel çıkarımlar hakkında bir şeyler buldu ve zaman dolmadan önce hepsini not etmeyi başardı.

Sözlü sınav o kadar da kötü değildi. Profesör Playfair söylendiği kadar sertti ama yine de iflah olmaz bir şovmendi ve Robin, Playfair'in yüksek sesle patronluk taslamasının ve öfkesinin ne kadarının tiyatro için olduğunu anladığında endişesi dağıldı. Profesör Playfair, "Schlegel 1803'te Almancanın uygar dünyanın konuşan sesi olacağı zamanın çok uzak olmadığını yazmıştı," dedi. "Bunu irdeleyin." Robin neyse ki Schlegel'in bu yazısını çevirisinden okumuştu ve Schlegel'in Almancanın eşsiz ve karmaşık dil becerisine atıfta bulunduğunu biliyordu; Robin bunun İngilizce (Schlegel aynı yazıda İngilizceyi "tek heceli kısalıkla"

1 Adını Tanrıların habercisi Hermes'e borçlu olan ayinler çevirmenidir. –*çn*.

suçlamıştı) ve Fransızca gibi diğer Batı dillerini küçümsemek olduğunu savundu. Süresi biterken aceleyle hatırladığı gibi, bu düşünce aynı zamanda Cermen imparatorluğunun giderek baskın hâle gelen Fransızlara karşı hiçbir direniş gösteremeyeceğinin farkında olan ve bunun yerine kültürel ve entelektüel hegemonyaya sığınan bir Alman'ın kavrayıcı savıydı. Bu cevap ne çok parlak ne de orijinaldi ama doğruydu ve Profesör Playfair, Robin'i odadan salıvermeden önce yalnızca birkaç teknik ayrıntı üzerinde durdu.

Gümüş-işleme sınavları son gün için planlanmıştı. Otuz dakikalık aralarla sekizinci kata gelmeleri söylenmişti – önce öğle vakti Letty, sonra Robin, sonra Rami, sonra da bir buçukta Victoire sınava girecekti.

Robin öğle vaktini yarım saat geçe, kulenin yedi katını da yürüyerek çıktı ve güney kanadının arka tarafındaki penceresiz odanın önünde beklemeye başladı. Ağzı çok kuruydu. Mayıs ayında güneşli bir öğleden sonraydı ama dizlerinin titremesine engel olamıyordu.

Kendi kendine bunun basit bir iş olduğunu söyledi. Sadece iki sözcük – sadece iki basit sözcük yazması gerekiyordu ve sonra her şey bitecekti. Paniğe gerek yoktu.

Ama korku elbette mantıklı bir şey değildi. Robin'in aklına bin bir türlü terslik geliyordu. Külçeyi yere düşürebilirdi, kapıdan içeriye girdiği anda hafızasını kaybedebilirdi, yüzlerce kez çalışmasına rağmen bir fırça darbesini unutabilirdi veya bir sözcüğün İngilizcesini yanlış yazabilirdi. Ya da başarısız olabilirdi. Düzeneği çalışmayabilirdi ve hiçbir zaman sekizinci katta bir görevi olmayabilirdi. Her şey o zaman çabucak bitebilirdi.

Kapı açıldı. Letty bembeyaz bir yüzle ve titreyerek dışarı çıktı. Robin ona sınavının nasıl geçtiğini sormak istedi ama Letty hızla yanından geçerek merdivenlerden indi.

"Robin." Profesör Chakravarti başını kapıdan dışarıya uzattı. "İçeri gel."

Robin derin bir nefes aldı ve öne doğru bir adım attı. Oda

sandalyelerden, kitaplardan ve raflardan – değerli ya da kırılma ihtimali olan her şeyden arındırılmıştı. Köşede sadece bir masa kalmıştı ve o da tek bir boş gümüş külçe ve bir işleme kalemi dışında boştu.

"Evet, Robin." Profesör Chakravarti ellerini arkasında kavuşturdu. "Benim için ne hazırladın?"

Robin dişlerinin takırtısından konuşmakta zorlanıyordu. Böylesine güçten düşecek kadar korkacağını tahmin etmemişti. Yazılı sınavlarda titremiş ve öğürmüştü ama iş başa düştüğünde, kalemi parşömene değdiğinde sıradan bir şeymiş gibi gelmişti. Yazılı sınavlar, son üç yıldır çalıştığı her şeyin birikiminden başka bir şey değildi. Bu ise bambaşka bir şeydi. Ne beklemesi gerektiği hakkında hiçbir fikri yoktu.

"Sorun değil Robin," dedi Profesör Chakravarti usulca. "İşe yarayacak. Sadece odaklanmak gerek. Kariyerin boyunca yüzlerce kez yapacağın bir şey bu."

Robin derin bir nefes alıp verdi. "Çok basit bir şey. Teorik ve metaforik olarak, yani, biraz dağınık ve işe yarayacağını sanmıyorum–"

"Neden önce bana teoriyi anlatmıyorsun? Sonrasına bakarız."

Robin, "*Míngbai*," dedi. "Mandarince. Bu– 'anlamak' demektir, öyle değil mi? Ancak karakterler imgelerle yüklüdür. *Míng* – parlak, ışık, berrak demek. Ve *bai* – beyaz renk. Yani sadece anlamak ya da farkına varmak anlamına gelmiyor – açıklığa kavuşturmak, üzerine ışık tutmak gibi görsel bir bileşeni var." Robin durup boğazını temizledi. Artık o kadar da gergin değildi – hazırladığı eşleşme-çifti yüksek sesle anlattığında kulağa daha hoş geliyordu. Aslında, yarı yarıya akla yatkın görünüyordu. "Pekâlâ – bu kısımdan pek emin değilim çünkü ışığın neyle ilişkileneceğini bilmiyorum. Ama sanırım bir şeyleri açıklığa kavuşturmanın, ortaya çıkarmanın bir yolu olmalı."

Profesör Chakravarti yüreklendirici bir biçimde gülümsedi. "Peki neden neler yapabildiğine bakmıyoruz?"

Robin külçeyi titreyen elleriyle aldı ve işleme kalemin ucunu

pürüzsüz, boş yüzeye yerleştirdi. Kalemin net bir çizgi çizmesi için beklenmedik bir güç sarf etmesi gerekti. Bu her nasılsa sakinleştiriciydi – yanlış yapabileceği diğer binlerce şey yerine basıncı sabit tutmaya odaklanmasını sağladı.

Robin yazmayı bitirdi.

"*Míngbai*," dedi ve profesörün görebilmesi için külçeyi havaya kaldırdı. 明白. Sonra külçeyi ters çevirdi. "Anlamak."

Gümüşün içinde bir şey titreşti – canlı, güçlü ve cesur bir şey; bir rüzgâr, çarpan bir dalga; Robin bir anda bu gücün kaynağını hissetti, anlamın yaratıldığı o yüce, adlandırılamaz yeri, kelimelerin yaklaştığı ama asla belirleyemediği, belirleyemeyeceği yeri; sadece çağrılabilen, kusurlu ama yine de varlığını hissettiren yeri. Külçeden parlak, sıcak bir ışık küresi yükseldi ve ikisini de sarmalayana kadar büyüdü. Robin bu ışığın ne tür bir anlayışa işaret edeceğini belirtmemişti, o kadarını planlamamıştı ama yine de o anda çok iyi biliyordu ve Profesör Chakravarti'nin yüzündeki ifadeye bakılırsa gözetmeni de biliyordu.

Robin külçeyi bıraktı. Külçenin ışıltısı kesildi. Aralarındaki masanın üzerinde gayet sıradan bir metal parçası gibi kıpırdamadan durdu.

Profesör Chakravarti, "Çok iyi," dedi. "Bay Mirza'yı çağırır mısın?"

Letty kulenin dışında onu bekliyordu. Epey sakinleşmişti, yanaklarına renk gelmişti ve gözleri artık panikten kocaman değildi. Elinde buruşmuş bir kesekâğıdı tuttuğuna göre, sokağın yukarısındaki fırına koşmuş olmalıydı.

Robin yaklaşırken Letty, "Limonlu bisküvi ister misin?" diye sordu.

Robin midesinin kazındığını fark etti. "Evet, lütfen."

Letty kesekâğıdını ona uzattı. "Nasıl geçti?"

"İyiydi. Tam olarak istediğim etkiyi alamadım ama fena değildi." Robin bisküviyi ağzına götürürken duraksadı, Letty'nin başarısız olma ihtimaline karşın kendi başarısını kutlamak veya detaylandırmak istemedi.

Ama Letty ışıldayan gözlerle ona baktı. "Aynen. Sadece bir şey olmasını istedim ve oldu ve ah Robin, o kadar harikaydı ki–"

"Dünyayı yeniden yazmak gibi," dedi Robin.

"Tanrı'nın eliyle çizmek gibi," dedi Letty. "Daha önce hiç böyle bir şey hissetmemiştim."

Birbirlerine sırıttılar. Robin ağzında eriyen bisküvinin tadına vardı – bunların neden Letty'nin favorisi olduğunu anladı; tereyağı oranları o kadar fazlaydı ki hemen eriyorlardı ve tatlı limon aroması diline bal gibi yayılıyordu. Başarmışlardı. Her şey yolundaydı, dünya dönmeye devam edebilirdi, başka hiçbir şeyin önemi yoktu çünkü başarmışlardı.

Saat bir olunca çanlar çaldı ve kapılar tekrar açıldı. Rami sırıtarak dışarı çıktı.

"Sizlerin sınavı da iyi geçti değil mi?" Rami kendine bir bisküvi aldı.

Robin, "Nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Çünkü Letty bir şeyler yiyor," dedi Rami çiğneyerek. "Eğer ikinizden biri başarısız olsaydı, bu bisküvileri paramparça ederdik."

İçeride en uzun süre Victoire kaldı. Kaşları çatık ve telaşlı bir hâlde binadan çıktığında neredeyse bir saat geçmişti. Rami hemen onun yanına giderek bir kolunu omzuna doladı. "Ne oldu? İyi misin?"

"Onlara bir Kreyol-Fransız eşleşme-çifti verdim," dedi Victoire. "Ve işe yaradı, bir tılsım gibi çalıştı, sadece Profesör Leblanc bunu Güncel Rehber'e koyamayacaklarını söyledi çünkü Kreyol dilindeki bir eşleşme-çiftinin Kreyol dilini konuşmayan birine ne fayda sağlayacağını anlamadı. Ben de bunun Haiti'deki insanların çok işine yarayacağını söyledim ve o da güldü."

"Ah, Tanrım." Letty, Victoire'ın omzunu sıvazladı. "Başka bir eşleşme-çifti denemene izin verdiler mi?"

Letty yanlış soruyu sormuştu. Robin, Victoire'ın gözlerinde belirip hemen kaybolan bir öfke görür gibi oldu. Victoire içini çekti ve başıyla onayladı. "Evet, Fransızca-İngilizce olan pek işe

yaramadı ve biraz sarsılmıştım, bu yüzden sanırım elyazım bozuktu ama yine de bazı etkileri oldu."

Letty sempatisini gösteren bir ses çıkardı. "Geçeceğinden eminim."

Victoire uzanıp bir bisküvi aldı. "Ah, geçtim zaten."

"Nereden biliyorsun?"

Victoire afallamış bir hâlde Letty'ye baktı. "Sordum. Profesör Leblanc geçtiğimi söyledi. Hepimizin geçtiğini söyledi. Ne yani, hiçbiriniz bilmiyor muydunuz?"

Bir süre şaşkınlıkla Victoire'a bakakaldılar, sonra hepsi birden kahkahalara boğuldular.

Keşke insan tüm anılarını gümüşe kazıyabilseydi, diye düşündü Robin – bir dagerotipin[1] acımasız çarpıtması olarak değil, duyguların ve algıların saf ve gerçeküstü bir damıtması olarak, yıllar boyunca tekrar tekrar hatırlanabilmeleri için. Çünkü kâğıt üzerindeki basit bir mürekkep, bu altın öğleden sonrayı, karmaşık olmayan dostluğun sıcaklığını, unutulan tüm kavgaları, affedilen tüm günahları, sınıfın soğuğunun anısını eriten güneş ışığını, dillerindeki yapışkan limon tadını ve bu beklenmedik, keyif dolu hafifliği anlatmak için yeterli değildi.

---

1 1839'da Louis Jacques Mandé Daguerre tarafından geliştirilen ilk fotoğrafçılık tekniklerinden biridir. Bu teknik, görüntüyü bir gümüş kaplı bakır levha üzerine, levhanın iyot buharlarıyla hassaslaştırılması ve daha sonra gümüş buharıyla görüntünün sabitlenmesi yoluyla oluşturur. –*çn.*

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bu gece hayal ediyoruz hepimiz –
Gülümsemeyi, iç çekmeyi, sevmeyi ve değişmeyi:

Ah, kalbimizin derinliklerinde,
Süslü giysilerimiz kadar tuhaftır hayallerimiz.

Winthrop Mackworth Praed,
"The Fancy Ball" şiiri

Ve sonra özgürlerdi. Bu özgürlük dönemi uzun sürmeyecekti – yaz tatilinden sonra dördüncü sınıf sınavları sırasında daha yeni katlandıkları tüm sıkıntıları iki kat daha fazla acı çekerek tekrar yaşayacaklardı. Ama eylül çok uzak geliyordu. Daha mayıs ayındalardı ve önlerinde koca bir yaz vardı. Şimdi sanki dünyada mutlu olmaktan başka bir şey yapmayacak kadar çok zamanları varmış gibi hissediyorlardı, tabii nasıl mutlu olacaklarını hatırlayabilirlerse.

Üniversite Koleji her üç yılda bir anma baloları düzenlerdi. Bu balolar Oxford sosyal yaşamının zirvesiydi; kolejler için güzel arazilerini ve muazzam şarap mahzenlerini sergileme, daha zengin kolejler için bağışlarını sergileme ve fakir kolejler için prestij basamaklarını tırmanmaya çalışma fırsatıydı. Balolar, kolejlerin nedense ihtiyaç sahibi öğrencilere tahsis etmedikleri tüm varlıklarını zengin mezunları için düzenledikleri görkemli bir etkinlikte harcamalarına olanak tanırdı; bunun mali gerekçesi servetin serveti çekmesiydi ve salon tadilatları için bağış toplamanın eski dostlara iyi vakit geçirtmekten daha iyi bir yolu yoktu. Ne kadar da iyi bir zamandı. Üniversiteler her yıl salt hoşgörü ve göste-

Ninova

riş rekorları kırmak için yarışırdı. Şarap bütün gece su gibi akar, müzik hiç susmazdı ve sabaha kadar dans edenler güneş doğduğunda gümüş tepsilerde kahvaltı getirilmesini beklerdi.

Letty hep birlikte bilet almaları için ısrar etti. "Bu tam da ihtiyacımız olan şey. O kâbusun ardından biraz şımarmayı hak ediyoruz. Benimle Londra'ya gelirsen elbiselerimiz için provaya gideriz Victoire," dedi Letty.

"Hayatta olmaz," dedi Victoire.

"Neden? Paramız var. Zümrüt yeşili ya da beyaz ipekli bir elbise içinde göz kamaştırırsın–"

"O terziler beni giydirmezler," dedi Victoire. "Ancak senin hizmetçinmişim gibi rol yaparsam beni dükkâna alırlar."

Letty sadece bir an için sarsıldı. Robin onun derhal yüz ifadesini toplayarak zorla gülümsediğini gördü. Robin, Letty'nin yeniden Victoire'ın gözüne girdiği için rahatladığını ve yerini korumak için her şeyi yapacağını biliyordu. "Sorun değil, benim elbiselerimden biriyle idare edersin. Sen biraz daha uzunsun ama etek uçlarını açabilirim. Üstelik sana ödünç verebileceğim bir sürü mücevher de var – Brighton'a mektup yazıp annemin eskilerinden bazılarını göndermelerini isteyebilirim. Annemin çok güzel broşları vardı – acaba saçını nasıl yapsak–"

Victoire alçak sesle ama kararlı bir şekilde, "Anladığını sanmıyorum," dedi. "Gerçekten istemiyorum–"

"Lütfen tatlım, sensiz hiç eğlenceli olmaz. Biletini ben alırım."

"Ah," dedi Victoire, "lütfen, sana borçlanmak istemiyorum–"

"Bizim biletlerimizi alabilirsin," dedi Rami.

Letty, Rami'ye bakarak gözlerini devirdi. "Biletini kendin al."

"Bilmiyorum, Letty. Üç pound muydu? Oldukça pahalıymış."

"Gümüş vardiyalarından birinde çalış," dedi Letty. "Sadece bir saat sürüyorlar."

"Birdie kalabalık yerleri sevmiyor," dedi Rami.

"Sevmiyorum," dedi Robin dürüstçe. "Çok geriliyorum. Nefes alamıyorum."

Letty, "Saçmalama," diye homurdandı. "Balolar harikadır. Daha önce böylesini görmediğine eminim. Lincoln beni Balli-

ol'daki bir gösteriye eşi olarak getirmişti – ah, her taraf değişmişti. Londra'da bile göremeyeceğiniz sahne gösterileri izledim. Ve bunlar sadece üç yılda bir oluyor, bir daha lisans öğrencisi olmayacağız. Tekrar öyle hissetmek için her şeyimi verirdim."

Birbirlerine çaresiz bakışlar attılar. Ölen kardeş konuşmayı sonlandırdı. Letty bunu biliyordu ve onu kullanmaktan korkmuyordu.

Böylece Robin ve Rami baloda çalışmak için başvurdular. Üniversite Koleji, bilet parasını karşılayamayacak kadar fakir öğrenciler için giriş karşılığı çalışma programı tasarlamıştı ve Babil öğrencileri bu konuda özellikle şanslıydı çünkü içki servisi yapmak ya da paltoları almak yerine "gümüş vardiya" adı verilen işlerde çalışabiliyorlardı. Bu, süslemeleri, ışıkları ve müziği geliştirmek için görevlendirilen külçelerin geçici yerlerinden çıkarılmadığını veya kaymadığını periyodik olarak kontrol etmek dışında fazla bir iş gerektirmiyordu ancak kolejler bunu bilmiyor gibi görünüyordu ve Babil'in onları bilgilendirmek için iyi bir nedeni yoktu.

Balo günü Robin ve Rami fraklarını ve pardösülerini kanvas çantalara tıkıştırıp köşede kıvrılan bilet kuyruklarının yanından geçerek kolejin arka tarafındaki mutfak girişine doğru yürüdüler.

Üniversite Koleji kendini aşmıştı. Devasa buz piramitlerinin üzerindeki istiridyeler; her türlü tatlı kek, bisküvi ve tartın bulunduğu uzun masalar; tehlikeli bir şekilde dengede duran tabakların üzerinde dolaşan şampanya kadehleri ve bir dizi rengin arasında dalgalanarak yanıp sönen süs ışıkları göz kamaştırıyordu. Üniversitenin her avlusunda bir gecede kurulan sahnelerde çeşitli arp sanatçıları, oyuncular ve piyanistler sahne alıyordu. Söylenenlere göre İtalya'dan bir opera sanatçısı getirilmişti ve Robin ara sıra onun yüksek notalarının gürültüyü delip geçtiğini duyduğunu düşünüyordu. Akrobatlar yeşil alanda cambazlık yapıyorlar, uzun ipek çarşafları aşağı yukarı kıvırıyorlar, bileklerinde ve ayak bileklerinde gümüş halkalar döndürüyorlardı. Yabancılarınkini andıran giysiler giymişlerdi. Robin nereden

geldiklerini merak ederek yüzlerini inceledi. Çok tuhaftı: Gözlerine ve dudaklarına abartılı bir Doğulu makyajı yapılmıştı ama onca boyanın altında sanki Londra sokaklarından koparılmış gibi duruyorlardı.

"Anglikan ilkeleri için çok fazla," dedi Rami. "Bu tam bir içki âlemi."

Robin, "Sence istiridyeler bitecek mi?" diye sordu. Onları daha önce hiç denememişti; anlaşılan Profesör Lovell'ın midesini bozuyorlardı, bu yüzden Bayan Piper bunlardan hiç satın almamıştı. Sulu et ve parlak kabuklar hem iğrenç hem de çok cazip görünüyordu.

"Sadece tadının nasıl olduğunu öğrenmek istiyorum."

"Gidip senin için bir tane alacağım," dedi Rami. "Bu arada şuradaki ışıklar kaymak üzere, bak – işte."

Rami kalabalığın içinde kayboldu. Robin merdivenin tepesine oturdu ve çalışıyormuş gibi yaptı. Şahsen, bu iş için minnettardı. Öğrenci arkadaşları etrafında dans ederken hizmetkâr gibi siyah giymek aşağılayıcıydı, ama en azından o gecenin çılgınlığına alışmanın daha nazik bir yoluydu. Elleriyle bir şeyler yaparak güvenli bir köşede saklanmak hoşuna gidiyordu, böylece balo o kadar da bunaltıcı olmuyordu. Ve Babil'in balo için hangi dâhiyane gümüş eşleşme-çiftlerini hazırladığını keşfetmekten gerçekten hoşlanıyordu. Profesör Lovell tarafından tasarlandığı kesin olan bir tanesi, Çincedeki dört kelimelik百卉千花 deyimiyle İngilizce çevirisi olan "yüz bitki ve bin çiçek"i eşleştiriyordu. Çince orijinalinin zengin, göz kamaştırıcı ve sayısız rengi akla getiren çağrışımı, gülleri daha kırmızı, açan menekşeleri daha büyük ve daha canlı kılıyordu.

"İstiridye kalmamış," dedi Rami. "Ama sana şu trüflerden getirdim, tam olarak ne olduklarını bilmiyorum ama insanlar onları tabaklardan kapıp duruyor. Biri çikolatalı trüfü merdivenden yukarıya uzattı ve diğerini ağzına attı. "Ah – ıyy. Boş ver. Yeme."

"Acaba bu ne?" Robin trüfü göz hizasında tuttu. "Bu soluk, yumuşak kısımda peynir mi var?"

"Başka ne olabileceğini düşündükçe ürperiyorum," dedi Rami.

"Biliyor musun," dedi Robin, "Çincede 'nadir, taze ve lezzetli' anlamına gelen *xiān*[1] diye bir karakter var. Ama aynı zamanda 'az ve yetersiz' anlamına da gelebilir."

Rami trüfü bir peçeteye tükürdü. "Ne demek istiyorsun?"

"Bazen nadir ve pahalı şeyler daha kötüdür."

"Bunu İngilizlere söyleme, tüm zevk anlayışlarını yerle bir eder." Rami kalabalığa göz gezdirdi. "Ah, bak kim gelmiş."

Letty, Victoire'ı da arkasından sürükleyerek, kalabalığın arasından onlara doğru ilerledi.

"Sen – Tanrım." Robin aceleyle merdivenden indi. "Harika görünüyorsun."

Sözlerinde ciddiydi. Victoire ve Letty tanınmaz hâldelerdi. Onları gömlekler ve pantolonlar içinde görmeye o kadar alışmıştı ki bazen kadın olduklarını bile unutuyordu. Bu gece, farklı bir boyutun yaratıkları olduğunu hatırladı. Letty gözleriyle uyumlu, soluk, uçuk mavi kumaştan bir elbise giymişti. Elbisenin kolları hayli kabarıktı –sanki bütün bir koyun bacağını gizleyebilirmiş gibi duruyordu– ama bu yılın modası gibi görünüyordu çünkü renkli, kabarık kollar üniversite arazisini kaplamıştı. Robin, Letty'nin aslında hayli güzel olduğunu, sadece bunu daha önce hiç fark etmediğini anladı – yumuşak süs ışıklarının altında, Letty'nin kavisli kaşları ve keskin açılı çenesi soğuk ya da haşin görünmüyordu, aksine görkemli ve zarifti.

Rami, "Saçlarınızı nasıl böyle yaptınız?" diye sordu.

Letty'nin yüzünü çerçeveleyen solgun ve kabarık bukleler, yerçekimine meydan okuyordu. "Tabii ki bigudi kâğıtlarıyla."

"Bu resmen büyücülük," dedi Rami. "Hiç doğal değil."

Letty alayla burnundan nefes verdi. "Daha fazla kadınla tanışmalısın."

"Nerede? Oxford koridorlarında mı?"

Letty güldü.

---

1 鮮.

Ancak asıl değişime uğrayan Victoire'dı. Koyu zümrüt renkli elbisesinin içinde parlıyordu. Onun elbisesinin kolları da dışa doğru genişliyordu ama üzerinde bulutlardan oluşan koruyucu bir halka varmış gibi, oldukça sevimli görünüyorlardı. Saçları başının tepesinde zarif bir topuz yapılmış, iki mercan renkli tokayla tutturulmuştu ve boynundaki kolyenin aynı mercan renkteki boncukları takımyıldızlar gibi parlıyordu. Victoire çok güzeldi. O da bunun farkındaydı ve Robin'in yüz ifadesine bakınca yüzünde bir gülümseme belirdi.

Letty, Victoire'ı gururla inceleyerek, "İyi bir iş çıkarmışım, değil mi?" dedi. "Bir de gelmek istemiyordu."

"Işık saçan bir yıldıza benzemiş," dedi Robin.

Victoire kızardı.

"Merhaba." Colin Thornhill onlara doğru yürüdü. Hayli sarhoş görünüyordu, gözlerinde şaşkın ve boş bir ifade vardı. "Görüyorum ki Gevezeler bile gelmeye tenezzül etmişler."

Robin temkinli şekilde, "Merhaba," dedi.

"Güzel bir parti, değil mi? Operacı kızın sesi biraz tizdi, ama belki de şapelin akustiğinden kaynaklanıyordur – burası gerçekten uygun bir performans mekânı değil, sesin kaybolmaması için daha büyük bir alana ihtiyacınız var." Colin, Victoire'a bakmadan şarap kadehini onun yüzüne doğru uzattı. "Şundan kurtul ve bana bir kırmızı şarap getir, olur mu?"

Victoire şaşkınlıkla gözlerini kırpıştırdı. "Git kendin al."

"Ne yani, burada çalışmıyor musun?"

"O bir öğrenci," diye çıkıştı Rami. "Onunla daha önce tanıştın."

"Öyle mi?" Colin gerçekten çok sarhoştu, ayakta sallanmaya devam ediyordu ve solgun yanakları koyu kırmızı bir renge dönüşmüştü. Bardak parmak uçlarından o kadar tehlikeli şekilde sarkıyordu ki Robin düşüp kırılacağından korktu. "Pekâlâ. Bana hepsi aynı görünüyor."

Victoire sabırla, "Garsonlar siyahlar içinde ve tepsileri var," dedi. Robin onun kendini tutmasına şaşırmıştı, Victoire'ın yerinde olsaydı Colin'in elindeki bardağa şak diye vururdu. "Yine de bence biraz su içmeyi deneyebilirsin."

Colin, Victoire'ı daha detaylı görmek istiyormuş gibi, gözlerini kısarak ona baktı. Robin gerildi ama Colin sadece güldü, kendi kendine, "Bir Tregear şakasına[1] benziyor," gibi bir şeyler mırıldandı ve yürüyüp gitti.

Rami, "Ahmak," diye homurdandı.

"Servis elemanı gibi mi görünüyorum?" dedi Victoire endişeyle. "Ayrıca bir Tregear şakası nedir?"

"Boş ver," dedi Robin hemen. "Colin'e aldırış etme, o salağın teki."

Letty, "Ayrıca çok *zarif* görünüyorsun," diyerek ona güvence verdi. "Hepimizin biraz rahatlaması gerekiyor – hadi." Letty kolunu Rami'ye uzattı. "Vardiyan bitti, değil mi? Benimle dans et."

Rami güldü. "Kesinlikle olmaz."

"Hadi ama." Letty, Rami'nin ellerini tuttu ve onu dans eden kalabalığa doğru çekiştirdi. "Bu vals zor değil, sana adımları öğretirim–"

"Hayır, gerçekten dur." Rami ellerini Letty'nin ellerinden çekti.

Letty kollarını kavuşturdu. "Ama burada böylece oturmak eğlenceli değil."

"Burada oturuyoruz çünkü zaten bize pek tahammül edilmiyor ve çok hızlı hareket etmediğimiz ya da çok yüksek sesle konuşmadığımız sürece arka plana karışabilir veya en azından servis personeli gibi davranabiliriz. Bu işler böyle yürür, Letty. Oxford balosundaki siyah bir adam, kendini tuttuğu ve kimseyi rahatsız etmediği sürece eğlenceli bir merak konusudur ama seninle dans edersem, biri bana vurur ya da daha kötüsü olur."

Letty ofladı. "Bu kadar dramatik olma."

"Sadece temkinliyim, canım."

Tam o sırada Sharp kardeşlerden biri yanlarından geçti ve Letty'ye elini uzattı. Bu oldukça kaba ve yapmacık bir hareketti

---

1 Londra'da yaşayan matbaacı ve ırkçı Gabriel Shire Tregear, 1830'larda "Tregear'ın Siyah Şakaları" olarak bilinen ve siyahların ait olmadıklarını düşündüğü sosyal ortamlarda onların varlığını alaya almayı amaçlayan bir dizi karikatür yayımlamıştır.

ama Letty yorum yapmadan onun elini tuttu ve Rami'ye omzunun üzerinden kötü bir bakış fırlatarak oradan ayrıldı.

Rami, "Aferin ona," diye mırıldandı. "Ve hele şükür."

Robin, Victoire'a döndü. "İyi misin?"

"Bilmiyorum." Victoire çok gergin görünüyordu. "Kendimi– bilmiyorum, vitrinde sergileniyormuşum gibi hissediyorum. Letty'ye beni personel sanacaklarını söylemiştim–"

"Colin'i boş ver," dedi Robin. "O aptalın teki."

Victoire ikna olmamış gibiydi. "Zaten hepsi Colin gibi değil mi?"

"Merhaba." Mor yelekli, kızıl saçlı bir oğlan üzerlerine çullandı. Bu Vincy Woolcombe'du – Robin'in hatırladığı kadarıyla, Pendennis'in arkadaşları arasında en az kötü olanıydı. Robin onu selamlamak için ağzını açtı ama Woolcombe'un gözleri onu geçerek sadece Victoire'a odaklandı. "Bizim üniversitedesin, değil mi?"

Victoire bir an etrafına bakındıktan sonra Woolcomb'un gerçekten de kendisine hitap ettiğini fark etti. "Evet, ben–"

"Sen Victoire mısın?" diye sordu. "Victoire Desgraves?"

"Evet," dedi Victoire, biraz daha dikleşerek. "Adımı nereden biliyorsun?"

"Sizin dönemde sizden sadece iki tane var," dedi Woolcombe. "Kadın çevirmenler. Babil'de olduğunuza göre çok zeki olmalısınız. Tabii ki isimlerinizi biliyoruz."

Victoire'ın ağzı hafifçe aralandı ama hiçbir şey söylemedi, Woolcombe'un kendisiyle dalga geçip geçmeyeceğini anlayamamış gibiydi.

"*J'ai entendu dire que tu venais de Paris.*[1] Woolcombe hafifçe başını eğdi. "*Les parisiennes sont les plus belles.*"[2]

Victoire şaşırarak gülümsedi. "*Ton français est assez bon.*"[3]

Robin bu konuşmayı etkilenerek izledi. Belki de Woolcombe o kadar da kötü biri değildi – belki de sadece Pendennis'le

---

1 (Fr.) Paris'ten geldiğini duydum. –*çn.*

2 (Fr.) En güzel kadınlar Paris'tendir. –*çn.*

3 (Fr.) Fransızcan oldukça iyi. –*çn.*

Ninova

bağlantısı olan bir budalaydı. O da kısa bir süre Woolcombe'un Victoire ile eğlenip eğlenmediğini merak etti ama pis pis sırıtan arkadaşları ortalıkta değildi, omuzlarının üzerinden gizlice bakıp gülmüyormuş gibi yapan hiç kimse yoktu.

"Yazları Marsilya'da geçirdim," dedi Woolcombe. "Annem Fransız kökenli, öğrenmem için ısrar etti. Sence Fransızcam idare eder mi?"

"Sesli harfleri biraz baskın söylüyorsun," dedi Victoire içtenlikle, "ama onun dışında fena değil."

Woolcombe bu düzeltme üzerine takdire şayan bir şekilde gücenmedi. "Bunu duyduğuma sevindim. Dans etmek ister misin?"

Victoire başını kaldırdı, duraksadı, sonra ne düşündüklerini sorarcasına Robin ile Rami'ye baktı.

"Git," dedi Rami. "Keyfine bak."

Victoire, Woolcombe'un elini tuttu ve Woolcombe onu döndürerek uzaklaştırdı.

Böylece Robin ve Rami yalnız kaldılar. Vardiyaları bitmiş, ziller birkaç dakika önce saat on bir için çalmıştı. İkisi de son anda Ede & Ravenscroft'tan satın aldıkları, birbirinin aynısı siyah fraklarını giydiler ama arka duvarın dibindeki güvenli alanda oyalanmaya devam ettiler. Robin kalabalığa karışmak için üstünkörü bir girişimde bulunmuş ama dehşete kapılarak hemen geri çekilmişti – az buçuk tanıdığı herkes sıkı sohbet kümeleri hâlinde duruyordu ve yaklaştığında ya onu tamamen görmezden geliyorlardı ve bu da kendisini ahmak ve garip hissetmesine neden oluyordu ya da görünüşe göre onun hakkında bildikleri tek şey bu olduğu için ona Babil'de çalışıp çalışmadığını soruyorlardı. Tabii ne zaman bu olsa, her taraftan Çin, Doğu ve gümüş-işleme hakkında bir soru yağmuruna tutuluyordu. Duvarın yanındaki serin sessizliğe kaçtığında o kadar korkmuş ve bitkin düşmüştü ki bunu bir daha yapmaya dayanamazdı.

Rami, her zamanki sadakatiyle onun yanında kaldı. Bir süre sessizce olan biteni izlediler. Robin yoldan geçen bir garsondan bir kadeh kırmızı şarap kaptı ve sırf gürültüden ve kalabalıktan

duyduğu korkuyu bastırmak için, gerektiğinden daha hızlı bir şekilde içti.

Sonunda Rami, "Ee, birine dans etmeyi teklif edecek misin?" diye sordu.

"Nasıl yapacağımı bilmiyorum," dedi Robin. Kalabalığa baktı ama parlak balon kollu elbiselerinin içindeki tüm kızlar ona aynı görünüyordu.

"Nasıl dans edeceğini mi? Yoksa nasıl soracağını mı?"

"Şey – her ikisini de. Ama daha çok ikincisini. Münasip olması için önceden tanışmamız gerekiyormuş gibi görünüyor."

"Ah, sen yeterince yakışıklısın," dedi Rami. "Ve bir Geveze'sin. Eminim içlerinden biri evet diyecektir."

Robin'in başı kırmızı şarap yüzünden dönüyordu, aksi hâlde bir sonraki cümleyi söyleyemezdi. "Neden Letty'le dans etmedin?"

"Kavga çıkarmaya niyetim yok."

"Hayır, gerçekten."

"Lütfen Birdie." Rami içini çekti. "Nasıl olduğunu biliyorsun."

"Letty seni istiyor," dedi Robin. Bunu yeni fark etmişti ve şimdi yüksek sesle söyleyince, bunu daha önce anlamadığı için kendini aptal gibi hissetti. "Hem de çok istiyor. O zaman neden–"

"Nedenini bilmiyor musun?"

Gözleri buluştu. Robin ensesinin gıdıklandığını hissetti. Aralarındaki boşluk, şimşek ve gök gürültüsü arasındaki an gibi çok gergindi ve Robin'in neler olup bittiğine ya da bundan sonra ne olacağına dair hiçbir fikri yoktu, sanki rüzgârlı, kükreyen bir uçurumun kenarında sallanıyormuş gibi, her şey çok tuhaf ve korkunç geliyordu.

Rami ansızın ayağa kalktı. "Orada bir sorun var."

Avlunun karşısında, Letty ve Victoire sırtlarını duvara dayamışlar, dört bir yanları bir grup sarkıntılık eden oğlan tarafından çevrilmişti. Aralarında Pendennis ve Woolcombe da vardı. Victoire kollarını göğsünde kavuşturmuştu; Letty ise hızlı hızlı konuşarak, ne dediğini anlayamadıkları bir şeyler söylüyordu.

"Gidip baksak iyi olacak," dedi Rami.

"Doğru." Robin onun peşinden kalabalığa daldı.

"Hiç komik değil," diye hırlıyordu Letty. Yanakları öfkeyle kızarmıştı. Her iki elini de bir boksör gibi havaya kaldırmıştı, konuşurken elleri titriyordu. "Biz şov kızları değiliz, bunu yapamazsınız–"

"Ama çok merak ediyoruz," dedi Pendennis, sarhoşluktan sözcükleri yayarak. "Renkleri gerçekten farklı mı? Görmek istiyoruz – dekolteleriniz öyle aşağıda ki insanın hayal gücünü zorluyor–"

Pendennis bir kolunu Letty'nin omzuna doğru uzattı. Letty elini geri çekti ve adamın suratına bir tokat indirdi. Pendennis geri çekildi. Yüzü değişmiş, öfkeden canavar kesilmişti. Letty'ye doğru bir adım attı ve bir an için ona gerçekten vuracakmış gibi göründü. Letty irkilerek uzaklaştı.

Robin hızla aralarına daldı. Victoire ve Letty'ye, "Gidin," dedi. Rami'ye doğru koştular ve Rami ellerinden tutup onları arka kapıya doğru çekti.

Pendennis, Robin'e döndü.

Robin'in bundan sonra ne olacağı hakkında hiçbir fikri yoktu. Pendennis daha uzun boylu, biraz daha ağır ve muhtemelen daha güçlüydü ama ayakta sallanıyordu, bakışları odaklanmamıştı. Eğer bu bir kavgaya dönüşürse, beceriksiz ve onursuz bir kavga olacaktı. Kimse ciddi şekilde yaralanmayacaktı. Hatta Robin, Pendennis'i yere indirebilir ve aklı başına gelmeden oradan uzaklaşabilirdi. Ama üniversitenin kavga konusunda katı kuralları vardı, pek çok tanık vardı ve Robin disiplin kurulunda Pendennis'in sözüne karşılık nasıl bir ağırlığı olduğunu bilmek istemiyordu.

"Kavga edebiliriz," dedi Robin nefes nefese. "Eğer istediğin buysa. Ama elinde bir kadeh Madeira var ve gecenin geri kalanını gerçekten önü kıpkırmızı bir gömlekle geçirmek ister misin?"

Pendennis'in gözleri önce şarap kadehine, sonra Robin'e kaydı.

Çok çirkin bir ses tonuyla, "Çinli," dedi. "Sen sadece giyinip kuşanmış bir Çinlisin, bunu biliyorsun değil mi Swift?"

Robin yumruklarını sıktı. "Ve bir Çinlinin balonuzu mahvetmesine izin verecek misin?"

Pendennis dudak büktü ama tehlikenin geçtiği açıktı. Robin gururunu bir kenara bırakıp, Pendennis'in kendisine söylediklerinin sadece kelimelerden ibaret olduğunu, hiçbir şey ifade etmediğini söylediği sürece, Rami, Victoire ve Letty'nin peşinden üniversiteden sağ salim çıkabilirdi.

Dışarıdaki serin gece esintisi, kızarmış ve aşırı ısınmış yüzlerine hoş bir ferahlık verdi.

Robin, "Neler oldu?" diye sordu. "Ne diyorlardı?"

"Hiç," dedi Victoire. Tir tir titriyordu, Robin ceketini çıkardı ve Letty'nin omuzlarına sardı.

"Nasıl hiçbir şey yok?" diye çıkıştı Letty. "O Thornhill denen piç bizim şeylerimizin –anlayın işte– biyolojik sebepler yüzünden farklı renkte olmasından söz etmeye başladı, sonra Pendennis onlara göstermemiz gerektiğine karar verdi–"

"Önemli değil," dedi Victoire. "Hadi yürüyelim."

Robin, "Onu öldüreceğim," diye sövdü. "İçeri dönüyorum. Onu öldüreceğim–"

"Lütfen yapma." Victoire, Robin'in kolunu kavradı. "Lütfen durumu daha da kötüleştirme."

"Bu senin suçun," dedi Rami, Letty'ye.

"*Benim mi?* Nasıl–"

"Hiçbirimiz gelmek istemedik. Victoire sana bunun kötü biteceğini söyledi ama sen yine de bizi zorla buraya getirdin–"

"Zorla mı?" Letty tiz bir kahkaha attı. "Oysa çikolatalar ve trüfler arasında oldukça iyi vakit geçiriyormuş gibi duruyordun–"

"Evet, Pendennis ve tayfası Victoire'ı rahatsız edene kadar–"

"Bana da sataşmaya çalıştılar, hatırlatayım." Bu tuhaf bir tartışmaydı ve Robin, Letty'nin neden böyle söylediğinden emin

değildi ama buna önem verir gibiydi. Sesi birkaç oktav yükseldi. "Sadece o şey olduğu için değil–"

Victoire, "Yeter!" diye bağırdı. "Kesin şunu, hiç kimsenin bir suçu yok, biz sadece– böyle olacağını bilmeliydim. Buraya hiç gelmemeliydik."

"Üzgünüm," dedi Letty çok alçak sesle. "Victoire, tatlım, ben bilmiyordum..."

"Sorun değil." Victoire başını iki yana salladı. "Nereden bilecektin ki – her neyse." Titrek bir nefes aldı. "Artık buradan çıkabilir miyiz lütfen? Eve gitmek istiyorum."

"Eve mi?" Rami yürümeyi bıraktı. "Eve mi gidelim? Bu bir kutlama gecesi."

"Delirdin mi? Ben yatacağım." Victoire uçları çamurlanan elbisesinin eteklerini çekiştirdi. "Ve elbiseden ve bu *aptal* kollardan kurtulacağım–"

"Hayır, kurtulmayacaksın." Rami onu usulca High Caddesi'ne doğru sürükledi. "Bir balo için giyindin. Bir baloyu hak ediyorsun. O hâlde kendi balomuza gidelim."

Rami'nin planına göre geceyi sadece dördü, bir sepet şekerleme (personel gibi görünüyorsanız mutfaklardan çalmak çok kolaydı) ve teleskopla berrak bir gece göğünün altında[1], Babil'in çatısında geçireceklerdi. Ama yeşilliğe giden köşeyi döndüklerinde, birinci katın pencerelerinde ışıklar ve hareket eden siluetler gördüler. İçeride biri vardı.

Letty, "Bekle–" diyecek oldu ama Rami merdivenleri usulca zıplayarak çıktı ve kapıyı iterek açtı. Lisans öğrencileriyle ve araştırma görevlileriyle dolu lobinin her tarafında süs ışıkları sallanıyordu. Robin, Cathy O'Nell, Vimal Srinivasan ve Ilse Dejima'yı tanıdı. Bazıları dans ediyor, bazıları ellerinde şarap ka-

1 18. yüzyılın ortalarında, Babil bilginleri kısa bir süreliğine astroloji modasına kapıldılar ve burçların isimlerinden faydalı eşleşmeler elde edebileceklerini düşünen akademisyenler için, çatıya birkaç son teknoloji teleskop sipariş edildi. Astroloji düzmece olduğu için bu çabalar hiçbir zaman ilginç bir sonuç vermedi ancak yıldızları izlemek keyifliydi.

dehleriyle sohbet ediyor, bazıları da sekizinci kattan aşağıya sürüklenen çalışma masalarının üzerine başlarını eğmiş, bir araştırma görevlisinin gümüş bir külçeye işleme yapmasını dikkatle izliyordu. Bir şey puf diye patladı ve oda gül kokusuyla doldu. Herkes alkışladı.

Sonunda biri onları fark etti. Vimal, "Üçüncü sınıflar!" diye bağırarak onlara içeri gelmelerini işaret etti. "Neden bu kadar geciktiniz?"

"Üniversitedeydik," dedi Rami. "Özel bir parti olduğunu bilmiyorduk."

Robin'in, adının Minna olabileceğini düşündüğü siyah saçlı Alman kız, "Onları davet etmeliydin," dedi. Konuşurken olduğu yerde dans ediyor ve başı sola doğru düşüp duruyordu. "O dehşet gösterisine gitmelerine izin vermen çok zalimce."

"İnsan cehennemi görmeden cennetin değerini anlayamaz," dedi Vimal. "Vahiyler. Ya da Markos. Ya da onun gibi bir şey."

"Bu İncil'de yok," dedi Minna.

"Her neyse," dedi Vimal geçiştirerek. "Nereden bileyim."

"Çok zalimsin," dedi Letty.

Vimal omzunun üzerinden, "Acele edin," diye seslendi. "Kıza biraz şarap verin."

Kadehler elden ele dolaştırıldı; Porto şarabıyla dolduruldu. Çok geçmeden Robin çakırkeyif oldu, başı dönmeye başladı, eklemleri gevşedi. Victoire'la vals yapmaktan nefesi kesilmiş bir hâlde raflara yaslandı ve tüm bunların muhteşemliğinin tadını çıkardı. Vimal masanın üzerinde Minna'yla hareketli bir dans sergiliyordu. Karşı masada, o yılın en prestijli lisansüstü bursunu kazanan Matthew Houndslow, gümüş bir külçeye odada pembe ve mor ışıktan parlak kürelerin sallanmasına neden olan bir eşleşme-çifti yazıyordu.

Ilse Dejima, "*Ibasho*," dedi.

Robin ona döndü. Daha önce hiç konuşmamışlardı, kendisine hitap ettiğinden emin değildi. Ama etrafta başka kimse yoktu. "Efendim?"

Ilse salınarak, "*Ibasho*," diye tekrarladı. Kolları önünde sal-

lanırken dans ediyormuş ya da müziği yönetiyormuş gibi görünüyordu, Robin onun tam olarak ne yaptığını anlayamadı. Hatta müziğin nereden geldiğini bile seçemedi. "İngilizceye pek iyi çevrilemiyor. 'Yer, yurt' anlamına geliyor. İnsanın kendini evinde gibi hissettiği, kendisi gibi hissettiği yer."

Ilse, Robin için kanji karakterlerini –居场所– havaya yazdı ve Robin de bunların Çince karşılıklarını tanıdı. Ev, yuva anlamına geliyorlardı.

Robin ilerleyen aylarda ne zaman bu geceyi düşünse, sadece bir avuç anıyı net olarak hatırlayabildi – üç kadeh Porto şarabından sonra hepsi hoş bir sise dönüştü. Hayal meyal, birbirine itilmiş masaların üzerinde bir Kelt ezgisi eşliğinde çılgınca dans ettiklerini, sonra da çoğunlukla bağırmayı ve hızlı uyaklar bulmayı içeren bir tür dil oyunu oynadıklarını ve gülmekten katılıp kaldığını hatırlıyordu. Rami'nin Victoire'la bir köşede oturduğunu, Victoire'ın gözyaşları kuruyana kadar profesörlerin aptalca taklitlerini yaptığını, sonra her ikisinin de gözlerinden yaşlar gelene kadar güldüklerini hatırlıyordu. Rami, Profesör Craft'in sert ve monoton ses tonuyla, "Kadınlardan nefret ediyorum," diye mırıldanmıştı. "Uçarılardır, dikkatleri kolayca dağılır ve genel olarak akademik hayatın gerektirdiği titiz çalışma için uygun değillerdir."

Eğlenceleri izlerken kendiliğinden aklına gelen İngilizce cümleleri –anlamından tam olarak emin olmadığı ama kulağa doğru gelen şarkı sözlerini ve şiir dizelerini– hatırladı; belki de şiir tam da buydu. Anlamı ileten ses miydi? Yoksa yazı mı? Bunu sadece düşünmüş müydü yoksa karşılaştığı herkese yüksek sesle sormuş muydu? Bunu hatırlayamıyordu ama kendini, "Gösterişli adımlar nedir?"[1] sorusuna kafa yorarken buldu.

Ve gecenin geç saatlerine kadar öfkeyle omzunda ağlayan Letty ile merdivenlerde oturduğunu hatırlıyordu. Letty hıçkırarak, "Keşke beni görse," diye tekrarlayıp duruyordu. "Neden

---

1 Milton, 1645:
Gel ve dans et kaygısızca,
Bir dansçının gösterişli adımlarıyla.

beni görmüyor?" Robin'in aklına pek çok neden gelse de – Rami İngiltere'de esmer bir adam, Letty ise bir amiralin kızı olduğu için; Rami sokakta vurulmak istemediği için; ya da Rami onu Letty'nin onu sevdiği kadar sevmediği için ve Letty de Rami'nin cömertliğini ve coşkulu neşesini özel bir ilgi zannettiği için (çünkü Letty özel ilgiye alışmış ve her zaman özel ilgi bekleyen bir kızdı) ona gerçeği söylememesi gerektiğini biliyordu. Letty'nin o anda istediği şey dürüst bir öğüt değil, onu rahatlatacak, sevecek ve arzuladığı ilgiyi değilse bile bunun bir benzerini verecek biriydi. Bu yüzden Robin, Letty'nin kendisine sarılıp hıçkıra hıçkıra ağlamasına izin verdi; Letty gözyaşlarıyla gömleğinin önünü ıslatırken ve anlamadığını mırıldanırken onun sırtını sıvazladı – Rami aptal mıydı? Onda sevilmeyecek ne vardı ki? Çok güzeldi, muhteşemdi, Afrodit'i bile kıskandırırdı – aslında, diye mırıldandı Robin, ömrü sadece bir gün olan mayıs sineğine dönüşmediği için kendini şanslı hissetmeliydi. Letty'nin kıkırdamasına neden oldu bu, ağlamasını biraz azalttı ve bu iyi bir şeydi, Robin'in işini yaptığı anlamına geliyordu.

Robin konuştukça kayboluyormuş, tarih kadar eski olması gereken bir hikâyeyi tasvir eden bir tablonun arka planına karışıyormuş gibi tuhaf bir hisse kapıldı. Belki de bu içkinin etkisiydi ama bedeninin dışına sürüklenişi ve tentenin altından olup bitenleri izlemek, Letty'nin hıçkırıklarının ve kendi mırıltılarının birbirine karışması, yoğunlaşması ve soğuk, vitraylı pencerelerde biriken buğu damlacıklarına dönüşmesi onu büyülemişti.

Parti dağıldığında –yorgunluktan ve gülmekten mest olan Rami dışında– hepsi çok sarhoştu ve kızların yaşadığı yere gitmek için kuzeydeki uzun yola saparak St. Giles'ın arkasındaki mezarlıkta dolaşmanın iyi bir fikir gibi görünmesinin tek nedeni buydu. Rami sessiz bir dua mırıldandı ve kapıdan geçtiler. Birbirlerine çarparak ve gülerek mezar taşlarının etrafında dolaşmak ilk başta büyük bir maceraymış gibi geldi. Ama sonra, ortam çabucak değişti. Sokak lambalarının sıcaklığı azaldı, mezar taşlarının

gölgeleri onları orada istemeyen bir varlığı gizlercesine uzadı. Robin ani, kanını donduran bir dehşete kapıldı.

Rami de aynı hisse kapıldı. "Acele edelim," dedi.

Robin başıyla onayladı. Mezar taşlarının arasında daha hızlı zikzaklar çizmeye başladılar. Rami, "Akşam namazından sonra buraya gelmemeliydik," diye mırıldandı. "Annemi dinlemeliydim–"

"Durun," dedi Victoire. "Letty hâlâ– Letty?"

Arkalarına döndüler. Letty birkaç sıra geride kalmıştı. Bir mezar taşının karşısında duruyordu.

"Bakın." Gözleri fal taşı gibi açılarak, mezar taşını işaret etti. "Bu o."

Rami, "O kim?" diye sordu.

Ama Letty öylece durmuş, mezar taşma bakıyordu.

Letty'nin yanma geri dönerek, yıpranmış mezar taşının karşısında durdular. Üstünde Eveline Brooke yazıyordu. *Çok sevgili kızım, akademisyen. 1813-1834.*

"Eveline," dedi Robin. "Yoksa o–"

"Evie," dedi Letty. "Masası olan kız. Rehberde bir sürü eşleşme-çifti olan kız. Ölüymüş. Bunca zamandır. Beş yıldır ölüymüş."

Gece havası birdenbire buz kesti. Porto şarabının süregelen sıcaklığı kahkahalarıyla birlikte buharlaşıp gitmişti; şimdi ayılmışlar, üşümüşler ve çok korkmuşlardı. Victoire şalını omuzlarına daha sıkı doladı. "Sizce başına ne geldi?"

"Muhtemelen sadece sıradan bir şey." Rami bu kasvetli havayı dağıtmak için cesur bir çaba gösterdi. "Muhtemelen hasta olmuştur veya bir kaza geçirmiştir ya da kendini fazla yormuştur. Belki de atkısı olmadan kayağa gitmiştir. Kendini araştırmasına o kadar kaptırmıştır ki bir şeyler yemeyi unutmuştur."

Ama Robin, Evie Brooke'un ölümünün ardında sıradan bir hastalık nöbetinden daha fazlası olduğundan şüpheleniyordu. Anthony'nin ortadan kaybolması fakültede hiçbir iz bırakmamıştı. Profesör Playfair artık onun var olduğunu bile unutmuş gibiydi, Anthony'nin öldüğünü haber verdiğini günden beri

onun hakkında tek kelime etmemişti. Fakat Evie'nin masası beş yıldan bu yana aynı şekilde duruyordu.

Eveline Brooke özel biriydi. Ve burada korkunç bir şey olmuştu.

Victoire bir süre sonra, "Sanırım eve gitsek iyi olacak," diye fısıldadı.

Bir süredir mezarlıktalardı. Karanlık gökyüzü yerini yavaş yavaş soluk bir aydınlığa bırakıyor, soğuk hava sabah çiyine dönüşüyordu. Balo bitmişti. O dönemin son gecesi sona ermiş, bitmek bilmeyen yazı başlatmıştı. Konuşmadan el ele tutuştular ve eve yürüdüler.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Günler daha yumuşak bir ışığa büründükçe,
Elma nihayet iyice olgunlaşıp, kayıtsızca ağaçta bekledikçe,
Geliriz en sakin, en mutlu günlere!

Walt Whitman,
"Halcyon Days" şiiri

Robin ertesi sabah posta kutusunda sınav sonuçlarının yanı sıra (Çeviri Kuramı ve Latinceden iyi; Etimoloji, Çince ve Sanskritçeden pekiyi almıştı) kalın, krem renkli bir kâğıda yazılmış olan notu buldu: *Kraliyet Çeviri Enstitüsü lisans çalışmaları kurulu, gelecek yıl için lisans bursiyeri olarak görevinize devam etmek üzere davet edildiğinizi bildirmekten memnuniyet duyar.*

Ancak belgeleri eline aldığında her şey gerçek gibi göründü. Robin geçmişti, hepsi geçmişti. En azından bir yıl daha evleri olacaktı. Barınma ve yemek masrafları ödenecek, düzenli harçlıkları ve Oxford'un tüm entelektüel zenginliklerine erişimleri olacaktı. Babil'den ayrılmaya zorlanmayacaklardı. Tekrar rahat bir nefes alabilirlerdi.

Haziran ayında Oxford sıcak, yapışkan, altın sarısı ve güzeldi. Zorlayıcı yaz ödevleri yoktu – isterlerse bağımsız projeleri üzerinde daha fazla araştırma yapabilirlerdi ama genellikle Trinity'nin sonu ile bir sonraki Michaelmas'ın başlangıcı arasındaki haftalar, açıkça söylenmese de bir sonraki yıl dördüncü sınıf olacakların hak ettiği bir ödül ve kısa bir soluklanma olarak kabul edilirdi.

O günler hayatlarının en mutlu günleriydi. South Park'ın tepelerinde olgunlaşmış, sulu üzümlerden, taze ekmeklerden

Ninova

ve Camembert peynirinden oluşan piknikler yaptılar. Cherwell Nehri'nde bir aşağı bir yukarı yüzmeye gittiler – Robin ve Rami bu işte oldukça iyiydiler ama kızlar sandalı yanlamasına değil de dümdüz ileriye doğru itmeyi bir türlü beceremiyorlardı. Blenheim Sarayı'nı gezmek için Woodstock'un kuzeyine doğru on bir kilometre yürüdüler fakat giriş ücreti çok yüksek olduğu için içeri girmediler. Londra'dan gelen misafir bir tiyatro topluluğu Sheldonian'da Shakespeare'den bazı bölümler sahneledi; inkâr edilemeyecek kadar kötüydüler ve terbiyesiz lisans öğrencilerinin sataşmaları muhtemelen performanslarını kötü yönde etkiledi ama pek kaliteli değildi.

Haziran ayının sonlarına doğru herkesin konuştuğu tek şey Kraliçe Victoria'nın taç giyme töreniydi. Hâlâ kampüste bulunan öğrenci ve bursiyerlerin çoğu bir gün önce Londra'ya giden trene binmek üzere otobüslerle Didcot'a gittiler ancak Oxford'da kalanlar göz kamaştırıcı bir ışıklandırma gösterisiyle karşılaştılar. Oxford'un yoksulları ve evsizleri için büyük bir akşam yemeği verileceğine dair söylentiler vardı ancak şehir yetkilileri, kızarmış biftek ve erikli pudingin bolluğunun yoksulları fazlasıyla heyecanlandıracağını ve ışıklandırmanın tadını çıkarma yeteneklerini kaybetmelerine yol açacağını savundular.[1] Böylece yoksullar o gece aç kaldılar ama en azından ışıklar güzeldi. Robin, Rami ve Victoire, ellerinde soğuk elma şarabı kupalarıyla Letty'yle birlikte High Caddesi'nde yürüyor ve herkeste göze çarpan vatanseverlik duygusunu hissetmeye çalışıyorlardı.

Yaz bitmek üzereyken bir hafta sonu Londra'ya gittiler ve yüzyıllar öncesinde takılıp kalan Oxford'un yoksun olduğu canlılık ve çeşitliliğin tadını çıkardılar. Drury Lane'e gittiler ve bir gösteri izlediler – oyunculuklar çok iyi değildi ama abartılı makyajlar ve taşralı bir kızın detone şakıması onları üç saat boyunca büyüledi. New Cut'ta dolgun çilekler, bakır biblolar ve sözde egzotik çay poşetleri için tezgâhlara göz attılar; dans eden maymunlara ve laternacılara bozuk paralar attılar; seslenen fa-

1 O dönemde Oxford'daki yetkililer de tıpkı Londra'dakiler gibi yoksulları zeki yetişkinlerden ziyade küçük çocuklara ya da hayvanlara benzetiyorlardı.

Ninova

hişelerden kaçtılar; sahte gümüş külçelerin sokak stantlarını eğlenerek incelediler;[1] Rami'yi hayal kırıklığına uğratan ama diğerlerini tatmin eden bir "Otantik Hintli" köri evinde akşam yemeği yediler ve Doughty Caddesi'ndeki kalabalık bir şehir evi odasında gecelediler. Robin ve Rami paltolarına sarınıp yerde yatarken, kızlar daracık yatağa sığışmışlardı ve hepsi gece yarısından çok sonraya kadar kıkırdayıp fısıldaştılar.

Ertesi gün, Londra Limam'nda sona eren bir şehir turuna çıktılar. Burada rıhtıma doğru yürüdüler ve devasa gemileri, büyük beyaz yelkenlerini, direklerinin ve armalarının karmaşık iç içe geçmişliğini hayranlıkla seyrettiler. Kalkan gemilerin bayraklarını ve şirket logolarını tanımaya, nereden gelip nereye gittiklerini tahmin etmeye çalışıyorlardı. Yunanistan mı? Kanada mı? İsveç mi? Portekiz mi?

"Bir yıl sonra bu gemilerden birine bineceğiz," dedi Letty. "Sizce nereye yelken açacağız?"

Babil'den mezun olan bütün öğrenciler, dördüncü yıl sınavlarının bitiminde büyük ve tüm masrafları karşılanan bir uluslararası seyahate çıkıyordu. Bu yolculuklar genellikle Babil'in bazı işleriyle örtüşürdü –mezunlar I. Nicholas'ın sarayında canlı tercüman olarak görev yapmışlar, Mezopotamya harabelerinde çivi yazılı tabletler aramışlar ve bir keresinde kazara Paris'te neredeyse diplomatik bir krize neden olmuşlardı– ama bu öncelikle mezunların dünyayı görmeleri ve eğitim yılları boyunca tecrit edildikleri yabancı dil ortamlarını içselleştirmeleri için bir şanstı. Dillerin anlaşılması için yaşanması gerekiyordu ve Oxford ne de olsa gerçek hayatın tam tersiydi.

---

1 Tüm değerli ve pahalı şeylerde olduğu gibi, sahte ve amatör gümüş külçeler için de büyük bir yeraltı piyasası vardı. New Cut'ta kemirgenleri kovmak, yaygın hastalıkları iyileştirmek ve varlıklı genç beyefendileri cezbetmek için tılsımlar satın alınabiliyordu. Bunların çoğu gümüş-işleme ilkeleri hakkında temel bir kavrayışa sahip olmadan yapılmış ve genellikle Doğu dillerini taklit eden uydurma dillerde ayrıntılı büyüler içeriyordu. Yine de bazıları, zaman zaman, halk etimolojisinin oldukça keskin uygulamalarıydı. Bu nedenle Profesör Playfair her yıl sahte gümüş eşleşme-çiftlerini araştırıyordu ancak bu araştırmanın kullanımı son derece gizliydi.

Rami ya Çin'e ya da Hindistan'a gönderileceklerinden emindi. "Çok fazla şey oluyor. Doğu Hindistan Şirketi, Kanton'daki tekelini kaybetti, bu da her türlü iş değişikliği için çevirmenlere ihtiyaç duyacakları anlamına geliyor. Kalküta'ya gitmek için her şeyimi verirdim. Oraya bayılırsınız – gidip bir süre ailemle kalırız; onlara sizinle ilgili her şeyi yazdım, Letty'nin çayını çok sıcak içemediğini bile biliyorlar. Ya da belki Kanton'a gideriz – bu çok hoş olmaz mı Birdie? En son ne zaman eve gittin?"

Robin, Kanton'a geri dönmek istediğinden emin değildi. Bunu birkaç defa düşünmüştü ama hiçbir heyecan duymamış, yalnızca şaşkınlık ve suçlulukla karışık bir korku hissetmişti. Orada onu bekleyen arkadaşları ya da ailesi yoktu, sadece yarım yamalak hatırladığı bir şehir vardı. Daha doğrusu eve giderse, unutulmuş bir çocukluğun dünyasına yeniden adım atarsa nasıl tepki vereceğinden korkuyordu. Ya geri döndüğünde gitmeye cesaret edemezse?

Daha da kötüsü, ya hiçbir şey hissetmezse?

"Mauritius gibi bir yere gönderilmemiz daha olası," dedi. "Bırak da kızlar Fransızcalarım kullansınlar."

Letty, Victoire'a, "Sence Mauritius Kreyolü, Haiti Kreyolüne benziyor mudur?" diye sordu.

"Karşılıklı anlaşabileceklerini sanmıyorum," dedi Victoire. "Elbette ikisi de Fransızca temelli ancak Kreyol dili dilbilgisi kurallarını Fon dilinden alırken, Mauritius Kreyolü... hımm. Bilmiyorum. Ortada bir dilbilgisi lügatı olmadığından araştırmam gerekiyor."

"Belki de sen bir tane yazarsın," dedi Letty.

Victoire ona hafifçe gülümsedi. "Belki."

O yazın en güzel gelişmesi, Victoire ile Letty'nin yeniden arkadaş olmalarıydı.

Aslına bakılırsa, üçüncü yılın bütün o tuhaf, anlamsız korkunçluğu, sınavlarını geçtiklerini öğrenmeleriyle buharlaşıp gitmişti. Letty artık Robin'in sinirlerini bozmuyordu, Rami de ağzını her açtığında Letty'nin kaşlarını çatmasına neden olmuyordu.

Ninova

Dürüst olmak gerekirse, kavgaları çözülmek yerine ertelenmişti. Aralarının açılmasının gerçek nedenleriyle yüzleşmemişlerdi ama hepsi de suçu strese atmaya hazırdı. Aralarındaki gerçek farklılıklarla yüzleşmek zorunda kalacakları, konuyu sürekli değiştirmek yerine her şeyi konuşacakları bir zaman gelecekti ama şimdilik yazın tadını çıkarmaktan ve birbirlerini sevmenin nasıl bir şey olduğunu yeniden hatırlamaktan memnunlardı.

Çünkü bunlar gerçekten de güzel günlerin sonuncusuydu. Yazın daha da değerli olduğunu hissediyorlardı çünkü hepsi bunun uzun sürmeyeceğini, bu tür zevklerin ancak bitmek bilmeyen, yorucu geceler sayesinde kazanıldığını biliyorlardı. Yakında dördüncü sınıf başlayacaktı, ardından mezuniyet sınavları ve sonra da iş hayatı. Hiçbiri bundan sonra hayatın neye benzeyeceğini bilmiyordu ama sonsuza kadar öğrenci olarak kalamayacakları kesindi. Elbette, er ya da geç, rüya kuleleri şehrinden ayrılmaları, kendi görevlerini üstlenmeleri ve Babil'in onlara verdiği her şeyi geri ödemeleri gerekecekti. Ancak korkutucu olduğu kadar belirsiz olan ve bu ânın parlaklığı karşısında çok sönük kalan gelecek, şimdilik kolayca göz ardı edilebilirdi.

1838 yılının Ocak ayında, mucit Samuel Morse, New Jersey Morristown'da yaptığı gösteride, bir dizi nokta ve çizgiyi iletmek için elektrik darbeleri kullanarak mesajları uzun mesafelere iletebilen bir cihaz tanıtmıştı. Şüpheci yaklaşan Amerika Birleşik Devletleri Kongresi, Washington DC'deki başkenti diğer şehirlere bağlayan bir hat inşa etmesi için kendisine fon vermeyi reddetti ve beş yıl boyunca işi sürüncemede bıraktı. Ancak Kraliyet Çeviri Enstitüsü'ndeki akademisyenler, Morse'un cihazının çalıştığını duyar duymaz yurtdışına çıktılar ve Morse'u aylar sürecek bir Oxford ziyaretine gelmeye ikna ettiler; buradaki gümüş-işleme bölümü bu cihazın çalışmak için bir eşleşme-çifti gerektirmemesine, bunun yerine saf elektrikle çalışmasına hayret etti. 1839 yılının Temmuz ayında Babil, İngiltere'deki ilk

çalışan telgraf hattına ev sahipliği yaptı ve bu hat Londra'daki İngiliz Dışişleri Bakanlığı'na bağlandı.[1]

Morse'un orijinal kodu, alıcının ilgili sözcükleri bir rehberden bulabileceği varsayımı altında yalnızca rakamları iletiyordu. Bu, tren sinyalleri, hava durumu raporları ve belirli askeri iletişim türleri gibi sınırlı bir dağarcık içeren konuşmalar için iyiydi. Ancak Morse'un gelişinden kısa bir süre sonra Profesör De Vreese ve Playfair, her türlü mesaj alışverişine izin veren alfa numerik bir kod geliştirdi.[2] Bu, telgrafın olası kullanım alanlarını ticari, kişisel ve başka alanlara doğru genişletti. Babil'in Oxford'dan Londra'yla ânında iletişim kurabileceği haberi hızla yayıldı. Kısa süre içinde müşteriler –çoğunlukla işadamları, devlet memurları ve ara sıra din adamları– lobiye doluştu ve gönderilmesi gereken mesajları ellerinde tutarak binanın etrafında sıraya girdiler. Profesör Lovell bu yaygaradan bıkmış, kalabalığa karşı koruma kalkanları kurmak istemişti. Ancak daha sakin ve finansal açıdan daha uyumlu zihinler galip geldi. Burada büyük bir kâr potansiyeli gören Profesör Playfair, daha önce depo olarak kullanılan lobinin kuzeybatı kanadının bir telgraf ofisine dönüştürülmesini emretti.

Bir sonraki engel ise ofiste operatör çalıştırmaktı. Ücretsiz işgücü için en uygun kaynak öğrencilerdi ve bu nedenle her Babil lisans öğrencisi ve araştırma görevlisinin Mors alfabesini öğrenmesi gerekiyordu. Bu sadece birkaç gün sürdü, çünkü Mors alfabesi, İngilizce iletişim kurmak kaydıyla, dil sembolleri arasında mükemmel bir korelasyon olan nadir bir dildi. Eylül ekime karıştığında ve o sonbahar Michaelmas dönemi başladığında, kampüsteki tüm öğrenciler haftada en az üç saatlik bir

1 Babil ve Morse bunu yaparken, sadece iki yıl önce Great Western Railway'e kendi telgraf makinelerini yerleştirmiş olan mucitler William Cooke ve Charles Wheatstone'u fazlasıyla üzdüler. Ancak Cooke ve Wheatstone'un telgrafı, önceden ayarlanmış bir sembol panosunu işaret etmek için hareketli iğneler kullanıyordu ve bu da Morse'un daha basit, tıklama tabanlı telgrafının yaptığı iletişim aralığının çok daha azını sağlıyordu.

2 İnanılmaz bir akademik cömertlik göstererek, bu geliştirilmiş sistemin Mors Kodu olarak da anılmasına izin verdiler.

vardiyada çalışmak üzere görevlendirildi. Bu yüzden Robin her pazar akşamı saat dokuzda küçük lobi ofisine gidiyor ve elinde bir yığın ders notuyla telgraf makinesinin başına oturup, iğnenin vızıldayarak canlanmasını bekliyordu.

Geç vardiyanın avantajı, Londra ofisindeki herkes çoktan evine gitmiş olacağından, kuleye o saatlerde çok az yazışma gelmesiydi. Robin'in tek yapması gereken, acil bir mesaj gelme ihtimaline karşı dokuzdan gece yarısına kadar uyanık kalmaktı. Bunun dışında istediğini yapmakta özgürdü ve genellikle bu saatleri okuyarak ya da ertesi sabahki ders için kompozisyonlarını inceleyerek geçiriyordu.

Ara sıra pencereden dışarı bakıyor, loş ışığın baskısını hafifletmek için gözlerini kısarak avluya bakıyordu. Yeşil alan genellikle boştu. Gündüzleri çok işlek olan High Caddesi gece geç saatlerde ürkütücüydü; güneş battığında, tüm ışık soluk sokak lambalarından ya da pencerelerin içindeki mumlardan geldiğinde etraf bambaşka, paralel bir Oxford gibi, peri âleminin Oxford'u gibi görünüyordu. Özellikle bulutsuz gecelerde Oxford değişirdi; sokakları berraklaşır, taşları sessizleşir, sivri çatıları ve kuleleri bilmeceler, maceralar ve içinde sonsuza dek kaybolunabilecek soyut bir dünya vadederdi.

Böyle bir gecede Robin, Sima Çian'ın tarihçesinin çevirisini yaparken başını kaldırdı ve siyah giyimli iki kişinin kuleye doğru hızlı adımlarla yürüdüğünü gördü. İçi hop etti.

Onların Rami ve Victoire olduklarını ancak ön basamaklara ulaştıklarında, kulenin içinden gelen ışıklar yüzlerine vurduğunda fark etti.

Robin ne yapacağını bilemez hâlde, masasında donup kaldı. Belli ki bir Hermes işine girmişlerdi. Mutlaka öyle olmalıydı. Başka hiçbir şey kılık kıyafetlerini, kaçamak bakışlarını, gece geç saatte kuleye gelmelerini açıklayamazdı çünkü Robin onların Profesör Craft'in semineri için hazırladıkları makaleleri birkaç saat önce Rami'nin odasının zemininde bitirdiklerini görmüştü.

Onları Griffin mi işe almıştı? Kesinlikle öyle, diye düşündü Robin hayıflanarak. Griffin, Robin'den umudu kesmiş, onun yerine dönemindeki diğer öğrencilere yönelmişti.

Elbette onları ihbar etmeyecekti – bu söz konusu bile olamazdı. Peki onlara *yardım* etmeli miydi? Hayır, belki de etmemeliydi – kule tamamen boş değildi; sekizinci katta hâlâ araştırmacılar vardı ve eğer Rami ile Victoire'ı ürkütürse, istenmeyen dikkatleri üzerine çekebilirdi. Tek seçenek hiçbir şey yapmamak gibi görünüyordu. Onları hiç fark etmemiş gibi davranırsa ve istedikleri her neyse onu başarırlarsa, Babil'deki hayatlarının kırılgan dengesi bozulmazdı. Böylece Robin'in yıllardır birlikte yaşadığı ince inkârcılık perdesini koruyabilirlerdi. Ne de olsa gerçeklik her yöne çekilebilirdi – gerçekler unutulabilir, hakikatler bastırılabilir, hayatlar hileli bir prizma gibi sadece tek bir açıdan görülebilirdi; yeter ki insan asla çok yakından bakmamaya karar versin.

Rami ve Victoire kapıdan geçip merdivenlerden yukarı çıktılar. Robin gözlerini çevirisine dikmiş, ne yapıyor olabileceklerine dair herhangi bir ipucu bulmak için onlara kulak kabartmamaya çalışıyordu. On dakika sonra aşağıya inen ayak seslerini duydu. Almak için geldikleri şeyi almışlardı. Birazdan kapıdan çıkacaklardı. Sonra o an geçecek, sükûnet devam edecek ve Robin bunu da çözmeye cesaret edemediği diğer tatsız gerçeklerle zihninin bir köşesine atabilecekti–

Kulakları tırmalayan, insanlık dışı bir feryat kuleyi delip geçti. Robin büyük bir gürültü ve ardından bir küfür duydu. Ayağa kalktı ve lobiden dışarı fırladı. Rami ve Victoire ön kapının hemen dışında, parıldayan bir ağın içine hapsolmuşlardı; Robin'in gözlerinin önünde ikiye katlanıp çoğalan gümüş ipler her geçen saniye bileklerine, bellerine, ayak bileklerine ve boğazlarına dolanıyordu. Altı gümüş külçe, iki eski kitap, bir işleme kalemi gibi birkaç parça eşya ayaklarının dibinde duruyordu. Bunlar Babil akademisyenlerinin günün sonunda düzenli olarak evlerine götürdükleri gereçlerdi.

Ninova

Ancak görünüşe bakılırsa Profesör Playfair koruma kalkanlarını başarıyla değiştirmişti. Robin'in korktuğundan da fazlasını başarmıştı – onları sadece hangi insanların ve eşyaların geçtiğini değil, amaçlarının meşru olup olmadığını da tespit edecek şekilde değiştirmişti.

Rami nefes nefese, "Birdie," dedi. Boynunun etrafındaki gümüş ağlar gerildi, gözleri yuvalarından fırladı. "Yardım et–"

"Kıpırdama. Robin ipleri çekiştirdi. İpler yapışkan ama esnek ve bükülebilirdi, insanın tek başına kaçması imkânsız olsa da yardım alınca imkânsız değildi. Robin önce Rami'nin boynunu ve ellerini kurtardı, sonra birlikte Victoire'ı ağdan çıkardılar ama bu sırada Robin'in bacakları ağa dolandı. Görünüşe göre ağ ancak esneyince gevşiyordu. Ama şiddetli kırbaçlamaları kesilmişti, alarmı tetikleyen eşleşme-çifti her neyse sakinleşmiş görünüyordu. Rami ayak bileklerini kurtardı ve geri çekildi. Bir an için hepsi ay ışığının altında şaşkınlıkla birbirlerine baktılar.

Sonunda Victoire, "Sen de mi?" diye sordu.

"Öyle görünüyor," dedi Robin. "Sizi Griffin mi gönderdi?"

"Griffin mi?" Victoire afallamıştı. "Hayır, Anthony–"

"Anthony *Ribben* mı?"

"Elbette," dedi Rami. "Başka kim olabilir ki?"

"Ama o öldü–"

Victoire araya girerek, "Bunu sonra konuşuruz," dedi. "Dinleyin, sirenler–"

"Kahretsin," dedi Rami. "Robin, bu tarafa eğil–"

"Vakit yok," dedi Robin. Bacaklarını kıpırdatamıyordu. Belki de hırsız Robin olmadığı için ipler artık çoğalmıyordu ama ağ şimdi çok yoğunlaşmış, ön girişin her yerine yayılmıştı ve Rami yaklaşacak olursa, Robin her ikisinin de tuzağa düşeceklerinden korkuyordu. "Beni bırakın."

İkisi de itiraz edecek oldu. Robin başını iki yana salladı. "Burada ben durmalıyım. Suç işlemedim, ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yok–"

"Neler olduğu belli değil mi?" diye sordu Rami. "Biz–"

Robin, "Belli değil, bu yüzden bana anlatma," diye tısladı.

Sirenler durmadan çalıyordu, polisler az sonra yeşillikte olacaklardı. "Hiçbir şey söyleme. Hiçbir şey bilmiyorum ve beni sorguladıklarında da böyle diyeceğim. Acele edin ve gidin lütfen, ben bir şeyler düşüneceğim."

Victoire, "Gerçekten emin–" diye lafa girdi.

Robin, "*Gidin*," diye ısrar etti.

Rami ağzını açtı, sonra kapadı ve yere eğilip çalıntı malzemeleri topladı. Geride yalnızca iki gümüş külçe bıraktılar – *Akıllıca*, diye düşündü Robin çünkü bu onun tek başına çalıştığının, kaçak mallarla ortadan kaybolan suç ortakları bulunmadığının kanıtı olabilirdi. Böylece Rami ile Victoire koşar adım merdivenlerden inerek yeşilliğe ve ağaçlı yola daldılar.

Birisi, "Kim var orada?" diye bağırdı. Robin avlunun diğer ucunda ışıkların yandığını gördü. Başını çevirdi ve gözlerini kısarak, arkadaşlarının tanıdık siluetlerini aradı ama onları göremedi. Uzaklaşmışlardı, planı işe yaramıştı ve polisler sadece kuleye geliyorlardı. Sadece Robin'i yakalamaya.

Robin titrek bir nefes aldı, sonra yüzünü ışığa döndü.

Öfkeli bağırışlar duydu, parlak ışıklar yüzüne vurdu ve kollarını sert eller kavradı. Robin sonraki birkaç dakika boyunca neler olduğunu pek anlayamadı, sadece belirsiz ve tutarsız konuşmaların, farklı emirler ve sorular yağdıran polislerin karmaşasının farkındaydı. Bir bahane bulmaya, hırsızların ağa takıldığını ve onları durdurmaya gittiğinde nasıl yakalandığını anlatan bir hikâye uydurmaya çalıştı ama hikâyesi tutarsızdı ve polisler gülmekle yetindiler. Sonunda onu ağdan kurtardılar ve kuleye, lobide tek bir sandalye dışında boş olan küçük, penceresiz bir odaya götürdüler. Kapının göz hizasında, sürgülü bir kapakla kapatılmış küçük bir ızgarası vardı, burası bir okuma odasından çok bir hapishane hücresini andırıyordu. Robin burada alıkonulan ilk Hermes ajanı olup olmadığını merak etti. Acaba köşedeki soluk kahverengi leke kurumuş kan olabilir mi diye düşündü.

Görevli polis memuru Robin'in ellerini arkadan kelepçelerken, "Burada kalacaksın," dedi. "Profesör gelene kadar."

Robin bu mide bulandırıcı adrenalin dalgası yüzünden dizleri birbirine çarparak ve kolları sefilce titreyerek oturdu ve bekledi.

İşi bitmişti. Elbette bunun geri dönüşü olamazdı. Nadir bulunan yeteneklerine pek çok yatırım yapan Babil'den atılmak o kadar zordu ki eski Babil öğrencileri cinayet haricinde neredeyse her türlü suçtan affedilmişti.[1] Ama hırsızlık ve ihanet, kesinlikle atılma sebebiydi. Peki sonra ne olacaktı? Şehir hapishanesinde bir hücreye mi gidecekti? Yoksa Newgate'e mi? Onu asacaklar mıydı? Yoksa bir gemiye bindirilip geldiği yere, arkadaşlarının, ailesinin ve umutlarının olmadığı o yere geri mi gönderilecekti?

Zihninde neredeyse on yıldır kilit altında tuttuğu bir görüntü canlandı – sıcak, havasız bir oda, hasta kokusu, yanında kaskatı yatan, çökük yanakları gözlerinin önünde moraran annesi. Son on yıl –Hampstead, Oxford, Babil– hepsi mucizevi bir büyü gibiydi, ama o, kuralları çiğnemişti –büyüyü bozmuştu– ve bu ışıltılı hayat çok geçmeden sona erdiğinde yoksulların, hastaların, ölüm döşeğindekilerin ve ölülerin arasına geri dönecekti.

Kapı gıcırdayarak açıldı.

"Robin."

Gelen Profesör Lovell idi. Robin onun gözlerinde bir nezaket, düş kırıklığı ya da öfke kırıntısı – ne beklemesi gerektiğine dair herhangi bir ipucu aradı. Ancak babasının yüz ifadesi her zamanki gibi boş, esrarengiz bir maske gibiydi. "Günaydın."

"Otursana." Profesör Lovell'ın yaptığı ilk şey, Robin'in kelepçelerinin kilidini açmak oldu. Sonra onu merdivenlerden yedinci kattaki ofisine çıkardı, burada haftalık bir ders için bir araya gelmiş gibi rahat bir şekilde karşılıklı oturdular.

"Polisler ilk olarak beni aradığı için çok şanslısın. Benim yerime Jerome'u bulduklarını düşünsene. Şu anda bacaklarını

1 Babil öğrencilerinin geçmişte paçayı sıyırdıkları suçların bir listesi, toplum içinde sarhoşluk, kavga, horoz dövüşü ve salonda akşam yemeğinden önce okunan Latince duaya kasıtlı olarak kaba sözler eklemeyi içeriyordu.

kaybetmiş olurdun." Profesör Lovell öne eğilerek, ellerini masanın üzerinde kavuşturdu. "Ne zamandır Hermes Cemiyeti için malzeme araklıyorsun?"

Robin'in benzi attı. Profesör Lovell'ın bu kadar direkt olmasını beklemiyordu. Bu soru çok tehlikeliydi. Belli ki Profesör Lovell, Hermes'in varlığından haberdardı. Ama *ne kadarını* biliyordu? Robin ne kadar yalan söyleyebilirdi? Belki de Profesör Lovell blöf yapıyordu ve Robin sözcüklerini doğru seçerse kendini kurtarabilirdi.

Profesör Lovell sert ve duygusuz bir sesle, "Doğruyu söyle," dedi. "Şu anda seni kurtaracak tek şey bu."

Robin, "Üç aydır," diyerek nefes verdi. Üç ay, üç yıl kadar aleyhinde değildi ama inandırıcı görünecek kadar uzundu. "Sadece– sadece yazdan beri."

"Anlıyorum." Profesör Lovell'ın sesinde hiddet yoktu. Bu sakinlik onu okumayı fazlasıyla zorlaştırıyordu. Robin avazı çıktığı kadar bağırmasını tercih ederdi.

"Efendim, ben–"

"Sessiz ol," dedi Profesör Lovell.

Robin çenesini kapadı. Zaten bir önemi de yoktu. Ne söyleyeceğini bilmiyordu. Kendini bu karmaşadan kurtarmak için bir açıklama yapamazdı, aklanması mümkün değildi. Yapabileceği tek şey ihanetinin apaçık kanıtlarıyla yüzleşmek ve sonuçlarını beklemekti. Ama Rami ve Victoire'ın isimlerini bu işin dışında tutabilirse, Profesör Lovell'ı tek başına hareket ettiğine ikna edebilirse, bu kadarı yeterli olacaktı.

Profesör Lovell uzun bir aradan sonra, "Bu kadar adi bir nankör olabileceğini hiç düşünmemiştim," dedi.

Arkasına yaslanarak başını iki yana salladı. "Senin için hayal edebileceğinden çok daha fazlasını yaptım. Sen Kanton'da bir liman çocuğuydun. Annen dışlanmış biriydi. Baban Çinli olsaydı bile–" O anda Profesör Lovell'ın boğazı düğümlendi, yapabileceği en büyük itiraf buydu ve Robin bunun farkındaydı. "Konumun aynı olurdu. Hayatın boyunca birkaç metelik için didinip duracaktın. İngiltere kıyılarını asla göremezdin. Horace'ı, Homeros'u

ya da Thukididis'i asla okuyamazdın – bunlarla ilgili bir kitabın kapağını bile açamazdın. Sefalet ve cehalet içinde yaşar ve ölürdün, sana sunduğum fırsatlar dünyasını asla hayal edemezdin. Seni yoksulluktan kurtardım. Sana dünyayı armağan ettim."

"Efendim, ben–"

"Bu ne *cüret?*"

"Efendim–"

"Bu üniversite tarafından ne kadar ayrıcalıklı kılındığını biliyor musun?" Profesör Lovell'ın sesinin tonu değişmemişti ama her hece uzuyor, önce sürüncemede kalıyor, sonra da sanki sözcükler uçlarından ısırılıp koparılıyormuş gibi tükürülüyordu. "Çoğu ailenin oğullarını Oxford'a göndermek için ne kadar ödediğini biliyor musun? Hiçbir ücret ödemeden oda ve lojmandan yararlanıyorsun. Aylık bir maaşla ödüllendiriliyorsunuz. Dünyanın en büyük bilgi depolarına erişimin var. Durumunun sıradan olduğunu mu sanıyordun?"

Robin'in kafasında yüzlerce düşünce dolaşıyordu: Oxford'un bu ayrıcalıklarını kendisi talep etmemişti; Kanton'dan çıkarılmayı hiç istememişti; üniversitenin cömertliği onun Kraliyet'e ve sömürge projelerine sürekli ve sarsılmaz bir sadakat göstermesini gerektirmemeliydi; eğer gerektiriyorsa, bu onun asla kabul etmediği, kendine özgü bir esaret biçimiydi. Kendisine dayatılana, kendisi için karar verilene kadar bu kaderi istememişti. Hangi hayatı seçeceğini bilmiyordu – bu hayatı mı, yoksa Kanton'da, kendisi gibi görünen ve konuşan insanların arasında büyüdüğü bir hayatı mı?

Ama ne önemi vardı ki? Profesör Lovell nadiren sempati duyardı. Önemli olan tek şey, Robin'in suçlu olmasıydı.

"Eğlendin mi bari?" Profesör Lovell'ın dudakları kıvrıldı. "Heyecana kapıldın mı? Ah, kapılmış olmalısın. Herhalde kendini küçük hikâyelerinden birinin kahramanı olarak gördün – sıradan bir Dick Turpin olduğunu düşündün, değil mi? Ucuz romanları hep çok severdin. Gündüzleri bezgin bir öğrenci, geceleri havalı bir hırsızdın, öyle mi? Peki romantik miydi, Robin Swift?"

Ninova

"Hayır." Robin omuzlarını dikleştirdi ve en azından acınacak kadar korkmuş görünmemeye çalıştı. Madem cezalandırılacaktı, hiç değilse ilkelerine sahip çıkmalıydı. "Hayır, ben doğru olanı yapıyordum."

"Ah, peki doğru olan neymiş?"

"Umursamadığınızı biliyorum. Ama ben umursadım ve pişman değilim, istediğinizi yapabilirsiniz–"

"Hayır, Robin. Bana ne için savaştığını söyle." Profesör Lovell parmaklarını birbirine geçirdi ve başıyla onayladı. Sanki bu bir sınavmış gibi. Sanki gerçekten dinliyormuş gibi. "Hadi, beni ikna et. Beni kendi tarafına çekmeye çalış. Elinden gelenin en iyisini yap."

"Babil'in gereçleri bu şekilde stoklaması adil değil," dedi Robin.

"Ah! Demek adil değil!"

Robin öfkeyle, "Doğru değil," diye devam etti. "Bencilce. Gümüşümüzün tamamı lükse, orduya, dantel yapımına ve silahlara gidiyor, oysa insanlar bu külçelerin iyileştirebileceği basit şeylerden ölüyor. Çeviri merkezinizde çalıştırmak üzere başka ülkelerden öğrencileri işe almanız ve karşılığında bu öğrencilerin anavatanlarının hiçbir şey elde etmemesi doğru değil."

Robin bu savları iyi biliyordu. Griffin'in ona anlattığı, artık içselleştirdiği gerçekleri papağan gibi tekrarlıyordu. Ama Profesör Lovell'ın kaskatı sessizliği karşısında tüm bunlar aptalca geliyordu. Sesi, söylediklerinden emin olamamanın getirdiği çaresizlik yüzünden kırılgan ve tizdi.

Profesör Lovell sözlerine şöyle devam etti: "Madem Babil'in kendini zenginleştirme yöntemlerinden gerçekten bu kadar tiksiniyorsun, nasıl oluyor da Babil'in parasını almak seni her zaman memnun ediyor?"

Robin irkildi. "Ben– ben para *istemedim*–" Ancak sözleri ağzından çıkar çıkmaz tutarsız geldi. Yanakları kızararak sustu.

"Şampanyanı içiyorsun, Robin. Maaşını alıyorsun. Magpie Sokağı'ndaki dayalı döşeli odanda yaşıyorsun, parası okul tarafından ödenmiş cüppenle ve üstüne göre dikilmiş giysilerinle sokaklarda dolaşıyorsun ama yine de bütün bu paranın kanlı olduğunu söylüyorsun. Bu seni rahatsız etmiyor mu?"

Ve her şeyin özü de buydu, değil mi? Robin teorik olarak yarı yarıya inandığı bir devrim için yalnızca bazı şeylerden vazgeçmeye her zaman istekli olmuştu. Ona zarar vermediği sürece direnişle ilgili bir sorunu yoktu. Ve üzerinde çok düşünmediği ya da çok yakından bakmadığı sürece bu çelişkide de bir sorun görmüyordu. Ancak bu şekilde, bu kadar kasvetli terimlerle dile getirildiğinde, Robin'in bir devrimci olmaktan çok uzak olması, aslında hiçbir inancının olmaması tartışmaya açık değildi.

Profesör Lovell'ın dudakları yeniden kıvrıldı. "Artık imparatorluk seni o kadar da rahatsız etmiyor, değil mi?"

"Ama bu haksızlık," diye tekrarladı Robin. "Adil değil–"

"Adil," dedi Profesör Playfair. "Diyelim ki çıkrığı icat ettin. Birdenbire kârını hâlâ elle iplik eğiren herkesle paylaşmak zorunda mı kalırsın?"

"Ama bu aynı şey değil–"

"Peki, kendi çeviri merkezlerini kurmak için her türlü fırsata sahip olan dünyanın dört bir yanındaki geri kalmış ülkelere gümüş külçeler dağıtmak zorunda mıyız? Yabancı dil öğrenmek büyük bir yatırım gerektirmez. Diğer uluslar sahip oldukları avantajlardan yararlanamıyorsa bu neden İngiltere'nin sorunu olsun?"

Robin cevap vermek için ağzını açtı ama söyleyecek bir şey bulamadı. Doğru sözcükleri bulmak neden bu kadar zordu? Bu savda bir yanlışlık vardı ama bir kez daha, bunun ne olduğunu anlayamamıştı. Serbest ticaret, açık sınırlar, aynı bilgiye eşit erişim – hepsi teoride kulağa çok hoş geliyordu. Ama eğer oyun alanı gerçekten bu kadar eşitse, neden tüm kâr Britanya'da birikmişti? İngilizler gerçekten çok daha zeki ve çalışkan mıydı? Sadece oyunu dürüstçe oynayıp kazanmışlar mıydı?

Profesör Lovell, "Seni kim işe aldı?" diye sordu. "Anlaşılan iyi bir iş çıkaramamışlar."

Robin cevap vermedi.

"Griffin Harley mi?"

Robin irkildi ve bu yeterli bir itiraftı.

"Elbette. Griffin." Profesör Lovell bu ismi bir lanetmiş gibi

tükürdü. Uzun süre Robin'i izledi ve küçük oğlunda büyük oğlunun hayaletini bulacakmış gibi yüzünü inceledi. Ardından son derece yumuşak bir ses tonuyla, "Eveline Brooke'a ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu.

Robin içinden evet, diye düşünse bile, "Hayır," dedi, hikâyenin detaylarını değil ama ana hatlarını biliyordu. Şimdiye kadar neredeyse bütün parçaları bir araya getirmişti ama son parçayı eklemeyi ertelemişti çünkü bilmeyi ya da doğru olmasını istemiyordu.

"Çok zekiydi," dedi Profesör Lovell. "Şimdiye kadar sahip olduğumuz en iyi öğrenciydi. Üniversitenin gururu ve neşesiydi. Onu öldürenin Griffin olduğunu biliyor muydun?"

Robin geri çekildi. "Hayır, bu doğru olamaz–"

"Sana hiç anlatmadı mı? Açıkçası şaşırdım. Böbürlenmesini beklerdim." Profesör Lovell'ın gözleri kapkaranlıktı. "O zaman seni aydınlatmama izin ver. Beş yıl önce Evie –zavallı, masum Evie– gece yarısından sonra sekizinci katta çalışıyormuş. Lambasını açık bırakmış ama diğer ışıkların kapalı olduğunu fark etmemiş. Evie böyleydi işte. Kendini işine kaptırdığında, etrafında neler olup bittiğini unuturdu. Onun için araştırmaları her şeyden önemliydi.

"Griffin Harley sabahın ikisinde kuleye girmiş. Evie'yi görmemiş – arka köşede, çalışma masalarının arkasında çalışıyordu. Griffin yalnız olduğunu sanmış. Ve Griffin, en iyi yaptığı şeyi yapmaya – araklamaya ve çalmaya, Tanrı bilir nereye kaçırdığı değerli elyazmalarının kökünü kazımaya koyulmuş. Evie'nin onu gördüğünü fark ettiğinde kapıya ulaşmak üzereymiş."

Profesör Lovell sessizliğe gömüldü. Bu duraklama karşısında Robin'in kafası karıştı, ta ki hayretle gözlerinin kızardığını ve kenarlarının ıslandığını görene kadar. Robin'in onu tanıdığı onca yıl boyunca en ufak bir duygu belirtisi göstermeyen Profesör Lovell ağlıyordu.

"Evie hiçbir şey yapmamış." Sesi boğuktu. "Alarmı çalmamış. Çığlık atmamış. Bunları yapmaya fırsatı bile olmamış. Eveline Brooke sadece yanlış zamanda yanlış yerdeymiş. Ama

Griffin onu ele vereceğinden o kadar korkmuş ki yine de kızı öldürmüş. Evie'yi ertesi sabah buldum."

Profesör Lovell elini uzattı ve masasının köşesinde duran yıpranmış gümüş külçeye dokundu. Robin külçeyi daha önce birçok kez görmüştü ama Profesör Lovell onu her zaman ters çevrilmiş, bir resim çerçevesinin arkasında yarı gizli bir şekilde tutmuştu ve Robin hiçbir zaman nedenini sormaya cesaret edememişti. Profesör Lovell külçeyi ters çevirdi. "Bu eşleşme-çiftinin ne işe yaradığını biliyor musun?"

Robin külçeye baktı. Ön tarafında 爆 yazıyordu. İçi burkuldu. Arkasına bakmaya korktu.

Profesör Lovell, "*Bào*," dedi. "Ateş anlamındaki sembol. Ve onun yanında, şiddet, zulüm ve çalkantı sembolü; tek başına yabani, yırtıcı vahşet anlamına gelebilen sembolün aynısı; gök gürültüsü ve zalimlik sözcükleri için kullanılan sembolün aynısı.[1] Ve Griffin bunu *burst*[2] olarak çevirmiş, mümkün olan en uysal İngilizce çeviriyi yapmış; o kadar uysal ki neredeyse hiç böyle çevrilmez – böylece tüm bu güç, bu yıkım gümüşün içine hapsolmuş. Evie'nin göğsünde patlamış. Kaburgalarını kapısı açık duran bir kuş kafesi gibi ayırmış. Ve sonra Griffin onu orada, rafların arasında yatarken, kitapları hâlâ elindeyken bırakmış. Onu gördüğümde, kanı zeminin yarısına yayılmıştı. Her sayfa kırmızıya boyanmıştı." Profesör Lovell külçeyi masanın üzerinde, Robin'e doğru kaydırdı. "Tutsana."

Robin irkildi. "Efendim?"

Profesör Lovell, "Al şunu," diye çıkıştı. "Ağırlığını hisset."

Robin uzandı ve parmaklarını külçenin etrafına doladı. Külçe korkunç derecede soğuktu, karşılaştığı diğer gümüşlerden çok daha soğuktu ve son derece de ağırdı. Evet, bu külçenin birini öldürdüğüne inanabilirdi. Külçe kapana kısılmış gibi öfkeli bir potansiyelle uğulduyordu; patlamayı bekleyen, pimi ateşlenmiş bir el bombası gibiydi.

---

1 爆 sembolü iki karakterden oluşur: 火 ve 暴.

2 (İng.) Patlama. *–çn.*

Sormanın anlamsız olduğunu biliyordu ama yine de sormak zorundaydı. "Griffin olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Son on yıldır Çincede başka öğrencimiz olmadı," dedi Profesör Lovell. "Sence ben mi yaptım? Yoksa Profesör Chakravarti mi?"

Profesör Lovell yalan mı söylüyordu? Mümkündü – bu hikâye o kadar acayipti ki Robin neredeyse inanmayacaktı; Griffin'in cinayet işleyebilecek biri olduğuna inanmak istemiyordu.

Ama öyle değil miydi? Babil fakültesinden düşman savaşçılarıymış gibi bahseden, sonuçlarını umursamadan kendi kardeşini defalarca savaşa gönderen Griffin, verdiği savaşın iyi-kötü arasındaki savaşın adaletine o kadar inanmıştı ki başka bir şey göremiyordu. Griffin, Hermes'i güvende tutmak için savunmasız bir kızı öldürmez miydi?

Robin, "Üzgünüm," diye fısıldadı. "Bilmiyordum."

"İşte kaderine ortak olduğun kişi bu," dedi Profesör Lovell. "Bir yalancı ve bir katil. Küresel bir kurtuluş hareketine yardım ettiğini mi sanıyorsun Robin? Saf olma. Griffin'in büyüklük hayallerine yardım ediyorsun. Peki ne için?" Başıyla Robin'in omzunu işaret etti. "Koluna bir kurşun yemek için mi?"

"Siz nasıl–"

"Profesör Playfair kürek çekerken kolunu incitmiş olabileceğini söylemişti. Ben o kadar kolay kanmam." Profesör Lovell ellerini masanın üzerinde kavuşturdu ve arkasına yaslandı. "Evet. Bence seçimin çok açık olmalı. Babil ya da Hermes."

Robin kaşlarını çattı. "Efendim?"

"Babil mi, Hermes mi? Oldukça basit. Kararını verebilirsin."

Robin kendini yalnızca tek bir ses çıkarabilen bozuk bir enstrüman gibi hissetti. "Efendim ben..."

"Okuldan atılacağını mı düşündün?"

"Şey– *evet*, yani–"

"Korkarım ki Babil'den ayrılmak bu kadar kolay değil. Yanlış yola saptın ancak bunun kötü etkilerin bir sonucu olduğuna

inanıyorum – bunlar başa çıkamayacağın kadar zalim ve acımasız etkiler. Safsın, evet. Ve bir hayal kırıklığısın. Ama daha işin bitmedi. Bunun hapishanede bitmesine gerek yok." Profesör Lovell parmaklarını masaya vurdu. "Ama bize işe yarar bir şeyler verebilirsen çok yardımcı olursun."

"İşe yarar mı?"

"Bilgi, Robin. Onları bulmamıza yardım et. Köklerini kazımamıza yardım et."

"Ama onlarla ilgili hiçbir şey bilmiyorum ki," dedi Robin. "Adlarını bile bilmiyorum, Griffin'inki dışında."

"Sahi mi?"

"Bu doğru, bu şekilde çalışıyorlar – merkeziyetçilikten o kadar uzaklar ki yeni üyelere hiçbir şey söylemiyorlar. Her ihtimale karşı–" Robin yutkundu. "Böyle bir şey yaşanmaması için."

"Çok yazık. Emin misin?"

"Evet, ben gerçekten–"

"Açık konuş, Robin. Lafı dolandırma."

Robin irkildi. Bunların birebir Griffin'in kullandığı sözcükler olduğunu hatırladı. Griffin de tıpkı Profesör Lovell'ın şimdi konuştuğu gibi soğuk ve buyurgan bir tavırla konuşmuştu; sanki tartışmayı çoktan kazanmış, sanki Robin'in verebileceği her türlü cevap saçma olacakmış gibi.

Robin, Griffin'in tam bu aşamada sırıttığını, tam olarak ne diyeceğini bildiğini biliyordu – *elbette kendi rahatını seçeceksin, seni şımarık küçük bilgin.* Ama Griffin hangi hakla seçimlerini yargılayabilirdi ki?

Babil'de, Oxford'da kalmak şımarıklık değildi, hayatta kalmaktı. Bu ülkeye giriş için tek biletiydi, onu sokaklara düşmekten kurtaran tek şeydi.

Robin, Griffin'e karşı ani bir nefret patlaması hissetti. Robin bunların hiçbirini istememişti ve şimdi kendi geleceği –ve Rami ile Victoire'ın gelecekleri– pamuk ipliğine bağlıydı. Peki Griffin neredeydi? Robin vurulduğunda neredeydi? Ortadan kaybolmuştu. Onları emirlerini yerine getirmeleri için kullanmış, işler

kötüye gidince de terk etmişti. En azından Griffin hapse girdiyse bunu hak etmişti.

Profesör Lovell, "Eğer sessiz kalmanı sağlayan şey sadakat ise o zaman yapılacak başka bir şey yok," dedi. "Ama yine de birlikte çalışabileceğimizi düşünüyorum. Bence Babil'den ayrılmaya tam olarak hazır değilsin. Değil mi?"

Robin derin bir nefes aldı.

Aslında vazgeçtiği neydi? Hermes Cemiyeti onu terk etmiş, uyarılarını göz ardı etmiş ve en sevdiği iki arkadaşını tehlikeye atmıştı. Onlara hiçbir şey borçlu değildi.

Takip eden günler ve haftalarda bunun bir ihanet değil, stratejik bir taviz ânı olduğuna kendini ikna etmeye çalışacaktı. Çok önemli bir şeyden vazgeçmiyordu – Griffin birden fazla güvenli evleri olduğunu söylemişti, değil mi? Bu şekilde Rami ve Victoire korunuyordu, kendisi kovulmuyordu ve Hermes'le gelecekte işbirliği yapmak için tüm iletişim hatları hâlâ mevcut kalıyordu. Ama bu korkunç gerçeği, yani bunun Hermes'le, Rami'yle ya da Victoire'la değil, kendini korumakla ilgili olduğunu bir türlü aklından çıkaramazdı.

"St. Aldate's," dedi. "Kilisenin arka girişi. Bodrumun yanındaki kapı paslandığı için kapalı gibi görünüyor ama Griffin'de anahtarı var. Orayı bir sığınak olarak kullanıyorlar."

Profesör Lovell bunları not etti. "Oraya ne sıklıkta gidiyor?"

"Bilmiyorum."

"İçeride ne var?"

Robin tekrar, "Bilmiyorum," dedi. "Ben hiç gitmedim. Açıkçası, bana çok az şey anlattı. Üzgünüm."

Profesör Lovell ona uzun ve soğuk bir bakış attıktan sonra yumuşamış gibi göründü.

"Bundan daha iyisini yapabileceğini biliyorum." Masasının üzerinden öne doğru eğildi. "Sen hiçbir açıdan Griffin'e benzemiyorsun. Alçakgönüllüsün, zekisin ve çok çalışıyorsun. Kültürel mirasın seni onun kadar yozlaştırmamış. Seninle yeni tanışmış olsaydım, Çinli olduğunu tahmin etmekte zorlamrdım.

Müthiş bir yeteneğin var ve yetenek ikinci bir şansı hak eder. Ama dikkatli ol evlat." Eliyle kapıyı işaret etti. "Üçüncü bir şansın olmayacak."

Robin ayağa kalktı, sonra eline baktı. Bunca zamandır Evie Brooke'u öldüren külçeyi sımsıkı tuttuğunu fark etti. Külçe hem çok sıcak hem de çok soğuktu, Robin onu biraz daha tutarsa avucunda bir delik açılacağı hissine kapıldı. Külçeyi Profesör Lovell'a uzattı. "Buyurun efendim–"

Profesör Lovell, "Sende kalsın," dedi.

"Efendim?"

"Son beş yıldır her gün o külçeye bakıyorum ve Griffin'de nerede hata yaptığımı merak ediyorum. Eğer onu farklı yetiştirseydim ya da nasıl biri olduğunu daha önce görebilseydim, acaba Evie hâlâ– her neyse, boş ver." Profesör Lovell'ın sesi sertleşti. "Biraz da senin vicdanını rahatsız etsin. Sende kalsın, Robin Swift. Onu ön cebinde taşı. Şüphe duymaya başladığında onu çıkar ve sana hangi tarafın kötü olduğunu hatırlatmasına izin ver."

Robin'e ofisten çıkmasını işaret etti. Külçeyi parmaklarının arasında sımsıkı tutan Robin tökezleyerek merdivenlerden aşağıya indi. Sersemlemişti ve dünyasının tepetaklak olduğundan emindi. Ancak doğru olanı yapıp yapmadığına, doğrunun ve yanlışın ne anlama geldiğine ya da şimdi parçaların nasıl yerine oturacağına dair hiçbir fikri yoktu.

Duzenleme
Ny.Ozlem

ARA

Rami

Ramiz Rafi Mirza her zaman akıllı bir çocuk olmuştu. Müthiş bir hafızası ve konuşma yeteneği vardı. Dilleri bir sünger gibi çekerdi, ritim ve ses konusunda olağanüstü bir kulağa sahipti. Özümsediği cümleleri sadece tekrarlamakla kalmıyor, onları asıl konuşmacıyı öylesine kusursuz bir şekilde taklit ederek söylüyordu ki sözlerine amaçlanan tüm duyguları yüklüyor, sanki bir an için onların yerine geçiyordu. Başka bir hayatta, sahneye çıkmak onun kaderi olabilirdi. Basit sözcüklere bile şarkı söyletme gibi etkili bir becerisi vardı.

Rami çok zekiydi ve kendini göstermek için bolca fırsatı olmuştu. Mirza ailesi o dönemin inişli çıkışlı koşullarını büyük bir şansla atlatmıştı. Kalıcı Yerleşim'den sonra topraklarını ve mülklerini kaybeden Müslüman aileler arasında olmalarına rağmen Mirza'lar, Kalküta'daki Bengal Asyatik Derneği'nin sekreteri Bay Horace Hayman Wilson'ın evinde çok kazançlı olmasa da düzenli bir iş bulmuşlardı. Sör Horace, Hint dillerine ve edebiyatına büyük ilgi duyuyordu ve Rami'nin Arapça, Farsça ve Urducada iyi eğitim almış babasıyla sohbet etmekten büyük keyif alıyordu.

Böylece Rami, Kalküta'nın beyaz şehrinin[1] seçkin İngiliz aileleri arasında, Avrupa tarzında inşa edilmiş revaklı ve sütunlu evler ile yalnızca Avrupalı müşterilere hizmet veren dükkânlar arasında büyüdü. Wilson onun eğitimiyle erkenden ilgilenmeye başladı ve diğer akranları sokaklarda oynarken Rami, Kalkü-

1 İngilizlerin yaşadıkları bölgeye "beyaz şehir" yerli halkın yaşadığı bölgeye "siyah şehir" denirdi. –*çn.*

Ninova

ta'daki Müslüman Koleji'nde derslere girerek aritmetik, teoloji ve felsefe öğrendi. Babasıyla Arapça, Farsça ve Urduca çalıştı. Latince ve Yunancayı Wilson tarafından tutulan hocalardan öğrendi. İngilizceyi ise çevresindeki dünyadan özümsedi.

Wilson'ların evinde ona küçük profesör derlerdi. El üstünde tutulan Rami, göz kamaştırıcı Rami. Çalıştığı herhangi bir şeyin amacının ne olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu, sadece her konuda ustalaştığında yetişkinleri çok memnun ediyordu. Sör Horace'ın oturma odasına gelen konuklara sık sık numaralar yapardı. Ona bir dizi iskambil kâğıdı gösterirlerdi, kâğıtların rengini ve numarasını göründükleri sıraya göre kusursuz bir doğrulukla tekrarlardı. İspanyolca ya da İtalyanca pasajlar veya şiirler okurlardı, o da söylenenlerin tek kelimesini bile anlamadan tonlamalarıyla tekrar ederdi.

Bir zamanlar bununla gurur duyardı. Misafirlerin şaşkınlık çığlıklarını duymak, saçlarını karıştırmaları ve o mutfaklara doğru koşturmadan önce avucuna şekerlemeler sıkıştırmaları hoşuna giderdi. O zamanlar ne sınıf ne de ırk kavramını anlıyordu. Bunların hepsinin bir oyun olduğunu düşünüyordu. Köşeden onu izleyen, kaşları endişeyle çatılmış babasını görmüyordu. Beyaz bir adamı etkilemenin, onu kışkırtmak kadar tehlikeli olabileceğini bilmiyordu.

On iki yaşındayken bir öğleden sonra, Wilson'ın misafirleri hararetli bir tartışma sırasında onu çağırdılar.

"Rami." Ona el sallayan adam sık sık gelen bir ziyaretçi olan Bay Trevelyan'dı, kendisi kocaman favorileri ve sert, kurt gibi bir gülümsemesi olan bir adamdı. "Buraya gel."

"Ah, onu rahat bırak," dedi Sör Horace.

"Bir şeyi kanıtlamaya çalışıyorum." Bay Trevelyan bir eliyle işaret etti. "Rami, gel lütfen."

Sör Horace, Rami'ye aksini söylemedi, bu yüzden Rami hemen Bay Trevelyan'ın yanına gitti ve küçük bir asker gibi ellerini arkasında kavuşturarak dimdik durdu. İngiliz konukların bu duruşa bayıldığını öğrenmişti, bunu çok değerli buluyorlardı. "Evet efendim?"

"İngilizce ona kadar say," dedi Bay Trevelyan.

Rami söyleneni yaptı. Bay Trevelyan, Rami'nin bunu yapabileceğini gayet iyi biliyordu, bu gösteri oradaki diğer misafirler içindi.

Bay Trevelyan, "Şimdi de Latince," dedi ve Rami bunu da başarınca, "Şimdi de Yunanca," dedi.

Rami talimatlara uydu. Salonda hoşnut kıkırdamalar duyuldu. Rami şansını denemeye karar verdi. Kusursuz bir İngilizceyle, "Küçük numaralar küçük çocuklar içindir," dedi. "Eğer cebir hakkında konuşmak isterseniz bir dil seçin ve konuşalım."

Misafirler büyülenmişçesine kıkırdadılar. Rami sırıttı ve bir ileri bir geri sallanırken, avucuna kaçınılmaz olarak bozuk para veya şekerleme sıkıştırmalarını bekledi.

Bay Trevelyan diğer misafirlere sırtını döndü. "Bu oğlanı ve babasını ele alın. İkisi de benzer yeteneklere, benzer bir geçmişe ve eğitime sahip. Hatta baba daha bile avantajlı bir başlangıç yapıyor çünkü dediklerine göre kendi *babası* daha varlıklı bir tüccar sınıfına mensupmuş. Fakat servetler artar ve azalır. Doğuştan yetenekli olduğu hâlde, Bay Mirza burada bir ev hizmetkârı olmaktan öteye gidemiyor. Öyle değil mi, Bay Mirza?"

Rami o sırada babasının yüzünde çok tuhaf bir ifade gördü. Babası sanki içinde bir şey tutuyormuş gibi, çok acı bir tohum yutmuş ama çıkaramıyormuş gibi görünüyordu.

Birdenbire bu oyun o kadar da eğlenceli gelmemeye başladı. Rami artık gösteri yaptığı için gergin hissediyordu ama nedenini tam olarak kestiremiyordu.

"Hadi ama Bay Mirza," dedi Bay Trevelyan. "Bir *uşak* olmak istediğinizi iddia edemezsiniz."

Bay Mirza gergince kıkırdadı. "Sör Horace Wilson'a hizmet etmek büyük bir onur," dedi.

"Ah, boş versene – kibar olmana gerek yok, hepimiz Wilson'ın nasıl osurduğunu biliyoruz."

Rami babasına baktı; hâlâ bir dağ kadar uzun olduğunu düşündüğü, ona bildiği bütün alfabeleri öğreten adama: Latin ve Arap alfabesini, hat sanatını. Namaz kılmayı öğreten adama. Saygının anlamını öğreten adama. Hafızına.

Bay Mirza başıyla onayladı ve gülümsedi. "Evet. Bu doğru, Bay Trevelyan. Elbette sizin konumunuzda olmayı tercih ederdim."

"İşte, buyurun bakalım," dedi Bay Trevelyan. "Görüyorsun ya Horace, bu insanların hırsları var. Zekâları ve kendi kendilerini yönetme arzuları var, öyle de olmalı.[1] Ve onları geri bırakan sizin eğitim politikalarınız. Hindistan'da *devlet yönetimi* için herhangi bir dil yok. Şiirleriniz ve destanlarınız elbette çok ilginç ama yönetimle ilgili konularda–"

Odada yine hararetli bir tartışma başladı. Rami unutulmuştu. Hâlâ ödüllendirilmeyi umarak Wilson'a baktı ama babası ona sert bir bakış atıp başını iki yana salladı.

Rami zeki bir çocuktu. Ortadan kaybolması gerektiğini biliyordu.

İki yıl sonra, 1833'te Sör Horace Wilson, Oxford Üniversitesi'nde ilk Sanskritçe kürsüsü görevini üstlenmek üzere Kalküta'dan ayrıldı.[2] Bay ve Bayan Mirza, Wilson oğullarını İngiltere'ye götürmeyi teklif ettiğinde itiraz etmeyecek kadar her şeyin farkındaydılar ve Rami, onu yanlarında tutmak için mücadele etmedikleri için ailesini suçlamadı. (O zamana kadar beyaz bir adama karşı gelmenin ne kadar tehlikeli olduğunu öğrenmişti.)

"Personelim onu Yorkshire'da yetiştirecek," diye açıkladı Wilson. "Üniversiteden izin alabildiğim zamanlarda onu ziya-

---

1 Rami bilmese de Hintli öğrencilere Sanskritçe ve Arapça öğretilmesini savunan Sör Horace Wilson'ın da aralarında bulunduğu oryantalistler ile Hintli öğrencilere İngilizce öğretilmesi gerektiğine inanan Bay Trevelyan'ın da aralarında bulunduğu İngilizce dilbilimciler arasındaki tartışmanın merkezinde yer alıyordu. Bu tartışma, en iyi Lord Thomas Makaolay'ın Şubat 1835 tarihli meşhur "Minute on Education" başlıklı yazısında temsil edilen İngilizce dilbilimcilerin lehine sonuçlanacaktı: "Yönettiğimiz milyonlarla aramızda çevirmenlik yapabilecek bir sınıf oluşturmak için şu anda elimizden geleni yapmalıyız – kan ve renk olarak Hintli ama zevk, fikir, ahlak ve zekâ olarak İngiliz olan bir sınıf."

2 Wilson'ın bu göreve seçilmesi bir tartışma yaratmıştı. Seçilmek için Peder W.H. Mill ile hararetli bir rekabet içindeydi ve Peder Mill'in destekçileri Wilson'ın sekiz gayrimeşru çocuğu olduğundan bu görev için yeterli karaktere sahip olmadığı söylentisini yaydılar. Wilson'ın destekçileri ise aslında sadece iki çocuğu olduğunu söyleyerek onu savundu.

ret edeceğim. Sonra, büyüdüğünde onu Üniversite Koleji'ne kaydettireceğim. Charles Trevelyan haklı olabilir ve İngilizce yerliler için ileriye dönük bir yol olabilir ancak akademisyenler açısından Hint dilleri de hâlâ değerli. İngilizce kamu yönetimindeki arkadaşlar için yeterince iyi ama gerçek dâhilerimizin Farsça ve Arapça çalışmasına ihtiyacımız var, değil mi? Birileri eski gelenekleri canlı tutmalı."

Rami'nin ailesi onu rıhtımda uğurladı. Yanma fazla bir şey almamıştı, altı ay içinde getirdiği giysiler eskiyecekti.

Annesi yüzünü ellerinin arasına aldı ve alnından öptü. "Mektup yazmayı unutma. Ayda bir –hayır, haftada bir– ve mutlaka dua et."

"Peki anne."

Kız kardeşleri ceketini çekiştirdiler. "Hediye gönderecek misin?" diye sordular. "Kralla tanışacak mısın?"

"Evet," dedi Rami. "Ve hayır, onunla tanışmak umurumda değil."

Babası biraz geride durmuş, karısını ve çocuklarını izliyor, her şeyi hafızasına kaydetmeye çalışıyormuş gibi gözlerini kırpıştırıyordu. Sonunda, biniş çağrısı duyulduğunda oğlunu göğsüne bastırarak, "Allah'a emanet ol. Annene yaz," diye fısıldadı.

"Peki baba."

"Kim olduğunu unutma, Ramiz."

"Peki baba."

Rami o zamanlar on dört yaşındaydı ve gururun ne demek olduğunu anlayacak kadar büyümüştü. Hatırlamaktan daha fazlasını yapmaya niyetliydi. Çünkü babasının o gün salonda neden gülümsediğini şimdi anlıyordu – zayıflıktan ya da boyun eğmekten değil, misilleme korkusundan da değil. Babası rol yapıyordu. Rami'ye bu işin nasıl yapıldığını gösteriyordu.

Yalan söyle Ramiz. Bu ona öğretilen en önemli dersti. *Saklan Ramiz. Dünyaya ne istiyorlarsa onu göster, onların görmek istediği görüntüye bürün çünkü hikâyenin kontrolünü ele geçirerek onları da kontrol etmiş olursun. İnancını gizle, dualarını gizle çünkü Allah yine de kalbini bilecektir.*

Rami ne rol yapmıştı ama. İngiliz yüksek sosyetesinde yolunu bulmakta hiç zorlanmamıştı – Kalküta'da İngiliz tavernaları, müzikholleri ve tiyatrolarından payına düşeni almıştı ve Yorkshire'da gördükleri de içinde büyüdüğü elit mikrokozmosun genişlemesinden başka bir şey değildi. Dinleyicilerine bağlı olarak aksanını yoğunlaştırdı ve hafifletti. İngilizlerin kendi halkı hakkında sahip olduğu tüm hayali düşünceleri öğrenmiş, uzman bir oyun yazarı gibi bunları detaylandırmış ve işine yarayanları kullanmıştı. Ne zaman dalkavukluk yapacağını ve ne zaman kendini küçümseyeceğini biliyordu. Beyaz gururu, beyaz merakı üzerine bir tez yazabilirdi. Kendini bir tehdit olarak etkisiz hâle getirirken nasıl bir hayranlık nesnesi hâline getireceğini biliyordu. Tüm hilelerin en büyüğünü, yani bir İngiliz'i kendisine saygıyla bakması için kandırmayı çok iyi beceriyordu.

Bu konuda o kadar ustalaştı ki neredeyse kendini bu kurnazlığın içinde kaybetmeye başladı. Bir oyuncunun kendi hikâyelerine inanması, alkışlarla körleşmesi gerçekten de tehlikeli bir tuzaktı. Kendisini yüksek lisans yapmış, takdirnameler ve ödüllerle dolu biri olarak hayal edebiliyordu. Yüksek maaşlı bir hukuk avukatı. Londra ve Kalküta arasında gidip gelen, her dönüşünde ailesi için zenginlik ve hediyeler getiren, çok beğenilen bir spontane çevirmen.

Ve bazen, Oxford'u avucunun içi gibi bilmesi, hayali geleceğinin bu kadar ulaşılabilir görünmesi onu korkutuyordu. Dışarıda göz kamaştırıyordu. Ama içinde kendini bir sahtekâr, bir hain gibi hissediyordu. Ve umutsuzluğa kapılmaya, Wilson'ın amaçladığı gibi imparatorluğun bir hizmetkârı olmayı başarıp başaramayacağını merak etmeye başlamıştı çünkü sömürgecilik karşıtı direniş yolları çok az ve çok umutsuz görünüyordu.

Ta ki üçüncü yılında Anthony Ribben ölümden dönüp, "Bize katılacak mısın?" diye sorana kadar.

Rami hiç tereddüt etmeden Ribben'in gözlerinin içine baktı ve, "Evet," dedi.

ON ALTINCI BÖLÜM

Para kazanan ve parayı seven bir halk olan Çinlilerin ticarete çok düşkün oldukları ve yabancılarla ticari ilişkiye girme konusunda yeryüzündeki herhangi bir ulus kadar istekli oldukları oldukça kesindir.

John Crawfurd, *Chinese Empire and Trade*

Sabah oldu. Robin kalktı, yıkandı ve ders için giyindi. Evin önünde Rami ile karşılaştı. İkisi de tek kelime etmedi; Robin'in ani korkusuna rağmen onları içeri almak için açılan kule kapısına doğru sessizce yürüdüler. Geç kalmışlardı, yerlerine oturduklarında Profesör Craft ders anlatmaya başlamıştı bile. Letty onlara sinirli bir bakış attı. Victoire başıyla Robin'i onayladı, yüzü anlaşılmazdı. Profesör Craft onları görmemiş gibi derse devam etti, geç kalanlara hep böyle davranırdı. Kalemlerini çıkardılar ve Tacitus'un belalı ablatif mutlak ekleri[1] üzerine notlar almaya başladılar.

Oda aynı anda hem sıradan hem de yürek burkacak kadar güzeldi: Vitraylı pencerelerden süzülen sabah ışığı cilalı ahşap sıraların üzerine renkli desenler çiziyordu; karatahtada taze tebeşir izleri vardı ve etrafa eski kitapların tatlı, odunsu kokusu yayılıyordu. Bu bir rüyaydı, inançları pahasına kalmasına izin verilen bu kırılgan, güzel dünya, imkânsız bir rüyaydı.

O gün öğleden sonra posta kutularında, Ekim ayının on birinde, yani ertesi gün, Londra üzerinden Kanton'a doğru yola çıkmak

1 Klasik Latincede bir eylemin nedenini veya zamanını ifade etmek için yaygın olarak kullanılan ekler. –*çn.*

Ninova

üzere hazırlanmalarını söyleyen mesajlar buldular. Çin'de üç hafta geçireceklerdi –ikisi Kanton'da, biri Makao'da– ve sonra eve dönerken on gün boyunca Mauritius'ta konaklayacaklardı.

Varış noktalarınız ılımandır ancak deniz yolculuğu soğuk olabilir, yazıyordu. *Kalın bir palto getirin.*

"Biraz erken değil mi?" diye sordu Letty. "Sınavlarımız bitene kadar gitmeyeceğimizi sanıyordum."

"Burada açıklıyor." Rami parmağıyla sayfanın altına vurdu. "Kanton'da özel bir durum varmış – Çince çevirmen sıkıntısı çekiyorlarmış ve Gevezelerin bu boşluğu doldurmasını istiyorlarmış, bu yüzden yolculuğumuzu öne çekmişler."

Letty, "Bu çok heyecan verici," diyerek gülümsedi. "Dünyaya açılıp bir şeyler *yapmak* için ilk şansımız olacak."

Robin, Rami ve Victoire birbirleriyle bakıştılar. Hepsi aynı kuşkuyu paylaşıyordu: Bu ani ayrılışın bir şekilde cuma gecesiyle bağlantısı olmasından. Ama bunun Rami ve Victoire'ın farazi masumiyetleri için ne anlama geldiğini ya da bu yolculuğun onlar için nelere gebe olduğunu bilemezlerdi.

Yola çıkmadan önceki son gün tam bir işkenceydi. Aralarında heyecan duyan tek kişi Letty'ydi, o da o gece odalarına girip bavullarının düzgünce toplandığından emin olmayı kendine görev edinmişti. Rami'nin gömleklerini yatağının üzerinde düzgün bir yığın hâlinde katlarken, "Sabahları denizin ne kadar soğuk olduğunun farkında değilsin," dedi. "Sadece keten bir gömlekten fazlasına ihtiyacın olacak Rami, en az iki kat giymelisin.

"Lütfen Letitia." Rami, Letitia daha çoraplarına dokunamadan elini uzaklaştırdı. "Hepimiz daha önce denizde bulunduk."

"Ben düzenli olarak seyahat ettim," dedi onu duymazdan gelerek. "Bırak da bileyim. Ve yanımızda küçük bir ilaç çantası bulundurmalıyız –uyku karışımları, zencefil– bir dükkâna koşacak vaktimiz olduğundan emin değilim, Londra'da bunu yapmak zorunda kalabiliriz–"

"Küçük bir gemide uzun süre kalacağız," diye çıkıştı Rami. "Haçlı Seferleri'ne gitmiyoruz."

Letty sertçe arkasını dönerek Robin'in bavulunu düzenle-

meye girişti. Victoire, Robin ile Rami'ye çaresiz bir bakış attı. Letty'nin yanında özgürce konuşamıyorlardı, sadece kaygı içinde oturuyorlardı. Aynı cevapsız sorular hepsinin kafasını kurcalıyordu. Neler oluyordu? Affedilmişler miydi, yoksa kaçınılmaz son onları mı bekliyordu? Safça Kanton'a giden gemiye binecekler ama diğer tarafta terk mi edileceklerdi?

Daha da önemlisi, Hermes Cemiyeti'ne diğerlerinden habersiz, ayrı ayrı alınmaları nasıl mümkün olabilirdi? Rami ve Victoire'ın en azından bir mazereti vardı – Hermes'te yenilerdi; cemiyetin sessizlik taleplerinden Robin'e henüz bir şey söyleyemeyecek kadar korkmuş olabilirlerdi. Ama Robin, Hermes'i üç yıldır bildiği hâlde bu konuyu bir kez bile açmamıştı, Rami'ye bile anlatmamıştı. En büyük sırrını, kalbinin sahibi olduğunu ilan ettiği arkadaşlarından saklama konusunda harika bir iş çıkarmıştı.

Robin bunun Rami'yi çok kızdırdığından şüpheleniyordu. O gece kızları kuzeye, kaldıkları yere götürdükten sonra Robin konuyu açmaya çalıştı ama Rami başını iki yana salladı. "Şimdi olmaz, Birdie."

Robin'in kalbi sızladı. "Ama sadece açıklamak istemiştim–"

"O zaman bence Victoire'ı beklemeliyiz," dedi Rami sertçe. "Öyle değil mi?"

Ertesi gün öğleden sonra, yolculuk boyunca onlara danışmanlık yapacak Profesör Lovell ile birlikte Londra'ya doğru yola çıktılar. Neyse ki bu yolculuk, Robin'i üç yıl önce Oxford'a getiren on saatlik posta arabası yolculuğundan çok daha kısaydı. Oxford ile Paddington İstasyonu arasındaki demiryolu hattı nihayet bir önceki yaz tamamlanmış, açılışı yeni inşa edilen Oxford İstasyonu'nun platformunun altına gümüş külçeler yerleştirilerek kutlanmıştı;[1] bu nedenle yolculuk sadece bir buçuk saat

1 İngiltere'de demiryollarının yaygınlaşması, gümüşle çalışan buharlı makinelerin icadından sonra çok hızlı bir şekilde gerçekleşmişti. 1830'da inşa edilen elli altı kilometrelik Liverpool-Manchester hattı, genel kullanım için inşa edilen ilk demiryoluydu ve o tarihten bu yana İngiltere'nin dört bir yanına

sürdü ve Robin bu süre zarfında Profesör Lovell ile bir kez bile göz göze gelmemeyi başardı.

Gemileri yarına kadar hareket etmeyecekti, geceyi New Bond Caddesi'ndeki bir handa geçireceklerdi. Letty dışarı çıkıp Londra'yı biraz keşfetmeleri konusunda ısrar edince, kendisine Prenses Caraboo diyen birinin salon gösterisini izlemeye gittiler. Prenses Caraboo, Babil öğrencileri arasında kötü bir şöhrete sahipti. Bir zamanlar mütevazı bir ayakkabıcının kızıyken, birçok kişiyi Javasu Adası'ndan gelen egzotik bir kraliyet mensubu olduğuna inandırmıştı. Ancak Prenses Caraboo'nun Kuzey Devonlu Mary Willcocks olduğu ortaya çıkalı neredeyse on yıl olmuştu ve garip bir zıplama dansı, uydurma bir dilde çok vurgulu birkaç söz ve Allah-Tallah (burada Rami yüzünü buruşturdu) adını verdiği bir tanrıya ettiği dualardan oluşan gösterisi komik olmaktan çok acınası görünüyordu. Bu gösteri ağızlarında kötü bir tat bıraktı, erkenden ayrıldılar ve yorgun, suskun bir şekilde hana döndüler.

Ertesi sabah, doğrudan Kanton'a giden *Merope* adlı bir Doğu Hindistan Şirketi gemisine bindiler. Bu gemiler hız için inşa edilmişti, çünkü hızlı bozulabilen malları mümkün olduğunca çabuk götürüp getirmeleri gerekiyordu ve bu nedenle yolculuklarını hızlandırmak için en gelişmiş gümüş külçelerle donatılmışlardı. Robin, on yıl önce Kanton'dan Londra'ya yaptığı ilk yolculuğun dört aya yakın sürdüğünü hayal meyal hatırlıyordu. Bu sürat gemileri o yolculuğu sadece altı haftada tamamlayabiliyordu.

Merope, Londra Limanı'ndan çıkıp Thames Nehri üzerinden açık sulara doğru yol alırken Letty, "Heyecanlı mısın?" diye sordu Robin'e.

Robin emin değildi. Gemiye bindiklerinden beri kendini tu-

---

yaklaşık on bir bin kilometrelik hat döşenmişti. Oxford'dan Londra'ya giden hat çok daha önce inşa edilecekti, ancak Oxford'un profesörleri, başkentin cazibesine bu kadar kolay erişimin, bakımlarına bırakılan genç, saf beyefendiler üzerinde ahlaki tahribata yol açacağı gerekçesiyle bunu yaklaşık dört yıl erteledi. Bir de gürültü yüzünden.

haf hissediyordu ama rahatsızlığına bir isim koyamıyordu. Geri dönüyor olması gerçekdışı geliyordu. On yıl önce Londra'ya doğru yelken açarken heyecanlanmış, okyanusun diğer tarafındaki dünyanın hayalleriyle başı dönmüştü. Bu kez neyle karşılaşacağını bildiğini sanıyordu. Bu onu korkutuyordu. Eve dönüşünü hayal ederken ürkütücü bir beklentiye giriyordu, bu tıpkı bir kalabalığın içinde kendi annesini tanıyamama korkusu gibiydi. Gördüklerini tanıyabilecek miydi? Hatırlayacak mıydı? Aynı zamanda, Kanton'u tekrar görme ihtimali o kadar ani ve inanılmaz görünüyordu ki oraya vardıklarında Kanton'un yerküreden silinip gitmiş olacağına dair garip bir inanca kapıldı.

Daha da korkutucu olanı, Kanton'a vardığında burada kalmaya zorlanması, Lovell'ın yalan söylemiş olması, tüm bu yolculuğun onu İngiltere'den çıkarmak için planlanması, Oxford'dan ve bildiği her şeyden sonsuza dek koparılma ihtimaliydi.

Bu arada, denizde geçirilmesi gereken altı hafta vardı. Başından beri işkence gibiydi. Rami ve Victoire yürüyen ölüler gibi solgun yüzlü ve ürkeklerdi, en ufak bir seste irkiliyor, en basit bir konuşmayı bile dehşet ifadeleri takınmadan yürütemiyorlardı. İkisi de üniversite tarafından cezalandırılmamıştı. İkisi de sorgulanmak üzere çağrılmamıştı bile. Ama muhtemelen Profesör Lovell en azından onların bu işe karıştığından şüpheleniyor, diye düşündü Robin. Suçlu oldukları yüzlerinden okunuyordu. O hâlde Babil ne kadarını biliyordu? Hermes ne kadarını biliyordu? Ve Griffin'in sığınağına ne olmuştu?

Robin, Rami ve Victoire ile bunları konuşmayı her şeyden çok istiyordu ama hiç fırsat bulamıyorlardı. Letty her zaman yanlarındaydı.

Geceleri tek kişilik kamaralarına çekildiklerinde bile, Victoire'ın Letty şüphelenmeden gizlice oğlanların yanına gitme şansı yoktu. Her şey normalmiş gibi davranmaktan başka çareleri yoktu ama bu konuda çok kötülerdi. Hepsi gergin, kıpır kıpır ve sinirliydi. Hiçbiri kariyerlerinin en heyecanlı bölümü olması gereken bu olay için heyecan duymuyordu. Ve başka hiçbir konuda sohbet edemiyorlardı; eski şakalarından ya da önemsiz

Ninova

tartışmalarından hiçbiri kolay kolay akıllarına gelmiyor, geldiğindeyse ağır ve zorlama hissettiriyordu. Saldırgan, geveze ve umursamaz Letty hepsinin tepesini attırıyordu ve her ne kadar kızgınlıklarını gizlemeye çalışsalar da –çünkü bu onun suçu değildi– Kanton mutfağı hakkındaki düşüncelerini onuncu kez sorduğunda onu terslemekten kendilerini alamadılar.

Sonunda Letty bir şeyler döndüğünü anladı. Üç gece sonra, Profesör Lovell'ın yemekhaneden ayrılmasının ardından, akşam yemeğinde çatalını masaya vurarak, "Herkesin nesi var?" diye sordu.

Rami ona ruhsuz bir bakış attı. "Ne demek istediğini bilmiyorum."

Letty, "Rol yapma," diye çıkıştı. "Hepiniz tuhaf davranıyorsunuz. Yemeğinize dokunmuyorsunuz, derslerinizi aksatıyorsunuz – konuşma rehberini eline aldığını bile sanmıyorum Rami. Ashnda bu çok komik çünkü aylardır Robin'den daha iyi bir Çinli aksam taklidi yapabileceğini söyleyip duruyorsun–"

Victoire, "Bizi deniz tutuyor," dedi. "Tamam mı? Hepimiz yazları senin gibi Akdeniz'de geçirmedik."

"Sanırım Londra'dayken de deniz tutuyordu, değil mi?" diye sordu Letty kurnazca.

"Hayır, yalnızca senin sesinden yoruldu," dedi Rami acımasızca.

Letty sersemledi.

Robin sandalyesini geriye doğru itti ve ayağa kalktı. "Hava almaya ihtiyacım var."

Victoire arkasından seslendi ama Robin duymazlıktan geldi. Onu ve Rami'yi, Letty'ye bıraktığı, yıkıcı felaketten kaçtığı için kendini suçlu hissediyordu ama o masada bir dakika daha kalmaya dayanamazdı. Kendini ateş basmış ve tedirgin hissediyordu, sanki giysilerinin altında binlerce karınca geziniyordu. Eğer uzaklaşmazsa, etrafta dolaşmazsa, hareket etmezse patlayacağından emindi.

Dışarıda hava soğuktu ve hızla kararıyordu. Güverte, pruvanın yanında sigara içen Profesör Lovell dışında boştu. Robin

onu gördüğünde az kalsın geri dönecekti –yakalandığı sabahtan beri günlük selamlaşmalar dışında tek kelime etmemişlerdi– ama Profesör Lovell onu çoktan görmüştü. Piposunu indirdi ve Robin'e kendisine katılmasını işaret etti. Robin kalbi çarparak yaklaştı.

"Bu yolculuğu yaptığın geçen seferi hatırlıyorum." Profesör Lovell siyah, yuvarlanan dalgalara doğru başını salladı. "Çok küçüktün."

Robin nasıl cevap vereceğini bilemediğinden öylece profesöre bakarak, devam etmesini bekledi. Profesör Lovell uzanıp bir elini omzuna koyunca Robin çok şaşırdı. Ama dokunuşu tuhaf ve zorlamaydı; açısı eğreti, baskısı çok fazlaydı. Bir dagerotipin karşısındaki iki aktör gibi gergin ve şaşkın bir şekilde dikilip, flaş patlayana kadar pozisyonlarını korudular.

"Yeni başlangıçlara inanırım," dedi Profesör Lovell. Anlaşılan bu konuşmanın provasını yapmıştı, sözleri de dokunuşu kadar yapmacık ve tuhaftı. "Demek istediğim Robin, çok yeteneklisin. Seni kaybetmek bizi üzer."

Robin sadece, "Teşekkür ederim," diyebildi çünkü bu konuşmanın nereye gittiğini hâlâ bilmiyordu.

Profesör Lovell boğazını temizledi ve konuşmadan önce, sözcükleri göğsünden zorla çıkarırcasına piposunu salladı. "Her neyse, aslında söylemek istediğim –belki de daha önce söylemeliydim– eğer benim yüzümden düş kırıklığına uğradıysan... bunu anlayabilirim."

Robin gözlerini kırpıştırdı. "Efendim?"

"Durumunla ilgili daha anlayışlı olmalıydım." Profesör Lovell yeniden okyanusa baktı. Robin'in gözlerinin içine bakarken konuşmakta zorlanıyor gibiydi. "Ülkenin dışında büyümek, bildiğin her şeyi geride bırakmak, yeni bir çevreye uyum sağlamak – eminim ki ihtiyacın olan ilgi ve şefkatten daha azını gördün... Bunların hepsi Griffin'i de etkileyen şeylerdi ve ikinci seferde işleri daha iyi idare ettiğimi söyleyemem. Kendi yanlış kararlarınızdan siz sorumlusunuz ama itiraf etmeliyim ki ben de kısmen kendimi suçluyorum."

Ninova

Tekrar boğazını temizledi. "Yeniden başlamamızı istiyorum. Senin için temiz bir sayfa açacağız, ben ise daha iyi bir vasi olmak için yeni bir söz vereceğim. Son birkaç gün hiç yaşanmamış gibi davranacağız. Hermes Cemiyeti'ni ve Griffin'i arkamızda bırakacağız. Sadece geleceği ve Babil'de başaracağın tüm o görkemli ve parlak şeyleri düşüneceğiz. Ne dersin?"

Robin bir an için şaşkına döndü. Açıkçası, bu çok büyük bir taviz değildi. Profesör Lovell sadece zaman zaman biraz mesafeli olduğu için özür dilemişti. Robin'i oğlu olarak kabul etmeyi reddettiği için özür dilememişti. Annesinin ölmesine izin verdiği için de özür dilememişti.

Yine de Robin'in duygularını daha önce hiç olmadığı kadar kabullenmişti ve *Merope*'ye bindiklerinden beri Robin ilk kez nefes alabildiğini hissetmişti.

Robin, "Evet efendim," diye mırıldandı çünkü söylenecek başka bir şey yoktu.

"Pekâlâ." Profesör Lovell, Robin'in irkilmesine neden olacak kadar tuhaf bir hareket yaparak omzunu sıvazladı. Yanından geçerek merdivenlere yöneldi. "İyi geceler."

Robin tekrar dalgalara döndü. Bir nefes daha aldı ve gözlerini kapatarak, geçen haftayı gerçekten silebilseydi nasıl hissedebileceğini hayal etmeye çalıştı. Neşelenirdi, değil mi? Ufkun ötesine bakabilir, eğitimini aldığı geleceğe doğru hızla ilerleyebilirdi. Hem de ne heyecan verici bir gelecek: Başarılı bir Kanton gezisi, yorucu bir dördüncü yıl ve ardından Dışişleri Bakanlığı'nda bir görev ya da kulede bir bursla mezuniyet. Kanton, Makao ve Pekin'e tekrarlanan yolculuklar. Kraliyet adına çeviri yaptığı uzun ve görkemli bir kariyer. İngiltere'de çok az sayıda nitelikli Sinolog vardı. Birçok ilke imza atabilirdi. Pek çok keşif yapabilirdi.

Bunu istemesi gerekmez miydi? Bunun onu heyecanlandırması gerekmez miydi? Hâlâ bunlara sahip olabilirdi. Profesör Lovell'ın ona anlatmaya çalıştığı şey buydu – tarihin şekillendirilebilir, önemli olan tek şeyin şu anki kararları olduğuydu. Griffin'i ve Hermes Cemiyeti'ni el değmemiş geçmişin derinliklerine gömebilirlerdi, tıpkı dile getirmemenin daha iyi olacağı

konusunda hemfikir oldukları diğer her şeyi gömdükleri gibi. Böylece onlara ihanet etmesine bile gerek kalmazdı, sadece onları görmezden gelirdi.

Robin gözlerini açtı ve odağını yitirene, hiçbir şey göremez hâle gelene kadar köpüren dalgalara baktı ve kendini mutlu olmasa bile, en azından hoşnut olduğuna inandırmaya çalıştı.

Yolcuğun başlamasından bir hafta sonra Robin, Rami ve Victoire nihayet yalnız kalabildiler. Letty sabah gezintilerinin orta yerinde midesinin bulandığını söyleyerek güvertenin altına indi. Victoire gönülsüzce ona eşlik etmeyi teklif etti ama Letty onu elini sallayarak reddetti – hâlâ hepsine kızgındı ve belli ki yalnız kalmak istiyordu.

"Pekâlâ." Victoire, Letty gider gitmez Robin ve Rami'ye yaklaştı ve onun yokluğuyla oluşan boşluğu kapattı, böylece üçü rüzgâra karşı aşılmaz bir silo gibi sımsıkı durdular. "Tanrı aşkına ne–"

Hepsi aynı anda konuşmaya başladılar.

"Neden–"

"Sizce Lovell–"

"İlk ne zaman–"

Sustular. Victoire yeniden şansını denedi. Robin'e, "Seni kim işe aldı?" diye sordu. "Anthony olamaz, yoksa bize söylerdi."

"Ama Anthony–"

"Hayır, kendisi gayet canlı," dedi Rami. "Yurtdışında ölmüş numarası yaptı. Soruya cevap versene, Birdie."

Robin, "Griffin," dedi. Hâlâ az önceki ifşanın etkisi altındaydı. "Size adını daha önce söyledim ya. Griffin Lovell."

Victoire, "O da kim?" diye sorarken, Rami aynı anda, "*Lovell* mı?" dedi.

"Eski bir Babil öğrencisi. Sanırım aynı zamanda – yani, üvey kardeşim olduğunu söyledi. Tıpkı bana benziyor, bize göre Lovell– yani, babamız–" Robin sözcükleri birbirine karıştırıyordu. Çince 布 karakteri hem "kumaş" hem de "anlatmak, aktarmak" anlamına geliyordu. Gerçek, içindekileri sergilemek üzere ya-

yılmış bir goblen kumaşın üzerine işlenmişti. Ama nihayet arkadaşlarına açılmaya karar veren Robin'in nereden başlayacağı konusunda hiçbir fikri yoktu. Sunduğu görüntü allak bullak ve karmakarışıktı, ne kadar anlatırsa anlatsın karmaşıklığı yüzünden çarpık görünüyordu. "Griffin birkaç yıl önce Babil'den ayrılmış, tam da Evie Brooke'un öldüğü sıralarda – yani, ah sanırım Evie Brooke'u öldürmüş."

"Yüce Tanrım," dedi Victoire. "Gerçekten mi? Neden?"

"Çünkü Griffin, Hermes için çalışırken Evie onu yakalamış," dedi Robin. "Profesör Lovell bana anlatana kadar bilmiyordum."

"Peki ona inanıyor musun?" diye sordu Rami.

"Evet," dedi Robin. "Evet, bence Griffin– Griffin kesinlikle bunu yapabilecek biri..." Başını iki yana salladı. "Bakın, önemli olan, Lovell'ın yalnız başıma hareket ettiğimi zannetmesi. İkinizden biriyle konuştu mu?"

"Benimle konuşmadı," dedi Victoire.

"Benimle de konuşmadı," dedi Rami. "Bize kimse gelmedi."

"Çok iyi!" dedi Robin. "Öyle değil mi?"

Tuhaf bir sessizlik oldu. Rami ve Victoire hiç de Robin kadar rahatlamış görünmüyorlardı.

"Çok mu iyi?" dedi Rami sonunda. "Tüm söyleyeceğin bu mu?"

Robin, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Sence ne demek istiyorum?" dedi Rami. "Konuyu geçiştirme. Ne zamandır Hermes'tesin?"

Robin'in dürüst olmaktan başka çaresi yoktu. "Oxford'a başladığımdan beri. İlk haftadan itibaren."

"Şaka mı yapıyorsun?"

Victoire, Rami'nin koluna dokundu. "Rami, yapma–"

Rami, "Sakın bunun seni de kızdırmadığını söyleme," diyerek Victoire'a çıkıştı. "Üç yıl olmuş. Bize üç yıldır neyin içinde olduğunu söylememiş."

"Dur biraz," dedi Robin. "*Bana* mı kızıyorsun?"

"Fark etmen çok iyi oldu, Birdie."

"Anlamıyorum – Rami, nerede hata yaptım?"

Victoire içini çekti ve denize baktı. Rami uzun uzun Robin'e baktıktan sonra, "Neden bana *sormadın?*" diye patladı.

Robin onun hiddeti karşısında şaşkına dönmüştü. "Sen ciddi misin?"

"Griffin'i yıllardır tanıyormuşsun," dedi Rami. "*Yıllardır*. Ve bize anlatmak hiç aklına gelmedi mi? Bizim de katılmak isteyebileceğimizi hiç düşünmedin mi?"

Robin bunun ne kadar büyük bir haksızlık olduğuna inanamıyordu. "Ama siz de *bana* bir şey söylemediniz–"

"Söylemek istedim," dedi Rami.

"Söyleyecektik," dedi Victoire. "Anthony'ye yalvardık, pek çok kez ağzımızdan kaçırmanın eşiğine geldik – Anthony bunu yapmamamızı söyleyip durdu ama sana anlatmaya karar verdik, o pazar günü anlatacaktık–"

"Ama sen Griffin'e sormadın bile, değil mi?" dedi Rami. "Üç yıl. Tanrım, Birdie."

"Sizi korumaya çalışıyordum," dedi Robin çaresizce.

Rami dudak büktü. "Neye karşı? Tam olarak istediğimiz topluluktan mı?"

"Sizi riske atmak istemedim–"

"Neden buna bizim karar vermemize izin vermedin?"

"Çünkü evet diyeceğinizi biliyordum," dedi Robin. "Çünkü hemen onlara katılırdınız ve Babil'deki her şeyden, uğruna çalıştığınız her şeyden vazgeçerdiniz–"

"Uğruna çalıştığım her şey *bu*!" diye haykırdı Rami. "Ne yani, Kraliçe'nin çevirmeni olmak istediğim için mi Babil'e geldiğimi sanıyorsun? Birdie, bu ülkede olmaktan nefret ediyorum. Bana bakışlarından nefret ediyorum, şarap partilerinde sergilenen bir hayvan gibi elden ele dolaştırılmaktan nefret ediyorum. Oxford'daki varlığımın ırkıma ve dinime ihanet olduğunu bilmekten nefret ediyorum çünkü tam da Makaolay'ın yaratmayı umduğu sınıftan birine dönüşüyorum. Buraya geldiğimden beri Hermes gibi bir fırsat bekliyordum–"

"Zaten mesele de bu," dedi Robin. "İşte tam da bu yüzden senin için çok riskliydi–"

"Peki senin için riskli değil miydi?"

"Hayır," dedi Robin birden sinirlenerek. "Değildi."

Nedenini söylemesine gerek yoktu. Babası fakültede olan, doğru ışık altında, doğru açılarda beyaz tenli gibi görünebilen Robin, Rami ve Victoire'ın korunmadığı bir şekilde korunuyordu. Eğer Rami ya da Victoire o gece polisle karşılaşmış olsalardı, bu gemide değil, parmaklıklar ardında ya da daha kötü bir yerde olurlardı.

Rami yutkundu. "Kahretsin, Robin."

"Eminim kolay olmamıştır," dedi Victoire, cesurca barışı sağlamaya çalışarak. "Gizlilik konusunda çok katılar, hatırlasana–"

"Evet ama birbirimizi tanıyoruz." Rami, Robin'e ters ters baktı. "En azından tanıdığımızı sanıyordum."

Robin, "Hermes çok dağınık," diye ısrar etti. "Uyarılarıma kulak asmadılar, üyelerini yapayalnız bıraktılar ve ilk yılınızda üniversiteden ihraç edilmenin size bir faydası olmazdı–"

"Dikkatli olurdum," dedi Rami dudak bükerek. "Ben senin gibi değilim, kendi gölgemden korkmam–"

"Ama dikkatli değilsin," dedi Robin bıkkınlıkla. Artık karşılıklı hakaret ediyorlardı. Yani açıksözlü davranıyorlardı. "Yakalandın, değil mi? Fevrisin, düşünmüyorsun – biri gururunu kırdığı anda hemen saldırıya geçiyorsun–"

"Peki ya Victoire?"

"Victoire'ın..." Robin ne diyeceğini bilemedi. Bir savunması yoktu. Victoire'a Hermes'ten bahsetmemişti çünkü onun kaybedecek çok şeyi olduğunu düşünmüştü ama bunu yüksek sesle söylemenin ya da mantığını haklı çıkarmanın iyi bir yolu yoktu.

Victoire onun ne demek istediğini biliyordu. Onun yalvaran bakışlarına karşılık vermedi.

Sadece, "Tanrı'ya şükür Anthony var," dedi.

"Bir sorum daha var," dedi Rami aniden. Robin onun gerçekten çok öfkeli olduğunu fark etti. Bu sadece Rami'nin her zamanki tutku patlamalarından biri değildi. Bu, belki de geri dönüşü olmayan bir şeydi. "Bu dertten kurtulmak için ne dedin? Neyi feda ettin?"

Robin, Rami'nin yüzüne karşı yalan söyleyemezdi. Bunu istiyordu, gerçeklerden ve Rami'nin bunu duyduğunda ona nasıl bakacağından çok korkuyordu ama bunu saklayamazdı. Bu onu paramparça ederdi. "Profesör Lovell bilgi istedi."

"Ee?"

"Ben de ona bilgi verdim."

Victoire bir elini ağzına götürdü. "Her şeyi mi?"

"Sadece bildiklerimi söyledim," dedi Robin. "Zaten fazla bir şey bilmiyordum, Griffin bana çok az şey anlattı – onun için aldığım kitaplarla ne yaptığını hiç öğrenemedim. Lovell'a sadece St. Aldate's sığınağından söz ettim."

Bunun yararı dokunmadı. Victoire ona hâlâ bir yavru köpeği tekmelemiş gibi bakıyordu.

"Sen delirdin mi?" dedi Rami.

"Bir önemi yok ki," dedi Robin. "Griffin asla oraya gitmiyor, bana kendisi söyledi – ve bahse girerim hiç yakalanmamıştır, o tam bir paranoyak ve bahse girerim şimdiye kadar ülkeyi terk etmiştir."

Rami şaşkınlıkla başını iki yana salladı. "Ama yine de ona ihanet ettin."

Robin bunun çok büyük bir haksızlık olduğunu düşündü. Onları kurtarmıştı – hasarı en aza indiremek için aklına gelen tek şeyi yapmıştı ve bu da Hermes'in onun için yaptıklarından çok daha fazlasıydı. Neden şimdi ateş altındaydı? "Sadece sizi kurtarmaya çalışıyordum–"

Rami hiç etkilenmedi. "Kendini kurtarıyordun."

"Bak," diye çıkıştı Robin. "Bir ailem yok. Bir kontratım, bir vasim ve Kanton'da belki de hâlâ yataklarında çürümekte olan ölü akrabalarla dolu bir evim var. İşte ev diye gittiğim yer orası. Senin Kalküta'n var. Babil olmadan ben bir hiçim."

Rami kollarını kavuşturdu ve çenesini havaya kaldırdı.

Victoire, Robin'e anlayışlı bir bakış attı ama onu savunmak için hiçbir şey söylemedi.

"Ben bir hain değilim," dedi Robin. "Sadece hayatta kalmaya çalışıyorum."

Ninova

"Hayatta kalmak o kadar zor değil, Birdie." Rami'nin bakışları kaskatıydı. "Ama bunu yaparken saygınlığını da korumalısın."

Yolculuğun geri kalanı tam anlamıyla berbattı. Anlaşılan Rami istediği her şeyi söylemişti. O ve Robin ortak kamaralarında bulundukları saatleri son derece rahatsız edici bir sessizlik içinde geçiriyorlardı. Yemek saatleri de pek iyi geçmiyordu. Victoire kibar ama mesafeliydi, Letty'nin yanında söyleyebileceği çok az şey vardı ve diğer yandan, Robin'i aramak için fazla çaba göstermiyordu. Ve Letty hâlâ hepsine kızgındı, bu da gündelik sohbetleri neredeyse imkânsız kılıyordu.

Kendilerine eşlik edecek başka birileri olsaydı her şey daha iyi olurdu ama gemicilerin istenmeyen ve zamansız bir yük olarak gördükleri Oxfordlu akademisyenlerle arkadaşlık etmekten başka her şeyle ilgilendikleri bu ticaret gemisinin tek yolcuları onlardı. Robin günlerinin çoğunu ya güvertede ya da kamarasında tek başına geçiriyordu. Başka koşullar altında bu yolculuk, yabancı mürettebat ve yabancı rotaların getirdiği çok dillilik ile deniz taşıtlarının son derece teknik kelime dağarcığını harmanlayan deniz ortamlarının kendine özgü dilbilimini incelemek için büyüleyici bir fırsat olabilirdi. Banyan günü[1] neydi? Kavilya[2] neydi? Çapa iyi uca mı, yoksa kötü uca mı bağlıydı? Normalde bunu öğrenmekten büyük keyif alırdı. Ama somurtmakla meşguldü, hem hâlâ şaşkındı hem de arkadaşlarını kurtarmaya çalışırken onları kaybettiğine kızgındı.

Kafası en karışık olan ise zavallı Letty'di. Diğerleri en azından bu düşmanlığın nedenini biliyordu. Letty'nin neler olup bittiğine dair en ufak bir fikri bile yoktu. Buradaki tek masum oydu, haksız yere çapraz ateşin ortasında kalmıştı. Tek bildiği bir şeylerin yanlış ve kötü gittiğiydi, bunun nedenini bulmaya çalışırken ise çileden çıkıyordu. Başka biri olsa, en yakın arkadaşları tarafından dışlanmaya içerleyerek içine kapanır ve

1 Yemekte etin olmadığı gün. –*çn.*

2 Halat ucundaki kolları açmaya ve düğüm çözmeye yarayan, ayrıca geçici bir tutacak olarak da kullanılabilen, kama şeklinde bir denizci aracı. –*çn.*

somurtabilirdi. Ama Letty, sorunları kaba kuvvet kullanarak çözmekte kararlı, inatçı biriydi. Hiçbiri, "Ne oldu?" sorusuna somut bir yanıt vermeyince, onları teker teker fethetmeye, aşırı nezaket göstererek sırlarını öğrenmeye karar verdi.

Ama işler hiç de onun istediği gibi gitmedi. Rami o her geldiğinde odadan çıkmaya başladı. Letty'nin oda arkadaşı olarak ondan kaçamayan Victoire kahvaltıya bitkin ve bıkkın görünerek gelmeye başladı. Letty ondan tuzu istediğinde, Victoire ona tuzu kendisinin alması için sert bir şekilde çıkıştı ve Letty yaralı bir hâlde geri çekildi.

Yılmadan, onlardan biriyle her yalnız kaldığında, bir dişçinin en çok neresinin acıdığını görmek için dişlerini yoklaması gibi, nelerin düzeltilmesi gerektiğini bulmak için şaşılacak kadar kişisel konuları açmaya başladı.

Bir gün Robin'e, "Kolay olmasa gerek," dedi. "Sen ve o."

Letty'nin ilk başta Rami'den söz ettiğini zanneden Robin kaskatı kesildi. "Bilmem ki – ne demek istiyorsun?"

"O kadar belli ki," dedi Letty. "Yani, ona çok benziyorsun. Bunu herkes görebiliyor, kimsenin en ufak bir şüphesi bile yok."

Robin, onun Rami'yi değil, Profesör Lovell'ı kastettiğini fark etti. O kadar rahatladı ki kendini sohbetin içinde buldu. "Bu tuhaf bir durum," diye itiraf etti. "Artık o kadar alıştım ki neden başka türlü olmadığını merak etmeyi bıraktım."

"Seni neden topluma tanıtmıyor?" diye sordu. "Sence ailesi ve karısı yüzünden mi?"

"Belki de," dedi Robin. "Ama gerçekten rahatsız olmuyorum. Dürüst olmam gerekirse, babam olduğunu ilan etseydi ne yapardım bilmiyorum. Bir Lovell olmak istediğimden emin değilim."

"Ama bu durum seni perişan etmiyor mu?"

"Neden etsin ki?"

Letty, "Şey, babam–" diye lafa girdi, sonra cümlesini yarım bıraktı ve resmi bir şekilde öksürdü. "Yani. Her şeyi biliyorsun. Babam benimle konuşmuyor, Lincoln'den sonra ne gözlerimin içine baktı ne de benimle konuştu... Sadece, nasıl bir his olduğunu biraz biliyorum demek istedim. Hepsi bu."

"Üzgünüm, Letty." Robin onun elini sıvazladı ve kendini derhal suçlu hissetti çünkü bu çok yapmacık geldi.

Ama o bu jesti olduğu gibi kabul etti. Letty de tanıdık bir temasa, arkadaşlarının onu hâlâ sevdiğine dair bir işarete hasret kalmış olmalıydı. "Ve sadece senin için burada olduğumu söylemek istedim. Umarım çok ileri gitmiyorumdur ama fark ettim ki sana eskisi gibi davranmıyor. Gözlerinin içine bakmıyor ve seninle doğrudan konuşmuyor. Ne olduğunu bilmiyorum ama bu doğru değil ve sana yaptığı şey hiç adil değil. Eğer konuşmak istersen, burada olduğumu bilmeni istiyorum Birdie."

Letty ona hiç Birdie demezdi. Robin az kalsın, *Bu Rami'nin sözü*, diyecekti ama bunun söylenebilecek en kötü şey olduğunu fark etti. Kendini nazik olmaya zorladı. Ne de olsa Letty sadece onu teselli etmeye çalışıyordu. Dik başlı ve zorba biriydi ama yine de Robin'i önemsiyordu.

"Teşekkür ederim." Robin, Letty'nin parmaklarını sıktı ve daha fazla ayrıntıya girmezse, bu konuşmanın sonunu getirebileceğini umuyordu. "Bunun için minnettarım."

En azından dikkat dağıtacak bir işleri vardı. Babil'in, hepsi farklı dillerde uzmanlaşmış grupları aynı mezuniyet seferlerine gönderme uygulaması, İngiliz ticaret şirketlerinin erişiminin ve bağlantılarının bir göstergesiydi. Sömürge ticaretinin pençeleri dünyanın dört bir yanındaki düzinelerce ülkenin üzerindeydi ve bu ticaretin işçileri, tüketicileri ve üreticileri pek çok dilde konuşuyordu. Yolculuk sırasında Rami'den sık sık Urduca ve Bengalce konuşan denizciler için çeviri yapması istendi ve Bengalcesinin artık en iyi ihtimalle ilkel olduğu önemsizdi. Letty ve Victoire, Moritus'a gidecekleri bir sonraki rota için gemi manifestolarını incelemek ve Fransız misyonerlerin ve Fransız ticaret şirketlerinin Çin'den çalınan yazışmalarını tercüme etmekle görevlendirildiler – Napoléon Savaşları sona ermişti ama imparatorluk için rekabet bitmemişti.

Profesör Lovell her öğleden sonra ikiden beşe kadar Rami, Letty ve Victoire'a Mandarince dersi veriyordu. Kanton'a var-

dıklarında akıcı konuşmalarını kimse beklemiyordu ama amaç onlara temel selamlaşmaları, yol tariflerini ve yaygın isimleri anlayabilecekleri kadar sözcük öğretmekti. Profesör Lovell'a göre, yepyeni bir dili çok kısa bir süre içinde öğrenmenin pedagojik açıdan da büyük bir yararı vardı; bu zihni esnetmeye ve hızlı bağlantılar kurmaya, alışılmadık dil yapılarını kişinin zaten bildikleriyle karşılaştırmaya zorluyordu.

Victoire bir gece dersten sonra Robin'e, "Çince berbat," diye yakındı. "Fiil çekimleri yok, zamanlar yok, isim çekimleri yok – bir cümlenin anlamını nasıl bilebilirsin ki? Tonlamalara hiç girmeyeyim. Onları duyamıyorum. Belki de müzik kulağım yoktur ama aradaki farkı gerçekten anlayamıyorum. Bunların bir aldatmaca olduğunu düşünmeye başladım."

Robin, "Önemli değil," diyerek ona güvence verdi. En çok da Victoire onunla konuştuğu için memnundu. Üç hafta sonra Rami nihayet temel nezaket kurallarına uymaya tenezzül etmişti ama Victoire –ona hâlâ mesafeli yaklaşmasına rağmen– arkadaşça sohbet edecek kadar bağışlamıştı. "Zaten Kanton'da Mandarince konuşmuyorlar. Günlük hayatını sürdürmek için Kantonca bilmelisin."

"Peki Lovell, Kantonca bilmiyor mu?"

"Hayır," dedi Robin. "Bu yüzden bana ihtiyacı var."

Akşamları Profesör Lovell onları Kanton'daki görevlerinin amacına hazırlıyordu. Jardine, Matheson & Company başta olmak üzere birkaç özel ticaret şirketi adına müzakerelere yardımcı olacaklardı. Bu göründüğünden daha zor olacaktı, çünkü Çing sarayı ile ticari ilişkiler geçen yüzyılın sonundan beri karşılıklı yanlış anlama ve şüpheyle damgalanmıştı. Yabancı etkilere karşı temkinli olan Çinliler, İngilizleri Kanton ve Makao'daki diğer yabancı tüccarlarla bir arada tutmayı tercih ediyordu. Ancak İngiliz tüccarlar serbest ticaret istiyordu – limanların açılmasını, adaların ötesine pazar erişimi sağlanmasını ve afyon gibi belirli ithalatlar üzerindeki kısıtlamaların kaldırılmasını.

İngilizlerin daha geniş ticaret haklarını müzakere etmek için daha önce yaptıkları üç girişim de başarısızlıkla sonuçlanmıştı.

Ninova

1793 yılında Lord George Macartney, Qianlong imparatoruna boyun eğmeyi reddedip hiçbir şey alamadan geri döndüğünde Macartney'in elçiliği dünya çapında bir olay hâline gelmişti. Lord William Amherst de benzer şekilde İmparator Jiaqing'e boyun eğmeyi reddettiğinde ve daha sonra Pekin'e kabul edilmediğinde 1816'daki Amherst'in elçiliği de aynı kaderi paylaşmıştı. Elbette bir de anlamsız bir top atışması ve Lord William Napier'nin Makao'da hummadan ölmesiyle sonuçlanan 1834'teki Napier felaketi vardı.

Onlarınki dördüncü heyet olacaktı. "Bu sefer farklı olacak," diye söz verdi Profesör Lovell, "çünkü nihayet görüşmeleri yürütmek için Babil çevirmenlerini çağırdılar. Artık kültürel iletişimsizlik fiyaskoları yaşanmayacak."

"Daha önce size danışmadılar mı?" diye sordu Letty. "Bu oldukça şaşırtıcı."

Profesör Lovell, "Tüccarların yardımımıza ihtiyaç duymadıklarına ne kadar inandıklarını bilseniz şaşarsınız," dedi. "Herkesin doğal olarak İngilizler gibi konuşmayı ve davranmayı öğrenmesi gerektiğini varsayma eğilimindeler. Kanton gazeteleri abartmıyorsa, bu tutumlarıyla yerel düşmanlığı kışkırtmakta oldukça iyi iş çıkardılar. Yerlilerin de pek dost canlısı olmalarını beklemeyin."

Hepsinin Çin'de karşılaşacakları gerilim hakkında yeteri kadar fikri vardı. Son zamanlarda Londra'daki gazetelerde Kanton'la ilgili giderek daha fazla haber okuyorlardı ve bu haberler çoğunlukla İngiliz tüccarların acımasız yerel barbarların elinde ne tür rezilliklere maruz kaldıklarını anlatıyordu. *The Times*'a göre Çinli güçler tüccarlara gözdağı veriyor, onları evlerinden ve fabrikalarından kovmaya çalışıyor ve kendi basınlarında onlar hakkında aşağılayıcı şeyler yayımlıyorlardı.

Letty, "O hâlde şiddetten yana mısınız?" diye sordu.

"Onlar için en iyisi bu olabilir," dedi Profesör Lovell şaşırtıcı bir sertlikle. "Onlara bir ders vermek iyi olur. Çin, geri kalmış Mançuryalı yöneticilerin pençesinde yarı barbar bir halk ve zorla ticari girişime ve ilerlemeye açılmak onlara iyi gelecektir. Ha-

yır, biraz sarsıntıya karşı çıkmazdım. Bazen ağlayan bir çocuğa şaplak atılması gerekir."

Rami bu noktada yan gözle Robin'e baktı, o ise başını çevirdi. Söylenecek başka ne vardı ki?

Altı hafta nihayet sona erdi. Profesör Lovell bir akşam yemeğinde onlara ertesi gün öğlene kadar Kanton'a yanaşmayı umduklarını söyledi. Karaya çıkmadan önce Victoire ve Letty'den memelerini bağlamaları ve üst sınıflarda geçirdikleri yıllar boyunca uzattıkları saçlarını kulak hizasında kesmeleri istendi.

Profesör Lovell, "Çinliler Kanton'a yabancı kadın sokmama konusunda çok katılar," diye açıkladı. "Tüccarların ailelerini getirmelerinden hoşlanmıyorlar, bu onların temelli gelmiş gibi görünmelerine neden oluyor."

"Herhalde bunu zorunlu tutmuyorlardır," diye itiraz etti Letty. "Peki ya eşler? Ya hizmetçiler?"

"Buradaki gurbetçiler yerel hizmetçiler tutuyorlar ve eşlerini Makao'da bırakıyorlar. Çinliler yasaları uygulama konusunda oldukça ciddiler. En son bir İngiliz karısını Kanton'a getirmeye çalıştığında –Sanırım William Baynes'di– yerel yetkililer karısını götürmek için asker göndereceklerine dair tehditler savurmuşlar.[1] Çinliler kadınlara çok kötü davranıyorlar. Centilmenlik nedir bilmiyorlar. Kadınlarına çok az değer veriyorlar ve bazı durumlarda evden çıkmalarına bile izin vermiyorlar. Sizin genç bir erkek olduğunuzu düşünürlerse daha iyi olur. Çin toplumunun oldukça geri kalmış ve adaletsiz olduğunu öğreneceksiniz."

Ertesi sabah gündoğumu saatini güvertenin üzerinde, pruvanın etrafında dolanarak, sanki aradaki birkaç santimlik fark seyir biliminin hızla yaklaştıklarını iddia ettiği şeyi görmelerine yardımcı olacakmış gibi ara sıra küpeştenin üzerine eğilerek geçirdiler. Ufukta yeşil ve griden oluşan ince bir şerit belirdiğinde, yoğun şafak sisi yerini maviye bırakmıştı. Bu manzara bir rüya-

1 Baynes sonunda Çinlilerin karısını ele geçirmesini önlemek için İngiliz Fabrikası'nın önüne bir top yerleştirdi ve kadın sonunda barışçıl bir şekilde ayrılmaya ikna edilene kadar heyecan dolu iki hafta yaşandı.

nın somutlaşması gibi yavaş yavaş ayrıntı kazandı ve bulanık renkler bir kıyıya dönüştü; Orta Krallık'ın dünyayla karşılaştığı küçük noktada bağlı duran bir grup geminin ardındaki siluetler binalara evrildi.

Robin on yıl sonra ilk defa kendini vatanının kıyılarına bakarken buldu.

Rami ona sessizce, "Ne düşünüyorsun?" diye sordu.

Haftalardır ilk kez birbirleriyle doğrudan konuşuyorlardı. Bu bir ateşkes değildi – Rami hâlâ gözlerinin içine bakmayı reddediyordu. Ama bu bir açılımdı, her şeye rağmen Rami'nin hâlâ onu önemsediğinin isteksizce de olsa kabulüydü ve Robin bunun için minnettardı.

"Şafak için kullanılan Çince karakteri düşünüyorum," dedi dürüstçe. Tüm bunların geniş kapsamlı anlamına takılıp kalamazdı. Düşünceleri dilin o tanıdık dikkat dağıtıcı etkisine maruz kalmadığı sürece, kontrol edemeyeceğinden korktuğu yerlere sürüklenebilirdi. Karakteri havaya çizdi: 旦. "*Dàn*. Şuna benziyor. Yukarıda güneş için kullanılan *rì* var." Sonra 日'yi çizdi. "Ve onun altında da bir çizgi var. Ve bunun ne kadar güzel olduğunu düşünüyorum çünkü çok basit. Bu, resimle yazı yazmanın en doğrudan kullanımıdır. Çünkü şafak, ufukta doğan güneşten başka bir şey değildir."

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Quae caret ora cruore nostro?
Hangi kıyı kanımızı tanımaz?

Horatius, *Odes*

Bir yıl önce, Colin ve Sharp kardeşlerin ortak salonda yüksek sesle tartıştıklarına kulak misafiri olan Robin, ünlü Afong Moy'u görmek için bir hafta sonu tek başına Londra'ya gitmişti. "Çinli Hanım" olarak tanıtılan Afong Moy, başlangıçta denizaşırı ülkelerden aldıkları malları sergilemek için Doğulu bir kadını kullanmayı uman, ancak kısa sürede onu Doğu Denizi'nde sergileyerek bir servet kazanabileceklerini fark eden bir çift Amerikalı tüccar tarafından Çin'den getirilmişti. Bu, kadının İngiltere'ye ilk gelişiydi.

Robin bir yerlerde onun da Kantonlu olduğunu okumuştu. Anavatanını paylaşan biriyle anlık bir bakış, belki bir anlık bir bağlantı dışında ne umduğundan emin değildi. Bileti ona "Çin Salonu" olarak tanıtılan, gelişigüzel yerleştirilmiş seramikler, Çin resimlerinin kalitesiz taklitleri ve ucuz kâğıt fenerlerle aydınlatılmış bir miktar altın ve kırmızı damaskoyla dekore edilmiş gösterişli bir sahne odasına giriş hakkı veriyordu. Çinli Hanım odanın ön tarafındaki bir sandalyede oturuyordu. Mavi ipekten, düğmeli bir gömlek giymişti ve belirgin bir şekilde çarşaflarla bağlanan ayakları, önündeki küçük minderin üzerinde duruyordu. Çok küçük görünüyordu. Bilet gişesinde eline tutuşturulan broşürde yirmili yaşlarda olduğu yazıyordu ama on iki yaşında bile olabilirdi.

Salon gürültülüydü ve neredeyse çoğu erkeklerden oluşan

Ninova

izleyicilerle dolup taşıyordu. Kadın ayaklarının bağını çözmek için yavaşça yere uzandığında sustular.

Broşürde ayaklarının hikâyesi de anlatılıyordu. Pek çok genç Çinli kadın gibi Afong Moy'un ayakları da küçükken kırılmış ve bağlanarak büyümeleri engellenmiş, doğal olmayan bir kavisle kıvrılmış ve bu da ona sallantılı, dengesiz bir yürüyüş kazandırmıştı. O sahnede yürürken, Robin'in etrafındaki erkekler daha yakından bakmak için öne doğru yaklaştılar. Ama Robin buradaki çekiciliği anlayamıyordu. Kadının ayaklarının görüntüsü ne erotik ne de büyüleyiciydi, daha ziyade büyük bir mahremiyet ihlali gibiydi. Orada durmuş onu seyrederken, kadın önünde pantolonunu indirmiş gibi utanıyordu.

Afong May sandalyesine geri döndü. Gözleri aniden Robin'in gözlerine kilitlendi, odayı taramış ve Robin'in yüzünde bir yakınlık bulmuş gibiydi. Yanakları kızaran Robin gözlerini kaçırdı. Kadın Robin'in hatırlayamadığı ve anlayamadığı kıvrak, iz bırakan bir ezgi mırıldanmaya başlayınca, Robin kalabalığın arasından geçerek salonu terk etti.

Çoktandır Griffin'den başka Çinli görmemişti.

İç kısımlara doğru yelken açtıklarında, Letty'nin sürekli önce kendi yüzüne, sonra da liman işçilerinin yüzüne baktığını, âdeta onları karşılaştırdığını fark etti. Belki de Letty tam olarak ne kadar Çinli göründüğünü ya da büyük bir duygusal çözülme yaşayıp yaşamadığını anlamaya çalışıyordu. Ama Robin'in göğsünde bir kıpırtı yoktu. Güvertede dururken, bir ömür boyu uzak kaldığı vatanına ayak basmasına dakikalar kala hissettiği tek şey boşluktu.

Demir alıp Whampoa'da gemiyi boşalttılar ve Kanton'un nehir kıyısına doğru devam etmek üzere daha küçük teknelere bindiler. Burada şehir gongların, havai fişeklerin ve teknelerini nehirde bir aşağı bir yukarı süren kayıkçıların bitmek bilmeyen uğultularıyla bir gürültü deryasına dönüştü. Dayanılmaz bir patırtı vardı. Robin çocukluğunda böyle bir şamata hatırlamı-

yordu, ya Kanton çok daha kalabalıklaşmıştı ya da kulakları bu sesleri unutmuştu.

Jackass Noktası'nda karaya çıktılar ve burada Jardine, Matheson & Co. ile bağlantıları olan Bay Baylis tarafından karşılandılar. Bay Baylis kısa boylu, iyi giyimli, koyu renk gözlü, zeki bir adamdı ve şaşırtıcı bir canlılıkla konuşuyordu. "Daha iyi bir zamanda gelemezdiniz," dedi ve önce Profesör Lovell'ın, sonra Robin'in, sonra da Rami'nin elini sıktı. Kızları görmezden geldi. "Burası tam bir felaket – Çinliler her geçen gün daha da cesaretleniyor. Dağıtım zincirlerini kırdılar –geçen gün limandaki tanklardan birini bombaladılar, Tanrı'ya şükür içinde kimse yoktu– ve böyle giderse bu baskılar ticareti imkânsız hâle getirecek."

Yürürlerken Profesör Lovell, "Peki ya Avrupa'nın kaçakçılık tekneleri?" diye sordu.

"Bu geçici bir çözümdü, tabii sadece bir süreliğine. Sonra kralın naibi adamlarını gönderip kapı kapı evleri aratmaya başladı. Bütün şehir karıştı. Sadece uyuşturucunun adını söyleyerek bile bir adamı korkutabilirsin. Hepsi imparatorun gönderdiği yeni imparatorluk komiserinin suçu. Lin Zexu. Onunla yakında tanışacaksınız, anlaşmamız gereken kişi o." Bay Baylis yürürken o kadar hızlı konuşuyordu ki Robin nefesinin hiç tükenmemesine şaşırdı. "Sonra içeri girdi ve Çin'e getirilen tüm afyonun derhal teslim edilmesini istedi. Bu geçen mart ayında oldu. Tabii ki hayır dedik, o da ticareti askıya aldı ve bize kurallara göre oynamaya hazır olana kadar fabrikalardan ayrılmamamızı söyledi. Düşünebiliyor musunuz? Bizi kuşatma altına aldı."

Profesör Lovell biraz endişeli bir ifadeyle tekrarladı: "Kuşatma mı?"

"Aslında o kadar da kötü değildi. Çinli personel evlerine gitti, bu bir sınavdı –kendi çamaşırlarımı yıkamak zorunda kaldım ve bu bir felaketti– ama bunun dışında genellikle moralimizi yüksek tuttuk. Gerçekten tek zararları aşırı beslenme ve egzersiz eksikliğiydi." Bay Baylis kısa, hain bir kahkaha attı. "Ne mut-

lu ki bunlar geride kaldı ve artık dışarıda dilediğimiz gibi dolaşabiliriz, hiçbir zararı yok. Ama cezalar olmalı, Richard. Bunun yanlarına kalmayacağını öğrenmeliler. İşte geldik, bayanlar ve baylar, işte evden uzaktaki eviniz."

Güneybatı banliyölerini geçtikten sonra, hepsi de gözle görülür biçimde Batılı bir tasarıma sahip, gömme avlular, neoklasik süslemeler ve Avrupai çiçeklerle dolu, tek sıra hâlinde dizilmiş on üç binaya rastladılar. Bunlar Kanton'un geri kalanına o kadar aykırı görünüyordu ki sanki bir dev Fransa ya da İngiltere'den düzgün bir şerit kazmış ve onu bütünüyle şehrin kenarına bırakmış gibiydi. Bay Baylis'in açıklamasına göre bunlar üretim merkezleri oldukları için değil, ticaretin aracıları olan simsarların ikametgâhları oldukları için bu adı alan fabrikalardı. Tüccarlar, misyonerler, devlet görevlileri ve askerler ticaret sezonu boyunca burada yaşıyorlardı.

"Çok güzeller, değil mi?" dedi Bay Baylis. "Eski bir çöp yığınının üzerindeki bir avuç elmas gibi."

Yeni İngiliz fabrikasında kalacaklardı. Bay Baylis onları hızlıca zemin kattaki depo bölümünden geçirdi, oturma odasını ve yemek odasını geçerek üst katlardaki misafir odalarına götürdü. Ayrıca dopdolu bir kütüphane, birkaç çatı terası ve hatta nehir kenarına bakan bir bahçe olduğunu belirtti.

"Yabancıları kendi bölgelerinde tutma konusunda çok katılar, bu yüzden tek başınıza keşfe çıkmayın," diye uyardı Bay Baylis. "Fabrikaların içinde kalın. İmparatorluk fabrikasının üç numaralı köşesindeki Markwick & Lane'de ihtiyacınız olabilecek her türlü Avrupa malı satılıyor ama deniz haritaları dışında pek fazla kitapları yok. O çiçek tekneleri kesinlikle yasak, beni duydunuz mu? Eğer bir arkadaşa ihtiyacınız olursa tüccar dostlarımız akşamları ziyaretinize gelmeleri için ağzı daha sıkı kadınlar ayarlayabilirler, değil mi?"

Rami'nin kulakları kıpkırmızı oldu. "İdare ederiz, efendim."

Bay Baylis kıkırdadı. "Keyfinize bakın. Bu koridorun hemen sonunda kalacaksınız."

Robin ve Rami'nin odası hayli kasvetliydi. Eskiden büyük

olasılıkla yeşil olan duvarlar şimdi neredeyse siyahtı. Kızların odası da bir o kadar karanlık ve küçüktü, tek kişilik yatakla duvar arasında ancak yürünecek kadar yer vardı. Ayrıca hiç penceresi de yoktu. Robin burada iki hafta boyunca nasıl yaşamalarının beklendiğini anlayamıyordu.

"Aslında burası bir depo ama sizi beyefendilere fazla yaklaştıramazdık." Bay Baylis en azından özür diler gibi görünmeye çalıştı. "Eminim anlarsınız."

Letty bavulunu odaya doğru iterek, "Elbette," dedi. "Misafirperverliğiniz için teşekkür ederiz."

Eşyalarını yerleştirdikten sonra, en az yirmi beş kişinin oturabileceği çok büyük bir masanın bulunduğu yemek salonunda toplandılar. Masanın ortasında, ahşap bir gövde üzerine gerilmiş yelken kumaşından yapılan devasa bir yelpaze asılı duruyordu ve bu yelpaze, yemek servisi boyunca ipini hiç durmadan çekip gevşeten bir işçi tarafından sürekli sallanıyordu. Robin bunu oldukça dikkat dağıtıcı buldu –hizmetçiyle her göz göze geldiğinde tuhaf bir suçluluk duygusu hissediyordu– ama fabrikanın diğer sakinleri işçiyi görünmez buluyor gibi görünüyordu.

O akşamki yemek Robin'in o güne kadar katlandığı en korkunç ve rahatsız edici yemeklerden biriydi. Masadakiler arasında Jardine & Matheson çalışanlarınm yanı sıra Magniac & Co., J. Scott & Co. ve Robin'in adını hemen unuttuğu diğer nakliye şirketlerinin temsilcileri de vardı. Hepsi de Bay Baylis'le tamamen aynı hamurdan yoğrulmuş gibi görünen beyaz adamlardı – yüzeysel olarak çekici ve konuşkanlardı ama temiz kıyafetlerine rağmen elle tutulamaz bir kirlilik havası yayıyorlardı. İşadamlarının yanı sıra, Çinlileri dönüştürmekten çok nakliye şirketleri için çevirmenlik yaptığı anlaşılan Almanya doğumlu bir misyoner olan Peder Karl Gützlaff da oradaydı. Peder Gützlaff gururla onlara aynı zamanda Çin'de Faydalı Bilginin Yayılması Derneği'nin[1] bir üyesi olduğunu ve şu anda Çinlilere Batı'nın

1 Kasım 1834'te kurulan bu cemiyet, "entelektüel silahlar" kullanarak Qing İmparatorluğu'nu Batılı tüccarlara ve misyonerlere daha açık hâle getirmek

anlaşılması güç olan serbest ticaret kavramını öğretmek üzere Çince bir dergi için bir dizi makale yazdığını söyledi.

Bay Baylis, ilk olarak yavan bir zencefilli çorba servis edilirken Robin'e, "Bizimle çalıştığınız için çok mutluyuz," dedi. "İngilizce bir cümleyi tam olarak bir araya getirebilen iyi Çinli çevirmenler bulmak çok zor. Batılı eğitim almış olanlar çok daha iyi. Perşembe günü komiserle görüşmem sırasında benim için çevirmenlik yapacaksın."

"Öyle mi?" Robin irkildi. "Neden ben?" Bunun mantıklı bir soru olduğunu düşündü, daha önce hiç profesyonel olarak çeviri yapmamıştı ve Kanton'daki en büyük otoriteyle görüşmek için onu seçmeleri tuhaf görünüyordu. "Neden Peder Gützlaff ya da Profesör Lovell değil?"

"Çünkü bizler beyaz tenli erkekleriz," dedi Profesör Lovell alaycı bir şekilde. "Ve dolayısıyla barbarlarız."

"Ve Çinliler tabii ki barbarlarla konuşmazlar," dedi Bay Baylis.

"Gerçi Karl biraz Çinliye benziyor," dedi Profesör Lovell. "En azından kısmen Doğulu olduğuna hâlâ ikna olmuyorlar mı?"

"Yalnızca kendimi Ai Han Zhe[1] diye tanıttığım zaman," dedi Peder Gützlaff. "Yine de Komiser Lin'in bu unvandan pek hoşlanmayacağını düşünüyorum."

Şirketteki herkes kıkırdasa da Robin neyin bu kadar komik olduğunu anlayamadı. Tüm bu gülüşmelerin altında belli bir kendini beğenmişlik, bir kardeşlik havası, geri kalanların anlamadığı, uzun zamandır süregelen bir şakaya ortak olma havası vardı. Bu Robin'e, Profesör Lovell'ın Hampstead'deki toplantılarını hatırlattı, çünkü o zamanlar da şakanın ne olduğunu ya da

---

amacıyla kurulmuştur. Yoksulları cömertçe yükselten ve eğitim yoluyla siyasi radikalizmi caydıran Londra Cemiyeti'nden esinlenmiştir.

1 Peder Gützlaff gerçekten de sık sık "Çinlileri seven kişi" anlamına gelen Ai Han Zhe adını kullanıyordu. Bu lakap ironik değildi; Gützlaff gerçekten de kendisini, yazışmalarında ne yazık ki "şeytanın esareti" altında olan nazik, dost canlısı, açık ve entelektüel açıdan meraklı insanlar olarak bahsettiği Çin halkının şampiyonu olarak görüyordu. Bu tutumunu afyon ticaretine verdiği destekle bağdaştırabilmesi ilginç bir çelişki olarak kalmaya devam ediyor.

konukların neden bu kadar memnun olmaları gerektiğini asla anlayamazdı.

Kimse çorbasına pek dokunmuyordu. Hizmetkârlar kâseleri kaldırıp yerlerine aynı anda hem ana yemeği hem de tatlıyı koydular. Ana yemek olarak patates ve gri sosla kaplı bir yumru vardı – Robin bu yumrunun sığır mı yoksa domuz eti mi olduğunu anlayamadı. Tatlı daha da gizemliydi, süngeri andıran tupturuncu bir şeydi.

Rami tatlısını dürterek, "Bu nedir?" diye sordu.

Victoire çatalıyla bir parça kesip inceledi. "Sanırım yapışkan şekerlemeli puding."

"Ama turuncu," dedi Robin.

"Yanmış." Letty başparmağını yaladı. "Galiba havuçlu, öyle değil mi?"

Diğer misafirler tekrar kıkırdamaya başladılar.

Bay Baylis, "Mutfak personelinin hepsi Çinli," diye açıkladı. "İngiltere'ye hiç gitmemişler. İstediğimiz yiyecekleri tarif edip duruyoruz ve tabii ki tadının nasıl olduğu ya da nasıl yapılacağı hakkında hiçbir fikirleri yok ama yine de denediklerini görmek komik. İkindi çayı daha iyi. Tatlı ikramların ne anlama geldiğini anlıyorlar ve burada süt tedarik etmek için kendi İngiliz ineklerimiz var."

"Anlamıyorum," dedi Robin. "Neden Kanton yemekleri pişirmelerini istemiyorsunuz?"

"Çünkü İngiliz mutfağı insana evini hatırlatıyor," dedi Peder Gützlaff. "İnsan uzak yolculuklarda bu tür konforların kıymetini anlıyor."

"Ama tadı iğrenç," dedi Rami.

"Ve hiçbir şey bundan daha İngiliz olamaz," dedi Peder Gützlaff gri etini kuvvetlice keserek.

"Her neyse," dedi Bay Baylis, "komiserle çalışmak son derece zor olacak. Söylentilere göre çok katı, son derece tutucu biri. Kanton'un bir yolsuzluk çukuru olduğunu ve tüm Batılı tüccarların hükümetini dolandırmaya niyetli hainler olduğunu düşünüyor."

Peder Gützlaff, "Zeki biri," diyerek hâlinden memnun bir şekilde kıkırdadı.

"Bizi hafife almalarını tercih ederim," diye onayladı Bay Baylis. "Şimdi, Robin Swift, elimizdeki sorun, tüm yabancı gemilerin Çin yasaları önünde kaçakçılığını yapabilecekleri herhangi bir afyon için sorumluluk üstlenmelerini sağlayacak olan afyon senedi. Eskiden bu yasak sadece kâğıt üzerinde vardı. Gemilerimizi –nasıl desem?– Lintin ve Camsingmoon gibi *dış limanlara* yanaştırıyor ve burada yerel ortaklarla yeniden satış için kargo dağıtımı yapıyorduk. Ama Komiser Lin döneminde her şey değişti. Onun gelişi, size söylediğim gibi, büyük bir sarsıntı oldu. Kaptan Elliot –iyi bir adam, ama iş yapmaya gelince korkağın teki– elimizdeki tüm afyona el koymalarına izin vererek durumu yatıştırdı." Bay Baylis burada sanki fiziksel bir acı çekiyormuş gibi göğsünü sıktı. "Yirmi binden fazla sandık. Bunun değerinin ne kadar olduğunu biliyor musunuz? Neredeyse iki buçuk milyon pound. Size söylüyorum, bu İngiliz mallarına haksız yere el koymaktır ve kesinlikle savaş sebebidir. Kaptan Elliot bizi açlıktan ve şiddetten kurtardığını sanıyor ama Çinlilere bizi ezip geçebileceklerini göstermekten başka bir şey yapmadı." Bay Baylis çatalını Robin'e doğrulttu. "İşte bu yüzden sana ihtiyacımız olacak. Richard bu turdaki müzakerelerde ne istediğimizi sana anlattı, değil mi?"

Robin, "Teklif taslaklarını okudum," dedi. "Ama öncelikler konusunda biraz kafam karıştı..."

"Ne gibi?"

"Afyon konusundaki ültimatom biraz aşırıya kaçmış gibi geldi," dedi Robin. "Bunu neden birkaç anlaşmaya bölmediğinizi anlamıyorum. Yani, elbette diğer tüm ihracatlar için hâlâ pazarlık yapabilirsiniz–

"Görünüşe bakılırsa Çinlilerin oldukça yerinde gerekçeleri var," dedi Robin çaresizce. "Özellikle de ne kadar zararlı bir madde olduğu düşünülürse."

"Saçmalama." Bay Baylis geniş, yapmacık bir şekilde gülümsedi. "Afyon içmek bildiğim en güvenli ve en centilmence harekettir."

Bu o kadar açık bir yalandı ki Robin hayretle gözlerini kırpıştırdı. "Çin kayıtları buna ülkelerinin başına gelmiş en büyük ahlaksızlıklardan biri diyor."

"Afyon o kadar da zararlı değil," dedi Peder Gützlaff. "Gerçekten de İngiltere'de her zaman uyku ilacı olarak reçete edilir. Ufak tefek yaşlı hanımlar uyumak için düzenli şekilde kullanıyorlar. Tütün ya da kanyak kadar kötü bir alışkanlık değil. Cemaatimin üyelerine sık sık tavsiye ediyorum."

Rami araya girerek, "Ama pipo afyonu çok daha güçlü değil mi?" dedi. "Burada söz konusu olan uyku yardımcıları değilmiş gibi görünüyor."

Bay Baylis biraz sabırsızlanarak, "Esas meseleyi kaçırıyorsunuz," dedi. "Mesele uluslar arasında serbest ticaret. Hepimiz liberaliz, değil mi? Malları olanlar ile onları satın almak isteyenler arasında hiçbir kısıtlama olmamalıdır. Adil olan budur."

Rami, "*Kötü bir alışkanlığı* erdemle meşrulaştırmak tuhaf bir savunma," dedi.

"Ah, İmparator Çing *kötü alışkanlıkları* umursamıyor, gümüş konusunda cimri, hepsi bu. Ama ticaret sadece alma-verme dengesi olduğunda işler ve şu anda biz açık veriyoruz. Görünüşe göre, afyon dışında Çinlilerin istediği hiçbir şeyimiz yok. Bu maldan yeterince alamıyorlar. Bunun için her şeyi öderler. Bana kalsa, bu ülkedeki her erkek, kadın ve çocuk doğru düzgün düşünemeyecek hâle gelene kadar afyon dumanı çekerdi."

Bay Baylis elini masaya vurarak sözlerini tamamladı. Belki de niyeti bu kadar gürültü yapmak değildi ama silah sesi gibi çınladı. Victoire ve Letty geri çekildiler. Rami cevap veremeyecek kadar şaşkın görünüyordu.

"Ama bu zalimlik," dedi Robin. "Bu– bu büyük bir zalimlik."

"Bu onların özgür iradesi, değil mi?" dedi Bay Baylis. "Ticareti suçlayamazsınız. Çinliler sadece pisler, tembeller ve kolay bağımlı oluyorlar. Ve aşağı bir ırkın zaafları için İngiltere'yi suçlayamazsınız. Para kazanılacak bir yerde olmaz."

"Bay Baylis." Parmakları tuhaf ve sabırsız bir enerjiyle karın-

calanan Robin, kaçmak mı yoksa adama vurmak mı istediğini bilemedi. "Bay Baylis, *ben* bir Çinliyim."

Bay Baylis bir kez olsun sessizliğe gömüldü. Gözleri bu ifadenin doğruluğunu anlamaya çalışırcasına Robin'in yüzünde gezindi. Sonra bir kahkaha patlatarak Robin'i büyük bir şaşkınlığa uğrattı.

"Hayır, değilsin." Arkasına yaslandı ve ellerini göğsünün üzerinde kavuşturarak gülmeye devam etti. "Yüce Tanrım. Bu çok komik. Hayır, değilsin."

Profesör Lovell hiçbir şey söylemedi.

Çeviri çalışmaları ertesi gün hemen başladı. İyi dilbilimcilere Kanton'da her zaman yoğun talep vardı ve ortaya çıktıklarında dört bir taraftan çekiştiriliyorlardı. Batılı tüccarlar hükümet lisanslı yerli Çinli dilbilimcileri kullanmaktan hoşlanmıyordu çünkü dil becerileri genellikle vasatın altındaydı.

Bay Baylis, Profesör Lovell'a, "Bırakın İngilizceyi, yarısı Mandarince bile bilmiyor," diye yakındı. Ayrıca bizim çıkarlarımızı temsil edeceklerine de güvenemezsiniz. Size doğruyu söylemediklerini her zaman anlayabilirsiniz – bir keresinde gümrük oranları konusunda yüzüme karşı yalan söyleyen bir adamla karşılaşmıştım, oysa Arap rakamları tam karşımdaydı."

Ticaret şirketleri zaman zaman Çince bilen Batılıları istihdam ediyordu ama bu kişileri bulmak zordu. Resmi olarak, bir yabancıya Çince öğretmek ölümle cezalandırılabilecek bir suçtu. Çin'in sınırları biraz daha geçirgen olduğu için bu yasayı uygulamak imkânsızdı ama bu, yetenekli çevirmenlerin genellikle Peder Gützlaff gibi çok az boş zamanı olan misyonerler olduğu anlamına geliyordu. Sonuç olarak Robin ve Profesör Lovell gibi insanlar altın değerindeydi. Rami, Letty ve Victoire, gümüş-işlerinin bakımı için bütün gün fabrikadan fabrikaya mekik dokuyorlardı ama Robin ve Profesör Lovell'ın programları sabah sekizden itibaren başlayan toplantılarla doluydu.

Kahvaltıdan hemen sonra Robin, Bay Baylis'e Çinli gümrük yetkilileriyle gemi manifestolarını gözden geçirmek üzere lima-

na kadar eşlik etti. Gümrük idaresi kendi çevirmenini getirmişti; Meng adında, bir şeyleri yanlış telaffuz etmekten korkarcasına her İngilizce sözcüğü kasıtlı bir yavaşlık ve ürkeklikle söyleyen soluk benizli, gözlüklü bir adamdı.

"Şimdi envanterin üzerinden geçeceğiz," dedi Robin'e. Saygılı, yukarıya doğru tırmanan ses tonu soru sorduğu izlenimini uyandırdı ve Robin ondan izin isteyip istemediğini anlayamadı.

"Ee– evet." Robin boğazını temizledi, sonra elinden gelen en iyi Çince telaffuzla, "Devam edin," dedi.

Meng envanter listesini okumaya başladı, Bay Baylis'in bu malların hangi kutularda saklandığını anlayabilmesi için her maddeden sonra başını kaldırıyordu. "Elli altı kilogram bakır. Otuz beş kilogram ham ginseng. Yirmi dört kutu be... bet–"

Bay Baylis, "Betel fıstığı," diyerek onu düzeltti.

"Betel mi?"

"Betel fıstığı işte," dedi Bay Baylis. "Veya areka fıstığı. Çiğnemek için." Çenesini işaret etti ve çiğniyormuş gibi yaptı. "Bilmiyor musun?"

Hâlâ şaşkın olan Meng yardım için Robin'e baktı. Robin bunu hızlıca Çinceye çevirdi ve Meng başıyla onayladı. "Böcek[1] fıstığı."

"Of, bu kadar yeter," diye çıkıştı Bay Baylis. "Bırak Robin yapsın – listenin tamamını çevirebilirsin, değil mi Robin? Bu bize epey zaman kazandırır. Sana söylemiştim, hepsi umutsuz vaka – içlerinde İngilizceyi düzgün konuşan tek bir kişi bile yok."

Görünüşe göre Meng bunu gayet iyi anladı. Robin'e iğneleyici bir bakış attı ve Robin onunla göz göze gelmemek için başını gümrük beyannamesinin üzerine eğdi.

Bütün sabah böyle devam etti: Bay Baylis, hepsine inanılmaz kaba davrandığı bir dizi Çinli temsilciyle karşılaştı ve sonra Robin'e, sanki ondan sadece sözlerini değil, muhataplarını bütünüyle küçümsemesini de çevirmesini beklercesine baktı.

---

1 İngilizcede böcek anlamına gelen "*beetle*" ile "betel" arasındaki ses benzerliğine gönderme yapılmış. –*çn.*

Öğle yemeği için toplandıklarında Robin'in başına acı veren, zonklayan bir ağrı saplanmıştı. Bay Baylis'in varlığına dayanacak sabrı kalmamıştı. Bay Baylis, İngiliz fabrikasında yenen akşam yemeğinde bile rahat vermemişti; bütün zamanını gümrük memurlarının saçma sapan iddialarını anlatarak geçirmiş ve hikâyelerini Robin'in her fırsatta Çinlileri sözlü olarak tokatlamış gibi görünmesine neden olacak şekilde anlatmaya devam etmişti. Rami, Victoire ve Letty çok şaşkın görünüyorlardı. Robin neredeyse hiç konuşmuyordu. Yemeğini –bu kez tatsız da olsa daha katlanılabilir pilav üstü dana etini– tıka basa yedi ve sonra dışarı çıkacağını duyurdu.

Bay Baylis, "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

"Gidip şehri görmek istiyorum." Robin'in sinir bozukluğu ona cesaret vermişti. "Bugünkü işimiz bitti, öyle değil mi?"

"Yabancıların şehre girmeleri yasak," dedi Bay Baylis.

"Ben yabancı değilim. Burada doğdum."

Bay Baylis karşı çıkmadı. Robin onun sessizliğini onay olarak algıladı. Paltosunu aldı ve kapıya doğru yürüdü.

Rami peşinden koştu. "Herhalde peşinden gelebilirim, değil mi?"

Robin az kalsın, *Lütfen*, diyecekti ama duraksadı. "Gelebileceğinden emin değilim."

Robin, Victoire ve Letty'nin kendilerine baktıklarını gördü. Letty ayağa kalkmaya yeltendi ama Victoire kolunu onun omzuna koydu.

Rami, "Başımın çaresine bakarım," diyerek paltosunu giydi. "Seninle olacağım."

Ön kapıdan çıkıp on üç numaralı fabrika boyunca yürüdüler. Yabancı yerleşim bölgesinden Kanton banliyölerine geçtiklerinde kimse onları durdurmadı, kimse kollarından tutup ait oldukları yere dönmeleri için ısrar etmedi. Rami'nin yüzü bile tuhaf yorumların hedefi olmadı, Hintli denizcilere Kanton'da sık sık rastlanırdı ve beyaz yabancılardan daha az dikkat çekerlerdi. Bu, garip bir şekilde, İngiltere'deki durumlarının tam tersiydi.

Robin onları Kanton şehir merkezinin sokaklarında rasgele

dolaştırdı. Ne aradığını bilmiyordu. Çocukluğunun uğrak yerlerini mi? Tanıdık işaretler mi? Aklında bir hedef yoktu, duygusal bir çözülme yaşatacağını düşündüğü bir yer de yoktu. Hissettiği tek şey derin bir aciliyet, güneş batmadan önce yürüyebildiği kadar çok bölgeden geçme ihtiyacıydı.

Rami usulca ve tarafsızca, "Kendini evindeymiş gibi hissediyor musun?" diye sordu temkinli bir şekilde.

"Hem de hiç," dedi Robin. Kafası karmakarışıktı. "Buranın – benim için ne ifade ettiğinden emin değilim."

Kanton bıraktığından inanılmaz farklıydı. Robin kendini bildi bileli devam eden rıhtım inşaatı artık yeni binalardan, depolardan, şirket ofislerinden, hanlardan, restoranlardan ve çayhanelerden oluşan bir komplekse dönüşmüştü. Ama başka ne bekliyordu ki? Kanton her zaman değişken, dinamik bir şehir olmuştu; denizin getirdiklerini içine çekmiş ve hepsini kendine özgü çok yönlülüğüyle sindirmişti. Geçmişe bağlı kalabileceğini nasıl düşünebilirdi ki?

Yine de bu dönüşüm bir ihanet gibi geliyordu. Sanki şehir, eve dönüş yolunu kapatmıştı.

Rami hâlâ o dikkatli, kibar ses tonuyla, sanki Robin taşmaya hazır bir duygu seline kapılacakmış gibi, "Nerede yaşıyordun?" diye sordu.

"Gecekondu mahallelerinden birinde." Robin etrafına bakındı. "Sanırım buradan çok uzakta değil."

"Gitmek ister misin?"

Robin o havasız, basık evi, ishalin ve çürüyen bedenlerin kokusunu düşündü. Orası tekrar ziyaret etmek isteyeceği son yerdi. Ama gidip bakmamak daha da kötü olabilirdi. "Bulabileceğimden emin değilim. Ama şansımızı deneyebiliriz."

Sonunda Robin eski evine dönüş yolunu buldu – artık tamamen yabancılaşan sokakları takip ederek değil; rıhtım, nehir ve batan güneş arasındaki mesafe tanıdık gelene kadar yürüyerek. Evet, evinin olması gereken yer burasıydı – nehir boyunun kıvrımını ve karşı kıyıdaki çekçek parkını hatırlıyordu.

"Burası mı?" dedi Rami. "Her yerde dükkânlar var."

Sokak hiç hatırladığı gibi değildi. Ailesinin evi yeryüzünden silinip gitmişti. Robin temellerinin nerede olduğunu bile kestiremiyordu – önlerindeki çayevinin ya da solundaki şirket ofisinin ya da sokağın sonlarında, tabelasında cafcaflı kırmızı boyayla *huāyān guǎn* yazan süslü püslü dükkânın altında olabilirlerdi. Çiçek-duman dükkânı. Bir afyon batakhanesi.

Robin uzun adımlarla dükkâna doğru yürümeye başladı.

"Nereye gidiyorsun?" Rami arkasından koştu. "Burası neresi?"

"Bütün afyonun gittiği yer. Afyon içmek için buraya geliyorlar." Robin ani ve karşı koyulmaz bir merak duydu. Bakışları dükkânın önünde geziniyor, her ayrıntısını ezberlemeye çalışıyordu – büyük kâğıt fenerler, cilalı dış cephe, yüzleri boyalı ve uzun etekli kızlar vitrinden ona sesleniyordu. O yaklaşırken kollarını dansçılar gibi uzatarak ona gülümsüyorlardı.

Kantonca, "Merhaba bayım," diye cıvıldıyorlardı. "Biraz eğlenmek için içeri gelmez misiniz?"

"Yüce Tanrım," dedi Rami. "Hemen çık oradan."

"Bir dakika." Robin şiddetli, sapkın bir bilme arzusunun, sırf ne kadar acıyabileceğini görmek için bir yarayı deşmek istemekle aynı tehlikeli dürtünün onu zorladığını hissetti. "Sadece etrafa şöyle bir göz atmak istiyorum."

İçerideki koku bir duvar gibi yüzüne çarptı. Tiksindirici, mide bulandırıcı ve şeker tadındaydı ama aynı anda hem itici hem de baştan çıkarıcıydı.

"Hoş geldiniz, bayım." Robin'in kolunda bir hostes belirdi. Robin'in yüz ifadesini görünce genişçe gülümsedi. "Bu ilk seferiniz mi?"

"Ben–" Robin ne diyeceğini bilemedi. Kantoncayı anlıyordu ama konuşamıyordu.

"Denemek ister misiniz?" Hostes Robin'e bir pipo uzattı. Pipo çoktan yakılmıştı, hafifçe yanan afyonla parlıyordu ve ucundan ip gibi bir duman çıkıyordu. "İlki bizim ikramımız, bayım."

"Ne diyor?" diye sordu Rami. "Birdie, ona dokunma."

"Bakın, ne kadar eğleniyorlar." Hostes salonu işaret etti. "Tadına bakmak istemez misiniz?"

İçerisi erkeklerle doluydu. Çok karanlık olduğu için Robin onları daha önce fark etmemişti ama şimdi en az bir düzine afyon müptelasının yarı çıplak hâlde alçak sedirlerin üzerine yayıldığını gördü. Bazıları kucaklarına tünemiş kızları okşuyordu, bazıları kayıtsızca kumar oynuyordu ve bazıları da ağızları yarı açık, gözleri yarı kapalı, hiçbir şeye bakmadan sersemlemiş hâlde tek başına uzanıyordu.

Dayın o batakhanelerden uzak duramadı. Bu manzara on yıldır hatırlamadığı, annesinin çocukluğu boyunca iç çekerek söylediği sözleri hatırlattı ve onun sesini duyar gibi oldu. *Eskiden zengindik, tatlım. Şimdi hâlimize bak.*

Annesinin, dayısı aile servetini böyle bir afyon batakhanesinde heba etmeden önce baktığı bahçeleri ve giydiği elbiseleri hüzünle andığını düşündü. Annesini genç ve çaresiz bir şekilde, ona para vadeden, onu kullanan ve istismar eden ve onu bir İngiliz hizmetçiyle ve ortak çocuklarını, kendi çocuğunu, kendi konuşamadığı bir dilde yetiştirmesi için bir dizi şaşırtıcı talimatla bırakan yabancı adam için her şeyi yapmaya hevesli olarak hayal etti. Robin yoksulluktan kaynaklanan seçimler sayesinde doğmuştu, yoksulluğun kaynağı ise bu afyon batakhaneleriydi.

"Bir nefes alır mısınız, bayım?"

Robin ne yaptığının farkına bile varmadan pipo ağzındaydı – afyonu içine çekiyordu; hostes daha genişçe gülümsüyor, anlamadığı bir şeyler söylüyordu; her şey aynı anda hem tatlı, hem baş döndürücü hem de berbattı. Robin öksürdü ve derin bir nefes daha çekti, bu maddenin ne kadar bağımlılık yaptığını, insanı gerçekten her şeyden vazgeçirip geçirmediğini anlamalıydı.

"Pekâlâ." Rami kolunu kavradı. "Bu kadar yeter, hadi gidelim."

Şehre doğru hızlı adımlarla geri yürüdüler. Bu sefer Rami öndeydi. Robin tek kelime etmedi. Çektiği birkaç nefes afyonun kendisini ne kadar etkilediğini, semptomlarını sadece hayal edip etmediğini anlayamıyordu. Bir keresinde meraktan De Quincey'nin *Bir İngiliz Afyon Tiryakisinin İtirafları*'na göz atmıştı; bu kitapta afyonun etkisi tüm yetilere "dinginlik ve eşitlik"

getirmesi, kişinin iradesini "büyük ölçüde canlandırması" ve "kalbi genişletmesi" olarak tanımlanıyordu. Ama Robin bunların hiçbirini hissetmiyordu. Şu anki hâlini tarif etmek için kullanabileceği tek tanımlama, "ters giden bir şeyler var" olabilirdi; belli belirsiz midesi bulanıyordu, başı dönüyor, kalbi çok hızlı atıyor ve vücudu çok yavaş hareket ediyordu.

Rami bir süre sonra, "İyi misin?" diye sordu.

Robin, "Boğuluyorum," diye mırıldandı.

"Hayır boğulmuyorsun," dedi Rami. "Sadece hayal görüyorsun. Fabrikalara dönelim, koca bir bardak su içersin–"

"Adı *yánghuò*,[1]" dedi Robin. "Hostes afyona böyle diyordu. *Yáng* 'yabancı' demek, *huò* ise 'mallar' demek. *Yánghuò* 'yabancı mallar' demek. Buradaki her şeyi böyle adlandırıyorlar. *Yáng* insanlar. *Yánghuòre* – yabancı mallara, afyona düşkünlük. İşte bu benim. Bu sözcüğün kökeni benim. Ben *yáng*'ım."

Altından balıkçıların ve kayıkların gelip geçtiği bir köprünün üzerinde durdular. Bu gürültü, çok uzun zamandır uzak kaldığı ve şimdi deşifre etmek için odaklanmak zorunda olduğu bir dilin kakofonisi, Robin'in ellerini kulaklarına bastırmasına, ona evini çağrıştırması gerekirken hiç de böyle hissettirmeyen bu sesler cümbüşünü engellemek istemesine neden oldu.

"Sana anlatmadığım için üzgünüm," dedi. "Hermes'i."

Rami içini çekti. "Şimdi olmaz, Birdie."

Robin, "Sana anlatmalıydım," diye ısrar etti. "Anlatmalıydım ve anlatmadım çünkü kafamdaki ikilem bir şekilde devam ediyordu ve iki parçayı bir araya getiremedim çünkü göremedim... Ben – nasıl göremediğimi bilmiyorum."

Rami uzun bir süre sessizce Robin'e baktı, sonra bir adım daha yaklaşarak yanında durdu ve birlikte suya baktılar.

"Biliyor musun," dedi sessizce, "vasim Sör Horace Wilson bir keresinde beni yatırım yaptığı afyon tarlalarından birine götürdü. Batı Bengal'e. Sana bunu anlattığımı sanmıyorum. Bu maddenin büyük bir kısmı orada yetişiyor – Bengal'de, Bihar'da ve Patna'da.

---

1 洋貨.

Sör Horace'ın tarlalardan birinde hissesi vardı. Bununla gurur duyuyordu, afyonun sömürge ticaretinin geleceği olduğuna inanıyordu. Tarladaki işçileriyle el sıkışmamı sağladı. Onlara bir gün denetçileri olabileceğimi söyledi. Bu maddenin her şeyi değiştirdiğini, ticari açığı kapattığını söyledi.

"Gördüklerimi unutabileceğimi hiç sanmıyorum." Rami dirseklerini köprünün korkuluğuna dayadı ve içini çekti. "Sıra sıra çiçekler. Koca bir okyanus kadar. O kadar parlak kırmızılar ki tarlalar insanın gözünü alıyor, sanki toprağın kendisi kanıyor. Hepsi kırsalda yetiştiriliyor. Sonra paketlenip Kalküta'ya taşınıyor ve doğrudan buraya getiren özel tüccarlara teslim ediliyor. Buradaki en popüler iki afyon markası Patna ve Malwa. İkisi de Hindistan'ın iki bölgesi. Benim evimden doğruca seninkine, Birdie. Komik değil mi?" Rami ona yan gözle baktı. "İngilizler senin ülkene uyuşturucu pompalamak için benim ülkemi narko-militer bir devlete dönüştürüyorlar. Bu imparatorluk bizi böyle bağlıyor."

Robin o sırada zihninde büyük bir örümcek ağı görüyordu. Pamuk Hindistan'dan İngiltere'ye, afyon Hindistan'dan Çin'e gidiyordu, gümüş Çin'de çaya ve porselene dönüşüyor ve her şey İngiltere'ye geri akıyordu. İçinde yaşadığınız ağı ve yaşam tarzınızın gerektirdiği sömürüyü fark edene kadar, her şeyin üzerinde sömürgeci emeğin ve sömürgeci acının hayaletini görene kadar, kullanım, değişim ve değer kategorileri kulağa çok soyut geliyordu.

"Hastalıklı bir durum," diye fısıldadı. "Çok ama çok hastalıklı..."

"Ama bu yalnızca ticaret," dedi Rami. "Herkes yararlanıyor; herkes kâr ediyor – sadece bir ülke çok daha fazla kâr etse bile. İşin mantığı sürekli kazanç sağlamak değil mi? O hâlde neden sistemden çıkmaya çalışalım? Esas mesele şu ki Birdie, sanırım bu ikilemi neden görmediğini biliyorum. Neredeyse hiç kimse görmez."

Serbest ticaret. İngilizlerin tezi hep buydu: serbest ticaret, serbest rekabet, herkes için eşit bir oyun alanı. Ancak bu oyun hiçbir zaman eşitlikle sonuçlanmıyordu, öyle değil mi? "Serbest

ticaret" aslında İngiliz emperyal egemenliği anlamına geliyordu; deniz erişimini güvence altına almak için muazzam bir deniz gücü birikimine dayanan bir ticaretin neresi serbestti? Üstelik sıradan ticaret şirketleri savaş açabilirken, vergi toplayabilirken, sivil ve cezai adaleti uygulayabilirken.

Griffin kızmakta haklıydı ama bu konuda bir şey yapabileceğini düşünmekle hata ediyordu, diye düşündü Robin. Bu ticaret ağları taşa kazınmıştı. Hiçbir şey bu anlaşmayı rotasından çıkaramazdı; çok fazla özel çıkar vardı, çok fazla para söz konusuydu. İşlerin nereye gittiğini görebiliyorlardı ama bu konuda bir şey yapabilecek güce sahip olan insanlar kârlı çıkacakları pozisyonlara yerleştirilmişlerdi ve en çok zarar gören insanların hiçbir gücü yoktu.

"Bu sistemin hangi kartlar üzerine inşa edildiğini unutmak çok kolaydı," dedi. "Çünkü Oxford'dayken, kuledeyken, bunlar sadece kelimeler, sadece fikirler. Ama dünya düşündüğümden çok daha büyük–"

"Düşündüğümüz kadar büyükmüş," dedi Rami. "Sadece bundan sonrasının önemini unuttuk. Gözümüzün önündekini görmeyi reddetme konusunda uzmanlaştık."

"Ama artık her şeyi gördüğüme göre ya da en azından biraz daha iyi anladığıma göre, bu beni paramparça ediyor Rami ve nedenini bilmiyorum. Sanki, sanki–"

Sanki ne? Gerçekten korkunç bir şey görmüş müydü? Batı Hint Adaları'ndaki köle tarlalarını, Hindistan'daki açlıktan ölmüş bedenleri, tamamen önlenebilir kıtlıkların kurbanlarını ya da Yeni Dünya'nın katledilmiş yerlilerini görmüş müydü? Gördüğü tek şey bir afyon batakhanesiydi – ama bu kadarı bile diğer korkunç, inkâr edilemez şeyler için bir örnek teşkil etmeye yetiyordu.

Robin köprünün korkuluğuna yaslanırken, aşağıya yuvarlanmanın nasıl bir his olduğunu merak etti.

Rami, "Atlayacak mısın Birdie?" diye sordu.

"Bir türlü..." Robin derin bir nefes aldı. "Bir türlü yaşamaya hakkım olduğunu hissedemiyorum."

Rami çok sakin konuşuyordu. "Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

"Hayır, ben sadece..." Robin gözlerini sımsıkı kapadı. Düşünceleri o kadar karışıktı ki ne demek istediğini nasıl anlatacağını hiç bilmiyordu ve tutunabildiği tek şey anılar, rasgele örneklerdi. "Hiç *Gulliver'in Gezileri*'ni okudun mu? Ben burada yaşarken sürekli okurdum – hatta o kadar çok okurdum ki neredeyse ezberlemiştim. Ve Gulliver'in kendilerine Houyhnhnm diyen atlar tarafından yönetilen ve insanların Yahoo denilen vahşi, aptal köleler olduğu bir ülkeye rastladığı bir bölüm var. Atlar ve insanlar yer değiştirmişler. Ve Gulliver, Houyhnhnm efendisiyle yaşamaya o kadar alışıyor, Houyhnhnm üstünlüğüne o kadar ikna oluyor ki eve döndüğünde diğer insanlar onu dehşete düşürüyor. Onların embesil olduğunu düşünüyor. Onların etrafında olmaya dayanamıyor. Ve işte bu... bu..." Robin köprünün üzerinde ileri geri sallandı. Ne kadar derin nefes alırsa alsın, yeterince hava alamıyormuş gibi hissediyordu. "Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Anlıyorum," dedi Rami usulca. "Ama bu konuda aşırı duygusallaşmanın hiçbir yararı olmaz. Hadi Birdie, oradan in ve gidip bir bardak su içelim."

Ertesi sabah Robin, İmparatorluk Yüksek Komiseri Lin Zexu ile görüşmek üzere şehir merkezindeki hükümet binasına kadar Bay Baylis'e eşlik etti. "Bu Lin denen adam diğerlerinden daha zeki," dedi Bay Baylis yürürken. "Namuslu sayılır. Güneydoğuda ona Lin Qingtian[1] derler – gökyüzü kadar berraktır, rüşvetle işi olmaz."

Robin hiçbir şey söylemedi. Kanton'daki görevinin geri kalanında kendisinden istenenin en azını yerine getirerek durumuna katlanmaya karar vermişti ve Bay Baylis'in ırkçı söylemlerini kışkırtmaya hiç niyeti yoktu.

Bay Baylis bunu fark etmemiş gibi görünüyordu. "Şimdi, te-

---

1 晴天, *qíngtiān*; *Qing* "berrak", *tiān* ise "gökyüzü veya cennet" anlamına gelir.

tikte ol. Çinliler son derece hilekâr insanlardır – doğaları gereği ikiyüzlülerdir. Hep bir şey söyleyip tam tersini kastederler. Dikkatli ol, seni alt etmelerine izin verme."

Robin kısaca, "Dikkat kesilirim," dedi.

Bay Baylis'in anlattıklarına bakılırsa, insan Komiser Lin'i iki buçuk metre boyunda, gözleri ateş saçan ve şeytan boynuzları olan biri gibi hayal edebilirdi. Aslında komiser orta boylu ve yapılı, yumuşak huylu, nazik bir adamdı. Alışılmadık derecede parlak ve anlayışlı görünen gözleri dışında tamamen sıradan biriydi. Yanındaki çevirmeni kendisini William Botelho olarak tanıtan ve Robin'i şaşırtan bir şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nde İngilizce eğitimi almış olan genç bir Çinliydi.

Komiser Lin, "Hoş geldiniz Bay Baylis," dedi ve William sözlerini hızlıca İngilizceye çevirdi. "Duyduğuma göre benimle paylaşmak istediğiniz bazı düşünceleriniz varmış."

"Konu sizin de bildiğiniz gibi afyon ticareti," dedi Bay Baylis. "Bay Jardine ve Bay Matheson, temsilcilerinin Kanton kıyılarında herhangi bir müdahale olmaksızın yasal olarak afyon satabilmelerinin hem sizin hem de bizim halkımızın yararına olacağı görüşündeler. Bu yılın başlarında ticari temsilcilerinin gördüğü misafirperver olmayan muamele için resmi bir özrü takdir edeceklerdir. Ve birkaç ay önce el konulan yirmi bin sandık afyonun bize iade edilmesi ya da en azından piyasa değerine eşdeğer bir tazminat ödenmesi adil olacaktır."

Robin, Bay Baylis'in taleplerini sıralamaya devam ederken, Komiser Lin ilk birkaç dakika boyunca sadece gözlerini kırpıştırarak dinledi. Robin, Bay Baylis'in yüksek ve patronluk taslayan vurgusunu aktarmamaya, sözlerini olabildiğince duygusuz bir şekilde iletmeye çalıştı. Yine de kulakları utançtan kızardı; bu bir diyalog değil, aptal bir çocuğa verilebilecek türden bir ders gibiydi.

Bay Baylis, Komiser Lin'in tepkisizliği karşısında şaşırmış görünmüyordu ve sözlerine tepki alamayınca devam etti: "Bay Jardine ve Matheson, İmparator Çing'in, hükümetinin dışlayıcı ticaret politikalarının Çinlilerin yararına olmadığını anlaması

gerektiğini de söylemek isterler. Aslında kendi halkınız, kendi çıkarlarını temsil etmediğine inandıkları ticaret engellerinize içerliyor. Yabancılarla serbest ticaret yapmayı tercih ediyorlar çünkü bu onlara da zengin olma fırsatı veriyor. Ne de olsa serbest ticaret ulusal refahın sırrıdır – ve inanın bana, halkınızın biraz Adam Smith okumaya ihtiyacı var."

Sonunda, Komiser Lin konuştu. "Bunu biliyoruz." William Botelho hemen çeviri yaptı. Bu dört kişi arasında geçen, hiçbirinin dinlediği kişiyle doğrudan konuşmadığı tuhaf bir sohbetti. "Bunlar Bay Jardine ve Matheson'dan gelen birçok mektuptaki açık ifadeler, değil mi? Yeni bir şey söylemek için mi geldiniz?"

Robin beklentiyle Bay Baylis'e baktı. Bay Baylis bir an için bocaladı. "Pekâlâ – hayır ama bunları şahsen tekrarlamamda yarar var–"

Komiser Lin ellerini arkasında kavuşturduktan sonra, "Bay Baylis, afyonun kendi ülkenizde son derece katı ve ciddi bir şekilde yasaklandığı doğru değil mi?" dedi. William'ın çeviri yapması için durdu.

"Şey, evet," dedi Bay Baylis, "ama konumuz ticaret; Britanya'nın ülke içi kısıtlamaları değil–"

Komiser Lin, "Ve kendi halkınızın afyon kullanmasına karşı uyguladığınız yaptırım, bunun insanlık için ne kadar zararlı olduğunu çok iyi bildiğinizi kanıtlamıyor mu?" diye devam etti. "Sormak isteriz; Çin hiç size topraklarından zararlı bir madde gönderdi mi? Biz size faydalı olan ve ülkenizin büyük talep gösterdiği ürünler dışında bir şey sattık mı hiç? Şimdi afyon ticaretinin aslında bizim için iyi olduğunu mu savunuyorsunuz?"

Bay Baylis, "Esas mesele ekonomi," diye ısrar etti. "Bir keresinde bir amiral gemime el koyup afyon aramıştı. Ona İmparator Çing'in koyduğu yasalara uyduğum için elimde hiç afyon olmadığını açıkladığımda hayal kırıklığına uğradığını söyledi. Toptan satın alıp kendisi dağıtmayı umuyordu. Bu da Çinlilerin bu ticaretten çok kârlı çıktığını kanıtlıyor–"

"Hâlâ afyonu kimin içtiği sorusundan kaçınıyorsunuz," dedi Komiser Lin.

Bay Baylis öfkeyle içini çekti. "Robin, söyle ona–"

Komiser Lin, "Kraliçeniz Victoria'ya yazdıklarımızı size de tekrarlayacağım," dedi. "Kutsal imparatorluğumuzla ticaret yapmak isteyenler imparatorun koyduğu yasalara uymak zorundadır. İmparatorun yürürlüğe koymak üzere olduğu yeni yasaya göre, afyon satmak amacıyla Çin'e afyon getiren yabancıların başı kesilecek ve gemideki tüm mallara el konulacaktır."

"Ama bunu yapamazsınız," dedi Bay Baylis küstahça. "Söz ettikleriniz İngiliz vatandaşları. Bunlar İngiliz malı."

"Suçlu olmayı seçtiklerinde değil." Burada William Botelho, Komiser Lin'in soğukkanlı küçümsemesini kaşının en ufak kavisine kadar, tam bir hassasiyetle yansıttı. Robin etkilendi.

"Bana bakın," dedi Bay Baylis. "İngilizler sizin yetki alanınıza girmiyorlar, komiser. Onların üzerinde gerçek bir yetkiniz yok."

Komiser Lin, "Çıkarlarınızın her zaman yasalarımızın üzerinde olacağına inandığınızın farkındayım," dedi. "Yine de Çin topraklarında bulunuyoruz ve bu nedenle size ve efendilerinize yasalarımızı uygun gördüğümüz şekilde uygulayacağımızı hatırlatmak isterim."

"O hâlde vatandaşlarımızı uygun gördüğümüz şekilde savunmak zorunda kalacağımızı biliyorsunuz."

Robin, Bay Baylis'in bu sözleri yüksek sesle söylemesine o kadar şaşırmıştı ki çeviri yapmayı unuttu. Tuhaf bir duraksama oldu. Sonunda William Botelho Bay Baylis'in sözlerinin Çincesini Komiser Lin'e mırıldandı.

Komiser Lin hiç etkilenmedi. "Bu bir tehdit mi, Bay Baylis?"

Bay Baylis ağzını açtı, sonra fikrini değiştirdi ve kapattı. Her ne kadar sinirli olsa ve Çinlileri sözlü olarak azarlamayı sevse de, hükümetinin desteği olmadan bir savaş ilanı yayımlayamayacağını fark etmişti.

Dört kişi de sessizce birbirlerine baktılar.

Sonra, Komiser Lin birdenbire Robin'e doğru başım salladı. "Asistanınızla özel olarak görüşmek istiyorum."

"Onunla mı? Onun şirket adına hiçbir yetkisi yok." Robin Bay Baylis'in sözlerini çevirdi. "O sadece bir çevirmen."

"Kendisiyle resmi olmayan bir konuşma yapacağım," dedi.

"Ama – benim adıma konuşma izni yok."

"Sizin adınıza konuşmasına gerek yok. Hatta bence birbirimize söylenmesi gereken her şeyi söyledik," dedi Komiser Lin. "Sizce de öyle değil mi?"

Robin, Bay Baylis'in şokunun öfkeye dönüşmesini izlemenin keyfine vardı. Baylis'in kekeleyerek ettiği itirazların çevirisini yapmayı düşündü ama hiçbirinin tutarlı olmadığı anlaşılınca sessizlikte karar kıldı. Sonunda Bay Baylis, daha iyi bir seçeneği olmadığı için odadan çıkmayı kabul etti.

Komiser Lin, William Botelho'ya, "Sen de çık," dedi ve William hiçbir yorum yapmadan söyleneni yaptı.

Sonunda yalnız kaldılar. Komiser Lin uzun süre, konuşmadan Robin'e baktı. Robin gözlerini kırpıştırarak bakışlarını kaçırdı; komiserin kendisini tarttığından emindi ve bu, kendini hem yetersiz hem de fazlasıyla rahatsız hissetmesine neden oluyordu.

"Adın ne?" diye sordu Komiser Lin alçak sesle.

Kafası karışan Robin gözlerini kırpıştırarak, "Robin Swift," dedi. İngilizce adı, Çince yapılan bir konuşma için uyumsuz görünüyordu. Ancak diğer adı, ilk adı o kadar uzun süredir kullanılmıyordu ki onu söylemek aklının ucundan bile geçmemişti.

"Daha doğrusu–" Ama devam edemeyecek kadar utanmıştı.

Komiser Lin'in meraklı bakışları hâlâ üzerindeydi. "Nerelisin?"

"Aslında buralıyım," dedi Robin. Cevap verebileceği bir soru geldiği için minnettardı. "Gerçi ayrıldığımda çok küçüktüm. Ve buraya gelmeyeli çok uzun zaman oldu."

"Ne kadar ilginç. Neden gittin?"

"Annem koleradan öldü ve Oxfordlu bir profesör vasim oldu."

"Yani onların okulunda mısın? Çeviri Enstitüsü'nde misin?"

"Evet. İngiltere'ye bu yüzden gittim. Hayatım boyunca çevirmen olmak için çalıştım."

"Çok onurlu bir meslek," dedi Komiser Lin. "Yurttaşlarımın

çoğu barbar dillerini öğrenmeyi küçümsüyorlar. Ama burada yetkiyi devraldığımdan beri epeyce çeviri projesi yaptırdım. Barbarları kontrol etmek için onları tanımanız gerekir, sence de öyle değil mi?"

Adamın Robin'i açık konuşmaya zorlayan bir yanı vardı. "Onlar da sizin hakkınızda aynı tutuma sahipler."

Komiser Lin gülünce Robin rahatladı. Bu onu cesaretlendirdi. "Size bir şey sorabilir miyim?"

"Sor bakalım."

"Onlara neden *yi* diyorsunuz? Bundan nefret ettiklerini biliyor olmalısınız."

"Ama bu sadece 'yabancı' demek," dedi Komiser Lin. "Çağrışımları konusunda ısrar eden onlar. Hakareti kendi kendilerine yaratıyorlar."

"Sadece *yáng* demek daha kolay olmaz mıydı?"

"Birinin gelip sana kendi dilindeki sözcüklerin ne anlama geldiğini söylemesine izin verir miydin? Hakaret etmek istediğimizde kullanacağımız sözcüklerimiz var. "*Guǐ*[1] daha yaygın olmadığı için kendilerini şanslı hissetmeliler."

Robin kıkırdadı. "Doğru."

"Şimdi, bana karşı dürüst olmanı istiyorum," dedi Komiser Lin. "Bu konuyu müzakere etmenin bir anlamı var mı? Gururumuzu bir kenara bıraksak, diz çöksek – bu uzlaşmamızı sağlar mı?"

Robin evet demek istedi. Evet, elbette müzakere edilecek bir alan vardı diyebilmeyi isterdi – her ikisi de rasyonel, aydın insanlar tarafından yönetilen uluslar olan İngiltere ve Çin, düşmanlıklara başvurmadan kesinlikle bir orta yol bulabilirlerdi. Ama bunun doğru olmadığını biliyordu. Baylis, Jardine ve Matheson'ın Çinlilerle uzlaşmaya niyetleri olmadığını biliyordu. Uzlaşma, diğer tarafın eşit ahlaki konumu hak ettiğinin kabul edilmesini gerektiriyordu. Ama İngilizlerin gözünde Çinlilerin hayvandan farksız olduklarını öğrenmişti.

---

1 Guǐ (鬼) "hayalet" veya "şeytan" anlamına gelebilir, bu bağlamda en yaygın olarak "yabancı şeytan" olarak çevrilir.

"Hayır," dedi. "İsteklerinde ısrarcılar ve daha azıyla yetinmeyecekler. Size ya da hükümetinize saygı duymuyorlar. Sizler öyle ya da böyle aşılması gereken engellersiniz."

"Tam bir düş kırıklığı. Hem de onca hak ve haysiyet söylemlerine rağmen."

"Bence o ilkeler yalnızca insan olarak gördükleri için geçerli."

Komiser Lin başıyla onayladı. Yüz hatlarından bir karar verdiği anlaşılıyordu. "O hâlde söz israfına gerek yok, öyle değil mi?"

Komiser Lin ancak kendisine sırtını döndüğünde Robin görüşmenin bittiğini anladı.

Ne yapacağını bilemedi ve eğreti, yapmacık bir selam verip odadan çıktı. Bay Baylis canı sıkkın bir şekilde koridorda bekliyordu.

Hizmetçiler onları holden çıkarırlarken, "Bir gelişme var mı?" diye sordu.

"Hiçbir gelişme yok," dedi Robin. Biraz başı dönüyordu. Görüşme o kadar ani bitmişti ki ne yapacağını bilememişti. Çevirinin mekaniğine, Bay Baylis'in sözlerini tam anlamıyla, kelimesi kelimesine aktarmaya o kadar odaklanmıştı ki konuşmadaki değişimi kavrayamamıştı. Az önce çok önemli bir şey olduğunu hissetmişti ama bunun ne olduğundan ya da kendisinin bu olaydaki rolünden emin değildi. Müzakereyi kafasında tekrar tekrar gözden geçiriyor, feci bir hata yapıp yapmadığını merak ediyordu. Ama her şey çok medenice gerçeklemişti. Sadece kâğıt üzerinde belirlenmiş pozisyonlarını yinelemişlerdi, değil mi? "Meselenin çözüldüğünü düşünmüş gibi görünüyordu."

İngiliz fabrikasına döndüklerinde Bay Baylis, Robin'i lobide yalnız bırakarak hemen üst kattaki ofislere çıktı. Robin ne yapacağını bilemiyordu. Bütün öğleden sonra boyunca dışarıda tercümanlık yapması gerekiyordu ama Bay Baylis herhangi bir veda talimatı vermeden çekip gitmişti. Robin birkaç dakika lobide bekledikten sonra, Bay Baylis'in kendisine hâlâ ihtiyacı olduğunu düşünmesi ihtimaline karşı halka açık bir alanda kalmanın

en iyisi olacağını varsayarak salona doğru ilerledi. Rami, Letty ve Victoire bir masada oturmuş kâğıt oynuyorlardı.

Robin, Rami'nin yanındaki boş sandalyeye oturdu. "Senin cilalaman gereken gümüşler yok mu?"

"İşimiz erken bitti." Rami ona elindeki oyun kâğıtlarını uzattı. "Açıkçası insan buranın dilini konuşamayınca biraz sıkılıyor. İzin alınca Fa Ti Nehri bahçelerini görmek için bir tekne gezisine çıkmayı düşünüyoruz. Komiserle görüşmeniz nasıl geçti?"

"Tuhaf," dedi Robin. "Hiçbir yere varamadık. Gerçi benimle çok ilgilendi."

"Çinli bir çevirmenin neden düşman için çalıştığını çözemediği için mi?"

"Sanırım," dedi Robin. Yaklaşan bir fırtınayı izlediği ve gökyüzünün yarılmasını beklediği hissinden kurtulamıyordu. Salondaki hava fazla neşeli, fazla sakin görünüyordu. "Sizler nasılsınız? Acaba size yapacak daha ilginç bir şey verirler mi?"

"Pek olası değil." Victoire esnedi. "Biz terk edilmiş çocuklarız. Annemiz ve babamız ekonomiyi mahvetmekle o kadar meşguller ki bizimle ilgilenecek vakitleri yok."

"Yüce Tanrım." Letty aniden ayağa kalktı. Gözleri pencereye takıldı ve dehşetle sonuna kadar açıldı. "Bakın – Tanrı aşkına bu da ne–"

Karşı kıyıda büyük bir yangın çıkmıştı. Pencereye koştuklarında bunun kontrollü bir yangın olduğunu gördüler, sadece yükselen alevler ve duman yüzünden felaket gibi görünüyordu. Robin gözlerini kıstığında alevlerin kaynağında, sığlığa itilen geniş karınlı kayıklara yüklenmiş bir sandık yığını olduğunu gördü. Birkaç saniye sonra sandıkların içindekilerin kokusunu aldı: İngiliz fabrikasının pencerelerinden kıyı boyunca rüzgârla taşınan o hastalıklı, tatlı kokuyu.

Afyon. Komiser Lin afyonu yakıyordu.

"Robin." Profesör Lovell peşinde Bay Baylis'le odaya daldı. İkisi de öfkeli görünüyordu, özellikle Profesör Lovell'ın yüzü Robin'in hiç görmediği bir şekilde asılmıştı. "Ne yaptın sen?"

"Ben mi? Efendim?" Robin şaşkınlıkla bir Profesör Lovell'a, bir pencereye baktı. "Anlamadım–"

Profesör Lovell, Robin'in yakasına yapışarak, "Ne söyledin?" dedi. *"Ona ne söyledin?"*

Profesör Lovell kütüphanedeki o günden beri ilk defa Robin'e el sürmüştü. Robin onun ne yapacağını kestiremiyordu – bakışları canavarcaydı, tanınmaz hâldeydi. *Lütfen*, diye düşündü Robin çılgınca. *Lütfen canımı yak, vur bana, çünkü o zaman anlarız. Aklımızda hiçbir soru kalmaz.* Ama Profesör Lovell'ın siniri çabucak geçti. Kendine gelmiş gibi gözlerini kırpıştırarak Robin'i bıraktı. Bir adım geriye çekildi ve ceketinin önünü silkeledi.

Rami ve Victoire her an aralarına girmeye hazırlanırcasına dizlerini kırarak, gergince etraflarında duruyorlardı.

"Özür dilerim, ben sadece–" Profesör Lovell boğazını temizledi. "Eşyalarınızı alın ve benimle dışarıda buluşun. Hepiniz. *Hellas* körfezde bekliyor."

"Ama bir sonraki durağımız Makao değil mi?" diye sordu Letty. "Programlarımızda öyle yazıyor–"

"Durum değişti," dedi Profesör Lovell sertçe. "İngiltere'ye erken geri dönüş için yer ayırttık. Hadi."

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Akıllarını başlarına almadan önce, daha büyük ölçekte bir güç gösterisine ihtiyaç duymayacaklarını beklemek çok fazla olurdu.

James Matheson, John Purvis'e mektup

Hellas, Pearl Körfezi'nden apar topar ayrıldı. Gemiye binmelerinden sonraki on beş dakika içinde halatlar kesilmiş, demirler çekilmiş ve yelkenler açılmıştı. Tüm şehri yutmuş gibi görünen dumanları geride bırakarak limanı hızla terk ettiler.

Yolcular gemiye binene kadar beş kişinin daha oda ve yemek masraflarından sorumlu tutulacaklarından habersiz olan mürettebat kaba ve sinirliydi. *Hellas* bir yolcu gemisi değildi ve kamaraları zaten sıkışıktı. Rami ve Robin'e denizcilerle uyumaları söylendi ama kızlara özel bir kamara tahsis edildi ve onu da gemideki diğer tek sivil olan Jemima Smythe adında bir kadınla –Amerika'dan anakaraya sızmaya çalışan ama nehirden Kanton'un banliyölerine geçerken yakalanan bir Hıristiyan misyonerle– paylaşıyorlardı.

"Bütün bu yaygaranın ne olduğunu biliyor musunuz?" Kargaşanın içinde kambur bir şekilde otururlarken, Jemima bunu sorup duruyordu. "Bu bir kaza mıydı, yoksa Çinliler bunu bilerek mi yaptılar? Sizce şimdi açıkça savaş mı çıkacak?" Bu son soruyu, cevabını bilmediklerini söylemelerine rağmen heyecanlı aralıklarla tekrarlamaya devam etti. Sonunda konuyu Kanton'da ne yaptıklarına ve İngiliz fabrikasındaki günlerinin nasıl geçtiğine getirdi. "O çatı altında epeyce peder var, değil mi? Pazar ayinlerinizde ne yapıyordunuz?" Rami'ye soran gözlerle baktı. "Pazar ayinlerine gidiyor musun?"

Ninova

"Elbette." Rami hiç duraksamadı. "Mecbur olduğum için gidiyorum ve fırsat buldukça mırıldanarak Allah'tan özür diliyorum."

Dehşete kapılan Bayan Smythe, Rami'yi ikna etmeye girişmeden önce Letty, "Şaka yapıyor," dedi. "O elbette bir Hıristiyan – Oxford'a kaydolurken hepimiz Otuz Dokuz Şart'ı kabul etmek zorundaydık."[1]

"Senin adına çok sevindim," dedi Bayan Smythe içtenlikle. "Öğretimizi evinde de yayacak mısın?"

Rami masumca gözlerini kırpıştırarak, "Benim evim Oxford," dedi. Robin, *Tanrı yardımcımız olsun, Rami çıldırdı*, diye düşündü. "Oxford'un dinsizlerle dolu olduğunu mu kastediyorsun? Yüce Tanrım. Bundan haberleri var mı?"

Sonunda Bayan Smythe onlardan sıkıldı ve dua etmek ya da misyonerler her ne yapıyorlarsa onu yapmak üzere güverteye çıktı.

Robin, Letty, Rami ve Victoire masanın etrafında toplanmış, cezalandırılmayı bekleyen yaramaz okul çocukları gibi kıpırdanıyorlardı. Profesör Lovell ortalıkta görünmüyordu, gemiye bindikleri anda kaptanla konuşmaya gitmişti. Yine de kimse onlara neler olduğunu ya da bundan sonra neler olacağını söylememişti.

Victoire alçak sesle, "Komisere *ne* söyledin?" diye sordu.

"Gerçeği," dedi Robin. "Ona yalnızca gerçeği söyledim."

"Ama mutlaka *bir şey* onu tetiklemiştir–"

Profesör Lovell kapıda belirdi. Sustular.

"Robin," dedi. "Biraz konuşalım."

---

1 Bu doğruydu ama Rami bunu aksi takdirde üniversiteye girmesine izin verilmeyeceği için yapmıştı. Din dördü arasında her zaman bir çekişme konusu olmuştu. Her ne kadar hepsi üniversite tarafından pazar ayinlerine katılmakla görevlendirilmiş olsa da yalnızca Letty ve Victoire bunu isteyerek yapıyorlardı; elbette her dakikası Rami'nin zoruna gidiyordu ve Robin, Profesör Lovell tarafından koyu bir ateist olarak yetiştirilmişti. Profesör Lovell, "Hıristiyanlık barbarlıktır," derdi. "Tüm bunlar kendilerini cezalandırmak, baskı altında tutmak ve kanlı, batıl ritüeller aracılığıyla istediklerini yapmak için bir kılıf olarak kullanılıyor. Eğer seni zorlarlarsa kiliseye git ama bunu ezberlerini gizlice tekrarlamak için bir şans olarak değerlendir."

Robin'in cevabını beklemeden arkasını döndü ve koridorda ilerledi. Robin isteksizce ayağa kalktı.

Rami koluna dokundu. "İyi misin?"

"İyiyim." Robin kalbinin ne kadar hızlı çarptığını ya da nabzının kulaklarında attığını anlamamalarını umdu. Profesör Lovell'ın peşinden gitmek istemiyordu; saklanmak ve öylece durmak, başını ellerinin arasına alıp bu karmaşanın bir köşesinde oturmak istiyordu. Ancak bu yüzleşme uzun zamandır bekleniyordu. Tutuklandığı sabah yapılan kırılgan ateşkes asla sürdürülebilir değildi. Kendilerine çok uzun zamandır yalan söylüyorlardı. Bazı şeyler sonsuza dek gömülü, gizli ve kasıtlı olarak görmezden gelinmiş olarak kalamazdı. Er ya da geç, işler bir sonuca bağlanmak zorundaydı.

"Merak ediyorum." Profesör Lovell bir masanın gerisinde oturmuş, boş boş bir sözlüğün sayfalarını çevirirken, Robin nihayet kamarasına girdi. "Limanda yakılan o sandıkların değerini biliyor musun?"

Robin içeri girdi ve kapıyı kapattı. Dizleri titriyordu. Sanki tekrar on bir yaşındaydı, yasaklı kurgu kitapları okurken yakalanmıştı ve yaklaşan hamleden çekiniyordu. Ama artık bir çocuk değildi. Sesinin titremesini önlemek için elinden geleni yaptı. "Efendim, komisere ne oldu bilmiyorum ama–"

"İki milyon pound'dan fazla," dedi Profesör Lovell. "Bay Baylis'i duydun. William Jardine ve James Matheson'ın büyük bir kısmından bizzat sorumlu olduğu iki milyon."

"Kararını vermişti," dedi Robin. "Daha bizimle tanışmadan. Söyleyebileceğim hiçbir şey yoktu–"

"İşin zor değildi. Harold Baylis'in sözcüsü olmaktı. Çinlilere dostça yaklaşmaktı. Pürüzleri gidermekti. Önceliklerin konusunda anlaştığımızı sanmıştım, yoksa yanılıyor muyum? Komiser Lin'e ne söyledin?"

"Ne yaptığımı sanıyorsunuz bilmiyorum," dedi Robin düş kırıklığı içinde. "Ama limanda olanlar benim suçum değil."

"Afyonu imha etmesini önerdin mi?"

"Tabii ki hayır."

"Jardine ve Jameson hakkında herhangi bir imada bulundun mu? Acaba Harold'ı bir şekilde devre dışı bıraktın mı? Davranışlarında uygunsuz bir şey olmadığına emin misin?"

Robin, "Bana söyleneni yaptım," diye ısrar etti. "Bay Baylis'ten hoşlanmıyorum ama şirketi nasıl temsil ettiğime gelince–"

"Bir kez olsun sadede gel Robin," dedi Profesör Lovell. "Dürüst ol. Şu anda her ne yapıyorsan, utanç verici."

"Ben – pekâlâ." Robin kollarını kavuşturdu. Artık özür dileyeceği, saklayacağı hiçbir kalmamıştı. Rami ve Victoire güvendeydi, kaybedecek hiçbir şeyi yoktu. Daha fazla boyun eğemezdi, daha fazla sessiz kalamazdı. "Pekâlâ. Birbirimize karşı dürüst olalım. Jardine & Matheson'ın Kanton'da yaptıklarını doğru bulmuyorum. Bu yanlış, beni iğrendiriyor–"

Profesör Lovell başını iki yana salladı. "Tanrı aşkına, bu sadece ticaret. Çocuk gibi davranma."

"Burası egemen bir ulus."

"Batıl inançlara ve antikçağa saplanmış, hukukun üstünlüğünden yoksun, mümkün olan her konuda Batı'nın umutsuzca gerisinde kalmış bir ulus. Yarı barbar, iflah olmaz derecede geri kalmış aptallardan oluşan bir ulus–"

"*İnsanlardan* oluşan bir ulus," diye tersledi Robin. "Zehirlediğiniz, hayatlarını mahvettiğiniz insanlardan. Ve eğer soru bu projeyi kolaylaştırmaya devam edip etmeyeceğimse, o zaman hayır – Kanton'a bir daha geri dönmeyeceğim; tüccarlar ya da afyonla uzaktan yakından ilgili herhangi bir şey için. Babil'de araştırma yapacağım, çeviriler yapacağım ama bunu yapmayacağım. Beni zorlayamazsın."

Robin konuşmayı bitirdiğinde nefes nefese kalmıştı. Profesör Lovell'ın yüz ifadesi değişmemişti. Gözleri yarı kapalı hâlde, parmaklarını piyano çalar gibi masaya vurarak, uzun süre Robin'i izledi.

"Beni şaşırtan ne, biliyor musun?" Sesi iyice yumuşamıştı. "İnsanın ne kadar nankör olabileceği."

Yine aynı konu. Robin bir şeyleri tekmelemek istiyordu. San-

ki sadakati kendi isteği ve seçimi olmayan bir ayrıcalığın boyunduruğu altındaymış gibi, hep bu esaret konusuyla karşılaşıyordu. Sırf avlularında şampanya içtiği için Oxford'a hayatını mı borçluydu? Bir zamanlar yalanlarına inandığı için Babil'e sadakat borcu mu vardı?

"Bu bana uygun değilmiş," dedi. "Bunu ben istemedim. Hepsi senin içindi çünkü Çinli bir öğrenci istiyordun, çünkü akıcı konuşabilecek birine–"

Profesör Lovell, "O hâlde bana kızgınsın mısın?" diye sordu. "Sana bir hayat verdiğim için mi? Sana hayal bile edemeyeceğin fırsatlar sunduğum için mi?" dedi alay edercesine. "Evet Robin, seni evinden aldım. Sefaletin, hastalığın ve açlığın içinden. Peki ne istiyorsun? Bir özür mü?"

Robin, Profesör Lovell'ın yaptığı şeyi itiraf etmesini istediğini düşündü. Bütün bu düzenin doğal olmadığını; çocukların üzerinde deney yapılacak, kanları için yargılanacak, Kraliyet'e ve ülkeye hizmet etmek üzere vatanlarından koparılacak hayvanlar olmadığını. Robin'in konuşan bir sözlükten daha fazlası olduğunu ve vatanının da şişman bir altın kazdan daha fazlası olduğunu. Ama Profesör Lovell'ın bunları asla kabul etmeyeceğini biliyordu. Aralarındaki gerçek acı verdiği için değil, uygunsuz olduğu ve Profesör Lovell bu konuya değinmeyi reddettiği için gömülmüştü.

Babasının gözünde bir şahıs olmadığı ve asla olamayacağı artık o kadar açıktı ki. Hayır, şahsiyet Avrupalı bir erkeğin kan saflığını, onu Profesör Lovell'la eşit kılacak ırksal statüyü gerektiriyordu. Küçük Dick ve Philippa birer şahıstı. Robin Swift ise bir varlıktı ve varlıklar onlara iyi davranıldığı için sonsuza dek minnettar olmalıydı.

Bu konuşma bir sonuca bağlanmayabilirdi. Ama en azından Robin bir konuda gerçeği öğrenebilirdi.

"Annem senin için ne ifade ediyordu?"

Görünüşe bakılırsa bu soru, kısacık bir an için bile olsa, Profesör Lovell'ı sarsmıştı. "Buraya annen hakkında konuşmak için gelmedik."

"Onu sen öldürdün. Ve onu gömmeye bile tenezzül etmedin."

"Saçmalama. Onu Asya kolerası öldürdü–"

"Annem ölmeden iki hafta önce Makao'daymışsın. Bayan Piper söyledi. Koleranın yayıldığını biliyordun, annemi kurtarabileceğini de–"

"Tanrım, Robin, o sadece Çinlinin tekiydi."

"Ama ben de Çinlinin tekiyim, profesör. Onun da oğluyum." Robin ağlamak için şiddetli bir dürtü hissetti. Bu dürtüsünü bastırdı. Acı, babasından asla sempati görmesini sağlamamıştı. Ama öfke belki de korkuya yol açabilirdi. "İçimdeki o parçayı söküp attığınızı mı sandınız?"

Kafasında aynı anda iki gerçeği tutmakta ustalaşmıştı. Hem İngiliz'di hem değildi. Profesör Lovell hem babası hem değildi. Çinliler aptal, geri kalmış insanlardı ve kendisi de onlardan biriydi. Babil'den nefret ediyordu ve sonsuza dek onun kucağında yaşamak istiyordu. Yıllarca bu gerçeklerin keskin sınırında dans etmiş, hayata tutunmak, tüm bunlarla baş etmek için orada kalmış ancak her iki tarafı da tam olarak kabul edememişti çünkü gerçeğin cesurca incelenmesi o kadar korkutucuydu ki bu çelişkilerin kurbanı olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

Ama bu şekilde devam edemezdi. Bölünmüş bir adam olarak var olamazdı, ruhu sürekli gerçeği inkâr edip duruyordu. Zihninin arkasında büyük bir baskı hissetti. İkili bir yaşam sürmeyi bırakmazsa, kelimenin tam anlamıyla patlayacakmış gibi hissediyordu. Seçim yapmadığı sürece.

"İngiltere'de yeterince zaman geçirmemin beni tıpkı size benzeteceğini mi sandınız?"

Profesör Lovell başını yana eğdi. "Bir zamanlar çocuk sahibi olmanın başlı başına bir tür çeviri olduğunu düşünürdüm. Özellikle de ebeveynler bu kadar farklı soylardan geliyorsa. İnsan sonunda ne çıkacağını merak ediyor." Konuşurken yüzü çok garip bir değişim geçirdi. Gözleri giderek büyüdü, ta ki korkutucu derecede şişene kadar; küçümseyici alaycılığı daha da belirginleşti ve dudakları dişlerini ortaya çıkaracak şekilde geriye çekildi. Bu belki de abartılı bir tiksinti ifadesiydi ama Robin'e daha çok bir nezaket maskesi çıkarılmış gibi geldi. Babasının takındığını gör-

düğü en çirkin ifadeydi bu. "Seni erkek kardeşinle aynı hataları yapmayacak şekilde yetiştirmeyi umuyordum. Sana daha medeni bir ahlak anlayışı aşılamayı ummuştum. *Quosemel est imbuta recens, servabit odorem testa diu*,[1] falan filan. Seni daha kaliteli bir fıçıya dönüştürebileceğimi umuyordum. Ama tüm eğitimine rağmen, seni bu köklerden, asıl ırkından kurtarmak mümkün değil, haksız mıyım?"

Robin hayretle, "Sen bir canavarsın," dedi.

"Bunun için zamanım yok." Profesör Lovell sözlüğü kapattı. "Seni Kanton'a getirmenin kötü bir fikir olduğu ortada. Bu sana ne kadar şanslı olduğunu hatırlatır diye ummuştum ama kafanı karıştırmaktan başka bir işe yaramadı."

"Kafam karışmadı–"

"Geri döndüğümüzde Babil'deki pozisyonunu yeniden değerlendiririz." Profesör Lovell kapıyı işaret etti. "Sanırım şimdilik biraz düşünmen gerekiyor. Hayatının geri kalanını Newgate'de geçirdiğini düşün, Robin. Kendini bir hapishane hücresinde bulursan, ticaretin kötülüklerine istediğin kadar karşı çıkabilirsin. Bunu mu tercih edersin?"

Robin yumruklarını sıktı. "Annemin adını söyle."

Profesör Lovell'ın kaşları seğirdi. Tekrar kapıyı işaret etti. "Konuşmamız bitti."

"Annemin adını söyle, seni korkak."

"*Robin.*"

Bu bir uyarıydı. Babasının sınırı çizdiği yer burasıydı. Eğer Robin geri adım atarsa, özür dilerse, otoriteye boyun eğerse, saf ve cahilce yaşama lüksüne geri dönerse, şimdiye kadar yaptığı her şey hâlâ affedilebilirdi.

Fakat Robin çok uzun zamandır boyun eğiyordu. Ve altın yaldızlı bir kafes, yine de kafesti.

Bir adım öne çıktı. "Baba, *annemin adını söyle.*"

Profesör Lovell sandalyesini geriye itti ve ayağa kalktı.

Öfke sözcüğünün kökenleri fiziksel acıyla yakından ilişkiliy-

---

1 Horace, yozlaşmayı önlemek için gençlerin eğitimi hakkında şöyle demiş: "Bir fıçı, içine ilk olarak doldurulan şeyin tadını uzun süre korur."

di. *Öfke* önce Eski İzlandacadaki *angr*'da olduğu gibi bir "ıstırap", sonra da Eski İngilizcedeki *enge*'de olduğu gibi "acı veren, zalimce, daraltıcı" bir durumdu; bu da Latincedeki *angor*'dan geliyordu ve "boğma, ıstırap, sıkıntı" anlamındaydı. Öfke bir boğaz sıkmaydı. Öfke sizi güçlendirmezdi, göğsünüze otururdu; kendinizi kapana kısılmış, boğulmuş, seçeneksiz hissedene kadar kaburgalarınızı sıkardı. Öfke önce kaynar, sonra patlardı. Öfke bir kısıtlanma ve bunun sonucunda ortaya çıkan öfke umutsuz bir nefes alma çabasıydı.

Ve *hiddet*, elbette delilikten geliyordu.[1]

Daha sonraları Robin sık sık Profesör Lovell'ın kendi gözlerinde herhangi bir şey, oğlunun sahip olduğunu bilmediği bir ateş görüp görmediğini ve bunun –babasının dilsel deneyinin kendi iradesini geliştirdiğini şaşkınlıkla fark etmesinin– kendisini harekete geçmeye itip itmediğini sık sık merak edecekti. Yaptığı şeyi meşru müdafaa olarak gerekçelendirmek için umutsuzca çabalayacaktı ama bu tür bir gerekçe zorlukla hatırlayabildiği, babasını gerçekten soğukkanlılıkla öldürmediğine kendini ikna etmek için uydurup uydurmadığından emin olmadığı ayrıntılara dayanacaktı.

Kendine defalarca önce kimin hareket ettiğini soracak, ömrünün sonuna kadar vicdan azabı çekecekti çünkü gerçekten bilmiyordu.

Şu kadarını biliyordu:

Profesör Lovell aniden ayağa kalktı. Eli cebine gitti. Ve Robin, onu aynalayarak ya da kışkırtarak, aynısını yaptı. Eveline Brooke'u öldüren külçenin bulunduğu ön cebine uzandı. Külçenin neler yapabileceğini hayal etmemişti – bundan emindi. Eşleşme-çiftini söyledi çünkü o ânı ve yoğunluğunu sadece bu sözcükler tarif edebilirdi. Kütüphanenin zemininde haykıramayacak kadar şaşkın ve ürkmüş bir hâlde kıvrılmış yatarken, Profesör Lovell'ın metal çubuğunun kaburgalarına defalarca indiği o ânı düşündü. Kendisinden daha küçük yaşta gizlice İngiltere'ye gö-

---

1 *Rage*: Kaynağı Latincede "çıldırmak, delirmek" anlamındaki *rabere*'dir.

türülen, anadilini yeterince hatırlamadığı için çiğnenip bir kenara atılan zavallı Griffin'i düşündü. Afyon batakhanesindeki uyuşuk adamları düşündü. Annesini düşündü.

Külçenin, babasının göğsünü nasıl parçalayacağını düşünmedi. Elbette bir yanı bunu biliyor olmalıydı çünkü sözcükler ancak içtenlikle söylendiğinde külçeleri harekete geçirirlerdi. Yalnızca heceleri mırıldanmanın hiçbir etkisi olmazdı. Robin o karakterleri zihninde canlandırdığında, parlak gümüşe kazınmış kıvrımları gördüğünde ve o sözcüğü ve çevirisini yüksek sesle söylediğinde, bunun neye yol açacağını düşünmüş olmalıydı.

Bào: Patlamak, artık zapt edilemeyecek bir güçle dışarı fırlamak.

Fakat Robin ne yaptığını ancak Profesör Lovell yere düştüğünde, kanın o baş döndürücü, tuzlu tadı havaya yayıldığında fark etti.

Dizlerinin üstüne çöktü. "Efendim?"

Profesör Lovell hareket etmedi.

"*Diē*?"[1] Robin, Profesör Lovell'ın omuzlarını kavradı. Parmaklarına sıcak ve ıslak kan bulaştı. Kan durmuyordu; her yere yayılıyor, profesörün paramparça olan göğsünden durmadan, oluk oluk dışarıya akıyordu.

"*Diē*."

Kendisine *baba* sözcüğünü söyletenin ne olduğunu bilmiyordu. Belki de bunun Profesör Lovell'ı afallatacağını ve bu şokun onu hayata döndüreceğini, asla dile getirmedikleri bu sıfatı söyleyerek babasının ruhunu bedenine geri sokabileceğini sanmıştı. Ama Profesör Lovell gevşek ve cansızdı; Robin onu ne kadar sarsarsa sarssın, kan durmak bilmiyordu.

Robin tekrar, "*Diē*," dedi. Sonra genzinden histerik, çaresiz bir kahkaha çıktı çünkü *baba* sözcüğünün Latin alfabesiyle yazılışı, İngilizcedeki ölüm sözcüğüyle aynı harfleri içeriyordu ve bu hem çok komik hem de çok yerindeydi. Ve Profesör Lovell gayet açık, tartışmasız bir şekilde ölmüştü. Bunun geri dönüşü yoktu. Artık aksini varsaymanın anlamı yoktu.

1 Çincede baba anlamına gelir. –*çn.*

"Robin?"

Biri kapıya vurdu. Robin sersemlemiş hâlde, hiç düşünmeden ayağa kalktı ve kapının kilidini açtı. Rami, Letty ve Victoire aynı anda konuşarak içeri daldılar. "Ah, Robin, sen–"; "Neler oluyor–"; "Bağrışmalar duyduk, sandık ki–"

Sonra cesedi ve kanı gördüler. Letty sessiz bir çığlık attı. Victoire'ın elleri ağzına gitti. Rami birkaç kez gözlerini kırpıştırdı, sonra çok yavaşça, "Ah," dedi.

Letty alçak sesle, "Yoksa?.." diye sordu.

Robin, "Evet," diye fısıldadı.

Sonra kamara çok sessizleşti. Robin'in kulakları çınlıyordu, ellerini başına götürdü, sonra derhal aşağıya indirdi çünkü elleri kıpkırmızı kana bulanmıştı.

Victoire, "Ne oldu?.." diye sordu.

"Tartıştık." Robin güçlükle konuşabiliyordu. Nefes almakta zorlanıyordu. Gözleri kararıyordu. Dizlerinin bağı çözülmek üzereydi ve fena hâlde oturmak istiyordu ama zemin giderek yayılan bir kan gölüyle kaplıydı. "Tartıştık ve..."

"Bakmayın," dedi Rami.

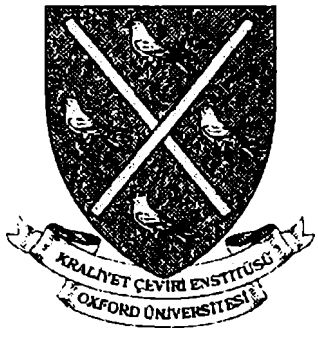
Kimse onu dinlemedi. Hepsi oldukları yerde donup kalmışken, bakışları Profesör Lovell'ın hareketsiz bedenine kilitlenmişken Rami onun yanma diz çöküp iki parmağını boynuna dayadı. Aradan uzun bir an geçti. Rami bir dua mırıldandı – "*İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn*"[1] – ve sonra ellerini Profesör Lovell'ın gözkapaklarına uzatıp onları kapattı.

Yavaşça nefes verdi, bir süre ellerini dizlerine dayadı, sonra ayağa kalktı. "Şimdi ne olacak?"

---

1 Kur'an-ı Kerim'in Bakara Suresi'nin 156. ayetinde bulunan bir duadır: "Onlar başlarına bir musibet gelince, biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz, derler." –*çn.*

IV. KİTAP

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

"Öncelikle, en önemli konular hakkında söylenen en büyük yalana gelelim," diye devam ettim. "Şu Hesiodos'un Kranos'un eylemlerini canlandırış şekli ve Kronos'un bunun karşılığında nasıl intikamını aldığını, neler yaptığını ve oğlunun elinden çektiklerini anlatışı hiç de hoş değil. Doğru olsalar bile, düşüncesiz gençlere bu kadar umursamazca anlatılmaları gerektiğini sanmıyorum."

Platon, *Devlet*

"Onu kamarada tutalım," dedi Victoire. Ağzından çıkan sözcükler çok delice olmasına rağmen inanılmaz bir soğukkanlılıkla konuşuyordu. "Onu şu çarşaflara sararız ve İngiltere'ye dönene kadar gözlerden uzak tutarız–"

Letty tiz bir sesle, "Bir cesedi altı hafta boyunca gizleyemeyiz," dedi.

"Nedenmiş?"

"Çürür."

"Hakkı var," dedi Rami. "Denizciler kötü kokarlar ama o kadar da değil."

İlk içgüdülerinin cesedi nasıl saklayacaklarını tartışmak olması Robin'i hayrete düşürdü. Bu az önce babasını öldürmüş, muhtemelen hepsini cinayete bulaştırmış ya da duvarları, yerleri, boynunu ve ellerini kırmızıya boyamış olduğu gerçeğini değiştirmiyordu. Ama bu sadece çözülmesi gereken bir meseleymiş gibi konuşuyorlardı – sadece doğru cümleyi bulabilirlerse çözülebilecek çetrefilli bir çeviriymiş gibi.

"Pekâlâ, bakın – şöyle yapacağız." Victoire avuçlarını şakak-

larına bastırdı ve derin bir nefes aldı. "Bir şekilde cesetten kurtulacağız. Nasıl bilmiyorum, bir yolunu bulacağız. Sonra, rıhtıma yanaştığımızda–"

Letty, "Mürettebata onu altı *hafta* boyunca yalnız bırakmalarını nasıl söyleyeceğiz?" diye sordu.

"Dokuz hafta," dedi Victoire.

"Ne?"

Victoire, "Bu hızlı gemilerden değil," diye açıkladı. "Yolculuk dokuz hafta sürecek."

Letty avuçlarını gözlerine bastırdı. "Tanrı aşkına."

"Şuna ne dersiniz?" dedi Victoire. "Profesörün bulaşıcı bir hastalığı olduğunu söyleriz. Ne bileyim, korkutucu bir hastalık – Robin, sen onları korkutacak egzotik ve iğrenç bir şey uydurursun. Gecekondu mahallesinde bir şey kaptığını söylersin ve içeri girmeye korkarlar."

Kısa bir sessizlik oldu. Bunun mantıklı olduğunu itiraf etmeleri gerekirdi, en azından saçmalık olduğu hemen anlaşılmıyordu.

"Pekâlâ." Rami ahşap yer döşemelerinin kanla kaplı olmayan küçük bir bölümünde volta atmaya başlamıştı. "Allah bizi affetsin." Gözlerini ovuşturdu. "Tamam, evet, bu işe yarayabilir. Londra'ya dönene kadar bunu bir sır olarak sakladığımızı varsayalım. Sonra ne olacak?"

"Kolay," dedi Victoire. "Yolculuk sırasında öldüğünü söyleriz. Mesela uykusunda. Ancak bulaşma riski çok yüksek olduğundan gemi doktorunun gelip otopsi yapmasına izin veremeyiz. Bir tabut isteriz, içini bir şeylerle doldururuz –ne bileyim, mesela giysilere sarılmış kitaplarla– ve sonra tabutu taşıyıp ondan kurtuluruz."

"Bu delilik," dedi Letty. "Bu düpedüz delilik."

"Daha iyi bir fikrin var mı?" diye sordu Victoire.

Letty bir süre sessiz kaldı. Robin itiraf etmeyi teklif edeceğinden emindi ama sonunda Letty ellerini havaya kaldırdı ve, "Onu güpegündüz gemiden atabiliriz, kazara boğulduğunu

söyleyebiliriz ve herkes öldüğünü görünce şüpheleri üzerimize çekmeyiz–"

"Ah, bu yapacağımız şüphe çekmez, öyle mi?" dedi Rami. "Bu kanlı cesedi güverteye sürükleyeceğiz, kendi kendine yürüyormuş gibi davranacağız ve sonra dalgaların içine atarken, kalbinin olması gereken yerdeki deliği herkesin görmesini sağlayacağız. Masumiyetimizi bu şekilde kanıtlayacağız? Biraz *yaratıcı* ol, Letty, bu işi kuralına göre–"

Sonunda Robin konuşacak gücü buldu. "Hayır. Hayır, bu delilik, buna izin veremem –hepiniz birden–" Sözcükler boğazına dizilip duruyordu. Derin bir nefes alarak tane tane konuştu. "Bunu ben yaptım. Kaptana söyleyeceğim ve itiraf edeceğim, hepsi bu kadar."

Rami dudak büktü. "Şey, bu söz konusu bile olamaz."

"Aptallık etme," dedi Robin. "O zaman suçla ilişkilendirilirsin–"

"Biz zaten suçla ilişkilendirileceğiz," dedi Victoire. "Hepimiz yabancı bir ülkeden geri dönen bir gemide, ölü bir beyaz adamla seyahat eden yabancılarız." Bu cümle Letty'yi kapsamıyordu ama kimse onu düzeltmedi. "Senin hapse girdiğin ve geri kalanımızın özgürce dolaştığı bir dünya yok. Bunu anlıyorsun, değil mi? Ya seni koruyacağız ya da kendimizi lanetleyeceğiz."

"Doğru," dedi Rami kararlı şekilde. "Ve hiçbirimiz hapse girmene izin vermeyiz, Birdie. Hepimiz çenemizi tutacağız, anlaşıldı mı?"

Sadece Letty konuşmamıştı. Victoire onu dürttü. "Letty?"

Letty o kadar solmuştu ki yerdeki cesetle aynı renkteydi. "Ben... evet. Tamam."

"Sen gidebilirsin, Letty," dedi Robin. "Bunları duymak zorunda değilsin–"

"Hayır, burada olmak istiyorum," dedi Letty. "Bundan sonra ne olacağını bilmek istiyorum. Hepinizin birden... buna izin veremem. Hayır." Gözlerini kapadı ve başını iki yana salladı, sonra gözlerini açtı ve gayet yavaşça, sanki o an bir karara varmış gibi, "Ben de varım. Sizinleyim. Hepinizle," dedi.

"Güzel," dedi Rami hızlıca. Ellerini pantolonuna sildi, sonra volta atmaya devam etti. "Şimdi, ben şöyle düşünüyorum. Bu gemiyle yolculuk etmemiz gerekmiyordu. Aslında ayın dördünde geri dönecektik, hatırladınız mı? Hiç kimse bizi daha önce beklemiyor; bu da demek oluyor ki karaya çıktığımızda kimse onu aramaz."

"Doğru." Victoire başıyla onayladı, sonra Rami'nin düşünce silsilesini yakaladı. İkisini izlemek oldukça korkutucuydu. Konuştukça özgüvenleri arttı. Sanki bir grup çevirisi üzerinde çalışıyorlar ve birbirlerinin zekâsından yararlanıyorlardı. "Yakalanmanın en kolay yolu cesedin birinin gözüne ilişmesi, bu çok bariz. Bu yüzden ilk önceliğimiz, dediğim gibi, mümkün olan en kısa sürede –dışarıda hava kararır kararmaz– ondan kurtulmak olmalı. Sonra da yolculuğun geri kalanında herkese onun hasta olduğunu söyleyeceğiz. Kimse yabancı hastalıklardan denizciler kadar korkmaz, öyle değil mi? Onlara bulaşabilecek bir hastalığa yakalandığını ağzımızdan kaçırdığımız an, haftalarca kimsenin kapıya yaklaşmayacağını garanti ederim. Yani tek endişelenmemiz gereken şey, onu denize indirmek."

"Eh, bir de bütün bu kanı temizlemek," dedi Rami.

Delilik, diye düşündü Robin. Bu delilikti ve neden kimsenin gülmediğini, neden herkesin profesörün cesedini iki kat merdivenden yukarı sürükleyip denize atma fikrini ciddiyetle düşündüğünü anlayamıyordu. Hepsi olan bitene inanamama noktasını aşmıştı. Şokun etkisi geçmiş ve gerçeküstü olan uygulanabilir hâle gelmişti. Olayın etik değil, lojistik yönünü konuşuyorlardı ve bu Robin'e sanki hiçbir şeyin mantıklı olmadığı ve kendisinden başka kimsenin bu konuda sorunu olmadığı tepetaklak bir dünyaya adım atmışlar gibi hissettiriyordu.

"Robin?" dedi Rami.

Robin gözlerini kırpıştırdı. Hepsi çok endişeli yüz ifadeleriyle ona bakıyorlardı. Robin bunun kendisine ilk seslenişleri olmadığını anladı. "Üzgünüm– ne dediniz?"

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Victoire usulca. "Onu gemiden atacağız, değil mi?"

"Ben– şey, sanırım bu işe yarar, sadece..." Robin başını iki yana salladı. Kulaklarında çok yüksek sesli bir çınlama vardı ve düşüncelerini toparlamasını zorlaştırıyordu. "Üzgünüm, sadece... hiçbiriniz bana neden diye sormayacak mısınız?"

Hepsi boş gözlerle ona baktılar.

"Yani – hepiniz bir cinayeti gizlemem için gönüllü mü oldunuz?" Robin cümlelerinin sorulara dönüşmesini engelleyemiyordu. O sırada bütün dünya kocaman, tek bir cevapsız sorudan ibaretmiş gibi geliyordu. "Nasıl ya da neden diye sormayacak mısınız?"

Rami ve Victoire bakıştılar. Ama önce Letty cevap verdi. "Galiba hepimiz nedenini anlıyoruz." Boğazı aşağı yukarı hareket etti. Robin onun yüz ifadesini çözemedi – bu daha önce hiç görmediği tuhaf bir acıma hissinin ve kararlılığın karışımıydı. "Ve dürüst olmak gerekirse Robin, bence bu konu hakkında ne kadar az konuşursak o kadar iyi."

Kamarayı temizlemek Robin'in korktuğu kadar uzun sürmedi. Letty deniz tutması yüzünden kustuğunu söyleyerek mürettebattan bir paspas ile kova aldı ve diğerleri de kanlı suyu emdirmek için birkaç parça giysi buldular.

Sonra sıra cesetten kurtulmaya geldi. Profesör Lovell'ı bir sandığa tıkmanın, cesedini sorgusuz sualsiz üst güverteye çıkarmak için en iyi şansları olduğuna karar verdiler. Yukarıya çıkmak, nefes nefese ve santim santim ilerleyerek oynanan bir oyundu. Victoire birkaç saniyede bir ileri atılıyor, görünürde kimsenin olmadığından emin olmak için etrafı kontrol ediyor, sonra da Robin ve Rami'ye sandığı birkaç basamak daha yukarı çekmeleri için çılgınca işaret ediyordu. Letty üst güvertede nöbet tutuyor, biraz temiz hava almak için gece gezintisi yapıyormuş gibi davranıyordu.

Bir şekilde şüphe çekmeden sandığı korkuluğun kenarına getirdiler.

"Pekâlâ." Robin sandığın kapağını açtı. İlk başta sandığı da atmayı planlamışlardı ama Victoire kurnazlık ederek ahşabın su

yüzüne çıkacağını söylemişti. Başını eğmeye korkuyordu, çünkü mümkünse, bu işi babasının yüzünü görmeden yapmak istiyordu. "Çabuk, kimse görmeden önce–"

"Dur," dedi Rami. "Cesede ağırlık bağlamamız gerek, yoksa savrulup durur."

Robin birdenbire Profesör Lovell'ın cesedinin geminin ardında yüzdüğünü ve denizcilerle martılardan oluşan bir kalabalığı kendine çektiğini hayal etti. Bir mide bulantısı dalgasıyla savaştı. "Neden daha önce söylemedin?"

"Biraz panikledim, tamam mı?"

"Ama çok sakin görünüyordun–"

"Acil durumlarda iyiyim Birdie ama Tanrı değilim."

Robin gözlerini güvertede gezdirerek çıpa görevi görebilecek herhangi bir şey aradı –kürekler, tahta kovalar, yedek kalaslar– lanet olsun, neden gemideki her şey suyun üzerinde duracak şekilde tasarlanmıştı?

Sonunda ağırlıklara benzeyen şeylerle düğümlenmiş bir ip yığını buldu. Önemli bir şey için gerekli olmaması için dua etti ve onu sandığa doğru sürükledi. İpi Profesör Lovell'ın etrafına bağlamak tam bir kâbustu. Ağır ve sertleşen uzuvları kolayca hareket etmiyordu, ceset aslında onlara aktif olarak direniyor gibiydi. İp korkunç bir şekilde, açıkta kalan sivri kaburgalara takılıyordu. Robin'in korkudan terlemiş olan elleri sürekli kayıyordu, ipi profesörün kollarına ve bacaklarına sıkıca dolayana kadar birkaç acı dolu dakika geçti. Robin hızlıca bir düğüm atıp işi bitirmek istiyordu ama Rami acele etmemeleri konusunda kararlıydı, ceset suya düşer düşmez iplerin çözülmesini istemiyordu.

Rami sonunda ipi çekiştirerek, "Pekâlâ," diye fısıldadı. "Bu işimizi görür."

İkisi de cesedi bir ucundan tutarak –Robin omuzlarından, Rami ayaklarından– sandıktan çıkardılar.

Rami, "Bir," diye fısıldadı. "İki..."

Üçüncü sallayışta Profesör Lovell'ın cesedini korkuluğun üstüne çıkarıp denize bıraktılar. Suya düşme sesini duyana kadar geçen süre sonsuzluk gibi geldi.

Rami korkuluğun üzerine eğilip, koyu renkli dalgaları inceledi.

"Gitti," dedi sonunda. "Su yüzüne çıkmıyor."

Robin konuşamadı. Birkaç adım geriye doğru sendeledi ve güverteye kustu.

Rami'nin talimatına göre, yataklarına geri dönecekler ve yolculuğun kalanı boyunca normal davranacaklardı. Teoride işleri kolaydı. Ama cinayet işlemek için en kötü yerlerden biri, denizin ortasındaki bir gemi olmalıydı. Sokaktaki bir katil en azından silahını bırakıp şehirden kaçabilirdi. Fakat suç mahallinde iki ay daha sıkışıp kalmışlardı ve bu iki ay boyunca bir adamın göğsünü parçalayıp cesedini okyanusa atmadıkları iddiasını sürdürmek zorundalardı.

Ortalıkta görünmeye çalışıyorlardı. Güvertede günlük gezintilerini yapıyorlardı, Bayan Smythe'a ve onun yorucu sorularına katlanıyorlardı ve iştahlarını açmak için ellerinden geleni yaparak, günde üç kez yemekhaneye geliyorlardı.

Aşçı, Profesör Lovell'ı neden birkaç gündür görmediğini sorduğunda Rami, "Kendini iyi hissetmiyor," diye cevap verdi. "Pek aç olmadığını söylüyor –bir tür mide rahatsızlığı geçiriyor– ama daha sonra ona yiyecek bir şeyler götüreceğiz."

"Sorunun tam olarak ne olduğunu söyledi mi?" Aşçı güler yüzlü ve sokulgan bir adamdı, Robin onun meraklı mı yoksa sadece arkadaşça mı davrandığını anlayamadı.

Rami, "Ah, bir sürü ufak semptom var," diye kolaylıkla yalan söyledi. "Baş ağrısından, biraz hazımsızlıktan, çoğunlukla da mide bulantısından yakınıyor. Uzun süre ayakta durunca başı dönüyor, bu yüzden günlerinin büyük bir kısmını yatakta geçiriyor. Çok fazla uyuyor. Deniz tutmuş olabilir, gerçi buraya gelirken hiç sorun yaşamadık."

"İlginç." Aşçı bir süre sakalını sıvazladıktan sonra arkasını döndü. "Sen burada bekle."

Aşçı hızlı adımlarla yemekhaneden çıktı. Şaşkınlıkla kapıya baktılar. Şüphelenmiş miydi? Kaptanı uyarıyor muydu?

Hikâyelerini doğrulamak için Profesör Lovell'ın kamarasını mı kontrol ediyordu?

"Ee," diye fısıldadı Rami, "şimdi kaçıyor muyuz, yoksa?.."

Victoire, "Peki nereye gideceğiz?" diye tısladı. "Okyanusun ortasındayız!"

"Belki aşçıdan önce Lovell'ın kamarasına koşabiliriz–"

"Ama orada hiçbir şey yok, yapabileceğimiz bir şey yok–"

"Şişşt." Letty başıyla omzunun gerisini işaret etti. Aşçı bir elinde küçük, kahverengi bir poşetle yemekhaneye geri dönüyordu.

"Şekerli zencefil." Aşçı poşeti Robin'e uzattı. "Bozulan mideye iyi gelir. Siz akademisyenler yanınızda getirmeyi hep unutuyorsunuz."

"Teşekkür ederim." Robin kalbi çarparak poşeti aldı. Sesinin titrememesi için elinden geleni yaptı. "Minnettar olacağına eminim."

Neyse ki mürettebatın geri kalanı Profesör Lovell'ın nerede olduğunu hiç sorgulamadı. Denizciler, taşımaları için üç kuruş ödedikleri akademisyenlerin günlük işleriyle pek ilgilenmiyorlardı, onlar yokmuş gibi davranmaktan çok mutlulardı. Bayan Smythe farklı bir hikâyeydi. Can sıkıntısından olsa gerek, işe yaramak konusunda son derece ısrarcıydı. Durmadan Profesör Lovell'ın ateşi, öksürüğünün sesi, dışkısının rengi ve kıvamı hakkında sorular soruyordu. "Tropikal hastalıklardan payıma düşeni aldım," diyordu. "Profesörün hastalığı her neyse, yerlilerin arasında mutlaka görmüşümdür. Sadece bakmama izin verin, onu hemen tedavi ederim."

Bir şekilde onu Profesör Lovell'ın hastalığının hem çok bulaşıcı olduğuna hem de kendisinin fazlasıyla utangaç olduğuna ikna ettiler. ("Evli olmayan bir kadınla yalnız kalamaz," dedi Letty ciddiyetle. "Sizi oraya sokarsak çok kızar.") Yine de Bayan Smythe, Profesör Lovell'ın sağlığı için her gün dua ederken ona katılmalarında ısrar ediyordu ve bu sırada Robin suçluluk duygusundan öğürmemek için kendini zor tutuyordu.

Günler dayanılmaz derecede uzundu. Her saniye korkunç bir olasılığı, *kaçabilecek miyiz?* sorusunu içinde barındırırken zaman çok yavaş akıyordu. Robin sürekli hastaydı. Mide bulantısı deniz tutmasının verdiği huzursuzluktan tamamen farklıydı; midesini kemiren ve boğazını tırmalayan, nefes almasını zorlaştıran zehirli bir ağırlık, kısır bir suçluluk duygusuydu. Rahatlamaya ya da dikkatini dağıtmaya çalışmanın hiçbir faydası olmuyordu, ne zaman bir aksilik olsa ve gardını düşürse, işte o zaman iki kat fazla hastalanıyordu. Kulaklarındaki uğultu gittikçe artıyor ve görüş alanına sızan siyahlık, dünyayı bulanık bir iğne deliğine indirgiyordu.

Bir insan gibi davranmak muazzam bir odaklanma gerektiriyordu. Bazen en fazla, düzgün nefes almayı başarıyordu. Zihninde bir mantra haykırmak zorundaydı –*sorun yok, sorun yok, iyisin, bilmiyorlar, senin sadece bir öğrenci olduğunu düşünüyorlar ve onun sadece hasta olduğunu düşünüyorlar*– ama bu mantra bile kontrolden çıkma riski taşıyordu; odağını bir saniyeliğine kaybederse, gerçeğe evriliyordu – *onu öldürdün, göğsünde bir delik açtın ve kanı kitaplara, ellerine bulaştı; kaygan, ıslak, sıcak*–

Robin bilinçaltından, onu başıboş bırakmaktan korkuyordu. Hiçbir şeye odaklanamıyordu. Aklından geçen her düşünce kaotik bir suçluluk ve dehşet karmaşasına dönüşüyor, sürekli aynı kasvetli nakaratta birleşiyordu:

Ben babamı öldürdüm.

Ben babamı öldürdüm.

Ben babamı öldürdüm.

Yakalanırlarsa başlarına neler gelebileceğini düşünerek kendine işkence ediyordu. Sahneleri o kadar detaylı bir şekilde hayal ediyordu ki hepsi anılara benziyordu – o kısa ve kahrolası duruşma, jüri üyelerinin nefret dolu bakışları, bileklerindeki kelepçeler ve darağacına gitmese bile Avustralya'daki bir ceza kolonisine yapılan uzun, kalabalık, sefil bir yolculuk.

Aklının almadığı şey, cinayetin bir anda olup bitmesiydi – bir anlık dürtüsel nefret, söylenen bir cümle, tek bir atış yeterli olmuştu. Konfüçyüs'ün *Analektler*'inde, bir kez söylenen bir sözü

dört atlı bir arabanın bile yakalayamayacağı, söylenen sözün geri alınamaz (*sìbùjíshé*)[1] olduğu iddia edilirdi. Ancak bu, zamanın büyük bir hilesi gibi görünüyordu. Bu kadar küçük bir eylemin böylesine yankı uyandıran sonuçlar doğurması hiç de adil gelmiyordu. Yalnızca kendi dünyasını değil, Rami'nin, Letty'nin ve Victoire'm dünyasını da altüst eden bir şey en azından dakikalar sürmeliydi, öyle olmalıydı; tekrarlanan bir çaba gösterilmesi gerekiyordu. Elinde kör bir baltayla babasının cesedinin başında durup, kan ikisinin de yüzüne sıçrayana kadar baltayı kafatasına ve göğsüne defalarca indirseydi, cinayetin gerçekliği daha anlamlı olurdu. Vahşi, aralıksız, canavarca bir niyetin gerçek bir tezahürüne dönüşürdü.

Ancak olaylar hiç de böyle gelişmemişti. Eylemi vahşice değildi. Çaba gerektirmemişti. Her şey o kadar hızlı olup bitmişti ki düşünecek zamanı bile olmamıştı. Harekete geçtiğini bile hatırlamıyordu. İnsan istediğini bile hatırlamıyorsa, cinayeti amaçlamış olabilir miydi?

İyi ama bu ne tür bir soruydu? Babasının mahvolmuş cesedi tartışılmaz ve geri dönülmez bir şekilde okyanusun dibini boylarken, onun ölmesini isteyip istemediğini sorgulamanın ne anlamı vardı ki?

Geceler gündüzlerden de beterdi. En azından gündüzleri açık hava, dalgalı okyanus ve etrafı saran sisler geçici olarak dikkatini dağıtıyordu. Geceleri, hamağına hapsolmuşken, merhametsiz karanlıkla baş başa kalıyordu. Geceler terden sırılsıklam olmuş çarşaflar, üşümek, titreme demekti; üstelik inlemek ve yüksek sesle çığlık atmak için mahremiyeti bile yoktu. Robin dizlerini göğsüne çekiyor, çılgınca inip kalkan göğsüne iki eliyle bastırarak yatıyordu. Uykuya dalmayı başardığında ise rüyaları bölük pörçük ve dehşet verici derecede canlıydı, o son konuşmanın yıkıcı finaline kadar her ânı yeniden yaşıyordu. Ama ayrıntılar sürekli değişiyordu. Profesör Lovell'ın söylediği son sözler neydi? Robin'e nasıl bakmıştı? Gerçekten ona yaklaşmış mıydı? Önce kim hareket etmişti? Bu meşru müdafaa mıydı, yoksa önleyi-

1 駟不及舌.

Ninova

ci bir saldırı mıydı? Arada bir fark var mıydı? Robin hafızasını harap etti. Uyanıkken ve uykudayken aynı ânı binlerce farklı açıdan inceledi, ta ki artık ne olduğunu gerçekten bilemeyene kadar.

Tüm düşüncelerin durmasını istiyordu. Yok olmak istiyordu. Geceleri siyah, sonsuz dalgalar bir ütopya gibi görünüyordu ve Robin kendini kenardan aşağıya atmaktan, okyanusun onu ve suçluluk duygusunu dipsiz derinliklerine gömmesine izin vermekten başka bir şey istemiyordu. Ama bu sadece diğerlerini mahkûm etmek olurdu. Bir öğrencinin boğulması ve öğretmenlerinin öldürülmesi nasıl görünürdü? Ne kadar yaratıcı, ne kadar doğru olursa olsun hiçbir mazeret onları bu durumdan kurtaramazdı.

Ama eğer ölüm bir seçenek değilse, belki de ceza hâlâ öyleydi. Robin uykusuz bir gecede Rami'ye, "İtiraf etmem gerek," diye fısıldadı. "Tek yolu bu, artık buna bir son vermeliyiz–"

"Aptallık etme," dedi Rami.

Robin delirmiş gibi hamağından fırladı. "Ciddiyim, kaptana gidiyorum–"

Rami ayağa fırladı ve Robin'i girişte yakaladı. "İçeri gir, Birdie."

Robin, Rami'yi merdivenlere doğru itmeye çalıştı. Rami derhal Robin'in yüzüne bir tokat indirdi. Robin şokun etkisiyle de olsa bir parça sakinleşti ve görüşünü karartan saf acı sadece birkaç saniyeliğine zihninden her şeyi sildi ve deli gibi çarpan kalbini sakinleştirmeye yetti.

Rami, "Hepimiz bu işe bulaştık," diye tısladı. "O odayı temizledik. Senin için cesedi sakladık. *Seni* korumak için. Hepimiz şimdiye kadar defalarca yalan söyledik, bu suçun ortaklarıyız ve eğer celladına teslim olursan, hepimizi mahkûm edersin. Anlıyor musun?"

Yatışan Robin önüne baktı ve başıyla onayladı.

"Güzel," dedi Rami. "Şimdi yatağına geri dön."

Bu korkunç olayın tek iyi yanı, Rami ile sonunda barışmış ol-

malarıydı. Cinayet eylemi aralarındaki uçurumu kapatmış, Rami'nin işbirlikçilik ve korkaklık suçlamalarını sona erdirmişti. Bunun bir kaza olması ya da Robin'in elinden gelse bunu hemen geri alacak olması önemli değildi. Rami'nin artık ona kızmak için ideolojik bir gerekçesi kalmamıştı çünkü içlerinden yalnızca bir tanesi bir sömürgeciyi öldürmüştü. Artık ortak komplocuydular ve bu onları hiç olmadıkları kadar yakınlaştırmıştı. Rami onun itiraflarına tanıklık eden bir teselli edici ve danışman rolünü üstlenmişti. Robin düşüncelerini dile getirmenin neden her şeyi daha iyi hâle getireceğini düşündüğünü bilmiyordu çünkü bunları yüksek sesle söylemek kafasını daha da karıştırmaktan başka bir işe yaramıyordu ama en azından Rami onu dinlediği için fazlasıyla minnettardı.

"Sence ben kötü müyüm?" diye sordu.

"Saçmalama."

"Bunu çok söylüyorsun."

"Sen de çok saçmalıyorsun. Ama kötü değilsin."

"Ama ben bir katilim," dedi, sonra bunu tekrarladı çünkü sözcükler o kadar saçmaydı ki sesler ağzından çıkarken bile tuhaf geliyordu. "Ben bir can aldım. Kasıtlı olarak, niyet ederek – külçenin ona ne yapacağını biliyordum; onu fırlattım, vücudunu parçalamasını izledim ve pişman olmadan önceki anda, yaptığım şeyden tatmin oldum. Şimdi ne kadar geri almak istesem de fark etmez – onun ölmesini istedim ve onu öldürdüm." Robin titrek bir nefes aldı. "Acaba– bunu yapmak için ne tür bir insan olmak gerekir? Bir cani. Kara kalpli bir sefil. Bu başka nasıl olabilir Rami? İkisinin arası yok. Bunun affedilebileceği bir koşul yok, değil mi?"

Rami içini çekti. "Her kim birinin canını alırsa, bütün insanlığı öldürmüş gibi olur. Kuran böyle diyor."

"Teşekkürler," diye mırıldandı Robin. "Çok rahatlatıcı."

"Ama Kuran aynı zamanda Allah'ın sonsuz merhametinden de söz ediyor." Rami bir süre sessiz kaldı. "Ve bence... şey, Profesör Lovell çok kötü bir adamdı, değil mi? Sen kendini savunmadın mı? Ve sana, ağabeyine, annene yaptıkları... Belki de öl-

meyi hak etmişti. Belki de onu öldürmen, başkalarına vereceği zararları önledi. Ama bu kararı verebilecek olan sen değilsin. Bu Tanrı'nın kararı."

"O hâlde ne yapacağım?" diye sordu Robin çaresizce. "Ne *yapacağım*?"

"Yapabileceğin hiçbir şey yok," dedi Rami. "O öldü, onu öldürdün ve bunu değiştirmek için yapabileceğin hiçbir şey yok, bağışlanmak için Tanrı'ya dua etmekten başka." Duraksayarak parmaklarını dizlerine vurdu. "Esas mesele, bundan sonra Victoire ile Letty'yi nasıl koruyacağımız. Ve kendini ele vermen bunu sağlamaz, Birdie. Bir insan olarak değerini sorgulaman da. Lovell öldü, sen yaşıyorsun ve belki Tanrı böyle olmasını istedi. Şu anda seni en çok bu kadar rahatlatabilirim."

Dördü de sırayla akıllarını kaybediyordu. Bu oyunda dile getirilmeyen bir kural vardı: Her seferinde hepsinin birden değil, bir tanesinin delirmesine izin veriliyordu çünkü aklı başında olanların görevi diğerini sakinleştirmekti.

Rami'nin en sevdiği panikleme yöntemi, tüm endişelerini abartılı, inanılmaz derecede ayrıntılı bir şekilde dile getirmekti. "Birisi onun kamarasına gidecek," dedi. "Ona bir soru sormaları gerekecek – anlamsız bir şey, varış tarihi ya da geçiş ücreti hakkında bir şey. Ama o orada olmayacak, onu bize soracaklar, sonunda birileri şüphelenecek, tüm gemiyi arayacaklar, biz de nereye gittiğini bilmiyormuşuz gibi davranacağız, bize inanmayacaklar ve sonra kan lekelerini bulacaklar–"

"Lütfen," dedi Victoire. "Lütfen, Tanrı aşkına dur."

Rami destansı bir şiir okurcasına, görkemli bir ses tonuyla, "Sonra bizi Newgate'e gönderecekler," diye devam etti. "St. Sepulchre'nin çanı on iki kez çalacak, dışarıda büyük bir kalabalık toplanacak ve ertesi sabah teker teker asılacağız..."

Rami'nin durmasını sağlamanın tek yolu, bu iğrenç fantezinin tamamını anlatmayı bitirmesine izin vermekti; o da her seferinde bunu yapıyor, her seferinde daha da gülünç infaz tasvirleri çiziyordu. Bu aslında Robin'i biraz rahatlatıyordu – olabilecek en

kötü şeyi hayal etmek bir bakıma rahatlatıcıydı çünkü bilinmeyenin dehşetini ortadan kaldırıyordu. Ama bu sadece Victoire'ı kızdırıyordu. Ne zaman böyle konuşmalar geçse uyuyamıyordu. Sonra delirme sırası ona geliyordu ve sabahın dördünde onları dürterek uyandırıyor, Letty'yi uyutmadığı için kendini kötü hissettiğini fısıldıyordu ve sonra hep birlikte güvertede oturup şafak sökene kadar fısıldaşarak kuş sesleri, Beethoven, bölüm dedikoduları gibi akıllarına gelen her türlü saçma sapan konudan söz ediyorlardı.

En zoru da Letty'nin gelgitleriyle baş etmekti. Çünkü tek başına kalan Letty, Rami ve Victoire'ın neden Robin'i savunmaya bu kadar hevesli olduklarını anlamıyordu. Arkadaş oldukları için Robin'i koruduklarını sanıyordu. Anlamlı bulduğu tek sebep, Profesör Lovell'ın Kanton'da Robin'in yakasına yapıştığını görmüş olmasıydı ve tacizci babalar, Robin'le ortak özellikleriydi.

Ancak Profesör Lovell'ın ölümünü bir buzdağının görünen kısmı değil, münferit bir olay olarak gördüğünden, sürekli durumlarını düzeltmeye çalışıyordu. "Temize çıkmanın bir yolu olmalı," deyip duruyordu. "Profesör Lovell'ın Robin'e zarar verdiğini, bunun meşru müdafaa olduğunu söyleyebilir miyiz? Her şeyi onun başlattığını, Robin'in stres yüzünden aklını kaybettiğini ve sadece kaçmaya çalıştığını anlatsak? Hepimiz bunun doğru olduğuna tanıklık ederiz ve onu beraat ettirmek zorunda kalırlar – Robin, ne düşünüyorsun?"

"Ama böyle olmadı ki," dedi Robin.

"Öyle olduğunu *söyleyebilirsin*–"

Rami, "İşe yaramaz," diye ısrar etti. "Çok tehlikeli ve dahası bu kesinlikle almamız gerekmeyen bir risk."

Letty'ye hayal gördüğünü nasıl söyleyebilirlerdi? İngiliz hukuk sisteminin gerçekten tarafsız olduğunu, adil bir şekilde yargılanacaklarını, Robin, Rami ve Victoire gibi görünen insanların beyaz bir Oxford eğitmenini öldürüp cesedini denize atabileceklerini, haftalarca bu konuda yalan söyleyebileceklerini ve sonra

da hasar almadan kurtulabileceklerini düşünmenin delilik olduğunu; tüm bunlara açıkça inanmasının, yaşadıkları dünyalar arasındaki uçurumun kanıtı olduğunu nasıl anlatabilirlerdi?

Ama ona doğruyu söyleyemedikleri için Letty yılmak bilmiyordu. Meşru müdafaa tezini çürütmelerinin ardından, "Yeni bir fikrim var," dedi. "Hepinizin bildiği gibi, babam oldukça önemli bir adam–"

"Olmaz," dedi Rami.

"Sadece bitirmeme izin ver. Babam zamanında epey nüfuzluydu–"

"Baban emekli olmaya zorlanan bir amiral–"

Letty, "Ama hâlâ tanıdıkları var," diye ısrar etti. "Bazı iyilikler isteyebilir–"

"Ne tür iyilikler?" diye sordu Rami. "Acaba, 'Merhaba Yargıç Blathers, şöyle bir durum var – kızım ve işe yaramaz yabancı arkadaşları hem finansal hem de diplomatik açıdan imparatorluk için hayati öneme sahip olan öğretmenlerinin ölümüne sebep olmuşlar, bu yüzden mahkemeye çıktıklarında onları masum ilan etmenizi istiyorum–'"

Letty, "Böyle olmak zorunda değil," diye çıkıştı. "Demek istediğim, eğer babama olanları anlatırsak ve bir kaza olduğunu açıklarsak–"

"Bir *kaza mı*?" dedi Rami. "Daha önce bir kazayı örtbas ettin mi? Zengin beyaz kızlar insanları öldürünce farklı mı görünüyorlar? Bu işler böyle mi yürüyor, Letty? Üstelik, sen amiralle küs değil misin?"

Letty'nin burun delikleri genişledi. "Sadece yardım etmeye çalışıyorum."

Robin çaresizce gerginliği yatıştırmak için hemen, "Biliyoruz," dedi. "Ve bunun için minnettarım, gerçekten. Ama Rami haklı. Bence en iyisi hepimizin sessiz kalması."

Doğruca duvara bakan Letty hiçbir şey söylemedi.

Bir şekilde İngiltere'ye geri döndüler. Aradan iki ay geçti ve bir

sabah uyandıklarında ufukta her zamanki gibi kasvetli grilere bürünen Londra'yı gördüler.

Yolculuk boyunca Profesör Lovell hastaymış gibi numara yapmak Victoire'ın bile beklediğinden daha kolay olmuştu, gemideki herkesi Oxfordlu bir profesörün oldukça zayıf bir bünyeye sahip olduğuna ikna etmek görünüşe göre çok kolaydı. Jemima Smythe tüm çabalarına rağmen sonunda suskun arkadaşlarından bıkmıştı ve vedalaşmalarını uzatmak için hiçbir çaba göstermedi. Denizciler karaya çıktıklarında neredeyse tek bir veda sözcüğü bile söylememişlerdi. Yol yorgunu dört öğrencinin Legal Rıhtımı'nda ilerleyişine kimse pek aldırış etmemişti, hele de boşaltılacak mallar ve tahsil edilecek ödemeler varken.

Letty rıhtımda kaptanın yanından geçtikleri sırada, "Profesörü bir doktora gönderdik," dedi. "Bu sarsıntısız yolculuk için size teşekkür etmemizi söyledi."

Kaptan bu sözler üzerine biraz şaşırdı ama omuz silkti ve onları başından savdı.

"Sarsıntısız yolculuk mu?" diye mırıldandı Rami. "*Sarsıntısız yolculuk mu?*"

"Aklıma söyleyecek başka bir şey gelmedi!"

Victoire, "Sessiz olun ve yürüyün," diye tısladı.

Bavullarını iskeleden aşağıya indirirlerken, Robin her bir hareketlerinin *Katiliz biz!* dercesine göze battığından emindi.

Her an yakalanabiliriz, diye düşündü başı dönerek, bir sonraki adımda işleri bitecekti – şüpheli bir bakışın, telaşlı adımların ardından, "Hey oradakiler! Durun!" diye sesleneceklerdi. Elbette *Hellas*'tan bu kadar kolay kaçmalarını izin vermeyeceklerdi.

Kıyıda, sadece on üç buçuk metre ötede İngiltere vardı – orası bir sığınaktı, özgürlüktü. O kıyıya ulaştıklarında, kalabalığın içinde kaybolup gittiklerinde özgür olacaklardı. Ama bu elbette imkânsızdı – onları o kanlı odaya bağlayan bağlar o kadar kolay koparılamazdı. Yoksa koparılabilir miydi?

İskele yerini karaya bıraktı. Robin omzunun üzerinden ge-

riye baktı. Kimse peşlerine takılmamıştı. Hiç kimse onlara bakmıyordu.

Kuzey Londra'ya giden bir atlı otobüse bindiler ve oradan Hampstead'e giden bir arabaya atladılar. Varınca geceyi Profesör Lovell'ın Hampstead'deki evinde geçirecekleri konusunda fazla tartışmadan anlaşmışlardı – Oxford'a giden trenlere yetişmek için çok geç kalmışlardı ve Robin hem Bayan Piper'ın hâlâ Jericho'da olduğunu hem de evin yedek anahtarının bahçedeki Ming saksısının altında saklı olduğunu biliyordu. Ertesi sabah Paddington'a giden bir trene binecekler ve planlandığı gibi okula döneceklerdi.

Yolculuk sırasında hepsinin aklından geriye tek bir seçenek kaldığı geçmişti: Her şeyi bırakıp kıtadan kaçmak, Amerika'ya ya da Avustralya'ya giden bir gemiye binmek ya da koparıldıkları ülkelere geri dönmek.

"Yeni Dünya'ya kaçabiliriz," dedi Rami. "Kanada'ya gideriz."

"Sen Fransızca bile bilmiyorsun," dedi Letty.

"Fransızcadan söz ediyoruz, Letty." Rami gözlerini devirdi. "Latincenin en kolay kızı. Ne kadar zor olabilir ki?"

"İş bulmamız gerekir," dedi Victoire. "Artık burslarımız olmayacak, nasıl yaşayacağız?"

Bu yerinde ve her nasılsa şimdiye kadar üzerinde durmadıkları bir konuydu. Yıllarca güvenilir bir burs almak onlara sadece birkaç ay yetecek kadar paraları olduğunu unutturmuştu. Oxford'un dışında, kalacak yerlerinin ve yemeklerinin artık sağlanmadığı bir yerde hiçbir şeyleri olmayacaktı.

Rami, "Pekâlâ, başka insanlar nasıl iş buluyorlar?" diye sormuştu. "Herhalde bir dükkâna gidip ilana başvuruyorsun, değil mi?"

"Önce çıraklık yapman gerekiyor," demişti Letty. "Sanırım bir eğitim dönemi var, gerçi bunun için para ödemek gerek–"

"O zaman insan kendisini kabul edecek bir tüccarı nasıl buluyor?"

"Bilmiyorum," demişti Letty, hevesi kırılarak. "Nereden bileyim? Hiçbir fikrim yok."

Her şeye rağmen, Oxford'a geri döndükleri takdirde tutuklanıp soruşturulacakları, hapse atılacakları ya da asılacakları gibi gerçek risklere rağmen, üniversiteye bağlı olmayan bir hayat düşünemiyorlardı. Çünkü başka hiçbir şeyleri yoktu. Hiçbir becerileri yoktu, el emeği için gerekli güce ve mizaca sahip değillerdi, ayrıca iş bulmak için gerekli bağlantılara da sahip değillerdi. En önemlisi, nasıl yaşayacaklarını bilmiyorlardı. Hiçbirinin oda kiralamanın, bir haftalık yiyecek almanın ya da üniversite olmayan bir kasabaya yerleşmenin ne kadara mal olacağı konusunda en ufak bir fikri yoktu. Şimdiye kadar bunların hepsi onlar için halledilmişti. Hampstead'de Bayan Piper, Oxford'da ise hademeler ve yataklarını yapanlar vardı. Robin, çamaşırların tam olarak nasıl yıkandığını açıklamakta zorlanacağı bir gerçekti.

İşin aslı, kendilerini öğrenciden başka bir şey olarak düşünemiyorlar, Babil'e ait olmadıkları bir dünya hayal edemiyorlardı. Babil onların bildiği tek şeydi. Babil evleriydi. Ve Robin aptalca olduğunu bilse bile her şeye rağmen, bu bela sona erdiğinde, tüm gerekli düzenlemeler yapıldığında ve her şey örtbas edildiğinde, yine de Magpie Sokağı'ndaki odasına dönebileceği, nazik kuş sesleri eşliğinde, dar pencereden giren ılık güneş ışığıyla uyanabileceği ve günlerini bir kez daha yalnızca ölü diller üzerinde çalışarak geçirebileceği bir dünya olduğuna içten içe inanan tek kişinin kendisi olmadığından şüpheleniyordu.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Sizin ve Bay Jardine'in bize cömertçe sağladığınız yardım ve bilgi sayesinde, Çin'de deniz kuvvetlerine, askeri ve diplomatik temsilcilerimize, bu tatmin edici sonuçlara yol açan ayrıntılı talimatları verebildik.

Dışişleri Bakanı Palmerston,
John Abel Smith'e mektup

Hampstead'de faytondan indiklerinde bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Profesör Lovell'ın evini her şeyden çok şans eseri bulmuşlardı. Robin rotayı kolayca hatırlayacağını düşünmüştü ama üç yıl uzakta olmak, hafızasına tahmin ettiğinden daha fazla zarar vermişti ve sağanak yağmur her evi aynı gösteriyordu: Hepsi ıslak, kaba, üzerinden sular damlayan kaygan yeşilliklerle çevriliydi. Sonunda tuğlalı ve beyaz sıvalı evi bulduklarında sırılsıklam olmuşlardı ve titriyorlardı.

"Dur." Rami kapıya yöneldiğinde Victoire onu çekti. "Arkadan dolaşmamız gerekmez mi? Ya birisi bizi görürse?"

"Görürlerse görsünler, Hampstead'de olmak bir suç değil ki–"

"Eğer burada yaşamadığın belliyse bir suç–"

"Merhaba!"

Hepsi ürkmüş yavru kediler gibi, aynı anda başlarını çevirdiler. Sokağın karşısındaki evin eşiğinden bir kadın onlara el salladı. "Merhaba," diye tekrar seslendi. "Profesörü mü arıyorsunuz?"

Birbirlerine baktılar, bu durumda ne cevap vereceklerini konuşmamışlardı. Yokluğu yakında büyük ilgi uyandıracak bir adamla her türlü ilişkiden kaçınmak istemişlerdi. Ama Hampstead'deki varlıklarını nasıl haklı çıkarabilirlerdi?

Ninova

Robin, sessizlikleri şüphe çekmeye başlamadan önce, "Evet," dedi. "Onun öğrencileriyiz. Yurtdışından yeni geldik – geri döndüğümüzde kendisiyle buluşmamızı söylemişti ama geç oluyor ve kapıda kimse yok."

"Muhtemelen üniversitededir." Kadının yüz ifadesi hayli dostaneydi, sadece yağmurda bağırdığı için saldırgan gibi görünmüştü. "Buraya sadece yılda birkaç haftalığına gelir. Orada kalın."

Kadın arkasını döndü ve aceleyle eve girdi. Kapı arkasından kapandı.

"Kahretsin," diye mırıldandı Rami. "Ne yapıyorsun?"

"Gerçeğe yaklaşmanın daha iyi olacağını düşündüm–"

"Sence de biraz *fazla* yaklaşmadın mı? Ya biri kadını sorgularsa?"

"Peki ne yapmak istiyorsunuz? Kaçmak mı?"

Ama kadın çoktan yeniden dışarı çıkmıştı. Yağmurdan korunmak için kolunu siper ederek, caddenin karşısından onlara doğru koştu. Avucunu Robin'e uzattı.

"Al bakalım." Parmaklarını açınca bir anahtar ortaya çıktı. "Bu profesörün yedek anahtarı. Kendisi o kadar dalgın ki – anahtarını kaybettiği zamanlar için bunun bende kalmasını istediler. Zavallı şeyler sizi."

Robin, "Teşekkür ederiz," dedi. İyi talihleri karşısında afallamıştı. Sonra aklına bir anı geldi ve çılgınca bir tahminde bulundu. "Siz Bayan Clemens'siniz, değil mi?"

Kadının yüzü aydınlandı. "Ta kendisiyim!"

"Evet, doğru – anahtarı bulamazsak sizden istememizi söylemişti. Sadece hangi evde oturduğunuzu anlayamadık."

"O zaman iyi ki yağmuru izliyormuşum." Bayan Clemens'in geniş, dostane bir gülümsemesi vardı ve aklında en ufak bir şüphe varsa bile çoktan kaybolmuştu. "Piyanomu çalarken dışarıya bakmayı seviyorum. Dünya müziğime anlam katıyor."

Robin tekrar, "Doğru," dedi. Bu cümleyi hazmedemeyecek kadar rahatlamış ve gevşemişti. "Şey, çok teşekkürler."

"Ah, sorun değil. Bir şeye ihtiyacınız olursa seslenin." Bayan

Clemens başıyla önce Robin'i, sonra Letty'yi selamladı – anlaşılan Rami'yi ya da Victoire'ı görmemişti ve Robin bunun için minnettardı. Bayan Clemens tekrar caddenin karşısına geçti.

Victoire, "Nereden bildin?" diye mırıldandı.

Robin bavulunu ön bahçede sürüklerken, "Bayan Piper bir mektubunda ondan söz etmişti," dedi. "Yeni bir ailenin taşındığını, evin hanımının yalnız ve tuhaf bir tip olduğunu yazmıştı. Sanırım profesörün burada olduğu zamanlarda, çoğu akşamüstü çaya geliyormuş."

"Şey, Tanrı'ya şükür ki hizmetçinizle mektuplaşıyorsun," dedi Letty.

Robin, "Sahiden," dedi ve kapının kilidini açtı.

Robin, Oxford'a gittiğinden beri Hampstead'deki eve geri dönmemişti ve görünüşe bakılırsa ev onun yokluğunda büyük ölçüde değişmişti. Hatırladığından çok daha küçüktü ya da belki de sadece boyu uzamıştı. Merdivenler sonsuzluğa uzanan bir spiral gibi değildi ve yüksek tavanlar o kadar da yoğun bir yalnızlık hissi uyandırmıyordu. İçerisi çok loştu, bütün perdeler çekilmiş ve tozdan korumak için mobilyaların üzerine çarşaflar örtülmüştü. Bir süre karanlıkta el yordamıyla dolaştılar – lambaları ve mumları her zaman Bayan Piper yakardı ve Robin onun kibritleri nerede sakladığını hiç bilmiyordu. Sonunda Victoire salonda birkaç kibrit ile şamdan buldu, böylece şömineyi yakmayı başardılar.

"Söylesene Birdie," dedi Rami. "Tüm bunlar... neyin nesi?"

Rami, Çin işi eşyaları kastediyordu. Robin etrafına baktı. Salon boyalı yelpazeler, duvarda asılı parşömenler, porselen vazolar, heykeller ve çaydanlıklarla doluydu. İngiliz mobilyalarının üzerine yerleştirilmiş Kanton çayevinin cafcaflı bir yeniden yaratımı gibiydi. Bunlar hep orada mıydı? Robin çocukken bunu nasıl fark etmediğini bilmiyordu. Belki de Kanton'dan yeni geldiğinden, iki dünya arasındaki ayrımı bu kadar belirgin bulmamıştı; belki de ancak şimdi, İngiliz kültürünün en yoğun olduğu üniversiteye tam anlamıyla uyum sağladıktan sonra, yabancı ve egzotik olana dair daha keskin bir his geliştirmişti.

"Sanırım o bir koleksiyoncuydu," dedi Robin. "Ah, şimdi hatırladım – misafirlerine satın aldığı ürünleri, nereden geldiklerini ve geçmişlerini anlatmayı çok severdi. Bununla epey gurur duyardı."

"Ne kadar tuhaf," dedi Rami. "Eşyaları ve dili sevmek ancak ülkeden nefret etmek."

"Düşündüğün kadar tuhaf değil," dedi Victoire. "İnsanlar farklı, eşyalar farklı."

Mutfağa gidince, yiyecek hiçbir şey olmadığını gördüler. Bayan Piper, Oxford'daki evdeyken erzak stoklamazdı. Robin, Hampstead'deki evde sürekli bir fare sorunu olduğunu, Profesör Lovell kedilerden nefret ettiği ve Bayan Piper da bozulabilecek şeyleri onların insafına bırakmaktan nefret ettiği için bu sorunun asla çözülemediğini hatırlıyordu. Rami bir kutu çekilmiş kahve ve bir kavanoz tuz buldu ama şeker yoktu. Yine de kahveyi yapıp içtiler. Bu sadece açlıklarını perçinledi ama en azından uyanık kalmalarını sağladı.

Boş kupalarını henüz yıkayıp kurulamışlardı ki –Robin buranın sahibi eve hiç gelmeyecekken neden temizlik yaptıklarını bilmiyordu ama yine de ortalığı dağıtmak yanlış geliyordu– kapının sertçe vurulduğunu duydular. Hepsi birden sıçradı. Kapı tokmağı sustu, sonra kapıya tekrar sertçe, art arda üç kez vuruldu.

Rami ayağa fırladı ve şömine süngüsüne uzandı.

Letty, "Ne yapıyorsun?" diye tısladı.

"Şey, içeri girerlerse–"

"Kapıyı açmayın yeter, burada kimse yokmuş gibi yaparız–"

"Ama bütün ışıklar açık, seni ahmak–"

"O zaman önce pencereden dışarıya bakın–"

"Hayır, o zaman bizi görürler–"

Kapıyı çalan kişi, "Merhaba?" diye seslendi. "Beni duyabiliyor musunuz?"

Rahat bir nefes aldılar. Kapıdaki sadece Bayan Clemens idi.

"Ben açarım." Robin ayağa kalktı ve Rami'ye bir bakış attı. "Elindekini bırak."

Nazik komşuları, bir elinde dayanıksız, göstermelik bir şemsiye, diğerinde üstü kapalı bir sepet tutarak, kapının eşiğinde sırılsıklam duruyordu. "Erzak getirmediğinizi fark ettim. Profesör gittiğinde kileri hep boş bırakır – fare sorunu yüzünden."

"Şey... anlıyorum." Bayan Clemens çok konuşkandı. Robin onun içeri gelmek istemeyeceğini umdu.

Robin başka bir şey söylemeyince, Bayan Clemens sepeti ona uzattı. "Kızım Fanny'ye evde ne varsa sepete koymasını söyledim. İçinde biraz şarap, bir sert bir de yumuşak peynir, bu sabahki ekmek –korkarım ki sertleşmiş– ve biraz zeytinle sardalya var. Eğer taze ekmek istiyorsanız sabah tekrar sormanız gerekecek ama gelmek isterseniz haber verin ki Fanny'ye taze tereyağı getirteyim, çünkü neredeyse bitti."

Bu cömertlik karşısında hayretler içinde kalan Robin, "Teşekkür ederiz," dedi. "Çok naziksiniz."

"Ne demek," dedi Bayan Clemens gecikmeden. "Profesörün ne zaman döneceğini söyler misiniz? Kendisiyle çitleri hakkında konuşmam gerekiyor."

Robin gözlerini kırpıştırdı. "Ben... bilmiyorum."

"Ondan önce geleceğinizi söylememiş miydin?"

Robin ne diyeceğini bilemedi. Ne kadar az sözlü iz bırakırlarsa o kadar iyi olacağını hissediyordu – zaten kaptana Profesör Lovell'ın kendilerinden önce gittiğini söylemişti ve Babil'deki fakülte üyelerine Profesör Lovell'ın hâlâ Hampstead'de olduğunu söylemeyi planlıyorlardı, bu yüzden Bayan Clemens'in tamamen farklı bir açıklama yapması çok tehlikeli olabilirdi. Ama üç tarafı birden kim sorgulayacaktı ki? Polis o kadar ileri gittiyse, dördünün çoktan gözaltına alınmış olması gerekmez miydi?

Letty yardımına koştu. "Belki pazartesi bile gelebilir," dedi Robin'i kenara iterek. "Ama rıhtımdayken gemisinin gecikebileceğini duyduk –Atlantik'teki kötü hava koşullarını biliyorsunuz– bu yüzden gelmesi haftalar da sürebilir."

"Ne kadar külfetli," dedi Bayan Clemens. "O hâlde burada uzun süre mi kalacaksınız?"

"Ah hayır, yarın okula geri dönüyoruz. Gitmeden önce yemek salonundaki masanın üzerine bir not bırakacağız."

"Çok akıllıca. Pekâlâ, iyi geceler," dedi Bayan Clemens neşeyle. Sonra tekrar yağmurun içine daldı.

Peynirleri ve zeytinleri saniyeler içinde yuttular. Ekmek sertti ve biraz çiğnenmesi gerekiyordu, bu da onları yavaşlattı ama birkaç dakika içinde o da bitti. Sonra büyük bir özlemle şarap şişesine baktılar; tetikte olmaları gerektiğini bilmekle sarhoş olmak arasında sıkışıp kalmışlardı ki Rami sorumluluğu alıp şişeyi kilere sakladı.

Saat on bir buçuk olmuştu. Oxford'da olsalardı saatlerce uyanık kalacak, ödevlerini inceleyecek ya da birbirlerinin odalarında gülüşeceklerdi. Ama hepsi çok yorgundu ve ayrı yatak odalarına gitmekten çok korkuyorlardı, bu yüzden evdeki tüm battaniyeleri ve yastıkları arayıp buldular, oturma odasına yığdılar.

Sırayla uyumaya, bir kişinin uyanık kalıp nöbet tutmasına karar verdiler. Hiçbiri polisin kapıları kırıp içeri girebileceğine gerçekten inanmıyordu, zaten böyle bir şey olursa yapabilecekleri çok az şey vardı ama en azından asgari düzeyde tedbirli olmak kendilerini iyi hissetmelerini sağlıyordu.

İlk önce Robin gönüllü oldu. Başta hiçbiri gevşeyemedi, kahve ve sinir bozukluğu yüzünden hepsi korku içindeydi ama yorgunluk az sonra onları teslim aldı ve tedirgin mırıltılar yerini birkaç dakika içinde derin, düzenli nefeslere bıraktı. Letty ve Victoire birlikte kanepeye yığılmışlardı, Victoire'ın başı Letty'nin kolundaydı. Rami yerde, Robin'in yanında uyuyordu ve vücudu koruyucu bir parantez gibi kanepenin etrafında kıvrılmıştı. Herkesi bir arada görmek Robin'in yüreğini sızlattı.

Robin yarım saat boyunca bekleyip, göğüs kafeslerinin inip kalkışını izledikten sonra ayağa kalkma cesaretini buldu. Görev yerini terk etmenin güvenli olduğunu düşündü. Eğer bir şey olursa, evin öbür ucundan duyabilirdi – yağmur artık hafif bir pıtırtıya dönüşmüştü ve ev ölüm sessizliğine bürünmüştü. Ro-

bin nefesini tuttu, parmak uçlarına basarak salondan çıktı ve yukarı kata, Profesör Lovell'ın ofisine gitti.

Ofis tıpkı hatırladığı gibi sıkışık ve dağınıktı. Profesör Lovell, Oxford'daki ofisini belirli bir düzen içinde tutuyordu ama evdeki eşyalarının yönetilen bir kaosa dönüşmesine izin veriyordu. Kâğıtlar zemine saçılmıştı, kitaplar rafların etrafına yığılmıştı – bazıları açıktı, bazılarının arasına sayfaları işaretlemek için kalemler tıkıştırılmıştı.

Robin odanın karşı köşesine, Profesör Lovell'ın masasına doğru yürüdü. Daha önce hiç bu masanın arkasında durmamıştı, sadece ellerini tedirgin bir şekilde kucağında kavuşturarak karşısında oturmuştu. Masa diğer taraftan tanınmaz hâlde görünüyordu. Sağ köşede çerçeveli bir tablo dik olarak duruyordu – hayır, bu tablo değil, bir dagerotipti. Robin yakından bakmamaya çalıştı ama koyu renk saçlı bir kadınla iki çocuğun dış hatlarını bir anlığına da olsa seçti. Çerçeveyi ters çevirdi.

Masanın üzerindeki dağınık kâğıtları karıştırdı. İlginç bir şey yoktu – Tang Hanedanı şiirleri ve kehanet kemiği yazıtları üzerine notlar buldu. İkisi de Robin'in Profesör Lovell'ın Oxford'da sürdürdüğünü bildiği araştırma projeleriydi. Sağ taraftaki çekmeceyi açmayı denedi. Kilitli olmasını bekliyordu ama çekmece hiç zorlanmadan açıldı. İçinde deste deste mektuplar vardı. Ne aradığından, hatta ne görmeyi umduğundan emin olamadan onları teker teker çıkardı ve lambanın ışığına tuttu.

Sadece o adamın fotoğrafını istiyordu. Sadece babasının kim olduğunu bilmek istiyordu.

Profesör Lovell'ın yazışmalarının çoğu Babil akademisyenleriyle ve çeşitli ticaret şirketlerinin temsilcileriyle yapılmıştı – bir kısmı Doğu Hindistan Şirketi'yle, daha fazlası Magniac & Co. temsilcileriyle, aslan payı ise Jardine & Matheson'daki adamlarlaydı. Bunlar hayli ilginçti. Kâğıt yığınını okurken giderek daha da hızlandı, ortadaki paragraflarda gömülü kritik ifadeler için açılış cümlelerini gözden geçirdi:

...Gützlaff'ın ablukası işe yarayabilir... sadece on üç savaş gemisi gerekiyor ancak sorun zaman ve masraf... Basit bir güç gösterisi. Lindsay diplomatik bir geri çekilmeyle onları utandırmak istiyor ama bu elbette geride kalan tek gümrük temsilcisini tehlikeye atmaktır... Onları sıkıştırdığımızda geri adım atacaklardır... Vapurun ne olduğunu bile bilmeyen denizcilerin yönettiği bir filoyu yok etmek zor olmasa gerek...

Robin yavaşça nefes verdi ve sandalyede arkasına yaslandı.

İki şey açıktı. Birincisi, bu belgelerin ne olduğuna dair hiçbir belirsizlik yoktu. Peder Gützlaff'tan dört ay önce gelen bir mektupta, Kanton'un ana rıhtımlarının ayrıntılı bir krokisi yer alıyordu. Diğer tarafta ise Çin donanmasındaki bilinen tüm gemilerin bir listesi vardı. Bunlar İngiltere'nin Çin politikasının varsayımları değildi. Bunlar savaş planlarıydı. Bu mektuplarda Çing hükümetinin kıyı savunmasına ilişkin ayrıntılı bilgiler, donanma istasyonlarını savunan gemilerin sayısı, çevre adalardaki kalelerin sayısı, yerleşimi ve hatta her birinde konuşlandırılan askerlerin kesin sayısı yer alıyordu.

İkincisi, Profesör Lovell muhatapları arasında savaşı en çok destekleyenlerden biri olarak öne çıkıyordu. Başlangıçta Robin, belki de bu savaşın Profesör Lovell'ın fikri olmadığını ve profesörün belki de onları durdurmaya çalıştığını düşünerek aptalca ve temelsiz bir umuda kapılmıştı. Ancak Profesör Lovell, sadece böyle bir savaşın pek çok yararı konusunda değil, (o zaman elinin altında olacak muazzam dil kaynakları da dahil), aynı zamanda "tembel ve uyuşuk Çinlilerin zerre kadar cesareti ve disiplini olmayan bir orduyla nasıl kolayca yenilebileceği" konusunda da oldukça açıksözlüydü. Babası sadece ticari düşmanlıkların arasında sıkışıp kalmış bir akademisyen değildi. Onların tasarlanmasına yardım etmişti. Profesör Lovell'ın düzgün, küçük elyazısıyla yazılmış ve Lord Palmerston'a hitaben kaleme alınmış, gönderilmemiş bir mektupta şöyle deniyordu:

Çin filosu, topları etkili bir şekilde nişan almak için çok küçük olan modası geçmiş hurdalardan oluşuyor. Çinlilerin filomuza karşı savaşabilecek tek bir gemisi var, o da Amerikalılardan satın aldıkları Cambridge *adlı ticari gemi ancak onu kullanabilecek denizcileri yok. Ajanlarımızın bildirdiğine göre körfezde boş boş duruyor.* Nemesis *ile kısa sürede icabına bakarız.*

Robin'in kalbi çok hızlı çarpıyordu. Yapabileceği her şeyi keşfetmek, bu komplonun tam kapsamını belirlemek için ani bir dürtüye kapıldığını hissetti. Yığınlar dolusu kâğıdı çılgınca okudu ve mektuplar bittiğinde, sol çekmeceden başka bir yazışma yığını çıkardı. Onlarda da aynı şeyler vardı. Savaşın arzu edilirliği hiçbir zaman sorgulanmamıştı, sadece zamanlaması ve Parlamento'yu harekete geçmeye ikna etmenin zorluğu söz konusuydu. Ama bu mektuplardan bazıları 1837 yılına kadar uzanıyordu. Jardine, Matheson ve Lovell, Kanton'daki müzakerelerin iki yıldan daha uzun bir süre önce düşmanlıklarla sonuçlanacağını nereden biliyorlardı?

Ama böyle olacağı açıktı. Biliyorlardı çünkü baştan beri niyetleri buydu. Düşmanlık istiyorlardı çünkü gümüş istiyorlardı ve İmparator Çing'in görüşünde mucizevi bir değişiklik olmazsa, bunu elde etmenin tek yolu silahlarını Çin'e çevirmekti. Daha yelken açmadan önce savaşı planlamışlardı. Komiser Lin ile hiçbir zaman iyi niyetle müzakere etmeyi düşünmemişlerdi. Bu görüşmeler sadece düşmanlık için bir bahaneydi. Bu adamlar Parlamento'ya tasarıyı sunmadan önce son bir kez, Profesör Lovell'ın Kanton gezisini finanse etmişlerdi. Bu adamlar kısa, acımasız ve verimli bir savaşı kazanmalarına yardımcı olması için Profesör Lovell'a güveniyorlardı.

Profesör Lovell'ın hiçbir zaman geri dönmeyeceğini öğrendiklerinde ne olacaktı?

"O nedir?"

Robin başını kaldırdı. Rami esneyerek kapı girişinde duruyordu.

Ninova

"Senin nöbetine daha bir saat var," dedi Robin.

"Uyuyamadım. Zaten bu nöbetlerin de bir anlamı yok, bu gece kimse peşimize düşmeyecek." Rami, Robin'in yanına gelerek Profesör Lovell'ın çalışma masasının arkasında durdu. "Etrafı karıştırıyoruz, değil mi?"

"Bak." Robin mektuplara vurdu. "Bunları oku."

Rami yığının üzerinden bir mektup aldı, hızlıca okudu ve sonra geri kalanına daha yakından bakmak üzere Robin'in karşısına oturdu. "Yüce Tanrım."

"Bunlar savaş planları," dedi Robin. "Kanton'da tanıştığımız herkes bu işin içinde –bak, işte Peder Morrison ve Gützlaff'tan gelen mektuplar– Çing'in ordusunda casusluk yapmak için misyonerlik kılıfını kullanıyorlarmış. Hatta Gützlaff muhbirlere rüşvet vererek Çin birliklerinin nerede konuşlandığını, hangi etkili Çinli tüccarların İngilizlere karşı olduğunu ve hatta hangi rehin dükkânlarının baskın yapmak için iyi yerler olduğunu bile öğrenmiş."

Rami, "Gützlaff mı?" dedi alayla burnundan nefes vererek. "Sahi mi? O Alman'ın böyle bir kapasitesi olduğunu bilmiyordum."

"Ayrıca halkın savaşa destek vermesini sağlamaya yönelik broşürler de var – bak, Matheson burada Çinlilere 'aşırı derecede ahmaklık, açgözlülük, kibir ve inatçılıkla özdeşleşmiş bir halk' diyor. Burada Goddard adında biri savaş gemilerinin konuşlandırılmasının 'sakin ve mantıklı bir ziyaret' olacağını yazıyor. Hayal etsene. *Sakin ve mantıklı bir ziyaret.* Şiddetli bir istilayı tanımlamak için ne güzel bir yol."

"İnanılmaz." Robin'in gözleri giderek artan bir hızla belgelerde geziniyordu. "İnsan bizi neden ilk etapta gönderdiklerini merak ediyor."

"Çünkü yine de bir mazerete ihtiyaçları vardı," dedi Robin. Şimdi tüm parçalar yerine oturuyordu. Her şey o kadar açık, o kadar gülünç bir şekilde basitti ki bunu daha önce göremediği için kendini paralamak istiyordu. Çünkü istediklerini elde etmenin tek yolunun güç kullanmak olduğunu kanıtlamak

için hâlâ Parlamento'ya götürecekleri bir şeye ihtiyaçları vardı. Baylis'in Lin'le uzlaşmasını değil, onu aşağılamasını istiyorlardı. Lin'i önce düşmanlık ilan etmesi için kışkırtmak istiyorlardı.

Rami burnundan soluk verdi. "Sadece Lin'in limandaki afyonun tamamını havaya uçuracağını hesaba katmamışlardı."

"Hayır," dedi Robin. "Ama sanırım yine de istedikleri gerekçeye kavuşuyorlar."

"İşte buradasınız," dedi Victoire.

İkisi de irkilerek sıçradılar.

Robin, "Kapıyı kim gözlüyor?" diye sordu.

"Sorun olmaz, kimse sabahın üçünde içeriye dalmaz. Letty ise kütük gibi uyuyor." Victoire odanın karşı ucuna yürüdü ve mektup yığınına baktı. "Bunlar da ne?"

Rami oturmasını işaret etti. "Anlayacaksın."

Victoire neye baktığını fark edince tıpkı Robin gibi giderek daha hızlı okumaya başladı. "Ah, Tanrım." Parmaklarını ağzına götürdü. "Yani sizce– onlar hiç–"

"Doğru," dedi Robin. "Hepsi göstermelikmiş. Aslında barış görüşmesi yapmaya gitmemişiz."

Victoire kâğıtları çaresizce salladı. "Peki şimdi bunlarla ne yapacağız?"

Robin, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

Victoire ona şaşkınlıkla baktı. "Bunlar savaş planları."

Robin, "Ve biz de öğrencileriz," diye cevap verdi. "*Ne* yapabiliriz ki?"

Uzun bir sessizlik oldu.

"Ah, Birdie." Rami güldü. "Burada ne işimiz var? Sence nereye geri dönüyoruz?"

Cevap Oxford'daydı. Oxford, hepsinin üzerinde anlaştığı konuydu çünkü *Hellas*'ta mahsur kaldıklarında, profesörlerinin cesedi okyanusun derinliklerine batarken, normal ve tanıdık olana dönüş vaadi onları sakinleştiren şeydi; delirmelerini engelleyen ortak bir istikrar yanılsamasıydı. Tüm planları İngiltere'ye sağ salim geri döndüklerinde sona eriyordu. Ama bu konuyu geçiştirmeye devam edemezlerdi, Oxford'a geri döner-

lerse her şeyin yoluna gireceğine dair bu körü körüne ve saçma inancı sürdüremezlerdi.

Geri dönüş yoktu. Bunu hepsi biliyordu. Artık rol yapmak yoktu; hayal bile edilemeyecek zulüm ve sömürü devam ederken dünyanın sözde güvenli köşesinde saklanmak yoktu. Sadece sömürge imparatorluğunun uçsuz bucaksız, korkutucu ağı ve buna direnmek için adalet talepleri vardı.

"Öyleyse ne yapacağız?" diye sordu Robin. "Nereye gideceğiz?"

"Şey," dedi Victoire, "Hermes Cemiyeti'ne."

Bunu söylerken ne yapmaları gerektiği apaçık belli oldu. Sadece Hermes bu konuda ne yapılacağını bilebilirdi. Robin'in ihanet ettiği ve belki de onları geri almaya bile yanaşmayacak olan Hermes Cemiyeti, karşılarına çıkan ve sömürgecilik sorunuyla uğraştığını iddia eden tek oluşumdu. Bu bir çıkış yolu, yanlış seçimlerini düzeltmek için nadir ve hak edilmemiş ikinci bir şanstı – tabii polis onları bulmadan önce Hermes'i bulabilirlerse.

"O hâlde anlaştık mı?" Victoire bir Robin'e, bir Rami'ye baktı. "Oxford'a, sonra Hermes'e gideriz – sonra Hermes'in bizden istediği her şeyi yaparız, değil mi?"

Rami kararlı bir şekilde, "Evet," dedi.

Robin, "Hayır," dedi. "Bu delilik. Teslim olmalıyım, bir an önce polise gitmeliyim–"

Rami ofladı. "Bu konuyu defalarca konuştuk. Kendini ele verince ne olacak? Jardine ile Matheson'ın savaş çıkarmaya çalıştıklarını unuttun mu? Bu konu bizi aşıyor, Birdie. Seni de aşıyor. Yükümlülüklerin var."

Robin, "Mesele de bu ya," diye diretti. "Eğer teslim olursam, bu ikinizin üzerindeki baskıyı ortadan kaldırır. Şu afyon savaşını cinayetten ayırır, bunu görmüyor musunuz? Sizi özgürleştirir–"

"Kes şunu," dedi Victoire. "Sana izin vermeyiz."

"Elbette vermeyiz," dedi Rami. "Üstelik bu bencilce – kolay yolu seçemezsin."

"Bunun neresi *kolay*–"

Ninova

"Doğru olanı yapmak istiyorsun," dedi Rami ısrarcı bir şekilde. "Her zaman. Ama doğru olanın kendine eziyet etmek olduğunu sanıyorsun. İşlediğin günahlar için yeterince eziyet çekersen, o zaman bağışlanacağını düşünüyorsun."

"*Düşünmüyorum–*"

"Bu yüzden o gece bizim için suçu üstlendin. Ne zaman zor bir şeyle karşılaşsan, onu ortadan kaldırmak istiyorsun ve bunu yapmanın yolunun kendini kırbaçlamak olduğunu düşünüyorsun. Cezalandırma konusunda takıntılısın. Ama bu işler böyle yürümüyor, Birdie. Hapse girmen hiçbir şeyi düzeltmez. Darağacında sallanman hiçbir şeyi düzeltmez. Dünyanın düzeni hâlâ bozuk. Hâlâ yaklaşan bir savaş var. Gerektiği gibi bedel ödemenin tek yolu bunu durdurmak ama bunu yapmak istemiyorsun çünkü esas mesele senin korkuyor olman."

Robin bunun büyük bir haksızlık olduğunu düşündü. "O gece sadece sizi kurtarmaya çalışıyordum," dedi.

"Kendini bu işten sıyırmaya çalışıyordun," dedi Rami, kaba olmayan bir sesle. "Ama fedakârlığın tek yararı, kendini daha iyi hissetmeni sağlamak. Geri kalanımıza bir faydası yok, dolayısıyla son derece anlamsız bir jest. Şimdi, kendine eziyet etme girişimlerin bittiyse, sanırım artık..."

Rami konuşmasını yarıda kesti. Victoire ve Rami onun kapıya çevrilen bakışlarını takip ettiler. Letty kollarını göğsünde kavuşturmuş, kapıda dikiliyordu. Hiçbiri ne kadar zamandır orada olduğunu bilmiyordu. Yanaklarındaki pembelik dışında yüzü bembeyaz olmuştu.

"Ah," dedi Rami. "Uyuduğunu sanıyorduk."

Letty'nin boğazı yutkunduğu için hareket etti. Hıçkırıklara boğulmak üzereymiş gibi görünüyordu. Sesi titreyerek, "Hermes Cemiyeti nedir?" diye sordu.

"Ama anlamıyorum."

Letty bunu son on dakikadır düzenli aralıklarla tekrarlıyordu. Hermes Cemiyeti'nin gerekliliğini ve böyle bir örgütün neden gizlice var olması gerektiğine dair sayısız nedeni nasıl açıklarlarsa

açıklasınlar, başını iki yana sallamaya devam ediyordu; bakışları boş ve anlamsızdı. "Anlamıyorum. Babil'de mutlu değil miydiniz?"

"Mutlu mu?" dedi Rami. "Herhalde sana hiç kimse teninin ceviz suyuyla yıkanıp yıkanmadığını sormadı."

"Ah Rami, gerçekten soruyorlar mı?" Letty'nin gözleri irileşti. "Ama ben hiç duymadım – senin tenin çok güzel–"

Rami, "Veya belirsiz sebepler yüzünden bir dükkâna alınmadığın oldu mu?" diye devam etti. "Sanki pireliymişsin gibi, kaldırımda geniş bir daire çizerek yanından geçtiler mi?"

"Ama bu yalnızca Oxfordluların aptal ve taşralı olduklarını gösterir," dedi Letty. "Bu demek değil ki–"

"Anlamadığını biliyorum," dedi Rami. "Ve anlamanı beklemiyorum, bu senin hayatının bir parçası değil. Ancak mesele Babil'de mutlu olup olmadığımız değil. Vicdanımızın ne talep ettiği."

"Ama Babil size her şeyi verdi." Letty bu noktayı aşamıyormuş gibi görünüyordu. "Her istediğinize sahip oldunuz; öyle *ayrıcalıklarınız* var ki–"

"Nereden geldiğimizi unutturacak kadar değil."

"Ama burslar– yani, o burslar olmadan hepiniz– anlamıyorum–"

Rami, "Bunu yeterince açık bir şekilde ifade ettin," diye çıkıştı. "Sen hanım hanımcık, küçük bir prensessin, öyle değil mi? Brighton'da büyük bir malikâne, Toulouse'da geçirilen yazlar, raflarınızda Çin porselenleri ve fincanlarınızda Assam çayı. Nasıl anlayabilirsin ki? Sizin insanlarınız imparatorluğun meyvelerini topluyor. Bizimkiler toplamıyor. Bu yüzden çeneni kapat ve sana anlatmaya çalıştıklarımızı dinle, Letty. Ülkelerimize yaptıkları doğru değil." Rami'nin sesi giderek yükseldi ve sertleşti. "Üstelik Hindistan'da, Çin'de, Haiti'de, imparatorlukta ve dünyanın dört bir yanında açlıktan ölen insanlar varken, İngilizler gümüşü faydalı olabileceği yerlere değil de şapkalarına, klavsenlerine koymayı tercih ederken, dillerimi onların yararına kullanmak, onların yönetimini kolaylaştırmak için yasaları ve metinleri tercüme etmek üzere eğitilmem doğru değil."

Letty bu konuşmayı Robin'in düşündüğünden daha iyi karşıladı. Bir süre irileşmiş gözlerini kırpıştırarak, sessizce oturdu. Derken kaşları çatıldı ve sonra, "Ama... ama eğer mesele eşitsizlikse, üniversite kanalıyla hareket edemez miydiniz? Her türlü destek programı, misyoner grupları var. *Hayırseverlik* var, neden doğruca koloni hükümetlerine gidip–"

"Kurumun tek amacı imparatorluğa hizmet etmek olunca bu biraz zor," dedi Victoire. "Babil kendisine fayda sağlamayan hiçbir şey yapmaz."

"Ama bu doğru değil," dedi Letty. "Hayır işlerine her zaman katkıda bulunuyorlar; kiralık evler bu kadar hastalıklı olmasın diye Profesör Leblanc'ın Londra'nın su şebekeleri üzerinde araştırmalar yaptığını biliyorum ve dünyanın her yerinde insani yardım dernekleri var–"[1]

Victoire, "Babil'in köle tüccarlarına külçeler sattığını biliyor muydun?" diye araya girdi.

Letty gözlerini kırpıştırarak ona baktı. "Ne?"

"*Capitale*," dedi Victoire. "Latincedeki *capitale*, *caput*'tan türemiş, Eski Fransızcada *chatel*'e dönüşmüş, İngilizcede de *chattel*'e dönüşmüş. Hayvanlar ve mülkler servete dönüşür. Bunu parmaklıklara yazıyorlar, *cattle*[2] sözcüğüyle zincirleme bağlantı kuruyorlar, sonra da köleler kaçamasın diye o parmaklıkları demir zincirlere bağlıyorlar. Bu nasıl işe yarıyor biliyor musunuz? Köleleri uysallaştırıyor. Hayvanlar gibi."

---

1 Letty burada, İngiliz varlığının "uygarlaşmamış uluslar için birçok felaketin kaynağı" olduğunu kabul etmekle birlikte, kutsal bir "uygarlaştırma misyonu" adı altında Avustralya ve Yeni Zelanda'da beyaz yerleşiminin devam etmesini ve İngiliz misyonerlerin yayılmasını tavsiye eden 1837 tarihli "Aborjin Kabileleri Parlamento Seçim Komitesi Raporu"nun Evanjelik yazarları gibi, İngiliz topraklarındaki yerli halkların korunması için insani yardım derneklerinin kurulmasına atıfta bulunuyordu. Onlara göre Aborjinler, düzgün Hıristiyanlar gibi giyinmeyi, konuşmayı ve davranmayı öğrendikleri takdirde bu kadar büyük acılar çekmeyeceklerdi. Bu arada Babil'in böyle bir misyona katkısı, misyoner okullarına İngilizce eğitim materyalleri sağlamak ve sömürge yerleşimi nedeniyle yerlerinden edilen halklara İngiliz mülkiyet yasalarını çevirmek oldu.

2 (Ing.) Mal, köle. –*çn*.

Ninova

"Ama bu..." Letty bir toz zerresinden kurtulmaya çalışıyormuş gibi gözlerini hızla kırpıştırıyordu. "Ama Victoire, tatlım, köle ticareti 1807'de kaldırıldı."[1]

"Ve sence gerçekten buna son verdiler mi?" Victoire yarı kahkaha, yarı hıçkırık gibi bir ses çıkardı. "Amerika'ya külçe satmadığımızı mı sanıyorsun? İngiliz üreticilerin hâlâ pranga ve demirlerden kâr etmediğini mi sanıyorsun? İngiltere'de hâlâ köleleri olan ve bunu iyi saklamayı başaran insanlar olmadığını mı sanıyorsun?"

"Ama Babil akademisyenleri yapmazlar–"

"Bu tam da onların yapacakları bir şey," dedi Victoire sertçe. "Anlamam gerekirdi. Danışmanımız da bu işlerle meşgul oluyor. Leblanc'la her görüştüğümde konuyu kıymetli demir parmaklıklarına getirirdi. Özel bir kavrayışa sahip olabileceğimi düşündüğünü söylerdi. Hatta bir keresinde onları takıp takamayacağımı sordu. Zenciler üzerinde işe yaradığından emin olmak istediğini söyledi."

"Neden bana söylemedin?"

"Denedim, Letty." Victoire'ın sesi çatladı. Gözlerinde çok fazla acı vardı. Robin derin bir utanç duydu çünkü arkadaşlıklarının acımasız yapısını ancak şimdi görebiliyordu. Robin her zaman Rami'ye sahipti. Ama günün sonunda, yollarını ayırdık-

---

1 Bu beyaz Britanyalıların inanmaktan mutlu oldukları büyük bir yalandır. Victoire'ın sonraki savına rağmen, kölelik Hindistan'da Doğu Hindistan Şirketi (DHŞ) altında uzun bir süre daha devam etmiştir. Gerçekten de Hindistan'daki kölelik, 1833 tarihli Köle Azat Etme Yasası'ndan özellikle muaf tutulmuştur. İlk kölelik karşıtlarının DHŞ yönetimindeki Hindistan'ın bir özgür emek ülkesi olduğuna dair inançlarına rağmen, DHŞ zorla tarım işçiliği, ev işçiliği ve sözleşmeli kölelik de dahil olmak üzere bir dizi kölelik türünün suç ortağı olmuş, bunlardan doğrudan kâr elde etmiş ve çoğu durumda bunları teşvik etmiştir. Bu tür uygulamaları, sırf Atlantik ötesi tarım köleliği modeline tam olarak uymadıkları için kölelik olarak adlandırmayı reddetmek, derin bir anlamsal körlük eylemiydi. Ne de olsa İngilizler çelişkileri kafalarında tutma konusunda şaşırtıcı derecede iyilerdi. Şiddetli bir kölelik karşıtı olan Sör William Jones aynı zamanda kendi ev halkı için, "Ölümden ve sefaletten kurtardığım kölelerim var ama onları hizmetçi olarak görüyorum," itirafında bulunmuştur.

larında Victoire'ın elinde sadece, onu her zaman sevdiğini, ona kesinlikle taptığını söyleyen ama dünya görüşüyle uyuşmuyorsa söylediği hiçbir şeyi duymayan Letty kalıyordu.

Peki bu anlarda kendisi ve Rami neredeydi? Uzaklara bakıyorlar, olan biteni fark etmiyorlar, gizlice kızların didişmeyi bırakıp yollarına devam etmelerini umuyorlardı. Rami ara sıra Letty'ye laf atıyordu ama bunu sadece kendini tatmin etmek için yapıyordu. İkisi de durup da Victoire'ın bunca zamandır kendini ne kadar yalnız hissetmiş olabileceğini hiç düşünmemişti.

Victoire, "Umurunda değildi," diye devam etti. "Kat görevlisi kadının içerideki banyoyu kullanmama izin vermemesine bile aldırmıyorsun–"

"Ne? Saçmalık bu, öyle olsaydı fark ederdim–"

"Hayır," dedi Victoire. "Fark etmedin. Hiçbir zaman fark etmedin Letty, mesele de bu ya. Ve şimdi, lütfen, geç de olsa sana söylemeye çalıştıklarımızı *duy*. Lütfen bize inan."

Robin, Letty'nin bir kırılma noktasına yaklaştığını düşündü. Savları tükeniyordu. Yüzünde köşeye sıkışmış bir köpeğin ifadesi vardı. Ama gözleri bir kaçış yolu ararcasına, umutsuzca etrafta geziniyordu. Yanılsamalarını bırakmadan önce herhangi bir çürük bahane bulacak, herhangi bir çarpık alternatif mantığı kabul edecekti.

Robin bunu biliyordu çünkü kısa bir süre kendisi de aynısını yapmıştı.

Letty bir duraksamanın ardından, "Demek bir savaş var," dedi. "Savaş çıkacağından kesinlikle eminsiniz."

Robin içini çekti. "Evet, Letty."

"Ve bu kesinlikle Babil'in işi."

"Mektupları kendin okuyabilirsin."

"Peki ne– Hermes Cemiyeti bu konuda ne yapacak?"

"Bilmiyoruz," dedi Robin. "Ama bu konuda bir şeyler *yapabilecek* olanlar sadece onlar. Bu belgeleri onlara götüreceğiz, tüm bildiklerimizi anlatacağız–"

"Ama neden?" diye diretti Letty. "Neden onları dahil edelim ki? Bu işi kendimiz yapmalıyız. Broşürler hazırlamalı,

Parlamento'ya gitmeliyiz – gizli bir... hırsızlar çetesine katılmak dışında bir sürü seçeneğimiz var. Böylesi bir danışıklı dövüş, yolsuzluk – eğer halk bilseydi, eminim ki bunu desteklemezdi. Ama yeraltında çalışmak, üniversiteden çalmak – bu sadece davanıza zarar verir, değil mi? Neden doğruca halka açıklamıyorsunuz?"

Bir süre sessiz kaldılar. Hepsi, Letty'ye ilk önce kimin cevap vereceğini düşünüyordu.

Bu görevi Victoire üstlendi. Çok alçak sesle, "Merak ediyorum," dedi, "acaba Parlamento köleliği resmen yasaklamadan önce yayımlanan kölelik karşıtı yayınlardan herhangi birini okudun mu?"

Letty kaşlarını çattı. "Bunun konumuzla ne ilgisi..."

Victoire, "Quakerlar[1] 1783'te Parlamento'ya ilk kölelik karşıtı dilekçeyi sundular," dedi. "Equiano anılarını 1789'da yayımladı. Kölelik karşıtlarının İngiliz halkına anlattığı sayısız köle hikâyesine bunu da ekledi – bir insana yapabileceğiniz en acımasız, en korkunç işkencelerin hikâyelerini. Çünkü sadece siyahların özgürlüklerinin ellerinden alınmış olması yeterli değildi. Bunun ne kadar uygunsuz olduğunu görmeleri gerekiyordu. Ve o zaman bile, sonunda ticareti yasaklamaları onlarca yıllarını aldı. Bu düpedüz *kölelik*. Bununla karşılaştırıldığında, Kanton'da ticaret hakları için yapılan bir savaş hiçbir şey gibi görünmeyecektir. Bu hiç romantik değil. Afyon bağımlılığının Çinli aileler üzerindeki etkileri hakkında destanlar yazan romancılar yok. Eğer Parlamento, Kanton limanlarının açılması yönünde oy kullanırsa, bu serbest ticaretin olması gerektiği gibi işlediği şeklinde görünecektir. Bu yüzden bana, eğer İngiliz halkı bilseydi bir şeyler yapardı, deme."

"Ama bu bir savaş," dedi Letty. "Elbette bu farklı, elbette öfke uyandıracak–"

"Anlamadığın şey," dedi Rami, "senin gibi insanların kahvaltı masalarında çay ve kahve içebilmek için ne kadar çok şeyi

1 17. yüzyılın ortalarında George Fox tarafından kurulan Hıristiyan mezhebinin üyeleri. –*çn.*

mazur görebilecekleri. Umurlarında değil, Letty. Umurlarında değil."

Letty uzun bir süre sessiz kaldı. Sanki aileden birinin ölüm haberini almış gibi acınası, kederli ve kırılgan görünüyordu. Uzun, titrek bir nefes verdi ve gözlerini sırayla her birinin üzerinde gezdirdi. "Bana neden hiç söylemediğinizi anlıyorum," dedi.

"Ah, Letty." Victoire bocaladı, sonra uzanıp elini Letty'nin omzuna koydu. "Sandığın gibi değil."

Ama orada durdu. Belli ki Victoire onu avutabilecek başka bir şey düşünemiyordu. Ona güvenemeyecekleri gerçeği dışında söyleyebilecek başka bir şey yoktu. Tüm geçmişlerine, tüm ebedi dostluk beyanlarına rağmen, onun hangi tarafta yer alacağını bilmeleri mümkün değildi.

"Biz kararımızı verdik," dedi Victoire usulca ama kararlılıkla. "Oxford'a varır varmaz bunları Hermes'e götüreceğiz. Bizimle gelmek zorunda değilsin – seni bu riski almaya zorlayamayız, zaten çok acı çektiğini biliyoruz. Ama eğer bizimle değilsen, o zaman en azından sırlarımızı saklamanı istiyoruz."

"Ne demek istiyorsun?" diye haykırdı Letty. "Tabii ki sizinleyim. Siz benim arkadaşlarımsınız, sonuna kadar yanınızdayım."

Sonra kollarını Victoire'a doladı ve hıçkırarak ağlamaya başladı. Afallayan Victoire kaskatı kesildi ama bir süre sonra kollarını kaldırdı ve temkinlice Letty'ye sarıldı.

"Üzgünüm." Letty hıçkırıklarının arasında burnunu çekiyordu. "Üzgünüm, çok üzgünüm."

Rami ve Robin ne yapacaklarını bilemez bir hâlde olanları izliyorlardı. Başka biri olsa bu yapmacık, hatta mide bulandırıcı olurdu ama Letty söz konusu olduğunda bunun bir maskaralık olmadığını biliyorlardı. Letty komut verildiğinde ağlayamazdı, komut verildiğinde basit duyguları bile taklit edemezdi. Çok katı, çok şeffaftı ve hissettiklerinden farklı bir şekilde asla hareket edemeyeceğini biliyorlardı. Bu yüzden onun bu şekilde yıkıldığını görmek, sonunda hepsinin nasıl hissettiğini anladığını bilmenin ferahlatıcı bir etkisi vardı. Hâlâ bir müttefikleri olduğunu görmek rahatlatıcıydı.

Yine de doğru gelmeyen bir şey vardı ve Robin, Victoire ile Rami'nin yüzlerinden onların da böyle düşündüklerini görebiliyordu. Sinirini bozan şeyin ne olduğunu anlaması biraz zaman aldı ve anladığında, bu onu şimdi ve sonrasında sürekli rahatsız edecekti; Letty'ye anlattıkları onca şeyden, paylaştıkları onca acıdan sonra teselliye ihtiyacı olanın o olması büyük bir çelişki gibi görünüyordu.

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

Ey Oxford'un kuleleri! Kubbeler ve kuleler!
Bahçeler ve korular!
Varlığınız aklın ciddiyetini gölgeliyor

William Wordsworth,
Oxford, 30 Mayıs 1820

Ertesi sabah Oxford'a dönüşleri hızla bir hatalar komedisine dönüştü. Çok yorgun, aç ya da birbirleriyle iletişim kuramayacak kadar sinirli olmasalardı bu hataların çoğu önlenebilirdi. Paraları azalıyordu, bu yüzden Paddington İstasyonu'na gitmek için Bayan Clemens'in arabasını ödünç almanın akıllıca olup olmadığını tartışarak bir saat geçirdiler, ta ki vazgeçip bir faytonun ücretini ödeyene kadar. Ancak pazar sabahlan Hampstead'de fayton bulmak zordu ve istasyona vardıklarına Oxford treni hareket edeli on dakika olmuştu. Bir sonraki tren doluydu ve ondan sonraki tren de raylarda dolaşan bir inek yüzünden gecikti ki bu da Oxford'a ancak gece yarısından sonra varabilecekleri anlamına geliyordu.

Bütün bir gün boşa gitmişti.

Londra'da saatlerini harcarken şüphe çekmemek için bir kafeden diğerine geçtiler, masalarını korumak için aldıkları saçma sapan miktarlardaki kahve ve şekerlemeler yüzünden giderek daha gergin ve paranoyak hâle geldiler. Ara sıra içlerinden biri Profesör Lovell'dan ya da Hermes'ten bahsediyor, ancak diğerleri tarafından sertçe susturuluyordu; kimin kulak misafiri olabileceğini bilmiyorlardı ve Londra'nın tamamı konuşmalarını dinleyen kötü niyetli kişilerle doluymuş gibi geliyordu. Susturulmak kötü

Ninova

hissettiriyordu ama kimsenin havadan sudan söz edecek hâli yoktu, bu yüzden bavullarını sürükleyerek geç saatteki kalabalık trene bindiklerinde, hiçbiri birbiriyle konuşmuyordu.

Yolculuğu küskün bir sessizlik içinde geçirdiler. Oxford İstasyonu'ndan on dakika uzaklaşmışlardı ki Letty aniden doğrulup çok hızlı nefes almaya başladı.

"Ah Tanrım," diye fısıldadı. "Ah Tanrım, ah Tanrım, ah Tanrım–"

Letty bakışları üzerine çekiyordu. Rahatlamak istercesine Rami'nin omzunu tuttu ama Rami sabırsızlanarak kolunu ondan kurtardı. "Letty, *kapa çeneni.*"

Bu çok acımasızcaydı ama Robin, Rami'yi anlayışla karşıladı. Letty onu da yıpratıyordu, günün çoğunu histeri krizleri içinde geçirmişti ve Robin bundan bıkmıştı. Herkesin sinirleri bozuldu, diye düşündü öfkeyle. Letty de diğerleri gibi çenesini tutmalı ve kendini toparlamalıydı.

Afallayan Letty sustu.

Sonunda tren gıcırdayarak Oxford İstasyonu'na yanaştı. Esneyerek ve titreyerek, üniversiteye geri dönmek için yürümeleri gereken yirmi dakika boyunca bavullarını engebeli kaldırım taşlarının üzerinde sürüklediler. Kızların önce fayton çağırmak üzere kapıcı kulübesine gelmelerine karar vermişlerdi, kuzeye giden o kadar yolu tek başlarına yürümeleri için çok karanlıktı. Sonunda Üniversite Koleji'nin sade taş yüzü karanlığın içinden kendini belli etti ve Robin her şeye rağmen hâlâ evi gözüyle baktığı bu büyülü ve yozlaşmış yeri görünce geçmişe dair keskin bir sancı hissetti.

"Hey, siz!" Önünde bir fener sallayan kişi, bekçi başı Billings idi. Onları tepeden tırnağa süzdü ve tanıyınca yüzünde geniş bir gülümseme belirdi. "Sonunda Doğu'dan döndünüz, öyle mi?"

Robin lambanın ışığında nasıl göründüklerini merak etti – paniklemiş ve hırpani bir hâlleri vardı, dünkü giysileri içinde terlemişlerdi. Yorgunlukları her hâllerinden belli olmalıydı ki Billings'in ifadesi acıma duygusuna dönüştü. "Ah, zavallılar." Arkasını döndü ve kendisini takip etmeleri için el salladı. "Benimle gelin."

On beş dakika sonra salondaki masanın etrafına oturmuşlar, Billings mutfakta telaşla koştururken, fincanlarından koyu siyah çaylarını yudumluyorlardı. Billings'i işinden alıkoymak istemediklerini söylemişlerdi ama Billings onlara doğru dürüst bir yemek vermekte ısrar etmişti. Az sonra elinde cızırdayan yumurta, sosis, patates ve kızarmış ekmek tabaklarıyla çıkageldi.

"Bunlar neşenizi yerine getirir." Billings önlerine dört bardak koydu. "Sadece biraz kanyak ve su. Yurtdışından geldiğini gördüğüm ilk Gevezeler sizler değilsiniz. Bu her zaman işe yaramıştır."

Yiyeceklerin kokusu onlara ne kadar acıktıklarını hatırlattı. Kurtlar gibi sofraya saldırdılar ve Billings memnun bir şekilde onları izlerken, telaşlı bir sessizlik içinde lokmalarını çiğnediler.

"Ee, bana şu heyecan dolu yolculuğunuzu anlatsanıza," dedi Billings. "Kanton'a ve Mauritius'a gittiniz, değil mi? Size tuhaf şeyler yedirdiler mi? Yerel törenler gördünüz mü?"

Ne diyeceklerini bilemez hâlde birbirlerine baktılar. Letty ağlamaya başladı.

"Ah, hadi ama." Billings kanyak bardağını dürterek Letty'ye yaklaştırdı. "O kadar da kötü geçmiş olamaz."

Letty başını iki yana salladı. Dudağını ısırdı ama ağzından bir inilti çıktı. Bu yalnızca bir burun çekiş değil, hıçkırıklı, sarsıntılı bir ağlamaydı. Letty elleriyle yüzünü kapattı ve omuzları titreyerek, parmaklarının arasından tutarsız sözcükler sarf ederek, içtenlikle ağladı.

Victoire hiç de inandırıcı olmayan bir şekilde, "Evini özledi," dedi. "Ah, evini o kadar çok özledi ki."

Billings uzanıp Letty'nin omzunu sıvazladı. "Geçti artık, çocuğum. Sağ salim evine vardın."

Şoförü uyandırmak üzere dışarı çıktı. On dakika sonra binanın önüne bir fayton yanaştı ve kızlar lojmanlarına doğru yola çıktılar. Robin ve Rami bavullarını sürükleyerek Magpie Sokağı'na vardılar ve birbirlerine iyi geceler dediler. Rami odasının kapısından içeri girip gözden kaybolunca Robin geçici bir kaygı duydu – yolculukta geçirdiği onca gece boyunca Rami'nin

Ninova

arkadaşlığına alışmıştı ve haftalardır ilk kez tek başına olmaktan, karanlığı yumuşatacak başka bir sesin olmamasından korkuyordu.

Ama kapısını kapattığında, her şeyin ne kadar normal geldiğine şaşırdı. Masası, yatağı ve kitap rafları tıpkı bıraktığı gibiydi. Yokluğunda hiçbir şey değişmemişti. Profesör Chakravarti için üzerinde çalıştığı *Shanhaijing* çevirisi hâlâ masasının üzerinde duruyordu, bir cümle yarım kalmıştı. Hademe yakın zamanda gelmiş olmalıydı çünkü görünürde tek bir toz zerresi bile yoktu. Yumru yumru yatağına uzanıp eski kitapların ve küfün tanıdık, rahatlatıcı kokusunu içine çekerken, arkasına yaslanıp gözlerini kapatırsa sabah kalkıp hiçbir şey olmamış gibi derse gidebileceğini hissetti.

Uyandığında Rami tepesinde dikiliyordu. "Yüce Tanrım." Nefes nefese doğruldu. "Şunu yapma."

"Gerçekten kapını kilitlemeye başlamalısın." Rami ona bir fincan uzattı. "Şimdi artık bu noktadayız – bilirsin işte. Çay?"

"Teşekkürler." Robin fincanı iki eliyle kavradı ve bir yudum aldı. Bu en sevdikleri koyu, sert ve keskin Assam çayıydı. O huzur dolu, kısacık anda, pencereden güneş ışığı süzülürken ve dışarıda kuşlar usulca öterken, Kanton'da olup biten her şey korkunç bir rüya gibi geldi; derken o soğuk, yürek burkan anı aklına düştü. Robin içini çekti. "Neler oluyor?"

"Kızlar buradalar," dedi Rami. "Kalkma vakti."

"Buradalar mı?"

"Oturma odamdalar. Hadi."

Robin yüzünü yıkadı ve giyindi. Koridorun karşısında, Victoire ve Letty, Rami'nin kanepesine tünemiş otururken, Rami çay, bez torbada çörek ve küçük bir kâse kaymak ikram etti. "Kimsenin yemekhaneye gitmek istemediğini varsayıyorum, o yüzden kahvaltımız bu."

"Bunlar çok güzel," dedi Victoire şaşırarak. "Nereden–"

"Vaults'tan aldım, açılmalarından hemen önce. Önceki günden kalan çörekleri her zaman çok daha ucuza satarlar."

Rami'nin bıçağı olmadığı için çöreğini doğrudan kremaya sürdü. "Güzel, değil mi?"

Robin kızların karşısına oturdu. "Siz ikiniz iyi uyudunuz mu?"

"Her şey yolunda sayılır," dedi Letty. "Geri dönmek tuhaf bir his."

Victoire, "Fazlasıyla konforlu," diyerek ona katıldı. "Sanki dünya artık farklı olmalıymış gibi geliyor ama... öyle değil."

Robin de böyle hissediyordu. Hayatın lükslerine geri dönmek, Rami'nin kanepesinde oturup en sevdikleri kafeden alınan çörekleri yerken, en sevdikleri çayı içmek yanlış geliyordu. İçinde bulundukları durum risklerle orantılı değildi. Bahisler daha çok, dünyanın yeniden dönmesini talep ediyor gibiydi.

"Evet, dinleyin." Rami, Robin'in yanına oturdu. "Öylece oturup bekleyemeyiz. Hapishanede olmadığımız her geçen saniyeyi kullanmalıyız. Hermes'i bulmalıyız. Birdie, Griffin'le nasıl iletişim kurabilirsin?"

"Kuramam," dedi Robin. "Griffin bu konuda çok katıydı. Beni nasıl bulacağını biliyordu ama benim ona ulaşmamın hiçbir yolu yoktu. Hep böyleydi."

"Anthony de aynıydı," dedi Victoire. "Gerçi– bize birkaç teslimat noktası gösterdi, onun için aldıklarımızı buralara bırakırdık. Acaba gidip bu noktalara mesaj bıraksak–"

Letty, "Oraları hangi sıklıkta kontrol ediyor?" diye sordu. "Hiçbir şey beklemediği zaman da kontrol eder mi?"

Victoire düş kırıklığına uğrayarak, "Bilmiyorum," dedi. "Ama tek seçeneğimiz bu."

"Bize göz kulak olacaklarını düşünüyorum," dedi Robin. "Yakalandığımız o gece olanlardan sonra – yani, çok fazla yarım kalmış iş var ve şimdi hepimiz geri döndük, herhalde iletişim hâlinde olmak isteyeceklerdir."

Yüz ifadelerinden bunun büyük bir güvence olmadığını anlayabiliyordu. Hermes üyeleri çok titizlerdi, ne yapacakları belli olmazdı. Bir saat içinde kapıyı çalabilirlerdi ya da altı ay boyunca sessiz kalabilirlerdi.

Rami bir süre durakladıktan sonra, "Ne kadar zamanımız var ki?" diye sordu. "Yani, sevgili yaşlı Richard'ın geri gelmeyeceğini anlamaları ne kadar sürer?"

Bunu hiçbiri kesin olarak bilemezdi. Dönemin başlamasına daha bir hafta vardı ve bu noktada Profesör Lovell'ın ders vermek üzere dönmemiş olması şüphe çekerdi. Peki ya diğer profesörler hepsinin daha erken dönmelerini bekliyorlarsa?

"Peki, onunla düzenli iletişimi olan kim?" diye sordu Letty. "Elbette fakültedekilere bir hikâye anlatmamız gerekecek–"

"Ve bir de Bayan Piper var," dedi Robin. "Jericho'daki hizmetçisi – Lovell'ın nerede olduğunu merak edecektir, onu da ziyaret etmem gerek."

"Bir fikrim var," dedi Victoire. "Lovell'ın ofisine gidip yazışmalarına göz atabiliriz, vermesi gereken randevular olup olmadığına bakabiliriz ve hatta bize biraz zaman kazandıracaksa bazı cevaplar uydurabiliriz."

"Açık konuşmak gerekirse," dedi Letty, "cinayetini örtbas ettiğimiz adamın ofisine girip kimsenin bizi yakalamamasını umarak eşyalarını karıştırmamız gerektiğini mi düşünüyorsun?"

"Bunu yapmanın tam zamanı," dedi Victoire, "hazır kimse bizim yaptığımızı bilmiyorken."

"Zaten bilmediklerini nereden çıkarıyorsun?" Letty'nin sesi tizleşti. "Kuleden içeri girer girmez demirlerin arasına sıkışıp kalmayacağımızı nereden biliyorsun?"

Robin, "Yüce Tanrım," diye mırıldandı. Birdenbire bu konuşmayı yapmaları, hatta Oxford'da olmaları bile saçma geldi. "*Neden* geri döndük ki?"

"Kalküta'ya gitmeliyiz," dedi Rami aniden. "Hadi, Liverpool'a kaçalım, oradan bir aktarma ayarlayabiliriz–"

Letty'nin yüzü buruştu. "Neden Kalküta?"

"Orası güvenli, ebeveynim bizi koruyabilir, çatı katında yer var–"

"Hayatımın geri kalanını ebeveyninin çatı katında geçirmeyeceğim!"

"Bu *geçici* olacak–"

"Herkes sakin olsun." Victoire o kadar nadiren sesini yükseltirdi ki hepsini tek seferde susturdu. "Bu bir– görev gibi, anlıyor musunuz? Sadece bir plana ihtiyacımız var. Sadece bu işi parçalara bölmemiz ve bitirmemiz gerekiyor, ardından her şey yoluna girecek." İki parmağını havaya kaldırdı. "Şimdi, görünüşe göre yapmamız gereken iki şey var. Birinci görev: Hermes Cemiyeti'yle temasa geçmek. İkinci görev: Hermes'e ulaştığımızda bir şeyler yapabilmeleri için mümkün olduğunca çok bilgi toplamak."

"Üçüncü görevi unuttun," dedi Letty. "Yakalanmamak."

"Eh, bunu söylemeye gerek yok."

Rami, "O kadar korunmasız mıyız?" diye sordu. "Yani, düşünsenize, burada gemide olduğumuzdan daha güvendeyiz. Cesetler konuşamaz ve Lovell bir yerlerde karaya vurmayacak. Bana öyle geliyor ki hepimiz çenemizi tutarsak bu işten sıyrılırız, öyle değil mi?"

"Ama sorular sormaya başlayacaklar," dedi Letty. "Yani, elbette bir noktada birileri Profesör Lovell'ın hiçbir mektuba cevap vermediğini fark edecek."

"Biz de onlara aynı şeyi söylemeye devam ederiz," dedi Victoire. "Lovell'ın evine kapandığını, ağır hasta olduğunu, bu yüzden mektuplara cevap vermediğini ya da ziyaretçi kabul etmediğini ve kendisi olmadan geri dönmemizi istediğini söyleriz. İşte bu kadar. Basit tutun, detaylarla süslemeyin. Eğer hepimiz aynı hikâyeyi anlatırsak, kimse şüphelenmez. Ve eğer gergin görünüyorsak, bu sevgili profesörümüz için endişelendiğimizdendir. Değil mi?"

Kimse Victoire'a karşı çıkmadı. Hepsi birden onun her bir sözcüğüne umut bağlamıştı. Dünya delice dönmeyi bırakmıştı, önemli olan tek şey Victoire'ın bundan sonra ne diyeceğiydi.

Victoire devam etti. "Gerçi şöyle düşünüyorum, bir şey yapmadan ne kadar oturur← – yani ne kadar temkinli davranırsak, o kadar şüphe çekeceğiz. Saklanıp göz önünden kaybolamayız. Biz Babil öğrencileriyiz. Meşgulüz. Verilen ödevler yüzünden aklını yitirmek üzere olan dördüncü sınıflarız. Delirmemişiz gibi davranmak zorunda değiliz çünkü buradaki öğ-

renciler hep delidir ama doğru sebepler yüzünden delirmişiz gibi rol yapmalıyız."

Bu her nasılsa çok mantıklı geldi.

Victoire, Robin'i işaret etti. "Sen hizmetçiyi hallet, sonra da gidip Profesör Lovell'ın yazışmalarını getir. Rami ve ben Anthony'nin teslimat noktalarına gideceğiz ve bırakabildiğimiz kadar şifreli mesaj bırakacağız. Letty, sen günlük rutin işlerine devam edeceksin ve her şeyin yolunda olduğu izlenimini vereceksin. İnsanlar sana Kanton'u sorarsa, profesörün hastalığı hakkındaki hikâyeyi yaymaya başla. Bu gece hepimiz burada buluşacağız ve bir sorun çıkmaması için Tanrı'ya dua edeceğiz." Victoire derin bir nefes aldı ve etrafına bakarak, kendini ikna etmeye çalışırcasına başıyla onayladı. "Bunu atlatacağız, tamam mı? Aklımızı kaybedemeyiz."

Fakat Robin, bunun kaçınılmaz bir sonuç olduğunu düşündü.

Teker teker Magpie Sokağı'nı terk ettiler. Robin, Bayan Piper'ın Jericho'daki evde olmadığını, posta kutusuna bir mesaj bırakıp gidebileceğini umuyordu fakat kapıyı henüz çalmıştı ki Bayan Piper derhal kapıyı açarak, genişçe gülümsedi. "Robin, canım!"

Bayan Piper ona sıkıca sarıldı. Üstüne ılık ekmek kokusu sinmişti. Robin'in sinüsleri sızladı, gözleri yaşarır gibi oldu. Bayan Piper'dan uzaklaştı, burnunu ovaladı ve hapşırmak üzereymiş gibi yaptı.

"Zayıflamış görünüyorsun." Bayan Piper, Robin'in yanaklarını avuçladı. "Kanton'da sizi beslemediler mi? Yoksa artık Çin yemeklerini sevmiyor musun?"

"Kanton iyiydi," dedi Robin cılız bir sesle. "Yolculuklar sırasında yemekler kısıtlı."

"Ne kadar ayıp. Sizler hâlâ çocuk sayılırsınız." Bayan Piper geriye çekildi ve etrafına baktı. "Profesör de geri döndü mü?"

"Aslında bir süre daha dönmeyecek." Robin'in sesi titredi. Boğazını temizledi ve tekrar denedi. Daha önce Bayan Piper'a yalan söylememişti ve bu kendini tahmininden daha kötü his-

setmesine neden oldu. "Profesör– şey, geri dönüş yolculuğunda çok hastalandı."

"Aman Tanrım, gerçekten mi?"

"Kendinde Oxford'a gelecek gücü bulamadı ve hastalığı bulaştırmaktan korktuğu için şimdilik kendini Hampstead'de karantinaya aldı."

"Yapayalnız mı?" Bayan Piper telaşlanmış görünüyordu. "Akılsız, bana yazmalıydı. Bu gece oraya gideyim, Tanrı biliyor ya, kendisine çay bile yapamaz–"

Robin, "Lütfen gitmeyin," diye araya girdi. "Ee şey– profesörün hastalığı çok bulaşıcı. Öksürdüğünde veya konuştuğunda parçacıklar havaya yayılıyor. Gemideyken onunla aynı kabinde bile bulunamıyorduk. Olabildiğince az insan görmeye gayret ediyor. Ama iyi bakılıyor. Bir doktor çağırıp onu muayene ettirdik–"

"Hangi doktoru? Smith'i mi? Hastings'i mi?"

Robin çocukken grip olduğunda onu tedavi etmeye gelen doktorun adını hatırlamaya çalıştı. "Ee – Hastings'i."

"Güzel," dedi Bayan Piper. "Her zaman Smith'in bir şarlatan olduğunu düşünmüşümdür. Yıllar önce ateşim çok yüksekti ve bana basit bir histeri teşhisi koydu. Histeri! Boğazımdan çorba bile geçmiyordu ve adam hepsini uydurduğumu düşündü."

Robin sakin bir nefes aldı. "Emimin Doktor Hastings ona iyi bakacaktır."

"Ah elbette, hafta sonu gelip üzümlü çörekler pişirmemi isteyecektir." Bayan Piper kocaman gülümsedi. Belli ki bu sahte bir gülümsemeydi, gözlerine yansımamıştı ama Bayan Piper, Robin'i neşelendirmekte kararlı görünüyordu. "Eh, en azından seninle ilgileneyim. Sana öğle yemeği hazırlayayım mı?"

"Ah hayır," dedi Robin hemen. "Kalamam – gidip diğer profesörlere haber vermem gerek. Henüz bilmiyorlar, anlarsınız ya."

"Çay için bile kalmayacak mısın?"

Robin kalmak istiyordu. Bayan Piper'ın masasında oturmayı, onun saçma hikâyelerini dinlemeyi ve kısa bir an için de olsa çocukluğunun sıcak rahatlığını ve güvenliğini hissetmeyi o kadar

çok istiyordu ki. Ama bir fincan Darjeeling'i doldurmak, demlemek ve yudumlamak için geçecek süre şöyle dursun, beş dakika bile dayanamayacağını biliyordu. Eğer kalırsa, o evin içine adım atarsa, tamamen yıkılacaktı.

"Robin?" Bayan Piper endişeyle yüzünü inceledi. "Çok mutsuz görünüyorsun, canım."

"Sadece–" Robin'in bakışları bulanıklaştı ve gözyaşlarını tutamadı. Sesi çatladı. "Sadece çok korkuyorum."

"Ah, canım." Bayan Piper kollarını Robin'e doladı. Robin de ona sarıldı, hıçkırıklarını bastırırken omuzları titredi. Onu bir daha göremeyebileceğini ilk kez fark ediyordu – aslında Profesör Lovell'ın öldüğü duyulunca Bayan Piper'a ne olacağını bir an bile düşünmemişti.

"Bayan Piper, acaba..." Robin kendini Bayan Piper'ın kollarından kurtardı ve bir adım geriye gitti. Suçluluk duygusuyla kıvranıyordu. "Sizin... bir aileniz, gidebileceğiniz başka bir yer var mı?"

Bayan Piper şaşırmış görünüyordu. "Ne demek istiyorsun?"

"Eğer Profesör Lovell iyileşemezse," dedi. "Sadece merak ettim – çünkü eğer profesör toparlanamazsa, o zaman kalacak bir yeriniz–"

"Ah. Sevgili oğlum." Bayan Piper'ın gözleri doldu. "Benim için endişelenme. Edinburgh'da bir yeğenim ve erkek kardeşim var – birbirimizi hiç sevmeyiz ama kapılarını çalarsam beni almak zorunda kalırlar. Ama buna gerek kalmayacak. Richard daha önce de yabancı hastalıklardan payını aldı. Göz açıp kapayıncaya kadar aylık akşam yemekleri için burada olur ve geldiğinde ikinize de fırında kızarmış kaz ikram ederim." Robin'in omuzlarını sıktı. "Sen sadece derslerine odaklan, tamam mı? Sıkı çalış ve gerisini merak etme."

Robin onu bir daha asla görmeyecekti. Olaylar nasıl gelişirse gelişsin, en azından bu kadarı kesin görünüyordu. Gözlerini Bayan Piper'ın nazik gülümsemesine dikerek bu anı ezberlemeye çalıştı. "Elimden geleni yaparım, Bayan Piper. Hoşça kalın."

Kuleye girecek cesareti bulmadan önce, bir süre sokakta kendini toparlamak zorunda kaldı.

Fakülte ofisleri yedinci kattaydı. Robin koridorun boş olduğundan emin olana kadar merdiven boşluğunda bekledi ve Profesör Lovell'ın anahtarını kilide soktu. Ofisteki yazışmalar Hampstead'de bulduklarının hemen hemen aynısıydı: Jardine, Matheson, Gützlaff ve diğerlerine yaklaşan işgal için savaş planlarıyla ilgili mektuplar. Bazılarını karıştırarak bir yığın hâline getirdi ve ceketinin içine tıkıştırdı. Hermes'in bunlarla ne yapabileceği hakkında en ufak bir fikri yoktu ama hiç kanıt olmamasından iyidir, diye düşündü.

Tam kapıyı kapatıp kilitlemişti ki Profesör Playfair'in ofisinden gelen sesleri duydu. İlki bir kadına aitti, talepkâr ve yüksekti. "Arka arkaya üç ödemeyi kaçırdı ve aylardır onunla iletişim kuramıyorum–"

"Richard çok meşgul bir adam," dedi Profesör Playfair. "Ve hâlâ dördüncü sınıfların yıllık yurtdışı gezisinde, eminim size söylemiştir–"

"Söylemedi," dedi kadın. "Bu konularda çok kötü olduğunu biliyorsunuz, hiçbir zaman nereye gittiğini bilmeyiz. Mektup yazmaz, telgraf bile göndermez, çocuklara haber yollamaz. Çocuklar bir babaları olduğunu dahi unutmaya başlıyorlar."

Kalbi küt küt atan Robin, koridorun köşesine doğru sürünerek ilerledi. Merdivenler sadece birkaç metre arkasındaydı. Kapı açılırsa, kimse onu görmeden altıncı kata kaçabilirdi.

"Ah, bu çok zor olmalı," dedi Profesör Playfair sarsakça. "Gerçi bunun Richard'la sık sık konuştuğumuz bir konu olmadığını söylemeliyim. Bunu doğrudan onunla konuşsanız daha iyi olur–"

"Ne zaman geri dönmesini bekliyorsunuz?"

"Gelecek hafta. Duyduğuma göre Kanton'da bazı sorunlar çıkmış, bu yüzden birkaç gün erken de gelebilir. Ama gerçekten bilmiyorum Bayan Lovell – bir şeyler duyunca size haber gönderirim ama şimdilik biz de sizin kadar az şey biliyoruz."

Kapı açıldı. Robin kaçmak üzere hazırlandı ama hastalıklı bir

merak yüzünden olduğu yerde çakılı kaldı. Köşenin ardından boynunu uzattı. Görmek, kesin olarak bilmek istiyordu.

Uzun boylu, zayıf, saçlarına kırlar düşen bir kadın koridora adım attı. Yanında iki küçük çocuk vardı. Büyük olan kız on yaşlarında görünüyordu ve belli ki ağlıyordu ancak hıçkırıklarını bir yumruğuyla gizlerken, diğer yumruğuyla annesinin elini sıkıyordu. Erkek kardeşi çok daha küçüktü – belki de sadece beş ya da altı yaşındaydı. Bayan Lovell, Profesör Playfair'le vedalaşırken o da sendeleyerek koridora çıktı.

Robin'in nefesi boğazında düğümlendi. Kendini koridora doğru daha da eğilmiş buldu, başka yöne bakamıyordu. Oğlan kendisine, Griffin'e o kadar benziyordu ki. Gözleri aynı açık kahverengiydi, saçları da benzer şekilde koyu renkti ama ikisininkinden de daha kıvrıktı.

Oğlan Robin'le göz göze geldi. Sonra, Robin'i dehşete düşüren bir şekilde ağzını açtı ve yüksek, anlaşılır bir sesle, "Baba," dedi.

Robin arkasını döndü ve kaçtı.

"O da neydi?" Bayan Lovell'ın sesi merdiven boşluğuna yayıldı. "Dick, ne dedin sen?"

Profesör Lovell'ın oğlu bir şeyler geveledi ama Robin onu duyamayacak kadar hızlı bir şekilde merdivenlerden iniyordu.

"Lanet olsun," dedi Rami. "Profesör Lovell'ın bir ailesi olduğunu dahi bilmiyordum."

"Sana Yorkshire'da bir malikânesi olduğunu söylemiştim!"

"Bunu uydurduğunu sanmıştım," dedi Rami. "Lovell'ın bir kez bile tatile çıktığını görmedim. O kesinlikle – bir aile adamı değil. Evde çocuk sahibi olacak kadar uzun süre kalmayı nasıl başarmış?"

"Mesele şu ki bir ailesi var ve endişeliler," dedi Robin. "Anlaşılan evine göndermesi gereken paralar ulaşmamış. Ve şimdi, Playfair de bir terslik olduğunu biliyor."

"Paraları biz göndersek nasıl olur?" diye sordu Victoire. "Lovell'ın elyazısını taklit ederiz ve parayı biz göndeririz. Bir evin aylık masrafı ne kadardır?"

"Sadece üç kişi oldukları takdirde mi?" Letty bir süre düşündü. "Yalnızca on pound kadardır."

Victoire'ın benzi soldu. Rami içini çekti ve şakaklarını ovdu. Robin uzanıp kendine bir bardak kanyak doldurdu.

O geceki ruh hâlleri kesinlikle karamsardı. Robin'in Profesör Lovell'ın ofisinde bulduğu mektup yığını dışında, gün boyunca hiçbir şey elde edememişlerdi. Hermes Cemiyeti sessiz kalmıştı. Robin'in penceresi boştu. Victoire ve Rami, Anthony'nin bütün teslimat noktalarını – Christ Church Katedrali'nin arkasındaki gevşek bir tuğlayı, Botanik Bahçesi'ndeki gizli bir bankı, Cherwell Nehri kıyısında devrilmiş ve nadiren kullanılan bir sandalı kontrol etmişlerdi ama hiçbirinde yakın zamanda ziyaret edildiğine dair bir işaret yoktu. Hatta Twisted Root'un önünde bir saat boyunca ileri geri yürümüşler, Griffin'in gizlenirken onları görebileceğini ummuşlardı ama sadece müşterilerin bakışlarını üzerlerine çekmekle kalmışlardı.

En azından feci bir şey olmamıştı – ne bir sinir krizi, ne de Oxford polisiyle uğursuz bir karşılaşma yaşamışlardı. Letty kantinde, öğle yemeği sırasında yine nefes nefese kalmıştı ya da Robin öyle duymuştu ama Victoire onun sırtını sıvazlamış ve sadece boğazına üzüm kaçmış gibi davranmıştı. (Robin biraz insafsızlık ederek, Letty, kadınların sinirli, bezelye beyinli histerikler olmadıkları yönündeki genel feminist görüşe yardımcı olmuyor, diye düşündü).

Belki de şimdilik güvendelerdi. Yine de ister istemez kendilerini kolay hedef olarak görüyorlardı. Zamanları tükeniyordu, çok fazla insan şüphelenmeye başlamıştı ve şansları sonsuza kadar sürmeyecekti. Ama başka nereye gidebilirlerdi ki? Kaçarlarsa, Hermes Cemiyeti'nin onları bulmasına imkân yoktu. Mecburen kapana kısılmışlardı.

"Ah, kahretsin," dedi Rami. Posta kutularından çıkardığı yığınlarca yazışmayı gözden geçiriyor, anlamsız mektupları önemli olanlardan ayırıyordu. "Unutmuşum."

Letty, "Neyi?" diye sordu.

"Fakülte partisini." Rami kalın, krem renkli bir davetiyeyi onlara doğru salladı. "Lanet olası fakülte partisi, bu cuma günü."

"Elbette gitmiyoruz," dedi Robin.

"Gitmesek olmaz," dedi Rami. "Bu fakülte partisi."

Kraliyet Çeviri Enstitüsü her yıl, Hilary döneminin başlamasından hemen önce, Üniversite Koleji arazisinde öğretim üyeleri, öğrenciler ve araştırma görevlileri için bir bahçe partisi düzenliyordu. Şimdiye kadar üç partiye gitmişlerdi. Bunlar uzun, dikkat çekici olmayan etkinliklerdi, tüm Oxford etkinliklerinde olduğu gibi yemekler son derece vasattı ve konuşmalar uzundu. Robin'in anlayamadığı şey, Rami'nin bu konuyu neden bu kadar büyüttüğüydü.

Victoire, "Ne olmuş yani?" diye sordu.

"Çünkü herkes gidiyor," dedi Rami. "Bu zorunlu. Hepsi artık geri döndüğümüzü biliyor – bu sabah Radcliffe Camera önünde Profesör Craft ile karşılaştık ve kantinde pek çok kişi Letty'yi gördü. İnsan içine çıkmamız gerek."

Robin, Babil fakülte üyelerinin eşliğinde ordövr yemekten daha korkunç bir şey düşünemiyordu.

Victoire, "Siz delirdiniz mi?" diye sordu. "O partiler bitmek bilmez, asla sonunu getiremeyiz."

"Sadece bir parti," dedi Rami.

"Üç yemek, şarap, *konuşmalar*... Letty şu anda bile kendini zor tutuyor, onu Craft ve Playfair'in yanına yerleştirip üç saat boyunca Kanton'da ne kadar güzel vakit geçirdiğini anlatmasını mı bekliyorsunuz?"

Letty kimseyi ikna edemeyen cılız bir sesle, "İyi olacak," dedi.

"Eğer orada olmazsak sorular sormaya başlayacaklar–"

"Peki Letty masanın ortasındaki süs çiçeklerinin üstüne kustuğunda sorular sormayacaklar mı?"

"Gıda zehirlenmesi geçiriyormuş gibi yapabilir," dedi Rami. "Sabahtan beri hastaymış gibi davranabiliriz ve bu da neden solgun ve terli olduğunu, neden kantinde kriz geçirdiğini açıklar. Gerçekten de bunun dördümüzün de hiç ortaya çıkmamasından daha şüpheli olduğunu iddia edebilir misiniz?"

Robin, Victoire'a bakarak karşıt bir savı olmasını ümit etti. Ama Victoire da aynı beklentiyle ona bakıyordu.

"Partiye katılmak bize zaman kazandırır," dedi Rami kararlılıkla. "Eğer tamamen kafayı sıyırmışız gibi görünmemeyi başarırsak, bir ya da iki gün kazanmış oluruz. Hepsi bu. Daha çok zaman. Şu anda önemli olan tek şey bu."

Cuma günü zamansız sayılacak kadar sıcaktı. Sabah tipik bir ocak serinliğiyle başlamıştı ama güneş öğleden sonra bulutların arasından sıyrılmış ve tüm gücüyle parlamaya başlamıştı. Hepsi giyinirken soğuğu gözlerinde fazla büyütmüşlerdi ve avluya çıktıklarında yün atletlerini kolayca çıkaramamışlardı, bu da terlemekten başka seçenekleri olmadığı anlamına geliyordu.

O yılki bahçe partisi Babil'in o güne kadar düzenlediği en şatafatlı partiydi. Rus Arşidükü Alexander'ın bir önceki mayıs ayında üniversiteye yaptığı ziyaretten sonra fakülte para içinde yüzüyordu; resepsiyonda spontane çevirmenlerin zekâsından ve becerisinden çok etkilenen arşidük, Babil'e örtülü ödenek olarak bin pound hediye etmişti. Profesörler bu parayı düşüncesizce de olsa cömertçe kullanmışlardı. Avlunun ortasında bir yaylı çalgılar dörtlüsü tutkuyla çalıyordu fakat gürültü konuşmayı imkânsız hâle getirdiğinden herkes onlardan uzaklaşıyordu. Londra Hayvanat Bahçesi'nden getirildiği söylenen yarım düzine tavus kuşu yeşil alanda dolaşarak parlak renklerde giyinen herkesi taciz ediyordu. Üç uzun, sayvanlı yiyecek ve içecek masası yeşil alanın ortasını kaplamıştı. Yiyecekler arasında parmak sandviçler, küçük turtalar, saçma sapan her türlü çikolata ve yedi farklı çeşit dondurma vardı.

Babil akademisyenleri ellerinde hızla ısınan şarap kadehleriyle etrafta dolanıyor, isteksiz ve önemsiz sohbetler ediyorlardı. Oxford'daki tüm fakülteler gibi, Çeviri Enstitüsü de iç çekişmelerle, finansman ve atamalar konusunda kıskançlıklarla doluydu; her bölgesel uzmanın kendi dilinin diğerlerinden daha zengin, daha şiirsel, daha edebi ve gümüş-işleme için daha verimli olduğunu düşünmesi bu sorunu daha da kötüleştiriyordu. Babil'in bölümsel önyargıları kafa karıştırıcı olduğu kadar keyfiydi de. Roman-

tikler edebi prestijin çoğuna sahipti[1] ancak Arapça ve Çince çoğunlukla yabancı ve farklı oldukları ölçüde değerliyken, İskoçça ve Galce gibi ülkelerine daha yakın diller neredeyse hiç saygı görmüyordu. Bu durum havadan sudan konuşmayı çok tehlikeli kılıyordu, birinin araştırması hakkında ya çok fazla ya da çok az heves gösterince o kişi kolayca gücenebiliyordu. Tüm bunlar yetmezmiş gibi, üniversitenin rektörü Muhterem Doktor Frederick Charles Plumptre ortalıkta dolaşıyordu ve bir noktada her birinin onunla el sıkışmaları, rektörün isimlerini bile hatırlamadığı apaçık ortadayken hepsini hatırlıyormuş gibi davranmasına ve nereli olduklarına, ne okuduklarına dair son derece sıradan bir konuşmaya katlanmaları gerektiği anlaşıldı.

Tüm bunlar üç dayanılmaz saat boyunca devam etti çünkü ziyafet bitmeden kimse ayrılamazdı. Oturma planları yapılmıştı, yoklukları fark edilirdi. Güneş batana kadar, tüm kadehler kaldırılana kadar, oradaki tüm akademisyenler saatlerce sosyalleşmekten keyif alıyorlarmış gibi davranmaktan bıkana kadar kalmak zorundalardı.

Robin etrafına bakarak, *Bu bir felaket*, diye düşündü. Hiç gelmeselerdi daha iyiydi. Hiçbirinin kafası yerinde değildi. Bir araştırma görevlisinin Victoire'a bir soruyu üç kez sormasını ve Victoire'ın nihayet adamın farkına varmasını izledi. Letty köşede durmuş, alnından ter damlaları süzülürken soğuk su dolu bardakları ardı ardına midesine indiriyordu.

Robin dolup taşan yeşil alana bakarken başının döndüğünü hissetti. Bunun delilik olduğunu düşündü; burada, fakülte üyeleri arasında elinde şarap kadehiyle durması ve onlardan birini öldürdüğü gerçeğini gizlemesi tam bir delilikti. Bir şeyler yapmak için masalara doğru yürüdü ve küçük bir tabağı ordövrlerle

---

1 Zavallı Almancacılar bu sözlü atışmalarda her zaman Roman dilbilimcilere yenildiler çünkü kendi Prusya Kralları II. Frederick'in sözlerinin yüzlerine vurulmasıyla uğraşmak zorunda kaldılar. Frederick, Fransızcanın edebi hâkimiyetinden o kadar korkmuştu ki 1780'de Fransızca bir makale yazarak anadili Almancayı yarı barbar, kaba ve kulağa hoş gelmeyen bir dil olarak eleştirdi. Daha sonra Almancanın sesini iyileştirmek için çok sayıda fiilin son hecesine -a ekleyerek İtalyancaya daha çok benzeyen bir ses elde etmeyi önerdi.

doldurdu ama hızla bozulan tartlardan herhangi birini ağzına götürme düşüncesi mide bulandırıcıydı.

"İyi misin?"

Robin sıçradı ve arkasına döndü. Profesör De Vreese ve Playfair, hapishane gardiyanları gibi iki yanında duruyorlardı. Robin hızla gözlerini kırpıştırarak, yüz hatlarını tarafsız bir gülümsemeye benzer bir şekle sokmaya çalıştı. "Merhaba efendim."

"Durmadan terliyorsun." Profesör Playfair endişeyle Robin'in yüzünü inceledi. "Ayrıca gözlerinin altında kocaman halkalar var, Swift. Hiç uyumuyor musun?"

Robin, "Saat farkı yüzünden," diye geveledi. "Biz, eee – geri dönüş yolculuğunda uyku düzenlerimizi gerektiği gibi oturtamadık. Üstelik, eee, dönem öncesi okumaları yüzünden çok yorgunuz."

Profesör Playfair hâlden anlarcasına başıyla onaylayınca Robin şaşırdı. "Ah, evet. Ne derler bilirsin. Öğrenci sözcüğü 'dikkatli, özverili çalışma' anlamına gelen *studere*'den gelir. Eğer kendini sürekli çekiçle vurulan bir çivi gibi hissetmiyorsan, yanlış yapıyorsun demektir."

"Gerçekten de öyle," dedi Robin. Sıkılıp gitmelerine neden olacak kadar sıkıcı olma taktiğini uygulamaya karar verdi.

Profesör De Vreese, "Yolculuğunuz iyi geçti mi?" diye sordu.

"Şey–" Robin boğazını temizledi. "Galiba beklediğimizden daha zordu. Hepimiz geri döndüğümüz için çok memnunuz."

"Bilmez miyim. Bu denizaşırı ilişkiler çok yorucu olabiliyor." Profesör Playfair başıyla Robin'in elindeki tabağı işaret etti. "Ah, bakıyorum da keşiflerimi bulmuşsun. Hadi, bir lokma ye."

Robin üzerinde baskı hissederek tartı ısırdı.

"Güzel, değil mi?" Robin çiğnerken Profesör Playfair onu izledi. "Evet, gümüşle desteklendi. Roma'da tatildeyken bulduğum hayali küçük bir eşleşme-çifti. *Pomodoro*, bir domates için oldukça yaratıcı bir tanımdır – kelimenin tam anlamıyla "altın elma" anlamına gelir. Buna bir de Fransızcadaki *pomme d'amour*'u ekliyoruz ve İngilizcede olmayan bir zenginlik elde ediyoruz."

Robin minnettar görünmeye çalışarak çiğnedi. Tek düşüne-

bildiği tartın ne kadar yapışkan olduğuydu; ağzında patlayan tuzlu soslar, kanı ve cesetleri çağrıştırıyordu.

Profesör De Vreese, "*Pretoogjes*," dedi.

"Efendim?"

"*Pretoogjes*." Profesör De Vreese, Robin'in yüzünü işaret etti. "Haylaz gözler. Flamanca bir sözcük. Pırıldayan, delimsirek gözler. Yaramazlık peşinde koşan çocuklar için kullanılır."

Robin'in buna karşılık ne söylemesi gerektiği konusunda en ufak bir fikri yoktu. "Şey... ne kadar ilginç."

Profesör De Vrees, Robin sanki hiç konuşmamış gibi, "Sanırım gidip rektöre merhaba diyeceğim," dedi. "Tekrar hoş geldin, Swift. Partinin keyfini çıkar."

"İşte." Profesör Playfair Robin'e bir kadeh kırmızı şarap uzattı. "Profesör Lovell'ın Londra'dan ne zaman döneceğini biliyor musun?"

"Bilmiyorum." Robin cevap vermeden önce şarabından bir yudum aldı ve kendini toplamak için elinden geleni yaptı. "Kanton'da bir hastalığa yakalandığını duymuşsunuzdur. Yanından ayrıldığımızda durumu kötü görünüyordu, bu dönem geri dönüp dönmeyeceğinden bile emin değilim."

"İlginç," dedi Profesör Playfair. "İyi ki hastalık hiçbirinize bulaşmamış."

"Ah, şey– profesör kendini kötü hissetmeye başlayınca tedbirlerimizi aldık. Karantina, yüz maskeleri falan – anlarsınız ya."

"Hadi ama Bay Swift." Profesör Playfair'in sesi sertleşti. "Lovell'ın hasta olmadığını biliyorum. Siz döndüğünüzden beri Londra'ya üç ulak gönderdim ve hepsi de Hampstead'deki evin şu anda boş olduğunu söylediler."

"Sahi mi?" Robin'in kulakları uğuldamaya başladı. Şimdi ne yapacaktı? Bu yalanı sürdürmenin anlamı var mıydı? Yoksa arkasına bakmadan kaçmalı mıydı? "Ne kadar tuhaf – acaba, neden böyle yaptığını..."

Profesör Playfair bir adım daha yaklaştı ve başını planlı bir şekilde Robin'in kulağına doğru eğdi. "Biliyor musun," diye fı-

sıldadı, "Hermes'teki arkadaşlarımız onun nerede olduğunu öğrenmeyi çok istiyorlar."

Robin az kalsın şarabını püskürtecekti. Ortalığı batırmadan önce ağzını kapattı ama şarabı boğazına kaçırdı. Nefes nefese öksürürken hem tabağındakileri hem de kadehindekini döktü.

"İyi misiniz, Bay Swift?"

Robin'in gözleri sulandı. "Peki siz–"

Profesör Playfair gözlerini yaylı çalgılar dörtlüsüne dikerek, keyifle, "Hermes'le birlikteyim," diye mırıldandı. "Her ne saklıyorsan, bana söylemende sakınca yok."

Robin nasıl tepki vereceğini bilemedi. Rahatlamadığı kesindi. *Kimseye güvenme* – Griffin bu dersi iliklerine işlemişti. Profesör Playfair, Robin'e bildiği her şeyi söyletmeyi amaçlıyorsa, kolayca yalan söyleyebilirdi. Ya da Profesör Playfair bekledikleri müttefik ve kurtarıcı olabilirdi. Robin hayal kırıklığının sancısını hissetti. Keşke Griffin ona daha fazlasını anlatsaydı, keşke onu karanlıkta, diğerlerinden kopuk ve tamamen çaresiz bırakmaktan bu kadar keyif almasaydı.

Elinde işe yarar bir bilgi yoktu, sadece içinde bir şeylerin fena hâlde ters gittiğine dair bir his vardı. Profesör Playfair gibi gizlice mırıldanarak, "Tanrı'ya şükür," dedi. "Yani Griffin'in Kanton komplosunu biliyor musunuz?"

Profesör Playfair biraz abartılı bir hevesle, "Elbette," dedi. "İşe yaradı mı?"

Robin duraksadı. Bu bölümdeki rolünü çok dikkatli oynaması gerekiyordu. Profesör Playfair'i merakta bırakmaya yetecek, ancak saldırıya geçirmeyecek kadarını anlatmalıydı. Ve zamana ihtiyacı vardı – en azından diğerlerini bir araya getirecek ve kaçacak kadar.

Profesör Playfair kolunu Robin'in omuzlarına dolayarak onu kendine çekti. "Neden sen ve ben gidip sohbet etmiyoruz?"

"Burada olmaz." Robin'in gözleri avluya çevrildi. Hem Letty hem de Victoire omuzlarının üzerinden ona bakıyorlardı. Robin gözlerini vurgulu bir biçimde kırpıştırarak ön çıkışa, sonra

Ninova

tekrar onlara baktı. "Fakülte üyelerinin önünde konuşamayız, kimin dinlediği hiç belli olmaz."

Profesör Playfair, "Elbette," dedi.

Robin adamın partiden ayrılmayı önermesini beklemeden, "Tüneller," dedi. "Griffin ve diğerleriyle bu gece yarısı Taylor tünellerinde buluşacağım, neden siz de gelmiyorsunuz? Bekledikleri... bekledikleri tüm belgeler elimde."

Planı işe yaradı. Profesör Playfair, Robin'in omuzlarını bıraktı ve geri çekildi.

"Pekâlâ." Gözleri neşeyle parlıyordu, sahneye çıkan kötü bir adam gibi ellerini ovuşturmasına az kalmıştı. "Aferin, Swift."

Robin başıyla onayladı ve Profesör Playfair, yeşil alanın karşısındaki Profesör Chakravarti'yle sohbet etmek üzere yanından ayrılana kadar duygularını yüzüne yansıtmamayı başardı.

Sonra koşarak uzaklaşmamak için kendini zor tuttu. Rami'yi bulmak için gözleriyle avluyu taradı. Muhterem Doktor Plumptre, Rami'yi esir almıştı. Robin, Rami'ye çılgınca göz kırptı. Rami hemen şarap kadehini üstüne döktü, dehşet içinde bağırdı, özür diledi ve bahçeden Robin'e doğru koşmaya başladı.

Robin ona, "Playfair biliyor," dedi.

"Ne?" Rami etrafına baktı. "Emin misin?"

"Gitmemiz gerek." Robin, Victoire ve Letty'nin çoktan ön kapıya doğru ilerlediklerini görünce rahatladı. Onları takip etmek istedi ama aralarında çok fazla fakülte üyesi vardı, Rami'yle arkadan, mutfağın yanından çıkmaları gerekecekti. "Hadi."

"Nasıl–"

"Sonra." Robin onlar bahçeden çıkmadan hemen önce omzunun üzerinden şöyle bir baktı. Midesi burkuldu – Playfair, Profesör De Vreese'e bir şeyler söylüyordu, ikisi kafa kafaya vermişlerdi. De Vreese başını kaldırdı ve doğrudan Robin'in gözlerinin içine baktı. Robin başını çevirdi. "Gidelim – hadi."

Dışarı çıktıkları an, Victoire ve Letty yanlarına koştular.

"Ne oldu?" dedi Letty nefes nefese. "Neden–"

"Burada olmaz," dedi Robin. "Yürüyün."

Hızlı adımlarla Kybald Caddesi'ni geçtikten sonra sağa, Magpie Sokağı'na saptılar.

"Playfair peşimizde," dedi Robin. "İşimiz bitti."

Letty, "Nereden biliyorsun?" diye sordu. "Ne dedi? Ona söyledin mi?"

"Tabii ki söylemedim," dedi Robin. "Ama Hermes üyesiymiş gibi davrandı ve bana her şeyi itiraf ettirmeye çalıştı–"

"Hermes üyesi olmadığını nereden biliyorsun?"

"Çünkü yalan söyledim," dedi Robin. "Ve yemi yuttu. Hermes'in ne yaptığına dair hiçbir fikri yok, bilgi toplamaya çalışıyordu."

"Peki şimdi ne yapacağız?" dedi Victoire birdenbire. "Yüce Tanrım, *nereye gideceğiz?*"

Robin amaçsızca yürüdüklerini fark etti. High Caddesi'ne doğru ilerliyorlardı ama orada ne yapacaklardı? Eğer Profesör Playfair polisi ararsa, saniyeler içinde yakalanırlardı. 4 Numara'ya da gidemezlerdi, tuzağa düşerlerdi. Ama üstlerinde hiç para yoktu ve başka bir yere gitmek için gereken yol parasını karşılayamazlardı.

"İşte buradasın."

Hepsi korku içinde irkildi.

Anthony Ribben anayola çıkıp onlara baktı ve tek parmağıyla ördek yavrularını sayar gibi hepsini saydı. "Hepiniz burada mısınız? Mükemmel. Benimle gelin."

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

Bu grup, ardımızda kalan görünmez derinliklerde kaybolduğu hâlde dikkat çekicidir.

Victor Hugo, *Sefiller*

Yaşadıkları şok kısa sürdü. Anthony koşmaya başladı ve diğerleri hiç sorgulamadan onu takip ettiler. Fakat Magpie Sokağı'nın başına dönüp, Marton Caddesi'nin bitiminden Christ Church çayırına doğru kaçmak yerine, Anthony onları Kybald üzerinden üniversiteye götürdü.

"Ne yapıyorsun?" dedi Rami nefes nefese. "Herkes orada–"

Anthony, "Acele edin," diye tısladı.

Dediğini yaptılar. Ne yapacaklarını söyleyen birinin olması harikaydı. Anthony onları mutfağın arkasındaki kapılardan geçirdi, Eski Kütüphane'yi geçip doğruca salona götürdü. Duvarın diğer tarafında bahçe partisi hâlâ son hız devam ediyordu, taş duvarların ardından yaylı çalgıları ve insan seslerini duyabiliyorlardı.

"Buraya girin." Anthony şapele girmelerini işaret etti.

İçeri daldılar ve ağır ahşap kapıları kapattılar. Şapel ayin saatleri dışında tuhaf bir his uyandırıyordu: İçeride doğaüstü bir sessizlik hakimdi. Hava boğucu bir şekilde durgundu. Nefes nefese kalmalarının dışında, tek hareket pencerelerden süzülen ışık huzmelerinde uçuşan toz zerrecikleriydi.

Anthony, Sör William Jones'un duvardaki anma kabartmasının önünde durdu.

Letty, "Sen ne–" diye başladı.

"Şişşt." Anthony, *O Hindu ve Muhammed Kanunları'nın der-*

lemesini bir araya getirdi, yazan epigrama doğru uzandı. Sırayla bir dizi harfe dokundu ve harfler itildiklerinde hafifçe taşın içine gömüldü. *G, O, R...*

Rami kıs kıs güldü. Anthony, William Jones'un yaşamı ve başarıları hakkında çok daha uzun bir kutlama yazısı olan duvardaki anma kabartmasının üzerindeki Latince ithafta son bir harfe dokundu: *B*.

Gorasahib.[1]

Bir kazıma sesi duyuldu, ardından bir soğuk hava dalgası geldi. Kabartma duvardan birkaç santim dışarı fırladı. Anthony parmaklarını alt kenardaki çatlağa soktu ve paneli yukarı doğru kaydırarak duvarda kapkara bir delik açtı. "İçeri girin."

Birbirlerine yardım ederek teker teker içeri girdiler. Tünelin dışarıdan göründüğünden çok daha geniş olduğu ortaya çıktı. Geçit daha geniş bir koridora bağlanmadan önce yalnızca birkaç saniye elleri ve dizleri üzerinde sürünmeleri gerekti. Robin ayağa kalktığında nemli toprağın başına değdiğini hissetti ve Rami başını tavana çarpıp haykırdı.

Anthony arkalarından kapıyı kapatırken, "Şişşt," diye homurdandı. "Duvarlar ince."

Duvardaki kabartma tak diye yerine oturdu. Geçitteki ışık yok oldu. El yordamıyla ilerlerken, birbirlerine çarptıkça küfrediyorlardı.

"Ah, üzgünüm." Anthony bir kibrit çaktı ve avucunda bir alev belirdi. Şimdi birkaç metre ilerisini görebiliyorlardı; dar geçit dışarıya doğru genişleyerek daha çok bir hole dönüşüyordu. "İşte. Devam edin, önümüzde uzun bir yürüyüş yolu var."

Letty, "Nereye–" diye lafa girdi ama Anthony başını iki yana salladı, işaretparmağını dudaklarına götürdü ve duvarları işaret etti.

---

1 *Gora* "beyaz, soluk" ten rengine atıfta bulunur. *Sahib* bir saygı selamıdır. Bir araya getirildiğinde, doğru alaycılık ve coşkunluk tonuyla, bambaşka bir anlama gelir. Unutulmamalıdır ki Jones kariyeri boyunca Hint dillerine karşı büyük bir sevgi ve hayranlık beslemiş olsa da yerli çevirmenlerin dürüst ve güvenilir olmadığından şüphelendiği için başlangıçta bilimsel ilgisini Sanskritçeye yöneltmiştir.

Onlar yürüdükçe tünel giderek genişliyordu. Üniversite şapeline giden ayrım belli ki yakın zamanda eklenmişti çünkü şimdi yürüdükleri geçit çok daha geniş ve eski görünüyordu. Kurumuş çamur yerini tuğla duvarlara bıraktı ve Robin birkaç noktada üst köşelere iliştirilmiş aplikler gördü. Karanlıktan bunalmaları gerekirken, aksine rahatlamışlardı. Toprak tarafından yutulduklarında, yolculuktan döndüklerinden beri ilk kez gözlerden uzak kalınca, nihayet rahat bir nefes alabildiklerini fark etmişlerdi.

Birkaç dakikalık sessizliğin ardından Rami, "Bu giriş ne kadar zamandır burada?" diye sordu.

"Aslında sadece birkaç on yıldır," dedi Anthony. "Tüneller uzun zamandır burada –Hermes projesi değiller, biz sadece onlardan faydalandık– ama bu giriş yolu yeni. Leydi Jones duvar kabartmasını taktıralı çok olmadı ama biz inşaat bitmeden hemen içeri sızdık. Merak etmeyin, başka kimse bilmiyor. Herkes iyi mi?"

"İyiyiz," dedi Robin. "Ama Anthony, yapman gereken bir şey daha–"

"Sanırım bana anlatmanız gereken çok şey var," dedi Anthony. "Neden Profesör Lovell'a ne yaptığınızla başlamıyoruz? O öldü mü? Fakülte üyeleri öyle düşünüyor."

"Onu Robin öldürdü," dedi Rami neşeyle.

"Bir kaza oldu," dedi Robin ısrarla. "Tartışıyorduk ve o– bilmiyorum, aniden... Demek istediğim, farkında olmadan bir eşleşme-çifti kullandım ve her şey bitene kadar ne yaptığımı fark etmedim–"

"Daha da önemlisi, Çin'e açılacak olan savaş," dedi Victoire. "Seni bulmaya, sana söylemeye çalıştık. Bir işgal planlıyorlar–"

Anthony, "Biliyoruz," dedi.

Robin, "Biliyor musunuz?" diye sordu.

"Griffin bir süredir bunu araştırıyor. Jardine ve Matheson'ı takibe almıştık, fabrikalardaki gelişmeleri takip ediyorduk. Gerçi durum daha önce hiç bu kadar kötü olmamıştı. Şimdiye kadar sadece lafta kaldılar. Sizce gerçekten savaşa girecekler mi?"

"Elimde belgeler var–" Robin belgeler hâlâ ceketinin içinde duruyorlarmış gibi elini göğüs cebine götürdü ve sonra küfretti. "Kahretsin, hepsi odamda kaldı–"

"Ne tür belgeler?"

"Çoğu mektup, Lovell ile Jardine ve Matheson, bir de Palmerston ve Gützlaff arasındaki yazışmalar – ah, ama onları Magpie Sokağı'nda bıraktım–"

"*Ne tür* belgeler?"

"Savaş planları," dedi Robin telaşla. "Aylardır, yıllardır süregelen planlar–"

Anthony, "Doğrudan gizli anlaşmanın kanıtı mı?" diye üsteledi.

"Evet, müzakerelerin hiçbir zaman iyi niyetle yapılmadığını, son turun sadece bir bahane olduğunu gösteriyorlar–"

"Güzel," dedi Anthony. "Çok güzel. Bunu kullanabiliriz. Belgeleri alması için birini göndereceğiz. Griffin'in eski odasındasın, değil mi? Yedi numarada."

"Şey – evet."

"Çok güzel. Ben o işi hallederim. Bu arada, hepinize sakinleşmenizi öneriyorum." Anthony durdu, arkasına döndü ve hepsine dostça gülümsedi. Yaşadıkları haftadan sonra, Anthony'nin yüzünü yumuşak mum ışığında görünce Robin öyle hafifledi ki ağlayacak gibi oldu. "Artık emin ellerdesiniz. Çok korkunç olduğunu kabul ediyorum ama bu tünelde hiçbir şeyi çözemeyiz. Çok iyi iş çıkardınız ve epey korktuğunuzu tahmin ediyorum ama şimdi rahatlayabilirsiniz. Deneyimliler yanınızda."

Yeraltı tüneli oldukça uzundu. Robin ne kadar yürüdüklerini takip edemedi, neredeyse bir buçuk kilometre olmalıydı. Bu ağın ne kadar geniş olduğunu merak etti – ara sıra tüneldeki bir yarıktan ya da duvara gömülü bir kapıdan geçiyorlardı; bu da üniversiteye daha fazla gizli giriş olduğunu düşündürüyordu ama Anthony yorum yapmadan onlara yol gösteriyordu. Robin bunun da Hermes'in pek çok sırrından biri olduğunu varsayıyordu.

Sonunda geçit yeniden, ancak tek sıra hâlinde yürüyebilecekleri kadar daraldı. Anthony mumu bir fener gibi başının üzerinde tutarak başı çekiyordu. Letty onun hemen arkasındaydı.

"Neden sen?" diye sordu sessizce. Robin onun tedbirli davranmak isteyip istemediğini anlayamadı ama tünel o kadar dardı ki Letty'nin sesi sıranın arkasına kadar ulaştı.

Anthony, "Ne demek istiyorsun?" diye mırıldandı.

"Babil'i çok seviyordun," dedi Letty. "Hatırlıyorum, oryantasyon turumuzu sen yaptırmıştın. Buradakilere bayılıyordun, onlar da sana bayılıyorlardı."

"Doğru," dedi Anthony. "Babil bana kimsenin davranmadığı kadar iyi davrandı."

"O zaman neden–"

Rami, "Letty konunun kişisel mutlulukla ilgili olduğunu sanıyor," diye araya girdi. "Ama Letty, sana söylediğimiz gibi, önemli olan kişisel olarak ne kadar mutlu olduğumuz değil, geniş çaptaki adaletsizlik–"

"Onu demek istemedim Rami, sadece–"

"Açıklamaya çalışayım," dedi Anthony usulca. "Koloniler-deki köleliğin kaldırılmasının öncesinde, sahibim toparlanıp Amerika'ya dönmeye karar verdi. Çünkü orada özgür olmayacaktım. Beni evinde tutup, sahibim olabilirdi. Bu adam kendini kölelik karşıtı olarak tanımlıyordu. Yıllarca köle ticaretini kınamıştı, ilişkimizin özel olduğunu düşünüyor gibiydi. Ancak kamuoyu önünde desteklediği teklifler yasalaştığında, beni kaybetmeyi göze alamayacağına karar verdi. Ben de kaçtım ve Oxford'a sığındım. Üniversite beni kabul etti ve yasal olarak özgür bir adam ilan edilene kadar beni sakladı – köleliğin kaldırılmasını çok önemsedikleri için değil, Babil'deki profesörler değerimi bildikleri için. Ve eğer Amerika'ya geri gönderilirsem, beni Harvard'a ya da Princeton'a kaptıracaklarını biliyorlardı."

Robin karanlıkta Letty'nin yüzünü göremiyordu ama giderek daha sık nefes aldığını duyabiliyordu. Yine ağlamak üzere olup olmadığını merak etti.

Anthony, "İyi kalpli sahipler yoktur, Letty," diye devam etti.

"Ne kadar hoşgörülü, ne kadar nazik oldukları, eğitimine ne kadar yatırım yaptıkları önemli değildir. Sahip sonuçta sahiptir."

Letty, "Ama Babil hakkında böyle düşünmüyorsun değil mi?" diye fısıldadı. "Yoksa düşünüyor musun? Aynı şey değil – onlar seni köleleştirmedi – yani, Tanrı aşkına, bir *bursun* vardı–"

"Equiano'nun sahibi ona kölelikten azat edildiğinde ne demiş biliyor musun?" diye sordu Anthony yumuşak bir sesle. "Ona kısa bir süre içinde kendi kölelerinin olacağını söylemiş."

Sonunda tünel, ahşap bir levhayla kaplı, çıtaların arasından güneş ışığının süzüldüğü bir dizi basamakla son buldu. Anthony kulaklarını çıtalara dayadı, bir süre bekledi, sonra levhanın kilidini açtı ve itti. "Yukarı gelin."

Güneşli bir avluya çıktıklarında, fazlasıyla büyümüş bir yığın çalılığın ardına gizlenmiş, tek katlı, tuğladan eski bir binayla karşılaştılar. Şehir merkezinden fazla uzaklaşmış olamazlardı – en fazla üç kilometre uzaktalardı– ama Robin bu binayı daha önce hiç görmemişti. Kapıları paslanmış ve duvarları neredeyse sarmaşıklar tarafından yutulmuş gibiydi, sanki birileri burayı yıllar önce inşa etmiş ve sonra terk etmişti.

"Eski Kütüphane'ye hoş geldiniz." Anthony tünelden çıkmalarına yardım etti. "Durham Koleji burayı 14. yüzyılda, eski kitaplar için bir depo olarak inşa etmiş ve ardından, şehir merkezine daha yakın, yeni bir kütüphane inşa edecek bütçeyi elde ettikleri zaman burayı unutmuşlar."

Victoire, "Yalnızca Eski Kütüphane diye mi anılıyor?" diye sordu. "Başka adı yok mu?"

"Kullandığımız bir ad yok. Bir ad binanın önemini vurgular, oysa biz buranın fark edilmemesini ve unutulmasını, kayıtlarda görüldüğünde şöyle bir bakıp geçilecek, kolayca başka bir şeyle karıştırılabilecek bir yer olmasını istiyoruz." Anthony avucunu paslı kapıya dayadı, kendi kendine bir şeyler mırıldandı ve sonra kapıyı itti. Kapı gıcırdayarak açıldı. "İçeri gelin."

Eski Kütüphane'nin içi de Babil gibi, dışarıdan göründüğünden çok daha genişti. Dışarıdan bakıldığında en fazla tek

bir konferans salonunu barındırabilecekmiş gibi görünüyordu. İçerisi ise Radcliffe Kütüphanesi'nin zemin katı kadar genişti. Ahşap kitap rafları merkezden dışa doğru yayılarak, sihirli ve tutarsız bir şekilde dairesel görünen duvarları kaplıyordu. Tüm rafların titizlikle etiketlenmiş sınıflandırma sistemini gösteren sararmış bir parşömen karşı duvara asılmıştı. Ön tarafa yakın bir yerde yeni gelen kitapların bulunduğu bir raf vardı ve Robin burada son birkaç yıldır Griffin için gizlice aldığı kitaplardan birkaçını gördü. Hepsinin Babil seri numaraları kazınmıştı.

Anthony, "Babil'in sınıflandırma sisteminden hoşlanmıyoruz," diye açıkladı. "Sadece Romen karakterlerinde bir anlam ifade ediyor ama her dili bu karakterlere uyarlamak o kadar da kolay değil, haksız mıyım?" Kapının yanındaki paspası işaret etti. "Ayakkabılarınızı şuraya silin, rafların arasında çamur izleri kalmasını istemeyiz. Kabanlarınız için de şurada bir portmanto var."

Paslanmış demir bir çaydanlık, anlaşılmaz bir şekilde portmantonun en üst sırasında asılı duruyordu. Robin merakla ona doğru uzandı ama Anthony sertçe, "Ona dokunma," dedi.

"Üzgünüm – bu ne için?"

"Elbette çay için değil." Anthony çaydanlığı onlara doğru çevirerek, tanıdık bir gümüş parıltısının bulunduğu alt kısmını gösterdi. "Bu bir güvenlik sistemi. Tanımadığımız biri kütüphaneye yaklaştığında çaydanlık ötüyor."

"Hangi eşleşme-çiftiyle?"

"Bilmek istiyorsunuz değil mi?" Anthony göz kırptı. "Babil'deki gibi güvenlik önlemleri alıyoruz. Herkes kendi tuzaklarını tasarlıyor ve diğerlerine nasıl yapıldığını söylemiyoruz. Kurduğumuz en iyi tuzak büyü – sesin binadan dışarı çıkmasını engelliyor, bu da yoldan geçen hiç kimsenin konuşmalarımıza kulak misafiri olamayacağı anlamına geliyor."

"Ama burası çok büyük," dedi Rami. "Yani, görünmez değilsiniz – nasıl oluyor da gizlenebiliyorsunuz?"

"Dünyadaki en eski numara sayesinde. Göz önünde saklanıyoruz." Anthony onları kütüphanenin daha da içine götür-

dü. "Durham 16. yüzyılın ortalarında yok olduğunda ve Trinity onun mülkünü devraldığında, tapu devri sırasında ek kütüphaneyi göz ardı etmişler. Katalogda bu kütüphanede listelenen tek şey, onlarca yıldır kimsenin kullanmadığı ve Bodleian'da daha erişilebilir kopyaları olan materyallerdi. Başka bir deyişle bürokrasinin gölgesinde yaşıyoruz – önünden geçenler buranın bir depo kütüphanesi olduğunu biliyor ama herkes başka bir fakir üniversiteye ait olduğunu varsayıyor. Bu üniversitelerin hepsi çok zengin. Bu da ellerindekilerin izini kaybetmelerine neden oluyor."

"Ah, lisans öğrencilerini bulmuşsun!"

Rafların arasından siluetler çıktı. Robin onları tanıdı – hepsi de kulenin etrafında sinsice dolaştıklarını gördüğü eski öğrenciler ya da mevcut araştırma görevlileriydi. Bunun çok da büyük bir sürpriz olmadığını düşündü. Vimal Srinivasan, Cathy O'Nell ve onlara yaklaşırken usulca el sallayan Ilse Dejima oradaydı.

"Kötü bir hafta geçirdiğinizi duyduk." Ilse, kuledeyken hiç olmadığı kadar cana yakındı. "Hermes'e hoş geldiniz. Akşam yemeğine yetiştiniz."

"Bu kadar kalabalık olduğunuzu bilmiyordum," dedi Rami. "Başka ölü taklidi yapan var mı?"

Anthony kıkırdadı. "Oxford'un tek hayaleti benim. Yurtdışında birkaç kişi daha var – Vaibhav ve Frédérique, adlarını duymuş olabilirsin – Bombay'dan geri dönen bir yelkenlide boğulmuş gibi yaptılar ve o zamandan beri Hindistan'dan katkıda bulunuyorlar. Lisette evlenmek üzere eve döndüğünü söylemiş ve Babil'deki fakülte üyeleri sonrasını takip edemeyecek kadar düş kırıklığına uğramışlar. Bildiğiniz gibi Vimal, Cathy ve Ilse hâlâ Babil'deler. Kaynakları aktarmaları daha kolay."

Robin, "Peki sen neden ayrıldın?" diye sordu.

"Birisi tam zamanlı olarak Eski Kütüphane'de bulunmalı. Zaten kampüs hayatından bıkmıştım, bu yüzden Barbados'ta ölmüşüm gibi yaptım, sonraki posta vapurundan eve dönüş biletimi aldım ve kimseye görünmeden Oxford'a geri geldim." Anthony, Robin'e göz kırptı. "O gün kitapçıda beni yakaladığını

sandım. Bir hafta boyunca Eski Kütüphane'den çıkmaya cesaret edemedim. Hadi, size geri kalan yerleri göstereyim."

Rafların arkasındaki çalışma alanlarında yapılan hızlı bir tur, Anthony'nin gururla tanıttığı bir dizi süregelen projeyi ortaya çıkardı. Bunlar bölgesel diller arasında sözlüklerin derlemesinden, ("Her şeyin önce İngilizceden geçmesi gerektiğini varsayarak çok şey kaybediyoruz.") İngilizce olmayan gümüş eşleşme-çiftlerinden, ("Aynı prensip burada da geçerli – tüm külçeler İngilizler tarafından kullanılmak üzere olduğu için Babil, İngilizceye çevrilmeyen eşleşme-çiftlerini finanse etmeyecektir. Ama bu tek renkle resim yapmak ya da piyanoda tek nota çalmak gibi bir şey.") ve dini metinlerle edebi klasiklerin mevcut İngilizce çevirilerinin eleştirilerinden oluşuyordu. ("Genel olarak edebiyat hakkındaki görüşlerimi biliyorsunuz ama Vimal'i meşgul edecek bir şeyler olmalı.") Hermes Cemiyeti, Griffin'in Robin'i inandırdığı gibi sadece Robin Hood'ların yuvası değildi, aynı zamanda başlı başına bir araştırma merkeziydi ama projeleri gizlice, yetersiz ve çalıntı kaynaklarla yapılmak zorundaydı.[1]

Victoire, "Bütün bunlarla ne yapacaksınız?" diye sordu. "Bunları yayımlamanız mümkün değil."

"Birkaç başka çeviri merkezinde ortaklarımız var," dedi Vimal. "Bazen birtakım işleri gözden geçirmeleri için onlara gönderiyoruz."

"Başka çeviri merkezleri de mi var?" diye sordu Robin.

"Elbette," dedi Anthony. "Babil'in dilbilimde ve filolojide ön plana çıkması ancak son zamanlarda gerçekleşti. 18. yüzyılın

---

1 Diğer projeler arasında şunlar yer almaktaydı:

1. Avrupa metinleri ile Avrupalı olmayan metinlerin çevirilerine eklenen dipnotların miktarına ilişkin karşılaştırmalı bir analiz. Griffin, Avrupalı olmayan metinlerin şaşırtıcı miktarda açıklayıcı bağlamla dolu olma eğiliminde bulunduğunu, hatta metnin hiçbir zaman kendi başlarına bir çalışma olarak okunmadığını, her zaman beyaz ve Avrupalı çevirmenin gözünden okunduğunu tespit etmişti.

2. Lehçelerde ve gizli dillerde ortaya çıkan kelimelerin gümüş-işleme potansiyeline dair bir araştırma.

3. Rosetta Taşı'nın çalınmasına ve Mısır'a iadesine yönelik planlar.

çoğunda Fransızlar başı çektiler ve sonra Alman Romantikleri bir süre için altın çağlarını yaşadılar. Şimdi ise aradaki fark şu: Bizim harcayacak gümüşümüz var, onlann yok."[1]

"Yine de kararsız müttefikler," dedi Vimal. "Onlar da İngilizlerden nefret ettikleri ölçüde yardımcı oluyorlar ama küresel kurtuluşa yönelik gerçek bir taahhütleri yok. Gerçekten de bütün bu araştırmalar, gelecek üzerine kumar oynamaktan ibaret. Henüz bunları yararlı bir şekilde kullanamıyoruz. Bu yüzden yapabileceğimiz tek şey bilgiyi üretmek, yazıya dökmek ve bir gün tüm bunları doğru ve fedakârca kullanabilecek bir devletin var olmasını ümit etmek."

Kütüphanenin diğer ucundaki arka duvar, birkaç havan topu patlamasının ardından ortaya çıkmış, kömürleşmiş ve merkezin her tarafına dağılmış bir görüntüye sahipti. Altta, aynı derecede kömürleşmiş iki masa yan yana duruyordu, her ikisi de kararmış, pörsümüş bacaklarına rağmen dimdik ayaktaydı.

"Doğru," dedi Anthony. "Burası da bizim gümüş-işleme, ee, cephane atölyemiz."

Victoire isteksizce, "Bu zaman içinde mi oldu, yoksa bir anda mı?" diye sordu.

"Bu tamamen Griffin'in suçu," dedi Vimal. "Anlaşılan kendisi barutun bir açık hava aktivitesi olduğunu düşünmüyor."

Arka duvarın sağlam kalan kısmı, sıkışık, ufacık elyazılarıyla

---

1 Hermes Cemiyeti'nin Amerika'daki üniversitelerde bulunan çeviri merkezleriyle de bağlantıları vardı ancak bunlar Oxford'dan bile daha baskıcı ve tehlikeliydi. Birincisi, köle sahipleri tarafından kurulmuş, köle emeğiyle inşa edilmiş ve sürdürülmüş, bağışları köle ticaretiyle sağlanmıştı. Dahası, bu Amerikan üniversiteleri kuruluşlarından itibaren yerlileri Hıristiyanlaştırma, yok etme ve silme projesiyle meşguldü. 1655'te Harvard Üniversitesi'nde kurulan Kızılderili Koleji, yerli öğrencilere ücretsiz eğitim ve barınma vadediyordu; bu öğrencilerden sırayla sadece Latince ve Yunanca konuşmaları, Hıristiyanlığa geçmeleri veya beyaz topluma asimile olmaları ya da İngiliz kültürünü ve dinini yaymak için köylerine dönmeleri isteniyordu. William ve Mary Koleji'ndeki benzer bir program, başkanları Lyon G. Tyler tarafından yerli çocukların "diğerlerinin iyi davranmasını sağlamak için rehine olarak tutuldukları" bir hapishane olarak tanımlanmıştır.

kaplı notların, aralarına ipler gerilen, farklı renklerde raptiyelerle tutturulduğu kocaman bir dünya haritasıyla kaplıydı. Robin merakla yaklaştı.

"Bu bir grup projesi." Cathy, Robin'in yanına gelerek haritanın karşısında durdu. "Yurtdışından döndüğümüzde buraya küçük eklemeler yapıyoruz."

"Bu raptiyelerin hepsi dilleri mi temsil ediyor?"

"Temsil ettiklerini düşünüyoruz. Dünya genelinde hâlen konuşulan dillerin sayısını ve nerelerde yok olmaya yüz tuttuklarını tespit etmeye çalışıyoruz. Biliyorsun ki ölmekte olan pek çok dil var. Kristof Kolomb'un Yeni Dünya'ya ayak bastığı gün büyük bir yok oluş süreci başladı. İspanyolca, Portekizce, Fransızca, İngilizce – bunlar bahçeyi saran yabani otlar gibi yöresel dillerin ve lehçelerin yerini alıyor. Bence bir gün dünyanın büyük bir kısmının sadece İngilizce konuşması hiç de olasılık dışı değil." Cathy içini çekerek haritaya baktı. "Ben bir nesil geç doğdum. Çok uzun zaman önce Galce öğrenerek büyüyebilirdim."

"Ama bu gümüş-işlemeyi ortadan kaldırırdı," dedi Robin. "Öyle değil mi? Dilsel yapıyı çökertirdi. Çevrilecek hiçbir şey, çarpıtılacak hiçbir farklılık kalmazdı."

"Zaten sömürgeciliğin en büyük çelişkisi de bu." Cathy bunu basit bir gerçekmiş gibi söyledi. "Sömürgecilik, en değer verdiği şeyi yok etmek üzere kurulmuştur."

"Siz ikiniz, böyle gelin." Anthony onları yemek odasına dönüştürülmüş küçük bir okuma odasına açılan kapıya doğru yönlendirdi. "Yemek yiyelim."

Akşam yemeğindeki ikramlar küreseldi – bir sebze körisi, bir tabak haşlanmış patates, Robin'in bir zamanlar Kanton'da yediği bir tada şaşırtıcı derecede benzeyen kızarmış bir balık yemeği ve diğer her şeyle iyi uyum sağlayan yassı, çiğnenebilir bir ekmek. Sekiz kişi, sade ahşap panellerle uyumsuz görünen çok süslü bir masanın etrafında oturdular. Hepsi için yeterli sandalye yoktu, bu yüzden Anthony ve Ilse kütüphanenin çeşitli yerlerinden banklar ve tabureler getirmişlerdi. Sofra takımlarının hiçbiri birbirine uymuyordu, çatal-bıçak ve kaşıklar da. Köşedeki şö-

minede neşeyle yanan alevler odayı dengesizce ısıtıyor, Robin'in sol tarafından ter damlaları süzülürken sağ tarafı üşüyordu. Bu manzara tam anlamıyla bir meslektaşlık örneğiydi.

Robin, "Ekipte sadece sizler mi varsınız?" diye sordu.

Vimal, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Şey, siz..." Robin masanın etrafını işaret etti. "Hepiniz çok gençsiniz."

"Böyle olması gerekiyor," dedi Anthony. "Bu tehlikeli bir iş."

"Ama aranızda hiç– ne bileyim–"

"Kelli felli yetişkinleri ya da destek kuvvetlerini mi soruyorsun?" Anthony başıyla onayladı. "Evet, birkaç kişi var. Dünyanın dört bir yanına dağılmış durumdalar. Hepsinin kim olduğunu bilmiyorum – hiçbirimiz hepsinin kim olduğunu tam olarak bilmiyoruz ve bu kasıtlı bir şey. Muhtemelen Babil'de hâlâ bilmediğim Hermes ortakları bile vardır ama her kimlerse, umarım biraz daha fazla çaba göstermeye başlarlar."

"Bu ve küçülme bir sorun teşkil ediyor," dedi Ilse. "Burma'yı ele alalım."

Robin, "Burma'da ne oldu?" diye sordu.

Anthony gergince, "Sterling Jones," dedi ama detay vermedi.

Anlaşılan bu hassas bir konuydu. Bir süre herkes yemeğine baktı.

Robin, Oxford'daki ilk gecesinde tanıştığı iki hırsızı – genç kadını ve sarı saçlı adamı düşündü, ikisini de bir daha görmemişti. Sormaya cesaret edemedi. Cevabı biliyordu: Küçülme.

Rami, "Peki işleri nasıl hallediyorsunuz?" diye sordu. "Yani, eğer müttefiklerinizin kim olduğunu bilmiyorsanız?"

"Şey, durum Oxford bürokrasisinden çok da farklı değil," dedi Anthony. "Üniversite, kolejler ve fakülteler asla kimin hangi konudan sorumlu olduğu konusunda anlaşamazlar ama işleri hallederler, öyle değil mi?"

Cathy masanın ortasına ağır bir tencere koyarak, "*Langue de boeuf sauce Madère,*" dedi. "Madeira sosunda dana dili."

Vimal, "Cathy dil pişirmeyi seviyor," diye açıkladı. "Bunu komik buluyor."

"Bir diller sözlüğü oluşturuyor," dedi Anthony. "Haşlanmış dil, salamura dil, kurutulmuş dil, füme–"

"Şişşt." Cathy aralarındaki banka oturdu. "Dil benim en sevdiğim et."

"En ucuz et," dedi Ilse.

"İğrenç," dedi Anthony.

Cathy ona bir patates fırlattı. "O zaman karnını bunlarla doyur."

"*Ah, pommes de terre à l'anglaise.*[1] Anthony çatalını bir patatese batırdı. "Fransızlar haşlanmış patatese neden İngiliz usulü diyorlar biliyor musun? Çünkü bir şeyleri haşlamanın sıkıcı olduğunu düşünüyorlar Cathy, tıpkı bütün İngiliz yemeklerinin ölümcül derecede sıkıcı olması gibi–"

"O zaman yeme, Anthony."

Anthony, "Patatesleri fırınlasana," diye ısrar etti. "Tereyağıyla kızart veya peynirle lezzetlendir – bu kadar *İngiliz* olma."

Robin onları izlerken burnunda bir sızı hissetti. Tıpkı anma balosunun yapıldığı gece, büyülü ışıkları altında, masaların üzerinde dans ederken hissettiği gibi. Ne kadar büyülü, diye düşündü; Babil'in vadettiği her şeyin bir yansıması olan böyle bir yerin var olabilmesi ne kadar imkânsızdı. Hayatı boyunca böyle bir yer aradığını ve yine de buraya ihanet ettiğini hissetti.

Ağlamaya başlayınca dehşete kapıldı.

"Ah, geçti, geçti." Cathy omzunu sıvazladı. "Güvendesin, Robin. Arkadaşlarının yanındasın."

Robin bitkin bir hâlde, "Özür dilerim," dedi.

"Sorun değil." Cathy ona neden özür dilediğini sormadı. "Artık buradasın. Önemli olan da bu."

Birdenbire, kapıya üç kez vuruldu. Robin irkilerek çatalını düşürdü ama diğer lisans öğrencilerinin hiçbiri telaşlanmış gibi görünmüyordu.

"Bu Griffin olmalı," dedi Anthony neşeyle. "Ne zaman şifreleri değiştirsek unutup duruyor bu yüzden değişik ritimler deniyor."

---

1 (Fr.) İngiliz usulü patates –*çn.*

"Yemeğe çok geç kaldı," dedi Cathy sinirlenerek.

"Ona da bir tabak koy."

"*Lütfen.*"

"Lütfen, Cathy." Anthony ayağa kalktı. "Geri kalanınız, siz-ler de Okuma Odası'na gidin."

Robin diğerleriyle yemek odasından çıkarken kalbi güm güm çarpıyordu. Birdenbire çok gerildi. Erkek kardeşini görmek istemiyordu. Son konuşmalarından bu yana dünya tersine dönmüştü ve Griffin'in bu konuda söyleyeceklerinden korkuyordu.

Griffin her zamanki gibi zayıf, bitkin ve seyahat yorgunu bir hâlde kapıdan içeri girdi. Robin, yırtık pırtık siyah paltosunu silkelerken kardeşini dikkatle inceledi. Robin ne yaptığını bildiğinden artık tamamen yabancı biri gibi görünüyordu. Yüz hatlarının her biri yeni bir hikâye anlatıyordu; o zayıf, becerikli eller, o keskin, delici bakışlar – bunlar bir katilin özellikleri miydi? Evie Brooke'a göğsünü parçalayacağını bile bile gümüş bir külçe fırlattığında ne hissetmişti? Evie öldüğünde, şimdi Robin'i gördüğünde güldüğü gibi gülmüş müydü?

"Merhaba, kardeşim." Griffin kurt gibi gülümsedi ve Robin'in elini tutmak için uzandı. "Babamızı öldürdüğünü duydum."

Robin, *bir kazaydı*, demek istedi ama sözcükler boğazına dizildi. Zaten daha önce de hiç inandırıcı gelmemişlerdi, şimdi de onları söyleyecek cesareti yoktu.

"Aferin," dedi Griffin. "Bu kadar cesur olacağını hiç düşünmemiştim."

Robin'in bir cevabı yoktu. Nefes almakta zorluk çekiyordu. Griffin'in yüzüne yumruk atmak gibi tuhaf bir istek duydu.

Griffin kayıtsızca Okuma Odası'nı işaret etti. "İşe koyulalım mı?"

"Bizce görev, Parlamento'yu ve İngiliz halkını, İngiltere'yi Çin'e karşı savaşa sokmanın kendi çıkarlarına aykırı olacağına ikna etmek," dedi Anthony.

"Afyon yakma felaketi dönüm noktası oldu," dedi Griffin. "Komiser Lin, İngiliz ticaretini Kanton'da tamamen yasaklayan

bir bildiri yayımladı. Bu arada Jardine & Matheson, bu düşmanlıkları savaş için bir gerekçe olarak görüyor. İngiltere'nin onurunu korumak adına şimdi harekete geçmesi gerektiğini ya da Doğu'da sonsuza dek aşağılanmayla karşı karşıya kalacağını söylüyorlar. Lordlar Kamarası geçen hafta askeri bir seferi tartışmaya başladı."

Fakat henüz bir karar çıkmamıştı. Parlamento'daki lordlar, ülkenin kaynaklarını böylesine uzak ve eşi benzeri görülmemiş bir çabaya harcama konusunda hâlâ tereddütlüydü. Ancak söz konusu olan gümüştü. Çin'i yenmek, Britanya İmparatorluğu'na dünyadaki en büyük gümüş rezervini açacaktı ve bu gümüş, savaş gemilerinin daha hızlı hareket etmesini, silahlarının daha uzağa ve daha isabetli ateş etmesini sağlayacaktı. Parlamento savaşı seçerse, sömürgeleştirilmiş dünyanın geleceği hayal bile edilemezdi. Çin'in zenginliklerine sahip olan Britanya, Afrika, Asya ve Güney Amerika'ya yönelik şimdiye kadar boş bir hayal olarak kalmış bir dizi planı hayata geçirebilirdi.

"Ama şu anda bu komplolar hakkında hiçbir şey yapamayız," dedi Griffin. "Ve küresel düzeyde bir devrim düşünemeyiz çünkü bu mümkün değil. Yeterince kalabalık değiliz. Şu anda odaklanmamız gereken, başka bir şeye yönelmeden önce, Kanton'un işgalini durdurmak. Eğer İngiltere kazanırsa –ki kesinlikle kazanacak, buna hiç şüphe yok– öngörülebilir bir gelecek için neredeyse sonsuz bir gümüş kaynağı elde edecek. Kazanamazsa, gümüş arzı kurur ve imparatorluk kapasitesi önemli ölçüde azalır. Hepsi bu kadar. Geri kalan her şey önemsiz."

Çeşitli lordların isimlerinin farklı sütunlarda sıralandığı karatahtaya vurdu. "Avam Kamarası henüz oylama yapmadı. Bu hâlâ açık bir tartışma. Başını Sör James Graham, Vikont Mahon ve William Gladstone'un çektiği güçlü bir savaş karşıtı grup var. Ve Gladstone bizim tarafımızda olması gereken çok iyi bir adam – afyondan herkesten çok nefret ediyor, sanırım afyon bağımlısı bir kız kardeşi var."

Cathy, "Ama iç politika da dikkate alınmalı," diye açıkladı. Melbourne bakanlığı içeride siyasi bir krizle karşı karşıya. Li-

beraller güven oylamasından kıl payı kurtuldular, bu yüzden şimdi Muhafazakârlar ve Radikaller arasında, Meksika, Arjantin ve Arabistan'da dış ticarette zayıf oldukları gerçeğiyle daha da kötüleşen bir belirsizlik hâkim–"

"Özür dilerim," dedi Rami. "Şimdi ne olacak?"

Cathy sabırsızlıkla elini salladı. "Sonuç olarak, Radikallerin ve onların Kuzey'deki seçmenlerinin sağlıklı bir denizaşırı ticarete ihtiyaçları var ve Muhafazakârları dengelemek için onların desteğini kaybetmemeleri gerekir. Afyon kriziyle ilgili bir güç gösterisine girişmek, tam da böyle bir sonuç doğurur. Yine de her iki durumda da çekişmeli bir oylama olacak."

Anthony başıyla karatahtayı işaret etti. "O hâlde şu anki misyonumuz, savaş önerisinin geri çevrilmesini sağlamaya yetecek kadar oy toplamak."

"Açık olmak gerekirse," dedi Rami yavaşça, "şu anki planınız *lobicilik* yapmak mı?"

"Gerçekten de öyle," dedi Anthony. "Onları savaşın kendi seçmenlerinin çıkarlarına aykırı olduğuna ikna etmemiz gerekecek. Bu zor bir sav çünkü farklı sınıfları farklı şekilde etkiliyor. Açıkçası, tüm gümüşün Çin'den alınması zaten parası olan herkes için büyük bir nimet olacaktır. Ancak gümüş kullanımının artmasının işçilerin başına gelebilecek en kötü şey olduğuna inanan mevcut bir hareket de var. Gümüşle güçlendirilmiş bir dokuma tezgâhı bir düzine dokumacıyı işsiz bırakıyor, bu yüzden sürekli grev yapıyorlar. Bu, bir Radikal'in hayır oyu vermesi için iyi bir sav."

"O hâlde sadece Lordlar Kamarası'nı mı hedef alıyorsunuz" diye sordu Robin. "Peki ya halk?"

"Güzel soru," dedi Anthony. "Evet, karar alanlar lordlar ama basından ve kamuoyundan gelen belli bir miktar baskı hâlâ kararsız olanları etkileyebilir. İşin püf noktası, ortalama bir Londralının adını bile duymadığı bir savaş için nasıl kışkırtacağımızı bulmak."

"İnsanlıklarına ve ezilenlere duydukları sempatiye odaklanın," dedi Letty.

"Ha ha," dedi Rami. "Ha, ha, ha."

Letty, "Bana öyle geliyor ki tüm bu saldırganlık sizi epey engelliyor," diye ısrar etti. "Yani, davanızı halka anlatmayı denemediniz bile. İyi davranarak meramınızı daha iyi anlatabileceğinizi hiç düşündünüz mü?"

"İyi sözcüğü Latincede aptal[1] anlamına gelir," dedi Griffin. "Biz iyi olmak istemiyoruz."

Anthony araya girerek, "Ama Çin'le ilgili kamuoyu değişken," dedi. "Londralıların çoğu afyon ticaretine karşı çıkıyor ve gazetelerde Komiser Lin'e sempatiyle bakan pek çok haber var. Bu ülkede ahlakçılar ve dindar muhafazakârlarla epey yol alabilirsiniz. Asıl mesele, Parlamento üzerinde baskı oluşturmak için onları bu konuda nasıl yeterince rahatsız edebileceğiniz. Daha az ses getiren konular uğruna popüler olmayan savaşlar verildi."

Griffin, "Halkın tepkisini çekebilmek için aklımıza bir fikir gelmişti," dedi ve ekledi: "*Polemik* ve Yunancadaki *polemikós* kökünden gelen eşleşme-çifti; elbette anlamı–"

"Savaş," dedi Rami.

"Doğru."

"Demek ki elinizde bir fikirler savaşı var." Rami kaşlarını çattı. "Bu eşleşme-çifti ne yapıyor?"

"Çalışmalar henüz bitmedi, hâlâ üzerinde oynuyoruz. Eğer bu anlamsal çarpıklığı doğru araçla birleştirebilirsek, bir yerlere varabiliriz. Ama esas mesele, daha fazla insan nereden geldiğimizi anlayana kadar hiçbir şey başaramayız. İngilizlerin çoğu ortada bir mücadele olduğunu bile anlamıyor. Onlar için bu savaş hayali bir şey – sadece kendilerine fayda sağlayabilecek, seyretmek ya da endişelenmek zorunda olmadıkları bir şey. İşin içindeki zulmü ya da bunun mümkün kılacağı sürekli şiddetten habersizler. Afyonun insanları ne hâle getirdiğini bilmiyorlar."

"Bu savla hiçbir yere varamazsınız," dedi Robin.

"Nedenmiş o?"

---

1 Bu doğru. *Nice* (iyi) sözcüğü Latincedeki *nescius* (cahil, bilmeyen) sözcüğünden gelen Eski Fransızca *nice* (zayıf, sakar, aptal) sözcüğünden gelmektedir.

Robin, "Çünkü umurlarında değil," diye cevap verdi. "Bu hayal bile edemedikleri yabancı bir ülkede gerçekleşen bir savaş. Umursamayacakları kadar uzak bir mesafe."

Cathy, "Bu kadar emin konuşmana sebep olan nedir?" diye sordu.

"Çünkü ben de umursamıyordum," dedi Robin. "Bana her şeyin ne kadar kötü olduğu defalarca söylenmesine rağmen umursamıyordum. Tüm bu soyutlamaların gerçek olduğunu anlamam için bunların yaşandığına şahsen tanık olmam gerekti. Ve o zaman bile, başımı çevirmek için elimden geleni yaptım. Görmek istemediğin bir şeyi kabullenmek zordur."

Kısa bir sessizlik oldu.

Anthony zoraki bir neşeyle, "Pekâlâ," dedi. "O hâlde yaratıcı ikna yöntemleri bulmamız gerekecek, öyle değil mi?"

İşte gecenin amacı buydu: Tarihin itici güçlerini farklı bir raya oturtmak. Durum göründüğü kadar umutsuz değildi. Hermes Cemiyeti'nin çeşitli rüşvet ve şantaj yöntemlerine, bir de Glasgow'daki bir tersanenin yok edilmesine yönelik çok sayıda planı vardı.

"Savaş oylaması Parlamento'nun savaşın kolayca kazanılacağına olan inancına dayanıyor," diye açıkladı Griffin. "Ve teknik olarak evet, gemilerimiz Kanton donanmasını havaya uçurabilir. Ama işleyebilmeleri için gümüş gerekiyor. Birkaç ay önce, Thomas Peacock–"

"Ah." Rami yüzünü buruşturdu. "O mu."[1]

"Evet öyle. Buhar teknolojisinin coşkulu bir savunucusudur ve gemi yapımcısı Laird's'e altı adet demir buharlı gemi siparişi vermiş. William Laird ve Oğlu şirketi, Glasgow'da faaliyet gösteriyor. Bu gemiler Asya sularının şimdiye kadar gördüğü her şeyden daha korkutucu. Gemilerin Congreve roketleri var, karinaları çok derine inmiyor ve buhar güçleri onları Çin filosundaki

1 Deneme yazarı, şair ve Percy Bysshe Shelley'nin arkadaşı olan Thomas Love Peacock, Doğu Hindistan Şirketi'nin bir memuru olarak Hindistan'da uzun bir kariyer yapmıştı. O yıl Hindistan Yazışmaları başmüfettişi olmuştu.

her şeyden daha hareketli kılıyor. Parlamento evet oyu verirse, en azından bir tanesi doğruca Kanton'a gidecek."

"O hâlde sanırım Glasgow'a gideceksiniz," dedi Robin.

"Yarın sabah ilk iş olarak," dedi Griffin. "Trenle on saat sürecek. Ama oraya vardığımda Parlamento'nun gün içinde haber alacağını umuyorum."

Griffin, Glasgow'da tam olarak ne yapacağı konusunda ayrıntılı bilgi vermedi fakat Robin kardeşinin bütün bir tersaneyi yerle bir edebileceğinden şüphesi yoktu.

"Bu kulağa çok daha etkili geliyor," dedi Rami sevinçle. "Neden tüm çabamızı sabotaj için harcamıyoruz?"

"Çünkü bizler akademisyeniz, asker değiliz," dedi Anthony. "Tersane neyse ama İngiliz donanmasının tamamını karşımıza alamayız. Elimizden geldiğince nüfuzumuzu kullanmalıyız. Şiddet içeren numaraları Griffin'e bırakın–"

Griffin sinirlendi. "Bunlar yalnızca *numara* değil–"

Anthony, "Şiddet dolu oyunlar," diyerek bir düzeltme yaptı ama Griffin buna da sinirlendi. "Şimdi Londra'daki oyları nasıl etkileyeceğimize odaklanalım."

Bunun üzerinde karatahtanın karşısına geçtiler. Dünyanın kaderi uğruna yapılan bir savaş bir gecede kazanılamazdı –bunu teorik olarak hepsi biliyordu– ama durup uyumaya da bir türlü cesaret edemiyorlardı. Her geçen saat beraberinde yeni fikirler ve taktikler getirse de saatler gece yarısını çoktan geçtiğinde düşüncelerinin tutarlılığı kaybolmaya başlamıştı. Letty ve Cathy'nin kılık değiştirdiklerini, onları Lord Palmerston'ı baştan çıkarmaya gönderdiğimizi ve onu bir fuhuş skandalının içine çektiklerini varsayalım. İngiliz halkını Çin diye bir ülkenin aslında var olmadığına ve Marco Polo'nun özenle hazırladığı bir aldatmaca olduğuna ikna ettiklerini varsaydılar. Bir noktada Griffin, Kraliçe Victoria'yı Buckingham Sarayı'mn bahçesinde bir yeraltı Çin suç şebekesi kisvesi altında kaçırma ve Trafalgar Meydanı'nda rehin tutma planını en ince ayrıntısına kadar anlatırken dizginlenemez kahkahalara boğuldular.

Evet, bu korkutucu ve imkânsız bir görevdi ama Robin aynı

zamanda bu işten heyecan verici bir zevk de alıyordu. Sorunları yaratıcı biçimde çözmenin, önemli bir görevi bir düzine küçük göreve bölmenin muazzam bir şansla ve belki de ilahi müdahaleyle birleşince onları zafere taşıyabilme ihtimali – tüm bunlar ona sabahın dördünde kütüphanede çetrefilli bir çeviri üzerinde çalışmanın, inanılmaz derecede yorgun oldukları için histerik bir şekilde gülmenin ama bir şekilde enerjiyle dolup taşmanın nasıl bir his olduğunu hatırlatıyordu çünkü karalanmış notlardan ve çılgın beyin fırtınalarından kaçınılmaz olarak bir çözüm ortaya çıktığında büyük bir heyecan duyuyorlardı.

Sonuç olarak, imparatorluğa meydan okumak eğlenceliydi.

Nedense sürekli *polemikós* eşleşme-çiftine geri dönüyorlardı, belki de gerçekten bir fikir savaşı, Britanya'nın ruhu adına bir savaş veriyorlarmış gibi göründüğü için. Letty söylemsel metaforların sıklıkla savaş imgeleri etrafında döndüğünü gözlemledi. "Bir düşünün," dedi. "Savunmasız durumdalar. Zayıf noktalarına saldırmalıyız. Yerleşkelerini vurmalıyız."

"Bunu Fransızcada da kullanıyoruz," dedi Victoire. "*Cheval de bataille.*"[1]

Letty gülümseyerek, "Savaş atı," dedi.

"Peki o zaman," dedi Griffin, "madem askeri çözümlerden bahsediyoruz, ben yine de İlahi Öfke Operasyonu'nu yapmamız gerektiğini düşünüyorum."

Rami, "İlahi Öfke Operasyonu da ne?" diye sordu.

"Boş ver," dedi Anthony. "Aptalca bir isim ve daha da aptalca bir fikir."

"*Tanrı bunu görünce, onlara izin vermedi ama onları körlük ve konuşma karışıklığıyla cezalandırdı ve onları gördüğünüz gibi yaptı,*"[2] dedi Griffin abartılı bir tavırla. "Bakın, bu iyi bir fikir. Eğer kuleyi ortadan kaldırabilirsek–"

---

1 Birinin en sevdiği kinaye veya en sevdiği mantık silsilesi anlamına gelir.

2 Bu, Babil'de dillerin dağılmasını çok daha yumuşak terimlerle anlatan Yaratılış Kitabı'ndan bir alıntı değildir. Daha ziyade, yanlışlıkla Baruch ben Neriah adlı yazara atfedilen Baruch'un Üçüncü Kıyameti'nden bir alıntıdır. Griffin hayal kırıklığına uğradığı bir dönemde, kısa bir süre Babil'in düşüşünün çeşitli versiyonlarını anlatan bir proje yürütmüştü.

"Neyle Griffin?" diye sordu Anthony bıkkınlıkla. "Hangi orduyla?"

"Bir orduya ihtiyacımız yok," dedi Griffin. "Oradakiler akademisyen, asker değil. İçeri bir silah sokarsın, sağa sola sallayıp biraz bağırırsın ve bütün kuleyi rehin alırsın. Sonra da bütün ülkeyi. Babil düğüm noktası Anthony, imparatorluğun gücünün tüm kaynağı. Tek yapmamız gereken onu ele geçirmek."

Robin telaşla ona baktı. Çincedeki *huǒyàowèi*[1] deyimi aslen "barut tadı", mecazi olarak ise "kavgacılık, dövüşkenlik" demekti. Kardeşi barut kokuyordu. Üzerine şiddet kokusu sinmişti.

"Dur," dedi Letty. "Kuleyi basmak mı istiyorsun?"

"Kuleyi *işgal etmek* istiyorum. Bu o kadar da zor olmasa gerek." Griffin omuz silkti. "Üstelik sorunlarımıza daha doğrudan bir çözüm bulmuş oluruz, değil mi? Bu arkadaşları ikna etmeye çalışıyorum ama bunu başaramayacak kadar korkaklar."

Victoire, "Bunu başarmak için ne gerekiyor?" diye sordu.

"İşte doğru bir soru." Griffin gülümsedi. "İp, iki silah, belki silahlara bile gerek kalmaz – en az birkaç bıçak–"

"Silahlar mı?" dedi Letty. "*Bıçaklar mı?*"

"Sadece korkutma amaçlı tatlım, aslında kimseyi incitmeyeceğiz."

Letty sersemledi. "Siz *gerçekten*–"

"Merak etme." Cathy ters ters Griffin'e baktı. "Bununla ilgili düşüncelerimizi açıkça söyledik."

"Ama neler olacağını bir düşünün," diye ısrar etti Griffin. "Büyülü gümüş olmadan bu ülke ne yapar? Onu koruyacak insanlar olmadan? Buhar gücü olmadan. Sönmeyen lambalar olmadan. Bina güçlendirmeleri olmadan. Yollar bozulur, arabalar arızalanır – Oxford'u bırakın, bütün İngiltere aylar içinde dağılır. Dizlerinin üzerine çökerler. Felç olurlar."

"Ve onlarca masum insan ölür," dedi Anthony. "Bununla ilgilenmiyoruz."

---

1 火藥味.

"Öyle olsun." Griffin arkasına yaslandı ve kollarını kavuşturdu. "Bildiğiniz gibi yapın. Lobicilik yapalım."

Sabahın üçünde toplantıyı bitirdiler. Anthony onlara kütüphanenin arkasında yıkanabilecekleri lavaboyu gösterdi. "Küvet yok, üzgünüm, koltuk altlarınızı ayakta sabunlamanız gerekecek," dedi ve sonra bir dolaptan bir yığın yorgan ve yastık çıkardı.

"Sadece üç yatağımız var," dedi özür dilercesine. "Çoğunlukla hepimiz birden geceyi burada geçirmeyiz. Hanımlar, neden Ilse'nin peşinden Okuma Odası'na gitmiyorsunuz? Ve siz de baylar, rafların arasında tek başınıza yatabilirsiniz. Biraz mahremiyetiniz olur."

Robin o kadar yorgundu ki rafların arasındaki sert ahşap zemine uzanmak kulağa harika geliyordu. Oxford'a vardıklarından beri uzun bir gün boyunca uyanık kalmış, bir ömürlük deneyim kazanmış gibi hissediyordu. Anthony'nin uzattığı örtüyü alıp raflara doğru yürümeye başlamıştı ki yerine yerleşemeden Griffin yanında belirdi. "Biraz vaktin var mı?"

Robin, "Uyumayacak mısın?" diye sordu. Griffin tamamen giyinikti, siyah paltosunun düğmeleri iliklenmişti.

"Hayır, erkenden yola çıkıyorum," dedi Griffin. "Glasgow'a direkt hat yok – Londra'ya gideceğim, sabahleyin ilk trene bineceğim. Benimle avluya gel."

"Neden?"

Griffin kemerindeki silahı sıvazladı. "Sana bunu nasıl ateşleyeceğini göstereceğim."

Robin örtüyü göğsüne bastırdı. "Kesinlikle olmaz."

"O hâlde bir silahı ateşlememi izleyeceksin," dedi Griffin. "Konuşmamızın zamanı geldi de geçiyor, sence de öyle değil mi?"

Robin içini çekti, örtüyü yere koydu ve Griffin'in peşinden kapıdan çıktı. Avlu dolunay ışığında çok aydınlıktı. Griffin burayı sık sık atış talimi yapmak için kullanıyor olmalıydı çünkü Robin bahçenin karşısındaki ağaçların kurşun delikleriyle dolu olduğunu görebiliyordu.

"Birilerinin duymasından korkmuyor musun?"

"Bu alanın tamamı sihirle korunuyor," dedi Griffin. "Çok temiz bir iş. Burada olduğumuzu bilenler dışında kimse bir şey göremez ya da duyamaz. Silahlar hakkında bir şey biliyor musun?"

"Azıcık bilgi sahibi bile değilim."

"Eh, öğrenmek için asla geç değildir." Griffin silahı Robin'in ellerine bıraktı. Silah tıpkı gümüş külçeler gibi, göründüğünden daha ağır ve serindi. Tahta sapın kıvrımında, eline kolayca oturuşunda tartışılmaz bir zarafet vardı. Yine de Robin silahı tutarken bir tiksinti dalgası hissetti. Sanki metal kötü niyetliymiş ve onu ısırmaya çalışıyormuş gibi. Silahı yere fırlatmayı çok istiyordu ama kazara patlatmaktan korkuyordu.

"Bu bir pepperbox[1] tabancası," dedi Griffin. "Siviller arasında çok popülerdir. Bir kapak kilidi mekanizması kullanır, bu da ıslakken ateş edebileceği anlamına gelir – namluya bakma, seni aptal, asla doğrudan namluya bakma. Nişan almayı dene."

"Ne gerek var?" dedi Robin. "Asla bununla ateş etmeyeceğim."

"Önemli olan ateş edip etmemen değil. Önemli olan, birinin ateş edeceğini düşünmesi. Görüyorsun işte, içerideki arkadaşlarım hâlâ insanların iyiliğine olan sarsılmaz inançlarını koruyorlar." Griffin silahın horozunu kaldırdı ve avlunun karşısındaki huş ağacına doğrulttu. "Ama ben şüpheciyim. Sömürgecilikten kurtulmanın şiddet içeren bir süreç olması gerektiğini düşünüyorum."

Griffin tetiği çekti. Patlama sesi çok yüksekti. Robin geriye doğru sıçradı ama Griffin istifini bozmadı. "Çift hareketli değil," dedi namluları ayarlarken. "Her atıştan sonra horozu kurman gerek."

Griffin oldukça iyi nişan alıyordu. Robin gözlerini kıstı ve huş ağacının ortasında, daha önce orada olmayan bir çentik gördü.

---

1 Küçük bir silah türü. –*çn.*

"Bak, bir silah her şeyi değiştirir. Mesele sadece etkisi değil, verdiği mesaj." Griffin parmaklarını namluda gezdirdi, sonra arkasına dönerek silahı Robin'e doğrulttu.

Robin geriye doğru sıçradı. "Tanrım–"

"Korkutucu, değil mi? Bir düşün, acaba bu silah neden bir bıçaktan daha korkutucu?" Griffin kolunu kıpırdatmadı. "Çünkü seni öldürmeye niyetliyim ve tek yapmam gereken tetiği çekmek, diyor. Uzaktan, çaba harcamadan öldürebilirim. Bir silah cinayetin tüm zorluğunu alır ve onu zarifleştirir. Kararlılık ve eylem arasındaki mesafeyi kısaltır, anlıyor musun?"

Robin, "Daha önce birine ateş ettin mi?" diye sordu.

"Elbette."

"Peki onları vurdun mu?"

Griffin bu soruya cevap vermedi. "Nerelerde bulunduğumu anlamalısın. Dışarıda her şey kütüphaneler ve münazara tiyatroları değil, kardeşim. Savaş alanında her şey farklı görünür."

Robin, "Babil bir savaş alanı mı?" diye sordu. "Evie Brooke bir düşman savaşçısı mıydı?"

Griffin silahı indirdi. "Şimdi de buna mı takıldık?"

"Masum bir kızı öldürmüşsün."

"Masum mu? Babamız sana öyle mi dedi? Evie'yi soğukkanlılıkla öldürdüğümü mü söyledi?"

"O külçeyi gördüm," dedi Robin. "Cebimde duruyor, Griffin."

"Evie masum bir seyirci değildi," dedi Griffin alaycı bir tavırla. "Aylardır onu işe almaya çalışıyorduk. Bu çok zordu çünkü Sterling Jones'la çok yakınlardı ama ikisinden birinin vicdanı varsa, o kişi Evie'ydi. Ya da biz öyle sanıyorduk. Bir gece hazır olduğuna karar verene kadar onunla Twisted Root'ta aylarca konuştuk. Ama her şey bir tuzakmış – en başından beri danışmanlarla ve profesörlerle konuşuyormuş, onlar da beni iş üstünde yakalamak için bu planı hazırlamışlar.

"Evie çok iyi bir oyuncuydu. İnsana öyle bir bakardı ki; gözlerini kocaman açar, hâlinden anlıyormuş gibi başıyla onaylardı. Tabii ki bunun bir gösteri olduğunu bilmiyordum. Bir müttefik edindiğimi düşünmüştüm –bana yaklaşıyormuş gibi davrandı-

ğında çok heyecanlanmıştım– ve Burma'da kaybettiğimiz onca insandan sonra kendimi çok yalnız hissediyordum. Ve Evie bu konuda çok zekiydi. Tüm bu soruları sordu, senden çok daha fazlasını sordu – sadece bilmek istiyormuş gibi yaptı çünkü davaya katılmak için çok heyecanlıydı ve yardım edebileceği tüm yöntemleri öğrenmek istiyordu."

"Peki nasıl öğrendin?"

"Şey, Evie o kadar da zeki değildi. Eğer öyle olsaydı, güvende olana kadar maskesini düşürmezdi."

"Ama sana söyledi, değil mi?" Robin'in midesi burkuldu. "Böbürlenmek istedi."

"Bana gülümsedi," dedi Griffin. "Siren çaldığında bana sırıttı ve her şeyin bittiğini söyledi. Ben de onu öldürdüm. İsteyerek olmadı. Bana inanmayacaksın ama gerçek bu. Onu korkutmak istemiştim. Ama çok öfkeliydim ve korkuyordum – ve Evie kötü niyetliydi. Eğer ona fırsat verseydim, hâlâ önce onun bana zarar verebileceğini düşünüyorum."

Robin, "Buna gerçekten inanıyor musun?" diye fısıldadı. "Yoksa bu geceleri uyuyabilmek için uydurduğun bir yalan mı?"

"Gayet rahat uyuyorum," dedi Griffin alaycı bir tavırla. "Ama senin yalanlara ihtiyacın var, değil mi? Dur tahmin edeyim – kendine bir kaza olduğunu mu söylüyorsun? İsteyerek yapmadığını mı?"

Robin, "Yapmadım," diye ısrar etti. "Birdenbire *oldu* – kasıtlı değildi, bunu hiçbir zaman istemedim–"

"Yapma," dedi Griffin. "Gizleme, numara yapma – bu çok ödlekçe. Nasıl hissettiğini söyle. Kendini iyi hissettiğini itiraf et. O saf güç o kadar güzeldi ki–"

Robin, "Elimden gelse hepsini geri alırdım," diye ısrar etti. Griffin'in kendisine inanmasının neden bu kadar önemli olduğunu bilmiyordu ama bu kimliğini korumak için koruması gereken son sınırmış, son gerçekmiş gibi geliyordu. "Keşke yaşasaydı–"

"Bunu içtenlikle söylemiyorsun. Babamız bu sonu hak etmişti."

"Ölmeyi hak etmemişti."

"Babamız," dedi Griffin yüksek sesle, "beyaz ve İngiliz olmayan herkesin daha aşağı insan olduğunu düşünen zalim, bencil bir adamdı. Babamız annemin hayatını mahvetti ve sizinkinin de yok olmasına izin verdi. Babamız vatanımıza karşı yürütülen savaşın baş mühendislerinden biri. Eğer Kanton'dan canlı dönseydi, Parlamento şu anda tartışıyor olmazdı. Çoktan karar vermiş olurdu. Bize günler, belki de haftalar kazandırdın. Katilsen ne olmuş kardeşim? Dünya o olmadan çok daha iyi bir yer. Vicdanının ağırlığı altında ezilmeyi bırak ve şu kahrolası övgüyü kabul et." Griffin silahı ters çevirdi ve kabzası Robin'e bakacak şekilde uzattı. "Al şunu."

"Hayır dedim."

"Hâlâ anlamıyorsun." Griffin sabırsızca Robin'in parmaklarını kavradı ve zorla kabzanın etrafına doladı. "Artık fikirler diyarından çıktık, kardeşim. Savaştayız."

"Eğer bu bir savaşsa, o zaman çoktan kaybettiniz." Robin yine de silahı almayı reddediyordu. "Cephede kazanmanıza imkân yok. Savunma hattınız kaç kişilik? En fazla birkaç düzinelik mi? Ve koca Britanya İmparatorluğu'nu devireceksiniz, öyle mi?"

"Ah, işte yanıldığın kısım burası," dedi Griffin. "Şiddet konusunu ele alırsak, imparatorluğun bize kıyasla çok daha fazla kaybedeceği şey var. Şiddet, maden çıkarma ekonomisini bozar. Bir tedarik hattında tahribat yaratırsan, Atlantik boyunca fiyatlar düşer. Tüm ticaret sistemleri yüksek gerilimli ve şoklara karşı savunmasızdır çünkü bunu böyle yapmışlardır, çünkü kapitalizmin doymak bilmeyen açgözlülüğü cezalandırıcıdır. Köle isyanları bu yüzden başarılı oluyor. Kendi emek kaynaklarına ateş açamazlar – bu kendi altın kazlarını öldürmek gibi bir şey olur.

"Ama eğer sistem bu kadar kırılgansa, neden sömürgeciliği bu kadar kolayca kabulleniyoruz? Neden kaçınılmaz olduğunu düşünüyoruz? Neden Cuma denen adam bir tüfek edinmiyor ya da geceleyin Robinson Crusoe'nun boynunu kesmiyor? Esas

sorun, sürekli kaybetmişiz gibi yaşamamız. Hepimiz *senin* gibi yaşıyoruz. Onların silahlarını, gümüş-işlemelerini ve gemilerini görüyoruz, bizim için her şeyin çoktan bittiğini düşünüyoruz. Durup, oyun alanının gerçekte nasıl olabileceğini düşünmüyoruz. Ve eğer silahı elimize alırsak işlerin nasıl görüneceğini de." Griffin bir kez daha silahı Robin'e uzattı. "Dikkatli ol, ön tarafı ağırdır."

Bu sefer Robin silahı aldı. Denemek için ağaçlara doğrulttu. Namlu gerçekten de aşağıya doğru eğildi ve Robin silahı düz tutmak için bileğini yukarı kaldırdı.

"Şiddet onlara nelerden vazgeçmeye hazır olduğumuzu gösteriyor," dedi Griffin. "Anladıkları tek dil bu çünkü onların çıkar sistemi, doğası gereği şiddet içeriyor. Şiddet sistemi şoka uğratır. Ve sistem bu şoktan kurtulamaz. Gerçekten neler yapabileceğiniz hakkında hiçbir fikrin yok. Tetiği çekmediğiniz sürece dünyanın nasıl değişebileceğini hayal bile edemezsin." Griffin ortadaki huş ağacını işaret etti. "Tetiği çek, evlat."

Robin itaat etti. Patlama sesi kulaklarını delip geçti, az kalsın silahı düşürecekti. Doğru nişan almadığından emindi. Geri tepmenin gücüne hazırlıklı değildi ve kolu bileğinden omzuna kadar titredi. Kurşun huş ağacına değmemişti. Anlamsızca karanlığa doğru uçmuştu.

Ama Griffin'in haklı olduğunu kabul etmek zorundaydı; o anlık telaş, ellerinin arasındaki güç patlaması, yalnızca tek bir parmak hareketiyle tetikleyebileceği katıksız güç, kendini iyi hissetmesini sağlamıştı.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ah, o beyaz insanların sadece kendileri için hissedebilen küçük kalpleri var.

Mary Prince, *The History of Mary Prince*

Griffin, Glasgow'a doğru yola çıktıktan sonra Robin uykuya dalamadı. Gergin bir enerjiyle dolup taşarak, karanlıkta oturdu. Nefesini kesen bir baş dönmesi yaşıyor, sarp bir uçurumdan atlamadan hemen önce aşağıya bakıyormuş gibi hissediyordu. Tüm dünya dehşet verici bir değişimin eşiğindeymiş gibi görünüyordu ve hepsi kırılma noktasına doğru sürüklenirken, o sadece etrafındakilere tutunabiliyordu.

Bir saat sonra Eski Kütüphane hareketlenmeye başladı. Saat tam yediyi vururken, rafların arasında bir kuş sesi senfonisi yankılandı. Ses dışarıdan gelemeyecek kadar yüksekti, daha ziyade, koca bir kuş sürüsü görünmez bir şekilde kitapların arasına tünemiş gibiydi.

Rami gözlerini ovuşturarak, "Bu da ne?" diye sordu. "Arka taraftaki dolapta bir hayvanat bahçeniz mi var?"

"Ses buradan geliyor." Anthony onlara kenarları ötücü kuş oymalarıyla süslenmiş ahşap bir duvar saati gösterdi. "İsveçli ortaklarımızdan birinden bir hediye. *Gökatta*'yı 'şafakta yükselmek' olarak tercüme etti ancak İsveççede *gökatta*'nın kuşların ötüşünü dinlemek için erken kalkmak gibi özel bir anlamı var. İçinde bir müzik kutusu mekanizması var ama gümüş sahiden de gerçek kuş seslerini taklit ediyor. Çok güzel, değil mi?"

"Biraz daha alçak sesli olabilirdi," dedi Rami.

"Ah, bizimki bir prototip. Giderek eskiyor. Artık bunla-

Ninova

rı Londra'daki dükkânlardan satın alabilirsin. Çok popülerler, zenginler bunlara bayılıyor."

Lavaboda teker teker soğuk suyla yüzlerini yıkadılar. Daha sonra Okuma Odası'nda dünkü notların etrafında toplanan kızlara katılarak çalışmalarına devam ettiler.

Letty de gözünü bile kırpmamış gibi görünüyordu. Gözlerinin altında koyu halkalar vardı ve kollarını göğsüne sıkıca bastırarak esniyordu.

Robin, "İyi misin?" diye sordu.

"Sanki rüyada gibiyim." Letty gözlerini kırpıştırdı ve boş bakışlarla odayı inceledi. "Her şey tepetaklak. Her şey ters."

Gayet doğal, diye düşündü Robin. Letty her şeye rağmen oldukça iyi dayanıyordu. Robin bu noktada söylemek istediklerini kibarca nasıl ifade edeceğini bilmediğinden, dolaylı olarak sordu: "Ne düşünüyorsun?"

Letty bezgin bir şekilde, "Hangi konu hakkında, Robin?" diye sordu. "Örtbas ettiğimiz cinayet hakkında mı, Britanya İmparatorluğu'nun yıkılması hakkında mı yoksa hayatımızın geri kalanı boyunca kaçak olacağımız gerçeği hakkında mı?"

"Sanırım hepsi hakkında."

"Adalet çok yorucu." Letty şakaklarını ovdu. "İşte böyle düşünüyorum."

Cathy dumanı tüten bir demlik siyah çay getirdi ve hepsi şükranla fincanlarını uzattılar. Vimal esneye esneye banyodan mutfağa doğru yürüdü. Birkaç dakika sonra kızartmanın harika kokusu Okuma Odası'na kadar yayıldı. Vimal tabaklarına domatesle karıştırdığı çırpılmış yumurtaları yığarken, "Masalalı yumurtalar," dedi. "Tostlar da geliyor."

Cathy, "Vimal," diye sızlandı. "Seninle evlenebilirim."

Hızlı, mekanik bir sessizlik içinde yemeklerini mideye indirdiler. Dakikalar sonra masa toplandı, kirli tabaklar mutfağa geri götürüldü. Ön kapı gıcırtıyla açıldı. Gelen, o sabahki gazetelerle şehir merkezinden dönen Ilse'ydi.

Anthony, "Tartışmalar hakkında bir haber var mı?" diye sordu.

"Hâlâ çekişme içindeler," dedi. "Dolayısıyla biraz daha zamanımız var. Liberallerin sayıları çok az ve emin olana kadar oylama yapmayacaklar. Ama yine de o broşürleri bugün ya da yarın Londra'da istiyoruz. Öğlen trenine birilerini bindirin, sonra da Fleet Caddesi'nde broşürleri bastırın."

Vimal, "Fleet Caddesi'nde hâlâ tanıdığımız birileri var mı?" diye sordu.

"Evet, Theresa hâlâ *Standard*'da. Cuma günleri baskıya giriyorlar. Bu gece bana bir şeyler verirseniz, eminim içeri girip makineleri kullanabilirim." Ilse omuz çantasından buruşturulmuş bir gazete çıkardı ve masanın üzerinde kaydırdı. "Bu arada, Londra'daki son havadisler böyle. Görmek istersiniz diye düşündüm."

Robin baş aşağı duran metni okumak için boynunu uzattı. *OXFORD PROFESÖRÜ KANTON'DA CİNAYETE KURBAN GİTTİ*, yazıyordu. *FAİLLER ÇİNLİ LOBİCİLERLE KOMPLO HAZIRLIĞINDA*.

"Şey." Gözlerini kırpıştırdı. "Sanırım çoğu detayı doğru tahmin etmişler."

Rami gazeteyi açtı. "Ah, bakın. Yüzlerimizin çizimleri var."

"Bu sana hiç benzemiyor," dedi Victoire.

"Haklısın, burnumu çizememişler," dedi Rami. "Ayrıca Robin'in gözlerini de çok küçük çizmişler."

Anthony, Ilse'ye, "Bunları Oxford'da da bastırmışlar mı?" diye sordu.

"Şaşırtıcı bir şekilde hayır. Her şeyi gizli tutmuşlar."

"İlginç. Yine de hepiniz için Londra defteri kapandı," dedi Anthony. Hepsi birden itiraz edecek oldu ama Anthony elini kaldırdı. "Kızmayın. Bu çok tehlikeli, risk alamayız. Bu iş bitene kadar Eski Kütüphane'de saklanacaksınız. Tanınmamalısınız."

"Sen de öyle," dedi Rami sertçe.

"Benim öldüğümü sanıyorlar. Sizlerin ise katil olduğunuzu düşünüyorlar. Bu ikisi çok farklı şeyler. Kimse benim yüzümü gazetelere basmıyor."

"Ama ben sahada olmak istiyorum," dedi Rami mutsuzca. "Bir şeyler yapmak, yardım etmek istiyorum–"

"Kendini hapse attırmayarak yardım edebilirsin. Her ne kadar Griffin bunun açık bir savaş olduğunu iddia etse de öyle değil. Bu işler incelik ister." Anthony karatahtayı işaret etti. "Yapılacak işlere odaklanın. Kaldığımız yerden devam edelim. Sanırım Lord Arsenault meselesini dün gece masaya yatırdık. Letty?"

Letty çayından uzun bir yudum aldı, gözlerini kapattı ve kendini toparlamaya çalıştı. "Evet. Lord Arsenault ile babamın iyi ilişkiler içinde olduklarına inanıyorum. Ona mektup yazıp, bir toplantı ayarlamaya çalışabilirim–"

Robin, "Sence katil olduğuna dair haberler babanın dikkatini dağıtmaz mı?" diye sordu.

"Faillerin arasında Letty'nin adı geçmiyor." Victoire sütunu taradı. "Sadece üçümüzün adı var. Letty'den hiç bahsedilmemiş."

Kısa, tuhaf bir sessizlik oldu.

"Bu bizim için çok iyi bir haber," dedi Anthony rahatça. "Bize bir parça hareket özgürlüğü kazandırıyor. Sen babana göndereceğin mektubu yazmaya başla Letty, siz de işe koyulun."

Belirlenen görevlerini yerine getirmek üzere teker teker Okuma Odası'ndan çıktılar. Ilse, Londra'daki gelişmelerle ilgili yeni haberler almak üzere Babil'e doğru yola çıktı. Cathy ve Vimal, *polemikós* sözcüğünü içeren eşleşme-çiftlerini denemek üzere atölyeye gittiler. Rami ve Victoire beyaz, orta yaşlı Radikal destekçileri taklit ederek, önde gelen Radikal liderlere mektup yazmakla görevlendirilmişti. Robin, Anthony ile Okuma Odası'nda oturmuş, Profesör Lovell'ın mektuplarından gizli anlaşmaya dair en çarpıcı kanıtları kısa, kışkırtıcı broşürler için alıntılar hâline getiriyordu. Bu kanıtların Londra gazetelerinin ilgisini çekecek kadar skandal yaratmasını umuyorlardı.

Anthony, Robin'e, "Kullandığın dile dikkat et," dedi. "Sömürgecilik karşıtlığı ve ulusal egemenliğe saygı gibi söylemlerden kaçın. *Skandal, danışıklı dövüş, yolsuzluk, şeffaflık eksikliği*

gibi terimler kullan. Olayları ortalama bir Londralının anlayacağı şekilde anlat ve bunu bir ırk meselesi hâline getirme."

Robin, "Benden beyazlar için çeviri yapmamı istiyorsunuz," dedi.

"Tam olarak öyle."

Yaklaşık bir saat boyunca rahat bir sessizlik içinde çalıştılar, ardından Robin'in eli devam edemeyecek kadar ağrımaya başladı. Anthony bir paragrafın sonuna gelmiş gibi görünene kadar sessizce çay bardağını kavrayarak arkasına yaslandı. "Anthony, sana bir şey sorabilir miyim?"

Anthony kalemini bıraktı. "Aklında ne var?"

"Gerçekten bunun işe yarayacağını düşünüyor musun?" Robin başıyla taslak broşür yığınını işaret etti. "Kamuoyu gözünde kazanmayı kastediyorum."

Anthony arkasına yaslandı ve parmaklarını esnetti. "Görüyorum ki kardeşin seni de etkilemiş."

"Griffin dün geceyi bana silah kullanmayı öğreterek geçirdi," dedi Robin. "Şiddet içeren bir ayaklanma olmadan devrimin imkânsız olduğunu düşünüyor. Ve kendisi hayli ikna edici."

Anthony başıyla onayladı ve kalemini mürekkep hokkasına vurarak, bir süre düşündü. "Kardeşin bana saf demeyi seviyor."

"Öyle demek istemedim–"

"Biliyorum, biliyorum. Sadece Griffin'in düşündüğü kadar ılımlı olmadığımı söylemek istedim. Bu ülkeye, artık yasal açıdan köle olarak adlandırılamayacağıma karar verilmeden önce geldiğimi hatırlatmak isterim. Hayatımın büyük bir kısmını, tam olarak insan sayılıp sayılmayacağım konusunda derin bir kafa karışıklığı yaşayan bir ülkede geçirdim. İnan bana, beyaz Britanya'nın etik kaygıları konusunda hiç de iyimser değilim."

"Ama sanırım köleliğin kaldırılması konusunda ikna oldular," dedi Robin. "Sonunda."

Anthony usulca güldü. "Sence köleliğin kaldırılması bir etik meselesi miydi? Hayır, köleliğin kaldırılması popülerlik kazandı çünkü İngilizler, Amerika'yı kaybettikten sonra Hindistan'ın yeni altın yumurtlayan tavukları olacağına karar verdiler. Ancak

Hindistan'dan gelen pamuk, çivit ve şeker, Fransa saf dışı bırakılmadıkça pazara hâkim olamayacaktı ve İngiliz köle ticareti Batı Hint Adaları'nı kendileri için çok kârlı hâle getirdiği sürece Fransa saf dışı bırakılamayacaktı."

"Ama–"

"Aması yok. Bildiğiniz kölelik karşıtı hareket bir sürü tantanadan ibaret. Sadece laf salatası. Pitt bu önergeyi ilk olarak Fransa'ya köle ticaretinin durdurulması gerektiğini düşündüğü için verdi. Parlamento da kölelik karşıtlarının yanında yer aldı çünkü Batı Hint Adaları'ndaki siyahların ayaklanmasından çok korkuyorlardı."

"Yani sebebi yalnızca bu risk ve ekonomi, öyle mi?"

"Pek sayılmaz. Kardeşin Jamaika'daki köle isyanının, her ne kadar başarısız olsa da İngilizleri köleliğin kaldırılmasını yasalaştırmaya iten şey olduğunu iddia etmeyi seviyor. Haklı ama bu sadece kısmen doğru. İsyan İngilizlerin sempatisini kazandı çünkü liderler Baptist Kilisesi'nin bir parçasıydı ve başarısız olunca Jamaika'daki kölelik yanlısı beyazlar kiliseleri yıkmaya ve misyonerleri tehdit etmeye başladılar. Bu Baptistler İngiltere'ye geri döndüler ve doğal haklar değil, din temelinde destek topladılar. Demek istediğim, köleliğin kaldırılması gerçekleşti çünkü beyazlar bunu önemsemek için nedenler buldular – ister ekonomik ister dini olsun. Sadece bu fikri kendilerinin bulduğunu düşünmelerini sağlamalısın. Onların içlerindeki iyiliğe hitap edemezsin. Sempati duyduğu için doğru şeyi yapacağına inandığım bir İngiliz'le hiç karşılaşmadım."

"Şey," dedi Robin, "Letty var."

Anthony biraz duraksadıktan sonra, "Evet," dedi. "Sanırım öyle. Ama o bir istisna, değil mi?"

"O zaman ileriye dönük planımız nedir?" diye sordu Robin. "O zaman bütün bunların ne anlamı var?"

Anthony, "Önemli olan bir koalisyon oluşturmak," dedi. "Ve bu koalisyonun beklenmedik sempatizanları da içermesi gerekiyor. Babil'den istediğimiz kadar kaynak alabiliriz ama yine de sağlam bir şekilde yerleşmiş, Jardine ve Matheson gibi iktidar

güçlerini yerinden oynatmaya yetmeyecektir. Tarihin akışını değiştirmek istiyorsak, bu adamlardan bazılarının –beni ve benim gibileri açık artırmada satmakta hiçbir sakınca görmeyen aynı adamların– müttefikimiz olmasına ihtiyacımız var. Onları, gümüş piramitleri üzerine kurulu küresel bir İngiliz yayılmasının kendi çıkarlarına hizmet etmediğine inandırmalıyız. Çünkü kulak verdikleri tek mantık adaleti, insan onurunu ya da değer verdiklerini iddia ettikleri liberal özgürlükleri değil, kendi çıkarlarını gözetenler. Bir de kâr."

"Onları sokakta çıplak dolaşmaya ikna etmek bile daha kolay."

"Hah. Hayır, koalisyonun tohumları atıldı. İngiltere'de devrim zamanı geldi. Tüm Avrupa on yıllardır reform için yanıp tutuşuyor, bunu Fransızlardan öğrendiler. Bunu ırk yerine bir sınıf savaşı hâline getirmeliyiz. Ve bu gerçekten de bir sınıf meselesi. Afyon ve Çin üzerine bir tartışma gibi görünüyor ama kaybedecek olanlar sadece Çinliler değil, öyle değil mi? Hepsi birbiriyle bağlantılı. Gümüş sanayi devrimi bu ülkedeki eşitsizliğin, kirliliğin ve işsizliğin en büyük nedenlerinden biri. Kanton'daki yoksul bir ailenin kaderi aslında Yorkshire'daki işsiz bir dokumacının kaderiyle iç içe geçmiş. Şirketler zenginleştikçe ikisi de fakirleşiyor. Keşke bir ittifak kurabilselerdi." Anthony parmaklarını birbirine doladı. "Ama sorun da bu ya. Kimse hepimizin nasıl birbirimize bağlı olduğuna odaklanmıyor. Sadece bireysel olarak nasıl daha iyi olduğumuzu düşünüyoruz. Bu ülkenin yoksulları ve orta sınıfı Westminster ile değil, bizimle çok daha fazla ortak noktaları olduğunun farkında değiller."

"Çincede bu durumu özetleyen bir deyim var," dedi Robin. "*Tùsīhùbēi*."[1] Tavşan ölür ve tilki yas tutar çünkü onlar aynı türden hayvanlardır.

"Kesinlikle," dedi Anthony. "Sadece onları, avın biz olmadığımıza ikna etmeliyiz. Ormanda bir avcı var ve hepimiz tehlikedeyiz."

---

1 兔死狐悲.

Ninova

Robin broşürlere baktı. O an gözüne çok yetersiz göründüler; dayanıksız beyaz kâğıt üzerine, mürekkeple sözcükler karalanmıştı. "Peki sen gerçekten onları ikna edebileceğini mi düşünüyorsun?"

"Buna mecburuz." Anthony parmaklarını bir kez daha esnettikten sonra kalemini eline aldı ve Profesör Lovell'ın mektuplarına göz atmaya devam etti. "Başka bir çıkış yolu göremiyorum."

Robin o zaman Anthony'nin hayatının ne kadarının kendisini beyazlara dikkatlice çeviri yapmakla geçtiğini, güler yüzlü, nazik tavrının ne kadarının beyaz İngiltere'deki belirli bir siyah adam fikrine uymak ve Babil gibi bir kurumda kendisine en üst düzeyde erişim sağlamak için tasarlanmış ustaca bir yapı olduğunu merak etti. Ve tüm bunlara gerek kalmayacağı, beyazların ona ve Anthony'ye bakıp sadece dinleyeceği, ağızlarından çıkan sözlerin bir değerinin olacağı, kim olduklarını saklamak zorunda kalmayacakları, anlaşılmak için sonsuz çarpıtmalardan geçmek zorunda kalmayacakları bir günün gelip gelmeyeceğini merak ediyordu.

Öğle yemeği için yeniden Okuma Odası'nda toplandılar. Cathy ve Vimal, Griffin'in tahminlerine sadık kalarak broşürlerin uçuşmasına ve havaya atıldığında izleyenlerin etrafında dalgalanmaya devam etmesine neden olan *polemikós* eşleşme-çiftini başardıklarından oldukça heyecanlılardı. Vimal bunu *tartışmak* kelimesinin Latince kökeniyle desteklemişti: *discutere* "saçmak" ya da "dağıtmak" anlamına gelebiliyordu.

"Her iki külçeyi de bir yığın basılı broşüre uyguladığımızı varsayalım," dedi. "Rüzgâr olsa da olmasa da broşürler Londra'nın her yerine uçarlar. Sizce insanların dikkatini çeker mi?"

Yavaş yavaş, dün gece çok saçma görünen fikirler, uykusuz zihinlerin o karmakarışık karalamaları, oldukça etkileyici bir eylem planına dönüştü. Anthony sayısız çabalarını karatahtada özetledi. Önümüzdeki birkaç gün, gerekirse haftalar boyunca Hermes Cemiyeti, tartışmaları ellerinden geldiğince etkilemeye çalışacaktı. Ilse'nin Fleet Caddesi'ndeki bağlantısı yakında,

tüm bu karmaşayı ilk olarak başlatan William Jardine'in Cheltenham'daki bir kaplıca kasabasında günlerini nasıl geçirdiğine dair çarpıcı bir yazı yayımlayacaktı. Vimal ve Cathy, daha saygın beyaz aracılar vasıtasıyla, Çin'le yeniden iyi ilişkilerin kurulmasının en azından çay ve ravent gibi yasal malların ticaretinin önünü açık tutacağı konusunda bocalayan Liberalleri ikna etmeye çalışacaklardı. Bir de Griffin'in Glasgow'daki çabaları ve Londra'nın dört bir yanında uçuşmak üzere olan broşürler vardı. Anthony şantaj, lobi faaliyetleri ve kamuoyu baskısı yoluyla savaş önergesini yenilgiye uğratmaya yetecek kadar oy toplayabilecekleri sonucuna vardı.

Ilse şaşırmışçasına karatahtaya bakıp gözlerini kırpıştırarak, "Bu işe yarayabilir," dedi.

Vimal, "*Gerçekten* işe yarayabilir," diyerek ona katıldı. "Vay canına."

Rami, "Sizinle gelemeyeceğimize emin misiniz?" diye sordu.

Anthony, Rami'nin omzuna hâlden anladığını belli eden bir şaplak attı. "Siz üzerinize düşeni yaptınız. Hepiniz çok cesurca davrandınız. Ama artık işi profesyonellere bırakmanın vakti geldi."

"Bizden sadece beş yıl öndesiniz," dedi Robin. "Bu sizi nasıl profesyonel yapıyor?"

"Bilmiyorum," dedi Anthony. "Yapıyor işte."

Letty, "Peki hiçbir şey bilmeden beklememiz mi gerekiyor?" diye sordu. "Buradayken gazete bile alamayız."

"Oylamadan sonra hepimiz geri döneceğiz," dedi Anthony. "Ve ara sıra gelip sizi kontrol edeceğiz – eğer o kadar gerginseniz iki günde bir geliriz."

Letty, "Ama ya bir şey olursa?" diye ısrar etti. "Ya bizim yardımımıza ihtiyaç duyarsanız? Ya biz *sizin* yardımınıza ihtiyaç duyarsak?"

Araştırma görevlileri bakıştılar. Sessiz bir konuşma yapıyorlarmış gibi görünüyordu – Robin'in tahminine göre bu daha önce birçok kez yaptıkları bir konuşmanın tekrarıydı çünkü herkesin pozisyonunun ne olduğu belliydi. Anthony kaşlarını

kaldırdı. Cathy ve Vimal başlarıyla onayladılar. Ilse dudaklarını büzmüş, isteksiz görünüyordu ama sonunda içini çekip omuz silkti.

"Devam et," dedi.

"Griffin hayır derdi," dedi Anthony.

"Eh," dedi Cathy, "Griffin burada değil."

Anthony ayağa kalktı, bir an için rafların arasında gözden kayboldu ve kapalı bir zarfla geri döndü. Zarfı masanın üzerine koyarak, "Bu, dünyanın dört bir yanındaki bir düzine Hermes ortağının iletişim bilgilerini içeriyor," dedi.

Robin çok şaşırdı. "Bunu bize gösterebileceğine emin misin?"

"Hayır," dedi Anthony. "Aslında göstermemeliyiz. Görüyorum ki Griffin'in paranoyası size de bulaşmış ve bu kötü bir şey değil. Ama geride bir tek sizin kaldığınızı varsayalım. Burada isim ya da adres yok – sadece teslimat noktaları ve iletişim talimatları var. Eğer kendi başınıza kalırsanız, en azından Hermes'i hayatta tutmak için bazı araçlara sahip olursunuz."

"Geri dönmeyebilirmişsiniz gibi konuşuyorsun," dedi Victoire.

"Eh, geri dönmeme ihtimalimiz sıfır değil, haksız mıyım?"

Kütüphane sessizleşti.

Robin birdenbire kendini çok genç, çok çocuksu hissetti. Hermes Cemiyeti'yle geç saatlere kadar komplo kurmak, ağabeyinin silahıyla oynamak eğlenceli bir oyun gibi gelmişti. İçinde bulundukları durum o kadar tuhaf ve zafer koşulları o kadar hayal edilemezdi ki gerçek hayattan çok bir alıştırma gibi gelmişti. Şimdi, hafife aldıkları güçlerin aslında hayli ürkütücü olduğunu, manipüle etmeye çalıştıkları ticaret şirketlerinin ve siyasi lobilerin gülünç öcüler değil, sömürge ticaretinde derin ve köklü çıkarları olan, korumak için cinayet bile işleyecekleri çıkarları bulunan inanılmaz derecede güçlü organizasyonlar olduğunu anlıyordu.

"Ama iyi olacaksınız," dedi Rami. "Değil mi? Babil sizi daha önce hiç yakalamadı–"

"Bizi pek çok kez yakaladılar," dedi Anthony usulca. "Paranoyamızın sebebi bu."

Vimal bir tabancayı kemerine yerleştirirken, "Bu yüzden eksiliyoruz," dedi. "Riskleri biliyoruz."

Cathy, "Ama ifşa olsak bile burada güvende olacaksınız," diyerek onlara güvence verdi. "Sizi ele vermeyeceğiz."

Ilse başıyla onayladı. "Nefesimiz kesilene kadar dilimizi tutmayı yeğleriz."

"Üzgünüm." Letty aniden ayağa kalktı. Çok solgun görünüyordu, kusmak üzereymiş gibi parmaklarını ağzına götürdü. "Sadece – sadece biraz havaya ihtiyacım var."

Victoire endişeyle, "Biraz su ister misin?" diye sordu.

"Hayır, gerek yok." Letty telaşla sıkışık sandalyelerin yanından geçerek kapıya yöneldi. "Sadece biraz nefes almaya ihtiyacım var, tabii sorun olmayacaksa."

Anthony işaret ederek, "Avlu şu tarafta," dedi.

"Sanırım ön tarafta bir tur atacağım," dedi Letty. "Avlu biraz... biraz basık görünüyor."

"O zaman binanın yakınında dolaş," dedi Anthony. "Kimseye görünme."

"Evet – evet, tabii." Letty çok sıkıntılı görünüyordu, o kadar hızlı ve sığ nefesler alıyordu ki Robin onun bayılabileceğinden endişelendi. Rami sandalyesini geriye iterek Letty'ye geçmesi için yer açtı. Letty kapının önünde durdu ve omzunun üzerinden baktı – gözleri Robin'e takıldı ve bir şey söyleyecek gibi oldu – ama sonra dudaklarını büzdü ve aceleyle kapıdan çıktı.

Ayrılmalarından önceki son dakikalarda Anthony, Robin, Rami ve Victoire ile ev işlerini gözden geçirdiler. Küçük mutfakta bir hafta yetecek kadar erzak vardı; yulaf ezmesi ve tuzla pişirilmiş balıkla yetinirlerse daha da uzun süre yetebilirdi. Taze içme suyu bulmak daha zordu – Eski Kütüphane'nin su kaynağı şehir pompalarından sağlanıyordu ama başka bir yerden su çekilmesi göze çarpabileceğinden muslukları gece çok geç saatlerde veya herhangi bir zamanda çok uzun süre çalıştıramazlardı. Bunun

dışında, kütüphanede onları meşgul etmeye yetecek kadar kitap vardı ama atölyede devam eden projelerle uğraşmamaları konusunda kesin emir almışlardı.

Anthony çantasını toplamayı bitirirken, "Ve mümkün olduğunca içeride kalmaya çalışın," dedi. "İsterseniz sırayla bahçeye çıkabilirsiniz ama sesinizi yükseltmeyin – büyü ara sıra tutukluk yapıyor. Eğer biraz temiz hava almanız gerekiyorsa, bunu günbatımından sonra yapın. Eğer korkarsanız, şu süpürge dolabında bir tüfek var – umarım bunu yapmak zorunda kalmazsınız ama eğer kalırsanız, acaba içinizden biri–"

"Sanırım ben halledebilirim," dedi Robin. "Bir tabancayla aynı prensipte çalışıyor değil mi?"

"Öyle sayılır." Anthony çizmelerinin bağcıklarını bağladı. "Boş zamanında tüfeği biraz kurcala, ağırlık merkezi biraz farklı. Ferahlamak isterseniz, banyo dolabında sabun ve benzeri şeyler bulacaksınız. Şöminedeki külleri her sabah tırmıkla temizlediğinizden emin olun, yoksa tıkanır. Eskiden bir çamaşır küvetimiz vardı ama Griffin boru bombalarıyla uğraşırken onu yok etti. Birkaç gün üstünüzü değiştirmeden durabilirsiniz, değil mi?"

Rami alayla burnundan nefes verdi. "Bunu Letty'ye sorman gerek."

Bir sessizlik oldu. Sonra Anthony, "Letty nerede?" diye sordu.

Robin saate baktı. Zamanın akıp gittiğini fark etmemişti, Letty'nin evden çıkmasının üzerinden neredeyse yarım saat geçmişti.

Victoire ayağa kalktı. "Belki de gidip bakmalıyım–"

Ön kapının yanında bir şey çığlık attı. Ses o kadar keskin ve çiğdi ki bir insan çığlığına benziyordu ve Robin'in bunun çaydanlık olduğunu anlaması birkaç saniyesini aldı.

"Kahretsin." Anthony tüfeği indirdi. "Avluya, çabuk, hepiniz–"

Ama artık çok geçti. Çığlıklar giderek arttı, ta ki kütüphanenin duvarları titreyene kadar. Saniyeler sonra ön kapı içeri doğru kırıldı ve Oxford polisleri içeri doluştu. Birisi, "Eller yukarı!" diye bağırdı.

Yüksek lisans öğrencileri bunun için eğitim almış gibilerdi. Cathy ve Vimal ellerinde gümüş külçelerle atölyeden çıkıp içeriye koştular. Ilse ağırlığını yüksek bir rafa verdi; raf öne doğru devrildi ve zincirleme bir reaksiyon başlatarak polisin önündeki yolu çökertti. Rami yardım etmek için öne atıldı ama Anthony, "Hayır, saklanın – Okuma Odası'na" diye bağırdı.

Tökezleyerek geri döndüler. Anthony kapıyı arkalarından tekmeleyerek kapattı. Dışarıda gümbürtüler ve çarpışmalar duydular –Anthony bağırarak, "İşaret ateşi!" gibi bir şey söyledi, Cathy de ona karşılık bir şeyler haykırdı– yüksek lisans öğrencileri onları savunmak için savaşıyorlardı.

Ama ne anlamı vardı ki? Okuma Odası çıkmaz bir sokaktı. Başka hiçbir kapı ya da pencere yoktu. Dışarıdan gelen silah sesleri karşısında irkilerek masanın arkasında toplanmaktan başka bir şey yapamıyorlardı. Rami kapıya barikat kurmakla ilgili bir şeyler söyledi ama sandalyeleri ileri itmek için hareket ettikleri anda kapı açıldı.

Letty kapı girişinde dikiliyordu. Elinde bir tabanca vardı.

Victoire gözlerine inanamayarak, "Letty?" dedi. "Letty, ne yapıyorsun?"

Robin, Letty'nin onları kurtarmak için burada olmadığını anladığında kısa süreli, masumane bir rahatlama hissetti. Letty tabancayı kaldırdı ve sırayla her birine nişan aldı. Silah kullanma konusunda hayli tecrübeli görünüyordu. Kolu silahın ağırlığı altında titremiyordu. Ve bu görüntü o kadar saçmaydı ki –Letty'leri, o ağırbaşlı İngiliz gülü, silahı öyle sakin ve ölümcül bir hassasiyetle kullanıyordu ki– Robin bir an için halüsinasyon görüp görmediğini merak etti.

Ama sonra hatırladı: Letty bir amiralin kızıydı. Elbette nasıl ateş edildiğini bilecekti.

"Ellerinizi başlarınızın üzerine koyun," dedi Letty.

Sesi yüksek ve cilalı bir kristal gibi berraktı. Tamamen bir yabancı gibi konuşuyordu. "Sessizce teslim olduğunuz sürece kimseye zarar vermeyecekler. Eğer direnmezseniz. Diğerlerini öldürdüler ama sizi canlı götürecekler. Zarar görmeyeceksiniz."

Victoire önce masanın üstündeki zarfa, sonra çatırdayan şömineye baktı.

Letty onun bakışlarını takip etti. "Yerinde olsaydım bunu yapmazdım."

Aynı anda birkaç şey oldu. Victoire zarfa doğru hamle yaptı. Letty silahı savurdu. Robin içgüdüsel olarak ona doğru koştu –ne yapmaya çalıştığını bilmiyordu, sadece Letty'nin Victoire'a zarar vereceğinden emindi– ama tam Letty'ye yaklaşacakken Rami onu kenara itti. Robin öne doğru düştü ve bir masanın ayağına takıldı.

Ve sonra Letty kıyameti kopardı.

Bir tıkırtı, bir patlama.

Rami yere yığıldı. Victoire çığlık attı.

"Hayır–" Robin dizlerinin üstüne çöktü. Rami gevşekti, kıpırdamıyordu; Robin onu sırtüstü çevirmeye çalıştı. "Hayır Rami, lütfen–" Bir an için Rami'nin numara yaptığını sandı çünkü bu nasıl mümkün olabilirdi? Rami yalnızca bir saniye önce ayaktaydı, hareket ediyordu ve canlıydı. Hayat bu kadar aniden sona eremezdi, ölüm bu kadar çevik olamazdı. Robin, Rami'nin yanağını, boynunu okşadı, bir tepki uyandırmak için elinden gelen her şeyi yaptı ama faydası yoktu, gözleri açılmıyordu – *ama neden açılmasınlardı ki?* Bu mutlaka bir şaka olmalıydı, hiç kan göremiyordu– ama sonra onu fark etti: Rami'nin kalbinin üzerindeki küçük, kırmızı nokta hızla dışarıya doğru çiçek açarak gömleğini, ceketini, her şeyi ıslattı.

Victoire şömineden bir adım uzaklaştı. Kâğıtlar alevlerin arasında kararıp küle döndü. Letty onları almaya yeltenmedi. Afallamış bir hâlde durmuş, gözleri fal taşı gibi açılmıştı; tabancası gevşekçe elinde duruyordu.

Kimse hareket etmedi. Hepsi inkâr edilemez, geri döndürülemez bir şekilde kıpırtısız duran Rami'ye bakıyordu.

"Ben onu..." Letty parmaklarını ağzına götürdü. Soğukkanlılığını kaybetmişti. Sesi şimdi küçük bir kız gibi tiz ve yüksek çıkıyordu. "Aman Tanrım..."

"Ah, Letty." Victoire usulca inledi. "Sen *ne yaptın?*"

Robin, Rami'yi yere bıraktı ve ayağa kalktı.

Bir gün Robin kendine şaşkınlığının nasıl olup da bu kadar kolay öfkeye dönüştüğünü soracaktı; neden bu ihanet karşısındaki ilk tepkisi inançsızlık değil de kapkara, tüketen bir nefret olmuştu? Ve cevap onu hem şaşırtacak hem de rahatsız edecekti, çünkü bu cevap, hepsini tuzağa düşüren, adını koyamadıkları ya da açıklayamadıkları karmaşık bir aşk ve kıskançlık yumağının etrafında dolanıyordu; yeni yeni uyanmaya başladıkları ve bundan sonra asla kabul edemeyecekleri bir gerçekti bu.

Ama o sırada tek bildiği, görüş alanının sınırlarını bulanıklaştıran ve Letty dışındaki her şeyi dışarıda bırakan kırmızılıktı. Artık bir insanın ölmesini gerçekten istemenin, onu lime lime etmek istemenin, çığlıklarını duymanın, canını yakmanın nasıl bir his olduğunu biliyordu. Şimdi cinayetin nasıl bir his olduğunu, öfkenin nasıl bir his olduğunu anlıyordu çünkü bu, babasını öldürdüğünde hissetmesi gereken öldürme isteğiydi.

Robin, Letty'nin üstüne atıldı.

Victoire, "Yapma," diye haykırdı. "O–"

Letty arkasını döndü ve kaçtı. Robin onun peşinden koşarken, Letty bir grup polisin arkasına sığındı. Robin polisleri itti; tehlike, coplar ve silahlar umurunda değildi – sadece Letty'ye ulaşmak, boynunu sıkıp canını almak, o beyaz kaltağı parçalamak istiyordu.

Güçlü kollar onu geri çekti. Robin belinde sert bir darbe hissetti. Tökezledi. Victoire'ın çığlıklarını duydu ama polislerin arasından onu göremedi. Biri kafasına bezden bir çuval geçirdi. Robin tüm gücüyle çırpındı; kolu sert bir şeye çarptı ve sırtındaki baskı hafifçe azaldı ama sonra elmacıkkemiğine sert bir şey çarptı ve gözünü karartan bir ağrı patlaması, topallamasına neden oldu. Biri ellerini arkadan kelepçeledi. İki çift el kollarını kavradı, onu havaya kaldırdı ve Okuma Odası'nın dışına sürükledi.

Mücadele sona ermişti. Eski Kütüphane sessizdi. Robin çılgınca başını sallayarak çuvalı üzerinden atmaya çalıştı ama biri onu kafasına geçirip iyice sıkmadan önce tek gördüğü devrilmiş

raflar ve kararmış halıydı. Vimal, Anthony, Ilse ya da Cathy görünürde yoklardı. Artık Victoire'ın çığlıklarını duyamıyordu.

Dehşet içinde, "Victoire?" dedi nefes nefese. "Victoire?"

Kalın bir ses, "Sus," dedi.

Robin, "Victoire," diye bağırdı. "Neredesin–"

"*Sen*, sessiz ol." Birisi başındaki çuvalı ağzına bir paçavra sokacak kadar açtı. Sonra Robin tekrar karanlığa gömüldü. Hiçbir şey göremiyordu, hiçbir şey duyamıyordu; onu çekiştirerek Eski Kütüphane'den çıkarıp, beklemekte olan bir faytona bindirirlerken, geride sadece kasvetli, korkunç bir sessizlik kaldı.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sen ölmek için doğmadın, ölümsüz kuş!
Hiçbir aç nesil seni çiğneyip geçemez.

John Keats,
"Ode to a Nightingale"

Engebeli kaldırım taşları, acı veren itiş kakışlar. *İn, yürü.* Robin hiç düşünmeden itaat etti. Onu arabadan çıkardılar, bir hücreye attılar ve düşünceleriyle baş başa bıraktılar.

Aradan saatler ya da günler geçmiş olabilirdi. Emin olamıyordu – zaman algısını yitirmişti. Kendi bedeninde değildi, bu hücrede de değildi; taş karoların üzerinde sefilce kıvrılarak, yaralı ve sancılı şimdiki zamanı geride bıraktı. Eski Kütüphane'deydi, çaresizdi, Rami'nin sanki biri kürekkemiklerinin arasına tekme atmış gibi sarsılıp öne doğru savruluşunu, kollarında gevşekçe yatışını, tüm çabalarına rağmen bir daha kıpırdamayışını tekrar tekrar izliyordu.

Rami ölmüştü.

Letty onlara ihanet etmiş, Hermes yenilmiş ve Rami ölmüştü.

Rami ölmüştü.

Keder onu boğuyordu. Keder elini kolunu bağlıyordu. Keder, göğsüne nefes alamayacağı kadar sertçe bastıran acımasız, ağır bir çizme gibiydi. Keder onu bedeninden çıkardı, yaralarını soyutlaştırdı. Kanaması vardı ama neresinin kanadığım bilmiyordu. Bileklerine batan kelepçelerden, bacaklarına çarpan sert taş zeminden, polisin tüm kemiklerini kırmaya çalışırcasma onu yere fırlatmasından her yeri ağrıyordu. Bu acıların gerçek olduğunu anlıyordu ama onları gerçekten hissedemiyordu; Rami'nin

Ninova

kaybının tekil, kör edici acısından başka bir şey hissedemiyordu. Başka bir şey hissetmek, bedenine gömülmek ve acılarını fark etmek istemiyordu çünkü bu fiziksel acı hayatta olduğu ve hayatta olmak da ilerlemesi gerektiği anlamına geliyordu. Ama devam edemezdi. Hele bundan sonra.

Geçmişte sıkışıp kalmıştı. Bu anıyı kafasında binlerce kez tekrarladı; tıpkı babasının ölümünü tekrarladığı gibi. Ancak bu sefer, kendini öldürmeye niyetli olmadığına ikna etmek yerine, Rami'nin hayatta olma ihtimaline inandırmaya çalışıyordu. Rami'nin ölümünü gerçekten izlemiş miydi? Yoksa sadece silah sesini duymuş, kan patlamasını ve düşüşünü mü görmüştü? Rami'nin ciğerlerinde nefes, gözlerinde hayat kalmış mıydı? Çok adaletsiz görünüyordu. Hayır, Rami'nin bu dünyayı aniden terk edebilmesi, bir an bu kadar canlı, bir an bu kadar hareketsiz olabilmesi imkânsız görünüyordu. Ramiz Rafi Mirza'nın bir kurşun kadar küçük bir şey tarafından öldürülebilmesi fizik kurallarına meydan okuyor gibiydi.

Ve kesinlikle, Letty onun kalbini hedef almış olamazdı. Bu da imkânsızdı. Rami'yi seviyordu, onu neredeyse Robin'in sevdiği gibi seviyordu – Rami'ye böyle söylemişti, Robin hatırlıyordu ve eğer bu doğruysa, o zaman nasıl Rami'nin gözlerine bakıp onu öldürmek için ateş edebilmişti?

Bu da Rami'nin hâlâ hayatta olabileceği, her şeye rağmen hayatta kalabileceği, Eski Kütüphane'deki katliamdan sıyrılıp saklanacak bir yer bulabileceği, eğer biri onu zamanında bulup kanamasını durdurabilirse iyileşebileceği anlamına geliyordu. Pek olası değildi ama belki, belki, belki...

Belki de Robin buradan kaçtığında, yeniden bir araya geldiklerinde, tüm bu olanlara öyle bir güleceklerdi ki kaburgaları ağrıyacaktı.

Robin öyle olmasını umut ediyordu. Umut başlı başına bir işkenceye dönüşene kadar devam etti. *Umudun* asıl anlamı "arzulamak"tı ve Robin varlığının her zerresiyle artık olmayan bir dünya istiyordu. Delirdiğini düşünene kadar, bölük pörçük düşüncelerini sanki bir başkası söylüyormuş gibi duymaya baş-

layana kadar, taş duvarların arasında yankılanan kısık, boğuk sözcükler duyana kadar umut etti.

Keşke–

Pişmanım–

Ve kendisine ait olmayan bir dizi itiraf duydu.

Keşke onu daha çok sevseydim.

Keşke o bıçağa hiç dokunmasaydım.

Bu hayal gücünün oyunu değildi. Zonklayan başını kaldırdı; yanağı kan ve gözyaşlarından yapış yapış olmuştu. Şaşkınlıkla etrafına baktı. Taşlar konuşuyor, tanık oldukları binlerce farklı hikâyeyi fısıldıyordu; her biri bir diğeri tarafından bastırıldığı için rasgele sözcükler dışında bir şey anlayamadı.

Keşke, diyorlardı.

Bu haksızlık, diyorlardı.

Bunu hak ettim, diyorlardı.

Ama yine de tüm bu çaresizliğin arasında hep aynı şeyi duyuyordu:

Umarım–

Umarım–

Umudumu kesmiyorum–

İrkilerek ayağa kalktı, yüzünü taşa dayadı ve duvarın her bir santimini inceledi; ta ki gümüşün belirgin parıltısını bulana dek. Külçenin üzerinde Yunancadan Latinceye ve İngilizceye uzanan klasik bir zincirleme bağlantı vardı. Yunancadaki *epitaphion* "cenaze konuşması", konuşulan, duyulması gereken bir şey anlamına geliyordu; Latincedeki *epitaphium* da benzer şekilde övgü anlamına geliyordu. Yazılı ve sessiz bir şeye atıfta bulunan yalnızca modern İngilizcedeki *epitaph*, yani mezar taşı yazısıydı. Çarpıtılmış çeviri, yazılı olana ses veriyordu. Robin'in etrafı ölülerin itiraflarıyla çevriliydi.

Robin dizlerinin üzerine çöktü ve başını ellerinin arasına aldı.

Ne kadar özgün ve korkunç bir işkence. Bunu hangi dâhi düşünmüştü? Elbette ki amaç, onu buraya hapsedilmiş diğer tüm zavallı ruhların umutsuzluğuna boğmak ve öylesine anlaşılmaz

bir üzüntüyle doldurmaktı ki sorgulandığında, bunu durdurmak için herkesten ve her şeyden vazgeçebilsin.

Ama bunlar boş fısıltılardı. Robin'in düşüncelerini karartmıyorlardı, sadece onları yansıtıyorlardı. Rami ölmüştü, Hermes dağılmıştı. Dünya böyle devam edemezdi. Gelecek sadece uçsuz bucaksız bir karanlıktı ve ona bir parça umut veren tek şey, bir gün tüm bunların sona ereceği vaadiydi.

Kapı açıldı. Robin menteşelerin gıcırtısıyla irkilerek uyandı. Sarı saçları ensesinde topuz yapılmış zarif, genç bir adam içeri girdi.

"Merhaba Robin Swift," dedi. Sesi yumuşak, müzikliydi. "Beni hatırladın mı?"

Robin az kalsın, *Elbette hayır*, diyecekti ama sonra adam yanına yaklaşınca dili tutuldu. Genç adam Üniversite Koleji'nin şapelindeki duvar kabartmasında yer alan benzeriyle aynı yüz hatlarına sahipti: aynı düz, aristokrat burun ve zeki, çukur gözler. Robin bu yüzü yalnızca bir kez, üç yıl önce Profesör Lovell'ın yemek salonunda görmüştü. Ve bu yüzü hiç unutmamıştı.

"Sen Sterling'sin." Zeki, ünlü Sterling Jones, Sör William Jones'un yeğeni, çağının en büyük çevirmeni. Buraya gelmesi o kadar beklenmedikti ki Robin bir an için ona sadece göz kırpabildi. "Neden–"

"Neden mi buradayım?" Sterling güldü. Kahkahası bile zarifti. "Bunu kaçıramazdım. Hele Griffin Lovell'ın küçük kardeşini yakaladıklarını söylediklerinde."

Sterling odaya iki sandalye çekti ve Robin'in karşısına otururak bacak bacak üstüne attı. Ceketini düzeltmek için aşağı çekti, sonra başını Robin'e doğru eğdi. "Vay canına. Gerçekten de birbirinize benzemişsiniz. Gerçi sen göze biraz daha hoş görünüyorsun. Griffin alaycı ve öfkeliydi. Islak bir köpek gibi." Ellerini dizlerinin üzerine koydu ve öne doğru eğildi. "Demek babanı sen öldürdün, öyle mi? Katile benzemiyorsun."

"Sen de vilayet polisine benzemiyorsun," dedi Robin.

Ama bunu söylerken bile kafasında kurduğu son yanlış iki-

lem –bilginler ve imparatorluğun kılıçları arasındaki– yıkıldı. Griffin'in sözlerini hatırladı. Babasının mektuplarını hatırladı. Köle tüccarları ve askerler. Hepsi de öldürmeye hazır katillerdi.

"Kardeşine o kadar benziyorsun ki." Sterling başını iki yana salladı. "Çincesi nasıldı? Aynı höyüğün porsukları mı, yoksa aynı kabilenin çakalları mı? Arsız, küstah ve dayanılmaz derecede bilgiç." Sterling kollarını göğsünde kavuşturdu ve arkasına yaslanarak onu inceledi. "Anlamama yardım et. Griffin'le bunu asla çözemedim. Sadece – *neden*? İsteyebileceğin her şeye sahipsin. Hayatında bir gün bile çalışmak zorunda kalmayacaksın – zaten gerçek bir işin yok, burslu olsan da fark etmez. Zenginlik içinde yüzüyorsun."

"Yurttaşlarım zengin değil," dedi Robin.

"Sen yurttaşlarından biri değilsin!" diye haykırdı Sterling. "Sen istisnasın. Sen şanslı olansın, soylusun. Yoksa gerçekten de Kanton'daki zavallı aptallarla Oxfordlu dostlarından daha fazla ortak yönün olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Evet," dedi Robin. "Ülkeniz bana bunu her gün hatırlatıyor."

"Sorun bu mu yani? Bazı beyaz İngilizler sana pek iyi davranmadı mı?"

Robin daha fazla tartışmanın bir anlamı olmadığını gördü. Bu oyunu oynamak bile aptallıktı. Sterling Jones da Letty'den farksızdı ama sözde dostluğun yüzeysel sempatisinden yoksundu. İkisi de bunun sistematik bir baskıdan ziyade bireysel bir servet meselesi olduğunu düşünüyordu ve ikisi de tıpkı kendileri gibi görünen ve konuşan insanların bakış açısının ötesini göremiyordu.

"Ah, dur tahmin edeyim." Sterling içini çekti. "Her nedense imparatorluğun bir şekilde kötü bir şey olduğuna dair yarım yamalak bir fikir oluşturdun, değil mi?"

"Yaptıklarının yanlış olduğunu biliyorsun," dedi Robin yorgun bir sesle. Bu kadar güzelleme yeter, diye düşündü; Sterling Jones, Profesör Lovell ve Bay Baylis gibi zeki adamların, uyduruk bahanelerinin gerçekten de bir güzellemeden başka bir şey

olduğunu düşündüklerine inanamazdı, inanmayacaktı. Sadece onlar gibi adamlar başka halkların ve ülkelerin sömürülmesini zekice retoriklerle, laf kalabalığıyla ve dolambaçlı felsefi gerekçelerle haklı çıkarabilirdi. Sadece onlar gibi adamlar bunun hâlâ bir tartışma konusu olduğunu düşünebilirdi. "Bunu biliyorsun."

"Diyelim ki senin dediğin oldu," dedi Sterling, ödün vermeden. "Diyelim ki savaşa girmedik ve Kanton bütün gümüşünü elinde tuttu. O gümüşle ne yapacaklarını sanıyorsun?"

"Belki de harcarlar," dedi Robin.

Sterling dudak büktü. "Bu dünya ona sahip çıkanlara aittir. İkimiz de bunu biliyoruz, Babil'e böyle geldik. Bu arada anavatanın, demiryolundan söz edildiğinde bile dehşete kapılan tembel aristokratlar tarafından yönetiliyor."

"Demek ki ortak bir noktamız var."

"Çok komik, Robin Swift. Sence İngiltere, Tanrı tarafından bize verilen bu doğal yetenekleri kullanmaya cesaret ettiği için cezalandırılmalı mı? Doğu'yu, zenginliklerini ipekli kumaşlara ve cariyelere saçıp savuran ahlaksızların eline mi bırakalım?" Sterling öne doğru eğildi. Mavi gözleri parlıyordu. "Yoksa *önderlik* mi edelim? Britanya uçsuz bucaksız, ışıltılı bir geleceğe doğru hızla ilerliyor. Siz de bu geleceğin bir parçası olabilirsiniz. Neden her şeyi bir kenara atasınız ki?"

Robin hiçbir şey demedi. Hiçbir anlamı yoktu, bu iyi niyetli bir diyalog değildi. Sterling onun taraf değiştirmesinden başka bir şey istemiyordu.

Sterling ellerini havaya kaldırdı. "Hangi kısmı anlamakta bu kadar zorlanıyorsun, Swift? Neden akıntıya karşı kürek çekiyorsun? Neden seni besleyen eli ısırmak gibi saçma bir dürtüye sahipsin?"

"Üniversite benim sahibim değil."

"Hah. Sana her şeyi üniversite verdi."

"Üniversite bizi evlerimizden kopardı ve geleceğimizin sadece Kraliyet'e hizmet etmekten ibaret olduğuna inandırdı," dedi Robin. "Üniversite bize özel olduğumuzu, ayrıcalıklı olduğumuzu, seçildiğimizi söylüyor, oysa gerçekte vatanlarımızdan

koparıldık ve asla tam anlamıyla bir parçası olamayacağımız bir sınıfın birkaç adım uzağında yetiştirildik. Üniversite bizi kendimize düşman etti ve tek seçeneğimizin suç ortaklığı ya da sokaklar olduğuna inandırdı. Bu bir iyilik değildi, Sterling. Zalimlikti. Benden efendimi sevmemi isteme."

Sterling ona ters ters baktı. Çok sık nefes alıyordu. Robin, kendini bu kadar zorlaması ne tuhaf, diye düşündü. Sterling'in yanakları kızarmış, alnı terden parlamaya başlamıştı. Beyaz insanlar kendileriyle aynı fikirde olmayan biri olduğunda neden bu kadar sinirleniyorlardı?

"Arkadaşın Bayan Price beni biraz fanatik olacağın konusunda uyarmıştı."

Bu oldukça açık bir yemdi. Robin dilini tuttu.

Sterling alaycı bir tavırla, "Devam etsene," dedi. "Bana Bayan Price'ı sormayacak mısın? Nedenini bilmek istemiyor musun?"

"Nedenini biliyorum. Senin gibilerin ne yapacağını tahmin etmek kolay."

Sterling'in yüzünü öfke kapladı. Ayağa kalktı ve sandalyesini Robin'in yakınına çekerek, dizleri değecek şekilde oturdu.

"Gerçeği ortaya çıkarma yöntemlerimiz var. *Soothe*[1] kelimesi 'gerçek' anlamına gelen Proto-Cermence kökünden türemiştir. Bununla İsveç *kumu* arasında zincirleme bağlantı kurarız. İnsanı sakinleştiriyor, gardım indirmesini sağlar, onu şarkı söyleyecek kadar rahatlatır." Sterling öne doğru eğildi. "Ama ben bunu her zaman epey sıkıcı bulmuşumdur.

"*Istırap* sözcüğünün nereden geldiğini biliyor musun?" Sterling elini paltosunun cebine soktu, sonra bir çift gümüş kelepçe çıkarıp dizlerinin üstüne koydu. "Yunanca, Latince ve daha sonra Eski Fransızca yoluyla. Yunancadaki *agōnia* yarışma anlamına gelir – aslen sporcular arasında yapılan bir spor karşılaşmasıdır. Acı çekme anlamını çok daha sonra kazanmıştır. Ama ben İngilizceden Yunancaya geri çeviriyorum, böylece külçe acı çektirmeyi biliyor, ortadan kaldırmayı değil. Zekice, değil mi?"

Sterling kelepçelere bakarak memnuniyetle gülümsedi. Bu

1 (İng.) Sakinleştirmek. –*çn*.

Ninova

gülümsemede hiçbir kötülük yoktu – yalnızca eski dillerin parçalara ayrılıp kendi amacı doğrultusunda yeniden işlenebilmesi ona neşeli bir zafer duygusu vermişti. "Doğrusunu bulana kadar biraz uğraşmamız gerekti ama artık etkiyi kusursuzlaştırdık. Acıtacak, Robin Swift. Hem de çok acıtacak. Daha önce sırf meraktan denemiştim. Bu yüzeysel bir acı değil; bıçaklanmak, hatta ateşle yakılmak gibi bile değil. Tam içinde olacak. Sanki bileklerin tekrar tekrar paramparça olur gibi ama acının bir üst sınırı yok çünkü fiziksel olarak iyi oluyorsun – her şey kafanın içinde olup bitiyor. Çok korkunç. Elbette zorlanacaksın. Vücut böyle bir acıya karşı koyamaz. Ama her mücadele edişinde acı ikiye katlanacak, sonra tekrar ikiye katlanacak. Denemek ister misin?"

Yorgunum, diye düşündü Robin, *o kadar yorgunum ki beni başımdan vurmanı tercih ederim.*

"İzin ver şunları takayım." Sterling ayağa kalktı, sonra Robin'in arkasında diz çöktü. "Al bakalım."

Sterling kelepçeleri kapattı. Robin çığlık attı. Elinde değildi. Sessiz kalmak, Sterling'i bu zevkten mahrum etmek istemişti ama acı o kadar baskındı ki Sterling'in tarif ettiğinden çok daha kötü olan acı dışında hiçbir şey hissetmiyor, vücudunu kontrol edemiyordu. Bilekleri kırılıyormuş gibi hissetmiyordu. Sanki biri kemiklerine, iliklerine kalın demir çiviler çakıyormuş gibi hissediyordu ve kurtulmak için çırpındıkça acı daha da şiddetleniyordu.

Kafasının içinde Griffin'inkine benzeyen bir ses, *Kontrol*, dedi. *Kendini kontrol edersen daha az acır–*

Ama acı daha da arttı. Sterling yalan söylememişti, acının bir sınırı yoktu. Ne zaman bunun son olduğunu, bir an daha buna katlanırsa öleceğini düşünse, acı bir şekilde artıyordu. Robin insan bedeninin böyle bir acı hissedebileceğini bilmiyordu.

Griffin tekrar, *Kontrol*, dedi.

Sonra korkunç derecede tanıdık başka bir ses duydu: *Tek iyi yanın bu. Hırpalandığında ağlamıyorsun.*

Kısıtlama. Baskı. Tüm hayatı boyunca bunu uygulamamış

Ninova

mıydı? *Acının yağmur damlaları gibi üzerinden kaymasına izin ver; onu kabul etmeden, tepki vermeden. Çünkü bu olmuyormuş gibi davranmak, hayatta kalmanın tek yoludur.*

Alnından ter damlaları süzülüyordu. Bu kahrolası acıyı bastırmak, kollarını hissetmek ve onları sabit tutmak için mücadele etti. Bu şimdiye kadar yaptığı en zor şeydi, sanki kendi bileklerini bir çekicin altına sokuyormuş gibi hissediyordu.

Ama acı hafifledi. Robin nefes nefese öne doğru yığıldı.

"Etkileyici," dedi Sterling. "Bakalım bunu ne kadar sürdürebileceksin. Bu arada, sana göstereceğim başka bir şey var." Cebinden başka bir külçe çıkardı ve Robin'in yüzüne yaklaştırdı. Külçenin sol tarafında φρήν yazıyordu. "Herhalde eski Yunanca bilmiyorsun, değil mi? Griffin'in Yunancası çok kötüydü ama senin daha iyi bir öğrenci olduğun söylendi. O hâlde *phren*'in ne anlama geldiğini biliyorsundur – aklın ve duyguların yeri. Ancak Yunanlar bunun zihinde bulunduğunu düşünmüyorlardı. Örneğin Homeros, *phren*'in göğüs kafesinde olduğunu söyler." Sterling külçeyi Robin'in ön cebine koydu. "O hâlde bunun ne işe yaradığını hayal et."

Yumruğunu geri çekti ve Robin'in göğüs kafesine indirdi.

Fiziksel işkence o kadar da kötü değildi – şiddetli bir acıdan çok sert bir baskıydı. Ama Sterling'in parmak eklemleri göğsüne değdiği anda Robin'in zihni dolup taştı: Duyguları ve anıları, sakladığı her şey, korktuğu ve onu dehşete düşüren her şey, kabul etmeye cesaret edemediği tüm gerçekler ön plana çıktı. Artık gevezelik eden bir aptaldı; ne söylediği hakkında hiçbir fikri yoktu; Çince ve İngilizce sözcükler sebepsiz ve düzensiz bir şekilde ağzından dökülüyordu. *Rami*, dedi ya da düşündü, bilmiyordu; *Rami, Rami, benim hatam, babam, babam – babam, annem; üç kişinin ölümüne tanık oldum ve bir kez bile yardım etmek için kılımı bile kıpırdatamadım–*

Hayal meyal Sterling'in onu zorladığının, gevezeliğinin kaynağını yönlendirmeye çalıştığının farkındaydı. "Hermes," diyordu Sterling. "Bana Hermes'i anlat."

Robin nefes nefese, "Öldür beni," dedi. Ciddiydi, dünyada

Ninova

hiçbir şeyi daha fazla istememişti. Bir zihin bu kadarını hissetmek için yaratılmamıştı. Bu koroyu sadece ölüm susturabilirdi. "Yüce Tanrım, *öldür beni–*"

"Ah, hayır Robin Swift. Bu kadar kolay kurtulamazsın. Ölmeni istemiyoruz, bu amacımıza aykırı." Sterling cebinden bir saat çıkardı, inceledi, sonra bir şeyi dinlercesine kulağını kapıya çevirdi. Saniyeler sonra, Robin Victoire'ın çığlık attığını duydu. "Onun için aynısını söyleyemem."

Robin ayaklarını kendine çekti ve bedenini Sterling'in beline doğru savurdu. Sterling yana doğru adım attı. Robin yere düştü, yanağı taşa çarpınca acı içinde kıvrandı. Bilekleri kelepçelere dayandı ve kolları bir kez daha dinmeyen bir acıya teslim oldu, iki büklüm olup nefes nefese kaldı ve tüm dikkatini hareketsiz kalmaya verdi.

"İşte böyle çalışıyor." Sterling zincirli saati Robin'in gözlerinin önünde salladı. "Bana Hermes Cemiyeti hakkında bildiğin her şey anlat ve tüm bunlar sona ersin. Kelepçeleri çıkarırım ve arkadaşını serbest bırakırım. Her şey yoluna girer."

Robin nefes nefese, öfkeyle ona baktı.

Sterling bir kez daha, "Hadi anlat ve tüm bunlar sona ersin," dedi.

Eski Kütüphane elden gitmişti. Rami ölmüştü. Anthony, Cathy, Vimal ve Ilse – muhtemelen hepsi ölmüşlerdi. Letty, *Diğerlerini öldürdüler*, demişti. Robin'in feda edeceği başka ne vardı ki?

Griffin var, dedi bir ses. *Zarftakiler ve tanımadığın bir sürü kişi var.* Zaten mesele de buydu – kimlerin hâlâ dışarıda olduğunu ya da ne yaptıklarını bilmiyordu ve onları tehlikeye atacak herhangi bir şeyi ifşa etme riskini göze alamazdı. Bu hatayı daha önce bir kez yapmıştı, Hermes'i tekrar hayal kırıklığına uğratamazdı.

"Anlat yoksa kızı vururuz." Sterling cep saatini Robin'in yüzüne doğru savurdu. "Bir dakika içinde, saat tam buçuğu gösterdiğinde kızın kafatasına bir kurşun sıkacaklar. Tabii durmalarını söylemezsem."

Robin nefes nefese, "Yalan söylüyorsun," dedi.

"Söylemiyorum. Elli saniye."

"Bunu yapmazsınız."

"Sadece birinizin canlı olması yeterli ve kız birlikte çalışma konusunda daha inatçı." Sterlin saati tekrar salladı. "Kırk saniye."

Bu bir blöftü. Öyle olmalıydı, her şeyi bu kadar tamı tamına zamanlayamazlardı. Ve her ikisini de canlı istemeleri gerekiyordu – iki bilgi kaynağı bir taneden daha iyiydi, öyle değil mi?

"Yirmi saniye."

İnandırıcı bir yalan, zamanı durduracak herhangi bir şey bulmak için çılgınca düşündü. "Başka okullar da var," dedi nefes nefese, "başka okullarda bağlantılar var, dur–"

"Ah." Sterlin cep saatini kaldırdı. "Zaman doldu."

Victoire koridorun sonunda çığlık attı. Robin bir silah sesi duydu. Çığlık kesildi.

"Tanrı'ya şükür," dedi Sterling. "Ne tiz bir sesti."

Robin, Sterling'in bacaklarına atıldı. Bu sefer işe yaradı, onu hazırlıksız yakalamıştı. Yere yuvarlandılar. Robin, Sterling'in üstünde, kelepçeli elleri yukarıdaydı. Robin yumruklarını Sterling'in alnına, omuzlarına, yetişebildiği her yere savurmaya başladı.

Sterling güçlükle soluyarak, "Istırap," dedi. "*Agōnia.*"

Robin'in bileklerindeki acı ikiye katlandı. Göremiyordu. Nefes alamıyordu. Sterling, Robin'in altından kurtuldu. Robin boğulurcasına öksürerek yana doğru yattı. Yanaklarından gözyaşları süzüldü. Sterling bir süre nefes nefese onun tepesinde dikildi. Sonra çizmesini geri çekti ve Robin'in göğüs kafesine sert bir tekme attı.

Acı, yoğun ve kör eden bir acı. Robin hiçbir şeyi algılayamıyordu. Çığlık atacak nefesi kalmamıştı. Vücudu üzerinde hiçbir kontrolü yoktu, onurunu kaybetmişti, bakışları boştu, ağzı gevşekti ve salyası yere akıyordu.

"Yüce Tanrım." Sterling doğrulurken kravatını düzeltti. "Richard haklıymış. Sizler hayvansınız."

Sonra Robin tekrar yalnız kaldı. Sterling ne zaman döneceğini

ya da Robin'e bundan sonra ne olacağını söylemedi. Sadece zamanın uçsuz bucaksız genişliği ve onu saran kara keder vardı. Robin içi boşalana kadar ağladı. Nefes almak canını yakana kadar çığlık attı.

Bazen acı dalgaları hafifçe azalıyor ve Robin düşüncelerini düzenleyebileceğini, durumunu değerlendirebileceğini, bir sonraki hamlesine kafa yorabileceğini sanıyordu. Sırada ne vardı? Artık masada zafer mi vardı, yoksa sadece hayatta kalmak mı? Ama Rami ve Victoire her şeye nüfuz ediyordu. Ne zaman geleceğe dair en ufak bir şey görse, onların orada olmayacağını hatırlıyordu ve sonra gözyaşları tekrar akmaya başlıyor, kederin boğucu tekmesi tekrar göğsüne iniyordu.

Ölmeyi düşündü. Bu o kadar da zor olmazdı, tek yapması gereken kafasını taşa vurmak ya da kelepçeleriyle kendini boğmanın bir yolunu bulmaktı. Acı çekmek onu korkutmuyordu. Tüm vücudu uyuşmuş gibiydi, bir daha boğulma hissinden başka bir şey hissetmesi imkânsız görünüyordu ve belki de su yüzeyine çıkmanın tek yolu ölümdür, diye düşündü.

Bunu kendisi yapmak zorunda kalmayabilirdi. Zihninden çıkarabilecekleri her şeyi çıkardıklarında, onu mahkemede yargılayıp asmazlar mıydı? Ergenliğe girdiğinde, bir keresinde Newcastle'da bir idama şahit olmuştu; şehirde yaptığı gezintilerden birinde darağacının etrafında toplanan kalabalığı görmüş ve ne olduğunu bilmeden kalabalığa doğru yaklaşmıştı. Platformda sırada bekleyen üç adam vardı. Panelin yerinden çıkarken çıkardığı sesi, boyunlarının aniden kırılışını hatırladı. Birinin, kurbanların tekme atmamış olmasından duyduğu hayal kırıklığını mırıldandığını hatırlıyordu.

Asılarak ölmek hızlı olabilirdi – hatta belki de kolay ve acısızdı. Böyle düşündüğü için kendini suçlu hissetti – *Bu bencillik*, demişti Rami, *kolay yolu seçemezsin.*

Ama Tanrı aşkına, neden hâlâ hayattaydı? Robin şu andan itibaren yaptığı hiçbir şeyin önemli olmadığını anlıyordu. Mutlak bir umutsuzluk içindeydi. Kaybetmişlerdi, öylesine ezici bir kesinlikle kaybetmişlerdi ki geriye hiçbir şey kalmamıştı. Geriye

kalan günler ya da haftalar boyunca hayata tutunmaya çalışırsa, bu sadece Rami'nin iyiliği içindi çünkü o kolay olanı hak etmiyordu.

Zaman çok yavaş geçiyordu. Robin uyku ile uyanıklık arasında gidip geliyordu. Acı ve keder gerçekten dinlenmesini imkânsız kılıyordu. Ama yorgundu, çok yorgundu ve düşünceleri dönüp dolaşıp canlı, kâbus gibi anılara dönüşüyordu. Yine *Hellas*'taydı, tüm bu olayları başlatan sözleri söylüyordu; babasına bakıyor, paramparça olmuş göğsünden fışkıran kanı izliyordu. Ve bu mükemmel bir trajediydi, değil mi? Bin yıllık bir hikâye, baba katli. Bay Chester, Yunanların baba katlini sonsuz anlatı potansiyeli, mirasa, gurura, şerefe ve egemenliğe çağrışımlar yaptığı için sevdiklerini söylemeye bayılırdı. İnsan varoluşunun en temel ilkesini sinsice tersine çevirdiği için mümkün olan her duyguya hitap etmesini seviyorlardı. Bir varlık diğerini yaratır, onu kendi suretinde şekillendirir ve etkilerdi. Oğul babaya dönüşür, sonra onun yerini alırdı; Kronos Ouranos'u yok eder, Zeus Kronos'u yok eder ve sonunda ona dönüşür. Ama Robin babasını hiçbir zaman kıskanmamış, onun tanınırlığı dışında hiçbir şeyini istememişti ve o soğuk, ölü suratta kendi yansımasını görmekten nefret ediyordu. Hayır, ölü değildi – Profesör Lovell yeniden canlanıp ona musallat olmuştu; pis pis ona bakıyordu ve arkasında, Kanton kıyılarındaki afyon gürleyerek, sıcaklık ve tatlı kokular yayarak yanıyordu.

"Ayağa kalk," dedi Profesör Lovell. "*Ayağa kalk.*"

Robin irkilerek uyandı. Babasının yüzü erkek kardeşinin yüzüne dönüştü. Griffin is lekesiyle kaplanmış bir hâlde, tepesinde dikiliyordu. Arkasındaki hücre kapısı paramparçaydı.

Robin ona bakakaldı. "Nasıl–"

Griffin gümüş bir külçeyi salladı. "O eski numara sayesinde. *Wúxíng*."

"Sende işe yaramadığını sanıyordum."

"Ne tuhaf, değil mi? Hadi, otur." Griffin, Robin'in yanına çömeldi ve kelepçelerini açmaya koyuldu. "Bunu ilk kez söyledi-

ğinde, sonunda anladım. Hayatım boyunca birinin bu sözü söylemesini beklemişim gibi. Tanrım, bunu sana kim yaptı evlat?"

"Sterling Jones."

"Elbette. Piç." Griffin bir süre kilidi kurcaladı. Metal Robin'in bileklerini kesiyordu. Robin yüzünü buruşturdu ve kıpırdamamak için elinden geleni yaptı.

"Ah, kahretsin." Griffin çantasını karıştırdı ve büyük bir makas çıkardı. "Bunları keseceğim, sıkı dur." Robin acı veren, yoğun bir baskı hissetti, sonra birden rahatladı. Elleri serbest kaldı – kelepçeler hâlâ bileklerindeydi ama artık birbirlerine bağlı değillerdi.

Acı yok oldu. Robin rahatlamanın etkisiyle gevşedi. "Glasgow'da olduğunu sanıyordum."

"Haberi aldığımda şehrin seksen kilometre dışındaydım. Sonra arabadan atladım, bekledim ve bulabildiğim ilk trene atlayıp geri döndüm."

"Haber mi aldın?"

"Kendimize özgü yöntemlerimiz var." Robin, Griffin'in sağ elinde yer yer soluk ve kırmızı renkte alacalı, kabarık benekler olduğunu fark etti. Bu bir yanık yarasına benziyordu. "Anthony detay vermedi, yalnızca bir acil durum sinyali gönderdi ama durumun kötü olduğunu tahmin ettim. Sonra kuledeki tüm dedikodular sizi buraya sürüklediklerini şeklindeydi, ben de Eski Kütüphane'yi pas geçtim –zaten oraya gitmem tehlikeli olurdu– ve buraya geldim. İyi bir seçim yapmışım. Anthony nerede?"

"Öldü," dedi Robin.

"Anlıyorum." Griffin'in yüzüne bir gölge düşer gibi oldu ama gözlerini kırpıştırdı ve yüz hatları yine sakinleşti. "Peki ya diğerleri–?"

"Sanırım hepsi öldüler." Kendini bir zavallı gibi hisseden Robin, Griffin'le göz göze gelemedi. "Cathy, Vimal, Ilse –evdeki herkes– vurulmalarını izlemedim ama silah seslerini duydum ve onları bir daha görmedim."

"Başka hayatta kalan yok mu?"

"Victoire var. Victoire'ı da getirdiklerini biliyorum ama–"

"Nerede?"

Robin çaresizce, "Bilmiyorum," dedi. Belki de Victoire hücresinde ölü olarak yatıyordu. Cesedini dışarıya sürükleyip, bir çukura atmış olabilirlerdi. Robin bunu dile getirmeye cesaret edemedi, yoksa darmadağın olacaktı.

"O zaman gidip bakalım." Griffin, Robin'in omuzlarını kavradı ve onu sertçe sarstı. "Bacakların iyi durumda, değil mi? Hadi, ayağa kalk."

Koridor mucizevi bir şekilde boştu. Robin şaşkınlıkla sağına soluna baktı. "Bütün nöbetçiler nerede?"

"Onlardan kurtuldum." Griffin belindeki başka bir külçeyi sıvazladı. "*Patlama* sözcüğü üzerine bir zincirleme bağlantı çeşitlemesi. Latincedeki *explōdere* bir tiyatro terimidir – bir oyuncuyu el çırparak sahneden uzaklaştırmak anlamına gelir. Buradan da Eski İngilizcedeki 'yüksek sesle reddetmek ya da uzaklaştırmak' anlamını elde ediyoruz. Modern İngilizcede ise infilak etme anlamına geliyor." Griffin kendinden çok memnun görünüyordu. "Latincem Çincemden daha iyidir."

"Peki bu zincirleme bağlantı kapıyı yıkıp geçmedi mi?"

"Hayır, sadece tüm dinleyicileri uzaklaştıracak kadar korkunç bir ses çıkarıyor. Hepsini koşarak ikinci kata gönderdim, sonra buraya sıvıştım ve arkamdan tüm kapıları kilitledim."

"O zaman bu deliğe ne sebep oldu?"

"Sadece kara barut." Griffin, Robin'i çekiştirdi. "Her konuda gümüşe bel bağlayamayız. Siz akademisyenler bunu hep unutuyorsunuz."

Holdeki bütün hücrelerde Victoire'ı aradılar. Hücrelerin çoğu boştu ve Robin kapı kapı gezdikçe giderek büyüyen bir korkuya kapıldı. Bakmak istemiyordu, kana bulanmış zemini ya da daha kötüsü, Victoire'ın yerde öylece bıraktıkları, kafasında bir kurşun yarası olan cansız bedenini görmek istemiyordu.

Griffin holün diğer ucundan, "Burada," diye seslendi. Kapıya vurdu. "Uyan, tatlım."

Robin, Victoire'ın boğuk sesini duyup rahatladığında az kalsın yere yığılacaktı. "Kim o?"

Griffin, "Yürüyebilir misin?" diye sordu.

"Evet." Bu sefer Victoire'ın yanıtı daha netti, herhalde kapıya yaklaşmıştı.

"Yaralı mısın?"

"Hayır, iyiyim." Victoire'ın kafası karışık gibiydi. "Robin, sen misin–?"

"Ben Griffin. Robin de burada. Endişelenme, dışarı çıkmana yardım edeceğiz." Griffin elini cebine attı ve eğreti bir el bombasına benzeyen bir şey – kriket topunun dörtte biri büyüklüğünde, bir ucunda fünye bulunan seramik bir küre çıkardı.

El bombası Robin'in gözüne biraz küçük göründü. "Bu demiri delip geçebilir mi?"

"Delmesi gerekmiyor. Kapı ahşaptan yapılmış." Griffin sesini yükseltti. "Victoire, sen karşı köşeye git, başını kollarının ve dizlerinin arasına al. Hazır mısın?"

Victoire bağırarak onayladı. Griffin el bombasını kapının köşesine yerleştirdi, bir kibritle tutuşturdu ve Robin'i aceleyle koridorda birkaç adım sürükledi. Patlama saniyeler sonra gerçekleşti.

Robin öksürerek dumanı yüzünden uzaklaştırdı. Kapı parçalanmamıştı – o kadar büyük bir patlama Victoire'ı kesinlikle öldürürdü. Ama altta bir çocuğun sürünerek geçebileceği büyüklükte bir delik açılmıştı. Griffin birkaç büyük parça düşene kadar kömürleşmiş tahtaya tekme attı. "Victoire, yapabilir misin?"

Victoire öksürerek sürünmeye başladı. Griffin ve Robin onu kollarından tutup dışarıya doğru çektiler. Victoire nihayet serbest kaldığında dizlerinin üzerine çöktü ve kollarını Robin'e doladı. "Sandım ki–"

Robin, "Ben de," diye mırıldanarak ona sıkıca sarıldı. Tanrı'ya şükür ki Victoire büyük ölçüde zarar görmemişti. Bilekleri biraz hırpalanmıştı ama kelepçesizdi ve üzerinde ne kan ne de açık kurşun yarası vardı. Sterling blöf yapmıştı.

"Seni vurduklarını söylediler." Victoire titreyerek Robin'in göğsüne sarıldı. "Ah, Robin, bir silah sesi duydum–"

"Peki sen–?" Sorusunu bitiremedi. Sorduğuna hemen pişman oldu, bilmek istemiyordu.

Victoire, "Hayır," diye fısıldadı. "Özür dilerim, düşündüm ki – nasıl olsa bizi yakalamışlardı, düşündüm ki..." Sesi kesildi, gözlerini kaçırdı.

Robin onun ne demek istediğini biliyordu. Victoire onun ölmesine izin vermeyi seçmişti. Bu Robin'e gerektiği kadar acı vermedi. Aksine, bazı şeyleri – önlerindeki riskleri, seçtikleri dava karşısında hayatlarının önemsizliğini açıklığa kavuşturdu. Victoire'ın özür dilemeye yeltendiğini ve sonra kendini tuttuğunu gördü – güzel, diye düşündü çünkü aralarından sadece boyun eğmeyi o reddetti diye Victoire'ın özür dilemesine gerek yoktu.

Victoire, "Kapı ne tarafta?" sordu.

"Dört kat aşağıda," dedi Griffin. "Nöbetçilerin hepsi merdiven boşluğunda mahsur kaldılar ama yakında kapıyı kırıp geçerler."

Robin holün sonundaki pencereden dışarıya baktı. Epey yukarıda olduklarını fark etti. Gloucester Green'deki şehir hapishanesinde olduklarını sanmıştı ama o bina sadece iki katlıydı. Zemin, durdukları yerden çok uzakta görünüyordu. "Neredeyiz?"

Griffin, "Oxford Kalesi," dedi ve çantasından bir ip çıkardı. "Kuzey kulesi."

"Başka merdiven yok mu?"

"Yok." Griffin başıyla pencereyi işaret etti. "Dirseğinle camı kır. İpe tutunarak ineceğiz."

Önce Griffin indi, sonra Victoire, sonra da Robin. Aşağı inmek Griffin'in gösterdiğinden çok daha zordu; Robin son on metrede çok hızlı kayarken kolları gevşedi ve ip avuçlarında yakıcı yanıklar bıraktı. Dışarıda, Griffin'in basit bir dikkat dağıtmadan çok daha fazlasına neden olduğu açıktı. Oxford Kalesi'nin tüm kuzey cephesi alevler içindeydi, alevler ve duman hızla binaya yayılıyordu.

Griffin bütün bunları tek başına mı yapmıştı? Robin kardeşine yan gözle baktı ve bir yabancı görmüş gibi oldu. Onunla her karşılaştığında Griffin hayalinde yeni bir karaktere bürünüyordu ve bu hâli çok korkutucuydu; bu sert, gözüpek adam hiç çekinmeden ateş ediyor, öldürüyor ve yakıyordu. Kardeşinin şiddete olan soyut bağlılığını ilk kez maddi etkileriyle ilişkilendirmişti. Ve yaptıkları müthişti. Robin ondan korkuyor muydu yoksa yeteneklerine hayranlık mı duyuyordu, bilemiyordu.

Griffin çantasından çıkardığı iki düz siyah pelerini onlara fırlattı –uzaktan bakıldığında polislerin pelerinlerine benziyorlardı– ve onları kalenin yanından anacaddeye doğru yönlendirdi. "Hızlı hareket edin ve arkanıza bakmayın," diye mırıldandı. "Hepsinin dikkati dağınık – sakin olun, hızlı olun, buradan sağ salim çıkacağız."

Ve bir an için kaçış gerçekten de bu kadar kolay olabilirmiş gibi göründü. Kalenin avlusu bütünüyle terk edilmiş gibiydi, tüm nöbetçiler alevleri söndürmekle meşguldü ve yüksek taş duvarlar saklanmak için bolca gölge oluşturuyordu.

Kapı ile aralarında sadece bir kişi duruyordu.

"*Explōdere.*" Sterling Jones onlara doğru atıldı. Saçları yanmıştı, asil yüzü çiziklerle dolu ve kanlıydı. "Zekice. Bunu başaracak Latinceye sahip olduğunu düşünmemiştim."

Griffin, Robin ve Victoire'ı saldırgan bir canavardan korurcasına, elini önlerine doğru uzattı. "Merhaba Sterling."

"Görüyorum ki yıkım konusunda yeni zirvelere ulaşmışsın." Sterling belli belirsiz kaleyi işaret etti. Loş lamba ışığında, solgun saçlarını kaplayan kan ve paltosunun her tarafına yayılmış beyaz-gri toz nedeniyle hayli hırpalanmış görünüyordu. "Evie'yi öldürmek yetmedi mi?"

Griffin, "Evie kendi kaderini seçti," diye hırladı.

"Bir katilden cesur sözler."

"Katil *ben* miyim? Burma'dan sonra mı?"

"Evie silahsızdı–"

"Ne yaptığını biliyordu. Sen de öyle."

Robin burada bir geçmiş olduğunu anladı. Aynı gruba ait olmanın ötesinde bir şey. Griffin ve Sterling, kendisinin bilmediği, uzun yıllar boyunca mayalanmış karmaşık bir sevgi ve nefret sarmalına yakalanmış eski dostların samimiyetiyle konuşuyorlardı. Hikâyelerini bilmiyordu ama Griffin ve Sterling'in bu yüzleşmeyi bir süredir bekledikleri açıktı.

Sterling silahını kaldırdı. "Ben olsam ellerini kaldırırdım."

"Üç hedef," dedi Griffin. "Tek silah. Kime nişan alıyorsun Sterling?"

Sterling onların sayıca üstün olduklarını kabul etmek zorundaydı. "Ah, bence biliyorsun."

Her şey o kadar çabuk olup bitti ki Robin ne olduğunu bile anlamadı. Griffin tabancasını çıkardı. Sterling silahını Griffin'in göğsüne doğrulttu. Tetiklerini aynı anda çekmiş olmalılardı çünkü geceyi bölen ses tek bir atışa benziyordu. İkisi de aynı anda yere yığıldılar.

Victoire çığlık attı. Robin dizlerinin üzerine çöktü, Griffin'in paltosunu çekiştirip telaşla göğsünü yoklarken, sol omzundaki ıslak ve giderek büyüyen kan lekesini buldu. Omuz yaraları ölümcül olmazdı, değil mi? Robin macera hikâyelerinden öğrendiği kadarını hatırlamaya çalıştı – insan kan kaybından ölebilirdi ama zamanında yardım edilirse, biri yara dikilene kadar kanamayı durdurursa ya da doktorlar omuzdan giren bir kurşunu iyileştirmek için ne gerekiyorsa onu yaparlarsa ölmezdi...

"Cebim," dedi Griffin soluk soluğa. "Ön cebim–"

Robin onun ön cebini karıştırdı ve ince gümüş bir külçe çıkardı.

"Bunu dene – ben yazdım, işe yarar mı bilmiyorum–"

Robin külçeyi okudu, sonra kardeşinin omzuna bastırdı. "*Xiū*," diye fısıldadı. "İyileştir."

修. Düzeltmek. Sadece iyileştirmek değil, onarmak, hasarın üzerine yama yapmak; yarayı kaba, mekanik bir şekilde onarmak. Çarpıtma belli belirsizdi ama oradaydı, işe yarayabilirdi. Ve bir şeyler oluyordu – Robin elinin altında yaralı derinin ka-

panışını, yeniden kaynayan kemiğin çatırdama sesini hissetti. Ama kan durmuyor, ellerinin üzerinden akıyor ve gümüş külçeyi kaplıyordu. Bir şeyler ters gidiyordu – Griffin'in derisi yenileniyordu ama bir türlü kapanmıyordu; kurşun buna engel oluyordu ve Robin'in çıkaramayacağı kadar derindeydi. "Hayır," diye yalvardı Robin. "Hayır, lütfen–" Bir daha olmaz, üç kez olmaz; daha kaç kez ölmekte olan bir bedenin üzerine eğilmeye, bir hayatın kayıp gidişini izlemeye, onu geri getirmek için çaresiz kalmaya mahkûm olacaktı?

Griffin, yüzü acıdan buruşmuş hâlde yerde kıvranıyordu. "Dur," diye yalvardı. "Dur, bırak–"

"Biri geliyor," dedi Victoire.

Robin felç olmuş gibi hissetti. "Griffin–"

"Gidin." Griffin'in yüzü kâğıt gibi beyazlamış, neredeyse yeşile dönmüştü. Robin bir aptal gibi, χλωρός, diye düşündü; aklına gelen tek şey buydu – renklerin çevirisi üzerine yapılan anlamsız bir tartışmanın anısı. Profesör Craft'in neden χλωρός sözcüğünü "yeşil" olarak tercüme etmeye devam ettiklerini nasıl sorguladığını ayrıntılarıyla hatırladığını fark etti; oysa Homeros bunu taze dalları, balı ve korkudan solan yüzleri betimlemek için de kullanmıştı. O hâlde ozan sadece kör müydü? Hayır. Belki de Profesör Craft'in iddia ettiği gibi, bu sadece taze doğanın, yemyeşil yaşamın rengiydi – ama bu doğru olamazdı çünkü Griffin'in bedeninin hastalıklı yeşili, ölümün başlangıcından başka bir şey değildi.

"Deniyorum–"

"Hayır Robin, dinle." Griffin acıyla kasıldı ve elinden başka bir şey gelmeyen Robin onu sıkıca tuttu. "Düşündüğünden daha fazlası var. Hermes sığınağı– Victoire yerini biliyor, ne yapacağını biliyor – ve çantamda, *wúxíng*–"

Victoire, "Geliyorlar," diye tekrarladı. "Robin, polisler, bizi görecek–"

Griffin onu itti. "Gidin, kaçın–"

"Hayır. Robin kollarını Griffin'in gövdesinin altına soktu. Ama Griffin çok ağırdı ve kendi kolları ise çok zayıftı. Elleri-

ne kan bulaştı. Kanın kokusu tuzluydu, gözü karardı. Kardeşini dik tutmaya çalıştı. Yana doğru savruldular.

Griffin inledi. "Dur..."

"Robin." Victoire onun kolunu kavradı. "Lütfen, saklanmalıyız–"

Robin çantaya uzandı, gümüşün soğukluğunu hissedene kadar içini yokladı. "*Wúxíng*," diye fısıldadı. "*Görünmez.*"

Robin ve Victoire titreştiler, sonra tam üç polis memuru meydandan aşağıya koşarken gözden kayboldular.

"Tanrım," dedi biri. "Bu Sterling Jones."

"Ölmüş mü?"

"Hareket etmiyor."

"Buradaki hâlâ yaşıyor." Birisi Griffin'in bedeninin üzerine eğildi. Bir kumaş hışırtısı duyuldu – bir silah çekildi. Tiz, şaşkın bir kahkaha duyuldu ve biri yarım ağızla, "Yapma– o–" dedi.

Tetik çekildi. Robin az kalsın, "Hayır," diye bağıracaktı ama Victoire eliyle ağzını kapattı. Atış bir top gibi gümbürdedi. Griffin sarsıldı ve hareketsiz kaldı. Robin çığlık atarak iki büklüm oldu ama ıstırabının sesi, acısının şekli yoktu; cisimsizdi, sesi çıkmıyordu ve çığlık atmayı, dövünmeyi, dünyayı –dünyayı değilse bile kendini– parçalamayı gerektirecek türden yıkıcı bir keder yaşamasına rağmen hareket edemiyordu; meydan boşalana kadar yapabileceği tek şey beklemek ve izlemekti.

Sonunda nöbetçiler gittiğinde, Griffin'in benzi berbar bir şekilde solgunlaşmıştı. Gözleri açıktı, cam gibiydi. Robin parmaklarını boynuna bastırdı, Griffin'in nabzını kontrol etti ama kalbinin atmadığını biliyordu; kurşun o kadar doğrudan, o kadar kısa mesafeden isabet etmişti ki.

Victoire Griffin'in başında durdu.

"Yoksa o–"

"Evet."

Victoire Robin'in bileğini tutarak, "O zaman gitmeliyiz," dedi, "Robin, ne zaman döneceklerini bilmiyoruz."

Robin ayağa kalktı. Ne korkunç bir tablo, diye düşündü.

Griffin'in ve Sterling'in cesetleri yerde yan yana yatıyor, her birinin altında kanlar birikiyor, yağmurda akıp gidiyordu. Bir tür aşk hikâyesi bu meydanda sona ermişti – arzu, kızgınlık, kıskançlık ve nefretten oluşan kısır bir üçgen Evie'nin ölümüyle açılmış ve Griffin'inkiyle kapanmıştı. Ayrıntıları bulanıktı, Robin onları asla tam olarak bilemeyecekti.[1] Kesin olarak bildiği tek şey, Griffin ve Sterling'in birbirlerini ilk kez öldürmeye çalışmadıkları, sadece birinin ilk kez başarılı olduğuydu. Ama artık bütün ana karakterler ölmüştü ve çember tamamlanmıştı.

Victoire tekrar, "Gidelim," diye ısrar etti. "Robin, fazla zamanımız yok."

Onları bu şekilde bırakmak çok yanlış geliyordu. Robin en azından kardeşinin cesedini alıp götürmek, sessiz ve özel bir yere yatırmak, gözlerini kapatıp ellerini göğsünün üzerine koymak istiyordu. Ama artık yalnızca kaçacak, bu katliam sahnesini geride bırakacak kadar zamanları kalmıştı.

---

1 Örneğin Griffin; Sterling, Anthony ve Evie'nin kendilerini Robin'inki gibi sonsuza dek bağlı bir grup olarak gördükleri bir zaman olduğunu; ya da Griffin ve Sterling'in bir keresinde parlak, canlı, zeki ve güzel Evie yüzünden kavga ettiklerini veya Griffin'in onu öldürdüğünde gerçekten buna niyet etmediğini asla bilemeyecekti. Griffin o geceyi anlatırken kendini sakin ve kasıtlı bir katil gibi göstermişti. Ama gerçek şuydu ki Robin gibi o da düşünmeden, öfkeyle, korkuyla hareket etmişti ama kötü niyetli değildi; hatta işe yarayacağına bile inanmamıştı çünkü gümüş onun emirlerine sadece ara sıra tepki veriyordu ve Evie yerde kanlar içinde yatana kadar ne yaptığını bilmiyordu. Robin'in aksine, Griffin'in gerçekleştirdiği eylemden sonra sırtını yaslayabileceği bir dayanağı, bu şiddetin şokunu atlatmasına yardım edecek kimsesi olmadığını da asla bilemeyecekti. Bu yüzden Griffin olanları hazmetmiş, evirip çevirmiş ve bir parçası haline getirmişti – başkaları için bu deliliğe giden yolda ilk adım olabilirken, Griffin Lovell bunun yerine bu öldürme kapasitesini etkili ve gerekli bir silaha dönüştürmüştü.

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Ve tüm o yaşayanlardan geriye bir tek ben kaldım,
Bu daracık, korkunç mahkûmiyetin içinde kapana kısıldım.

Thomas Lovell Beddoes,
Death's Jest-Book

Robin, Oxford Kalesi'nden fark edilmeden nasıl kaçtıklarını hatırlamıyordu. Aklı Griffin'in ölümüyle uçup gitmişti; karar veremiyor, nerede olduğunu bile bilmiyordu. En fazla bir ayağını diğerinin önüne atarak, Victoire'ı nereye giderse körü körüne takip ediyordu: Birlikte ormanlara, çalıların ve dikenlerin arasına daldılar; bir nehir kıyısında köpekler havlayarak yanlarından geçerken çamurun içinde birbirlerine sokularak beklediler; sonra da şehir merkezine giden dolambaçlı bir arka yola saptılar. Robin ancak tanıdık bir çevreye geri döndüklerinde, Babil'in ve Radcliffe Kütüphanesi'nin gölgesinde, nereye gittiklerini değerlendirecek kadar kendine gelebildi.

"Burası biraz yakın değil mi?" diye sordu. "Kanalı denesek olmaz mı?.."

"Kanal olmaz," diye fısıldadı Victoire. "Bizi doğruca karakola götürür."

"Peki neden Cotswold Tepeleri'ne gitmiyoruz?" Robin neden Oxford'un kuzeybatısında yer alan, inişli çıkışlı boş düzlüklerle ve ormanlarla dolu olan Cotswold Tepeleri'nde karar kıldığını bilmiyordu. Sadece kaçmak için doğal bir yer gibi görünüyordu. Belki de bunu bir zamanlar bir ucuz romanda okumuştu ve o zamandan beri Cotswold'un kaçaklar için uygun bir yer

Ninova

olduğunu varsayıyordu. Kesinlikle Oxford'un kalbinden daha iyi görünüyordu.

"Bizi Cotswold'da arayacaklardır," dedi Victoire. "Kaçmamızı bekleyecekler, köpeklerle ormanı tarayacaklar. Ama şehir merkezinin yakınında güvenli bir ev var–"

"Hayır, gidemeyiz – orayı gözden çıkardım; Lovell biliyordu, dolayısıyla Playfair'in de haberi olabilir–"

"Başka bir yer daha var. Anthony bana göstermişti – Radcliffe Kütüphanesi'nin yakınında, Vaults'un arkasında bir tünel girişi var. Beni takip et."

Radcliffe avlusuna yaklaşırlarken, Robin uzaktan köpek havlamalarını duyabiliyordu. Polis şehir çapında bir insan avı başlatmış olmalıydı, mutlaka her sokakta onları arayan adamlar ve köpekler vardı. Yine de aniden, saçma bir şekilde, kaçmak için hiçbir aciliyet hissetmedi. Ellerinde Griffin'in *wúxíng* külçesi vardı, her an ortadan kaybolabilirlerdi.

Ve Oxford geceleyin hâlâ çok sakindi; hâlâ güvende oldukları, tutuklanmanın imkânsız olduğu bir yer gibi görünüyordu. Eski kuleleriyle, sivri çatılarıyla, eski taşlarıyla ve yıpranmış, arnavutkaldırımlı yolların üzerine vuran yumuşak ay ışığıyla, hâlâ geçmişten oyulmuş bir şehir gibi görünüyordu. Binaları hâlâ güven verici bir şekilde ağır, sağlam, eski ve ölümsüzdü. Kemerli pencerelerden süzülen ışıklar hâlâ içeride sıcaklık, eski kitaplar ve sıcak çay vadediyordu, hâlâ fikirlerin sonuçları olmadan ortaya atılabilecek soyut eğlenceler olduğu pastoral bir akademisyen hayatını çağrıştırıyordu.

Ama rüya paramparça olmuştu. Bu rüya her zaman bir yalan üzerine kuruluydu. Hiçbirinin buraya gerçekten ait olma şansı yoktu çünkü Oxford sadece tek bir tür akademisyen istiyordu; kendisi için yarattığı iktidar mevkilerinde dolaşmak için doğmuş ve yetiştirilmiş bir tür. Diğer herkesi çiğneyip atıyordu. Bu yüksek binalar kölelerin satışından elde edilen paralarla inşa edilmişti ve onları ayakta tutan gümüş Potosí madenlerinden, kanla lekelenmiş olarak geliyordu. Yerli işçilere çok az bir ücret ödenen boğucu demir ocaklarında eritildikten sonra, Atlantik'i

aşan gemilerle ülkelerinden koparılıp bu uzak diyara kaçırılan ve evlerine dönmelerine asla izin verilmeyen çevirmenler tarafından şekillendiriliyordu.

Robin burada bir hayat kurabileceğini düşünmekle büyük aptallık etmişti. İki tarafı da idare etmek diye bir şey yoktu, bunu artık biliyordu. İki dünya arasında gidip gelmek yoktu, görüp de görmezden gelmek yoktu, oyun oynayan bir çocuk gibi eliyle tek gözünü kapatmak yoktu. Ya bu kurumun bir parçası, onu ayakta tutan tuğlalardan biriydiniz ya da değildiniz.

Victoire'ın parmakları onunkilere dolandı.

Robin, "Bunun telafisi yok, değil mi?" diye sordu.

Victoire onun elini sıktı. "Hayır."

Hataları çok açıktı. Oxford'un onlara ihanet etmeyeceğini varsaymışlardı. Babil'e olan bağımlılıkları mutlak ve bilinçsizceydi. Bir açıdan, hâlâ üniversitenin akademisyenleri olarak statülerinin onları koruyabileceğine inanıyorlardı. Aksi yöndeki tüm belirtilere rağmen, imparatorluğun genişlemeye devam etmesinden en çok çıkarı olanların, kendilerinde doğru olanı yapma gücünü bulabileceklerini varsaymışlardı.

Broşürler. Bunu broşürlerle kazanabileceklerini düşünmüşlerdi. O kadar saçmaydı ki Robin'in içinden gülmek geliyordu. Güç bir kalemin ucunda yatmıyordu. İktidar kendi çıkarlarına karşı çalışmazdı. İktidar ancak görmezden gelemeyeceği meydan okuma eylemleriyle dize getirilebilirdi. Kaba, gözü kara bir güçle. Şiddetle.

"Sanırım Griffin haklıydı," diye mırıldandı Robin. "Başından beri kuleyi hedeflemeliydik. Kuleyi ele geçirmeliyiz."

"Hımm. Victoire'ın dudağı kıvrıldı, parmakları Robin'in parmaklarına dolandı. "Bunu nasıl yapmayı düşünüyorsun?"

"Griffin kolay olacağını söyledi. Onların asker değil, akademisyen olduklarını söyledi. Tek ihtiyacımızın bir silah olduğunu söyledi. Belki de bir bıçak."

Victoire acı acı güldü. "Buna inanıyorum."

Bu sadece bir fikirdi, her şeyden çok bir dilekti ama bir başlangıçtı. İçlerinde kök saldı ve büyüdü, gülünç bir fanteziden

Ninova

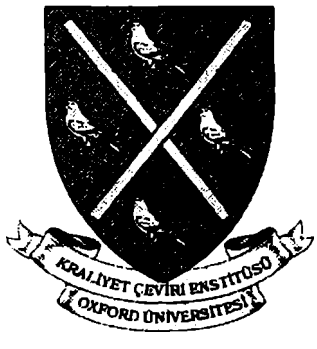
çok bir lojistik, nasıl ve ne zaman sorusu hâline gelene kadar gelişti.

Şehrin diğer ucunda, öğrenciler derin uykudaydı. Platon, Locke ve Montesquieu'nün ciltli kitapları yanı başlarında okunmayı, tartışılmayı, üzerinde konuşulmayı bekliyordu; özgürlük ve hürriyet gibi teorik haklar, halihazırda bu haklardan yararlananlar arasında tartışılacak, okuyucularının mezuniyet törenlerinde hemen unutulup giden bayat kavramlar olarak kalacaktı. Bu hayat ve onun tüm meşguliyetleri şimdi Robin'e delice geliyordu; Randall'dan hangi renk kravat sipariş edeceğinin ya da kürek antrenmanı sırasında nehri işgal eden yüzer evlere hangi hakaretleri yağdıracağının en büyük kaygıları olduğu bir dönem olduğuna inanamıyordu. Tüm bunlar süregelen, akıl almaz bir zulmün temeli üzerine inşa edilmiş süslü püslü, önemsiz dikkat dağıtıcı şeylerdi.

Robin ay ışığında Babil'in kavisine, çok sayıdaki dayanağının yaydığı soluk, gümüşi parıltıya baktı. Aniden ve çok net bir şekilde, kulenin harabeye döndüğünü gördü. Yıkılmasını istedi. Yüce varlığını mümkün kılan acıyı bir kez olsun hissetmesini istiyordu. "Parçalanmasını istiyorum."

Victoire'ın boğazı düğümlendi ve Robin onun Anthony'yi, silah seslerini, Eski Kütüphane'nin enkazını düşündüğünü anladı. "Onun yanmasını istiyorum."

V. KİTAP

ARA

Letty

Letitia Price kötü biri değildi.

Belki biraz sertti. Soğuk, pervasız ve ciddiydi: Bir erkeğin isteyeceği şeylerin aynısını dünyadan talep eden bir kızı tanımlamak için kullanılabilecek tüm sıfatları taşıyordu. Ama bunun tek nedeni, insanların onu ciddiye almasını sağlamanın tek yolunun sertlik olmasıydı; çünkü tatlı, güzel, aptal bir evcil hayvan olarak görülmektense korkulmak ve sevilmemek daha iyiydi; çünkü akademi çeliğe saygı duyardı, zalimliğe tahammül edebilirdi ama zayıflığı asla kabul edemezdi.

Letty sahip olduğu her şey için savaşmış ve mücadele etmişti. Onunla evlenene yılda iki yüz sterlin verileceği bu güzel İngiliz gülüne, Brighton'daki bir malikânede hizmetçilerle büyümüş bu amiral kızına biri baktığında bunu anlayamazdı. Londra balolarındaki çirkin kıskanç kızlar, *Letitia Price'ın her şeyi var*, diyorlardı. Ama Letty, babasının gözbebeği Lincoln'den sonra ikinci çocuk olarak doğmuştu. Bu arada, amiral babası ona bakmaya bile zor dayanıyordu çünkü baktığında gördüğü tek şey, okyanus gibi kokan, kanla nemlenmiş bir odada doğum yaparken ölen çelimsiz ve merhum Bayan Amelia Price'ın gölgesiydi.

Babası bir gece geç saatte, çok fazla şarap içtikten sonra, "Seni kesinlikle suçlamıyorum," demişti. "Ama benim varlığımda fazla ortalıkta görünmemeni tercih ederim, anlarsın ya Letitia."

Lincoln, Oxford için Letty ise erken bir evlilik için yaratılmıştı. Lincoln, Oxford'dan yeni mezun olmuş ve başka bir yere yerleşememiş öğretmenlere, süslü kalemlere, krem renginde mektup kâğıtlarına ve zarflara, doğum günlerinde ve Noellerde alınan kalın, parlak kitaplara sahipti. Letty'ye gelince, babasının

Ninova

kadınların okuryazarlığı konusundaki görüşü, sadece evlilik cüzdanını imzalayabilmeleri gerektiği yönündeydi.

Ama diller konusunda yetenekli olan Letty'ydi; Yunanca ve Latinceyi İngilizce kadar kolay özümsemişti. Hem de bu dilleri kendi kendine okuyarak ve Lincoln'ün özel ders seansları sırasında kulağını kapıya dayayarak öğrenmişti. Müthiş zihni bilgiyi sünger gibi emiyordu. Dilbilgisi kurallarını diğer kadınların kin tuttuğu gibi benimsiyordu. Dile kararlı ve matematiksel bir titizlikle yaklaşıyor, en zor Latince yapıları bile iradesinin gücüyle çözüyordu. Ağabeyi sözcük listelerini hatırlayamadığında gece geç saatlere kadar onu çalıştıran, o sıkılıp at binmeye, avlanmaya ya da erkeklerin dışarıda yaptığı her neyse onu yapmaya gittiğinde çevirilerini bitiren ve kompozisyonlarını düzelten Letty'ydi.

Eğer rolleri değişseydi, Letty bir dâhi olarak saygı görürdü. Bir sonraki Sör William Jones olurdu.

Ama bu onun kaderinde yoktu. Lincoln için mutlu olmaya, o dönemdeki pek çok kadının yaptığı gibi umutlarını ve hayallerini ağabeyine yansıtmaya çalışmıştı. Eğer Lincoln bir Oxford asilzadesi olursa, belki o zaman onun sekreteri olabilirdi. Ama Lincoln'ün aklı tıpkı tuğladan bir duvar gibiydi. Derslerinden nefret ediyor, hocalarını küçümsüyordu. Okuduklarını sıkıcı buluyordu. Tek istediği dışarıda olmaktı, bir kitabın önünde bir dakikadan fazla oturamaz, kıpırdanmaya başlardı. Ve Letty onu, böyle fırsatlara sahip birinin bunları *kullanma* şansını neden reddettiğini anlayamıyordu.

Lincoln'e, "Eğer ben Oxford'da olsaydım, gözlerim kanayana kadar okurdum," demişti.

Lincoln, "Eğer Oxford'da olsaydın, dünya senin karşında titremesi gerektiğini bilirdi," diye cevap vermişti.

Letty ağabeyini seviyordu, gerçekten. Ama onun nankörlüğüne, dünya tarafından kendisine verilen tüm hediyeleri küçümsemesine dayanamıyordu. Ve Oxford'un Lincoln'e hiç uygun olmadığı ortaya çıktığında neredeyse adalet yerini bulmuş gibi hissetti. Lincoln'ün Balliol'daki öğretmenleri Amiral Price'ı

içki, kumar, sokağa çıkma yasağını ihlal ettiğinden şikâyet ederek mektup yazdılar. Lincoln eve mektup yazıp para istedi. Letty'ye yazdığı kısa ve kışkırtıcı mektuplar, takdir etmediği açıkça belli olan bir dünyadan kesitler sunuyordu – *dersler tam uyuklamak için, zahmet edip gitmiyorum – zaten kürek sezonunda gidemem, her neyse, gelecek baharda gelip bizi Bumps'ta görmelisin.* Başlangıçta Amiral Price bunu doğal bir süreç ve büyüme sancıları olarak değerlendirdi. İlk kez evlerinden uzakta yaşayan genç adamların alışması her zaman biraz zaman alırdı – ve neden kurtlarını dökmesinlerdi ki? Lincoln zamanla kitaplarını eline alacaktı.

Ama işler daha da kötüye gitti. Lincoln'ün notları bir türlü düzelmedi. Öğretmenlerinden gelen mektuplar artık daha sabırsız, daha tehditkârdı. Lincoln üçüncü yılında tatil için eve geldiğinde, bir şeyler değişmişti. Letty, bir yozlaşmanın başladığını görmüştü. Kalıcı, karanlık bir şey. Ağabeyinin yüzü şişmişti, konuşması yavaş, iğneli ve sitemkârdı. Bütün tatil boyunca ikisiyle de neredeyse tek kelime konuşmamıştı. Öğleden sonralarını odasında yalnız başına geçiriyor, bir şişe viski eşliğinde durmadan çalışıyordu. Akşamları ya dışarı çıkıyor ve sabahın erken saatlerine kadar geri dönmüyordu ya da babasıyla tartışıyordu ve ikisi de çalışma odasının kapısını kilitlemiş olsalar da öfkeli sesleri evin her odasını delip geçiyordu. Amiral Price, *Sen bir utanç kaynağısın*, diyordu. *Oradan nefret ediyorum*, diyordu Lincoln. *Mutlu değilim. Ve bu senin hayalin, benim değil.*

Sonunda Letty onunla yüzleşmeye karar verdi. Lincoln o akşam çalışma odasından çıktığında, Letty koridorda onu bekliyordu.

Lincoln ters bir bakış atarak, "Ne bakıyorsun?" dedi. "Oh olsun demeye mi geldin?"

"Babamızın kalbini kırıyorsun," dedi Letty.

"Onun kalbini umursadığın yok. Kıskanıyorsun."

"Tabii ki kıskanıyorum. Her şeyin var. *Her şeyin*, Lincoln. Ve seni bunları çarçur etmeye iten şeyin ne olduğunu anlamıyorum. Eğer arkadaşların sebepse, onlarla ilişkini kes. Eğer dersler

zor geliyorsa, sana yardım ederim – seninle gelirim, yazdığın her ödevi gözden geçiririm–"

Ama Lincoln sallanıyordu, bakışları odaksızdı, onu zar zor dinliyordu. "Git ve bana bir kanyak getir."

"Lincoln, *senin neyin var?*"

"Ah, beni yargılama." Lincoln'ün dudağı kıvrıldı. "Erdemli Letty, zeki Letty; bacaklarının arasındaki boşluk olmasa Oxford'da olmalıydın–"

"Beni iğrendiriyorsun."

Lincoln yalnızca güldü ve arkasını döndü.

"Eve geri dönme," diye bağırdı Letty arkasından. "Hiç gelmesen daha iyi. Ölsen daha iyi."

Ertesi sabah bir polis memuru kapılarını çaldı, buranın Amiral Price'ın evi olup olmadığını ve bir cesedi teşhis etmek için kendileriyle gelip gelemeyeceğini sordu. Şoförün onu hiç görmediğini söylediler. O sabah atlar ürkene kadar arabanın altında olduğunu bile bilmiyorlardı. Karanlıktı, yağmur yağıyordu ve Lincoln sarhoştu, güçbela yolun karşısına geçiyordu – amiral dava açabilirdi, buna hakkı vardı ama mahkemenin onun tarafında olacağından şüphelilerdi. Bu bir kazaydı.

Bu olaydan sonra Letty her zaman tek bir kelimenin gücünden korkacak ve hayret edecekti. Bir şeyi söylemenin onu nasıl gerçekleştirebileceğini kanıtlamak için gümüş külçelere ihtiyacı yoktu.

Babası cenaze töreni için hazırlanırken, Letty de Lincoln'ün öğretmenlerine mektup yazdı. Kendi kompozisyonlarından bazılarını da ekledi.

Kabul edildikten sonra da Oxford'da bin bir türlü aşağılanmaya maruz kaldı. Profesörler onunla sanki aptalmış gibi konuşuyordu. Memurlar sürekli gömleğinin altına bakmaya çalışıyordu. Fakülte, kadınları yaklaşık üç kilometre kuzeyde, ev sahibesinin kiracılarını hizmetçilerle karıştırdığı ve temizlik yapmayı reddettiklerinde bağırdığı bir binada yaşamaya zorladığından, her derse gitmek için sinir bozucu derecede uzun bir yol yürüyordu. Akademisyenler fakülte partilerinde Robin'in ya

da Rami'nin elini sıkmak için onun yanından geçiyorlardı ve eğer o konuşursa, yokmuş gibi davranıyorlardı. Rami bir profesörü düzelttiğinde cesur ve zeki, Letty aynı şeyi yaptığında ise sinir bozucu oluyordu. Bodleian'dan bir kitap almak istediğinde, Rami ya da Robin'in ona erişim izni vermek üzere hazırda bulunması gerekiyordu. Karanlıkta tek başına ve korkusuzca dolaşmak istiyorsa, bir erkek gibi giyinmeli ve yürümeliydi.

Bunların hiçbiri sürpriz değildi. Ne de olsa o, histeri kelimesinin rahim kelimesinden türediği[1] bir ülkede yaşayan bir kadın akademisyendi. Bu durum sinir bozucuydu. Arkadaşları her zaman bir yabancı olarak karşılaştıkları ayrımcılıktan bahsediyordu, ama neden kimse Oxford'un kadınlara karşı eşit derecede acımasız olduğunu umursamıyordu?

Ama tüm bunlara rağmen, işte buradalardı, gelişiyorlardı, olasılıklara meydan okuyorlardı. Kaleye girmişlerdi. Burada kaderlerini aşabilecekleri bir yerleri vardı. Eğer bu şansı kullanırlarsa, övülen istisnalardan biri olma fırsatına sahiplerdi. Ve daima, kaçınılmaz bir şekilde minnettar olmamaları için ne sebep vardı?

Ama Kanton'dan sonra birdenbire hepsi onun anlayamadığı bir dilde konuşmaya başladılar. Letty aniden dışlanmıştı ve buna dayanamıyordu. Ne kadar denerse denesin şifreyi çözemiyordu çünkü ne zaman sorsa, aldığı yanıt hep aynıydı: *Açık değil mi, Letty? Görmüyor musun?* Hayır, görmüyordu. Onların ilkelerini saçma buluyor, aptallığın zirvesi olarak görüyordu. İmparatorluğun kaçınılmaz, geleceğin sabit olduğunu düşünüyordu. Ve direniş anlamsızdı.

Arkadaşlarının inançları onu şaşırtıyordu – insan neden bile bile tuğladan bir duvara toslardı?

Yine de onlara yardım etmiş, onları korumuş ve sırlarını saklamıştı. Onları sevmişti. Onlar için öldürebilirdi. Ve onlar hakkındaki en kötü şeylere, yetiştirilme tarzının ona düşündürttüğü şeylere inanmamaya çalıştı. Onlar vahşi değildi. Aşağılık

1 Histeri sözcüğü, Yunancada rahim anlamına gelen *hystera* sözcüğünden türetilmiştir. –*çn.*

Ninova

değillerdi, yumuşak başlı nankörler de değillerdi. Onlar sadece –ne yazık ki, korkunç bir şekilde– yanlış yönlendirilmişlerdi.

Ama onların da Lincoln'ün yaptığı hataları yaptıklarını görmekten nefret ediyordu. Ne kadar şanslı olduklarını neden göremiyorlardı? Bu kutsal salonlara girmelerine izin verildiği için, sefil yetiştirilme tarzlarından Kraliyet Çeviri Enstitüsü'nün göz kamaştırıcı yüksekliklerine çıkarıldıkları için! Hepsi de Oxford'un sınıflarından birinde yer edinebilmek için canla başla mücadele etmişti. Bodleian'da oturduğu, çevirmen ayrıcalıkları olmadan isteyemeyeceği kitapları karıştırdığı her gün, şanstan gözleri kamaşıyordu. Letty buraya gelmek için kadere meydan okumuştu ve hepsi öyle yapmıştı. Peki bu neden yeterli değildi? Sistemi yenmişlerdi. Tanrı aşkına, neden onu yıkmayı bu kadar çok istiyorlardı? Neden onları besleyen eli ısırıyorlardı? Neden her şeyi bir kenara atıyorlardı?

Ama söz konusu olan daha büyük şeyler var, demişlerdi (küçümseyerek, tepeden bakarak; sanki o bir çocukmuş, sanki hiçbir şey bilmiyormuş gibi). *Bu küresel adaletsizlik meselesi, Letty. Dünyanın geri kalanının yağmalanması.*

Önyargılarını bir kenara bırakmayı, açık fikirli olmayı, onları bu kadar rahatsız eden şeyin ne olduğunu öğrenmeyi tekrar denemişti. Zaman zaman etik değerlerinin sorgulandığını görüyor ve kötü bir insan olmadığını kanıtlamak istercesine görüşlerini tekrarlıyordu. Elbette bu savaşı desteklemiyordu. Elbette her türlü önyargıya ve sömürüye karşıydı. Elbette kölelik karşıtlarının yanındaydı.

Elbette barışçıl, saygın ve medeni olduğu sürece değişim için lobi faaliyetlerini destekleyebilirdi.

Ama sonra şantajdan söz etmeye başladılar. Adam kaçırmaktan, isyan çıkarmaktan, bir tersaneyi havaya uçurmaktan. Bu kindar, vahşi ve korkunç bir şeydi. Ve Letty buna dayanamıyordu – o korkunç Griffin Lovell'ın konuşmasını, gözlerindeki zevk dolu parıltıyı ve Rami'nin, sevgili Rami'sinin başıyla onaylamasını izliyordu. Onun ne hâle geldiğine inanamıyordu. Hepsinin dönüştüğü şeye.

Bir cinayeti örtbas etmeleri yeterince korkunç değil miydi? Birkaç cinayetin daha suç ortağı olmak zorunda mıydı?

Bu tıpkı uyanmak gibiydi, soğuk suyla ıslatılmak gibiydi. Burada ne işi vardı? Neye *hizmet ediyordu?* Bu asil bir mücadele değildi, sadece ortak bir yanılsamaydı.

Bu yolda bir gelecek yoktu. Bunu şimdi görüyordu. Kandırılmıştı, bu mide bulandırıcı maskaralığın içine çekilmişti ama bunun sadece iki sonu vardı: hapishane ya da cellat. Bunu göremeyecek kadar deli olmayan tek kişi oydu. Ve gerçek yüreğini dağlasa da kararlılıkla hareket etmek zorundaydı – çünkü arkadaşlarını kurtaramıyorsa, en azından kendini kurtarmalıydı.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

Sömürgecilik düşünebilen bir makine, akılla donatılmış bir yapı değildir. Çıplak bir şiddettir ve ancak daha büyük bir şiddetle karşılaştığında teslim olur.

Frantz Fannon,
Yeryüzünün Lanetlileri

Vaults & Garden erzak mahzeninin yanındaki gizli bir kapı, elleri ve dizleri üzerinde kıvrıla kıvrıla geçebilecekleri kadar geniş, sıkışık bir toprak tüneli ortaya çıkardı. Tünel sanki sonsuzluğa uzanıyordu. El yordamıyla ilerlediler. Robin bir ışık kaynağı bulabilmeyi diliyordu ama ne mumları, ne çıraları ne de çakmaktaşları vardı; Anthony'nin sözüne güvenerek sürünürlerken, sığ nefesleri etraflarında yankılanıyordu. Sonunda tünelin tavanı yukarı doğru genişledi ve serin bir hava akımı, nemli tenlerini okşadı. Toprak duvarı eşeleyerek bir kapı, ardından bir kapı kolu buldular ve kapıyı iterek açtıklarında, yukarıdaki küçük bir ızgaradan sızan ay ışığının aydınlattığı küçük, alçak tavanlı bir odayla karşılaştılar.

İçeri girdiler ve gözlerini kırpıştırarak etraflarına baktılar.

Birisi yakın zamanda buraya gelmişti. Masanın üzerinde, dokunulduğunda yumuşacık olan taze bir somun ekmek ve yanında yarısı erimiş bir mum duruyordu. Victoire çekmeceleri karıştırırken bir kutu kibrit buldu ve sonra yanan mumu odaya doğru tuttu. "Demek Griffin'in saklandığı yer burasıymış."

Sığınak Robin'e esrarengiz bir şekilde tanıdık geldi ama nedenini anlaması biraz zaman aldı. Odanın düzeni –ızgaralı pencerenin altındaki masa, köşeye düzgünce sıkıştırılmış karyola,

Ninova

karşı duvardaki ikili kitaplık– Magpie Sokağı'ndaki yurt odalarının birebir aynısıydı. Burada, Oxford'un altında, Griffin –bilinçli ya da bilinçsizce– üniversite günlerini yeniden yaratmaya çalışmıştı.

Robin, "Sence gece burada güvende olur muyuz?" diye sordu. "Yani, acaba–"

"Tehlikeli görünmüyor." Victoire yavaşça karyolanın kenarına oturdu. "Bence bilselerdi burayı darmadağın ederlerdi."

"Sanırım haklısın." Robin onun yanma oturdu. Bacaklarından göğsüne doğru yayılan yorgunluğu ancak şimdi hissediyordu. Kaçışlarındaki tüm o adrenalin çekilmişti, şimdi güvendelerdi, toprağın karnına saklanmışlardı. Tek isteği devrilip yatmak ve asla uyanmamaktı.

Victoire karyolanın yan tarafına doğru eğildi. Burada tatlı suyla doluymuş gibi görünen bir fıçı duruyordu. Kırışık bir gömleğin üzerine biraz su döktü, sonra Robin'e uzattı. "Üstünü sil."

"Ne?"

"Kan var," dedi Victoire usulca. "Her yerinde kan var."

Robin başını kaldırdı ve kaçtıklarından beri ilk kez doğru dürüst Victoire'a baktı. "*Senin* de her yerinde kan var."

Yan yana oturdular ve sessizce kendilerini temizlediler. Şaşırtıcı miktarda kirle kaplanmışlardı; önce birer gömlek, sonra bir gömlek daha kirlettiler. Her nasılsa Griffin'in kanı sadece Robin'in ellerine ve kollarına değil, yanaklarına, kulaklarının arkasına ve boynunun kulaklarıyla birleştiği çukurlara da bulaşmış, toz ve kir tabakalarının altında kalmıştı.

Sırayla birbirlerinin yüzlerini sildiler. Bu basit, dokunsal eylem ikisine de iyi geldi; onlara odaklanacakları bir şey verdi, ağır ve söylenmemiş tüm sözlerden uzaklaşmalarını sağladı. Bunları dile getirmeye çalışmamak iyi hissetmelerini sağlıyordu. Zaten hiçbirini dile getiremezlerdi çünkü bunlar başlı başına düşünceler değil, kara, boğucu bulutlardı. İkisi de Rami'yi, Griffin'i, Anthony'yi ve bu dünyadan aniden, vahşice koparılan diğer herkesi düşünüyordu. Ama bu keder dolu boşluğa dokunamı-

yorlardı. Ona bir isim vermek, onu sözcüklerle şekillendirmek ve evcilleştirmek için henüz çok erkendi ve herhangi bir girişim ikisini de darmadağın ederdi. Yalnızca derilerindeki kanı silebilir ve nefes almaya devam etmeye çalışabilirlerdi.

Sonunda kirli paçavraları yere bıraktılar ve sırtlarını duvara yaslayıp, birbirlerine dayandılar. Nemli hava soğuktu ve ateş yakacak bir yer de yoktu. Birbirlerine yakın oturdular, incecik battaniyeyi sımsıkı omuzlarına çektiler. İkisi de konuşmadan önce uzun bir süre geçti.

Victoire, "Sence şimdi ne yapmalıyız?" diye sordu.

Ne kadar ağır bir soru, ne kadar alçak bir sesle dile getirilmişti. Şimdi ne yapabilirlerdi? Babil'i yakmaktan söz etmişlerdi, ama Tanrı aşkına, buna nasıl güçleri yetebilirdi? Eski Kütüphane yerle bir olmuştu. Arkadaşları ölmüştü. Onlardan daha cesur ve daha iyi olan herkes ölmüştü. Ama ikisi hâlâ buradaydı ve arkadaşlarının boşuna ölmediğinden emin olmak onların göreviydi.

"Griffin ne yapacağını bildiğini söylemişti," dedi Robin. "Ne demek istedi?"

"Sadece müttefikler bulacağımızı kastetti," diye fısıldadı Victoire. "Sığınağa ulaşabilirsek, bildiğimizden çok daha fazla dostumuz olduğunu söyledi."

"İşte buradayız." Robin amaçsızca etrafı işaret etti. "Bomboş."

Victoire ayağa kalktı. "Ah, böyle yapma."

Odada ipuçları aramaya başladılar. Victoire dolabı, Robin masayı aradı. Masanın çekmecelerinde Griffin'in notları ve mektupları yığınlar hâlinde duruyordu. Robin gözlerini kısarak, bunları titrek mum ışığına doğru tuttu. Griffin'in İngilizce elyazısını okumak Robin'in içini sıkıyordu – kendisinin ve babalarının elyazısına çok benzeyen sıkışık, eciş bücüş bir stili vardı. Bu harfler, bütün bu dar, koyu ve kalabalık satırlar, çılgın ama titiz bir yazarın varlığına işaret ediyor, Robin'in hiç tanımadığı bir Griffin'e anlık bir bakış atma fırsatı sunuyordu. Ve Griffin'in ağı, Robin'in tahmin ettiğinden çok daha genişti. Robin Boston'daki, New York'taki, Kahire'deki, Singapur'daki alıcılara gönderilen yazışmaları gördü. Ancak isimler hep şifreliydi; "Bay Pickwick"

ve "Kral Ahab" gibi bariz edebi göndermeler içeriyordu ya da "Bay Brown" ve "Bay Pink" gibi genel İngilizce isimler olduğundan, gerçek olmaları mümkün değildi.

"Hımm." Victoire kaşlarını çatarak, kare şeklinde küçük bir kâğıt parçasını gözlerine yaklaştırdı.

"O nedir?"

"Bir mektup. Sana yazılmış."

"Görebilir miyim?"

Victoire bir süre bocaladıktan sonra mektubu Robin'e uzattı. Zarf ince ve kapalıydı.

Arkasında Griffin'in güçlü elyazısıyla karalanmış adı vardı: *Robin Swift*. Peki Griffin hangi ara bu mektubu yazacak zamanı bulmuştu? Anthony onları Hermes'e getirdikten sonra yazmış olamazdı, o zamanlar nerede olduklarını bilmiyordu. Ancak Robin, Hermes'le bağlarını kopardıktan sonra, onunla hiçbir bağlantısının olmasını istemediğini açıkladıktan sonra yazılmış olabilirdi.

Victoire, "Okuyacak mısın?" diye sordu.

"Ben– okuyabileceğimi sanmıyorum." Robin mektubu Victoire'a geri verdi. Mektubun içeriğinden çok korkuyordu, zarfı elinde tutmak bile nefesini hızlandırıyordu. Erkek kardeşinin yargılamalarıyla yüzleşemezdi. Şimdi değil. "Onu benim için saklar mısın?"

"Ya yardımcı olacak bir şeyse?"

"Öyle olduğunu sanmıyorum," dedi Robin. "Bence... başka bir şey olsa gerek. Lütfen Victoire – istersen sonra okuyabilirsin ama şu anda o mektuba bakamam."

Victoire duraksadıktan sonra zarfı katlayıp iç cebine koydu. "Elbette."

Griffin'in eşyalarını karıştırmaya devam ettiler. Griffin mektupların yanı sıra etkileyici bir dizi silah da saklamıştı: bıçaklar, boğma telleri, birkaç gümüş külçe ve en az üç tabanca. Robin onlara dokunmayı reddederken Victoire koleksiyonu inceledi, parmaklarıyla namluları gözden geçirdi ve sonra birini seçip kemerine soktu.

Robin, "Onu nasıl kullanacağını biliyor musun?" diye sordu.

"Evet," dedi Victoire. "Anthony öğretmişti."

"Sen harika bir kızsın. Sürprizlerle dolusun."

Victoire alayla burnundan nefes verdi. "Ah, demek ki hiç dikkat etmemişsin."

Ama bağlantıların listesi, diğer güvenli evlere ya da olası müttefiklere dair hiçbir ipucu yoktu. Griffin her şeyi şifrelemiş, o kadar görünmez bir ağ yaratmıştı ki öldüğünde asla yeniden oluşturulamayacaktı.

"Bu da ne?" Victoire yukarıyı işaret etti.

Kitaplığın tepesinde, neredeyse gizlenecek kadar geriye itilmiş bir lamba vardı. Robin çılgınca bir umutla ona uzandı – evet, işte oradaydı, gümüşün derinlere gömülü tanıdık parıltısı. Anthony, *İşaret ateşi*, diye bağırmıştı. Griffin'in elindeki yanığı, onun kilometrelerce ötede bile korkunç bir şey olduğunu nasıl bildiğini düşündü.

Gözlerini kısarak, lambayı evirip çevirdi. 燎. *Liáo.*

Bunu Griffin yapmıştı. *Liáo*, Mandarin dilinde "yakmak" ya da "aydınlatmak" anlamına gelebilirdi. Bir işaret lambasını da ifade edebilirdi. İlkinin üzerine iliştirilmiş daha küçük, ikinci bir gümüş külçe vardı. *Bēacen*, yazıyordu. Latince gibi görünüyordu ama hafızasını yoklayan Robin, bu sözcüğün tam anlamını ya da kökenini bulamadı. Cermen dilinde olabilir miydi?[1]

Yine de lambanın işlevini az çok tahmin edebiliyordu. Hermes bu şekilde iletişim kuruyordu. Ateş aracılığıyla sinyal gönderiyorlardı.

---

1 Bu tamamlayıcı gümüş külçe, 1780'lerde akademisyenlerin kendilerini bir kaleye kilitleyip üç ay boyunca birbirleriyle sadece Eski İngilizce konuştukları bir projeye katılan Hermes akademisyeni John Fugues tarafından yaratılan, Eski İngilizceden İngilizceye eşleşen nadir çiftlerden biriydi. (Bu tür deneyler o zamandan beri tekrarlanmamıştı ancak finansman eksikliği nedeniyle değil; Babil hem kendini başkalarına düzgün bir şekilde ifade edemediği hem de had safhadaki bu izolasyonun aynısına maruz kalmaya istekli gönüllüler bulamadığı için.) Eski İngilizcede *bēacen*, sadece büyük bir ateş sinyaline atıfta bulunan hayli düz İngilizce anlamı yerine, sesli sinyallere, alametlere ve işaretlere atıfta bulunur.

"Sence nasıl çalışıyor?" diye sordu Victoire.

"Belki de hepsi bir şekilde bağlantılıdır." Robin lambayı ona uzattı. "Griffin başımızın dertte olduğunu böyle anladı – herhalde üzerinde bir tane taşıyordu."

"Peki bunlardan başka kimde var?" Victoire lambayı evirip çevirdi, parmaklarını buruşmuş fitilin üzerinde gezdirdi. "Sence diğer tarafta kimler var?"

"Umarım arkadaşlar vardır. Sence onlara ne söylemeliyiz?"

Victoire bir an düşündü. "Silahlanma çağrısı yapmalıyız."

Robin ona baktı. "Bunu gerçekten yapıyor muyuz?"

"Başka bir seçeneğimiz olduğunu sanmıyorum."

"Bilirsin, Çince bir deyim vardır, *sǐ zhū bú pà kāi shuǐ tàng.*[1] Ölü domuzlar kaynar sudan korkmaz."

Victoire ona hafifçe gülümsedi. "Battı balık yan gider."

"Biz yaşayan ölüleriz."

"Ama bizi korkunç yapan da bu." Victoire lambayı aralarına koydu. "Kaybedecek hiçbir şeyimiz kalmadı."

Masayı karıştırıp kâğıt ve kalem aradılar, sonra da mesajlarını yazmaya koyuldular. Lambada kalan yağ tehlikeli şekilde azalmış görünüyordu, fitil yanarak iyice kısalmıştı. Mesajları mümkün olduğunca kısa ve net olmalıydı. Ne demek istedikleri sorgulanamazdı. Ne söyleyecekleri konusunda anlaştıklarında Victoire mumu lambaya tuttu. Belli belirsiz bir titreşim oldu, sonra ani bir vınlama duyuldu, derken bir ayak boyunu aşan alevler gözlerinin önünde sıçrayıp dans etmeye başladı.

Lambanın çalışma şeklinden emin değillerdi. Robin, Mandarince eşleşme-çiftini yüksek sesle söylemişti ama ikinci, gizemli eşleşme-çiftinin dayanacak şekilde tasarlandığını umut etmekten başka çareleri yoktu. Akıllarına gelen her yöntemi denemek için kapsamlı bir liste hazırlamışlardı. Mesajı cihaza okudular. Mors alfabesini alkışlarla uyguladılar. Kodu tekrarladılar, bu kez metal bir çubuğu alevin içine sokarak her nokta ve çizgide titremesini sağladılar. Nihayet, yağ püskürmeye başladığında, kâğıdı lambaya yerleştirdiler.

---

1 死豬不怕開水燙.

Ninova

Ânında sonuç aldılar. Ateşin boyutu üç katına çıktı, sanki uzun diller ya da şeytani bir yaratık sözcükleri yiyip bitiriyormuş gibi kâğıdın etrafından dışarıya uzandı ve sonra tekrar içeri girdi. Kâğıt yanmadı ya da buruşmadı, sadece yok oldu. Az sonra yağ bitti, alevler söndü ve oda karardı.

Victoire, "Sence işe yaradı mı?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Bizi dinleyen birileri olup olmadığından bile emin değilim." Robin lambayı yere bıraktı. Kendini inanılmaz derecede yorgun hissediyordu, kolları ve bacakları kurşun gibi ağırdı. Az önce neyi harekete geçirdiklerini bilmiyordu. Bir yanı hiç öğrenmek istemiyordu, bu serin ve karanlık yerde kıvrılıp yok olmak istiyordu. Bir görevi olduğunu biliyordu, işi bitirmek zorundaydı ve ertesi gün, bununla yüzleşmek için kalan gücünü toplayacaktı. Ama şimdilik, sadece uyumak istiyordu. "Sanırım göreceğiz."

Gün ağarırken gizlice şehrin karşısındaki Eski Kütüphane'ye gittiler. Binanın çevresine onlarca polis konuşlanmıştı – belki de geri dönecek kadar aptal biri olup olmadığını görmek için pusuya yatmışlardı. Robin ve Victoire avlunun arkasındaki ormanda dikkatle ilerlediler. Bu aptalcaydı, evet ama hasarı tespit etme dürtüsüne karşı koyamadılar. İçeriye sızıp birkaç erzak alabileceklerini ummuşlardı ama polisin varlığı bunu başaramayacakları kadar yoğundu. Bunun yerine tanıklık etmeye geldiler çünkü risklere rağmen birilerinin ihanetin görüntüsünü hatırlaması gerekiyordu. Birinin bu kaybı kayıt altına alması gerekiyordu.

Eski Kütüphane tamamen yok olmuştu. Arkası tamamen havaya uçmuş, kütüphanenin iç kısmını tüm çıplaklığıyla, açık bir yara gibi acımasız ve aşağılayıcı şekilde ortaya sermişti. Raflar yarı çıplaktı. Patlamalarda yanmamış olan kitaplar, Robin'in tahminine göre Babil'in kendi akademisyenleri tarafından analiz edilmek üzere binanın dört bir yanına el arabalarıyla yığılmıştı. Bu çalışmaların çoğunun gün ışığına çıkacağından şüpheliydi.

Tüm o harika, orijinal araştırmalar, ilham verebileceklerinden korkulduğu için imparatorluk arşivlerinde saklanmıştı.

Yaklaştığında, enkazda hâlâ cesetlerin yattığını gördü. Düşen tuğlaların altında yarı gömülü, solgun bir kol gördü. Kömürleşmiş bir kaval kemiğine bağlı bir ayakkabı tokası gördü. Eski Kütüphane'nin yan tarafında siyah, toza bulanmış bir saç yığını gördü. Altındaki yüzü göremeden arkasını döndü. "Cesetleri götürmemişler." Başının döndüğünü hissetti.

Victoire elini ağzına götürdü. "Ah, yüce Tanrım."

"Cesetleri götürmemişler–"

Robin ayağa kalktı. Ne yapacağını bilmiyordu – onları teker teker ormana mı sürükleyecekti? Mezarlarını kütüphanenin hemen yanına mı kazacaktı? En azından açık kalmış, boşluğa bakan gözlerinin üzerine bir bez mi örtecekti? Bilmiyordu ama onları orada, açıkta ve savunmasız bırakmak çok yanlış geliyordu.

Ama Victoire onu ağaçların arkasına çekiştirmeye başlamıştı bile. "Yapamayız, yapamayacağımızı biliyorsun–"

"Orada öylece yatıyorlar – Anthony, Vimal, Rami–"

Onları morga götürmemişlerdi. Üstlerini bile örtmemişlerdi. Ölüleri düştükleri yerde, tuğlaların ve sayfaların üzerinde kanlar içinde bırakmışlar, kütüphanede kazı yapmaya giderken etraflarından dolaşmışlardı. Bu onların küçük intikamları mıydı, bir ömür boyu yaşadıkları rahatsızlığın cezası mıydı? Yoksa sadece umurlarında değil miydi?

Dünya ayağa kalkmalı, diye düşündü. *Birileri bunun hesabını sormalı. Birilerinin kanı dökülmeli.* Ama Victoire onu geldikleri yöne doğru çekiştirdi ve Robin'i mücadeleye atılmaktan alıkoyan tek şey, Victoire'ın mengene gibi tutuşuydu.

"Burada işimize yarayan hiçbir şey yok," diye fısıldadı. "Vakit geldi, Robin. Gitmemiz gerek."

Devrim için güzel bir gün seçmişlerdi. Dönemin ilk günüydü ve Oxford'da havanın aldatıcı şekilde muhteşem olduğu nadir günlerden biriydi; sıcaklığı, Hilary'nin kaçınılmaz olarak getirdiği amansız yağmur ve karla karışık yağmurdan daha fazla güneş ışığı ve neşe vadediyordu. Her şey masmavi gökyüzü ve bahar rüzgârlarının coşkulu belirtilerinden ibaretti. Bugün herkes içeri-

de olacaktı –öğretim üyeleri, araştırma görevlileri ve öğrenciler– ve kulenin lobisi müşterilerden arınmış olacaktı çünkü bu yıl Babil, rafların yeniden düzenlenmesi ve tadilat nedeniyle dönemin ilk haftasında kapalıydı. Hiçbir sivil, çapraz ateş altında kalmayacaktı.

O hâlde esas mesele, kuleye nasıl girileceğiydi.

Öylece ön kapıya kadar yürüyüp içeri giremezlerdi. Yüzleri Londra'nın dört bir yanındaki gazetelerde yer alıyordu ve Oxford'da her şey örtbas edilmiş olsa bile, akademisyenlerden bazıları kesinlikle biliyordu. Ön kapıda hâlâ yarım düzine polis vardı. Ve Profesör Playfair, onların Babil'e ait olduğunu gösteren kan tüplerini şimdiye kadar çoktan imha etmiş olmalıydı.

Yine de ellerinde üç avantaj vardı: Griffin'in dikkat dağıtan *explōdere* eşleşme-çifti, görünmezlik külçesi ve kapının etrafındaki koruma kalkanlarının malzemeleri dışarıda değil, içeride tutmak üzere tasarlanmış olmasıydı. Bu sonuncusu yalnızca bir teoriydi ama güçlü bir olasılıktı. Bildikleri kadarıyla, koruma kalkanları girişte değil, sadece çıkışta devreye giriyordu. Biri kapıyı açık bıraktığı sürece hırsızlar her zaman sorunsuzca içeriye girmişlerdi ve asıl mesele binadan çıkmaktı.[1]

Ve eğer bugün burada yapmayı planladıkları şeyi yaparlarsa, kuleden çok uzun bir süre ayrılmayacaklardı.

Victoire derin bir nefes aldı. "Hazır mısın?"

Başka yolu yoktu. Bütün gece kafa patlatmışlar ve bir sonuç alamamışlardı. Artık harekete geçmekten başka yapacak bir şey yoktu.

Robin başıyla onayladı.

"*Explōdere*," diye fısıldadı ve Griffin'in külçesini yeşilliğe doğru fırlattı. Hava gürültüyle çınladı. Külçe zararsızdı, Robin teoride bunu biliyordu ama yine de çıkardığı ses korkunçtu; şehirlerin yıkılma, piramitlerin çökme sesiydi. İçinden kaçmak,

1 Bu boşluk aslında kasıtlıydı. Kule ilk günlerinde hem girenlere hem de kaçanlara acımasızca saldırıyordu ancak koruma kalkanları isabetli değildi ve şehir yönetimi bir tür yasal süreç olması gerektiğinde ısrar edene kadar, haksız sakatlanmaların sayısı arttı. Profesör Playfair'in yanıtı, hırsızları ancak kaçarken, suçlayıcı kanıtlar ceplerindeyken ya da etraflarındaki kaldırım taşlarına saçılmışken yakalamak oldu.

güvenli bir yer bulmak geldi ve bunun sadece gümüşün zihninde tezahür eden etkisi olduğunu bilmesine rağmen, diğer yöne koşmamak için kendini zor tuttu.

Victoire kolunu çekiştirerek, "Gidelim," diye ısrar etti.

Bekledikleri gibi, polisler yeşillikten kaçıp gitmişlerdi ve kapı bir avuç akademisyenin arkasından sallanarak kapanmak üzereydi. Robin ve Victoire hızla kaldırıma çıktılar, mührün etrafından dolandılar ve akademisyenlerin peşinden içeri girdiler. Robin eşikten geçerken nefesini tuttu ama siren çalmadı, tuzak harekete geçmedi. İçeri girmişlerdi, güvendelerdi.

Lobi her zamankinden daha kalabalıktı. O hâlde mesajları görülmüş müydü? Bu insanlardan bazıları çağrılarına cevap vermeye mi gelmişti? Robin'in kimin Hermes'in yanında olup olmadığını bilmesinin hiçbir yolu yoktu; bakışlarıyla karşılaşan herkes onu aynı şekilde, başıyla kayıtsızca ve kibarca selamladıktan sonra kendi işlerine bakıyordu. Her şey çok saçma bir şekilde normal geliyordu. Buradaki hiç kimse dünyanın tersine döndüğünü bilmiyor muydu?

Kubbenin diğer ucunda, Profesör Playfair ikinci kat balkonuna yaslanmış, Profesör Chakravarti ile sohbet ediyordu. Profesör Chakravarti bir şaka yapmış olmalıydı çünkü Profesör Playfair güldü, başını salladı ve lobiye baktı. Robin'in bakışlarıyla karşılaştı. Gözleri yuvalarından fırladı.

Profesör Playfair merdivenlere doğru koşarken Robin lobinin ortasındaki bir masanın üzerine atladı.

"Beni dinleyin!" diye bağırdı.

Kuledeki kalabalık ona aldırış etmedi. Victoire yanına tırmandı, elinde Profesör Playfair'in sınav sonuçlarını açıklamak için kullandığı tören çanı vardı. Çanı başının üzerine kaldırdı ve üç kez öfkeyle salladı. Kule sessizliğe gömüldü.

"Teşekkür ederim," dedi Robin. "Ah. Evet. Söylemem gereken bir şey var." Gözlerini dikmiş kendisine bakan onca yüzü görünce beyni durdu. Birkaç saniye boyunca sadece gözlerini kırpıştırdı, dilsiz ve şaşkındı, sonunda ne diyeceğini hatırladı. Derin bir nefes aldı. "Kuleyi kapatıyoruz."

Profesör Craft önündekileri itip kakarak lobinin önüne doğru atıldı. "Bay Swift, Tanrı aşkına ne yapıyorsunuz?"

"Durun," dedi Profesör Harding. "Burada olmamanız gerekiyor, Jerome dedi ki–"

Robin, "Süregelen bir savaş var," deyiverdi. Sözcükler ağzından çıkarken irkildi, kulağa son derece acemice geliyorlardı ve hiç inandırıcı değillerdi. Robin bir konuşma hazırlamıştı ama sadece önemli noktaları hatırlayabiliyordu ve bunlar da yüksek sesle söylerken bile saçma geliyordu. Lobide ve yukarıdaki katların balkonlarında kimi kuşkuyla, kimi keyifle, kimi öfkeyle dolu yüzler gördü. Merdivenlerin başında nefes nefese kalmış olan Profesör Playfair bile tedirginden çok şaşkın görünüyordu. Robin başının döndüğünü hissetti. Kusmak istiyordu.

Griffin onları nasıl bir araya getireceğini bilirdi. Griffin bir hikâye anlatıcısıydı, gerçek bir devrimciydi; emperyal yayılmanın, suç ortaklığının, suçluluğun ve sorumluluğun kaçınılmaz resmini bir avuç yürek parçalayıcı cümleyle çizebilirdi. Ama Griffin orada değildi ve Robin'in yapabileceği en iyi şey, ölmüş kardeşinin ruhuna bürünmekti.

"Parlamento Kanton'a askeri harekât düzenlenmesini tartışıyor." Sesini yükseltmeye, her zamankinden daha çok yayılmaya zorladı. "Ticaret şirketlerinin açgözlülüğü dışında haklı bir gerekçeleri yok. Çinlilere silah zoruyla afyon satmayı planlıyorlar ve dönem arkadaşlarımla yaptığımız yolculuk sırasında diplomatik bir fiyaskoya neden olmak da bunun bahanesiydi."

İşte şimdi mantıklı bir şey söylemişti. Kuledeki sabırsızlık yerini meraka ve şaşkınlığa bıraktı.

Hukuk Bölümü'nden birisi, Coalbrook ya da Conway, "Parlamento'nun bizimle ne ilgisi var?" diye sordu.

"Britanya İmparatorluğu yardımımız olmadan hiçbir şey yapmaz," dedi Robin. "Silahlarına, gemilerine güç veren külçeleri bizler yazıyoruz. Hâkimiyetin bıçaklarını bileyliyoruz. Anlaşmalarını biz hazırlıyoruz. Eğer yardımımızı geri çekersek, Parlamento Çin'e karşı harekete geçemez–"

Coalbrook ya da Conway, "Bunun nasıl bizim sorunumuz olduğunu hâlâ anlamıyorum," dedi.

Victoire araya girerek, "Bizim sorunumuz çünkü bu işin arkasında bizim öğretmenlerimiz var," dedi. Sesi titrekti ama yine de Robin'inkinden daha yüksek, daha emindi. "Gümüşleri tükeniyor, ülkenin tamamında açık var ve bazı öğretim üyelerimiz bunu düzeltmenin yolunun yabancı bir pazara afyon pompalamak olduğunu düşünüyor. Bunu kabul ettirmek için her şeyi yaparlar ve pisliklerini açığa çıkarmaya çalışan insanları öldürüyorlar. Anthony Ribben'i öldürdüler–"

"Anthony Ribben denizde öldü," dedi Profesör Craft.

"Hayır," dedi Victoire. "Saklanıyordu, imparatorluğun tam da bunu yapmasını engellemek için çalışıyordu. Geçen hafta onu vurdular. Ve Vimal Srinivasan, Ilse Dejima ve Cathy O'Nell'i de – Jericho'ya, köprüyü geçtikten sonra ormanın arkasındaki eski binaya gidin, molozları, cesetleri göreceksiniz..."

Bu açıklama mırıldanmalara yol açtı. Vimal, Ilse ve Cathy fakültede çok sevilen kişilerdi. Fısıltılar arttı; artık orada olmadıkları ortaya çıkmıştı ve kimse nerede olduklarını açıklayamıyordu.

Profesör Playfair, "Bunlar çıldırmış," diye çıkıştı. Replikleri hatırlayan bir aktör gibi, soğukkanlılığını yeniden kazanmıştı. Dramatik ve suçlayıcı bir şekilde ikisini işaret etti. "Delirmişler, isyancı bir hırsız çetesiyle çalışıyorlar, hapse girmeleri gerekiyor..."

Ama bunu kabullenmek oradakiler için Robin'in anlattıklarına inanmaktan daha da zor görünüyordu. Profesör Playfair'in genellikle ilgi çekici olan gür sesi, tam tersi bir etki yaratarak bunun sadece bir tiyatro oyunu gibi görünmesine neden oldu. Üçünün ne hakkında konuştuğuna dair başka kimsenin en ufak bir fikri yoktu, dışarıdan bakıldığında sanki hepsi bir gösteri yapıyor gibiydi.

"Neden bize Richard Lovell'a ne olduğunu anlatmıyorsun?" dedi Profesör Playfair. "Richard nerede? Ona ne yaptınız?"

"Richard Lovell bu savaşın mimarlarından biri," diye ba-

ğırdı Robin. "İngiliz casuslarından askeri istihbarat almak için Kanton'a gitti, Palmerston'la doğrudan temas hâlinde–"

"Ama bu saçmalık," dedi Profesör Craft. "Bu doğru olamaz, bu–"

"Elimizde belgeler var," dedi Robin. O sırada, bu belgelerin artık kesinlikle yok edildiği ya da el konulduğu aklından geçti ama yine de konuşması işe yaradı. "Alıntılarımız, kanıtlarımız var – hepsi orada. Lovell bunu yıllardır planlıyordu. Playfair de işin içinde, ona sorun–"

"Yalan söylüyor," dedi Profesör Playfair. "Saçmalıyor Margaret, bu delikanlı delirmiş–"

"Ama delirmeleri hiç tutarlı gelmiyor." Profesör Craft kaşlarını çattı, bir Robin'e bir Playfair'e baktı. Robin ve Victoire'ı göstererek, "Ve yalanlar da kendine hizmet eder. Bu hikâyenin kimseye, özellikle de bu ikisine faydası yok," dedi. "Ayrıca tutarlı."

"Seni temin ederim ki Margaret–"

"Profesör." Robin doğrudan Profesör Craft'e seslendi. "Profesör, lütfen – o bir savaş istiyor, yıllardır bunu planlıyor. Gidip ofisine bakın. Profesör Lovell'ın ofisine. Evraklarını inceleyin. Hepsi orada."

Profesör Craft, "Hayır," diye mırıldandı. Kaşları çatıldı. Gözleri Robin ve Victoire'ın üzerinde gezindi ve bir şey fark eder gibi oldu – belki de onları tüketen yorgunluklarını, omuzlarının çöküşünü ya da kemiklerinden sızan kederi gördü. "Hayır, size inanıyorum..."

Playfair'e döndü. "Jerome? Sen biliyor muydun?"

Profesör Playfair bir an durakladı, sanki rol yapmaya devam etmeye değip değmeyeceğini düşünüyordu. Sonra ofladı. "Bu kadar şaşırmış gibi davranma. Bu kuleyi neyin yönettiğini biliyorsun. Güç dengesinin değişmesi gerektiğini biliyordun, gümüş açığı konusunda bir şeyler yapmamız gerektiğini biliyordun–"

"Ama masum insanlara savaş ilan etmek–"

"Çizgiyi çekeceğiniz yer burasıymış gibi davranma," dedi Playfair. "Diğer her şeyi kabullenmiştin – Çin'in tüketicileri dışında

dünyaya sunabileceği ne var ki? Neden biz–" Durdu. Hatasını fark etmiş gibiydi, az önce onların hikâyesini doğrulamıştı.

Ama artık çok geçti. Kuledeki atmosfer değişmişti. Şüphecilik uçup gitti. Kızgınlık yerini bunun bir maskaralık ya da bir histeri nöbeti değil, gerçek bir şey olduğuna dair yeni bir farkındalığa bıraktı.

Gerçek dünya kuleye nadiren müdahale ederdi. Buna nasıl yaklaşacaklarını bilmiyorlardı.

"Bu ülkeyi zenginleştirmek için diğer ülkelerin dillerini kullanıyoruz." Robin konuşurken kuleye göz attı. Kendine Profesör Playfair'i ikna etmeye çalışmadığını, odadakilere hitap etmesi gerektiğini hatırlattı. "Bize ait olmayan çok fazla bilgiyi topluyoruz. En azından bunun olmasını engelleyebiliriz. Etik olan tek şey bu."

"O hâlde ne planlıyorsunuz?" diye sordu Matthew Houndslow. Sesi düşmanca değildi, sadece kararsız ve şaşkındı. "Söylediğiniz gibi artık her şey Parlamento'nun elinde, peki o zaman nasıl–"

"Greve gideceğiz."

Evet, artık sağlam bir zemindeydi; cevabını bildiği bir soru gelmişti. Çenesini kaldırdı, sesine Griffin ve Anthony'nin tüm otoritesini katmaya çalıştı. "Kuleyi kapattık. Bugünden itibaren lobiye hiçbir müşteri girmeyecek. Kimse gümüş külçe üretmeyecek, satmayacak ya da bakımını yapmayacak. Teslim olana kadar İngiltere'nin tüm çeviri hizmetlerini reddediyoruz – ve teslim olacaklar çünkü bize *ihtiyaçları* var. Bize her şeyden daha çok ihtiyaçları var. Bu şekilde kazanacağız." Durakladı. Oda sessizdi. Onları ikna edip edemediğini anlayamadı, yüzlerindeki ifadenin isteksiz bir farkındalık mı yoksa kuşkuculuk mu olduğunu kestiremedi. "Bakın, eğer hepimiz–"

"Ama kulenin güvenliğini sağlamanız gerek." Profesör Playfair kısa ve acımasız bir kahkaha attı. "Yani, hepimizi zaptetmeniz gerekir."

"Sanırım öyle," dedi Victoire. "Şu anda tam da bunu yapıyoruz."

Ardından çok komik bir duraklama oldu, çünkü Oxford aka-

demisyenlerinden oluşan bir binada bundan sonra olacakların bir güç meselesi olduğu yavaş yavaş anlaşıldı.

"Sen." Profesör Playfair kapıya en yakın öğrenciyi işaret etti. "Git ve polisleri çağır, onları içeri al–"

Öğrenci kıpırdamadı. İkinci sınıf öğrencilerinden biriydi; Robin onun İbrahim adında, Mısır'dan gelen Arap kökenli bir akademisyen olduğunu hatırladı. İnanılmaz derecede genç görünüyordu, bebek yüzlü bir oğlandı; ikinci sınıflar her zaman bu kadar genç miydi? İbrahim önce Robin ve Victoire'a, sonra da kaşlarını çatarak Profesör Playfair'e baktı. "Ama efendim..."

Profesör Craft ona, "Yapma," dedi ve tam o sırada bir çift üçüncü sınıf öğrencisi aniden çıkışa yöneldiler. Biri İbrahim'i bir rafa doğru itti. Robin kapıya gümüş bir külçe fırlattı. "*Explōdere*, patla." Lobiden büyük, korkunç bir gürültü ve kulak tırmalayan bir uluma yükseldi. Üçüncü sınıflar ürkek tavşanlar gibi kapıdan kaçıştılar.

Robin ön cebinden bir gümüş külçe daha çıkardı ve başının üzerinde salladı. "Richard Lovell'ı bununla öldürdüm." Bu sözlerin ağzından çıktığına inanamıyordu. Bu konuşan kendisi değildi, Griffin'in hayaletiydi; daha cesur, daha çılgın kardeşi öte âlemden uzanarak onu yönlendiriyordu. "Eğer biri bana doğru bir adım atarsa ve yardım çağırmaya kalkarsa, onu yok ederim."

Hepsi dehşete kapılmıştı. Ona inanıyorlardı. Bu Robin'i endişelendiriyordu. Her şey çok kolay olmuştu. Daha fazla direnişle karşılaşacağından emindi ama ortalık tamamen sakin görünüyordu. Profesörler bile kıpırdamıyordu; gerçekten de Profesör Leblanc ve De Vreese sanki top ateşine hazırlanır gibi, bir masanın altında birbirlerine sokulmuşlardı. Onlara zil takıp dans etmelerini, kitaplarının sayfalarını teker teker yırtmalarını söyleyebilirdi ve onlar da itaat ederlerdi.

İtaat ederlerdi çünkü Robin şiddet kullanacağını söyleyerek onları tehdit etmişti.

Rol yapma düşüncesinin onu daha önce neden bu kadar korkuttuğunu hatırlayamıyordu. Griffin haklıydı – engel mücadele değil, bunun mümkün olduğunu hayal edememek, gü-

venli olana, sürdürülebilir mevcut duruma tutunma dürtüsüydü. Ama artık tüm dünya menteşelerinden kurtulmuştu. Her kapı ardına kadar açıktı. Artık fikirler âlemini aşmış, eylemler âlemine geçmişlerdi ve bu Oxford öğrencilerinin tamamen hazırlıksız olduğu bir şeydi.

"Tanrı aşkına," diye çıkıştı Profesör Playfair. "Biri onları yakalasın."

Bir avuç araştırma görevlisi kararsız şekilde öne çıktılar. Hepsi Avrupalı, hepsi beyazdı. Robin başını yana doğru eğdi. "Hadi, gelsenize."

Bundan sonra olanlar hiç de onurlu değildi, büyük kahramanlık ve cesaret destanlarının bulunduğu rafta yer alamazdı. Çünkü Oxford'un akademisyenleri korunaklı ve şımartılmıştı; kanlı savaş alanlarını pürüzsüz ve narin ellerle yazan koltuk teorisyenleriydi. Babil'in ele geçirilmesi, soyut olanla somut olanın becerriksizce ve aptalca çarpışmasıydı. Yüksek lisans öğrencileri masaya yaklaştılar ve tereddütlü kollarla Robin'e uzandılar. Robin onları tekmeleyerek uzaklaştırdı. Çocuklara tekme atıyormuş gibi hissetti çünkü saldırgan olamayacak kadar korkuyorlardı ve onu gerçekten incitecek kadar çaresiz ya da öfkeli değillerdi. Sanki ne yapmak istediklerinden bile emin değillerdi: Onu aşağıya mı çekeceklerdi, bacaklarını mı tutacaklardı ya da sadece ayak bileklerini sıyırıp geçecekler miydi? Bu yüzden misilleme darbeleri de benzer şekilde göstermelikti. Hepsi bir kavgayı oynuyorlardı, amatör oyunculara bir reji verilmişti: *Mücadele edin.*

Robin, "Victoire!" diye bağırdı.

Akademisyenlerden biri Victoire'ın arkasındaki masaya tırmanmıştı. Victoire arkasına döndü. Akademisyen bir an için bocaladı, onu baştan aşağıya süzdü, sonra bir yumruk attı. Ama sanki bu hareketi sadece teoride biliyormuş, sadece bileşenlerini biliyormuş gibi vurdu – *yere sağlam bas, kolunu geriye çek, yumruğunu savur*. Mesafesini yanlış hesaplamıştı –Victoire'ın omzuna hafifçe vurmaktan öteye gidemedi. Victoire sol ayağını öne uzattı. Adam dizlerinin üzerinde iki büklüm oldu ve sızlandı.

Ninova

"Durun!" Arbede sona erdi. Profesör Playfair her nasılsa bir silah edinmişti.

"Kesin şu saçmalığı." Silahı Robin'e doğrulttu. "Hemen kes şunu."

Robin, "Devam et," diyerek nefes aldı. Bu gülünç cesaretin nereden geldiği hakkında hiçbir fikri yoktu ama en ufak bir korku hissetmiyordu. Silah her nasılsa gerçek olmaktan çok soyut görünüyordu, mermi ona dokunmaktan tamamen âcizdi. "Devam et, sana meydan okuyorum."

Robin, Profesör Playfair'in korkaklığı üzerine, silah kullanabileceği ama tetiği çekmeyeceği gerçeği üzerine kumar oynuyordu. Profesör Playfair, diğer tüm Babil akademisyenleri gibi, ellerini kirletmekten nefret ederdi. Ölümcül tuzaklar tasarlardı ama bıçakları asla kendisi kullanmazdı. Ve bir adamı gerçekten öldürmek için ne kadar irade ya da panik gerektiğini bilmiyordu.

Robin arkasına dönmedi, Victoire'ın ne yaptığına bakmadı. Zaten biliyordu. Kollarını iki yana açarak gözlerini Profesör Playfair'inkilere dikti. "Şimdi ne olacak?"

Profesör Playfair'in yüzü gerildi. Parmakları hareket etti ve Robin tam o sırada duyulan bir el silah sesiyle irkildi.

Profesör Playfair geriye doğru savruldu, göbeği kıpkırmızı oldu. Kule çığlıklara boğuldu. Robin omzunun üzerinden geriye baktı. Victoire, Griffin'in tabancalarından birini indirdi, namludan çıkan dumanlar yüzünün etrafında dans ediyordu; gözleri kocaman olmuştu.

Victoire göğsü kabararak, "İşte," diye nefes aldı. "Şimdi hepimiz nasıl bir his olduğunu biliyoruz."

Profesör De Vreese aniden koridorun karşısına fırladı. Profesör Playfair'in silahına doğru koşuyordu. Robin masadan aşağı atladı ancak çok uzaktaydı – ama o sırada Profesör Chakravarti kendini Profesör De Vreese'in üzerine attı. Bir hışımla yere düştüler ve güreşmeye başladılar – bu tuhaf, incelikten yoksun bir görüntüydü; iki göbekli, orta yaşlı profesör yerde yuvarlanıyor, cüppeleri bellerinin üzerinde sallanıyordu. Robin, Profesör

Chakravarti'nin Profesör De Vreese'in elindeki silahı çekip almasını ve onu gelişigüzel tutmasını hayretle izledi.

"Efendim?"

"Mesajınızı aldım," dedi Profesör Chakravarti nefes nefese. "Çok iyi iş çıkardınız."

Profesör De Vreese dirseğini Profesör Chakravarti'nin burnuna savurdu. Profesör Chakravarti geriye doğru sıçradı. Profesör De Vreese onun elinden kurtuldu ve güreş tekrar başladı.

Robin silahı yerden aldı ve Profesör De Vreese'e doğrulttu.

"Ayağa kalk," diye emretti. "Ellerini başının üzerine koy."

Profesör De Vreese, "Onu nasıl kullanacağını bilmiyorsun," diyerek dudak büktü.

Robin silahı avizeye doğrulttu ve tetiği çekti. Avize patladı, cam parçaları lobiye saçıldı. Sanki kalabalığa doğru ateş etmiş gibi, herkes çığlık atarak irkildi. Profesör De Vreese arkasını dönüp koşmaya başladı ama ayak bileği bir masaya takıldı ve geriye doğru, kıç üstü düştü. Robin tıpkı Griffin'in gösterdiği gibi hazneyi yeniden doldurdu ve silahı bir kez daha Profesör De Vreese'e doğrulttu.

"Bu bir müzakere değil," diye açıkladı. Tüm vücudu titriyordu, ateş etmeyi ilk öğrendiğinde hissettiği aynı vahşi enerji yüzünden kıpkırmızı olmuştu. "Bu bir baskın. Başka denemek isteyen var mı?"

Kimse kımıldamadı. Kimse konuşmadı. Hepsi dehşet içinde geri çekildi. Bazıları ağlıyordu, çığlıklarını bastırmanın tek yolu buymuş gibi bazıları elleriyle ağızlarını kapatmıştı. Ve hepsi onu izliyor, bundan sonra ne olacağını dikte etmesini bekliyordu.

Bir an için kuledeki tek ses Profesör Playfair'in iniltileriydi.

Robin omzunun üzerinden Victoire'a baktı. O da kendisi kadar şaşkın görünüyordu, silahı gevşekçe yanında duruyordu. Aslında ikisi de içten içe, bu kadar ileri gitmeyi beklemiyordu. Bugünle ilgili hayallerinde kaos vardı: Şiddetli ve yıkıcı bir son direniş; büyük olasılıkla ölümle sonuçlanacak bir çatışma. Fedakârlığa hazırlardı ama kazanmaya hazır değillerdi.

Ama kule Griffin'in her zaman tahmin ettiği gibi, çok kolay bir şekilde ele geçirilmişti. Ve şimdi galipler gibi davranmak zorundalardı.

Robin, "Babil'den hiçbir şey çıkmayacak," dedi. "Gümüş-işleme aletlerine kilit vuruyoruz. Şehirdeki rutin bakımı durduruyoruz. Makinenin durmasını bekleyeceğiz ve bizden önce teslim olmalarını umacağız." Bu sözlerin nereden geldiğini bilmiyordu ama kulağa hoş geliyorlardı. "Bu ülke biz olmadan bir ay bile dayanamaz. Onlar boyun eğene kadar saldıracağız."

"Askerleri üzerinize salacaklar," dedi Profesör Craft.

"Yapamazlar," dedi Victoire. "Bize dokunamazlar. Kimse bize dokunamaz. Bize çok ihtiyaçları var."

Ve bu, Griffin'in şiddet teorisinin anahtarı, neden kazanabileceklerinin açıklamasıydı. Sonunda bunu çözmüşlerdi. Griffin ve Anthony'nin mücadelelerinde kendilerine bu kadar güvenmelerinin, kolonilerin imparatorluğu alt edebileceğine ikna olmalarının nedeni buydu. İmparatorluğun temizlenmeye ihtiyacı vardı. Şiddet sistemi şoka uğratıyordu çünkü sistem kendini yamyamlaştırarak hayatta kalamazdı. İmparatorluğun eli kolu bağlıydı çünkü kâr elde ettiği şeyi yerle bir edemezdi. Ve o şeker tarlaları gibi, o pazarlar gibi, o isteksiz emekçilerin bedenleri gibi, Babil de bir varlıktı. Britanya'nın Çinceye, Arapçaya, Sanskritçeye ve sömürgeleştirdiği topraklardaki tüm dillere ihtiyacı vardı. Britanya, Babil'e zarar verirse kendisine de zarar vermiş olurdu. Ve bu yüzden Babil tek başına, inkâr edilen bir varlık olarak, imparatorluğu durma noktasına getirebilirdi.

"Peki ne yapacaksınız?" diye sordu Profesör De Vreese. "Bizi sürekli rehin mi tutacaksınız?"

"Umarım bize katılırsınız," dedi Robin. "Ama katılmazsanız, kuleyi terk edebilirsiniz. Önce polislerin gitmesini emredin, sonra teker teker çıkarsınız. Kimse kuleden bir şey almayacak – üzerinizde ne varsa onunla çıkacaksınız."[1] Durakladı. "Ve eğer

1 Bu karar Robin ve Victoire arasında şiddetli bir tartışma konusu olmuştu. Robin tüm akademisyenleri rehin almak istemişti; Victoire ise bunun yeri-

giderseniz, kan tüplerinizi imha etmek zorunda kalacağımızı anladığınızdan eminim."

Sözlerini bitirir bitirmez, bir insan seli kapıya doğru hareket etti. Robin onları saydıkça yüreği sızladı. Onlarca kişi gidiyordu – tüm Klasikçiler, tüm Avrupacılar ve neredeyse tüm öğretim üyeleri. Profesör Playfair yüz kızartıcı bir şekilde Profesör De Vreese ile Profesör Harding'in omuzlarına tutunmuş, hâlâ inlerken dışarıya taşınıyordu.

Geride sadece altı akademisyen kalmıştı: Profesör Chakravarti, Profesör Craft, iki lisans öğrencisi –İbrahim ve Juliana adında ufak tefek bir kız– ve sırasıyla Hukuk ve Edebiyat bölümlerinde çalışan Yusuf ve Meghana adında iki araştırma görevlisi. Profesör Craft dışında, hepsi kolonilerden gelen renkli yüzlerdi.

Ama bu işe yarayabilirdi. Kulenin kontrolünü ellerinde tutarlarsa yetenek üzerindeki hâkimiyetlerini feda edebilirlerdi. Babil, ülkedeki gümüş-işleme kaynaklarının – dilbilgisi lügatlarının, oyma kalemlerinin, eşleşme-çifti defterlerinin, referans malzemelerinin ve daha da önemlisi, *gümüşün* en yoğun olduğu yerdi. Profesör Playfair ve diğerleri başka bir yerde ikincil bir çeviri merkezi kurabilirlerdi ancak ülkenin gümüş-işlemeyi sürdürmek için ihtiyaç duydukları her şeyi hafızadan yeniden oluşturabilseler bile, kulenin işlevlerini kopyalamak için gerekli miktardaki malzemeleri edinmeleri haftalar, belki de aylar alırdı. O zamana kadar oylama çoktan gerçekleşmiş olurdu. O zamana kadar, her şey yolunda giderse, ülke çoktan dize getirilmiş olacaktı.

"Şimdi ne olacak?" diye mırıldandı Victoire.

Robin masadan inerken kan kafasına hücum etti. "Şimdi dünyaya neler olacağını anlatacağız."

---

ne, birkaç düzine akademisyenin silah zoruyla bir binadan çıkarılmaya razı olma ihtimalinin, yıkanacak, çamaşırlarını yıkayacak ya da sıçacak bir yerleri olmadan haftalarca bir bodrum katında mahsur kalmaktan çok daha yüksek olduğunu savunmuştu.

Öğle vakti Robin ve Victoire sekizinci kattaki kuzey balkonuna çıktılar. Balkon büyük ölçüde dekoratifti, temiz havaya ihtiyaç duyma kavramını asla içselleştirememiş akademisyenler için tasarlanmıştı. Kimse oraya adım atmıyordu ve kapı neredeyse paslanmıştı. Robin kapıyı ittirdi, çerçeveye sertçe yüklendi. Kapı aniden aralandığında dışarı doğru açıldı ve kendini kısa, dehşet verici bir an için kenardan aşağıya eğilmiş hâlde bulduktan sonra dengesini yeniden kazandı.

Tepeden bakınca, Oxford küçücük görünüyordu. Bir oyuncak bebek evi, gerçek dünyayla hiçbir zaman gerçekten ilişki kurmak zorunda kalmayacak çocuklar için gerçek dünyanın küçük bir taklidi gibiydi. Acaba Jardine ve Matheson gibi adamlar dünyayı böyle küçücük ve kolayca idare edilebilir bir yer olarak mı görüyorlardı? İnsanlar ve mekânlar, onların çizdiği sınırlar içinde mi hareket ediyordu? Onlar tepindiğinde şehirler paramparça mı oluyordu?

Aşağıda, kulenin önündeki taş basamaklar alev alev yanıyordu. Kulede kalan sekiz akademisyen dışında hepsinin kan tüpleri tuğlalara fırlatılmış, kullanılmayan lambalardan dökülen yağla ıslatılmış ve ateşe verilmişti. Bu kesinlikle gerekli değildi, önemli olan tek şey şişelerin kuleden çıkarılmasıydı – ama Robin ve Victoire tören için ısrar etmişlerdi. Profesör Playfair'den performansın önemini öğrenmişlerdi ve bu ürkütücü gösteri bir açıklama, bir uyarıydı. Şato basılmış, büyücü dışarı atılmıştı.

"Hazır mısınız? Victoire balkonun kenarına bir yığın kâğıt koydu. Babil'in kendi matbaası yoktu, bu yüzden sabahı o yüz broşürün her birini şahsen yazarak geçirmişlerdi. Bildiri hem Anthony'nin koalisyon kurma söyleminden hem de Griffin'in şiddet felsefesinden esinlenmişti. Robin ve Victoire seslerini birleştirmişlerdi; biri adalet uğruna mücadelede güçleri birleştirmek için anlamlı bir çağrı yapmış, diğeri onlara karşı çıkanlara tavizsiz bir tehdit savurmuştu – böylece niyetlerini açık, kısa ve öz bir şekilde anlatan bir duyuru hazırlamışlardı.

Bizler, Kraliyet Çeviri Enstitüsü öğrencileri olarak, İngiltere'nin Çin'e karşı hukuksuz bir savaş açma düşüncesini durdurmasını talep ediyoruz. Bu hükümetin düşmanlık başlatma kararlılığı ve bu kararlılığın nedenlerini açığa çıkarmaya çalışanlara yönelik acımasız baskısı göz önüne alındığında, sesimizi duyurmak için taleplerimiz karşılanana kadar Enstitü'nün tüm çeviri ve gümüş-işleme hizmetlerini durdurmaktan başka seçeneğimiz kalmamıştır. Bu yüzden grevimizi ilan ediyoruz.

Robin grevin[1] çok ilginç bir sözcük olduğunu düşündü. Akla çekiçlerin çivilere çarpmasını, bedenlerin kendilerini kıpırdamayan bir güce karşı fırlatmasını getiriyordu.[2] Kavram kendi içinde bir paradoks barındırıyordu; güvenilen kişilere uyum göstermemenin yıkıcı sonuçlarını eylemsizlik ve şiddetsizlik yoluyla kanıtlamak mümkündü.

Onların altında, Oxfordlular kendi neşeli yollarına devam ediyorlardı. Kimse başını kaldırıp bakmadı, kimse şehrin en yüksek noktasında aşağı eğilen iki öğrenciyi görmedi. Sürgündeki çevirmenler görünürde yoktu; Playfair polisi aradıysa bile, onlar henüz harekete geçmeyi seçmemişti. Şehir sakinliğini koruyordu, yaklaşmakta olan şeyden habersizdi.

Oxfordlular, sizden yanımızda olmanızı istiyoruz. Grev önümüzdeki günlerde şehir için büyük zorluklara neden olacaktır. Öfkenizi, böyle bir grevi tek çaremiz hâline getiren hükümete yöneltmenizi istiyoruz. Sizden adalet ve hakkaniyetin yanında durmanızı istiyoruz.

---

1 Grev kelimesi, emekle ilgili olarak, başlangıçta boyun eğme anlamına geliyordu. Gemiler düşman kuvvetlerine teslim olurken ya da üstlerini selamlarken yelkenlerini indirir ya da vururlardı. Ancak 1768'de denizciler daha iyi ücretler talep etmek için protesto amacıyla yelkenlerini fora ettiklerinde, grevi bir boyun eğme eyleminden stratejik bir şiddet eylemine dönüştürdüler; böylece emeklerini esirgeyerek aslında vazgeçilmez olduklarını kanıtladılar.

2 Grevin İngilizce karşılığı olan "*strike*" çarpmak, vurmak anlamlarına da gelir. –çn.

Bu broşürlerde, İngiliz ekonomisine gümüş akışının sadece Çin ve sömürgeler için değil, İngiltere işçi sınıfı için de açık tehlikeleri dile getiriliyordu. Robin kimsenin bu kadarını okumasını beklemiyordu. Şehrin grevlerini desteklemesini beklemiyordu; tam tersine, gümüş-işleme sekteye uğramaya başladığında, onlardan nefret edeceklerini düşünüyordu.

Ama kule aşılmazdı ve nefretlerinin bir önemi yoktu. Önemli olan tek şey, yaşadıkları sıkıntının nedenini anlamış olmalarıydı.

"Sence Londra'ya varmaları ne kadar sürer?" diye sordu Victoire.

"Saatler," dedi Robin. "Sanırım buradan Paddington'a giden ilk trene yetişirler."

Bir devrim için en beklenmedik yeri seçmişlerdi. Oxford faaliyetlerin merkezi değildi, akademik alan hariç her alanda İngiltere'nin tamamından onlarca yıl geride kalmış bir sığınaktı. Üniversite antik bir kale olarak tasarlanmıştı, akademisyenler kendilerini son beş yüzyılın herhangi birinde hayal edebilirdi. Skandallar ve kargaşa öyle azdı ki Christ Church'teki yorucu ve uzun bir vaazın sonuna doğru bir nar bülbülü şakımaya başlasa Üniversite Koleji bülteninde haber olabilirdi.

Ancak Oxford iktidarın merkezi olmasa da iktidarın sahiplerini yetiştiriyordu. İmparatorluğu onun mezunları yönetiyordu. Birisi, belki de şu anda, işgal haberiyle Oxford İstasyonu'na koşuyordu. Birisi durumun önemini anlayacak, bunun önemsiz bir öğrenci oyunu değil, ulusal öneme sahip bir kriz olduğunu fark edecekti. Birisi bunu Bakanlar Kurulu ve Lordlar Kamarası'nın önüne getirecekti. Daha sonra ne olacağına Parlamento karar verecekti.

"Hadi." Robin, Victoire'a başıyla işaret etti. Victoire'ın klasik telaffuzu kendisininkinden daha iyiydi. "Uçtuklarını görelim."

Victoire yığının üzerinde bir külçe tutarak, "*Polemikós*," diye mırıldandı. "Polemik. *Discutere*. Tartışma."

Victoire broşür yığınını balkondan aşağıya itti. Broşürler uçuşa geçti. Rüzgâr onları şehrin üzerinde uçurdu; kulelerin ve

sivri çatıların üzerinden sokaklara, avlulara ve bahçelere indirdi; broşürler bacalardan aşağıya uçtu, ızgaralardan içeri daldı, açık pencerelerden içeri süzüldü. Paltolara yapışarak, yüzlerde çırpınarak, çantalara ve evrak çantalarına ısrarla yapışarak karşılaştıkları herkese saldırıyorlardı. Çoğu sinirlenerek onları bir kenara itecekti. Ancak çok azı onları eline alacak, grevcilerin manifestosunu okuyacak, bunun Oxford, Londra ve imparatorluk için ne anlama geldiğini yavaş yavaş kavrayacaktı. Ve sonra kimse onları görmezden gelemeyecekti. O zaman tüm dünya dönüp bakmak zorunda kalacaktı.

Robin, "Sen iyi misin?" diye sordu. Victoire bir heykel gibi kıpırdamadan durmuş, gözlerini broşürlere dikmiş, sanki kendini bir kuşa dönüştürüp broşürlerin arasında uçabilecekmiş gibi bakıyordu. "Neden olmayayım ki?"

"Biliyorsun işte."

"Çok tuhaf." Victoire onunla göz göze gelmek için başını çevirmedi. "Kafama dank etmesini bekliyorum ama bir türlü etmiyor. Senin gibi hissedemiyorum."

"Aynı şey değildi." Robin onu rahatlatacak, durumunu olduğundan başka bir şeymiş gibi gösterecek sözcükler bulmaya çalıştı. "Nefsi müdafaaydı. Hâlâ hayatta kalabilirdi, belki de – demek istediğim–"

Victoire kaskatı bir ses tonuyla, "Anthony için yaptım," dedi. "Ve bu konu hakkında bir daha asla konuşmak istemiyorum."

Ninova

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Ektiğin tohumu, bir başkası biçer;
Bulduğun serveti, bir başkası saklar;
Dokuduğun elbiseleri, bir başkası giyer;
Dövdüğün silahları bir başkası taşır.

Percy Bysshe Shelley,
"Song to the Men of England"

O öğleden sonra, gergin bir endişe havası hâkimdi. Bir karınca yuvasını tekmeleyen çocuklar gibi, şimdi sonuçlarının ne kadar korkunç olacağını görmek için korkuyla olacakları izliyorlardı. Aradan saatler geçmişti. Kaçan profesörler şimdiye kadar şehrin siyasetçileriyle irtibat kurmuş olmalılardı. Londra o broşürleri çoktan okumuştu. Tepkiler nasıl bir şekil alacaktı? Hepsi yıllarını kulenin nüfuz edilemezliğine güvenerek geçirmişti, kulenin duvarları şimdiye kadar onları her şeyden korumuştu. Yine de sanki acımasız bir misilleme için dakikaları geri sayıyorlarmış gibi hissediyorlardı.

"Polis memurlarını göndermek zorundalar," dedi Profesör Craft. "İçeri giremeseler bile. Mutlaka bir tutuklama girişimi olacaktır. Grev için değilse bile–" Victoire'a baktı, gözlerini kırpıştırdı ve sustu.

Kısa bir sessizlik oldu. "Grev de yasadışı," dedi Profesör Chakravarti. "1825 tarihli İşçilerin Birleşmesi Yasası, sendikaların ve loncaların grev yapma hakkını engelliyor."

"Biz lonca değiliz," dedi Robin.

"Aslında öyleyiz," dedi Hukuk Bölümü'nde çalışan Yusuf. "Kuruluş belgelerinde öyle yazıyor. Babil mezunları ve öğren-

Ninova

cileri kurumsal bağlılıkları nedeniyle Çevirmenler Loncası'nı oluşturuyor, bu nedenle teknik olarak, grev yaparak yasaları ihlal etmiş oluyoruz."

Birbirlerine baktılar ve sonra hepsi birden kahkahalarla gülmeye başladılar.

Ancak neşeleri hızlıca kayboldu. Grevleri ile sendikalar arasındaki ilişki hepsinin ağzında kötü bir tat bırakmıştı çünkü 1830'lardaki işçi ayaklanmaları doğrudan gümüş sanayi devriminin bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve büyük bir başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Ludditler ya ölmüş ya da Avustralya'ya sürgün edilmişti. Lancashire iplikçileri bir yıl içinde açlıktan ölmemek için işlerine geri dönmek zorunda kalmışlardı. Swing İsyancıları, harman makinelerini parçalayarak ve ahırları ateşe vererek ücretlerde ve çalışma koşullarında geçici bir iyileşme sağlamışlardı ama bunlar derhal geri alındı; bir düzineden fazla isyancı asıldı ve yüzlercesi Avustralya'daki ceza kolonilerine gönderildi.

Bu ülkede grevciler hiçbir zaman geniş bir halk desteği kazanamamışlardı çünkü halk, modern yaşamın kolaylıklarının nasıl elde edildiğini bilmenin suçluluğuna kapılmadan, yalnızca tüm kolaylıklara sahip olmak istiyordu. Peki diğer grevcilerin –hem de beyaz grevcilerin– başarısız olduğu yerde çevirmenler neden başarılı olsunlardı?

Umutlu olmak için en az bir sebep vardı. İvmeyi arkalarına almışlardı. Ludditleri makineleri parçalamaya iten toplumsal güçler ortadan kalkmamıştı. Sadece daha da kötüleşmişlerdi. Gümüşle çalışan dokuma ve iplik makineleri giderek ucuzluyor ve yaygınlaşıyor, fabrika sahipleri ve finansörler dışında kimseyi zenginleştirmiyordu. Her yıl daha fazla insanı işinden ediyor, daha fazla aileyi yoksul bırakıyor ve insan gözünün takip edebileceğinden daha hızlı çalışan makinelerde daha fazla çocuğu sakat bırakıyor ve öldürüyorlardı. Gümüş kullanımı eşitsizlik yaratıyordu ve her ikisi de son on yılda İngiltere'de katlanarak artmıştı. Ülke kontrolden çıkmıştı. Bu sonsuza kadar devam edemezdi.

Ve Robin onların grevinin farklı olduğuna ikna olmuştu. Et-

kileri daha büyüktü, üstünü örtmek daha zordu. Babil'in alternatifi yoktu, yedeği yoktu. Onların yaptığını başka kimse yapamazdı. Britanya onlar olmadan işleyemezdi. Parlamento buna inanmıyorsa bile yakında öğrenecekti.

Akşam olduğunda hâlâ tek polis ortaya çıkmamıştı. Bu tepkisizlik onları şaşırtmıştı. Ama çok geçmeden erzak ve konaklama gibi lojistik sorunlar, daha acil meseleler hâline geldi. Artık kulede uzunca bir süre kalacakları ve grevlerinin net bir bitiş tarihi olmadığı açıktı. Bir noktada yiyecekleri bitecekti.

Bodrum katında, Enstitü temizlik personelini ücretsiz olarak barındırmayı bırakmadan önce bir zamanlar hizmetlilerin yaşadığı, nadiren kullanılan küçük bir mutfak vardı. Geç saatlere kadar çalışan akademisyenler ara sıra bir şeyler atıştırmak için alt kata inerlerdi. Dolaplara bir göz atınca kuruyemişler, konserveler, dayanıklı çay bisküvileri ve yulaf lapası hazırlamak için kuru yulaf gibi bozulmayan yiyeceklerden yeterli miktarda çıktı. Fazla değildi ama bir gecede açlıktan ölmezlerdi. Ayrıca yıllarca süren fakülte etkinliklerinden ve bahçe partilerinden arta kalan çok sayıda şarap şişesi buldular.

Juliana ve Meghana şişeleri üst kata çıkarmayı teklif ettiklerinde Profesör Craft, "Kesinlikle olmaz," dedi. "Onları yerine koyun. Aklımız başımızda olmalı."

"Zaman geçirmek için bir şeylere ihtiyacımız var," dedi Meghana. "Ve eğer açlıktan öleceksek, sarhoş da ölebiliriz."

"Bizi açlıktan öldürmezler," dedi Robin. "Ölmemize izin veremezler. Bize zarar veremezler. Mesele de bu."

"Öyle bile olsa," dedi Yusuf. "Şehri sarsma niyetimizi daha yeni ilan ettik. Sıcak bir kahvaltı için dışarı çıkabileceğimizi sanmıyorum, ya siz?"

Kafalarını dışarı çıkarıp bakkala sipariş de veremezlerdi. Şehirde hiç arkadaşları yoktu, dış dünyayla bağlantılarını sağlayacak kimse de yoktu. Profesör Craft'in Reading'de bir kardeşi vardı ama ona mektup göndermenin bir yolu olmadığı gibi, yiyecek malzemelerini kuleye ulaştırmasının da güvenli bir yolu yoktu.

Ve Profesör Chakravarti'nin Hermes'le çok sınırlı bir ilişkisi olduğu ortaya çıkmıştı; kendisi ancak genç akademisyen statüsüne terfi ettiğinde cemiyete alınmıştı ve sonrasında kıdemlilerle bağlantıları onu daha derin bir ilişki için çok riskli hâle getirmişti. Chakravarti, Hermes'i sadece isimsiz mektuplar ve teslimat noktaları aracılığıyla tanıyordu. İşaret ateşlerine başka kimse yanıt vermemişti. Bildikleri kadarıyla bir tek onlar kalmıştı.

"Kuleye girip silahlarınızı doğrultmaya başlamadan önce bunu düşünmediniz mi?" diye sordu Profesör Chakravarti.

"Biraz dikkatimiz dağılmıştı," dedi Robin utanarak.

Victoire, "Biz– aslında, adım adım plan yapıyorduk," dedi. "Ve fazla zamanımız yoktu."

"Devrim planlamak sizin güçlü yanlarınızdan biri değil." Profesör Craft burnunu çekti. "Yulafla ne yapabileceğime bakacağım."

Çok geçmeden bir dizi başka sorun ortaya çıktı. Babil'de akan su ve kapalı tuvaletler vardı ama duş alacak yer yoktu. Kimsenin fazladan giysisi bulunmuyordu ve tabii ki çamaşır yıkama olanakları da yoktu – herkesin çamaşırları ortalıkta görünmeyen hademeler tarafından yıkanıyordu. Sekizinci katta, araştırma görevlilerinin gayri resmi uyku alanı olarak kullandıkları tek bir karyola sayılmazsa, kendi paltoları dışında yatak, yastık, çarşaf ya da geceleri rahat bir yatak yerine geçebilecek herhangi bir şey yoktu.

Profesör Chakravarti morallerini düzeltmek için cesur bir girişimde bulunarak, "Şöyle düşünün," dedi. "Kim bir kütüphanede yaşamayı hayal etmez ki? İçinde bulunduğumuz durumun belli bir romantizmi yok mu? Hangimiz tamamen engelsiz bir zihinsel yaşama karşı çıkabilir ki?"

Görünüşe göre kimse bu hayali paylaşmıyordu.

"Akşamları sıvışsak olmaz mı?" diye sordu Juliana. "Gece yarısından sonra gizlice çıkıp sabah dönebiliriz, kimse fark etmez–"

"Bu çok saçma," dedi Robin. "Bu bir tür isteğe bağlı gündüz aktivitesi değil–"

"Kokacağız," dedi Yusuf. "İğrenç olacak."

"Yine de sürekli girip çıkamayız–"

"Sadece bir kez," dedi İbrahim. "Sadece erzak toplamak için–"

Victoire, "Kesin şunu," diye çıkıştı. "Hepiniz kesin şunu, hepiniz, olur mu? Hepimiz Kraliyet'e karşı ihaneti seçtik. Bir süre daha rahatımız bozulacak."

Saat on buçukta Meghana lobiden koşarak geldi ve nefes nefese Londra'nın bir telgraf gönderdiğini duyurdu. Makinenin etrafına doluştular ve Profesör Chakravarti'nin mesajı alıp yazıya dökmesini endişeyle izlediler. Chakravarti bir an için gözlerini kırpıştırdı, sonra da şöyle dedi: "Bize aşağı yukarı defolup gitmemizi söylemişler."

"Ne?" Robin telgrafa uzandı. "Başka bir şey yok mu?"

Profesör Chakravarti, "**LÜTFEN KULEYİ DÜZENLİ İŞLERE AÇIN**," diye okudu. "Sadece böyle yazıyor."

"İmzalı bile değil mi?"

"Doğrudan Dışişleri Bakanlığı'ndan geldiğini varsayıyorum," dedi Profesör Chakravarti. "Bu kadar geç saatte özel mesaj almazlar."

Victoire, "Playfair'den hiç söz edilmiyor mu?" diye sordu.

"Sadece bir satır var," dedi Profesör Chakravarti. "Hepsi bu kadar."

Demek ki Parlamento onların taleplerini karşılamayı ya da ciddiye almayı reddetmişti. Belki de grevin bu kadar kısa sürede, gümüş eksikliği henüz etkisini göstermeden bir sonuç vereceğini beklemek aptalcaydı ama en azından Parlamento'nun tehdidi kabul edeceğini ummuşlardı. Milletvekilleri tüm bunların kendiliğinden geçeceğini mi düşünüyorlardı? Genel bir paniği önlemeye mi çalışıyorlardı? Bu yüzden mi tek bir polis bile kapıyı çalmamıştı, bu yüzden mi dışarıdaki yeşil alan hiç olmadığı kadar sakin ve boştu?

Juliana, "Şimdi ne olacak?" diye sordu.

Kimsenin bir cevabı yoktu. Öfke nöbeti geçiren ama çabalarının karşılığını alamayan huysuz çocuklar gibi hissetmekten

kendilerini alamıyorlardı. Bu kadar zahmete karşılık bu kadar kısa bir cevap gelmesi son derece acınası bir durumdu.

Telgraf makinesinin etrafında birkaç dakika daha oyalanarak, daha iyi haberlerle canlanmasını – Parlamento'nun büyük endişe duyduğunu, gece yarısı bir tartışma çağrısı yaptıklarını, protestocu kalabalıkların savaşın iptal edilmesini talep etmek için Trafalgar Meydanı'na akın ettiğini umdular. Ama iğne hareketsiz kaldı. Aç ve bitkin bir hâlde, teker teker yukarı çıktılar.

Gecenin geri kalanı boyunca Robin ara sıra çatıya çıkıp şehre bakıyor, herhangi bir değişiklik ya da huzursuzluk belirtisi arıyordu. Ama Oxford sakin ve dingindi. Broşürleri sokakta ezilmiş, ızgaralara sıkışmış, hafif gece esintisinde anlamsızca çırpınıyordu. Kimse onları temizleme zahmetine bile girmemişti.

O gece yığınların arasında, paltoların ve yedek önlüklerin altında büzüşerek yatarken birbirlerine söyleyecek çok az şeyleri vardı. Öğleden sonranın neşeli havası kaybolmuştu. Hepsi aynı dile getirilmemiş kişisel korkudan, bu saldırının kendilerini lanetlemekten başka bir işe yaramayacağına ve çığlıklarının acımasız karanlıkta duyulmadan kaybolacağına dair sinsi bir endişeden mustaripti.

Ertesi sabah Magdalen Kulesi yıkıldı.

Hiçbiri bunu beklemiyordu. Ne olduğunu ancak daha sonra, iş emri defterlerini kontrol ettikten ve bunu önlemek için ne yapabileceklerini fark ettikten sonra anladılar. Oxford'un en yüksek ikinci binası olan Magdalen Kulesi, yüzyıllar süren toprak erozyonunun temellerini kemirmesinin ardından ağırlığını taşıyabilmek için 18. yüzyıldan beri gümüşle kolaylaştırılmış mühendislik hilelerine güveniyordu. Babil akademisyenleri her altı ayda bir, bir kez ocak ayında ve bir kez de haziran ayında kulenin desteklerine rutin bakım yapıyorlardı.

Felaketi takip eden saatlerde, iki yılda bir yapılan takviyeleri denetleyenin Profesör Playfair olduğunu öğreneceklerdi. Son on beş yıldır bu tür prosedürlere ilişkin notları ofisinde kilitliydi ve Magdalen Kulesi'nin yaklaşmakta olan atamasını bile hatır-

lamayan sürgündeki Babil öğretim üyelerinin erişemeyeceği bir yerdeydi. Posta kutularında, önceki akşam Profesör Playfair'i bekleyen ve ancak ertesi gün hastanede yattığını, afyonla uyutulduğunu ve bilincinin yerinde olmadığını öğrenen panik hâlindeki belediye meclisi üyelerinden gelen bir sürü mesaj bulacaklardı. Bir konsey üyesinin sabahın erken saatlerini Babil'in kapısını çılgınca çalarak geçirdiğini öğreneceklerdi, ancak hiçbiri onu duymamış ya da görmemişti çünkü koruma kalkanları içerideki akademisyenleri rahatsız edebilecek tüm ayaktakımını dışarıda tutuyordu.

Bu arada Magdalen Kulesi'nin zamanı da dolmuştu. Saat tam dokuzda kulenin dibinde bir gümbürtü başladı ve tüm şehre yayıldı. Babil'deki çay fincanları kahvaltıda takırdamaya başladı. Bir deprem yaşadıklarını düşündüler, ta ki pencerelere koşup uzaktaki tek bir bina dışında hiçbir şeyin belirgin bir şekilde sallanmadığını görene kadar.

Sonra çatıya koştular ve teleskoptan gördüklerini anlatan Profesör Craft'in etrafında toplandılar. "Bina– bina parçalanıyor."

Artık değişimler çıplak gözle görülebilecek kadar büyüktü. Kiremitler çatıdan yağmur damlaları gibi düşüyordu. Sivri çatıların büyük parçaları sıyrılıp yere düştü.

Victoire kimsenin sormaya cesaret edemediği bir şey sordu. "Sizce içeride birileri var mıdır?"

Eğer öyleyse, en azından dışarı çıkmak için yeterli zamanları vardı. Bina on beş dakikadır sallanıyordu. Bu onların ahlaki savunmasıydı, aksini akıllarına bile getirmediler.

Saat dokuzu yirmi geçe, kulenin on çanı da aynı anda, ritimsiz ve ahenksiz şekilde çalmaya başladı. Sesleri giderek yükseliyor, korkunç bir seviyeye ulaşıyordu ve sonunda Robin'de çığlık atma isteği uyandıran bir ısrarla kreşendo yaptılar.

Sonra kule, temeline tekme atılmış bir kumdan kale gibi basit ve temiz bir şekilde yıkıldı. Binanın yıkılması on saniyeden kısa sürdü ancak gümbürtünün dinmesi neredeyse bir dakika aldı. Artık Magdalen Kulesi'nin bir zamanlar durduğu yerde tuğla, toz ve taştan oluşan büyük bir tepe vardı. Ve bu her nasıl-

sa güzeldi, sinir bozucu derecede güzeldi çünkü çok korkunçtu, çünkü her şeyin nasıl hareket etmesi gerektiğine dair kuralları ihlal ediyordu. Şehrin ufkunun bir anda bu kadar dramatik biçimde değişebilmesi hem nefes kesici hem de dehşet vericiydi.

Robin ve Victoire elleri sımsıkı kenetlenmiş bir hâlde olanları izliyorlardı.

Robin, "Bunu biz yaptık," diye mırıldandı.

Victoire, "Bu en kötüsü bile değil," dedi. Robin anlamaya çalıştı, Victoire seviniyor muydu yoksa korkuyor muydu? "Bu sadece başlangıç."

Demek Griffin haklıydı. Yapılması gereken buydu: Bir güç gösterisi. Eğer insanlar sözlerle ikna edilemezse, yıkımla ikna edilebilirlerdi.

Onlara göre Parlamento'nun teslim olmasına artık sadece saatler kalmıştı. Çünkü bu, grevin tahammül edilemez olduğunun kanıtı değil miydi? Şehrin, kulenin hizmet vermeyi reddetmesine dayanamayacağının kanıtı değil miydi?

Profesörler o kadar iyimser değildi.

Profesör Chakravarti, "Bu, işleri hızlandırmayacak," dedi. "Olsa olsa yıkımı yavaşlatır – artık tetikte olmaları gerektiğini biliyorlar."

"Ama bu olacakların bir habercisi," dedi İbrahim. "Değil mi? Sırada ne var? Radcliffe Kütüphanesi mi? Sheldonian mı?"

"Magdalen Kulesi'nin yıkılması bir kazaydı," dedi Profesör Craft. "Ama Profesör Chakravarti haklı. Bu diğerlerini de tetikte tutacak, sekteye uğrattığımız etkileri örtbas edecek. Artık zamana karşı bir yarış var – mutlaka başka bir yerde toplanacaklar ve biz konuşurken yeni bir çeviri merkezi inşa etmeye çalışacaklar–"

"Bunu yapabilirler mi?" diye sordu Victoire. "Kuleyi ele geçirdik. Tüm bakım kayıtları, aletler elimizde–"

"Ve gümüşler," dedi Robin. "Bütün gümüşler bizde."

Profesör Craft, "Bu zaman içinde zarar verecek ama kısa vadede en kötü boşlukları kapatmayı başaracaklar," dedi. "Bizi oyalayacaklar – en fazla bir hafta lapa yiyeceğiz Swift, sonra ne olacak? Açlıktan ölecek miyiz?"

"O zaman işleri hızlandırırız," dedi Robin.

"Bunu nasıl yapmayı öneriyorsun?" diye sordu Victoire.

"Rezonansla."

Profesör Chakravarti ve Profesör Craft bakıştılar.

"Bunu nereden biliyor?" diye sordu Profesör Craft.

Profesör Chakravarti suçlu bir şekilde omuz silkti. "Ona göstermiş olabilirim."

"Anand!"

"Aman, ne zararı var ki?"

"Şey, *bu*, açıkça–"

Victoire, "Rezonans nedir?" diye sordu.

"Sekizinci katta," dedi Robin. "Gidelim, sana göstereyim. Uzaktaki külçeler bu sayede korunur, dayanıklılığı olmayanlar. Etki merkezden çevreye doğru yayılır. Eğer merkezi ortadan kaldırırsak, o zaman kesinlikle teklemeye başlarlar, değil mi?"

Profesör Craft, "Ahlaki bir sınır var," dedi. "Hizmetleri, kaynakları esirgemek başka. Ama kasıtlı sabotaj–"

Robin dudak büktü. "Bunun için mi etik tartışmalara giriyoruz? *Bunun* için mi?"

Profesör Chakravarti, "Şehirde hayat durur," dedi. "Hatta ülkede."

"Bizim istediğimiz de bu ya–"

"Tehdidi inandırıcı kılacak kadar hasar vermek gerek," dedi Profesör Chakravarti. "Daha fazla değil."

"O zaman bir seferde sadece birkaçını kaldıracağız." Robin ayağa kalktı. Kararını vermişti. Bu konuyu daha fazla tartışmak istemiyordu ve hiçbirinin de istemediğini görebiliyordu, çok endişelilerdi ve çok korkuyorlardı. Sadece birinin onlara ne yapmaları gerektiğini söylemesini istiyorlardı. "Teker teker, onlar mesajı anlayana kadar. Hangilerini seçmek istersiniz?"

Profesörler seçmeyi reddettiler. Robin rezonans çubuklarını kendi başlarına sökmenin onlar için çok zor olduğundan şüpheleniyordu çünkü bunun sonuçlarını çok iyi biliyorlardı. Masumiyet ya da en azından cehalet yanılsamasını korumaları ge-

rekiyordu. Ama daha fazla karşı çıkmadılar ve böylece o akşam Robin ve Victoire birlikte sekizinci kata çıktılar.

Victoire, "Bir düzine kadar çıkaralım, ne dersin?" diye önerdi. "Her gün bir düzine, bakalım daha da artırmamız gerekecek mi?"

Robin, "Başlangıç olarak belki iki düzine," dedi. Odada yüzlerce çubuk olmalıydı. İçinden hepsini tekmelemek, bir tanesini kavrayıp diğerlerini devirmek için kullanmak geldi. "Dramatik olmak istemiyor muyuz?"

Victoire ona alaycı bir bakış attı. "Dramatik olmak başka, pervasız olmak başka."

"Bütün bu çaba pervasızlık değil mi?"

"Ama bir tanesinin bile ne yapacağını bilmiyoruz–"

"Sadece dikkatlerini çekmemiz gerektiğini söylüyorum." Robin yumruğunu avucuna bastırdı. "Bir gösteri istiyorum. Armageddon *istiyorum*. Onlar bizi dinleyene kadar her gün bir düzine Magdalen Kulesi'nin yıkılacağını düşünmelerini istiyorum."

Victoire kollarını kavuşturdu. Robin onun kendisini bakma şeklinden hoşlanmamıştı, sanki Victoire yüksek sesle itiraf etmek istemediği bir gerçeği yakalamıştı.

"Burada yaptığımız şey intikam almak değil." Kaşlarını kaldırdı. "Açıklığa kavuşturalım diye söylüyorum."

Robin, Profesör Playfair'den bahsetmemeyi tercih etti. "Bunu biliyorum Victoire."

"İyi o zaman." Victoire başıyla onayladı. "İki düzine."

"*Başlangıç* için iki düzine." Robin uzandı ve en yakındaki rezonans çubuğunu yerinden çıkardı. Çubuk şaşırtıcı bir kolaylıkla dışarı çıktı. Robin bir direnç, bir ses ya da yıkımı simgeleyen bir dönüşüm beklemişti. "Bu kadar basit mi?"

Bir imparatorluğun temelleri ne kadar ince, ne kadar kırılgandı. Merkezi çıkarınca geriye ne kalıyordu? Nefes darlığı çeken, temelsiz, güçsüz, köklerinden koparılmış bir çevre.

Victoire rasgele uzandı ve ikinci bir çubuk çıkardı, sonra da üçüncüsünü. "Sanırım göreceğiz."

Ve sonra, Oxford iskambil kâğıtlarından yapılan bir ev gibi çökmeye başladı.

Bozulmanın hızı şaşırtıcıydı. Ertesi gün, tüm çan kulesi saatleri durdu, hepsi sabah tam 06.37'de dondu. O öğleden sonra, şehre yoğun bir koku yayıldı. Meğer lağım sularının akışını kolaylaştırmak için gümüş kullanılmıştı ve bu sular şimdi olduğu yerde sıkışıp kalmış, kımıldamayan bir çamur kütlesi hâline gelmişti. O akşam Oxford karanlığa gömüldü. Önce bir lamba direği yanıp sönmeye başladı, sonra bir diğeri, sonra bir diğeri; ta ki High Caddesi'ndeki tüm ışıklar sönene kadar. Sokaklarına gaz lambalarının yerleştirilmesinden bu yana geçen yirmi yıl içinde ilk kez Oxford geceyi siyah bir örtüyle geçirdi.

"Siz ikiniz orada *ne* yaptınız?" diye sordu İbrahim hayretle.

"Sadece iki düzine çıkardık," dedi Victoire.

"Sadece iki düzine mi? Peki nasıl–"

"Babil bu şekilde çalışmak üzere tasarlandı," dedi Profesör Chakravarti. "Şehri mümkün olduğunca Enstitü'ye bağımlı hâle getirdik. Külçeleri aylar yerine sadece birkaç hafta dayanacak şekilde tasarladık çünkü bakım randevuları para getiriyor. Bu, fiyatları şişirmenin ve yapay olarak talep yaratmanın bedeli. Her şey çok güzel işliyor, ta ki sistem durana kadar."

Üçüncü günün sabahında ulaşım aksamaya başladı. İngiltere'deki arabaların çoğu hız kavramıyla oynayan çeşitli eşleşme-çiftleri kullanıyordu. Modern İngilizcede hız sözcüğü çabukluk anlamında kullanılmaktaydı ancak, *Tanrı yardımcınız olsun, iyi yolculuklar*, gibi bir dizi yaygın ifadenin de kanıtladığı gibi Latince *spēs* sözcüğünden türeyen ve "umut etmek" anlamına gelen kök anlamı, iyi talih ve başarı ile, daha geniş anlamda ise hedefe ulaşmak için büyük mesafeleri aşmakla ilişkilendirilmekteydi. Latincenin ya da nadiren Eski Slavcanın kullanıldığı hıza dayalı eşleşme-çiftleri, arabaların kaza riski olmadan daha hızlı seyahat etmesini sağlıyordu.

Ancak sürücüler çubuklara çok alışmışlardı, bu nedenle hatalarını düzeltme gereği duymadılar. Kazalar çoğaldı. Oxford'un yolları devrilen vagonlar ve virajları alamayan faytonlarla tıkan-

dı. Cotswold'da sekiz kişilik küçük bir aile doğrudan bir vadiye yuvarlandı çünkü sürücü arkasına yaslanmaya ve zorlu dönüşlerde kontrolü atlara bırakmaya alışmıştı.

Posta sistemi de durma noktasına geldi. Yıllardır, özellikle ağır yükleri olan Kraliyet Postası kuryeleri, Fransızca-İngilizce *parcelle-parcel* eşleşme-çiftinin işlendiği külçeler kullanıyordu. Bir zamanlar parsel, hem Fransızcada hem de İngilizcede, bir mülkü oluşturan toprak parçalarını ifade etmek için kullanılıyordu ancak her ikisinde de bir iş kalemini ima edecek şekilde evrim geçirdiğinde, Fransızcada küçük parçalı olma çağrışımını korurken, İngilizcede yalnızca bir paket anlamına gelmeye başlamıştı. Bu külçenin posta arabasına sabitlenmesi, paketlerin gerçek ağırlıklarının çok altında görünmesine neden oluyordu. Ama şimdi bu arabalar, alışkın olduklarının üç katı yük altında zorlanan atlarla, yolun ortasına yığılıp kalıyordu.

Robin dördüncü günde, "Sence bunun bir sorun olduğunu henüz anlamadılar mı?" diye sordu. "Yani, insanların bunun kendiliğinden ortadan kalkmayacağını anlamaları ne kadar sürer?"

Ama kulenin içindeyken bunu kestirmek imkânsızdı. Gülünç bir şekilde hâlâ her sabah ön kapıya teslim edilen gazeteler dışında Oxford'da ya da Londra'da kamuoyunu ölçmenin hiçbir yolu yoktu. Cotswold'daki aile trajedisini, trafik kazalarını ve ülke çapındaki kurye yavaşlamasını bu şekilde öğrenmişlerdi. Ancak Londra gazeteleri, "prestijli Kraliyet Çeviri Enstitüsü"ndeki bazı "iç karışıklıklar" hakkında kısa bir duyuru dışında, Çin'e karşı savaşmaktan ya da grevden neredeyse hiç bahsetmiyordu.

"Susturuluyoruz," dedi Victoire acımasızca. "Bunu bilerek yapıyorlar."

Ama Parlamento daha ne kadar sessiz kalabileceğini düşünüyordu? Beşinci sabah, korkunç derecede ahenksiz bir sesle uyandılar. Neler olup bittiğini anlamak için defterleri biraz karıştırmaları gerekti. Oxford'un en gürültülü çanı olan Christ Church Katedrali'nin Büyük Tom'u her zaman biraz kusurlu bir Si bemol notası çalmıştı. Ancak sesini düzenleyen gümüş aksam

Ninova

çalışmayı bırakmıştı ve Büyük Tom artık yıkıcı, ürkütücü bir inilti çıkarıyordu. O öğleden sonra, St. Martin's, St. Mary's ve Osney Manastırı'ndaki çanlar da ona katıldı ve durmayan, sefil, inleyen bir koro oluşturdular.

Babil'in koruma kalkanları sesi biraz engellese de o akşam hepsi duvarlardan sızan sürekli, korkunç bir mırıltıyla yaşamayı öğrenmişti. Uyumak için kulaklarına pamuk tıkıyorlardı.

Çanlar bir yanılsamanın cenaze ağıdıydı. Rüya kuleli olan şehir artık yoktu. Oxford'un çöküşü gözle görülebiliyordu – çürümekte olan bir kâğıttan ev gibi her geçen saat çöktüğü görülebiliyordu. Oxford'un gümüşe ne kadar derinden bel bağladığı, çeviri ekibinin sürekli emeği ve yurtdışından çektiği yetenekler olmadan nasıl hemen dağıldığı ortaya çıktı. Bu, çevirinin gücünden daha fazlasını ortaya çıkardı. Şaşırtıcı bir şekilde, başka ülkelerden çalman kelimeler olmadan ekmek pişirmek ya da bir yerden başka bir yere güvenli bir şekilde gitmek gibi temel şeyleri yapmayı başaramayan İngilizlerin mutlak bağımlılığını göz önüne serdi.

Üstelik bu yalnızca başlangıçtı. Bakım defterlerinin sonu gelmiyordu ve henüz sökülmeyi bekleyen yüzlerce rezonans çubuğu vardı.

"Bu işin nereye kadar gitmesine izin verecekler?" sorusunu kulenin içinde sorup duruyorlardı. Çünkü hepsi, şehrin bu grevin ardındaki gerçek nedeni hâlâ kabul etmemiş olmasına, Parlamento'nun hâlâ harekete geçmemiş olmasına hayret ediyor ve biraz da dehşete düşüyordu.

Robin içten içe bu işin bitmesini istemiyordu. Bunu diğerlerine asla itiraf etmeyecekti ama Griffin ve Rami'nin hayaletlerine ev sahipliği yapan kalbinin derinliklerinde, hızlı bir çözüm, sadece onlarca yıllık sömürünün üstünü örten göstermelik bir anlaşma istemiyordu.

Bu işi ne kadar ileriye götürebileceğini görmek istiyordu. Oxford'un temellerine kadar yıkıldığını görmek istiyordu. O yağlı, altın rengi zenginliğinin dökülmesini, soluk ve zarif

tuğlalarının parçalara ayrılmasını, kulelerinin kaldırım taşlarına çarpmasını, kitap raflarının domino taşları gibi yıkılmasını istiyordu. Her yerin sanki hiç inşa edilmemiş gibi yıkılmasını istiyordu. Köleler tarafından bir araya getirilen, bedeli köleler tarafından karşılanan ve fethedilen topraklardan çalınan eserlerle doldurulan tüm o binalar, var olmaya hakkı olmayan, var olmaya devam etmesi için sürekli kaynak sömürüsü ve şiddet gerektiren o binalar zarar görecek, imha edilecekti.

Altıncı günde nihayet şehrin dikkatini çektiler. Kuşluk vakti kulenin çevresinde bir kalabalık toplandı ve akademisyenlerin dışarı çıkmaları için bağırmaya başladı.

"Bakın," dedi Victoire alaycı bir tavırla. "Milisler."

Dördüncü katın penceresinin etrafına toplanıp aşağıya baktılar. Kalabalığın çoğu Oxford öğrencilerinden oluşuyordu – siyah cüppeli genç adamlar şehirlerini savunmak için yürüyorlardı; kaşlarını çatmış, göğüslerini kabartmışlardı. Robin, Vincy Woolcombe'u kızıl saçlarından tanıdı, sonra da elindeki meşaleyi başının üzerinde sallayan, sanki bir savaş alanına asker götürüyormuş gibi arkasındaki adamlara bağıran Elton Pendennis'i tanıdı. Ama kadınlar, çocuklar, barmenler, dükkân sahipleri ve çiftçiler de vardı: Bu şehirlilerin ve köylülerin nadir görülen bir ittifakıydı.

"Muhtemelen gidip onlarla konuşmalıyız," dedi Robin. "Yoksa bütün gün orada duracaklar."

"Korkmuyor musun?" diye sordu Meghana.

Robin dudak büktü. "Sen korkuyor musun?"

"Çok kalabalıklar. Ne yapacaklarını bilemezsin."

"Onlar öğrenci," dedi Robin. "Ne yapmak istediklerini bilmiyorlar."

Gerçekten de eylemciler kuleye nasıl saldıracaklarını düşünmemiş gibi görünüyorlardı. Hep bir ağızdan bağırmıyorlardı bile. Çoğu şaşkın bir şekilde yeşil alanın etrafında dolanıyor, başka birinin emir vermesini bekliyormuş gibi etrafa bakıyordu.

Bu geçen yıl Babil'in akademisyenlerini tehdit eden işsiz işçilerden oluşan öfkeli bir kalabalık değildi, bunlar istediklerini elde etmek için şiddetin tamamen yabancı bir araç olduğu okul çocukları ve kasabalı insanlardı.

"Öylece oraya yürüyecek misiniz?" diye sordu İbrahim.

"Neden olmasın?" dedi Robin. "Bağırarak da karşılık verebiliriz."

"Yüce Tanrım," dedi Profesör Chakravarti aniden, sesi gerginleşmişti. "Burayı ateşe vermeye çalışıyorlar."

Pencereye geri döndüler. Robin artık kalabalığın yaklaştığını görebiliyordu, yanlarında çıralarla dolu arabalar getirmişlerdi. Meşaleleri vardı. Yağları vardı.

Onları diri diri yakacaklar mıydı? Bu çok aptalca olurdu – Babil kaybedilemezdi, bunu mutlaka anlamış olmaları gerekirdi çünkü Babil ve içindeki bilgiler, tam olarak yeniden elde etmek için savaştıkları şeydi. Ama belki de mantıklı düşünemiyorlardı. Belki de karşılarında sadece kendilerine ait olduğunu düşündükleri bir şeyin ellerinden alınmasına duydukları büyük öfkenin körüklediği bir kalabalık vardı.

Bazı öğrenciler kulenin dibine çıralar yığmaya başladılar. Robin ilk kez endişelendiğini hissetti. Bu boş bir tehdit değildi, burayı gerçekten ateşe vermek istiyorlardı.

Pencereyi iterek açtı ve kafasını dışarı uzattı. "Ne yapıyorsunuz?" diye bağırdı. "Bizi yakarsanız, şehrinizi asla işler hâle getiremezsiniz."

Birisi yüzüne cam bir şişe fırlattı. Robin çok yüksekteydi ve şişe ona yaklaşamadan, döne döne aşağıya indi ama Profesör Chakravarti yine de Robin'i geriye doğru çekip pencereyi kapattı.

"Pekâlâ," dedi. "Sanırım delilerle uzlaşmaya çalışmanın bir anlamı yok."

"Peki ne yapacağız?" diye sordu İbrahim. "Bizi diri diri yakacaklar!"

"Kule taştan yapılmış," dedi Yusuf küçümsercesine. "Bize bir şey olmaz."

"Ama *duman*–"

Profesör Chakravarti o an hatırlamış gibi aniden, "Elimizde bir şey var," dedi. "Üst katta, Burma dosyalarının altında–"

Profesör Craft, "Anand!" diye haykırdı. "Onlar siviller."

"Bu meşru müdafaa," dedi Profesör Chakravarti. "Bence haklı bir gerekçemiz var."

Profesör Craft tekrar kalabalığa baktı. Birbirine bastırdığı dudakları ince bir çizgi hâlini almıştı. "Ah, pekâlâ."

Ama her şey bitti. Profesör Playfair gibi, Pendennis ve onun gibiler de asker değildi. Tehdit etmeyi ve palavra atmayı severlerdi. Dünya onların her isteğine itaat ediyormuş gibi davranmayı severlerdi. Ama günün sonunda, fiili mücadele için yaratılmamışlardı. Bir kuleyi yıkmak için ne kadar çaba harcamak gerektiğine dair en ufak fikirleri bile yoktu ve Babil yeryüzündeki en dayanıklı kuleydi.

Pendennis meşalesini indirdi ve çırayı yaktı. Alevler surları yalayıp geçerken kalabalık alkışladı. Ama ateş harlanmadı. Alevler açlıkla sıçradı, bir dayanak arar gibi turuncu dallarını uzattı ama anlamsızca tekrar geri çekildi. Birkaç öğrenci kötü düşünülmüş bir girişimle kule duvarlarına tırmanmak için koştu ancak tuğlalara dokunmakta zorlandılar ve görünmeyen bir güç onları yeşilliğe doğru geri fırlattı.

Profesör Chakravarti nefes nefese merdivenlerden indi; elinde भनि्तते[1] yazılı gümüş bir külçe vardı. "Sanskritçe," diye açıkladı. "Bu onları dağıtır."

Pencereden dışarıya eğildi, bir süre arbedeyi izledi ve sonra külçeyi kalabalığın ortasına fırlattı. Saniyeler içinde kalabalık dağılmaya başladı. Robin ne olup bittiğini tam olarak anlayamıyordu ama anlaşılan bir yerde bir tartışma vardı ve eylemciler yüzlerinde kızgınlık ve şaşkınlık dolu ifadelerle, göldeki ördekler gibi birbirlerinin etrafında dönüp duruyorlardı. Sonra teker teker kuleden uzaklaştılar; evlerine, akşam yemekleri-

1 भनि्तते (*bhintte*) fiili, "parçalamak, delmek, vurmak veya yok etmek" anlamına gelen Sanskritçe भद् (*bhid*) kökünü kullanır. भनि्तते "kırmak, dağıtmak, eritmek ve ayrıştırmak" gibi çeşitli anlamlara sahiptir.

ne, kendilerini bekleyen karılarına, kocalarına ve çocuklarına döndüler.

Az sayıda öğrenci bir süre daha oyalandı. Elton Pendennis hâlâ yeşil alanda ahkâm kesiyor, elindeki meşaleyi başının üzerinde sallıyor ve koruma kalkanlarının ardından duyamayacakları küfürler savuruyordu. Ama belli ki kule asla alev almayacaktı. Çıralar taşa çarparak anlamsızca yandı ve sonra da söndü. Protestocuların sesleri bağırmaktan boğuklaştı, çığlıkları kesildi ve sonunda tamamen söndü. Günbatımına doğru geride kalan birkaç kişi de evlerine dağıldı.

Çevirmenler akşam yemeğine oturduklarında neredeyse gece yarısı olmuştu. Tatsız tuzsuz yulaf ezmesi, şeftali reçeli ve ikişer çay bisküvisi yediler. Israrlı yalvarışların ardından Profesör Craft yumuşadı ve mahzenden birkaç şişe kırmızı şarap getirmelerine izin verdi. "Pekâlâ," dedi ve eli titreyerek, kadehleri cömertçe doldurdu. "O kadar da heyecan verici değildi."

Ertesi sabah çevirmenler Babil'i güçlendirmeye başladılar. Bir gün önce gerçek bir tehlike yaşamamışlardı, sessizce ağlayarak uyuyan Juliana bile şimdi bu anıya gülüyordu. Ama bu amatörce isyan sadece bir başlangıçtı. Oxford parçalanmaya devam edecek ve şehir onlardan daha fazla nefret edecekti. Bir dahaki sefere hazırlanmalıydılar.

Kendilerini işe verdiler. Kule birdenbire tıpkı sınav dönemindeki hâline büründü. Sekizinci katta sıralar hâlinde oturmuşlar, başlarını metinlerinin üzerine eğmişlerdi ve odada sayfaların çevrilme gürültüsü ile biri umut veren bir etimoloji parçasına rastladığında ara sıra çıkan ünlemler tek sesti. Bu onlara iyi gelmişti. Nihayet yapacakları, dışarıdan gelecek haberleri beklerken gergin şekilde aylaklık etmelerini engelleyecek bir şey vardı.

Robin, Profesör Lovell'ın odasında bulduğu ve Çin seferi için hazırlanmış pek çok potansiyel eşleşmeyi içeren not yığınlarını karıştırdı. Bir tanesi onu çok heyecanlandırmıştı: Çincedeki 利 (lì) karakteri bir silahı keskinleştirmek anlamına gelse de aynı zamanda kâr ve avantaj çağrışımları da taşıyordu ve işareti bir

bıçakla kesilen tahılı temsil ediyordu. 利-*keskin* eşleşme-çiftiyle bilenmiş bıçaklar son derece ince bıçaklara sahipti ve hedeflerini hata payı olmadan buluyorlardı.

Bunu Victoire'a gösterdiğinde, "Bunun ne faydası var?" diye sordu kız.

"Bir kavgada faydası olur," dedi Robin. "Amaç bu değil mi?"

"Biriyle bıçaklı bir kavgaya karışacağını mı düşünüyorsun?"

Robin biraz öfkelenerek, biraz da utanarak omuz silkti. "İş oraya varabilir."

Victoire gözlerini kıstı. "Bunu istiyorsun, değil mi?"

"Elbette hayır– ben bıçak kullanmayı bile– elbette istemiyorum. Ama içeri girerlerse, eğer sahiden gerekirse–"

"Sadece kuleyi savunmaya çalışıyoruz," dedi Victoire nazikçe. "Sadece kendi güvenliğimizi sağlamak için çalışıyoruz. Ardımızda bir kan gölü bırakmak için değil."

Kuşatma altındaki savunmacılar gibi yaşamaya başladılar. Kulenin nasıl yönetileceğine dair fikir edinmek için klasik metinlere –askeri hikâyelere, saha kitaplarına, stratejik incelemelere– başvurdular. Sıkı yemek saatleri ve porsiyonlar belirlediler; İbrahim ve Juliana'nın yaptığı gibi gece yarısı bisküvi kemirmek yasaklandı. Eski astronomi teleskoplarının geri kalanını çatıya taşıdılar, böylece şehrin kötüleşmesini izleyebileceklerdi. Yedinci ve sekizinci kat pencerelerinde iki saatlik dönüşümlü gözetleme vardiyaları düzenlediler, böylece sonraki ayaklanmalar başladığında geldiklerini çok uzaklardan görebileceklerdi.

Böyle bir gün geçti, sonra bir tane daha. Sonunda geri dönüşü olmayan noktayı geçtiklerini, bunun geçici bir fikir ayrılığı olmadığını, normal hayatın yeniden başlamayacağını anladılar. Ya buradan galip olarak, tanınmaz hâle gelen Britanya'nın habercisi olarak çıkacaklardı ya da bu kuleden ölü olarak ayrılacaklardı.

"Londra'da grev yapıyorlar." Victoire, Robin'in omuzlarını sarstı. "Robin, uyan."

Robin hemen doğruldu. Saat gece yarısını on geçiyordu, az önce uykuya dalmıştı ve gece nöbetine hazırlanıyordu. "Ne? Kim?"

Ninova

"Herkes." Victoire'ın sesi şaşkındı, sanki söylediklerine kendisi de inanamıyordu. "Anthony'nin broşürleri işe yaramış olmalı – yani Radikallere hitap edenler, işçi sınıfıyla ilgili olanlar, çünkü bak–" Ona bir telgraf salladı. "Telgraf ofisi bile. Gün boyunca Parlamento'nun etrafında savaş teklifini geri çekmelerini talep eden kalabalıklar olduğunu söylüyorlar–"

"*Herkes* kim?"

"Birkaç yıl önceki grevcilerin hepsi – terziler, ayakkabıcılar, dokumacılar. Hepsi tekrar grevde. Dahası da var – liman işçileri, fabrika çalışanları, gazocağı ateşçileri – yani gerçekten herkes. Bak." Telgrafı salladı. "Bak. Yarın bütün gazeteler bunu yazacak."

Yüz elli kilometre ötede, beyaz İngiliz fabrika işçileri daha önce hiç adım atmadıkları bir ülkedeki savaşı protesto etmek için Westminster Salonu'nu dolduruyordu.

Anthony haklı mıydı? En beklenmedik ittifakı mı kurmuşlardı? Onlarınki o on yıldaki gümüş karşıtı isyanların ilki değil, sadece en dramatik olanıydı. Galler'deki Rebecca Ayaklanmaları, Birmingham'daki Bull Ring Ayaklanmaları ve o yılın hemen başlarında Sheffield ve Bradford'daki Çartist kalkışmaların hepsi gümüş sanayi devrimini durdurmaya çalışmış ve başarısız olmuştu. Gazeteler bunları münferit hoşnutsuzluk taşkınlıkları olarak göstermişti. Ama artık hepsinin birbiriyle bağlantılı olduğu, hepsinin aynı baskı ve sömürü ağına takıldığı açıktı. Lancashire iplikçilerinin başına gelenler önce Hintli dokumacıların başına gelmişti. Gümüş yaldızlı İngiliz fabrikalarında terleyen bitkin tekstil işçileri Amerika'da köleler tarafından toplanan pamuğu eğiriyordu. Gümüş sanayi devrimi her yerde yoksulluğa, eşitsizliğe ve acıya yol açarken, bundan yararlananlar yalnızca imparatorluğun kalbindeki iktidar sahipleri oluyordu. Ve emperyal projenin büyük başarısı, pek çok yerden sadece biraz almak, acıyı parçalara ayırmak ve dağıtmaktı, böylece hiçbir noktada tüm toplumun katlanamayacağı kadar aşırı hâle gelmemesini sağlamaktı. Ta ki bu gerçekleşene kadar.

Ve eğer ezilenler bir araya gelirlerse, ortak bir amaç etrafında toplanırlarsa – işte o zaman, Griffin'in sık sık bahsettiği o

Ninova

imkânsız dönüm noktalarından biri yaşanabilirdi. Tarihin akışını saptırmak için bir şansları vardı.

İlk ateşkes teklifi bir saat sonra Londra'dan geldi: BABİL HİZMETLERİNE DEVAM EDİN. SWIFT VE DESGRAVES İÇİN BİLE TAM AF STOP. AKSİ HÂLDE HAPİS STOP.

"Bunlar çok kötü şartlar," dedi Yusuf.

Profesör Chakravarti, "Bunlar saçma sapan şartlar," dedi. "Nasıl karşılık vermeliyiz?"

"Bence vermemeliyiz," dedi Victoire. "Bence terlemelerine izin vermeliyiz, onlara baskı yapmaya devam etmeliyiz."

"Ama bu tehlikeli," dedi Profesör Craft. "Diyalog için bir kapı açtılar, değil mi? Ne kadar süre açık kalacağını bilemeyiz. Ya onları görmezden gelirsek ve bu kapı kapanırsa–"

"Başka bir şey daha geliyor," dedi Robin sertçe.

Korkuyla ve sessizce telgraf makinesinin çalışmasını izlediler ve Victoire kâğıdı aldı. "ORDU YOLDA STOP," diye okudu. "GERİ ÇEKİLİN STOP."

"Yüce Tanrım," dedi Juliana.

Robin, "Ama bunun onlara ne yararı var?" diye sordu. "Koruma kalkanlarını geçemezler–"

"Geçebileceklerini varsaymak zorundayız," dedi Profesör Chakravarti suratsızca. "Hatta geçeceklerini. Jerome'un onlara yardım ettiğini varsaymak zorundayız."

Bu korku bir dizi gevezeliğe yol açtı.

"Onlarla konuşmalıyız," dedi Profesör Craft. "Müzakere şansımızı kaybedeceğiz–"

Said İbrahim, "Ya hepimizi hapse atarlarsa–" dedi.

Juliana, "Teslim olursak atmazlar–" diye lafa girdi.

Victoire kararlı ve hiddetli bir şekilde, "Teslim olamayız. O zaman hiçbir şey elde etmemiş oluruz–" dedi.

"Durun." Robin sesini yükselterek gürültüyü bastırdı. "Hayır –bu tehdit, ordu– tüm bunlar planımızın işe yaradığı anlamına geliyor, görmüyor musunuz? Korktukları anlamına geliyor. İlk gün hâlâ bize emir verebileceklerini düşünüyorlardı. Ama şimdi sonuçlarını hissediyorlar. *Dehşete* düştüler. Bu da demek oluyor ki eğer biraz daha dayanabilirsek, bunu sürdürebilirsek, kazanacağız."

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

O hâlde ne diyeceksin,
Şehrin yarısının dağılacağı zamanlara,
Tek bir tutkuyla, intikamla, öfkeyle ya da korkuyla?

William Wordsworth,
"The Prelude"

Ertesi sabah uyandıklarında kulenin etrafında geceden bu yana gizemli bir şekilde bir dizi barikatın yükseldiğini gördüler. Büyük, sallanan engeller Babil'e giden her anacaddeyi – High Caddesi'ni, Broad Caddesi'ni, Cornmarket'ı kapatmıştı. Bu ordunun işi miydi? Merak ediyorlardı. Ama her şey bir ordu operasyonu olamayacak kadar baştan savma, gelişigüzel görünüyordu. Barikatlar günlük malzemelerden –devrilmiş arabalardan, kum dolu varillerden, devrilmiş sokak lambalarından, Oxford'un parklarını çevreleyen çitlerden sökülmüş demir ızgaralardan ve şehrin yavaş yavaş bozulduğunun kanıtı olarak her sokak köşesinde biriken taş molozlarından– yapılmıştı. Peki ordu kendi sokaklarını çitle çevirerek ne gibi bir fayda sağlamıştı?

Nöbetçi olan İbrahim'e ne gördüğünü sordular. Ama o uyuyakalmıştı. "Şafaktan biraz önce uyandım," dedi savunmaya geçerek. "O zamana kadar çoktan yerlerini almışlardı."

Profesör Chakravarti lobiden koşarak yanlarına geldi. "Dışarıda ikinizle konuşmak isteyen bir adam var." Başıyla Robin ve Victoire'ı işaret etti.

"Ne adamı?" diye sordu Victoire. "Neden bizimle konuşacakmış?"

"Belli değil," dedi Profesör Chakravarti. "Ama yetkili her

Ninova

kimse onunla konuşmakta oldukça kararlıydı. Ve tüm bunlar sizin gösteriniz, öyle değil mi?"

Birlikte lobiye indiler. Pencereden uzun boylu, geniş omuzlu, sakallı bir adamın merdivenlerde beklediğini gördüler. Silahlı ya da düşman gibi görünmüyordu ama yine de varlığı şaşırtıcıydı.

Robin bu adamı daha önce gördüğünü fark etti. Elinde pankartı yoktu ama değirmen işçilerinin protestolarında her zaman durduğu gibi duruyordu: Yumrukları sıkılıydı, çenesi yukarıdaydı ve gözlerini kuleye dikmiş, onu zihniyle devirmek istercesine bakıyordu.

"Tanrı aşkına." Profesör Craft pencereden dışarı baktı. "Bu o delilerden biri. Dışarı çıkmayın, size saldırır."

Ama Robin çoktan paltosunu giymeye başlamıştı. "Hayır, saldırmaz." Neler olduğuna dair bir şüphesi vardı ve henüz umut etmekten korksa da kalbi heyecanla çarpıyordu. "Sanırım yardım etmek için burada."

Kapıyı açtıklarında,[1] adam kibarca geri çekildi ve silahı olmadığını göstermek için kollarını kaldırdı.

"Adın ne?" diye sordu Robin. "Seni daha önce burada görmüştüm."

"Abel." Adamın sesi çok derindi; taş gibi sağlamdı. "Abel Goodfellow."

Victoire, "Bana yumurta atmıştın," diyerek onu suçladı. "Geçen şubat ayında–"

"Evet ama sadece bir yumurtaydı," dedi Abel. "Kişisel bir şey değildi."

Robin barikatları işaret etti. En yakındaki barikat High Caddesi'ni neredeyse boydan boya kapatıyor, kulenin ana girişini kesiyordu. "Bu sizin işiniz mi?"

Abel gülümsedi. Sakalı ardından gülümsemesi tuhaf bir görüntü oluşturdu ve onu kısa bir süreliğine neşeli, küçük bir çocuk gibi gösterdi. "Beğendiniz mi?"

Victoire, "Ne amaçla olduğundan emin değilim," dedi.

"Ordu yola çıktı, duymadınız mı?"

---

1 Profesör Craft, Robin ve Victoire'ın kanlarını almış ve tüplerini duvara yerleştirmişti, artık kuleye girip çıkmakta eskisi kadar özgürlerdi.

"Ve bunun onları nasıl durduracağını anlamıyorum," dedi Victoire. "Tabii eğer bana o duvarları korumak için bir ordu getirdiğinizi söylemiyorsan."

"Bu barikatlar askerleri uzak tutma konusunda sandığınızdan daha iyi bir iş çıkaracak," dedi Abel. "Mesele sadece duvarlar değil – gerçi dayanacaklar, göreceksiniz. Bu psikolojik bir şey. Barikatlar gerçek bir direnişin sürdüğü izlenimini yaratırken, ordu şu anda kuleye karşı koyulmadan yürüyeceklerini düşünüyor. Ve bu barikatlar protestocularımızı cesaretlendiriyor – güvenli bir sığınak, geri çekilecekleri bir yer yaratıyor."

Victoire temkinli bir şekilde, "Peki siz burada neyi protesto ediyorsunuz?" diye sordu.

"Tabii ki gümüş sanayi devrimini." Abel buruşuk, ıslak bir broşürü havaya kaldırdı. Onlarınkilerden biriydi. "Görünüşe göre aynı taraftayız."

Victoire başını yana eğdi. "Öyle miyiz?"

"Sanayi söz konusu olduğunda kesinlikle öyleyiz. Biz de sizi buna ikna etmeye çalışıyorduk."

Robin ve Victoire birbirlerine baktılar. İkisi de geçen yıl grevcileri küçümsedikleri için şimdi utanç duyuyorlardı. Profesör Lovell'ın grevcilerin sadece tembel, zavallı ve temel ekonomik hakları hak etmeyen insanlar olduğu yönündeki iddialarına inanmışlardı. Ama gerçekte amaçları ne kadar farklıydı?

"Mesele asla gümüş değildi," dedi Abel. "Bunu şimdi anlıyorsunuz, değil mi? Mesele ücretlerin düşürülmesiydi. Baştan savma işlerdi. Bütün gün sıcak havasız odalarda tutulan kadınlar ve çocuklar, gözün takip edemediği, test edilmemiş makinelerin tehlikesiydi. Acı çekiyorduk. Ve biz sadece sizin bunu görmenizi istedik."

"Biliyorum," dedi Robin. "Artık biliyoruz."

"Ve hiçbirinize zarar vermek için orada değildik. Yani, ciddi anlamda."

Victoire tereddüt etti, sonra başıyla onayladı. "Buna inanmaya çalışabilirim."

"Her neyse." Abel arkasındaki barikatları işaret etti. Son derece garip bir hareketti, sanki çiçekleriyle gösteriş yapan bir talipti. "Neyin peşinde olduğunuzu öğrendik ve gelip yardım edebileceğimizi düşündük. En azından o soytarıların kuleyi yakmasını engelleyebiliriz."

"Şey, teşekkür ederiz." Robin buna ne anlam vereceğinden emin değildi, gerçek olduğuna hâlâ inanamıyordu. "İçeri gelmek ister misin? Konuşmak için."

"Şey, evet," dedi Abel. "O yüzden buradayım."

Robin ve Victoire geri çekilip onu içeri davet ettiler. Ve böylece savaş hatları çizilmiş oldu. O öğleden sonra Robin'in o güne kadar tanık olduğu en tuhaf işbirliği başladı. Haftalar önce Babil öğrencilerine küfürler yağdıran adamlar şimdi lobide, onların arasında oturmuş, sokak savaşı taktikleri ve bariyer sağlamlığı üzerine konuşuyorlardı. Profesör Craft ve Maurice Long adında bir grevci, başlarını Oxford haritasına eğmiş, ordunun giriş noktalarını engellemek üzere daha fazla bariyer yerleştirmek için ideal yerleri tartışıyorlardı. "Barikatlar Fransızlardan ithal ettiğimiz tek iyi şey," dedi Maurice.[1] "Geniş yolların üzerinde, düşük seviyeli engeller istiyoruz – kaldırım taşları, devrilmiş ağaçlar, bu tür şeyler. Bunları kaldırmak zaman alır ve atlarını ya da ağır toplarını getirmelerini engeller. Ve burada, dörtgenin etrafındaki daha dar giriş noktalarını kesersek, onları High Caddesi'yle sınırlayabiliriz..."[2]

---

1 İsyan taktikleri hızla yayıldı. İngiliz tekstil işçileri bu barikat tekniklerini Lyon'daki ipek işçilerinin 1831 ve 1834 Canut isyanlarından aldılar. Bu isyanlar acımasızca bastırılmıştı – ama en önemlisi, tüm ulusun belkemiğini rehin almamışlardı.

2 Bu örgütsel yetkinlik şaşırtıcı geliyorsa, hem Babil'in hem de İngiliz hükümetinin, yüzyıldaki tüm gümüş karşıtı hareketlerin eğitimsiz, hoşnutsuz serseriler tarafından gerçekleştirilen spontane ayaklanmalar olduğunu varsayarak büyük bir hata yaptıklarını hatırlayın. Örneğin, teknolojiden korkan makine kırıcılar olarak kötülenen Ludditler, kılık değiştiren ve nöbet tutan, para ve silah toplayan, muhaliflerine terör estiren ve iyi planlanmış, hedefli saldırılar gerçekleştiren küçük, iyi disiplinli gruplardan oluşan son derece sofistike bir ayaklanma hareketiydi. (Luddit hareketinin nihayetinde başarısızlığa uğradı-

Victoire ve İbrahim diğer birkaç grevciyle bir masada oturmuş, savunmalarına en iyi ne tür gümüş külçelerin yardımcı olabileceğine dair notlar alıyorlardı. *Fıçılar* sözcüğü çok sık geçiyordu; kulak misafiri olan Robin, yapısal takviyeler için bazı şarap mahzenlerini yağmalamayı planladıklarını anladı.[1]

"Burada kaç gece kalacaksınız?" Abel lobiyi işaret etti.

"Ne kadar gerekirse," dedi Robin. "İşin sırrı bu, her yöntemi deneyebilirler ama kule bizde olduğu sürece elleri kolları bağlı."

"Burada yatak var mı?"

"Pek yok. Sırayla kullandığımız bir karyola var ama çoğunlukla yığınların arasına kıvrılıyoruz."

"Rahat olmasa gerek."

"Hiç değil." Robin ona alaycı bir şekilde gülümsedi. "Biri tuvalete gittiğinde sürekli üstüne basılıyor."

Abel mırıldandı. Gözleri geniş lobide, cilalı maun raflarda ve tertemiz mermer zeminde gezindi. "Oldukça büyük bir fedakârlık."

Britanya ordusu o akşam Oxford'a girdi.

Akademisyenler çatıdan, kırmızı üniformalı birliklerin High Caddesi boyunca tek sıra hâlinde ilerleyişini izlediler. Silahlı bir müfrezenin gelişi büyük bir olay olmalıydı ama gerçek bir korku hissetmek zordu. Birlikler şehir merkezindeki evlerin ve dükkânların arasında oraya ait gibi görünmüyordu ve gelişlerini alkışlamak için toplanan kasaba halkı onları cezalandırıcı bir askeri güçten çok bir geçit töreninin parçası gibi gösteriyordu.

ğı doğru olsa da bu ancak Parlamento'nun hareketi bastırmak için on iki bin askeri –Yarımada Savaşı'nda savaşan askerlerden daha fazla askeri– seferber etmesinden sonra gerçekleşmiştir). Abel'ın adamlarının Babil grevine getirdiği de bu eğitim ve profesyonellik düzeyiydi.

1 *Barikat*, ilk barikatların temel yapı taşı olan "varil" anlamına gelen İspanyolca *barrica* kelimesinden gelmektedir. Fıçılar, tarihsel önemlerinin yanı sıra birkaç sebeple iyi bir barikat malzemesi olmuştur: Taşınmaları, kum veya kayalarla doldurulmaları ve arkalarına yerleştirilen keskin nişancılar için mazgal delikleri bırakacak şekilde istiflenmeleri kolaydır.

Askerler yavaş yürüyorlar, caddeden geçen sivillere yol veriyorlardı. Her şey çok tuhaf ve düzenliydi.

Barikatlara ulaştıklarında durdular. Madalyalarla süslü, bıyıklı bir adam olan komutan atından indi ve devrilmiş ilk arabaya doğru yürüdü. Bu durum karşısında kafası iyice karışmış gibiydi. Bir açıklama bekliyormuş gibi, etrafta onu izleyen kasaba halkına baktı.

Juliana, "Acaba bu Lord Hill mi?" diye sordu.

"Başkomutan o," dedi Profesör Chakravarti. "Bizimle ilgilenmesi için onu göndermezler."

"Göndermeliler," dedi Robin. "Biz ulusal güvenlik için bir tehdidiz."

"Bu kadar dramatik olma." Victoire onları susturdu. "Bakın, konuşuyorlar."

Abel Goodfellow barikatın arkasından tek başına çıktı.

Komutan sokağın ortasında Abel'la karşılaştı. Karşılıklı konuştular. Robin ne konuştuklarını duyamıyordu ama tartışma hararetli görünüyordu. Medeni biçimde başlamıştı ama sonra iki adam da çılgınca el kol hareketleri yapmaya başladılar ve Robin birkaç noktada komutanın Abel'a kelepçe takacağından korktu. Sonunda bir anlaşmaya vardılar. Abel barikatın arkasına çekildi, kimsenin onu sırtından vurmadığından emin olmak istercesine geri geri yürüyordu. Bıyıklı komutan taburuna döndü. Sonra Robin'i hayrete düşüren bir şekilde, ordu geri çekilmeye başladı.

Abel kulenin lobisine döndüğünde, "Bize burayı boşaltmamız için kırk sekiz saat verdi," diye rapor etti. "Ondan sonra barikatları zorla kaldıracaklarını söylüyor."

"Yani sadece iki günümüz var," dedi Robin. "Bu yeterli bir süre değil."

"Daha fazla zaman var," dedi Abel. "Her şey adım adım ilerleyecek. Bir uyarı daha yapacaklar. Sonra bir tane daha. Sonra üçüncüsü gelecek ama bu sefer daha sert bir dille. Ayak sürüyebildikleri kadar sürüyecekler. Eğer bize saldırmayı planlasalardı, bunu hemen o anda yaparlardı."

Ninova

"Swing isyancılarına memnuniyetle ateş etmişlerdi," dedi Victoire. "Ve Battaniyecilere.[1]"

"Onlar bölgesel isyanlar değildi," dedi Abel. "Uygulanan politikalar yüzünden çıkan isyanlardı. İsyancıların yerlerini korumalarına gerek yoktu, üzerlerine ateş açılınca dağıldılar. Ama biz bir şehrin kalbine yerleşmiş durumdayız. Kule ve Oxford'un kendisi üzerinde hak iddia ettik. Eğer o askerlerden biri kazara buradan geçen birini vurursa işler kontrollerinden çıkar. Şehri yıkmadan barikatları yıkamazlar. Ve bence Parlamento bunu göze alamaz." Gitmek üzere ayağa kalktı. "Onları dışarıda tutacağız. Siz broşürlerinizi yazmaya devam edin."

Grevciler ile ordu arasında High Caddesi'ndeki barikatlarda yaşanan bu çıkmaz, onların yeni gerçeği hâline geldi.

İş başa düştüğünde, kulenin kendisi Abel Goodfellow'un karmakarışık engellerinden çok daha iyi bir koruma sağlayabilirdi. Ancak barikatların değeri yalnızca sembolik değildi. Önemli ikmal hatlarının kuleye girip çıkmasına izin verecek kadar geniş bir alanı kaplıyorlardı. Bu da akademisyenlerin artık taze yiyecek ve taze suya (o gece akşam yemeği kabarık beyaz ekmekler ve kızarmış tavuktan oluşuyordu) ve kule duvarlarının ötesinde neler olup bittiğine dair güvenilir bir bilgi kaynağına sahip oldukları anlamına geliyordu.

Tüm beklentilerin aksine, ilerleyen günlerde Abel'ın destekçilerinin sayısı arttı. Grevci işçiler mesajlarını iletme konusunda Robin'in broşürlerinden daha iyilerdi. Ne de olsa aynı dili konuşuyorlardı. İngilizler, yabancı ülkelerde doğmuş çevirmenlerle kuramadıkları bağı Abel ile kurabiliyorlardı. İngiltere'nin dört bir yanından grevci işçiler davalarına katılmaya geldiler. Evde tıkılıp kalmaktan sıkılan ve yapacak bir şeyler arayan genç Oxfordlu delikanlılar, sadece heyecan verici göründüğü için barikatlara dayandılar. Kadınlar – işsiz terziler ve fabrika kızları da saflara katıldılar.

Kulenin savunucularının bu akını çok güzel bir manzaraydı.

---

1 Mart 1817'de ayaklanan tekstil işçileri sırtlarına battaniyeler aldıkları için isyan bu şekilde anılır. –*çn.*

Barikatların tuhaf bir şekilde topluluk oluşturma etkisi vardı. Kökenleri ne olursa olsun bu duvarların ardında hepsi silah arkadaşıydı ve kuleye düzenli olarak gönderilen gıda malzemeleri, elyazısıyla yazılmış yüreklendirme mesajlarıyla geliyordu. Robin dayanışma değil, sadece şiddet bekliyordu ve bu destek gösterisi karşısında ne yapacağından emin değildi. Bu durum, dünyayla ilgili beklentilerine meydan okuyordu. Kendini kaptırıp fazla umutlanmaktan korkuyordu.

Bir sabah, Abel'ın onlara bir hediye bıraktığını fark etti – kulenin kapısının önüne bırakılmış bir araba, şilteler, yastıklar ve ev yapımı battaniyelerle doluydu. Üstüne aceleyle karalanmış bir not iliştirilmişti. *Bunları ödünç veriyoruz*, yazıyordu. *İşiniz bittiğinde geri isteyeceğiz.*

Tüm bunlar olup biterken, kuledekiler kendilerini uzun süreli grevin maliyetleri konusunda Londralılara gözdağı vermeye adadılar.

Gümüş Londra'ya tüm modern kolaylıkları sağlıyordu. Gümüş, Londra'nın zenginlerinin mutfaklarındaki buz yapma makinelerine güç veriyordu. Londra'nın barlarını besleyen bira fabrikalarının ve ununu üreten değirmenlerin motorları gümüşten güç alıyordu. Gümüş olmadan lokomotiflerin çalışması durdu. Yeni demiryolları inşa edilemezdi. Sular kirli akar, hava kirlenerek ağırlaşırdı. İplik eğirme, dokuma, taraklama ve fitil çekme işlemlerini mekanikleştiren tüm makineler durduğunda, Britanya'nın tekstil endüstrisi tamamen çökerdi. Ülkenin tamamı açlık tehlikesiyle karşı karşıya kalırdı çünkü Britanya'nın kırsal kesimindeki saban, tohum ekme, harman makinelerinde ve kanalizasyon borularında gümüş vardı.[1]

---

1 Daha da önemlisi, buhar gücüyle çalışan her şey tehlikedeydi. Profesör Lovell'ın servetinin büyük bir kısmını, buhar gücünü telaşlı ve karmaşık bir teknoloji olmaktan çıkarıp İngiliz filosunun neredeyse tamamına güç sağlayan güvenilir bir enerji kaynağına dönüştürerek kazandığı ortaya çıktı. Lovell'ın büyük yeniliği aslında oldukça basitti: Çincede buharın karakteri 气 (*qì*) idi ve bu aynı zamanda ruh ve enerji çağrışımları da yapıyordu. Bir-

Bu etkiler aylarca tam olarak hissedilmeyecekti. Londra, Liverpool, Edinburgh ve Birmingham'da, lisans yıllarında burs kazanacak kadar göz kamaştırmamış Babil akademisyenlerinin, daha yetenekli akranlarının icat ettiği külçelerle uğraşarak sıradan bir yaşam sürdükleri bölgesel gümüş-işleme merkezleri hâlâ mevcuttu. Bu merkezler arada geçici bir çözüm olarak işlev görüyordu. Ancak açığı tam olarak kapatamazlardı – özellikle de aynı bakım defterlerine erişimleri olmadığı için.

"Sizce hatırlamazlar mı?" diye sordu Robin. "En azından Profesör Playfair'le giden akademisyenler?"

"Onlar akademisyen," dedi Profesör Craft. "Bizler zihinlerimizin içinde yaşarız. Günlüklerimize yazılmadıkça ve birkaç kez üzerinden geçilmedikçe hiçbir şey hatırlamayız. Jerome elinden gelenin en iyisini yapacaktır, tabii ameliyattan sonra hâlâ uyuşturulmadığını varsayarsak. Ancak çok fazla şey unutulup gidecek. Bu ülke aylar içinde paramparça olacak."

Aralarında piyasalar ve bankacılık hakkında bir şeyler bilen tek kişi olan Yusuf, "Ve ekonomi bundan daha da hızlı bir şekilde çökecek," dedi. "Her şey spekülasyon yüzünden, bakın – insanlar son on yılda demiryolları ve diğer gümüşle çalışan endüstrilerden hisse almak için çıldırıyorlar çünkü hepsi zengin olmanın eşiğinde olduklarını düşünüyorlar. Tüm bu hisselerin boşa gideceğini anladıklarında ne olacak? Demiryolu en-

---

kaç on yıl önce Richard Trevithick tarafından tasarlanan motorlara monte edildiğinde, kömür maliyetinin çok altında, şaşırtıcı miktarda enerji üretiyordu. (1830'larda araştırmacılar bu eşleşme-çiftinin hava taşımacılığındaki uygulamalarını araştırmışlardı ancak balonlar ya patlamaya ya da stratosfere fırlamaya devam ettiği için çok fazla ilerleyememişlerdi.)

Bazıları bu buluşun İngiltere'nin Trafalgar'daki zaferini açıkladığını iddia etmişti. Artık İngiltere'nin tamamı buharla çalışıyordu. Buharlı lokomotifler birçok atlı aracın yerini almıştı ve buhar motorlu gemiler çoğunlukla yelkenlerin yerini almıştı. Ancak İngiltere'nin gerçekten de çok az sayıda Çince çevirmeni vardı ve Robin ile Profesör Chakravarti dışında diğer tüm çevirmenler ne yazık ya ölmüşlerdi ölmüşlerdi ya da yurtdışındalardı. Planlı bakım yapılmazsa, buhar gücü tamamen çalışmaz hâle gelmezdi ama eşsiz gücünü İngiliz gemilerini Amerikan ya da İspanyol filolarının ulaşabileceği her şeyin ötesinde bir seviyeye çıkaran inanılmaz verimliliğini kaybederdi.

düstrisinin çöküşü aylar sürebilir. Piyasalar ise haftalar içinde çökecek."

Piyasaların çökmesi. Bu düşünce saçma ama bir o kadar da kışkırtıcıydı. Borsa çöküşü tehdidi ve kaçınılmaz bankaların batışıyla bunu kazanabilirler miydi? Çünkü anahtar buydu, değil mi? Bunun işe yaraması için zengin ve güçlüleri korkutmaları gerekiyordu. Grevin çalışan yoksullar, Londra'nın en kirli, en kalabalık bölgelerinde yaşayanlar, havaları karardığında ve suları kirlendiğinde kolayca toplanıp taşraya kaçamayanlar üzerinde orantısız bir etkisi olacağını biliyorlardı. Ancak bir başka önemli şey de, gümüş kıtlığının en çok onun gelişiminden kazanç sağlayacak olanları vuracak olmasıydı. En yeni binalar –özel kulüpler, dans salonları, yeni onarılmış tiyatrolar– önce çökecekti. Londra'nın eski püskü apartmanları, doğal malzemelerin taşıyabileceğinden çok daha ağır yükleri taşıyacak şekilde gümüşle güçlendirilmiş temeller yerine sıradan kerestelerden inşa edilmişti. Mimar Augustus Pugin, Babil akademisyenlerinin sık sık işbirliği yaptığı biriydi ve son projelerinde –Lancashire'daki Scarisbrick Hall ve Alton Kuleleri'nin yenilenmesinde ve en önemlisi 1834 Yangını'ndan sonra Westminster Sarayı'nın yeniden inşasında– gümüş külçelerden büyük ölçüde yararlanmıştı. İş emri defterlerine göre, bütün bu binalar yıl sonuna kadar yıkılacaktı ve eğer doğru rezonans çubukları yerinden çıkarılırsa daha da erken gerçekleşecekti.

Londra'nın zenginleri ayaklarının altındaki zemin çöktüğünde nasıl tepki vereceklerdi?

Grevciler yerinde bir uyarıda bulundular. Bu bilgiyi yüksek sesle duyurdular. Abel'ın Londra'daki ortaklarına ilettiği sayısız broşür yazdılar. *Yollarınız bozulacak*, diye yazdılar. *Suyunuz kuruyacak. Işıklarınız kararacak, yiyecekleriniz çürüyecek ve gemileriniz batacak. Eğer barışı seçmezseniz tüm bunlar gerçekleşecek.*

"On Bela'ya benziyor," dedi Victoire.

Robin yıllardır İncil'in kapağını açmamıştı. "On Bela mı?"

"Musa, firavundan halkının gitmesine izin vermesini istemiş," dedi Victoire. "Ama taş yürekli firavun reddetmiş. Bunun

üzerine Tanrı, firavunun ülkesine on bela göndermiş. Nil'i kana bulamış. Çekirgeler, kurbağalar ve salgın hastalıklar göndermiş. Bütün Mısır'ı karanlığa gömmüş ve bu başarılarla firavuna gücünü kabul ettirmiş."

Robin, "Peki firavun gitmelerine izin vermiş mi?" diye sordu.

"Vermiş," dedi Victoire. "Ancak onuncu beladan sonra. Ancak ilk doğan oğlunun ölümüne tanık olduktan sonra."

Zaman zaman grevin etkileri tersine dönüyordu. Bazen ışıklar bir geceliğine yanıp sönüyor. yollardaki bozukluklar düzeliyor ya da Londra'nın bazı mahallelerinde temiz suyun ve gümüş-işlemenin artık mevcut olduğu ve fahiş fiyatlarla satıldığı haberleri yayılıyordu. Bazen defterlerin öngördüğü felaket gerçekleşmiyordu.

Bu bir sürpriz değildi. Sürgündeki akademisyenler –Profesör De Vreese, Profesör Harding ve kulede kalmayan tüm öğretim üyeleri ile yüksek lisans öğrencileri– Londra'da yeniden toplanmış ve grevcilere karşı koymak için bir savunma derneği kurmuşlardı. Ülke şimdi görünmez bir sözcük ve anlam savaşının sancıları içindeydi; kaderi üniversite merkezi ile çaresizce çabalayan dış çeper arasında gidip geliyordu.

Grevciler endişeli değillerdi. Sürgüncüler kazanamazlardı, çünkü kulenin kaynaklarından yoksunlardı. İstedikleri kadar debelenebilirlerdi. Ne nehrin akmasını ne de barajın patlamasını durdurabilirlerdi.

Victoire bir öğleden sonra çay içerken, "Sonunda her şeyin Oxford'a bağlı olması çok utanç verici," dedi. "Tek bir yere bel bağlamamaları gerektiğini akıl etmelilerdi."

"Çok gülünç," dedi Profesör Chakravarti. "Teknik olarak, bu ek istasyonlar tam da böyle bir bağımlılık krizini hafifletmek için var. Örneğin Cambridge yıllardır rakip bir program kurmaya çalışıyor. Ancak Oxford hiçbir kaynağı paylaşmıyor."

Robin, "Kaynak kıtlığı yüzünden mi?" diye sordu.

"Kıskançlık ve açgözlülük yüzünden," dedi Profesör Craft.

"Kaynak kıtlığı hiçbir zaman sorun olmadı.[1] Yalnızca Cambridge akademisyenlerini sevmiyoruz. Kendi başlarının çaresine bakabileceklerini sanan küçük sonradan görmeler."

Profesör Chakravarti, "Burada iş bulamayanlar dışında kimse Cambridge'e gitmez," dedi. "Üzücü."

Robin onlara hayret dolu bir bakış attı. "Bana bu ülkenin akademik bölgecilik yüzünden çökeceğini mi söylüyorsunuz?"

"Evet." Profesör Craft çay fincanını dudaklarına götürdü. "Burası Oxford, ne bekliyordun ki?"

Yine de Parlamento işbirliği yapmayı reddediyordu. Dışişleri Bakanlığı onlara her gece birebir aynı ifadeleri içeren o telgrafı gönderiyordu; sanki bir mesajı tekrar tekrar haykırmak itaati sağlayabilirmiş gibi: GREVİ HEMEN DURDURUN STOP. Bir hafta içinde bu teklifler af teklifini de içerecek şekilde sona erdi. Bundan kısa bir süre sonra, bu tekliflere oldukça gereksiz bir tehdit eklendi: GREVİ HEMEN DURDURUN STOP YOKSA ORDU KULEYİ GERİ ALACAK STOP.

Çok geçmeden grevin etkileri ölümcül bir hâl aldı.[2] En önemli kırılma noktalarından birinin yollar olduğu ortaya çıktı. Oxford'da ama daha çok da Londra'da, şehir yetkililerinin karşılaştığı başlıca sorun trafikti – at arabalarının, atların, yayaların, posta arabalarının, tek atlı arabaların ve vagonların akışının tıkanma veya kaza olmadan nasıl yönetileceğiydi. Gümüş-işleme

---

1 Örneğin rezonans çubuklarında kullanılan Baresch alfabesi, işlevsel açıdan kesinlikle gerekli değildir; Babil akademisyenleri tarafından yalnızca tescilli rezonans teknolojisinin yabancılar için anlaşılmaz kalması için yaratılmıştı. Doğrusu, akademinin kaynak kıtlığı algısının ne kadarının yapay olarak inşa edildiği hayret vericiydi.

2 Abel onlara dehşet verici haberler getirdi. Cherwell'de bir yüzer ev, her ikisinin de navigasyon sistemleri arızalanınca bir nakliye mavnasıyla çarpışmış ve nehrin ortasında buharlı bir yığılmaya neden olmuştu. Su altında kalan kamaralarda sıkışan üç kişi hayatını kaybetti. Jericho'da dört yaşında bir çocuk, kontrolden çıkan bir arabanın tekerlekleri altında ezildi. Kensington'da on yedi yaşında bir kız ve sevgilisi, gece yarısı buluşmaları sırasında bir kilise kulesinin yıkıntıları üzerlerine çöktüğünde canlı canlı gömüldü.

ahşap yolları güçlendirerek, ücretli yolları düzenleyerek, gişeleri ve köprüleri güçlendirerek, arabaların düzgünce dönmelerini sağlayarak, tozu bastırmak için su pompalarını yenileyerek ve atların uysal kalmalarını sağlayarak yığılmaları önlemişti. Babil'in desteği olmadan, tüm bu küçük düzenlemeler birer birer bozulmaya başladı ve sonuç olarak onlarca kişi öldü.

Ulaşım sorunları domino taşı etkisi yaratarak bir dizi başka sefalete yol açtı. Bakkallar raflarını dolduramadı. Fırıncılar un temin edemedi. Doktorlar hastalarını göremedi. Londra'nın zengin mahallelerindeki bir düzine at arabası, Profesör Lovell'ın "yardım etmek" ya da "yardımcı olmak" anlamına gelen Çincedeki 輔 (*fǔ*) karakteri üzerinde oynadığı bir eşleşme-çiftini kullanmıştı. Bu karakter aslında bir arabanın koruyucu yan külçelerine atıfta bulunuyordu. Profesör Lovell'ın ocak ayı ortalarında bunları düzeltmek üzere Londra'ya gelmesi gerekiyordu. Külçeler çalışmadı. Arabalar artık sürülemeyecek kadar tehlikeliydi.[1]

Londra'da gerçekleşeceğini bildikleri her şey şimdiden Oxford'da gerçekleşiyordu çünkü Oxford, Babil'e yakınlığıyla dünyanın gümüşe en bağımlı şehriydi. Ve Oxford çürüyordu. Halkı iflas ediyordu, karınları açtı, ticaretleri sekteye uğramıştı, nehirleri tıkanmıştı, pazarları kapanmıştı. Yiyecek ve erzak için Londra'ya gidiyorlardı ama yollar tehlikeli hâle gelmişti ve Oxford-Paddington hattı artık çalışmıyordu.

Kuleye yapılan saldırılar iki katına çıktı. Kasaba halkı ve askerler sokakları dolduruyor, pencerelerden küfürler savuruyor, barikatlardaki adamlarla çatışıyorlardı. Ama hiçbir şey fark etmedi. Acılarına son verebilecek yegâne insanlar olan çevirmenlere zarar veremediler. Kulenin korumalarını geçemediler, onu yakamadılar ya da tabanına patlayıcı yerleştiremediler. Sadece akademisyenlere durmaları için yalvarabilirlerdi.

---

1 Bir çarşamba günü, biri kaliteli kanyak fıçılarıyla yüklü iki araba çarpıştı. Tatlı kokular sokağa sızdığında, küçük bir seyirci kalabalığı elleriyle kanyağı toplamak için koştu ve piposu tüten bir adam kavgaya karışıp sokağı insanlarla, atlarla ve patlayan varillerle dolu bir yangına çevirene kadar her şey çok eğlenceliydi.

Robin kasabanın feryatlarına cevap olarak hazırladığı bir dizi broşürde, *sadece iki talebimiz var*, diye yazmıştı. *Parlamento bunu biliyor. Savaşa gitmeyi reddetmek ve genel af. Kaderiniz onların ellerinde.*

Robin, tüm bunlar çözümsüz bir hâle gelmeden önce Londra'nın teslim olmasını istiyordu. Bunu yapmayacaklarını umuyor ve biliyordu. Artık Griffin'in şiddet teorisini tamamen benimsemişti; zalimler kaybedecek bir şeyleri olmadığını düşündüklerinde asla müzakere masasına oturmazlardı. Hayır, bu iş kanlı olmak zorundaydı. Şimdiye kadar tüm tehditler varsayımsaldı. Londra bunu öğrenmek için acı çekmeliydi.

Victoire bundan hoşlanmamıştı. Sekizinci kata her çıktıklarında, hangi rezonans çubuklarını ve kaç tanesini çıkaracakları konusunda tartışıyorlardı. Robin iki düzine çubuğu devre dışı bırakmak istiyordu; Victoire ise sadece iki tane. Genellikle beş ya da altıda karar kılıyorlardı.

"İşleri çok hızlı zorluyorsun," dedi diyordu Victoire. "Onlara cevap vermeleri için bir şans bile tanımadın."

"İstedikleri zaman cevap verebilirler," dedi Robin. "Onları durduran ne? Ordu zaten burada–"

"Ordu burada çünkü onları buna sen zorladın."

Robin sabırsızlandığını gösteren bir ses çıkardı. "Hassas olmadığım için üzgünüm."

"Ben *hassas* değilim, tedbirliyim." Victoire kollarını kavuşturdu. "Çok hızlı gidiyoruz, Robin. Bir anda çok fazla şey oldu. Tartışmaların yatışmasına izin vermelisin. Kamuoyunun savaşa karşı çıkmasına izin vermelisin–"

Robin, "Bu yeterli değil," diye üsteledi. "Adaleti sağlamak gerektiğine ikna olmayacaklar, eskiden de ikna olmadıkları gibi. İşe yarayan tek şey korku. Bu sadece bir *taktik*–"

"Bunun taktikle ilgisi yok." Victoire'ın sesi tizleşti. "Bunun sebebi keder."

Robin arkasını dönemedi. Yüzündeki ifadeyi Victoire'ın görmesini istemiyordu. "Buranın yanmasını istediğini kendin söyledin."

Victoire bir elini Robin'in omzuna koyarak, "Ama daha çok istediğim bir şey var," dedi. "O da hepimizin hayatta kalması."

Sonuçta, yıkım hızlarının gerçekten ne kadar fark yarattığını söylemek imkânsızdı. Seçimi yapacak olan Parlamento'ydu. Londra'da tartışmalar devam ediyordu.

Lordlar Kamarası'nda neler olup bittiğini kimse bilmiyordu; ne Liberaller ne de Radikaller henüz oylama yapmaya yetecek sayıya ulaştıklarını düşünüyorlardı. Gazeteler halkın duyguları hakkında daha fazla bilgi veriyordu. Ana akım gazeteler Robin'in beklediği gibi, Çin'e karşı savaşın ulusal gururu koruma meselesi olduğu, işgalin Çinlilerin İngiliz bayrağına yaptığı hakaretlerin adil bir cezasından başka bir şey olmadığı, Babil'in yabancı uyruklu öğrenciler tarafından işgalinin bir ihanet eylemi olduğu, Oxford'daki barikatların ve Londra'daki grevlerin acımasız hoşnutsuzların işi olduğu ve hükümetin onların taleplerine karşı sağlam durması gerektiği görüşünü dile getiriyordu. Savaş yanlısı editöryal yazılar Çin'in ne kadar kolay yenileceğini vurguluyordu. Bu yalnızca küçük bir savaş olacaktı, hatta doğru dürüst bir savaş bile olmayacaktı; tek gereken birkaç topun ateşlenmesiydi ve Çinliler bir gün içinde yenilgiyi kabul edeceklerdi.

Gazeteler çevirmenler konusunda bir türlü karar veremiyorlardı. Savaş yanlısı yayınlar bir düzine teori öne sürmüşlerdi. Onlara göre çevirmenler yozlaşmış Çin hükümetiyle işbirliği içindelerdi. Hindistan'daki asilerin suç ortaklarıydı. İngiltere'ye zarar verme, kendilerini besleyen eli ısırma arzusundan başka hiçbir amaçları olmayan kötü niyetli nankörlerdi – ve bu, İngiliz halkının inanmaya dünden razı geldiği bir gerekçe olduğu için daha fazla açıklamaya gerek yoktu. Her iki tarafın Parlamento üyeleri, *Babil ile müzakere etmeyeceğiz*, diye söz verdiler. *Britanya yabancılara boyun eğmez.*[1]

1 Gazeteler grevcilerden hep yabancılar olarak söz ediyorlardı; Çinliler, Hintliler, Araplar ve Afrikalılar olarak. (Profesör Craft'i boş verin.) Onlar asla Oxfordlu değillerdi, asla İngiliz değillerdi, onlar Oxford'un iyi niyetinden

Yine de tüm gazeteler Babil'e karşı ya da savaştan yana değildi. Gerçekten de Kanton'da hızla harekete geçilmesini isteyen her manşetin ardından, savaşı ahlaki ve dini bir rezalet olarak nitelendiren (daha küçük, daha özgün, daha radikal olsa da) bir başka yayın daha vardı. *Spectator* savaş yanlısı partiyi açgözlülük ve çıkarcılıkla suçlarken, *Examiner* savaşı suçlu ve savunulamaz olarak nitelendiriyordu: *Champion* gazetesinin manşetlerinden birinde. JARDINE'İN AFYON SAVAŞI BİR UTANÇ yazıyordu. Diğerleri o kadar nazik değildi: *Political Register*, UYUŞTURUCU BARONU ÇİN'E KAPAK ATMAK İSTİYOR, diyordu.

İngiltere'deki her sosyal grubun bir fikri vardı. Kölelik karşıtları grevcilere destek bildirileri yayımladılar. Çok yüksek sesle olmasa da kadın hakları savunucuları da öyle. Hıristiyan örgütler, yasadışı bir ahlaksızlığın masum halka yayılmasını eleştiren broşürler yayımladılar ancak savaş yanlısı Evanjelistler, Çin halkını serbest ticarete maruz bırakmanın aslında Tanrı'nın işi olacağı şeklindeki sözde Hıristiyan savıyla karşılık verdiler.

Bu arada radikal yayınlar, Çin'in dışa açılmasının Kuzey İngiltere'deki işçilerin çıkarlarına aykırı olduğu savını öne sürdüler. Hayal kırıklığına uğramış sanayi ve zanaat işçilerinin

---

yararlanan ve şimdi ulusu rehin tutan, yurtdışından gelen gezginlerdi. *Babil* yabancı kavramıyla özdeşleşmişti ve bu çok garipti, çünkü bundan önce Kraliyet Çeviri Enstitüsü her zaman ulusal bir hazine, özünde bir İngiliz kurumu olarak görülmüştü.

Ancak İngiltere ve İngilizce dili her zaman yoksullara, alçakgönüllülere ve yabancılara kabul etmek istediğinden daha fazla borçlu olmuştu. *Yerel (vernacular)* kelimesi Latincedeki *verna*'dan geliyordu ve "ev kölesi" anlamındaydı; bu da yerel dilin yerliliğini, yerelliğini vurguluyordu. Ancak *verna* kökü aynı zamanda güçlüler tarafından konuşulan dilin aşağılık kökenlerine de işaret ediyordu; köleler, işçiler, dilenciler ve suçlular tarafından icat edilen terimler ve deyimler –deyim yerindeyse argo laflar– İngilizceye sızmış ve normalleşmişti. Ve İngiliz yerel dili de tamamen yerli olarak adlandırılamazdı çünkü İngiliz etimolojisinin kökleri dünyanın her yerindeydi. *Almanak* ve *cebir* Arapçadan, *pijama* Sanskritçeden, *ketçap* Çinceden, çeltik tarlası ise Malaycadan geliyordu. Gerçek İngilizler, her kim olurlarsa olsunlar, ancak seçkin İngiltere'nin yaşam biçimi tehdit altına girdiğinde kendilerini var eden her şeyi ortadan kaldırmaya çalıştılar.

oluşturduğu bir hareket olan Çartistler ise grevcileri en güçlü şekilde desteklediler; hatta Çartistlerin yayın organı *The Red Republican*, çevirmenleri işçi sınıfının kahramanları olarak niteleyen bir manşet attı.

Bu Robin'e umut verdi. Ne de olsa Radikaller, Liberallerin yatıştırması gereken partiydi ve bu tür manşetler Radikalleri savaşın uzun vadeli çıkarlarına uygun olmadığına ikna edebilirse, belki de tüm bunlar çözülebilirdi.

Ve gerçekten de gümüş-işlemenin tehlikeleri hakkındaki konuşma, kamuoyu mahkemesinde Çin hakkındaki konuşmadan daha iyi sonuç vermişti. Burada tanıdık gelen, ortalama bir Britanyalıyı anlayabileceği şekilde etkileyen bir mesele vardı. Gümüş sanayi devrimi hem tekstil hem de tarım endüstrilerini yok etmişti. Gazeteler, gümüşle çalışan fabrikalardaki korkunç çalışma koşullarını ifşa eden yazı üstüne yazı yayımlıyordu (her ne kadar bu yazıların, fabrika işçilerinin daha az cin ve tütün tüketmeleri hâlinde kendilerini daha iyi hissedeceklerini savunan Andrew Ure'nin bir tekzibi de dahil olmak üzere çürütücü yanları olsa da). 1833 yılında cerrah Peter Gaskell, *İngiltere'nin İmalatçı Nüfusu* adlı, esas olarak gümüş-işleme makinelerinin İngiliz işçileri üzerindeki ahlaki, sosyal ve fiziksel etkilerine odaklanan, kapsamlı bir araştırma yayımlamıştı. Her şeyi abarttıkları bilinen Radikaller dışında, o dönemde bu yazı pek dikkate alınmamıştı. Şimdi, savaş karşıtı gazeteler her gün bu araştırmadan alıntılar yayımlıyor, yetişkinlerin giremediği tünellere girmeye zorlanan küçük çocukların soluduğu kömür tozunu, insanlık dışı hızlarda, gümüşle çalışan makineler yüzünden kaybedilen el ve ayak parmaklarını, dönen iğlere ve dokuma tezgâhlarına takılan saçları nedeniyle boğulan kızları tiksindirici ayrıntılarla haberleştiriyordu.

Spectator gazetesi, bir deri bir kemik kalmış çocukların belirsiz bir aletin çarkları altında ezilerek öldüğünü gösteren bir karikatür yayımladı ve altına GÜMÜŞ DEVRİMİNİN BEYAZ KÖLELERİ başlığını attı. Kulede bu karşılaştırmaya gülüp geçtiler ama halk gerçekten dehşete düşmüş görünüyordu. Birisi

Lordlar Kamarası üyelerinden birine çocukların fabrikalarda sömürülmesini neden desteklediğini sordu; o da oldukça kayıtsız bir şekilde dokuz yaşın altındaki çocukların çalıştırılmasının 1833'te yasaklandığını söyledi ve bu da ülkedeki on ve on bir yaşındaki çocukların çektiği acılar konusunda daha genel bir haykırışa yol açtı.

Robin, Abel'a, "Durum gerçekten o kadar kötü mü?" diye sordu. "Yani fabrikalarda."

"Daha da kötü," dedi Abel. "Bunlar sadece haberini yaptıkları garip kazalar. Ama o daracık katlarda her gün çalışmanın nasıl bir şey olduğunu anlatmıyorlar. Şafaktan önce kalkıp dokuza kadar çalışmayı ve arada sadece birkaç mola vermeyi. Ve bunlar bizim arzuladığımız koşullar. Geri almak istediğimiz işler. Sanırım sizi üniversitede bunun yarısı kadar bile çalıştırmıyorlar, değil mi?"

"Hayır," dedi Robin, utanarak. "Çalıştırmıyorlar."

Spectator'daki haber özellikle Profesör Craft'i çok etkilemiş görünüyordu. Robin, diğerleri kahvaltılarını bitirdikten çok sonra onu çay masasında, gözleri kıpkırmızı olmuş bir hâlde otururken buldu. Profesör Craft onun yaklaştığını görünce hemen mendiliyle gözlerini sildi.

Robin yanına oturdu. "İyi misiniz profesör?"

"Ah, evet." Profesör Craft boğazını temizledi, duraksadı, sonra gazeteyi hafifçe dürttü. "Sadece... hikâyenin pek düşünmediğimiz bir tarafı, değil mi?"

"Sanırım hepimiz bazı şeyleri düşünmemeyi seçme konusunda iyiyiz."

Profesör Craft onu duymuyor gibiydi. Pencereden, grevcilerin protesto alanlarının askeri kampa benzeyen bir yere dönüştürüldüğü aşağıdaki yeşil alana baktı. "Patentini aldığım ilk eşleşme-çifti Tyneshire'daki bir madendeki gereçlerin verimliliğini artırmıştı," dedi. Kömür yüklü arabaları raylarında sıkıca tuttu. Maden sahipleri o kadar etkilendiler ki beni davet ettiler ve tabii ki gittim; ülkeye bir katkıda bulunacağım için çok heyecanlıydım. Ocaklardaki küçük çocukları görünce şoke oldu-

ğumu hatırlıyorum. Sorduğumda, madenciler onların tamamen güvende olduğunu ve aileleri işteyken madene yardım etmenin onları beladan uzak tuttuğunu söylediler."

Titrek bir nefes aldı. "Daha sonra bana gümüş-işlemenin, arabaların raydan çıkmasını imkânsız kıldığını söylediler, yolda insanlar olsa bile. Bir kaza oldu. Küçük bir oğlan iki bacağını da kaybetti. Madenciler geçici bir çözüm bulamayınca eşleşme-çiftini kullanmayı bıraktılar ama ben bu olayı bir daha hiç düşünmedim. O zamana kadar bursumu almıştım. Beni bekleyen bir profesörlüğüm vardı ve başka, daha büyük projelere geçmiştim. Bunu hiç düşünmedim. Yıllarca aklıma bile gelmedi."

Profesör Craft tekrar Robin'e döndü. Gözleri ıslaktı. "Her şey birikir, değil mi? Öylece yok olmaz. Ve bir gün bastırdığın şeyi kurcalamaya başlarsın. Ve bu kara bir çürümüşlük yığınıdır, sonsuzdur, dehşet vericidir ve gözlerini kaçıramazsın."

"Yüce Tanrım," dedi Robin.

Victoire başını kaldırıp baktı. "Ne oldu?"

Altıncı kattaki bir ofise kapanmışlar, gelecekteki felaketlerin işaretlerini bulmak için defterleri karıştırıyorlardı. Oxford'un bir sonraki yıla kadar olan randevularını çoktan gözden geçirmişlerdi. Londra'nın bakım programlarını bulmak daha zordu – Babil'in muhasebesi şaşırtıcı derecede kötüydü ve memurları tarafından kullanılan sınıflandırma sistemi, mantıken tarihe veya en azından dile göre değil, söz konusu Londra mahallesinin posta koduna göre düzenlenmiş gibi görünüyordu.

Robin defterine hafifçe vurdu. "Sanırım bir kırılma noktasına yaklaşmış olabiliriz."

"Neden?"

"Bir hafta içinde Westminster Köprüsü'ne bakım yapacaklar. Yeni Londra Köprüsü 1825'te inşa edildiğinde gümüş-işleme için sözleşme yapmışlar ve külçelerin süresi on beş yıl sonra doluyor. Artık bu süre doldu."

"Peki şimdi ne olacak?" diye sordu Victoire. "Turnikeler kilitlenecek mi?"

"Sanmıyorum, külçelerin etkisi çok daha büyük... *T* harfi *temel* sözcüğünü temsil ediyor, değil mi?" Robin sustu, sonra sessizliğe gömüldü. Gözleri defterde bir aşağı bir yukarı gidip geliyor, önündekini doğrulamaya çalışıyordu. Bu hayli büyük bir kayıttı; gümüş külçelerin ve eşleşme-çiftlerinin neredeyse yarım sayfaya yayılan, çeşitli dillerdeki bir listesiydi. Bunların büyük bir kısmının bir sonraki sütunda karşılık gelen numaraları vardı – bu da rezonans bağlantıları kullandıklarının bir göstergesiydi. Robin sayfayı çevirdi, sonra gözlerini kırpıştırdı. Sütun sonraki iki sayfa boyunca devam etti. "Sanırım köprü doğrudan nehre düşecek."

Victoire arkasına yaslandı ve çok yavaş bir şekilde nefes verdi.

Sonuçlar muazzamdı. Westminster Köprüsü Thames Nehri'ni geçen tek köprü değildi ama en yoğun trafiğin yaşandığı yerdi. Ve eğer Westminster Köprüsü nehre düşerse, hiçbir vapur, hiçbir yüzer ev, hiçbir sandal ya da kano enkazın etrafından dolaşamazdı. Westminster Köprüsü yıkılırsa, tüm şehir dururdu.

Ve gelecek haftalarda, Thames Nehri'ni lağım sularından ve gaz fabrikaları ile kimya tesislerinden kaynaklanan kirlilikten koruyan bariyerlerin süresi dolduğunda, sular hastalıklı ve kokuşmuş bir fermantasyon sürecine girecekti. Ölü ve kokuşmuş balıklar yüzeye çıkacaktı. Kanalizasyon giderlerinde zaten ağır aksak ilerleyen idrar ve dışkılar katılaşacaktı.

Mısır on belayı da çekecekti.

Ama Robin bunları anlatırken Victoire'm yüzünde kendisinde olan neşeden eser yoktu. Aksine, kaşları çatılmış, dudakları büzülmüş, çok tuhaf bir ifadeyle ona bakıyordu ve bu hâli Robin'in içini burkuyordu.

Ellerini havaya kaldırarak, "Bu kıyamet," dedi heyecanla. Victoire'ın bunu anlamasını nasıl sağlayabilirdi? "Olabilecek en kötü şey bu."

"Biliyorum," dedi Victoire. "Ama bu kozu oynadıktan sonra elimizde hiçbir şey kalmayacak."

"Başka bir şeye ihtiyacımız olmayacak," dedi Robin. "Sadece onları köşeye sıkıştırmamız, sınırlarını zorlamamız gerekiyor."

"Buna aldırış etmeyeceklerini bildiğin hâlde mi? Lütfen, Robin–"

"Alternatifimiz nedir? Kendimizi etkisiz kılmak mı?"

"Onlara zaman vermek, sonuçlarını görmelerini sağlamak–"

"Daha görülecek ne var?" Bağırmak istememişti. Derin bir nefes aldı. "Victoire, lütfen, sadece gerilimi tırmandırmamız gerektiğini düşünüyorum, yoksa–"

Victoire, "Bence köprünün yıkılmasını istiyorsun," diyerek onu suçladı. "Bence bu senin için bir intikam çünkü köprünün yıkıldığını görmek istiyorsun."

"Neden *olmasın?*"

Bu tartışmayı daha önce de yapmışlardı. Anthony ve Griffin'in hayaletleri aralarında dolaşıyordu: Biri, düşmanın fedakârlıkla olmasa bile en azından rasyonel bir bencillikle hareket edeceği inancıyla hareket ediyordu; diğeri ise inançtan çok, *telos* tarafından ve daha çok saf, dizginlenmemiş bir öfke tarafından yönlendiriliyordu.

"Acı çektiğini biliyorum." Victoire'ın boğazı düğümlendi. "Biliyorum – devam etmenin imkânsız olduğunu biliyorum. Ama seni motive eden amaç Rami'nin yanına gitmek olmamalı."

Bir sessizlik oldu. Robin bunu inkâr etmeyi düşündü. Ama Victoire'a ya da kendine yalan söylemenin bir anlamı yoktu.

"Bu seni de kahretmiyor mu?" Sesi çatladı. "Ne yaptıklarını bilmek. Yüzlerini görmek. Onlarla bir arada yaşadığımız bir dünya hayal edemiyorum. Bu yüreğini parçalamıyor mu?"

Victoire, "Elbette parçalıyor," diye haykırdı. "Ama bu yaşamaktan vazgeçmek için bir bahane değil."

"Ben ölmeye çalışmıyorum."

"Peki bu köprü yıkılınca ne olacağını sanıyorsun? Sence bize ne yapacaklar?"

"Sen olsan ne yapardın?" diye sordu. "Bu grevi bitirir miydin? Kuleyi açar mıydın?"

"Eğer deneseydim," dedi Victoire, "beni durdurabilir miydin?"

İkisi de deftere baktı. İkisi de uzun süre konuşmadı. Bu ko-

nuşmanın nereye varabileceğini düşünmek istemiyorlardı. İkisi de daha fazla kalp kırıklığına katlanamazdı.

Robin sonunda buna daha fazla dayanamayarak, "Bir oylama yapalım," dedi. "Yapamayız – grevi bu şekilde yarım bırakamayız. Bu bize bağlı değil. Buna biz karar vermeyelim, Victoire."

Victoire'ın omuzları çöktü. Robin onun yüzünde büyük bir keder gördü. Victoire çenesini kaldırdı ve Robin bir an için onun tartışmaya devam edebileceğini düşündü ama yalnızca başıyla onayladı.

Oylama az bir farkla Robin'in lehine sonuçlandı. Victoire ve profesörler karşı çıkarken, tüm öğrenciler Robin'i destekliyorlardı. Öğrenciler Parlamento'yu kırılma noktasına kadar zorlamaları gerektiği konusunda Robin'le hemfikirlerdi ama bu konuda pek de heyecanlı değillerdi. İbrahim ve Juliana oy verirken sanki bu fikirden çekiniyorlarmış gibi kollarını göğüslerinde kenetlediler. Robin'in Londra'ya tehdit broşürleri hazırlamasına yardım etmekten büyük zevk alan Yusuf bile gözlerini ayaklarına dikmişti.

"İşte bu kadar," dedi Robin. Kazanmıştı ama bu zafermiş gibi gelmiyordu. Victoire'la göz göze gelemiyordu.

Profesör Chakravarti, "Bu ne zaman olacak?" diye sordu.

"Bu cumartesi," dedi Robin. "Zamanlama harika."

"Ama Parlamento cumartesi gününe kadar teslim olmayacak."

"O zaman sanırım köprü yıkıldığında haberimiz olacak."

"Peki bu konuda içiniz rahat mı?" Profesör Chakravarti odadakilerin nabzını tutmaya çalışıyormuş gibi etrafına bakındı. "Onlarca insan ölecek. Orada günün her saatinde teknelere binmeye çalışan kalabalıklar var, peki köprü yıkıldığında–"

"Bu bizim seçimimiz değil," dedi Robin. "Onların seçimi. Bu eylemsizlik. Ölmelerine izin vererek öldürmek. Rezonans çubuklarına elimizi bile sürmeyeceğiz, köprü kendi kendine yıkılacak–"

"Bunun önemli olmadığını çok iyi biliyorsun," dedi Profesör Chakravarti. "Ahlaki değerleri küçümseme. Westminster

Köprüsü'nün yıkılması senin seçimin. Ama masum insanlar Parlamento'nun eğilimlerini belirleyemez."

"Ama onlara sahip çıkmak hükümetin görevi," dedi Robin. "Parlamento'nun amacı da bu, değil mi? Bu arada, nazik ya da zarif olma şansımız yok. Bu hedef gözetmeyen bir yıkım, bunu kabul ediyorum ama riskler bunu gerektiriyor. Ahlaki suçu bana yükleyemezsiniz." Robin yutkundu. "Bunu yapamazsınız."

Profesör Chakravarti, "Zararı doğuran sensin," diye ısrar etti. "Bunu durdurabilirsin."

"İşte şeytanın hilesi de burada gizli," diye ısrar etti Robin. "Sömürgecilik böyle işler. Bizi direnişin sonuçlarının tamamen bizim suçumuz olduğuna, ahlaka uymayan seçimin onu gerektiren koşullardan ziyade direnişin kendisi olduğuna ikna eder."

"Öyle olsa bile, geçemeyeceğin çizgiler vardır."

"Çizgiler mi? Eğer kurallara göre oynarsak, zaten kazanırlar–"

"Şehri cezalandırarak kazanmaya çalışıyorsun," dedi Profesör Chakravarti. "Bu tüm şehir demek, içindeki herkes – erkekler, kadınlar, çocuklar. İlaçlarını alamayan hasta çocuklar var. Hiçbir geliri ve yiyecek kaynağı olmayan aileler var. Bu onlar için bir rahatsızlıktan öte, bir ölüm tehdidi."

"Biliyorum," dedi Robin, hayal kırıklığına uğramış bir hâlde. "Mesele de bu zaten."

Birbirlerine ters ters baktılar ve Robin, Griffin'in bir zamanlar kendisine neden böyle baktığını artık anladığını düşündü. Bu bir cesaret eksikliğiydi. Bir şeylerin sınırını zorlamayı reddetmekti. Sömürgeciyi masaya getiren tek şey şiddetti ve şiddet tek seçenekti. Silah orada, masanın üzerinde durmuş, onu ellerine almalarını bekliyordu. Neden ona bakmaktan bile bu kadar korkuyorlardı?

Profesör Chakravarti ayağa kalktı. "Seni bu yolda takip edemem."

"O zaman kuleden ayrılmalısınız," dedi Robin hemen. "Vicdanınızın rahatlamasına yardımcı olur."

"Bay Swift, lütfen mantıklı olun–"

"Ceplerinizi ters çevirin." Robin sesini yükseltti, kulakların-

daki çınlamayı bastırarak konuşuyordu. "Yanınıza hiçbir şey almayın – ne bir gümüş parçası, ne bir defter ne de kendi kendinize yazdığınız bir not." Birinin sözünü kesmesini, Victoire'ın araya girip ona yanlış yaptığını söylemesini bekledi ama kimse konuşmadı. Robin bu sessizliği üstü kapalı bir onay olarak algıladı. "Ve eğer giderseniz eminim biliyorsunuzdur, geri dönemezsiniz."

Profesör Chakravarti, "Burada zafere giden bir yol yok," diye uyardı. "Bu sadece sizden nefret etmelerine neden olacak."

Robin dudak büktü. "Bizden daha fazla nefret edemezler."

Ama hayır, bu doğru değildi, ikisi de bunu biliyordu. İngilizler onlardan nefret etmiyordu çünkü nefret, korku ve öfkeyle yakından ilişkiliydi ve her ikisi de rakibi saygı ve rekabete layık, ahlaki açıdan bağımsız bir varlık olarak görmeyi gerektiriyordu. İngilizlerin Çinlilere karşı takındıkları tavır tepeden bakma ve aşağılamaydı ama nefret değildi. Henüz.

Köprü yıkıldıktan sonra bu değişebilirdi.

O zaman, nefret uyandırmak iyi olabilir, diye düşündü Robin. Nefret zoraki saygıyı getirebilirdi. Nefret, İngilizleri gözlerinin içine bakmaya ve bir nesne değil, bir insan görmeye zorlayabilirdi. *Şiddet sistemi şoka uğratır*, demişti Griffin. *Ve sistem bu şoku atlatamaz.*

"*Oderint dum metuant*,"[1] dedi Robin. "Zafere giden yolumuz bu."

"Caligula[2] gibi konuşuyorsun," dedi Profesör Chakravarti. "*Caligula*'ya mı sığınıyorsun?"

"Caligula'nın dediği oldu."

"Caligula suikasta kurban gitti."

Robin omuz silkti, hiç rahatsız olmamıştı.

"Biliyor musun," dedi Profesör Chakravarti, "en yaygın olarak yanlış anlaşılan Sanskritçe kavramlardan biri *ahimsa*'dır. Şiddetsizlik."

Robin, "Derse ihtiyacım yok efendim," dedi ama Profesör Chakravarti onun sesini bastırarak konuştu.

---

1 "Bırakın nefret etsinler, yeter ki korksunlar."

2 Despotluğuyla tanınan III. Roma imparatoru. –çn.

"Pek çok kişi *ahimsa*'nın mutlak pasifizm anlamına geldiğini ve bu nedenle Hint halkının her şeye boyun eğen, itaatkâr bir halk olduğunu düşünüyor. Ancak *Bhagavad Gita*'da *dharma yuddha* için istisnalar yapılmıştır. Haklı bir savaş için. Şiddetin son çare olarak uygulandığı bir savaş, kişisel kazanç veya kişisel güdüler için değil, daha büyük bir amaca bağlılıktan doğan bir savaş." Başını iki yana salladı. "Bu grevi bu şekilde gerekçelendirdim, Bay Swift. Ama burada yaptığınız şey nefsi müdafaa değil, kötü niyete giriyor. Şiddetiniz kişisel, kinci ve ben bunu destekleyemem."

Robin'in boğazı düğümlendi. "O hâlde gitmeden önce kan tüpünüzü alın, efendim."

Profesör Chakravarti onu bir süre inceledi, başını iki yana salladı ve sonra ceplerindekileri ortadaki masanın üzerine dökmeye başladı. Bir kalem. Bir defter. İki boş gümüş külçe.

Herkes sessiz bir şekilde onu izledi.

Robin bir an sinirlendiğini hissetti. "Şikâyetini dile getirmek isteyen başka biri var mı?" diye çıkıştı.

Başka kimse tek kelime etmedi. Profesör Craft ayağa kalktı ve merdivenlerden yukarı çıktı. Bir süre sonra İbrahim de ona katıldı, ardından Juliana ve sonra da diğerleri; ta ki geride sadece lobide durup Profesör Chakravarti'nin ön basamaklardan barikatlara doğru ilerleyişini izleyen Robin ve Victoire kalana dek.

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

Baca temizleyicileri ağlıyor,
Her türlü siyahlık kiliseyi dehşete düşürüyor,
Ve bahtsız askerler iç çekiyor
Saray duvarlarından kanlar akıyor

William Blake, "Londra"

Profesör Chakravarti gittikten sonra kuledeki hava kasvetli bir hâl aldı.

Grevin ilk günlerinde, içinde bulundukları durumun zorunluluklarıyla –broşür hazırlamakla, defter araştırmalarıyla ve barikat güçlendirmeleriyle– o kadar meşgul olmuşlardı ki içinde bulundukları büyük tehlikeye dikkat edememişlerdi. Her şey o kadar muazzam, o kadar birleştiriciydi ki. Birbirlerinin arkadaşlığından keyif almışlardı. Geceler boyunca konuşmuşlar, birbirleri hakkında bilgi edinmişler, geçmişlerinin ne kadar şaşırtıcı derecede benzer olduğuna hayret etmişlerdi. Çok küçük yaşta vatanlarından koparılmışlar, İngiltere'ye atılmışlar ve gelişmeleri ya da sınırdışı edilmeleri emredilmişti. Birçoğu yetimdi, ülkeleriyle dil dışındaki tüm bağları kopmuştu.[1]

Ama o ilk günlerdeki çılgınca hazırlıklar artık yerini kasvetli, boğucu saatlere bırakmıştı. Bütün taşlar tahtaya dizilmiş, bütün eller açılmıştı. Zaten çatılardan haykırdıklarından başka tehdit-

1 Ama Babil'in dehasının bir parçası da buydu. Onları izole ederek, derslerle dikkatlerini dağıtarak kendi dönem arkadaşlarının dışında bağlar kurma şansını asla bulamamalarını sağlayarak, anlamlı bir dayanışmaya giden tüm yolları kesmiş, onları uzun süre, kendi özel ağlarına takılanların yalnızca kendileri olduğuna inandırmıştı.

Ninova

leri kalmamıştı. Artık önlerinde uzanan sadece zamandı, kaçınılmaz çöküşe doğru giden bir geri sayımdı.

Ültimatomlarını vermişler, broşürlerini göndermişlerdi. Bir şey yapmazlarsa Westminster Köprüsü yedi gün içinde yıkılacaktı. Bir şey yapmazlarsa.

Bu karar ağızlarında kötü bir tat bırakmıştı. Söylenecek her şeyi söylemişlerdi ve kimse bunun sonuçlarını irdelemek istemiyordu. İç gözlem tehlikeliydi, tek istedikleri günü atlatmaktı. Artık çoğu zaman kulenin ayrı köşelerine çekiliyor, okuyor, araştırıyor ya da zaman geçirmek için ne gerekiyorsa onu yapıyorlardı. İbrahim ve Juliana uyanık oldukları tüm saatleri birlikte geçiriyorlardı. Bazen diğerleri bu ikilinin birbirlerine âşık olup olmadıkları konusunda tahminler yürütüyorlardı ama bu konuşmayı asla sürdüremeyeceklerini anladılar; bu onları geleceği, tüm bunların nasıl sona erebileceğini düşünmeye itiyordu ve bu da onları çok üzüyordu. Yusuf içine kapanmıştı. Meghana ara sıra Robin ve Victoire'la çay içiyordu ve birbirleriyle kesişen tanıdıkları hakkında hikâyeler anlatıyorlardı –Meghana yeni mezun olmuştu ve hem Vimal hem de Anthony ile yakındı– ama günler geçtikçe o da içine kapanmaya başlamıştı. Ve Robin bazen Meghana ile Yusuf'un kulede kalma kararlarından pişmanlık duyup duymadıklarını merak ediyordu.

Kuledeki grev hayatı ilk başta çok yeni ve garip şekilde heyecan verici olsa da rutin, monoton bir havaya bürünmüştü. İlk başlarda işler zordu. Yaşam alanlarını nasıl düzenli tutacakları konusunda bu kadar az şey öğrenmiş olmaları hem komik hem de utanç vericiydi. Kimse süpürgelerin nerede tutulduğunu bilmediğinden yerler tozluydu ve kırıntılarla doluydu. Kimse çamaşır yıkamayı bilmiyordu – *çamaşır suyu* sözcüğünü ve Proto-Hint-Avrupa kökü olan *bhel* (ağarmak, parlamak, yanmak) sözcüğünden türettiklerini varsayarak bir eşleşme-çifti üretmeyi denediler ancak bunun tek yaptığı, kıyafetlerini geçici olarak beyazlatmak ve ellerini yakacak kadar ısıtmak oldu.

Sırf gıdaları bölüşmeyi kolaylaştırmak için, hâlâ günde üç defa, tam yemek saatinde toplanıyorlardı. Lüks tüketim malze-

meleri hızla bitmişti. İlk haftadan sonra kahve kalmamıştı ve ikinci haftada çayları da tükenmek üzereydi. Bunun için buldukları çözüm çayı gittikçe daha fazla sulandırmaktı, artık neredeyse renksiz bir su içiyorlardı. Ortada ne süt ne de şeker vardı. Meghana son birkaç kaşık çayın tadını doğru düzgün, tam demli bir fincanla çıkarmaları gerektiğini savundu ancak Profesör Craft buna şiddetle karşı çıktı.

"Sütten vazgeçebilirim," dedi. "Ama çaydan vazgeçemem."

Victoire o hafta boyunca Robin'in dayanağıydı.

Ona çok kızgındı, Robin bunu biliyordu. İlk iki günü isteksiz bir sessizlik içinde birlikte geçirmişlerdi – ama yine de birliktelerdi çünkü teselli için birbirlerine ihtiyaçları vardı. Altıncı kattaki pencerenin önünde, yerde omuz omuza oturarak saatler geçirmişlerdi. Robin fikrinde ısrarcı olmamıştı. Victoire da suçlamalarda bulunmamıştı. Söylenecek başka bir şey yoktu. Rota belirlenmişti.

Üçüncü gün sessizlik dayanılmaz bir hâl alınca konuşmaya, önce ufak tefek şeylerden, sonra da akıllarına gelen her şeyden söz etmeye başladılar. Bazen Babil'i, her şey altüst olmadan önceki altın yılları anımsıyorlardı. Bazen gerçekliği askıya alıyorlar, olan her şeyi unutmayı başarıyor ve sanki gündemdeki en önemli mesele Colin Thornhill ve Sharp ikizlerinin Bill Jameson'ın ziyarete gelen güzel kız kardeşi yüzünden yumruk yumruğa kavga etmemeleriymiş gibi üniversite günlerinin dedikodusunu yapıyorlardı.

Letty konusunu açmaya cesaret edebilmeleri için aradan dört gün geçmesi gerekmişti.

Robin bahsetmişti önce. Letty, dokunmaya cesaret edemedikleri iltihaplı bir yara gibi ikisinin de hafızasının gerisinde kalmıştı ve Robin artık bunun etrafında dönüp duramazdı. Eline alev alev yanan bir bıçak alıp bu cerahati deşmek istiyordu.

"Sence başından beri bize sırtını dönecek miydi?" diye sordu. "Sence yaptığı şey onun için zor muydu?"

Victoire'ın ona kimi kastettiğini sormasına gerek yoktu. Bir

süre duraksadıktan sonra, "Sanki bir umut egzersiziydi," dedi. "Yani onu sevmek. Bazen aklının başına geleceğini düşünürdüm. Bazen gözlerinin içine bakar ve gerçek bir dosta baktığımı düşünürdüm. Sonra o bir şey söylerdi, gelişigüzel bir yorum yapardı ve tüm döngü yeniden başlardı. Bir eleğin içine kum dökmek gibiydi. Hiçbir şey yerinde durmuyordu."

"Sence fikrini değiştirebilecek bir şey söyleyebilir miydin?"

"Bilmiyorum," dedi Victoire. "Peki ya sen?"

Robin'in zihni her zaman yaptığı şeyi yaptı; korktuğu düşünceyi temsil eden Çince bir karakter buldu. "Letty'yi düşündüğümde aklıma *xì* karakteri geliyor." Havaya 隙 karakterini çizdi. "Genellikle 'çatlak ya da yarık' anlamında kullanılır. Ancak Klasik Çince metinlerde 'kin ya da kan davası' anlamına da gelir. Söylentilere göre İmparator Çing, imparatorluk soyunu gösteren bir taş duvar resminin altına yerleştirilmiş *xì-kan davası* eşleşme-çiftinin yerleştirildiği bir külçe kullanırmış. Ve çatlaklar ortaya çıktığında, bu birilerinin ona karşı komplo kurduğunu gösterirmiş." Yutkundu. "Bence o çatlaklar hep oradaydı. Onlar hakkında yapabileceğimiz bir şey olduğunu sanmıyorum. Ve her şeyin çökmesi için tek gereken baskı oldu."

"Sence bize o kadar içerlemiş midir?"

Robin söyleyeceklerinin ağırlığını ve etkisini düşünerek duraksadı. "Bence onu bilerek öldürdü."

Victoire uzun bir süre onu izledikten sonra sadece, "Neden?" diye sordu.

"Bence onun ölmesini istedi," diye devam etti Robin kısık sesle. "Yüzünden anlaşılıyordu – korkmuyordu, ne yaptığını biliyordu; herhangi birimizi hedef alabilirdi ama öldürmek istediği kişinin Rami olduğunu biliyordu."

"Robin..."

"Letty, Rami'yi seviyordu," dedi. Sözcükler artık bir sel gibi ağzından taşıyordu; sel kapakları kırılmıştı ve suyu durdurmak imkânsızdı. Ne kadar yıkıcı, ne kadar trajik olursa olsun, bunu yüksek sesle söylemek zorundaydı, bu korkunç şüpheyi bir başkasına yüklemek zorundaydı. "Anma balosunun olduğu gece

Ninova

Letty bana anlattı – neredeyse bir saat boyunca omzumda ağladı çünkü Rami'yle dans etmek istemiş ama o yüzüne bile bakmamış. Rami ona hiç bakmadı ki." Robin durmak zorundaydı, gözyaşlarına boğulmak üzereydi.

Victoire onun bileğini kavradı. "Ah, Robin."

"Düşünsene," dedi. "Kahverengi bir adam bir İngiliz gülünü reddediyor. Letty buna dayanamadı. Aşağılanmaya." Koluyla gözlerini sildi. "Bu yüzden onu öldürdü."

Victoire uzun bir süre hiçbir şey söylemedi. Yıkık dökük şehre bakıp düşündü. Sonunda cebinden buruşuk bir kâğıt parçası çıkardı ve Robin'in eline tutuşturdu. "Bunu almalısın."

Robin kâğıdı açtı. Dördünün dagerotip fotoğrafıydı, o kadar çok açılmış ve yeniden katlanmıştı ki ince beyaz çizgiler görüntüyü çaprazlama kesiyordu. Ama yüzleri çok net bir şekilde basılmıştı. Letty gururla bakıyordu, bunca zaman sonra yüzü deforme olmuştu. Rami'nin elleri hem onun hem de Victoire'ın omuzlarında şefkatle duruyordu. Victoire yarım yamalak gülümsüyordu; çenesi aşağı eğikti, gözleri yukarı bakıyordu ve ışıl ışıldı. Robin o tuhaf utangaçlığını atamamıştı. Rami sırıtıyordu.

Robin keskin bir nefes aldı. Göğsü sıkıştı, sanki kaburgaları daralıyor ve kalbini bir mengene gibi sıkıştırıyordu. Hâlâ bu kadar acı çekebileceğini bilmiyordu.

Kâğıdı parçalara ayırmak istedi. Ama Rami'den geriye kalan tek şey buydu.

"Bunu sakladığını bilmiyordum."

"Letty saklıyordu," dedi Victoire. "Çerçeveletip odamıza koymuştu. Bahçe partisinden önceki gece onu çıkardım. Fark ettiğini sanmıyorum."

"Ne kadar gençmişiz." Robin yüz ifadelerine hayret etti. O dagerotip için poz verdiklerinden bu yana sanki bir ömür geçmiş gibiydi. "Çocuk gibi görünüyoruz."

"O zamanlar mutluyduk." Victoire önüne baktı, parmakları solgunlaşan yüzlerinde gezindi. "Onu yakmayı düşündüm, biliyor musun? Tatmin olmak istedim. Oxford Kalesi'nde bunu çıkarıp durdum, Letty'nin yüzünü inceledim, bize bunu yapa-

bilecek kişiyi görmeye çalıştım. Ama ne kadar çok bakarsam, o kadar çok... Onun için üzülüyorum. Çarpık bir durum ama onun bakış açısına göre, her şeyi kaybedenin kendisi olduğunu düşünüyor olmalı. O kadar yalnızdı ki. Tek istediği bir grup arkadaştı, yaşadıklarını anlayabilecek insanlardı. Ve sonunda bunu bizde bulduğunu düşündü." Titrek bir nefes aldı. "Ve sanırım her şey darmadağın olduğunda – sanırım o da bizim gibi ihanete uğramış gibi hissetti."

İbrahim'in deri ciltli bir deftere yazarak çok fazla zaman geçirdiğini fark ettiler.

Ona sorduklarında, "Bu bir kayıt defteri," dedi İbrahim. "Kulenin içinde olanların kaydı. Söylenen her şeyin. Alınan tüm kararların. Savunduğumuz her şeyin. Katkıda bulunmak ister misiniz?"

"Ortak yazar olarak mı?" diye sordu Robin.

"Bir röportaj öznesi olarak. Bana düşüncelerini söyle. Onları yazacağım."

"Belki yarın." Robin kendini çok yorgun hissediyordu ve nedense sayfalar dolusu karalamayı görmek onu dehşete düşürdü.

"Ben sadece eksiksiz olmasını istiyorum," dedi İbrahim. "Profesör Craft'in ve araştırma görevlilerinin sözleri zaten elimde. Sadece düşündüm ki– eğer her şey tersine dönerse..."

"Kaybedeceğimizi mi düşünüyorsun?" dedi Victoire.

"Bence kimse bu işin nasıl biteceğini bilmiyor," dedi İbrahim. "Ama kötü biterse hakkımızda ne diyeceklerini biliyorum. Paris'teki öğrenciler barikatlarda öldüğünde herkes onlara kahraman dedi. Ama burada ölürsek kimse bizim şehit olduğumuzu düşünmeyecek. Ve ben sadece bizi kötü adam olarak göstermeyecek bir kaydın var olduğundan emin olmak istiyorum." Robin'e baktı. "Ama sen bu projeden hoşlanmadın, değil mi?"

Yoksa Robin ters ters mi bakıyordu? Aceleyle yüz ifadesini düzeltti. "Ben öyle demedim."

"Tiksinmiş gibi bir hâlin var."

"Hayır, özür dilerim, ben sadece..." Robin sözcükleri bir ara-

ya getirmekte neden bu kadar zorlandığını bilmiyordu. "Sanırım henüz bugüne bile damgamızı vurmamışken bizi tarih olarak düşünmek hoşuma gitmiyor."

"Biz damgamızı vurduk," dedi İbrahim. "İyi ya da kötü, tarih kitaplarında çoktan yerimizi aldık. Elimizde arşivlere müdahale etmek için bir fırsat var, öyle değil mi?"

Victoire, "İçinde ne tür şeyler var?" diye sordu. "Sadece olanların genel hatları mı? Yoksa kişisel gözlemler mi?"

"Ne istersen," dedi İbrahim. "İsterseniz kahvaltıda ne yediğinizi anlatın. Saatlerinizi nasıl geçirdiğinizi. Ama tabii ki en çok buraya nasıl geldiğimizle ilgileniyorum."

"Sanırım Hermes hakkında bilgi edinmek istiyorsun," dedi Robin.

"Bana anlatmak istediğin her şeyi bilmek istiyorum."

Robin o anda göğsünde çok ağır bir yük hissetti. Konuşmaya başlamak, bildiği her şeyi dökmek ve bunların mürekkeple kayda geçmesini sağlamak istiyordu ama sözcükler dilinin ucuna gelmiyordu. Sorunun kaydın varlığından değil, yeterli olmamasından, arşivlere yapılan müdahalenin anlamsız hâle gelecek kadar yetersiz olmasından kaynaklandığını nasıl dile getireceğini bilmiyordu.

Söylenecek o kadar çok şey vardı ki. Nereden başlayacağını bilmiyordu. İçinde bulundukları yazılı tarih eksikliğini ve mücadele ettikleri aşağılayıcı anlatının baskıcı yanını daha önce hiç düşünmemişti ama şimdi düşününce gözüne aşılmaz görünüyordu. Kayıtlar o kadar boştu ki. Hermes Cemiyeti'ne dair bunun dışında hiçbir kayıt yoktu. Hermes en iyi gizli cemiyetler gibi çalışmış, Britanya tarihini değiştirirken bile kendi tarihini silmişti. Kimse onların başarılarını kutlamayacaktı. Kimse ne olduklarını bile bilmiyordu.

Yıkılmış ve dağılmış olan Eski Kütüphane'yi düşündü; tüm o yığınlarca araştırma kilit altına alınmış ve sonsuza dek gözlerden saklanmıştı. Küllere karışan o zarfı düşündü; kendileriyle hiçbir zaman iletişime geçilmemiş olan ve ne olduğunu asla bilemeyecek olan düzinelerce Hermes ortağını. Griffin'in yurtdı-

şında savaşarak, mücadele ederek, kendisinden son derece güçlü bir sisteme karşı çıkarak geçirdiği onca yılı düşündü. Robin erkek kardeşinin neler yaptığını, neler çektiğini asla tam olarak bilemeyecekti. Çok fazla tarih silinmişti.

"Bu beni korkutuyor," dedi. "Eski kimliğimizin sadece bundan ibaret olmasını istemiyorum."

İbrahim başıyla not defterini işaret etti. "O zaman bir kısmını yazmaya değer."

"İyi fikir." Victoire bir sandalye çekti. "Ben varım. İstediğini sor. Bakalım bazı tarihçilerin fikrini değiştirebilecek miyiz?"

"Belki de Oxford şehitleri olarak hatırlanırız," dedi İbrahim. "Belki bir anıtımız olur."

"Oxford şehitleri sapkınlıktan yargılandılar ve kazığa bağlanıp yakıldılar," dedi Robin.

"Ah," dedi İbrahim, gözleri parlayarak. "Ama Oxford artık bir Anglikan üniversitesi, değil mi?"

Robin sonraki günlerde, o gece hissettiklerinin, savaşta siperlerde oturan askerlerin hissettiklerine benzer ortak bir ölümlülük duygusu olup olmadığını merak etti. Çünkü o sokaklarda patlak veren şey savaştı. Westminster Köprüsü henüz yıkılmamıştı ama kazalar devam ediyordu ve kıtlık giderek artıyordu. Londra'nın sabrı tükeniyordu. Halk intikam istiyordu, şu ya da bu şekilde harekete geçilmesini talep ediyordu. Parlamento, Çin'in işgaline hayır oyu vermeyeceği için, ordu üzerindeki baskılarını artırdı.

Anlaşılan muhafızlara kulenin kendisini rahat bırakmaları emredilmişti ama fırsat bulduklarında akademisyenleri tek tek hedef almalarına izin verilmişti. Robin, Abel Goodfellow'la yaptığı bir görüşme tüfek ateşiyle kesilince dışarı çıkmayı bırakmıştı. Bir keresinde, Victoire bir kitap ararken başının yanında bir pencere kırıldı. Hepsi yere yattılar, ellerinin ve dizlerinin üzerinde sürünerek dört bir yanlarının duvarlarla çevrili olduğu bodruma indiler. Daha sonra Victoire'ın durduğu yerin hemen arkasındaki rafa saplanmış bir mermi buldular.

"Bu nasıl mümkün olabilir?" diye sordu Profesör Craft. "Bu

pencerelerden hiçbir şey giremez. Bu duvarlardan hiçbir şey geçemez."

Robin merakla mermiyi inceledi: Mermi kalın, eğri büğrü ve dokunulduğunda doğal olmayan bir soğukluktaydı. Onu ışığa tuttu ve kovanın tabanını kaplayan ince bir gümüş şerit gördü. "Sanırım Profesör Playfair bir şeyler düşünmüş."

Bu durum bahisleri yükseltti. Babil aşılmaz değildi. Bu artık bir saldırı değil, kuşatmaydı. Askerler barikatları aşarsa, Profesör Playfair'in icatlarını kullanan askerler ön kapıya ulaşırsa, grevleri kesin olarak sona erecekti. Profesör Craft ve Profesör Chakravarti kuledeki ilk gecelerinde Profesör Playfair'in koruma kalkanlarını değiştirmişlerdi ama onlar bile bu işte Profesör Playfair kadar iyi olmadıklarını kabul ediyorlardı; savunmalarının ne kadar dayanacağından emin değillerdi.

Victoire, "Bundan böyle pencerelerden uzak duralım," diye bir öneride bulundu. Şimdilik barikatlar dayanıyordu ama dışarıdaki çatışmalar şiddetlenmişti. Başlangıçta Abel Goodfellow'un grevcileri barikatların arkasından tamamen savunmaya yönelik bir savaş vermişlerdi. Yapılarını güçlendirmişler, ikmal hatlarını işletmişler ama muhafızları kışkırtmamışlardı. Artık sokaklar kana bulanmıştı. Askerler artık düzenli olarak barikatçılara ateş açıyor, barikatçılar da karşılık veriyordu. Bez, yağ ve şişeler kullanarak yangın çıkaran aletler yaptılar ve bunları ordu kamplarına fırlattılar. Radcliffe Kütüphanesi ve Bodleian'ın çatılarına tırmanarak kaldırım taşları attılar ve aşağıdaki birliklerin üzerine kaynar su döktüler.

Sivillerle muhafızların karşılaşması hiç de eşit şartlarda gerçekleşmiyordu. Teorik olarak, bir hafta bile dayanmamaları gerekirdi. Ama Abel'ın adamlarının çoğu eski askerlerdi; Napoléon'un yenilgisinden sonra güçten düşen ordudan terhis edilmişlerdi. Ateşli silahları nerede bulacaklarını biliyorlardı. Onlarla ne yapacaklarını biliyorlardı.

Çevirmenler yardımcı oldular. Muhalif Fransız edebiyatını hararetle okuyan Victoire, élan-*enerji* eşleşmesini buldu; bu eşleşme Fransız devrimci coşkusunu çağrıştırıyordu ve Latincede

"mızrak" anlamına gelen *lancea*'ya kadar uzanıyordu. Fırlatma ve ivmeyle bir ilişki vardı ve barikatçıların mermilerinin daha uzağa uçmasına, hedefi daha doğru vurmasına, tuğla ve kaldırım taşlarının daha fazla etki yaratmasına yardımcı olan şey, İngilizcedeki *energy* sözcüğündeki bu gizli çarpıklıktı.

Sonuç vermeyen birkaç çılgın fikir daha bulmuşlardı. Baştan çıkarma kelimesi Latince *seducere*'den geliyordu, "yoldan çıkarmak" anlamındaydı ve 15. yüzyılın sonlarında "birini bağlılığından vazgeçmeye ikna etmek" olarak tanımlanmıştı. Bu umut verici görünüyordu ancak kızları ön saflara göndermeden (kimse bunu önermek istemiyordu) ya da Abel'ın adamlarına kadın kıyafetleri giydirmeden (ki bunun işe yaraması pek mümkün görünmüyordu) bunu uygulamanın bir yolunu bulamadılar. Bir de Almancada artık nadiren kullanılan ve "kâbus" anlamına gelen *nachtmahr* sözcüğü vardı ki bu da uyuyan kişinin göğsüne oturan kötü niyetli bir varlığa işaret ediyordu. Bazı deneyler, bu eşleşme-çiftinin kötü rüyaları daha da kötüleştirdiğini kanıtladı ancak ilk etapta onları tetikleyemediği görüldü.

Bir sabah Abel elinde kumaşa sarılmış birkaç uzun, ince paketle lobiye geldi. "Aranızda ateş edebilen var mı?" diye sordu.

Robin o tüfeklerden birini canlı bir bedene doğrultup tetiği çektiğini hayal etti. Bunu yapabileceğinden emin değildi. "Pek sayılmaz."

"Bunlarla olmaz," dedi Victoire.

"O zaman adamlarımdan birkaçını içeri alın," dedi Abel. "Şehirdeki en iyi görüş noktasına sahipsiniz. Kullanmazsanız yazık olur."

Günler geçiyor ama barikatlar dayanıyordu. Robin neredeyse hiç durmayan top ateşinin ağırlığı altında parçalanmamalarını şaşırtıcı buluyordu ama Abel, hasar gören kısımları desteklemek için yeni malzemeler bulmaya devam ettikleri sürece sonsuza kadar dayanabileceklerinden emindi.

"Çünkü onları V şeklinde yapılar olarak inşa ettik," diye açıkladı. "Top gülleleri çıkıntılara çarpıyor ama malzemeler yığıldıkça daha da sıkılaşıyor."

Robin şüpheciydi. "Yine de sonsuza kadar dayanamazlar."

"Hayır, belki de dayanamazlar."

Robin, "Peki akın akın geldiklerinde ne olacak?" diye sordu. "Kaçacak mısınız? Yoksa kalıp savaşacak mısınız?"

Abel bir süre sessiz kaldı. Sonra şöyle dedi: "Fransız barikatlarında devrimciler gömleklerinin önü açık bir şekilde askerlerin üzerine yürürlermiş ve cesaretleri varsa ateş etmeleri için onlara bağırırlarmış."

"Peki vururlar mıymış?"

"Bazen. Bazen onları gördükleri yerde vururlarmış. Ama diğer zamanlarda – bir düşün. Birinin gözlerinin içine bakıyorsun. Senin yaşlarında ya da daha genç. Aynı şehirden. Muhtemelen aynı mahalleden. Muhtemelen onları tanıyorsun ya da yüzlerinde tanıyabileceğin birini görüyorsun. Tetiği çeker miydin?"

"Sanırım çekmezdim," diye itiraf etti Robin, ama içinden bir ses, *Letty çekti*, diye fısıldadı.

"Her askerin vicdanının bir sınırı vardır," dedi Abel. "Sanırım bizi tutuklamaya çalışacaklar. Ama şehir halkına ateş etmek? Bir katliam yapmak? O kadar emin değilim. Bu kırılma noktasını zorlayacağız. Neler olacağını göreceğiz."

Yakında her şey bitecek. Geceleri şehre baktıklarında, meşalelerin ve top ateşinin parladığını gördüklerinde kendilerini rahatlatmaya çalışıyorlardı. Sadece cumartesi gününe kadar dayanmaları gerekiyordu. Parlamento bunu daha fazla sürdüremezdi. Westminster Köprüsü'nün yıkılmasına izin veremezlerdi.

Sonra, bir ateşkesin neye benzeyebileceğine dair sürekli tuhaf, geçici hayaller kuruyorlardı. Af şartlarını içeren bir sözleşme yazmalılar mıydı? Yusuf bunun sorumluluğunu üstlendi ve onları darağacından kurtaran bir anlaşma taslağı hazırladı. Kule normal işleyişine devam ettiğinde, onlar da bunun bir parçası olacaklar mıydı? İmparatorluktan sonraki çağda, Britanya'nın gümüş stoklarının sıfıra ineceğini bildiklerine göre, bursları ne anlam ifade edecekti? Bu soruları daha önce hiç düşünmemişlerdi ama şimdi, bu grevin sonucu bıçak sırtındayken, tek te-

sellileri geleceği mümkün görünecek kadar ayrıntılı bir şekilde tahmin etmekti.

Ama Robin bunu denemeye cesaret edemiyordu. Bu konuşmalara katlanamıyordu, ne zaman yapılsa kendini dışarı atıyordu. Rami'siz, Griffin'siz, Anthony'siz, Cathy'siz, Ilse'siz ve Vimal'siz bir gelecek yoktu. Ona kalırsa, Letty'nin kurşunu namludan çıktığı zaman durmuştu. Artık sadece yansımalar vardı. Sonrasında olanlarla başkaları mücadele edecekti. Robin sadece her şeyin bitmesini istiyordu.

Victoire onu çatıda, dizlerini göğsüne çekmiş bir hâlde, silah sesleri arasında ileri geri sallanırken buldu. Yanına oturdu. "Hukuk terminolojisinden sıkıldın mı?"

"Oyun gibi geliyor," dedi Robin. "Gülünç geliyor – ve bunun, tüm bunların, en başından beri gülünç olduğunu biliyorum, ama bu –sonrasından bahsetmek– sadece bir fantezi egzersizi gibi geliyor."

"Bir sonrası olduğuna inanmak zorundasın," diye mırıldandı Victoire. "Bizden öncekiler inandılar."

"Onlar bizden daha iyilerdi."

"Evet." Victoire koluna sarıldı. "Ama yine de her şey bizim elimize kaldı, değil mi?"

OTUZUNCU BÖLÜM

Westmister Köprüsü Yıkıldı

Köprü yıkıldığında Londra uyuyordu. Londra hareketsiz ve habersizdi; Wordsworth'un yazdığı gibi, "dumansız havada ışıl ışıl parlıyordu; sabahın güzelliğini bir giysi gibi üzerinde taşıyordu; sessiz ve çıplaktı."

Daha sonraları Oxford sakinleri de Westminster Köprüsü'nün yıkıldığı ânı bildiklerini iddia edeceklerdi – hem de iki şehir arasında yüz altmış kilometreden fazla mesafe olmasına ve Londra'yı o mesafeden görebilecek kadar yüksek bir bina olmamasına rağmen. Ne olursa olsun, düzinelerce tanık –belki bir grup halüsinasyonunun, belki de rezonans çubuklarının görünmez bir etkisi nedeniyle– köprünün yıkılmadan önce kırıldığını duyduklarını iddia etti.

Merton Koleji, Doğa Felsefesi Profesörü Harrison Lewis, "İçimizi kemiren korkunç bir duyguydu," dedi. "Çok yoğun bir korkuydu. Bir şeyler olmak üzere olduğunu biliyorduk ve ne olduğunu ancak sonradan öğrendik."

Londra'dan görgü tanıkları da olayı büyük bir gümbürtü olarak tanımladılar. "Sanki taşlar çığlık atıyordu," dedi Bayan Sarah Harris. "Sanki bize uzaklaşmamızı söylüyorlardı ve Tanrı biliyor ya, ben onları dinledim."

Burası köprülerin bakımsız kalmasına alışkın bir şehirdi. Londra Köprüsü tarihinde en az üç kez kullanılamaz hâle gelmişti – bir kez buzdan, birçok kez de yangından. Ancak Londra Köprüsü, şarkılara rağmen, sadece kısmen çökmüştü. Hiçbir zaman tam olarak suya düşmemişti.

Ama Westminster Köprüsü düştü. "Çok temiz işti," dedi

Ninova

baca temizleyicisi Bay Monks Creedy. "Bir an havadaydı. Ve sonra değildi."

Köprü birdenbire yıkılmadı. Görgü tanıkları taşların yirmi dakika önce uğuldadığını ve bunun çoğu yayaya her iki uca kaçmak için zaman verdiğini bildirdi. Gümbürtü başladığında köprünün altından iki buharlı gemi geçiyordu ve her ikisi de kaçmaya çalıştı – biri geri geri giderek, diğeri ise hızlanarak. Sonuçta, her iki gemiyi ve diğer birçok tekneyi köprünün hemen altında sıkıştıran bir yığılma oldu.

"Duvarların yıkılması Jericho'nun yıkılması gibiydi," dedi Avukat Bay Martin Green. "Her şey çok düzenliydi. Sanki görünmez bir borazanın sesiyle yıkıldı."

Çökme ânında köprüde bulunan yaya sayısının belirsizliği (savaşa karşı olan bir milletvekili de dahil olmak üzere en az altmış üç kişi), aşağıdaki gemilerde bulunan kurbanlar ve bunu takip eden nehir kazalarında ölenler nedeniyle toplam ölü sayısı hâlâ tartışmalı.

"Kıyıda bağıran bir kadın gördüm," dedi temizlikçi Bayan Sue Sweet. Yüzer evinin gelip onu alması için bağırıyordu. Ancak yüzer ev çok uzaktaydı ve kaçmayı düşündüğünde taşlar üzerine düştü."

Westminster Köprüsü'nün yıkılmasının çevirmenlerin davasına katkıda bulunacağını düşünüp düşünmediği sorulduğunda Bayan Sweet, "Hayır, bunu onların yaptığını sanmıyorum. Bunu hiçbir insan yapamaz. Böyle bir şey ancak Tanrı'nın bir eylemi olabilir," dedi.

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM

Westminster Köprüsü yıkıldı ve Oxford'da sıcak savaş başladı. Telgraf makinesinin etrafında toplanmış, endişeyle yeni bir haber bekledikleri sırada, silahlı adamlardan biri üst kattan içeri daldı ve nefesini tutarak, "Bir kızı öldürdüler" diye duyurdu.

Onu çatıya kadar takip ettiler. Robin çıplak gözle kuzeyde, Jericho'da bir kargaşa olduğunu, kalabalığın çılgınca hareket ettiğini görebiliyordu ama silahlı adamların neyi işaret ettiğini anlaması için teleskobu bir süre kurcalaması gerekti.

Silahlı adam onlara, Jericho barikatındaki askerlerin ve işçilerin az önce karşılıklı ateş açtığını söyledi. Bu genellikle hiçbir sonuç vermezdi – uyarı atışları her zaman şehrin her yerinde yankılanır ve taraflar barikatların arkasına çekilmeden önce genellikle sırayla ateş ederlerdi. Sembolikti, her şeyin sembolik olması gerekiyordu. Ama bu kez ortada bir ceset vardı.

Teleskop merceği şaşırtıcı miktarda ayrıntıyı ortaya çıkardı. Kurban gençti, beyazdı, sarı saçlıydı, güzeldi ve karnından fışkıran kan zemini canlı, kusursuz bir kırmızıya boyamıştı. Arduaz grisi kaldırım taşlarının üstünde bir bayrak gibi görünüyordu. Pantolon giymemişti. Barikatlara katılan kadınlar genellikle pantolon giyerdi. Üzerinde bir şal ve dökümlü bir etek vardı ve sol kolunda hâlâ ters çevrilmiş bir sepet asılıydı. Yiyecek almaya gidiyor olabilirdi. Evine, kocasına, anne babasına, çocuklarına gidiyor da olabilirdi.

Robin doğruldu. "Bunu biz mi–"

"Biz yapmadık," dedi diğer silahlı adam. "Açıya bak. Kız barikatlara sırtını dönmüş. Bizimkilerden biri değildi, benden söylemesi."

Aşağıdan bağrışmalar geldi. Silah sesleri başlarının üzerin-

Ninova

de ıslık çaldı. İrkilerek merdivenlerden kulenin güvenli alanına geri döndüler.

Bodrum katında toplandılar, gergin bir şekilde bir araya geldiler. Gözleri az önce büyük bir yaramazlık yapmış ürkek çocuklar gibi etrafta geziniyordu. Bu, barikatlardaki ilk sivil kayıptı ve çok önemliydi. Hat aşılmıştı.

"Her şey bitti," dedi Profesör Craft. "Bu İngiliz topraklarında gerçekleşen açık bir savaş. Tüm bunların sona ermesi gerekiyor."

Bunun üzerine bir tartışma başladı.

"Ama bu bizim hatamız değildi," dedi İbrahim.

"Bizim suçumuz olup olmaması umurlarında değil," dedi Yusuf. "Biz başlattık–"

"O zaman teslim mi olacağız?" diye sordu Meghana. "Her şeyden sonra? Öylece duracak mıyız?"

"Durmayacağız," dedi Robin. Sesinin gücü onu şaşkına çevirdi. Ses onun ötesinde bir yerden geliyordu. Daha yaşlıydı, Griffin'in sesine benziyordu. Sözleri herkeste bir yankı uyandırmış olmalıydı çünkü sesler kesildi ve tüm yüzler korkmuş bir hâlde, beklentiyle ve umutla ona doğru döndü. "İşte rüzgârın tersine döneceği nokta burası. Bu yapabilecekleri en aptalca şeydi." Kulaklarına kan pompalanıyordu. "Daha önce tüm şehir bize karşıydı, görmüyor musunuz? Ama şimdi ordu her şeyi berbat etti. Kasaba halkından birini vurdular. Bunun geri dönüşü yok. Sizce Oxford şimdi orduyu destekleyecek mi?"

"Eğer haklıysan," dedi Profesör Craft yavaşça, "o zaman işler çok daha kötüye gitmek üzere."

"Güzel," dedi Robin. "Barikatlar dayanabildiği sürece."

Victoire gözlerini kısmış onu izliyordu ve Robin onun şüphelerini biliyordu – Victoire onun hiç vicdan azabı çekmediğinden, diğerleri kadar üzgün olmadığını düşünüyordu.

Pekâlâ, Robin neden bunu itiraf etmiyordu? O utanmıyordu. Haklıydı. Bu kız her kimse bir semboldü; imparatorluğun hiçbir sınırı olmadığını, imparatorluğun kendini korumak için her şeyi yapabileceğini kanıtlıyordu. *Devam edin*, diye düşündü; *tekrar yapın; daha fazlasını öldürün; sokakları kendi kanınızla*

kırmızıya boyayın. Onlara kim olduğunuzu gösterin. Beyaz olmalarının onları kurtarmayacağını gösterin. İşte sonunda, faili belli olan, affedilmez bir suç işlenmişti. Ordu bu kızı öldürmüştü. Ve Oxford intikam istiyorsa, bunun tek bir yolu vardı.

O gece Oxford sokaklarında tam bir şiddet patlaması yaşandı. Çatışma şehrin en ucunda, ilk kanın döküldüğü Jericho'da başladı ve giderek daha fazla çatışma noktasına yayıldı. Top ateşi sürekli devam ediyordu. Bütün şehir bağrışlar ve isyanlarla uyandı ve Robin o sokaklarda Oxford'da yaşadığını hayal bile edemeyeceği kadar çok insan gördü.

Akademisyenler pencerelerin yanında kümelenmiş, keskin nişancı ateşi arasında dışarı bakıyorlardı.

Profesör Craft, "Bu delilik," diye fısıldayıp duruyordu. "Kesinlikle delilik."

Delilik bunu anlatmak için yeterli değil, diye düşündü Robin. İngilizce tüm bunları anlatmak için yetersizdi. Aklı eski Çin metinlerine, hanedanların çöküşünü ve değişimini anlatmak için kullanılan deyimlere gitti. 天塌地覆; *tiānfāndìfù*. Gökler düştü ve yeryüzü kendi üzerine çöktü. Dünya tersine döndü. Britanya kendi kanını döküyordu, Britanya kendi etini oyuyordu ve bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olamazdı.

Gece yarısı Abel, Robin'i lobiye çağırdı.

"Her şey bitti," dedi. "Yolun sonuna yaklaşıyoruz."

Robin, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu. "Bu bizim için iyi oldu – tüm şehri kışkırttılar, değil mi?"

"Bu son olmayacak," dedi Abel. "Şimdi kızgınlar ama onlar asker değil. Dayanma güçleri yok. Bunu daha önce de görmüştüm. Gecenin erken saatlerinde evlerine dağılmaya başlayacaklar. Ordudan aldığım bilgiye göre şafak vakti hâlâ dışarıda olanlara ateş açmaya başlayacaklar."

"Peki ya barikatlar?" diye sordu Robin çaresizce. "Onlar hâlâ yerlerinde–"

"Bariyerlerin son çemberine kadar geriledik. Elimizde sadece

High Caddesi kaldı. Artık uygar rolü yapmak yok. Bariyerleri yıkıp geçecekler ve mesele geçip geçmeyecekleri değil, ne zaman geçecekleri. Gerçek şu ki bizimki sivil bir ayaklanma; onlar ise eğitimli, silahlı ve takviye kuvvetleri olan bir tabur. Tarihe bakacak olursak, eğer bu gerçekten bir savaşa dönüşürse, o zaman ezileceğiz. Peterloo'nun tekrarlanmasını istemeyiz."[1] Abel içini çekti. "Engelleme yanılsaması ancak bu kadar sürebildi. Umarım size zaman kazandırmışızdır."

"Sanırım her şeye rağmen size ateş etmekten mutlu oldular," dedi Robin.

Abel ona kederli bir bakış attı. "Sanırım haklı olmak iyi hissettirmiyor."

"Peki o zaman." Robin bir hayal kırıklığı hissetti ama onu bastırdı. Bu gelişmeler için Abel'ı suçlamak adil değildi, karşılaşacağı tek şey neredeyse kesin bir ölüm ya da tutuklanmayken ondan daha fazla kalmasını istemek de öyle. "O hâlde, teşekkür ederim. Her şey için teşekkür ederim."

"Dur bakalım," dedi Abel. "Sadece seni terk ettiğimizi söylemeye gelmedim."

Robin omuz silkti. Dargın görünmemeye çalışıyordu. "O barikatlar olmadan her şey çok çabuk bitecek."

"Sana bunun dışarı çıkmanız için bir şans olduğunu söylüyorum. Çatışmalar iyice şiddetlenmeden önce insanları uzaklaştırmaya başlayacağız. Birkaçımız barikatları korumak için kalacak ve bu da en azından geri kalanları Cotswolds'a götürecek kadar dikkatlerini dağıtacak."

"Hayır," dedi Robin. "Hayır, teşekkürler ama yapamayız. Biz kulede kalıyoruz."

Abel tek kaşını kaldırdı. "Hepiniz mi?"

Aslında şunu demek istiyordu: *Bu kararı sen verebilir misin? Bana oradaki herkesin ölmek istediğini söyleyebilir misin?* Sor-

1 1819'daki Peterloo Katliamı'nın en büyük etkisi, hükümetin radikal örgütlenmeye yönelik baskılarını kışkırtması oldu. Süvariler Parlamento'da temsil edilmek için galeyana gelen kalabalığa saldırarak erkek, kadın ve çocukları toynaklarının altında ezdi. On bir kişi öldü.

makta haklıydı, çünkü hayır, Robin kalan yedi akademisyen adına konuşamazdı ve aslında, bundan sonra ne yapmayı seçecekleri konusunda hiçbir fikri olmadığını fark etti.

"Soracağım," diyerek geri adım attı. "Ne zaman karar vermemiz–"

"Bir saat içinde," dedi Abel. "Mümkünse daha erken. Oyalanmak istemeyiz."

Robin yukarı çıkmadan önce bir süre gücünü topladı. Onlara bunun son olduğunu nasıl söyleyeceğini bilemiyordu. Ağlayacak gibi hissediyordu; ağabeyinin hayaletinin ardına saklanan korkmuş çocuk her an ortaya çıkabilirdi. Tüm bu insanları bu son direnişin içine çekmişti ve onlara her şeyin bittiğini söylediğinde yüzlerini görmeye dayanamazdı.

Herkes dördüncü katta, doğu penceresinin önünde toplanmıştı. Robin de onlara katıldı. Dışarıdaki askerler çimenlerin üzerinde tuhaf bir tereddütle ilerliyorlardı.

Profesör Craft merakla, "Ne yapıyorlar?" diye sordu. "Bu bir hücum mu?"

"Daha kalabalık bir hücum olacağını sanıyordum," dedi Victoire.

Haklıydı. Bir düzineden fazla asker High Caddesi'nde durmuştu ama sadece beş tanesi yolun kuleye doğru giden bölümünde ilerliyordu. Onlar izlerken, askerler kenara çekildiler ve bir kişi onların arasından geçerek, geride kalan son barikata kadar ilerledi. Victoire keskin bir nefes aldı. Bu Letty'ydi. Beyaz bir bayrak sallıyordu.

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

Kadın oturdu çamaşırcısının[1] üzerine,
Akşam Yıldızı'nı izlemeye,
Ve onlar geçerken tüm yelpazeciler haykırdı,
"Tanrım! Ne kadar güzelsin!" diye.

Edward Lear, "The Cummerbund"

Kapıyı açmadan önce herkesi üst kata gönderdiler. Letty kalabalıkla pazarlık etmek için gelmemişti, bunu yapması için bir üniversite öğrencisini göndermezlerdi. Bu kişisel bir meseleydi, Letty hesaplaşmak için buradaydı.

Robin, Abel'a, "Bırakın geçsin," dedi.

"Efendim?"

"Konuşmaya gelmiş. Geçmesine izin vermelerini söyle."

Abel adamına bir şeyler söyledi, o da barikatçılara haber vermek için yeşil alana koştu. İki adam barikatın tepesine tırmanıp aşağıya eğildiler. Az sonra Letty barikatın tepesine çıkarıldı, sonra hiç de nazik olmayan bir şekilde diğer tarafa indirildi.

Letty omuzları çökmüş hâlde, bayrağı kaldırımda sürükleyerek yeşil alanda ilerledi. Eşikte onlarla karşılaşana kadar gözlerini kaldırmadı.

"Merhaba Letty," dedi Victoire.

Letty, "Merhaba," diye mırıldandı. "Beni kabul ettiğiniz için teşekkür ederim."

Perişan görünüyordu. Uyumadığı belliydi; giysileri kirli ve buruşuktu, yanakları çukurlaşmış, gözleri ağlamaktan kızarmış

1 *Dobie /Dhobi*: Hindistan'da yaşayan, geleneksel meslekleri çamaşır yıkamak, ütü yapmak ve tarım işçiliği olan bir kast.

ve şişmişti. Sanki bir darbeden kaçınıyormuş gibi omuzlarını kamburlaştırması onu çok küçük gösteriyordu. Ve her şeye rağmen, Robin'in o anda tek istediği ona sarılmaktı.

Bu içgüdü onu şaşırttı. Letty kuleye yaklaşırken kısa bir süre için onu öldürmeyi düşünmüştü – keşke onun ölümü hepsinin sonunu getirmeseydi, keşke kendi hayatını da bu pazarlığa dahil edebilseydi. Ama şimdi ona bakıp da bir arkadaş görmemek çok zordu. Sizi bu kadar kötü incitmiş birini nasıl sevebilirdiniz? Yakından, gözlerinin içine bakarak, bu Letty'nin, onların Letty'sinin, yaptığı şeyleri yaptığına inanmakta güçlük çekiyordu. Letty kederli, savunmasız, korkunç bir peri masalının zavallı kahramanı gibi görünüyordu.

Ama Robin kendi kendine, Letty'nin sahip olduğu avantajının bu görünüş olduğunu hatırlattı. Letty'nin bu ülkede sempati uyandıran bir yüzü ve rengi vardı. Ne olursa olsun, içlerinde sadece Letty buradan masum bir şekilde çıkabilirdi.

Robin başıyla Letty'nin bayrağını işaret etti. "Teslim olmaya mı geldin?"

"Pazarlık etmeye geldim," dedi Letty. "Hepsi bu."

"O zaman içeri gel," dedi Victoire.

Davet edilen Letty kapıdan içeri adım attı. Kapı arkasından çarparak kapandı. Üçü bir an için sadece birbirlerine baktılar. Lobinin ortasında, ne yapacaklarını bilemeden, dengesiz bir üçgen şeklinde durdular. Bu durum temelden yanlıştı. Her zaman dört kişiydiler; her zaman çiftler hâlindelerdi, sayıları eşitti ve Robin'in düşünebildiği tek şey Rami'nin aralarında olmayışıydı. Rami'siz, onun kahkahaları, kıvrak, kolay zekâsı, aynı anda pek çok şeyle uğraşıyormuş gibi hissettiren ani konu değişimleri olmadan eksik sayılırlardı. Artık bir grup değillerdi. Sadece geride kalanlardı.

Victoire düz ve donuk bir sesle, "Neden?" diye sordu.

Letty belli belirsiz irkildi. Çenesini yukarı kaldırarak, hiç bocalamadan, "Yapmak zorundaydım," dedi. "Yapabileceğim tek şeyin bu olduğunu biliyorsun."

"Hayır," dedi Victoire. "Bilmiyorum."

"Ülkeme ihanet edemezdim."

"Bize ihanet etmek zorunda değildin."

"Vahşi bir suç örgütünün esareti altındaydınız," dedi Letty. Sözler ağzından o kadar düzgün çıkmıştı ki Robin prova edildiklerini varsaydı. "Ve sizinle aynı fikirdeymişim gibi davranmazsam, sizinle hareket etmezsem, oradan nasıl canlı çıkacağımı bilmiyordum."

Buna gerçekten inanıyor muydu? Robin merak etti. Onları hep böyle mi görmüştü? Bu sözlerin onun ağzından çıktığına, bir zamanlar onlarla geç saatlere kadar oturup kaburgalarını sızlatacak kadar çok gülen kızın aynı kişi olduğuna inanamıyordu. Yalnızca Çincede basit kelimelerin ne kadar acı verebileceğini özetleyen bir karakter vardı: 刺, *cì*, dikenler, bıçaklar ve eleştiriler için kullanılan karakter. Ne kadar esnek bir karakterdi. 刺言,刺語 cümlesinde "dikenli, can acıtan sözler" anlamına geliyordu. 刺 "kışkırtmak" anlamını da taşıyordu. Ayrıca 刺 "öldürmek" anlamına da geliyordu.

"Peki bunun anlamı nedir?" diye sordu Robin. "Parlamento'nun canına tak mı etti?"

"Ah, Robin." Letty ona ağlamaklı bir bakış attı. "Teslim olmalısınız."

"Korkarım ki müzakereler bu şekilde yürümüyor, Letty."

"Ciddiyim. Sizi uyarmaya çalışıyorum. Burada olmamı bile istemiyorlar ama onlara yalvardım, babama yazdım, elimden gelen her şeyi yaptım."

Victoire, "Bizi ne hakkında uyaracaksın?" diye sordu.

"Şafak vakti kuleye saldıracaklar. Ve direnişinizi silahlarla yok edecekler. Artık beklemek yok. Her şey bitti."

Robin kollarını kavuşturdu. "O zaman şehirlerini geri alma konusunda iyi şanslar."

"Buraya kadarmış," dedi Letty. "Sizi aç bırakabileceklerini düşündükleri için geri çekildiler. Ölmenizi istemiyorlar. İster inanın ister inanmayın, akademisyenlere ateş etmeyi sevmiyorlar. Hepiniz çok yararlısınız, bu konuda haklısınız. Ama

ülke artık buna dayanamıyor. Onları uçurumun kenarına ittiniz."

"O zaman mantıklı olan, taleplerimizi kabul etmek gibi görünüyor," dedi Victoire.

"Bunu yapamayacaklarını biliyorsun."

"Kendi şehirlerini yerle bir mi edecekler?"

"Neyi yerle bir ettiğiniz Parlamento'nun umurunda mı sanıyorsunuz?" dedi Letty sabırsızca. "O adamlar sizin Oxford'a ya da Londra'ya ne yaptığınızla ilgilenmiyorlar. Işıklar karardığında güldüler ve köprü yıkıldığında da güldüler. Bu adamlar şehrin yok edilmesini *istiyorlar*. Zaten çok büyüdüğünü ve hantallaştığını, karanlık, bakımsız gecekondu mahallelerinin tüm uygar semtlere baskın çıktığını düşünüyorlar. Ve biliyorsunuz ki en çok acı çekecek olanlar yoksullar. Zenginler kırlara gidebilir ve bahara kadar temiz hava ve temiz suya sahip olacakları yazlık malikânelerinde kalabilirler. Fakirler ise sürüler hâlinde ölecekler. Siz ikiniz, dinleyin. Bu ülkeyi yöneten insanlar Britanya İmparatorluğu'nun gururunu hafif rahatsızlıklardan daha çok önemsiyorlar ve bir avuç... bir avuç Geveze'nin taleplerine boyun eğmeden önce şehrin çökmesine izin verecekler."

"Asıl demek istediğini söyle," dedi Victoire.

"Bir avuç yabancının diyecektim."

"Ne büyük bir gurur," dedi Robin.

"Biliyorum," dedi Letty. "Ben bununla büyüdüm. Ne kadar derine işlediğini biliyorum. Bu konuda bana inanın. Gururları uğruna ne kadar kan dökmeye hazır olduklarını tahmin bile edemezsiniz. Bu adamlar Westminster Köprüsü'nün yıkılmasına izin verdiler. Onları başka neyle tehdit edebilirsiniz ki?"

Bir sessizlik oldu. Westminster Köprüsü en büyük kozdu. Şimdi nasıl bir karşılık verebilirlerdi ki?

Victoire sonunda, "Yani bizi ölüme ikna etmek istiyorsun," dedi.

"Hayır," dedi Letty. "Sizi kurtarmak istiyorum." Gözlerini kırpıştırdı ve birden gözyaşları yüzünde iki ince, net çizgi oluş-

turdu. Bu rol değildi, Letty'nin rol yapamayacağını biliyorlardı. Kalbi kırılmıştı, gerçekten kalbi kırılmıştı. Onları seviyordu ve Robin bundan şüphe etmiyordu, en azından onları sevdiğine gerçekten inanıyordu. Onları sağ salim istiyordu ama başarılı çözüm anlayışı, onları parmaklıklar ardına koymaktı.

"Bunların hiçbirini istemedim," dedi. "Sadece her şeyin eski hâline dönmesini istiyorum. Birlikte bir geleceğimiz vardı, hepimizin."

Robin gülmemek için kendini zor tuttu. "Ne hayal ediyordun?" diye sordu sessizce. "Bu ülke vatanlarımıza savaş ilan ederken birlikte limonlu bisküvi yemeye devam edeceğimizi mi?"

"Oralar sizin vatanlarınız değil," dedi Letty. "Olmak zorunda değiller."

"Olmak *zorundalar*," dedi Victoire. "Çünkü biz asla İngiliz olamayacağız. Nasıl oluyor da hâlâ anlayamıyorsun? Bu kimlik bize yasaklandı. Yabancıyız çünkü bu ulus bizi öyle damgaladı ve vatanlarımızla olan bağlarımız yüzünden her gün cezalandırıldığımız sürece, onları savunabiliriz. Hayır Letty, bu fanteziyi sürdüremeyiz. Bunu yapabilecek tek kişi sensin."

Letty'nin yüzü gerildi.

Ateşkes sona ermiş, duvarlar yükseltilmişti; duvarlar ona arkadaşlarını neden terk ettiğini, yani asla gerçekten, tam anlamıyla onlardan biri olamayacağını hatırlatmıştı. Ve Letty, eğer bir yere ait olamıyorsa, her şeyi yıkmayı tercih ederdi.

"Buradan hayır cevabıyla çıkarsam, hepinizi öldürmeye hazırlıklı olarak geleceklerini biliyorsunuz."

"Ama bunu yapamazlar." Victoire onay almak istercesine Robin'e baktı. "Bu grevin bütün amacı bize ihtiyaçları olmasıydı, bizi riske atamazlar."

"Lütfen anlayın." Letty'nin sesi sertleşti. "Onların başını ağrıttınız. Aferin size. Ama sonuçta vazgeçilebilirsiniz. Hepiniz. Sizi kaybetmek küçük bir aksilik olur ama imparatorluk projesi birkaç akademisyenden daha fazlasını içeriyor. Ve birkaç on yıldan daha uzun sürecek. Bu ulus tarih boyunca başka hiçbir uygarlığın başaramadığı bir şeyi başarmaya çalışıyor ve eğer sizi

öldürmek geçici bir gecikme anlamına geliyorsa, bunu yapacaklar. Yeni çevirmenler yetiştirecekler."

"Yetiştirmeyecekler," dedi Robin. "Bundan sonra kimse onlar için çalışmayacak."

Letty dudak büktü. "Tabii ki çalışacaklar. Neyin peşinde olduklarını çok iyi biliyorduk, değil mi? Bize daha ilk günden söylediler. Ve biz yine de burayı sevdik. *Her zaman* yeni çevirmenler bulabilecekler. Kaybettiklerini yeniden öğrenecekler. Ve devam edecekler, çünkü onları durduracak başka kimse olmayacak." Robin'in elini tuttu. Bu hareket o kadar ani, o kadar şoke ediciydi ki Robin'in elini çekecek vakti olmadı. Teni buz gibi soğuktu, tutuşu o kadar güçlüydü ki Robin parmaklarını koparabileceğinden korktu. "Ölürsen hiçbir şeyi değiştiremezsin, Birdie."

Robin şiddetle elini silkeledi. "Bana Birdie deme."

Letty bunu duymamış gibi yaptı. "Nihai hedefini gözden kaçırma. Eğer imparatorluğu düzeltmek istiyorsan, en iyi yol onun içinde çalışmaktır."

"Senin yaptığın gibi mi?" diye sordu Robin. "Sterling Jones'un yaptığı gibi mi?"

"En azından polis tarafından aranmıyoruz. En azından hareket etme özgürlüğümüz var."

"Sence devlet hiç değişecek mi, Letty? Yani, kazanırsanız ne olacağını hiç düşündün mü?"

Letty omuz silkti. "Hızlı, cesetsiz bir savaş kazanacağız. Ondan sonra da dünyadaki tüm gümüşleri."

"Sonra ne olacak? Makineleriniz hızlanacak. Ücretler düşecek. Eşitsizlik artacak. Yoksulluk artacak. Anthony'nin öngördüğü her şey gerçekleşecek. Bu curcuna sürdürülemez hâle gelecek. Sonra ne olacak?"

"Sanırım o köprüyü geçtiğimizde göreceğiz." Letty'nin dudağı kıvrıldı. "Deyim yerindeyse."

"Geçemeyeceksiniz," dedi Robin. "Bunun bir çözümü yok. Atlayamayacağın bir trenin içindesin, anlamıyor musun? Bunun sonu hiç kimse için iyi olmayacak. Bizim için kurtuluş, sizin için de kurtuluş demek."

"Ya da," dedi Letty, "tren giderek daha hızlı gitmeye devam edecek ve biz de buna izin vereceğiz çünkü tren herkesi geride bırakıyorsa, o trende olsak iyi olur."

Bu tartışma hiçbir yere varmayacaktı. Ama kendilerine karşı dürüst olmaları gerekirse, Letty ile hiçbir zaman tartışamamışlardı.

Letty, "Buna değmez," diye devam etti. "Sokaklarda bir sürü ceset olacak – ve ne için? *Bir şey anlatmak için mi?* İdeolojik doğruluk iyi güzel de Robin, başarısız olacağını bildiğin bir dava uğruna insanların ölmesine izin veriyorsunuz. Ve *başarısız olacaksınız*," dedi acımasızca. "Sayınız yeterli değil. Halk desteğine sahip değilsiniz, oylara sahip değilsiniz ve ivmeye sahip değilsiniz. İmparatorluğun gümüşünü geri almak için ne kadar kararlı olduğunu anlamıyorsunuz. Fedakârlık yapmaya hazır olduğunuzu mu sanıyorsunuz? Sizi saf dışı bırakmak için *ne gerekiyorsa* yapacaklar. Hepinizi kaybetmeyi planlamadıklarını bilmelisiniz. Sadece bazılarınızı öldürmeleri gerekiyor. Geri kalanları esir alacaklar ve sonra da grevinizi kıracaklar.

"Söyleyin bana – arkadaşlarınızın öldüğünü görseydiniz, kafanıza bir silah doğrultulsaydı, işe geri dönmez miydiniz? Chakravarti'yi çoktan tutukladılar, haberiniz olsun. İşbirliği yapana kadar ona işkence edecekler. Hadi, söyleyin bana – iş başa düştüğünde, bu kulede kaç kişi ilkelerine bağlı kalacak?"

"Hepimiz senin kadar omurgasız değiliz," dedi Victoire. "Onlar buradalar, değil mi? Bizimle birlikteler."

"Tekrar soruyorum. Sizce bu ne kadar sürecek? Henüz içlerinden birini kaybetmediler. Devriminizin ilk cesedi yere düştüğünde nasıl hissedeceklerini sanıyorsunuz? Veya *kendi* şakaklarına bir silah dayandığında?" Victoire kapıyı işaret etti. "Çık dışarı."

Letty, "Sizi kurtarmaya çalışıyorum," diye ısrar etti. "Ben sizin son kurtuluş şansınızım. Şimdi teslim olun, barışçıl şekilde dışarı çıkın ve şehrin yeniden yapılanmasına katkıda bulunun. Hapishanede uzun süre kalmayacaksınız. Size ihtiyaçları var, bunu kendiniz söylediniz – çok geçmeden Babil'e geri dönecek,

her zaman hayalini kurduğunuz işi yapacaksınız. Alabileceğiniz en iyi teklif bu. Buraya bunu söylemeye geldim. Kabul edin, yoksa ölürsünüz."

O zaman biz de ölürüz, diyecekti Robin ama kendini tuttu. Üst kattaki herkesi ölüme mahkûm edemezdi. Letty bunu biliyordu.

Onları alt etmişti. Bunu tartışarak çözmeleri mümkün değildi. Onları tamamen köşeye sıkıştırmıştı; onun öngöremediği hiçbir şey, şapkadan çıkaracakları hiçbir numara kalmamıştı. Westminster Köprüsü yıkılmıştı. Hükümeti başka neyle tehdit edebilirlerdi ki?

Robin az sonra söyleyeceklerinden nefret etti. Teslim olmuş, boyun eğmiş gibi hissetti. "Hepsinin adına karar veremeyiz."

"O zaman bir toplantı düzenleyin." Letty'nin dudağı kıvrıldı. "Bir seçim yapın ve burada uyguladığınız küçük demokrasiyi kullanarak fikir birliği sağlayın." Letty beyaz bayrağı masanın üstüne koydu. "Ama şafak sökene kadar bir cevabınız olsun."

Gitmek üzere arkasını döndü.

Robin öne atıldı. "Letty, bekle."

Letty bir eli kapının üzerindeyken durakladı.

Robin, "Neden Rami?" diye sordu.

Letty donup kaldı. Bir heykele benziyordu ve ay ışığının altında yanakları soluk, mermer beyazı gibi parlıyordu. Rami onu her zaman böyle görmüş olmalı, diye düşündü Robin. Soğuk. Ruhsuz. Onu yaşayan, nefes alan, seven, acı çeken bir insan yapan her şeyden yoksun.

"Ona nişan aldın," dedi. "Tetiği çektin. Ve sen çok iyi bir nişancısın, Letty. Neden o? Rami sana ne yaptı ki?"

Robin nedenini biliyordu. İkisi de biliyordu, buna hiç şüphe yoktu. Ama Robin bunu sesli söylemek istiyordu; Letty'nin bildiklerini bildiğinden emin olmak istiyordu, Letty'nin gözlerine yansıyan acıyı görebildiği ve Letty bunu hak ettiği için bu anıyı taze, keskin ve acımasız bir şekilde canlandırmak istiyordu.

Letty uzun süre ona baktı. Göğsünün hızla inip kalkması dışında hiç kıpırdamadı. Konuştuğunda sesi yüksek ve soğuk-

tu. "Ben hiç..." dedi; Robin gözlerini kısışından ve kelimelerini hançer gibi vurgulayarak söyleyişinden bir sonraki cümlenin ne olacağını kestirebiliyordu. Kendi sözleri yüzüne vuruldu. "Hiç düşünmedim. Panikledim. Sonra da onu öldürdüm."

"Cinayet o kadar basit değil," dedi Robin.

"Demek ki öyleymiş, Birdie." Letty ona küçümser bir bakış attı. "Buraya böyle gelmedik mi?"

"Seni seviyorduk," diye fısıldadı Victoire. "Senin için ölebilirdik."

Letty cevap vermedi. Arkasına döndü, hızla kapıyı açtı ve geceye karıştı.

Kapı çarparak kapandı ve ardından sessizlik oldu. Haberleri üst kata taşımaya hazır değillerdi. Ne söyleyebileceklerini bilmiyorlardı.

Robin sonunda, "Sence ciddi mi?" diye sordu.

"Kesinlikle öyle," dedi Victoire. "Letty hiç çekinmez."

"O zaman kazanmasına izin mi vereceğiz?"

Victoire yavaşça, "Peki kaybetmesini nasıl sağlayacağız?" diye sordu.

Üstlerine korkunç bir ağırlık çöktü. Robin cevabı biliyordu, sadece bunu nasıl dile getireceğini kestiremiyordu. Victoire onun kalbindeki her şeyi biliyordu, bunun dışında. Ondan gizlediği tek şey buydu – kısmen bu yükü onunla paylaşmak istemediği için, kısmen de nasıl tepki vereceğinden korktuğu için.

Victoire'ın gözleri kısıldı. "Robin."

"Kuleyi yok edeceğiz," dedi Robin. "Ve kendimizi de yok edeceğiz."

Victoire hiç kıpırdamadı, sadece bir açıklama bekliyormuş gibi durgunlaştı. Robin düşündüğü kadar iyi rol yapmamıştı, Victoire bunu söylemesini bekliyordu. "Yapamazsın."

"Bir yolu var." Robin onun sözlerini bilerek yanlış yorumlamış, daha ziyade itirazının lojistikle ilgili olduğunu ummuştu. "Olduğunu biliyorsun. En başında bize göstermişlerdi."

Victoire o an kıpırdamadan durdu. Robin onun ne hayal et-

tiğini biliyordu: Profesör Playfair'in elindeki tiz sesli, titreşen külçe acı çekiyormuş gibi çığlık atıyor, binlerce keskin, parlak parçaya ayrılıyordu. Victoire bu etkiyi kafasında misliyle çarpıyordu. Bir külçe yerine, bir kule hayal ediyordu. Bir ülke hayal ediyordu.

"Bu zincirleme bir reaksiyon," diye fısıldadı Robin. "Bir külçe, işi tek başına bitirecek. Hatırladın mı? Playfair bize nasıl yapıldığını göstermişti. Eğer başka bir külçeye değerse, etkisi metale yayılır. Durmaz, gümüşün tamamını kullanılamaz hâle getirene kadar devam eder."

Babil'in duvarlarında ne kadar gümüş vardı? Bu iş bittiğinde, tüm o çubuklar değersiz olacaktı. O zaman çevirmenlerin işbirliğinin bir önemi kalmayacaktı. Tesisleri mahvolmuş olacaktı. Kütüphaneleri mahvolmuş olacaktı. Dilbilgisi lügatları mahvolmuş olacaktı. Rezonans çubukları, gümüşleri gitmiş, mahvolmuş olacaktı.

Victoire, "Bunu ne zamandır planlıyordun?" diye sordu.

"Başından beri," dedi Robin.

"Senden nefret ediyorum."

"Kazanmak için elimizde kalan tek yol bu."

"Bu senin intihar planın," dedi Victoire öfkeyle. "Bana bunun başka bir şey olduğunu söyleme. Bunu istiyorsun, bunu hep istedin."

Mesele de bu ya, diye düşündü Robin. Göğsünü sıkıştıran ağırlığı, sürekli nefes alamamasını nasıl açıklayacaktı? "Sanırım –Rami ve Griffin'den beri– hayır, Kanton'dan beri, ben..." Yutkundu. "Yaşamaya hakkım olmadığını hissediyorum."

"Böyle söyleme."

"Bu doğru. Onlar daha iyi adamlardı ve öldüler–"

"Robin, işler böyle yürümüyor–"

"Peki ben ne yaptım?" Sahip olmamam gereken bir hayat yaşadım, milyonlarca insanın sahip olamadığı şeylere sahip oldum – onca acı varken Victoire, tüm bu süre boyunca şampanya içiyordum–"

"Sakın ha." Victoire ona tokat atacakmış gibi elini kaldırdı.

"Sakın bana artık dünyayı gördüğün için onun ağırlığını kaldıramayan kırılgan bir akademisyen olduğunu söyleme – bu tamamen *saçmalık*, Robin. Sen acı çekmekten ilk bahsedildiğinde bayılan züppenin teki değilsin. O adamların ne olduğunu biliyor musun? Korkaklar, romantikler, çok üzücü buldukları dünyayı değiştirmek için hiçbir şey yapmayan, kendilerini çok suçlu hissettikleri için saklanan aptallar–"

"Suçluyum," dedi Robin. "Suçluyum, işte ben tam olarak buyum. Rami bir keresinde bana doğru şeyi yapmayı umursamadığımı, sadece kolay yolu seçmek istediğimi söylemişti."

"Haklıydı," dedi Victoire heyecanla. "Bu korkakların yolu, bunu biliyorsun–"

"Hayır, dinle." Robin onun ellerini kavradı. Victoire'ın elleri titriyordu. Victoire geri çekilmeye çalıştı ama Robin onun parmaklarını kendi parmakları arasına sıkıştırdı. Ona ihtiyacı vardı. Onu karanlığa terk ettiği için kendisinden sonsuza dek nefret etmeden önce anlamasını sağlamalıydı. "Rami haklı. Sen de haklısın. Bunu biliyorum, söylemeye çalıştığım – o haklıydı. Çok üzgünüm. Ama nasıl devam edeceğimi bilmiyorum."

"Günbegün, Birdie." Gözleri yaşlarla doldu. "Günbegün devam ediyorsun. Tıpkı bizim yaptığımız gibi. Zor değil."

"Hayır, zor – Victoire, yapamam." Ağlamak istemiyordu, ağlamaya başlarsa bütün sözcükleri kaybolacak ve söylemesi gerekenleri asla söyleyemeyecekti. "Uğruna mücadele ettiğimiz geleceğe inanmak istiyorum ama o yok, *yok işte* ve yarını düşünmek bile beni dehşete düşürürken her şeyi günü gününe yaşayamam. Suyun altındayım. Çok uzun zamandır suyun altındayım ve bir çıkış yolu aradım ama sorumluluktan kaçıyormuşum gibi hissettirmeyecek bir yol bulamadım. Ama bu– bu benim çıkış yolum."

Victoire başını iki yana salladı. Artık rahatça ağlıyordu, ikisi de ağlıyordu. "Bunu bana söyleme."

"Birinin bu sözleri söylemesi gerek. Birinin kalması gerek."

"Benden seninle kalmamı istemeyecek misin?"

"Ah, Victoire." Söylenecek başka ne vardı ki? Bunu ondan

isteyemezdi ve Victoire, Robin'in buna asla cesaret edemeyeceğini biliyordu. Yine de bu soru aralarında cevapsız bir şekilde asılı kaldı.

Victoire'ın bakışları pencereye, dışarıdaki siyah çimenliğe, meşalelerle aydınlatılmış barikatlara sabitlenmişti. Sürekli ve sessizce ağlıyordu, gözyaşları yanaklarından süzülmeye devam ediyor ve o da anlamsızca onları silip duruyordu. Robin onun ne düşündüğünü anlayamadı. Bütün bunlar başladığından beri ilk kez Victoire'ın kalbini okuyamıyordu.

Sonunda Victoire derin bir nefes aldı ve başını kaldırdı. Arkasını dönmeden sordu: "Kölelik karşıtlarının sevdiği o şiiri hiç okudun mu? Bicknell ve Day'in şiirini. Adı 'The Dying Negro'."

Aslında Robin bu şiiri Londra'da eline geçen bir kölelik karşıtı broşürde okumuştu. Onu çarpıcı bulmuştu, hâlâ ayrıntılarıyla hatırlıyordu. Şiir yakalanma ve köleliğe geri dönme ihtimaliyle karşı karşıya kalan, bunun yerine kendini öldüren Afrikalı bir adamın hikâyesini anlatıyordu.[1] Robin o zamanlar bunu romantik ve dokunaklı bulmuştu ama şimdi Victoire'ın yüz ifadesini görünce hiç de öyle olmadığını anladı.

"Okudum," dedi. "Trajikti."

"Onların merhametini kazanmak için ölmek zorundayız," dedi Victoire. "Bizi asil bulmaları için ölmeliyiz. Ölümlerimiz bu yüzden büyük bir isyan eylemi, ne kadar insanlık dışı olduklarını vurgulayan sefil bir ağıt. Ölümlerimiz onların savaş çığlığı hâline geliyor. Ama ben ölmek istemiyorum Robin." Victoire'ın boğazı düğümlendi. "Ölmek istemiyorum. Onların Imoinda'sı, Oroonoko'su olmak istemiyorum.[2] Onların trajik, sevimli süs objesi olmak istemiyorum. Yaşamak istiyorum."

---

1 "Son hüzünlü armağanımla donandım – ölme gücüyle! / Şimdi mızraklara, kötü talihe meydan okuyabilirim. (Thomas Day ve John Bicknell, 1775)

2 (Beyaz İngiliz kadın) Aphra Behn'in 1688 tarihli romantik romanı *Oroonoko*'da, Afrikalı prens Oroonoko sevgilisi Imoinda'yı isyan ettikleri İngiliz askeri güçlerinin tecavüzünden kurtarmak için öldürür. Oroonoko daha sonra yakalanır, bir direğe bağlanır, dörde bölünüp parçalara ayrılır. *Oroonoko* Thomas Southerne tarafından tiyatroya uyarlandığında o dönem büyük bir aşk hikâyesi olarak değerlendirilmişti.

Victoire, Robin'in omzuna yaslandı. Robin kollarını ona doladı ve ileri geri sallanarak sıkıca sarıldı.

Victoire, "Yaşamak istiyorum," diye tekrarladı, "yaşamak, gelişmek ve onlardan kurtulmak istiyorum. Bir gelecek istiyorum. Ölümün bir erteleme olduğunu düşünmüyorum. Bence bu sadece bir son. Her şeyi, mutlu ve özgür olabileceğim bir geleceği elimden alıyor. Ve bunun cesur olmakla ilgisi yok. Bu başka bir şans istemekle ilgili. Tek yaptığım kaçmak olsa bile, yaşadığım sürece kimseye yardım etmek için kılımı kıpırdatmasam bile – en azından mutlu olabilirim. En azından dünya sadece bir günlüğüne, sadece benim için iyi olabilir. Bu bencillik mi?"

Victoire'ın omuzları çöktü. Robin ona sıkıca sarıldı. Onun nasıl bir dayanak olduğunu düşündü, hak etmediği bir dayanak. Victoire onun kayasıydı, ışığıydı, onu ayakta tutan tek varlıktı. Ve tüm kalbiyle, bu desteğin yeterli olmasını diledi.

"Bencil ol," diye fısıldadı Robin. "Cesur ol."

OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ayrılık zamanı geldi ve kendi yollarımıza gidiyoruz – ben ölmeye, sen hayatını yaşamaya. Hangisinin daha iyi olduğunu sadece Tanrı bilir.

Platon,
Sokrates'in Savunması

Profesör Craft, "Kulenin tamamını mı?" diye sordu. İlk konuşan o oldu. Geri kalanlar Robin ve Victoire'a dereceleri değişen bir inançsızlıkla baktı; Profesör Craft bile bu fikrin sonuçlarını yüksek sesle dile getirirken hâlâ aklını toparlamaya çalışıyor gibiydi. "Bu onlarca, *yüzyıllarca* süren araştırma demek, hepsi gömülecek –kaybolacak– ah, kimbilir kaç tanesi..." Cümlesi yarım kaldı.

"Ve İngiltere için sonuçları çok daha kötü olacak," dedi Robin. "Bu ülke gümüşle çalışıyor. Kanını gümüş pompalıyor, İngiltere onsuz yaşayamaz."

"Hepsini yeniden inşa edecekler–"

"Er ya da geç, evet," dedi Robin. "Ama dünyanın geri kalanı savunmaya geçmeden önce değil."

"Ya Çin?"

"Savaşa girmeyecekler. Bunu yapamayacaklar. Gümüş, savaş gemilerine güç veriyor. Gümüş donanmayı besliyor. İngiltere bundan aylar sonra, belki de yıllar sonra, artık dünyanın en güçlü ulusu olmayacak. Ve bundan sonra ne olacağını kimse tahmin edemez."

Gelecek değişken olacaktı. Tıpkı Griffin'in tahmin ettiği gibi. Doğru zamanda yapılan bireysel bir seçim. İvmeye bu şekilde meydan okumuşlardı. Tarihin akışını bu şekilde değiştirmişlerdi.

Ninova

Ve sonuçta, cevap çok açıktı – katılımı reddetmek. Emeklerini –ve emeklerinin meyvelerini– kalıcı olarak geri çekmek.

"Bu doğru olamaz," dedi Juliana. Sesi sona doğru yükseldi ve bu bir yorum değil, bir soru gibiydi. "Başka bir yolu olmalı."

"Şafakta bize saldıracaklar," dedi Robin. "İbret olsun diye birkaçımızı vuracaklar, sonra da biz hasarı onarmaya başlayana kadar geri kalanımızı silah zoruyla tutacaklar. Bizi zincire vuracaklar ve çalıştıracaklar."

"Ama barikatlar–"

"Barikatlar yıkılacak," diye fısıldadı Victoire. "Onlar sadece duvar, Juliana. Duvarlar yıkılabilir."

Önce sessizlik oldu, ardından boyun eğme ve sonra da kabullenme geldi. Zaten imkânsızın içinde yaşıyorlardı; bildikleri en ebedi şeyin yıkılmasından başka ne olabilirdi ki?

"O zaman sanırım hızlıca çıkmamız gerekecek," dedi İbrahim. "Zincirleme reaksiyon başladıktan hemen sonra."

Ama hızlı çıkamazsınız, diyecekken kendini tuttu Robin. Yanıt çok açıktı. Dışarı çıkmaları bile mümkün olmazdı. Tek bir büyü işe yaramazdı. Titiz davranmazlarsa kule kısmen çökebilirdi ama kalıntıları kurtarılabilir, kolayca yeniden kullanılabilirdi. Yalnızca masrafa ve hayal kırıklığına yol açarlardı. Bir hiç uğruna acı çekmiş olurlardı.

Hayır, bu planın işe yaraması için –imparatorluğa bir daha toparlanamayacağı bir darbe vurmak için– kalmaları, sözcükleri tekrar tekrar söylemeleri ve yapabildikleri kadar çok yıkım noktasını harekete geçirmeleri gerekiyordu.

Ama bir oda dolusu insana ölmeleri gerektiğini nasıl söyleyecekti?

"Ben..." diye lafa girdi ama sözcükler boğazına dizildi.

Açıklamak zorunda değildi. Hepsi anlamıştı, hepsi art arda aynı sonuca varıyordu ve bakışlarındaki değişim yürek burkuyordu.

"Bunu yapacağım," dedi. "Hepinizden benimle gelmenizi istemiyorum –eğer istemiyorsanız Abel sizi çıkarabilir– ama demek istediğim... Bunu – tek başıma yapamam."

Victoire kollarını kavuşturarak başını çevirdi.

Robin, "Herkese ihtiyacımız olmayacak," diye devam etti; sessizliği sözcüklerle doldurmak için can atıyordu çünkü belki de ne kadar çok konuşursa kulağa o kadar az korkunç geliyordu. "Sanırım etkiyi artırmak için çeşitli diller kullanmak iyi olur – ve tabii ki kulenin her köşesinde duran insanlar gerekecek, çünkü..." Boğazı düğümlendi. "Ama herkese ihtiyacımız yok."

Profesör Craft, "Ben kalırım," dedi.

"Ben... teşekkür ederim, profesör."

Profesör Craft ona titrekçe gülümsedi. "Sanırım diğer tarafta da kadro alamayacaktım."

Robin o sırada hepsinin aynı hesabı yaptığını gördü: Dışarıda karşılaşacakları zulüm, hapis ve olası idama karşı ölümün kesinliği. Babil'den sağ çıkmak, mutlaka hayatta kalmak anlamına gelmiyordu. Ve şimdi kendi ölümleriyle uzlaşıp uzlaşamayacaklarını, bunun daha kolay olup olmayacağını kendilerine sorduklarını görebiliyordu.

Meghana soru sorarcasına, "Korkmuyorsun," dedi.

"Hayır," dedi Robin. Ama sadece bu kadarını söyleyebildi. Kalbinden geçenleri kendisi de anlamıyordu. Kendini kararlı hissediyordu ama belki de bu sadece adrenalinin etkisiydi; belki de korkusu ve tereddüdü sadece geçici olarak, daha yakından incelendiğinde paramparça olacak çürük bir duvarın arkasına itilmişti. "Hayır, sadece – ben hazırım. Ama herkese ihtiyacımız olmayacak."

"Muhtemelen daha genç öğrenciler..." Profesör Craft boğazını temizledi. "Gümüş-işlemeyi bilmeyenleri kastediyorum. Onları kalmaları için bir sebep–"

"Ben kalmak istiyorum." İbrahim, Juliana'ya endişeli bir bakış attı. "Kaçmak istemiyorum."

Kâğıt gibi benzi solan Juliana hiçbir şey söylemedi.

Yusuf, Robin'e, "Bir çıkış yolu var mı?" diye sordu.

"Var. Abel'ın adamları sizi şehirden çıkarabilirler, söz verdiler ve bizi bekliyorlar. Ama mümkün olduğunca çabuk gitmeniz gerekecek. Ve sonra kaçmak zorunda kalacaksınız. Kaçmayı bırakabileceğinizi hiç sanmıyorum."

Meghana, "Af koşulları yok mu?" diye sordu.

"Eğer onlar için çalışırsanız var," dedi Robin. "Eğer her şeyi eski hâline getirmelerine yardım ederseniz. Letty bu teklifi yaptı, bilmenizi istedi. Ama her zaman onların kontrolü altında olacaksınız. Gitmenize asla izin vermeyecekler. O kadarını ima etti – size sahip olacaklar ve bunun için minnet duymanızı sağlayacaklar."

Bunun üzerine Juliana uzandı ve İbrahim'in elini tuttu. İbrahim onun parmaklarını sıktı. İkisinin de parmak eklemleri bembeyaz oldu ve bu görüntü o kadar samimiydi ki Robin gözlerini kırpıştırıp başka tarafa baktı.

"Ama hâlâ kaçabiliriz," dedi Yusuf.

"Hâlâ kaçabilirsiniz," dedi Robin. "Gerçi bu ülkenin hiçbir yerinde güvende olmazsınız–"

"Ama eve dönebiliriz."

Victoire'ın sesi o kadar yumuşaktı ki onu zar zor duyabiliyorlardı. "Eve gidebiliriz."

Yusuf başıyla onayladı ve bir süre düşündükten sonra gidip Victoire'ın yanında durdu.

Kimin kaçıp kimin öleceğine karar vermek işte bu kadar basitti. Robin, Profesör Craft, Meghana, İbrahim ve Juliana bir taraftalardı. Diğer tarafta Yusuf ve Victoire vardı. Kimse yalvarıp yakarmadı ve kimse fikrini değiştirmedi.

"Pekâlâ." İbrahim ufacık görünüyordu. "Ne zaman–"

"Şafakta," dedi Robin. "Şafakta geliyorlar."

"O zaman külçeleri yığsak iyi olur," dedi Profesör Craft. "Ve eğer tek bir şansımız varsa, onları düzgünce yerleştirsek iyi olur."

Abel Goodfellow, "Kararınız nedir?" diye sordu. "Bize doğru yaklaşıyorlar."

Robin, "Adamlarını eve gönder," dedi.

"Ne?"

"Elinizden geldiğince çabuk çıkın. Barikatları aşın ve kaçmaya başlayın. Fazla zamanımız yok. Muhafızlar artık kayıpları umursamıyorlar."

Abel onu dinledi, sonra başıyla onayladı. "Kimler bizimle geliyor?"

"Sadece iki kişi. Yusuf ve Victoire. Vedalaşıyorlar, yakında hazır olurlar." Robin ceketinin içinden sarılı bir paket çıkardı. "Bir de bu var."

Abel yüzünden bir şeyler okumuş, sesinden bir şeyler sezmiş olmalıydı çünkü gözleri kısılmıştı. "Peki geri kalanınız orada ne yapıyorsunuz?"

"Sana söylememeliyim."

Abel paketi havaya kaldırdı. "Bu bir intihar notu mu?"

"Yazılı bir kayıt," dedi Robin. "Bu kulede olan her şeyin kaydı. Neyi savunduğumuzun. İkinci bir kopyası daha var ama kaybolma ihtimaline karşı sana veriyorum – bunu dışarı çıkarmanın bir yolunu bulacağınızı biliyorum. Bunu bastırıp İngiltere'nin her yerine dağıtın. Onlara ne yaptığımızı anlatın. Bizi hatırlamalarını sağlayın."

Abel tartışmak ister gibi görünüyordu ama Robin başını iki yana salladı. "Lütfen, kararımı verdim ve fazla zamanımız yok. Bunu açıklayamam ve bence en iyisi sormaman."

Abel bir süre onu izledi, sonra dilinin ucuna geleni söylemekten vazgeçti. "İşi bitirecek misiniz?"

"Deneyeceğiz." Robin'in göğsü sıkışıyordu. Çok yorgundu, yere kıvrılıp uyumak istiyordu. Bunun bitmesini istiyordu. "Ama bu gece sana daha fazlasını anlatamam. Sadece gitmeniz gerekiyor."

Abel kolunu uzattı. "O zaman sanırım bu bir veda."

"Güle güle." Robin onun avucunu kavradı ve sıktı. "Ah – battaniyeleri unuttum–"

"Dert etme." Abel diğer elini Robin'inkinin üzerine koydu. Kavrayışı sıcacık ve sağlamdı. Robin boğazının düğümlendiğini hissetti; Abel bunu kolaylaştırdığı, onu kendini haklı çıkarmaya zorlamadığı için minnettardı. Bu işin sonunu getirene kadar kararlı ve hızlı olmalıydı.

"İyi şanslar, Robin Swift." Abel onun elini sıktı. "Tanrı seninle olsun."

Şafaktan önceki saatleri, kulenin etrafındaki savunmasız noktalara – taban desteklerinin etrafına, pencerelerin altına, duvar ve kitap rafları diplerine ve dilbilgisi lügatlarının etrafına yüzlerce gümüş külçeyi piramitler şeklinde dizerek geçirdiler. Yıkımın kapsamını ve ölçeğini tahmin edemiyorlardı ama ellerinden geldiğince iyi hazırlanacaklar, kalıntılardan herhangi bir malzeme kurtarmayı neredeyse imkânsız hâle getireceklerdi.

Victoire ve Yusuf gece yarısından bir saat sonra ayrıldılar. Vedalaşmaları kısa ve özdü. Bu katlanılmaz bir ayrılıktı; hem söylenecek çok fazla şey vardı hem de hiçbir şey yoktu ve sanki hepsi, gözyaşlarının sel olmasından korktuğu için kendini tutuyordu. Eğer çok az şey söylerlerse, sonsuza dek pişman olacaklardı. Çok fazla şey söylerlerse, ayrılmaya asla cesaret edemeyeceklerdi.

Robin, Victoire'ı kucaklayarak, "İyi yolculuklar," diye fısıldadı.

Victoire boğuk bir kahkaha attı. "Evet. Teşekkür ederim."

Uzun süre birbirlerine sarıldılar, öyle ki sonunda herkes onları yalnız bırakmak için ayrıldıktan sonra lobide sadece ikisi kaldı. Sonunda Victoire geri çekildi, etrafına baktı ve konuşup konuşmamakta kararsızmış gibi bakışlarını bir sağa bir sola çevirdi.

"Bunun işe yaramayacağını düşünüyorsun," dedi Robin.

"Öyle demedim."

"Ama öyle düşünüyorsun."

"Sadece bu kadar büyük bir iz bırakacağımız için korkuyorum." Ellerini havaya kaldırdı ve indirdi. "Ve onlar bunu sadece geçici bir aksilik, atlatılması gereken bir şey olarak görecekler. Ne demek istediğimizi asla anlayamayacaklar."

"Ne olursa olsun, zaten dinlemeyeceklerdi."

"Haklısın, dinlemeyeceklerdi." Victoire yine ağlıyordu. "Ah, Robin, ne yapacağımı bilmiyorum–"

"Sadece git," dedi Robin. "Ve Rami'nin ailesine yaz, olur mu? Bilmeleri gerekiyor."

Victoire başıyla onayladı, ona son bir kez daha sıkıca sarıldı

ve sonra kapıdan çıkıp Yusuf ve Abel'ın adamlarının beklediği yeşil alana doğru koşmaya başladı. Son kez el salladı –ay ışığı kederli yüzünü aydınlattı– ve sonra gittiler.

Artık sonu beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. İnsan kendi ölümüyle nasıl barışırdı? *Kriton*, *Phaidros* ve *Sokrates'in Savunması*'nda anlatılanlara göre, Sokrates ölüme sıkıntısız, doğaüstü bir sükûnetle gitmiş, kaçması için yapılan birçok ricayı reddetmişti. Aslında öyle neşeli ve soğukkanlıydı, ölmenin yapılacak en doğru şey olduğuna o kadar inanmıştı ki arkadaşları gözyaşlarına boğulurken bile, iticiliğe varacak kadar dürüst bir mantıkla onları allak bullak etmişti. Robin, Yunanca metinlerle ilk tanıştığında, Sokrates'in kendi sonuyla ilgili mutlak kayıtsızlığından çok etkilenmişti.

Ve böyle neşe içinde ölmek kesinlikle daha iyiydi, daha kolaydı; şüphe yoktu, korku yoktu, insanın yüreği rahattı. Teorik olarak buna inanabilirdi. Sık sık ölümü bir erteleme olarak düşünmüştü. Letty'nin Rami'yi vurduğu günden beri bunun hayalini kurmaktan vazgeçmemişti. Rami'yle oturup konuşabilecekleri ve sonsuz bir günbatımını izleyebilecekleri yeşil tepelerin ve parlak bir gökyüzünün bulunduğu büyülü bir cennet hayalleriyle kendini eğlendiriyordu. Ama bu tür hayaller onu ölümün hiçlik anlamına geldiği, her şeyin – acının, ıstırabın, korkunç ve boğucu kederin sona ereceği fikri kadar rahatlatmıyordu. Başka hiçbir şey olmasa bile, ölüm kesinlikle huzur demekti.

Yine de yüzleşme ânı onu dehşete düşürdü, Lobinin zemininde oturup, grubun sessizliğinde birbirlerinin nefes alışlarını dinleyerek rahatladılar. Profesör Craft, bu en insani ikilemle ilgili eski sözler için hafızasını yoklayarak onları rahatlatmaya çalıştı. Onlara Seneca'nın *Troyalı Kadınları*'ından, Lucan'ın "Vulteius" şiirinden, Cato ve Sokrates'in şehit edilmesinden bahsetti. Onlara Cicero, Horace ve Yaşlı Plinius'tan alıntılar yaptı. *Ölüm doğanın en büyük iyiliğidir. Ölüm daha iyi bir durumdur. Ölüm ölümsüz ruhu özgürleştirir. Ölüm aşkınlıktır. Ölüm bir cesaret, görkemli bir meydan okuma eylemidir.*

Genç Seneca, Cato'yu şöyle anlatmıştı: *Una manu latam libertativiam faciet.*[1]

Virgil, Dido için, *Sic, sic iuvat ire sub umbras*,[2] demişti.

Bunların hiçbiri gerçekten içlerine sinmedi, hiçbiri onları etkilemedi çünkü ölüm hakkında teori üretmek hiçbir zaman işe yaramazdı. Sözcükler ve düşünceler her zaman yaklaşmakta olan daimi sonun sarsılmaz sınırıyla burun buruna geliyordu. Yine de Juliana'nın kararlı ve soğukkanlı sesi onları rahatlatıyordu, bu son saatlerde ona kulak verdiler.

Juliana pencereden dışarıya baktı. "Yeşillikte ilerliyorlar."

"Daha şafak sökmedi," dedi Robin.

"Geliyorlar," dedi Juliana.

"Pekâlâ," dedi Profesör Craft. "İşe koyulsak iyi olur."

Ayağa kalktılar. Sonlarıyla bir aradayken yüzleşmeyeceklerdi. Her biri kendi görev yerlerinde – binanın farklı katlarında ve farklı kanatlarına dağıtılmış gümüş piramitlerin başında, kulenin herhangi bir bölümünün sağlam kalma olasılığını azaltmak için konumlandırılmışlardı. Duvar üzerlerine yıkıldığında yalnız kalacaklardı ve bu yüzden o an yaklaştıkça ayrılmak imkânsızmış gibi geliyordu.

İbrahim'in yüzünden gözyaşları süzülüyordu.

"Ölmek istemiyorum," diye fısıldadı. "Başka bir yolu olmalı – ölmek istemiyorum."

Hepsi aynı şekilde hissediyordu ve çaresizce, bir kaçış şansı yakalamayı umuyorlardı. Bu son anlarda, saniyeler yeterli değildi. Teoride verdikleri bu karar güzel bir şeydi. Teoride şehitler, kahramanlar, tarihi yolundan saptıranlar olacaklardı. Ama bunların hiçbiri rahatlatıcı değildi. Şu anda önemli olan tek şey ölümün acı verici, korkutucu ve kalıcı olduğuydu ve hiçbiri ölmek istemiyordu.

Ama titrerken bile hiçbiri vazgeçmedi. Sonuçta bu sadece bir dilekti. Ve ordu yola çıkmıştı.

---

1 "Bir eliyle özgürlüğün yolunu açacak."

2 "Nitekim, gölgelere sığınmak işe yarar."

Profesör Craft, "Oyalanmayalım," dedi ve merdivenlerden kendi katlarına çıktılar.

Robin lobinin ortasındaki kırık avizenin altında, kendi boyundaki gümüş külçelerden oluşan sekiz piramidin arasında durdu. Derin bir nefes alarak, kapının üzerindeki saatin yelkovanını izlemeye koyuldu.

Oxford'un çan kuleleri çoktan susmuştu. Dakikalar geçerken, zamanın tek göstergesi, her katta aynı yere yerleştirilmiş olan büyük duvar saatlerinin senkronize tiktaklarıydı. Tam olarak saat altıyı seçmişlerdi, bu keyfi bir saatti ama son bir âna, niyetlerini somutlaştırabilecekleri değişmez bir gerçeğe ihtiyaçları vardı.

Altıya bir dakika.

Robin titrek bir nefes verdi. Düşünceleri etrafta uçuştu, umutsuzca düşünecek başka bir şey aradı. Tutarsız anılara değil, aşırı belirgin detaylara –denizdeki havanın tuzlu ağırlığına, Victoire'ın kirpiklerinin uzunluğuna, Rami içten bir kahkaha atmadan hemen önce sesinin çatlamasına– takıldı. Onlara tutundu, orada kalabildiği kadar kaldı, aklının başka bir yere gitmesine izin vermedi.

Yirmi saniye.

Vaults'taki ılık bir çöreğin ağzında dağılmasına. Bayan Piper'ın tatlı, unlu kucaklamalarına. Dilinin üzerinde eriyip nektara dönüşen tereyağlı limonlu bisküvilere.

On.

Biranın acı tadına ve Griffin'in kahkahasının kulak tırmalayan tınısına. Afyonun ekşi kokusuna. Eski Kütüphane'de akşam yemeğine; mis kokulu köri ve aşırı tuzlanmış patateslerin yanmış tabanlarına. Yüksek, umutsuz ve histerik kahkahalara.

Beş.

Rami'nin gülümsemesine. Rami'nin ona doğru uzanmasına.

Robin elini en yakın piramidin üzerine koydu, gözlerini kapadı ve nefes aldı, "*Fānyì*. Çevir."

Keskin çınlama odanın içinde yankılandı, bir siren çığlığı gibi kemiklerinde titreşti. Kulenin her yanında bir ölüm çıngı-

Ninova

rağı yankılanıyordu çünkü herkes görevini yerine getirmişti ve kimse tereddüt etmemişti.

Robin titreyerek nefes verdi. Tereddüde yer yoktu. Korku için zaman yoktu. Elini bir sonraki yığındaki külçelere götürdü ve tekrar fısıldadı. "*Fānyì*. Çevir." Tekrar. "*Fānyì*. Çevir." Ve tekrar. "*Fānyì*. Çevir."

Zeminin ayaklarının altından kaydığını hissetti. Duvarların titrediğini gördü. Kitaplar raflardan yuvarlandı. Tepesinde bir şey inledi.

Korkacağını sanmıştı.

Acıya odaklanacağını düşünmüştü; sekiz bin ton moloz bir anda üzerine çöktüğünde nasıl hissettireceğine; ölümün hemen mi yoksa elleri ve uzuvları ezildiğinde, ciğerleri giderek daha dar bir alanda genişlemeye çalıştığında korkunç derecede yavaşça mı geleceğine.

Ama o anda onu en çok etkileyen şey, olan bitenin güzelliğiydi. Külçeler şarkı söylüyorlar, titriyorlardı; Robin, kendileriyle ilgili tarif edilemez bir gerçeği ifade etmeye çalışıyorlar, diye düşündü; bu da çevirinin imkânsız olduğu, yakaladıkları ve ortaya koydukları saf anlam âleminin asla bilinemeyeceği, bu kule projesinin en başından beri imkânsız bir çaba olduğuydu.

Çünkü nasıl bir Âdem dili olabilirdi ki? Bu düşünce şimdi onu güldürüyordu. Doğuştan gelen, mükemmel bir şekilde anlaşılabilir bir dil yoktu; ne İngilizce, ne de Fransızca, tek bir dil oluşturmaya yetecek kadarını kaldırabilecek, özümseyebilecek bir aday yoktu. Dil sadece farklılıktı. Binlerce farklı görme ve dünyayı keşfetme biçimiydi. Hayır; bir dünya içinde bin dünyayı. Ve çeviri – her ne kadar nafile olsa da, bunlar arasında gezinmek için gerekli bir çabaydı.

Robin, Oxford'daki ilk sabahına geri döndü: Rami'yle güneşli bir tepeye tırmanıyordu, elinde piknik sepeti vardı. Mürver çiçeği şurubu. Sıcak çörek, sert peynir, tatlı olarak çikolatalı tart. O gün havada umut kokusu vardı, tüm Oxford bir ışık kaynağı gibi parlıyordu ve Robin âşık oluyordu.

"Çok tuhaf," dedi Robin. O zamanlar dürüstlük noktasını çoktan geçmişlerdi; birbirleriyle sansürsüzce, sonuçlarından korkmadan konuşuyorlardı. "Sanki seni ezelden beri tanıyor gibiyim."

"Ben de," dedi Rami.

"Ve bu hiç mantıklı değil," dedi Robin; şimdiden sarhoştu ama şurupta alkol yoktu. "Çünkü seni bir günden daha az bir süredir tanıyorum ve yine de..."

"Bence," dedi Rami, "ben konuşurken dinlediğin için."

"Çünkü büyüleyicisin."

"Çünkü iyi bir çevirmensin." Rami geriye doğru, dirseklerinin üzerine yaslandı. "Sanırım çevirmenlik böyle bir şey. Konuşmak da. Karşındakini dinlemek ve kendi önyargılarının ötesine geçerek onun ne söylemeye çalıştığını anlamaya çalışmak. Kendini dünyaya göstermek ve bir başkasının anlamasını ummak."

Tavan parçalanmaya başlıyordu; önce çakıl taşları, sonra mermer parçaları, kalaslar açığa çıkıyor, kirişler kırılıyordu. Raflar çöktü. Daha önce pencerelerin olmadığı odaya güneş ışığı sızdı. Robin başını kaldırdı ve Babil'i gördü, çöküyor ve üzerine düşüyordu ve bunun ötesinde, şafaktan önceki gökyüzü vardı.

Gözlerini kapadı.

Ama daha önce de ölümün gelmesini beklemişti. Bunu şimdi hatırlıyordu – ölümü tanıyordu. Bu kadar aniden değil, hayır, bu kadar şiddetli değil. Ama ölmeyi beklemenin, havasız, sıcak bir odanın, felcin, kendi sonunu hayal etmenin anısı iliklerine kazınmıştı. Dinginliği hatırladı. Huzuru. Camlar kırılırken Robin gözlerini kapadı ve annesinin yüzünü hayal etti.

Annesi gülümsüyordu. Onun adını söylüyordu.

SONSÖZ

Victoire

Victoire Desgraves her zaman hayatta kalmayı başarmıştı.

Öğrendiği en önemli şey, geriye bakmayı reddetmekti. At sırtında, kırbaç gibi çarpan dallardan korunmak için başını eğerek Cotswolds üzerinden hızla kuzeye doğru giderken, bir yanı kulede, arkadaşlarıyla birlikte olmak, etraflarındaki duvarların yıkıldığını hissetmek istiyordu. Eğer ölmeleri gerekiyorsa, birlikte gömülmelerini istiyordu.

Ama hayatta kalmak, bu bağı koparmayı gerektiriyordu. Hayatta kalmak sadece geleceğe bakmasını gerektiriyordu. Kimbilir şimdi ne olacaktı? Bugün Oxford'da olanlar inanılmazdı, sonuçları tahmin bile edilemezdi. Bunun tarihsel bir örneği yoktu. Bağlantı noktası vurulmuştu. Tarih, bir kez olsun, değişkenlik göstermişti.

Ama Victoire, inanılmaz olana aşinaydı. Anavatanının kurtuluşunun gerçekleşmesi bile inanılmazdı çünkü Fransa'da ya da İngiltere'de hiç kimse, evrensel özgürlüğün en radikal savunucuları bile, kölelerin –kendi mantıklı, hak sahibi, aydınlanmış insan sınıfına girdiğini asla düşünmedikleri yaratıkların– kendi özgürlüklerini talep edeceklerine inanmıyordu. Ağustos 1791'deki ayaklanma haberinden iki ay sonra, kendisi de Siyahi Arkadaşlar Derneği'nin kurucu üyelerinden biri olan Jean Pierre Brissot, Fransız Meclisi'ne bu haberin yanlış olması gerektiğini, çünkü herkesin bildiği gibi kölelerin böylesine hızlı, koordineli ve kararlı bir eylemde bulunamayacaklarını açıkladı. Devrimin üzerinden bir yıl geçmesine rağmen pek çok kişi hâlâ huzursuzluğun kısa sürede bastırılacağına, işlerin normale döneceğine

inanıyordu çünkü *normal* olan beyazların siyahlar üzerindeki hâkimiyeti demekti.

Elbette yanıldılar.

Ama yaşarken tarihin içinde kim yaşamdaki rolünü anlayabilir ki? Victoire hayatının büyük bir bölümü boyunca, dünyanın ilk siyahi cumhuriyetinden geldiğinin farkında bile değildi.

Hermes'ten önce tüm bildiği bunlardı:

1820'de Haiti, Ayiti'de doğmuş, aynı yıl Kral Henry Christophe bir darbeden korkarak kendi canına kıymıştı. Karısı ve kızları Suffolk'taki bir İngiliz hayırseverin evine kaçmışlardı. Sürgündeki kraliçenin hizmetçisi olan Victoire'ın annesi de onlarla birlikte gitmişti. Bu olayı her zaman büyük kaçış olarak adlandırmıştı ve Paris'e ayak bastıktan sonra Haiti'yi evi olarak görmeyi reddetmişti.

Victoire'ın Haiti tarihine dair bildikleri, geceleri lanet okumaktan; Yeni Dünya'daki ilk siyah krala ev sahipliği yapan Sans Souci adlı görkemli bir saraydan; silahlı adamlardan; anlam veremediği ve bir şekilde hayatını kökünden değiştirerek onu Atlantik'in ötesine gönderen belirsiz siyasi anlaşmazlıklardan ibaretti. Çocukken vatanını şiddet ve barbarca güç mücadelelerinin olduğu bir yer olarak biliyordu çünkü Fransa'da böyle konuşuyorlardı ve sürgündeki annesi de buna inanmayı seçmişti.

"Şanslıyız," diye fısıldardı annesi, "hayatta kaldığımız için."

Ama annesi Fransa'da hayatta kalamadı. Victoire, özgür doğan bir kadın olan annesinin nasıl olup da Suffolk'tan, Parisli emekli bir akademisyen olan Profesör Emile Desjardins'in evinde çalışmak üzere gönderildiğini asla öğrenemedi. Annesinin arkadaşlarının ona ne gibi sözler verdiğini, paranın el değiştirip değiştirmediğini bilmiyordu. Tek bildiği, Paris'teki Desjardins malikânesinden ayrılmalarına izin verilmediğiydi – çünkü burada, dünyanın her yerinde olduğu gibi hâlâ farklı kölelik biçimleri vardı; bu bir belirsizlik durumuydu, yazılı olmayan ama ima edilen kurallar bütünüydü. Annesi hastalandığında Desjardins'ler doktor çağırmadılar. Sadece hasta odasının kapısını kapattılar ve bir hizmetçi içeri girip, annesinin nefesini ve

nabzını kontrol edip öldüğünü bildirene kadar dışarıda beklediler.

Sonra Victoire'ı bir dolaba kilitlediler ve hastalığın bulaşmasından korktukları için dışarı çıkmasına izin vermediler. Ama hastalık yine de ev halkının geri kalanına bulaştı ve doktorlar bir kez daha hastalığın seyrini izlemekten başka bir şey yapamadılar.

Victoire hayatta kaldı. Profesör Desjardins'in karısı kurtuldu. Kızları hayatta kaldı. Profesörün kendisi öldü ve böylece Victoire'ın, annesini sevdiğini iddia eden ama onu bir şekilde satmış insanlarla olan tek bağlantısı da yok oldu.

Ev bakıma muhtaç hâle geldi. Asık suratlı sarışın bir kadın olan Madam Desjardins hesabını bilmiyor ve savurganca harcıyordu. Paraya sıkıştılar. Hizmetçiyi kovdular – Victoire varken neden birini tutalım ki, diye düşündüler. Victoire bir gecede ateşi yakmak, gümüşleri parlatmak, odaların tozunu almak, çay servisi yapmak gibi bir sürü işten sorumlu tutuldu. Ama bunlar onun yerine getirmek için eğitildiği görevler değildi. Bir evi yönetmek için değil, okumak, yazı yazmak ve yorumlamak için yetiştirilmişti; bu yüzden onu azarladılar ve dövdüler.

Madam Desjardins'in iki küçük kızı da ona rahat vermiyorlardı; evlerine gelen misafirlere Victoire'ın Afrika'dan kurtardıkları bir yetim olduğunu söylemekten büyük zevk alıyorlardı. "Zanzibar'dan," diye hep bir ağızdan şarkı söylerlerdi. "*Zaaaanzibar'dan!*"

Ama durumu o kadar da kötü değildi.

Suçun kol gezdiği, beceriksiz ve kanunsuz bir rejim tarafından yoksulluğa ve anarşiye sürüklenen memleketi Haiti'yle kıyaslandığında, buradaki hayatının o kadar da kötü olmadığını söylüyorlardı. Burada bizimle birlikte olduğun, her şey güvenli ve medeni olduğu için şanslısın, diyorlardı.

Victoire buna inanıyordu. Başka bir şey bilmesine imkân yoktu.

Kaçabilirdi ama Profesör ve Madam Desjardins onu öylesine korumuş, dış dünyadan öylesine soyutlamışlardı ki özgür olma-

ya yasal olarak hakkı olduğunu bilmiyordu. Victoire, vatandaşları 1789'da insan hakları beyannamesini yayımlayan ama köleliği kaldırmayan ve menkuller de dahil olmak üzere mülkiyet hakkını koruyan Fransa'nın büyük çelişkisi içinde büyümüştü.

Kurtuluş bir dizi tesadüf, ustalık, beceri ve şans gerektiriyordu. Victoire, Profesör Desjardins'in mektuplarını karıştırarak bir senet, annesinin ve kendisinin sahibi olduğuna dair bir kanıt aradı. Asla bulamadı. Ama Kraliyet Çeviri Enstitüsü adında bir yer olduğunu öğrendi. Burası Profesör Desjardins'in gençliğinde eğitim aldığı, hatta kendisi hakkında oraya yazdığı bir yerdi. Onlara evindeki zeki küçük kızdan, onun müthiş hafızasından, Yunanca ve Latince yeteneğinden bahsetmişti. Ona Avrupa'yı gezdirmeyi planlıyordu. Onunla bir görüşme yapmakla ilgilenirler miydi?

Ve böylece Victoire, kendi özgürlüğünün koşullarını yarattı. Profesör Desjardins'in Oxford'daki arkadaşları nihayet cevap yazıp yetenekli Bayan Desgraves'i Enstitü'de görmekten çok mutlu olacaklarını ve yol masraflarını karşılayacaklarını belirttiklerinde, bu bir kaçış gibi gelmişti.

Ancak Victoire Desgraves'in gerçek anlamda özgürleşmesi Anthony Ribben ile tanışana kadar gerçekleşmedi. Hermes Cemiyeti'ne kabul edilinceye kadar kendisine Haitili demeyi öğrenememişti. Fransızcasından zorlukla ayırt edilebilen, yarım yamalak hatırladığı Kreyol diliyle gurur duymayı öğrendi. (Madam Desjardins, ne zaman Kreyol dilinde konuşsa onu tokatlardı. "Kapa çeneni," derdi, "sana söyledim, Fransızca konuşmalısın, Fransızların Fransızcasını.") Ayrıca dünyanın büyük bir kısmı için Haiti Devrimi'nin başarısız bir deney değil, bir umut ışığı olduğunu öğrendi.

Devrimin aslında her zaman hayal edilemez olduğunu öğrendi. Bildiğiniz dünyayı paramparça ettiğini. Gelecek yazılmamıştır ve potansiyellerle doludur. Sömürgecilerin neyin gelmekte olduğu hakkında hiçbir fikri yoktu ve bu onları panikletiyordu. Bu onları korkutuyordu.

Güzel. Korkutmalı da.

Şu anda nereye gittiğinden emin değildi. Paltosunun cebinde bazı zarflar vardı: Anthony'nin veda sözleri ve birkaç bağlantısının kod adları. Mauritius'taki, Seyşeller'deki ve Paris'teki arkadaşları. Belki bir gün Fransa'ya geri dönerdi ama henüz tam olarak hazır değildi. İrlanda'da bir üs olduğunu biliyordu ancak şu anda kıtadan uzakta olmayı tercih ediyordu. Belki bir gün evine döner ve özgür Haiti'nin tarihsel imkânsızlığını kendi gözleriyle görürdü. Şu anda, kendisi gibi insanların hâlâ özgür olmadığı Amerika'ya giden bir gemiye biniyordu çünkü bu gemi rezervasyon yaptırabileceği ilk gemiydi ve İngiltere'den olabildiğince çabuk çıkması gerekiyordu.

Robin'in hiç açmadığı, Griffin'den gelen mektup ondaydı. Bu arada mektubu o kadar çok okumuştu ki artık ezberlemişti. Üç isim vardı. Martlet, Oriel ve Rook. İmzaların önüne sonradan yazılmış gibi karalanan son cümleyi zihninde canlandırabiliyordu: *Sadece biz değiliz.*

Victoire bu üçünün kim olduğunu bilmiyordu. Bu cümlenin ne anlama geldiğini de bilmiyordu. Bir gün öğrenecekti ve gerçek onu hem şaşırtacak hem de dehşete düşürecekti. Ama şimdilik bunlar sadece her türlü olasılığı ifade eden güzel heceler ve olasılıklardı – şu anda tutunabileceği tek şey olasılıklardı, yani *umuttu.*

Cepleri gümüşle doluydu; elbisesinin iç dikişlerinde gümüş vardı, üzerinde o kadar çok gümüş vardı ki hareket ettiğinde kendini kaskatı ve ağır hissediyordu. Ağlamaktan gözleri şişmişti, hıçkırıklarını bastırmaktan boğazı ağrıyordu. Ölen arkadaşlarının yüzleri hafızasına kazınmıştı. Onların son anlarını hayal edip duruyordu: Yaşadıkları dehşeti, duvarlar üstlerine yıkılırken çektikleri acıyı.

Arkadaşlarını eskisi gibi canlı ve mutlu olarak düşünemiyordu, *düşünemezdi.* Hayatının baharında ölen Rami'yi, yaşamaya devam etmenin bir yolunu bulamadığı için bir kuleyi kendi üzerine yıkan Robin'i, hatta hayatta kalan ve yaşadığını öğrenirse onu dünyanın diğer ucuna kadar kovalayacak olan Letty'yi bile.

Letty'nin, onun özgürce dolaşmasına izin vermeyeceğini bili-

yordu. Victoire'ın düşüncesi bile bir tehditti. Letty'nin varlığının özünü tehdit ediyordu. Letty'nin en baştan beri hatalı olduğunun kanıtıydı.

Bu arkadaşlık ne kadar gerçek, korkunç ve aşağılayıcı olursa olsun, kendine yas tutma izni vermeyecekti. Yas tutmanın da zamanı gelecekti. Yolculukta, üzüntüsünün içini dağlayacak kadar büyük olduğu, yaşama kararından pişmanlık duyduğu, bu yükü ona yüklediği için Robin'e lanet okuduğu birçok gece gelecekti çünkü Robin haklıydı: Cesur davranmıyordu, fedakârlığı seçmiyordu. Ölüm baştan çıkarıcıydı. Victoire direniyordu.

Şimdi ağlayamazdı. Devam etmeliydi. Diğer tarafta ne olduğunu bilmeden koşabildiği kadar hızlı koşmalıydı.

Neyle karşılaşacağı konusunda hiçbir fikri yoktu. Ölçüsüz bir zalimlikle karşılaşacağını biliyordu. Karşısındaki en büyük engelin, bazılarını ayrıcalıklı kılan ve diğerlerini ezen bir ekonomik sisteme kemikleşmiş bir bağlılıktan doğan soğuk bir kayıtsızlık olacağını biliyordu.

Ama müttefikler bulabilirdi. İlerlemenin bir yolunu bulabilirdi.

Anthony zaferin kaçınılmaz olduğunu söylüyordu. Anthony, İngiltere'nin maddi çelişkilerinin onu parçalayacağına, hareketlerinin başarılı olacağına çünkü imparatorluğun eğlencelerinin sürdürülemez olduğuna inanıyordu. Bu yüzden bir şansları olduğunu savunuyordu.

Victoire daha temkinliydi.

Zafer kesin değildi. Zafer alametlerde olabilirdi ama şiddetle, acıyla, şehitlerle, kanla teşvik edilmeliydi. Zafer ustalık, sebat ve fedakârlıkla işlenmeliydi. Zafer, her şeyin yolunda olmasını sağladıkları için doğru giden bir hesap ve tarihsel olasılıklar oyunuydu.

Victoire bu mücadelenin nasıl bir şekil alacağını bilemezdi. Hindistan'da, Çin'de, Amerika'da, hepsi de beyaz ve İngiliz olmayanları sömürmek için aynı dürtüyle birleşen pek çok cephede verilecek pek çok savaş vardı. Tek bildiği, her öngörülemeyen dönemeçte bu savaşın içinde olacağı ve son nefesine kadar savaşacağıydı.

Bir keresinde Anthony Hermes hakkında ne düşündüğünü, başarılı olabileceklerini düşünüp düşünmediğini ilk sorduğunda ona, "*Mande mwen yon ti kou ankò ma di ou*," demişti.

Anthony, Fransızcasıyla Kreyol dilini çözmek için elinden geleni yapmış, sonra da vazgeçmişti. "Bu ne anlama geliyor?"

"Bilmiyorum," demişti Victoire. "En azından cevabı bilmediğimizde ya da cevabı paylaşmak istemediğimizde böyle deriz."

"Peki gerçekte ne anlama geliyor?"

Victoire ona göz kırptı. "Bana daha sonra sorarsan söylerim demek."

Ninova

TEŞEKKÜRLER

Babil birçoğunu bilmediğim uçsuz bucaksız diller, kültürler ve tarihler dünyası hakkında ve bilgilerini benimle paylaşan dostlarım olmasaydı yazılması mümkün olmazdı. Teşekkür etmem gereken pek çok kişi var:

Öncelikle, Peng Shepherd, Ehigbor Shultz, Farah Naz Rishi, Sarah Mughal ve Nathalie Gedeon'a Robin, Rami ve Victoire'ın ayrıntılı ve şefkatle yazılmasını sağlamama yardımcı oldukları için. Klasikler konusundaki uzmanlıkları için Caroline Mann ve Allison Resnick'e; çevirilerdeki yardımları için Sarah Forssman, Saoudia Ganiou ve De'Andre Ferreira'ya; sömürgecilik, sömürgecilik sonrası ve dilin iktidar üzerindeki etkisi hakkındaki düşüncelerimi şekillendirdikleri için Yale'deki sevgili eğitmenlerime –özellikle Jing Tsu, Lisa Lowe ve Denise Ho'ya– teşekkür ederim.

Harper Voyager'ın Kuzey Amerika ve Avrupa'daki en harika ekipleri tarafından destekleniyorum. Editörlerim David Pomerico ve Natasha Bardon'un yanı sıra Fleur Clarke, Susanna Peden, Robyn Watts, Vicky Leech, Jack Renninson, Mireya Chiriboga, Holly Rice-Baturin ve DJ DeSmyter'a teşekkür ederim.

Babil'in bu şekilde görünmesini sağlayan sanatçılara – Nico Delort, Kimberly Jade McDonald ve Holly Macdonald'a teşekkür ederim.

Ayrıca, onsuz bunların hiçbirinin mümkün olamayacağı Hannah Bowman'a ve Liza Dawson Associates'teki tüm ekibe –özellikle Havis Dawson, Joanne Fallert, Lauren Banka ve LizaDawson'a– teşekkür ederim.

Ninova

Oxford'daki o tuhaf, hüzünlü ayları katlanılabilir kılan Julius Bright-Ross, Taylor Vandick, Katie O'Nell ve Vaults & Garden kafeye teşekkür ederim. Ve New Haven'daki dostlarımıza –Tochi Onyebuchi, Akanksha Shah ve James Jensen– pizzalar ve kahkahalar için teşekkür ederim. Büyük Yumurta'ya selam olsun.

Tiff ve Chris'e, bu metnin büyük bir kısmının yazıldığı, boyutlar arası, büyülü bir köpeğe ait harika bir kafe olan Coco's Cocoa'nın işletilmesine yardımcı oldukları için teşekkür ederim.

Babil'in bir araya geldiği o uzun, yalnız, korkunç yıl boyunca isteyebileceğim en iyi arkadaş olan ve bu hikâyenin pek çok detayını şekillendiren Bennett'a teşekkür ederim. Kitaba ve Hermes Cemiyeti'ne ismini verdiğini herkesin bilmesini istiyor çünkü benim edebiyata yatkınlığım varken, onun muhteşemliğe yatkınlığı var.

Son olarak, her şeyi borçlu olduğum anneme ve babama teşekkür ederim.

Kitap Kurdu

Ninova
Library